

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 24 Μαΐου 2020 • Ετος 12ο • Αρ. φύλλου 610* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Ο ιός ανεβάζει τον προεκλογικό πυρετό

Οι κρατικές εγγυήσεις έσφυζαν από παρασκήνιο και έστειλαν το μήνυμα πως τα κόμματα άρχισαν να σκέφτονται και τις βουλευτικές

Η απόσυρση του νομοσχεδίου για τις κρατικές εγγυήσεις από πλευράς της κυβέρνησης την Τρίτη παραλληλίστηκε από την ηγεσία της ΟΕΒ με έναν πόλεμο όπου οι στρατιώτες-επιχειρηματίες έμεναν χωρίς πολεμοφόδια. Το τι ισχύει για τους επιχειρηματίες είναι ένα θέμα που συζητείται, με τα θέλω και τα όχι των τραπεζών να παίζουν ρόλο στην απόσυρση του νομοσχεδίου. Το σίγουρο είναι πως το όλο κεφάλαιο των κρατικών εγγυήσεων άνοιξε και επίσημα τον προεκλογικό πόλεμο για τις βουλευτικές εκλογές, οι οποίες θα διεξαχθούν σε έναν χρόνο ακριβώς. Ο ΔΗΣΥ ανησυχεί πως το αφήγημα περί διάσωσης της οικονομίας ενδεχομένως να μη λειτουργήσει αυτή τη φορά και να απομονωθεί κοινοβουλευτικά, καθώς ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ, για μία σειρά δικών του λόγων, κατέδειξε πως δεν είναι διατεθειμένος να βάλει με ευκολία πλάτη και σε αυτή την κρίση. Τον δικό του ρόλο παίζει και το ΑΚΕΛ, το οποίο αυτή τη φορά βγαίνει από την απομόνωση, αλλά δεν κρατά τον πρωταγωνιστικό αντιπολιτευτικό ρόλο. Η διαφάνεια είναι μία λέξη που θα χρησιμοποιηθεί πολύ, με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη να διαδραματίζει τον δικό του ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια της προεκλογικής πορείας αλλά και της κρίσης που έπεται στην οικονομία. **Σελ. 4**

Το φως της αισιοδοξίας ανατέλλει



Μιλώντας η «Κ» με εκπροσώπους της επιστημονικής κοινότητας στην Ελλάδα, τις τελευταίες μέρες, διαπιστώνει κανείς μια αισιοδοξία. Συγκρατημένη μεν, αλλά αισιοδοξία. Η πρόοδος στην παρασκευή του εμβολίου, οι καινούργιες μελέτες που φωτίζουν ολοένα και περισσότερες πτυχές της COVID-19 από τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων της Νότιας Κορέας, καθώς και άλλες σχετικές έρευνες κάνουν τους επιστήμονες να είναι αισιόδοξοι. Στην Ελλάδα σημειώνουν ότι η Πολιτεία και η επιστημονική κοινότητα βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία. Αυτή είναι η «συνταγή», λένε, που δούλεψε για να αποφευχθούν τα χειρότερα μέχρι τώρα και δείχνει την πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί στο μέλλον. **Σελ. 16**

Η Ε.Ε. να αναλάβει περισσότερα βάρη

Ισορροπία μεταξύ Δύσης-Κίνας

«Εμείς, η Ευρ. Ενωση, είμαστε μόνοι μας σε μεγάλο βαθμό και πρέπει να συνεργαστούμε με έναν πολύ θεμελιώδη τρόπο», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Βόλφγκανγκ Ισινγκερ επικεφαλής της Διάσκεψης του Μονάχου για την Ασφάλεια. Πιστεύει ότι η Ευρώπη πρέπει να αναλάβει περισσότερα βάρη στη διεθνή σκηνή και τονίζει ότι τίποτα δεν θα είναι όπως πριν. **Σελ. 19**

Επιτακτική ανάγκη να τεθεί ενεργά στο προσκήνιο η ψυχική υγεία

Εξαιτίας του ιού φάνηκε η ανεπάρκεια του συστήματος

Η πανδημία έφερε στην επιφάνεια την ανεπάρκεια των συστημάτων υγείας για την αντιμετώπιση σοβαρών κρίσεων υγείας. Πρακτικά, οι ασθενείς με χρόνιες ψυχικές διαταραχές έλαβαν ελάχιστη βοήθεια κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, κυρίως μέσω τηλεφώνου. Αποκαλύφθηκαν και εκδηλώθηκαν οι ανεπάρκειες λόγω της χρόνιας υποχρηματοδότησης και υποστελέχωσης υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικού κράτους. Παρατηρήθηκαν φαινόμενα που αφορούσαν ασθενείς οι οποίοι νόσησαν στον χώρο εργασίας τους και δεν ήθελαν να επιστρέψουν μετά την ανάρρωσή τους, εξαιτίας του κοινωνικού ρατσισμού που βίωσαν καθώς και από φόβο μήπως ασθενήσουν ξανά. **Σελ. 6, 7**

Με κέρδη βγαίνει η Άγκελα Μέρκελ

Νέο στοίχημα η οικονομία

Η καγκελάριος της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ μπορεί βγαίνει νικήτρια λόγω της μεθοδικής διαχείρισης της πανδημίας, ωστόσο η επόμενη μέρα της δημιουργεί πολλαπλές προκλήσεις. Βραχυπρόθεσμος στόχος η επανεκκίνηση της οικονομίας, καθώς η Deutsche Bank εκτιμά ότι στο δεύτερο τετράμηνο η μείωση του ΑΕΠ μπορεί να φτάσει μέχρι και 14%. **Σελ. 22**

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αρνείται τον έλεγχο χωρίς επιχείρημα ο Δημ. Συναγερμός



Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος, στη συνέντευξή του στην «Κ», λέει ότι η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ ήθελε «λευκή επιταγή» διαχείρισης κρατικών εγγυήσεων ύψους 1,5 δισ. ευρώ, χωρίς διαφάνεια και χωρίς έλεγχο από τον αρμόδιο θεσμό. «Η ίδια κυβέρνηση, που ευθύνεται για την κατάρρευση του Συνεργατισμού και τη ζημιά μερικών δισεκατομμυρίων ευρώ, αρνείται τον έλεγχο και μάλιστα χωρίς κανένα επιχείρημα». Ο κ. Παπαδόπουλος ξεκαθαρίζει πως δεν υπήρξαν αντιδράσεις στο εσωτερικό του ΔΗΚΟ για την αναστολή των δόσεων των δανείων. **Σελ. 5**

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τρέφει γερμανικές προσδοκίες η Κύπρος

Η Κύπρος ανοίγει τουριστικά σε δύο φάσεις, με τη γερμανική αγορά να είναι η πρώτη επιλογή στην οποία θα επικεντρωθούν οι προσπάθειες προκειμένου να καλυφθούν τα κενά που δημιουργούν η αγγλική και η ρωσική αγορά. Τα ξενοδοχεία αναμένουν χαμηλές αφίξεις, εικόνα που εκτιμάται να διαφοροποιηθεί αργότερα. **Σελ. 8**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ Σελ. 2
✓ Κοινωνιοπαθητικοί παλιάτσοι

ΧΡΙΣΤΗΣ Θ. ΛΟΤΤΙΔΗΣ Σελ. 4
✓ Συνταγματική εκτροπή

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΣ Σελ. 8
✓ Η ιδέα της Ευρώπης

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ Σελ. 13
✓ Διπλωματικό κατενάτσιο

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Οι Τ/κ ακροβατούν στην αβεβαιότητα

Έντονος προβληματισμός και δυσφορία παρατηρείται στην τ/κ κοινότητα αυτή την περίοδο, μιας και η πανδημία έφερε στο προσκήνιο μια κατάσταση που περιγράφεται ως μια «τέλεια καταιγίδα», εν μέσω της οποίας καθημερινά επιδεινώνεται η οικονομική και πολιτική κατάσταση στα Κατεχόμενα. **Σελ. 9**

ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Δικά τους σχέδια κάνουν οι τράπεζες

Οι αλλαγές που είχαν γίνει στο νομοσχέδιο για τις κρατικές εγγυήσεις έκαναν τις τράπεζες πολύ διστακτικές. Κι αυτό γιατί έκριναν ότι το ρίσκο θα ήταν μεγαλύτερο από τα οφέλη που θα είχαν. Έτσι έθεσαν σε εφαρμογή τα δικά τους σχέδια για δανειοδοτήσεις. **Οικονομική, σελ. 3**

OIKONOMIA

Σωσίβιο από την ΕΤΕπ για το «σχέδιο β'»

Ευρωπαϊκό σωσίβιο για το PLAN B΄ φαίνεται ότι βρήκε η κυβέρνηση, ύστερα από το «ναυάγιο» του Σχεδίου των κρατικών εγγυήσεων. Στρέφει, λοιπόν, το βλέμμα της στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) η οποία θα είναι ο κύριος πυλώνας του νέου σχεδίου. Τα δάνεια που θα λάβουν οι επιχειρήσεις μέσω των κυπριακών τραπεζών θα είναι προϊόν ευρωπαϊκής συνεργασίας. **Οικονομική, σελ. 5**

ΒΑΡΩΣΙΑ

Ιδιωτικές περιουσίες σε βακουφικό κλοιό

Ανεξήγητη είναι η στάση της ΚΔ ενώπιον του ΕΔΑΔ σε μια σημαντική υπόθεση όπου διακυβεύονται τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των Βαρωσιωτών. Ο δικηγόρος της «K.V. Mediterranean Tours» Αχ. Δημητριάδης εκφράζει την απογοήτευσή του για την υποτονική καταχώρηση της Νομικής Υπηρεσίας απαντήσεων μόνο δυόμισι σελίδων. **Σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Κράτος προνοίας

Το κράτος προνοίας δεν ανακηρύσσεται αποδεικνύεται μέσα από τις δοκιμασίες που περνά. Η υγειονομική κρίση έδειξε ότι στην Κύπρο το κράτος απέχει ακόμα πολύ για να μπορεί να κερδίσει τον τίτλο του κράτους προνοίας και αυτό διότι σε δύο καίριας σημασίας τομείς αποδείχθηκε ότι έχασε το στοίχημα. Ο πρώτος είναι αυτός των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) και των ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑμΕΑ), όπως αποδείχθηκε από τους ατυχείς χειρισμούς του Υπουργείου Παιδείας και ο δεύτερος ο τομέας της ψυχικής υγείας, που μέσα στην υγειονομική κρίση αναδείχθηκαν οι τεράστιες αδυναμίες του (σελ. 6, 7). Αποκαλύφθηκαν και εκδηλώθηκαν οι ανεπάρκειες λόγω της χρόνιας υποχρηματοδότησης και υποστελέχωσης υπηρεσιών ψυχικής υγείας και αδυναμίας του κοινωνικού κράτους, όπως καταγγέλλουν οι επαγγελματίες. Κι έτσι την ώρα που υπήρχε μεγάλη ανάγκη υπηρεσιών ψυχικής υγείας δεν υπήρχε ανταπόκριση.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Προτεραιότητά μας η ασφάλεια του προσωπικού και των πελατών μας

Κάνε συναλλαγές από την άνεση του σπιτιού σου χωρίς να χρειάζεται να μεταβείς στο κατάστημα.

Απόκτησε κωδικούς πρόσβασης www.hellenicbank.com/connect



ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»



ΠΡΟΣΩΠΟ

Ο συγγραφέας των συνωμοσιών Μάικλ Σέρμερ στην «Κ»

Ο 65χρονος ελληνικής καταγωγής Μάικλ Σέρμερ εκδότης του περιοδικού Skeptic, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Τσάπμαν της Καλιφόρνιας και συγγραφέας 20 βιβλίων, ανάμεσα στα οποία το «Γιατί οι άνθρωποι πιστεύουν σε παράξενα πράγματα» και το πρόσφατο «Giving the devil his due», ο Σέρμερ μιλάει γρήγορα και συνδέει τις τελείες ανάμεσα στις θεωρίες συνωμοσίας. **Ζωή, σελ. 1**

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Σπάζοντας το ρεκόρ συγγραφής τηλεοπτικού σεναρίου



Απομόνωση, πανδημία και καραντίνα, οι σεναριογράφοι θα πρέπει να επιχειρήσουν να βρουν καινούργιες και διαφορετικές όψεις τους. Μια ιδέα του σκηνοθέτη Αντρέα Κυριάκου, ο οποίος λέει στην «Κ»: «Αν οι υπολογισμοί μας είναι σωστοί ίσως σύντομα να σπάσουμε και το ρεκόρ Γκίνες για τη μεγαλύτερη ομάδα σεναριογράφων που δουλεύουν όλοι μαζί στο ίδιο πρότζεκτ». **Ζωή, σελ. 3**



ΑΡΧΕΙΑ

Ψηφιακή έκδοση του κώδικα Β-030, για τη χριστιανική ετερότητα

Η έκδοση κάνει τα περιεχόμενα του κώδικα προσβάσιμα στο ευρύ κοινό διεθνώς, μεταφέρει αυτό το σημαντικό βενετικό χειρόγραφο από τα ράφια των συλλογών του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου στην οθόνη του υπολογιστή, στο σπίτι του αναγνώστη. Ο δρ Χρυσοβαλάντης Κυριάκου μιλάει στην «Κ» για την ψηφιακή έκδοση του κώδικα. **Ζωή, σελ. 4**



ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Κοινωνιοπαθητικοί παλιάτσοι



Την πρώτη δεκαετία της ανεξαρτησίας θυμάμαι έναν από τους τρεις γενικούς γιατρούς που είχαμε στη Λάρνακα, τον δρα Τηλεμάχου, ο οποίος κυκλοφορούσε παντού μαζί με τον γιο του, τον Αντρέα. Ένα παιδί με ειδικές ανάγκες. Το είχε φροντισμένο, καθαρό, καλοντυμένο και πάντοτε με ένα καθαρό μαντήλι για να μπορεί να σκουπίζει τα χείλη του. Κάποτε τον έφερνε και στο δημοτικό σχολείο, το Αρρεναγωγείο Λάρνακος, να κοινωνικοποιηθεί όσο γινότανε -που δεν γινότανε, καθότι τότε ούτε οι γονείς μας μήτε και οι δάσκαλοί μας μπορούσαν να μας εξηγήσουν ότι τα παιδιά αυτά δεν ήταν αγρίμια και ούτε κι έπρεπε να τα κοροϊδεύουμε. Πλην του Αντρέα δεν θυμάμαι άλλο παιδί με ειδικές ανάγκες να κυκλοφορεί δημόσια στην πόλη μας. Δεν ήταν που δεν υπήρχαν άλλα ήταν που οι γονείς τους τα έκρυβαν στα σπίτια, γιατί ντρεπόντουσαν ως εάν να ευθύνονταν γι' αυτό που ήταν. Από το 1970, όταν ξεσκόλισα από το δημοτικό σχολείο, δεν με απασχόλησε το ζήτημα. Είκοσι χρόνια μετά ήμουν ανάμεσα στους τυχερούς δημοσιογράφους του πρώτου ιδιωτικού ραδιοσταθμού της Κύπρου, του Ράδιο Σούπερ, που ξεκινήσαμε τον Ραδιομαραθώνιο για άτομα με ειδικές ανάγκες. Εκείνη τη χρονιά άνοιξαν πολλές πόρτες που ήσαν ερμητικά κλειστές και βγήκαν έξω και μας αντίκρισαν αρκετά παιδάκια από αυτά που μέχρι τότε η κοινωνία τα αποκαλούσε «μογγολάκια». Εκείνες οι πρώτες διερευνητικές συναντήσεις ήταν συγκλονιστικές. Ο Γιωργάκης τόσο πολύ είχε ενθουσιαστεί που παίξαμε λίγο με μια μπάλα που με αγκάλιασε και με φίλησε στο μάγουλο. Ανατρίχιασα στο πρώτο εκείνο φιλί. Όχι από τη συγκίνηση, ομολογώ, αλλά από τα σάλια που μου άφησε… Η μαμά του από δίπλα είχε αντιληφθεί. Έβγαλε ένα λευκό μαντηλάκι και με σκούπισε. Ήθελα κυριολεκτικά να ανοίξει η γη και να με καταπιεί. Όμως από τότε, μπήκε πολύ νερό στ' αυλάκι. Οι πόρτες έμειναν ανοικτές. Η κοινωνία τα αποδέχθηκε και με τη συνάφειά της μαζί τους μορφώθηκε ανάλογα και τα αγκάλιασε. Κι εκείνα κυκλοφορούν ανάμεσά μας, πάνε σε ειδικά σχολεία, έχουν συνοδούς και κυρίως τους γονείς τους, που στέκονται δίπλα τους χωρίς να φοβούνται ή και να ντρέπονται πια. Τους γονείς τους που δεν σιωπούν, που διεκδικούν και που όταν το κρίνουν ορθό εξεγείρονται. Όπως την Πέμπτη, όταν δεν μπόρεσαν τα παιδιά τους να επιστρέψουν στα σχολεία τους, διότι το Υπουργείο Παιδείας θυμήθηκε την Τετάρτη το απόγευμα να ειδοποιήσει τις οικογένειες, ότι στην ουσία δεν είχε φροντίσει για τα παιδιά της ειδικής εκπαίδευσης. Κι αυτό αν και δύο βδομάδες πριν ενώπιον του προέδρου Αναστασιάδη είχε δεσμευθεί ο υπουργός Παιδείας για τη σύνταξη πρωτοκόλλου, σύμφωνα με τον πρόεδρο της ομοσπονδίας γονέων των παιδιών της ειδικής εκπαίδευσης. Σε τέσσερις βδομάδες χτίστηκε η μονάδα της Εντατικής στο Νοσοκομείο Λευκωσίας και στο Υπουργείο Παιδείας, δύο βδομάδες δεν κατάφεραν να φτιάξουν ένα πρωτόκολλο! Ορθά η μαμά που είδαμε στις ειδήσεις την Παρασκευή μίλησε για κοινωνικό αποκλεισμό. Θα προσθέσω την αδιαφορία και την ανικανότητα. Η Επίτροπος Διοικήσεως και η Επίτροπος του Παιδιού έβαλαν τα πράγματα και την κυβέρνηση στη θέση τους. Οι δηλώσεις του υπουργού Παιδείας, για «τα δύο μέτρα απόστασης που αποτρέπουν αυτά τα παιδιά να μπουν στα σχολεία» εκτός του ότι είναι ρατσιστικές και αχαρακτήριστες, είναι και προφάσεις εν αμαρτίαις. Διότι θα έπρεπε να ξέρει ο υπουργός ότι όπου υπάρχει θέληση υπάρχει και τρόπος. Κι ο πρόεδρος θα έπρεπε να γνωρίζει ότι σε τόσο κρίσιμες στιγμές, όποιος δεν μπορεί να κάνει το καθήκον του έναντι της κοινωνίας και κυρίως έναντι των παιδιών, πάει σπίτι του. Ο Νόαμ Τσόμσκι αναφερόμενος στην ανημποριά της αμερικανικής κυβέρνησης στην υγειονομική κρίση μίλησε για «κοινωνιοπαθητικούς παλιάτσους της Ουάσιγκτον». Μάλιστα, υπογράμμισε ότι «οι κυβερνήσεις είναι το πρόβλημα και όχι η λύση», σε αυτή την «κολοσσιαία αποτυχία της νεοφιλελεύθερης εκδοχής του καπιταλισμού».

ΥΓ: Προς Υπουργείο Παιδείας. ΑμεΑ σημαίνει Άτομα με Αναπηρία και ΑμΕΑ, Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Το «πάρτι» του Νικόλα, το σκληρό ροκ και η ενόχληση του Νίκαρου

Ιδιαίτερα ενόχλησε τον Νίκαρο η αναφορά του Νικόλα Παπαδόπουλου «χαλάσαμε στην κυβέρνηση το πάρτι που πήγε να στηθεί με τις κρατικές εγγυήσεις». Μετέφερε, μάλιστα, την ενόχλησή του και σε διάφορες συζητήσεις που είχε τις τελευταίες ημέρες, μαζί με την απορία του για τη «νέα, απρόκλητη επίθεση του Νικόλα».

Εκείνο που σύμφωνα με την πηγή μου ενόχλησε πολύ τον Νίκαρο είναι η απαξίωση που τόσο εύκολα επιχείρησε ο Νικόλας τόσο για τον Νίκαρο, όσο και για τον υπουργό Οικονομικών, ενώ γνωρίζει πόση δουλειά έγινε για να προωθηθούν λύσεις και να αντιμετωπιστεί με τη συνεργασία όλων των πολιτικών δυνάμεων η πανδημία.

Σύμφωνα με όσα μου ανέφερε πηγή μου, στον Λόφο υπάρχει η εντύπωση ότι «ο Νικόλας είτε έχει κάνει τις επιλογές του για σκληρό ροκ σε συνεργασία με την ηγεσία του ΑΚΕΛ με μακροπρόθεσμους στόχους για το 2021 και το 2023, είτε κάνει δοκιμές για να δει πού θα βγάλει»

Από την άλλη, σύμφωνα με άλλη πηγή μου που γνωρίζει, στο ΑΚΕΛ ενώ δεν κρύβουν πια την προσέγγιση με το ΔΗΚΟ αποφεύγουν όπως ο διάβολος το λιβάνι την αναφορά σε συνεργασία μεταξύ των δύο κομμάτων για τις εκλογές. «Ιδιαίτερα τις Προεδρικές», όπως μου λέχθηκε.

Τις πληροφορίες μου θέλησα να διασταυρώσω με την κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστό ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμα παραπάνω. Όπως μου είπε «είναι όντως αλήθεια πως και οι επαφές και οι συνομιλίες μεταξύ στελεχών των δύο κομμάτων είναι αυξημένες την τελευταία περίοδο, όπως και οι συνομιλίες μεταξύ του κυρίου Άντρου και του Νικόλα». Και συνέχισε: «Μια ματιά να ρίξετε στο Twitter του Άθω θα δείτε πολλές καρδούλες στα ποστ του από την Ειρήνη Χαραλαμπίδου αλλά και από άλλους του ΑΚΕΛ. Κάτι που δεν είναι καθόλου τυχαίο. Μάλιστα, κάποιοι ήδη μιλούν χαριτολογώντας για γάμο με κουμπάρους την Ειρήνη και τον Άθω».

Ωστόσο, η κυρία Γιαννούλα επιβεβαιώνει πως μεταξύ στελεχών και της βάσης του κόμματος αποφεύγεται προς το παρόν κάθε συζήτηση για συνεργασία με τον Νικόλα, αφού ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ παραμένει «μαυροπινακισμένος» από αρκετά ΑΚΕΛικά στελέχη αλλά και μεγάλη μερίδα των μελών.



- Νικόλα, αγάπη μου, πάρε την κιθάρα σου να παίξεις λίγο σκληρό ροκ να σου περάσει!

Ανάλογη ατμόσφαιρα φαίνεται να επικρατεί και στο πριγκιπάτο. Οι αντιδράσεις σε μια συνεργασία ΔΗΚΟ - ΑΚΕΛ είναι αρκετές και έντονες, όπως μου επιβεβαιώνει η ΔΗΚΟ αναθρεμμένη Φωτούλα. «Η αλήθεια είναι πως ψιθυρίζεται ότι δύο υψηλόβαθμα στελέχη έχουν προειδοποιήσει τον Νικόλα πως δεν πρόκειται να συναινέσουν σε μια συνεργασία με το ΑΚΕΛ και είναι διατεθειμένα ακόμα και να δημοσιοποιήσουν την αντίθεσή τους» σύμφωνα με τη Φωτούλα. Ακούστηκε, μάλιστα, πως ενδέχεται να υπάρξουν και νέες παραιτήσεις «εάν υπάρξει συνεργασία με ένα κόμμα στο οποίο διαφωνούμε σχεδόν σε όλα και κυρίως στο Κυπριακό».

Είναι αλήθεια πως την περίοδο της πανδημίας κάποια κομματικά επιτελεία δούλεψαν πολύ. Και επανέρχονται στην πολιτική «κανονικότητα» με περισσότερο κέφι για ίντριγκες και πόλεμο. Ακούω ότι σε συγκεκριμένο κόμμα δόθηκαν και συγχαρητήρια στην ομάδα που μάζεψε τα σκάνδαλα των πολιτικών αντιπάλων και τα έχει οργανώσει με χρονοδιάγραμμα για έκθεσή τους στη δημοσιότητα. Είτε στα ΜΜΕ, είτε στη Βουλή.

Αληθεύει πως στον Λόφο υπάρχει ανησυχία για τον νέο αδύναμο κρίκο της κυβέρνησης; Απ' όσα ακούω την… αδυναμία του «κρίκου» τελευταία την επισημαίνει όχι μόνο ο Νίκαρος αλλά και μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου και κάποιοι στην Πινδάρου. Του Φούλη περιλαμβανομένου.

Όπως πληροφορούμαι έντονος είναι ο φόβος ότι όλα όσα έκτισε η κυβέρνηση με τα μέτρα κατά της πανδημίας εύκολα μπορούν να καταρρεύσουν. Ειδικά όταν «κρέμονται από μία κλωστή και από μια δήλωση υπουργού ή κυβερνητικού αξιωματούχου». Άτομο που τα πάει καλά με τον Λόφο μου έλεγε πως η περίοδος άρσης των περιοριστικών μέτρων θα λειτουργήσει και ως βαρόμετρο για τους συνεργάτες και υπουργούς του Νίκαρου…

ΚΟΥΙΖ: Ποιο μικρό κόμμα δυσκολεύεται πάρα, πάρα πολύ στον καταρτισμό του ψηφοδελτίου του για τις βουλευτικές; Όχι μόνο από την έλλειψη στελεχών αλλά και από τις αρνητικές απαντήσεις που λαμβάνει από προσωπικότητες που έχει προσεγγίσει.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πρίν στην «Κ»
24.V.1940

ΠΡΟΕΛΑΣΗ: Εκ των χθεσινών συντόμων ανακοινώσεων του κ. Ουίνστον Τσώρτσιλ εις την αγγλικήν Βουλήν, εγνώσθη ότι η γερμανική προώθησις προς την Μάγχην επέτυχεν ουσιαστικώς του σκοπού της και γερμανικαί τεθωρακισμέναι δυνάμεις κατώρθωσαν να φθάσουν μέχρι Βουλώνης, νοτιοδυτικώς του Καλαί και της περιοχής αυτού τούτου του Καλαί και ότι σκληραί μάχαι διεξάγονται πέριξ της Βουλώνης και εντός της [φωτ: Γάλλοι αιχμάλωτοι στη Βουλώνη].



Παραλλήλως ανηγγέλθη η κατοχή της Αμπεβίλ υπό των Γερμανών οπότε δύναται να λεχθή ότι οι Γερμανοί κατώρθωσαν να φθάσουν εις τας ακτάς της Μάγχης, αποκόψαντες την εν Νοτίω Βελγίω και Βορείω Γαλλία συμμαχικήν στρατιάν. Αι δυνάμεις αυταί, εάν η κατοχή των παρακτίων πόλεων και περιοχών υπό των Γερμανών σταθεροποιηθή, δύνανται να θεωρηθούν ως οριστικώς κυκλωθείσαι, η σωτηρία των δε θα εξαρτηθή αφ' ενός μεν εκ της προπαρασκευαζομένης γαλλικής αντεπιθέσεως επί της γραμμής του Σομ κατά των γερμανικών θέσεων και εκ της ικανότητος αντιστάσεως της κυκλωθείσης στρατιάς.
ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ: […] εις την πόλιν Ατλάντα της πολιτείας Γεωργίας, συνελήφθη άτομον ομιλούν με τόνον ισχυρώς γερμανικόν, επί του οποίου ευρέθησαν οδικοί χάρται ως και σχεδιάγραμμα επί των αγωγών φυσικού αερίου και των σιδηροδρομικών γραμμών. […] Κατά άλλο τηλεγράφημα εκ Μπουένος Αϋρες, συνελήφθη εις Παράνα ως ύποπτος Γερμανός αξιωματικός, επί του οποίου ευρέθησαν φωτογραφίαι και σχέδια των εγκαταστάσεων των στρατώνων, αεροπορικών βάσεων, λιμένων και οδών.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στον εκσυγχρονισμό. Αγαπητέ πρόεδρε, Συλλούρη (μόνο εσύ είσαι πρόεδρος για εμάς, ο άλλος είναι Νίκαρος ή Healthy) ελπίζω να μην έδωσες τα λεφτά για το νέο κτίριο όπως είχες πει. Είμαστε η μοναδική χώρα που έφυγε το κοινοβούλιο από το κτήριό της για να συνεδριάσει.

2 Στην επιλογή. Είναι βέβαια πλέον μια καλή επιλογή να κάνετε μόνιμη κατάληψη στο Συνεδριακό Κέντρο. Πιάστε και το Φιλοξένια δίπλα. Ή μήπως είναι εκεί η περίφημη ομάδα ανακριτών του εισαγγελέα που θα έστελνε φυλακή αυτούς που πτώχευσαν τη χώρα το 2013.

3 Στο αυτονόητο. Πες, πες, πάντως θα το πιστέψουν κάποιοι. Ότι ο Συνεργατισμός έκλεισε επειδή έφταιγε ο Χάρης. Ναι, ο Χάρης έδινε τα δανεικά και αγύριστα στις ΣΠΕ, Στροβόλου, Λεμεσού και λοιπόν τοπικών οργανώσεων από το 1960 και μετά.

4 Στον εξορκιστή. Μετά βέβαια τα λογύδρια διαφόρων ελεγκτών και επιτροπών περί των ευθυνών του Χάρη και των λοιπών συνεργατών, περιμέναμε και τις ποινικές διώξεις των υπευθύνων. Ακόμη περιμένουμε.



«Το πρώτο πράγμα που θα κάνουμε: ας σκοτώσουμε όλους τους δικηγόρους».
Γουίλιαμ Σαίξπηρ

5 Στην καταστροφή. Βέβαια ήταν και η καταστροφή που θα γινόταν με το κλείσιμο του Συνεργατισμού. Νέο κούρεμα, άνεργοι συνεργατιστές επανάσταση από τα χωριά και άλλα τινά που δεν συνέβησαν. Αυτοί βέβαια που τα προέβλεπαν υπάρχουν και κυκλοφορούν ανάμεσά μας.

6 Στα γραπτά. Ο ΔΗΣΥ πάντως ψιθυρίζει απ' εδώ και απ' εκεί πως ο Νικόλας στην περίπτωση του Συνεργατισμού δεν ήθελε να μπει ο Σάκης να ελέγξει; Ισχύει; και αν ναι γιατί; Αν δεν ισχύει Πρίγκιπα της καρδιάς μας, σου το καταγράφω για να ξέρεις με ποιους έχεις να κάνεις.

7 Στον άφαντο. Ο αρχηγός της καρδιάς μας Φούλης, πού είναι σιορ; Μπας και έμεινε αποκλεισμένος σε κανένα chalet από τον Φεβρουάριο; Πήγε Αργάκα και φτιάχνει φωλιές στις χελώνες;

8 Στα κλισέ. Αυτό πάντως που κάνουν τηλεδιασκέψεις οι πολιτικοί, ξέρουν αυτοί ποιους εννοώ, για να βγάλουν φώτο και να τη στείλουν στο Ινσταγκραμ έχει πάρει τις σέλφις σε άλλο επίπεδο. Τρέμε, Ραμόνα.

9 Στην κεφαλή. Ο πρόεδρος είναι έτοιμος να τρέξει να σώσει την UEFA από τον κορωνοϊό, μετά που έσωσε την Κύπρο. Θα εξηγήσει στους κουτόφραγκους πως είσαι πρόεδρος, έχεις εταιρεία που κάνει την παραγωγή του προϊόντος της ομοσπονδίας που είσαι πρόεδρος, και πουλάς και τα δικαιώματα αγώνων στη διεθνή αγορά. Α, και έχεις λέγεται και μετοχές σε σχετικό ραδιόφωνο. Όλα ένα, νοικοκυρεμένα. Σάκη, ακούς;

10 Στο λάστιχο. Μετά από τον παμμέγιστο Κώστα Κληρίδη (χρόνια πολλά btw), τον εισαγγελέα που τσακώθηκε με όλους εκτός από τον Σάκη, και τον πεύκο έξω από το γραφείο του, Healthy μου, έχουμε δυο προτάσεις για τον νέο γενικό εισαγγελέα. Τον Sugar Κουλία. Έτσι κι αλλιώς οι νόμοι είναι δικοί του, κτήμα του και είναι ο καλύτερες για να τους ερμηνεύει. Και τον ευπαίδευτο δικηγόρο και συγγραφέα Πόλυ Πολυβίου. Γιατί να έχεις copy ενός πίνακα, όταν μπορείς να έχεις τον original; Ίσως και τους δύο, Healthy μου.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης · Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Αλκης Ανδρεου · Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης · Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας · Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Στη ζυγαριά τα κοτσιάνια των Βαρωσιωτών

Υποτονική η στάση της ΚΔ έναντι της Τουρκίας στο ΕΔΑΔ σε υπόθεση ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων στην περίκλειστη

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ανεξήγητη έως και απαράδεκτη φαίνεται να είναι η στάση της Κυπριακής Δημοκρατίας (Νομική Υπηρεσία) ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) σε μια εξαιρετικά σημαντική υπόθεση όπου διακυβεύονται ουσιαστικά τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα της περιφραγμένης πόλης των Βαρωσίων. Μάλιστα, ο δικηγόρος της εταιρείας «K.V. Mediterranean Tours Limited», η οποία οδήγησε την Τουρκία στο ΕΔΑΔ, Αχιλλέας Δημητριάδης, εκφράζει απογοήτευσή του για την υποτονική καταχώρηση της Νομικής Υπηρεσίας απαντήσεων μόνο δυόμισι σελίδων σε μια τόσο σοβαρή υπόθεση. Συγκεκριμένα οι ισχυρισμοί της τ/κ πλευράς ότι τα Βαρώσια είναι βακουφική γη επανέρχονται στο προσκήνιο με την περίπτωση ε/κ γης που έχει αχθεί ενώπιον του ΕΔΑΔ, με την τουρκική πλευρά να εμπλέκει το ΕΒΚΑΦ ως μέρος στην υπόθεση, αφού θεωρεί ότι πρόκειται για περιουσία του, όπως και ολόκληρη η περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» η Κυπριακή Δημοκρατία έχει υποβάλει στο ΕΔΑΔ τις παρατηρήσεις της για την υπόθεση της «K.V. Mediterranean Tours Limited εναντίον Τουρκίας», επί της μονομερούς δήλωσης (Unilateral Declaration) που έκανε η Τουρκία τον Ιανουάριο του 2020, έχοντας η Άγκυρα πάρει προηγουμένως εξάμηνη αναβολή. Όλα τα μέρη θα πρέπει μέχρι τις 7 Ιουλίου 2020 να καταχωρήσουν γραπτώς τις παρατηρήσεις τους. Συγκεκριμένα, η υπόθεση της «K.V. Mediterranean Tours Limited εναντίον Τουρκίας» βρίσκεται ενώπιον του ΕΔΑΔ από τον Μάιο του 2017, αφού προηγουμένως, τον Ιούλιο του 2010, η εταιρεία

Από το 2010 και την Επιτροπή Ακίνητης Ιδιοκτησίας των Κατεχομένων η υπόθεση έφτασε στο ΕΔΑΔ το 2017, καθώς το ΕΒΚΑΦ θεωρεί ότι το σύνολο σχεδόν των Βαρωσίων είναι περιουσία του, από το 1571.

είχε προσφύγει στην Επιτροπή Ακίνητης Ιδιοκτησίας των Κατεχομένων. Τότε, στην υπόθεση ενεπλάκη ως τρίτο ενδιαφερόμενο μέρος και το ΕΒΚΑΦ, το οποίο θεωρεί ότι το σύνολο των Βαρωσίων είναι περιουσία τριών φιλανθρωπικών ιδρυμάτων (βακουφίων) από το 1571. Η πλευρά της εταιρείας έχει καταθέσει τα παράπονά της στο ΕΔΑΔ τόσο για την παρατεταμένη διάρκεια και την αναποτελεσματικότητα της Επιτροπής όσο και για το γεγονός ότι το ΕΒΚΑΦ έγινε αποδεκτό ως διάδικος, γεγονός που παρεμποδίζει στην ουσία την αποκατάσταση της περιουσίας. Η εμπλοκή στην εξίσωση του παράγοντα ΕΒΚΑΦ οδήγησε το Δικαστήριο να ζητήσει από την Τουρκία να απαντήσει σε τρία σχετικά ερωτήματα: α) αν έχουν παραβιαστεί τα δικαιώματα του αιτούντα σχετικά με την εισαγωγή του ΕΒΚΑΦ ως τρίτο μέρος ενώπιον της Επιτροπής, β) αν έχουν παραβιαστεί τα δικαιώματα του αιτούντα εξαιτίας της διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής και γ) αν ο αιτών έχει στη διάθεσή του αποτελεσματικούς τρόπους θεραπείας των παραπόνων του, ιδιαιτέρως στην περίπτωση που το ΕΒΚΑΒ εμπλέκεται ως τρίτο μέρος.



Απογοήτευση για την υποτονική καταχώρηση της Κ.Δ. εκφράζει ο δικηγόρος της υπόθεσης Αχιλλέας Δημητριάδης καθότι οι απαντήσεις της είναι μόνο δυόμισι σελίδες, σε μια υπόθεση όπου διακυβεύονται ουσιαστικά τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα της περιφραγμένης πόλης των Βαρωσίων, διότι το ΕΒΚΑΦ διεκδικεί και αυτές τις περιουσίες».

Η Άγκυρα, λοιπόν, με τη μονομερή της δήλωση πρόσφερε στους αιτητές 6.000 ευρώ, πλέον έξοδα και κατ' αυτόν τον τρόπο προσπαθεί να επιστρέψει την υπόθεση στην Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας στα Κατεχόμενα, θέλοντας να κλείσει την υπόθεση στο ΕΔΑΔ, αφού σύμφωνα με τους κανονισμούς του διεθνούς δικαστηρίου ένα κράτος μπορεί να τερματίσει μία υπόθεση, κάνοντας μονομερή δήλωση, παραδεχόμενο την παραβίαση, αποκαθιστώντας τη ζημιά. Από την πλευρά της η K.V. Mediterranean Tours Limited είχε απορρίψει τη μονομερή δήλωση της Τουρκίας και έχει παρουσιάσει εκτενείς απόψεις επί του θέματος. Με τη σειρά της η Κ.Δ., ως ενδιαφερόμενο μέρος, έχει υποβάλει πρόσφατα τις παρατηρήσεις της. Φαίνεται, λοιπόν, ότι η προσπάθεια της Τουρκίας είναι να δεχθεί την καθυστέρηση και να μην απαντήσει στις άλλες ερωτήσεις, που είναι και η ουσία της υπόθεσης και κατ' αυτόν τον τρόπο να επιστρέψει την υπόθεση στην Επιτροπή, αποφεύγοντας την κρίση του διεθνούς δικαστηρίου επί των θέσεων του ΕΒΚΑΦ, προβάλλοντας έτσι προσκόμματα στη διαδικασία, με περαιτέρω καθυστέρηση, που όπως φαίνεται είναι και ο απώτερος στόχος της.

Απάντηση δυόμισι σελίδων

Όπως δήλωσε στην «Κ» ο δικηγόρος της υπόθεσης Αχιλλέας Δημητριάδης οι απαντήσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας στο ΕΔΑΔ τον απογοήτευσαν, «νιώθω απογοήτευση για την υποτονική καταχώρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι απαντήσεις της είναι μόνο δυόμισι σελίδες, σε μια υπόθεση όπου διακυβεύονται ουσιαστικά τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα της περιφραγμένης πόλης, διότι το ΕΒΚΑΦ διεκδικεί και αυτές τις περιουσίες». Σύμφωνα με τον κ. Δημητριάδη η ΚΔ δεν βοήθησε ως έπρεπε και όπως σημειώνει «δεν φτάνει που δεν μας βοήθησαν στην υπόθεση της Τύμπου, έκαναν μεταβολή στην υπόθεση της Κώμας του Γιαλού, και πάλι ερχόμαστε με μία ανεπαρκή ανάλυση, επαναλαμβάνω δυόμισι σελίδων, που στο τέλος συνιστά παρέκκλιση από την τακτική της ίδιας της Δημοκρατίας των τελευταίων 20 ετών, από την υπόθεση δηλαδή Τιτίνας Λοϊζίδου το 1998 μέχρι το 2018.». Είναι απορίας άξιον, λοιπόν, γιατί η Κ.Δ. αποφάσισε να ακολουθήσει αυτή την τεθλασμένη γραμμή εναντίον της Τουρκίας, αναρωτιέται ο κ. Δημητριάδης, όταν στις υποθέσεις ενώπιον του ΕΔΑΔ δεν διακυβεύονται μόνο προσωπικά ιδιοκτησιακά ζητήματα, αλλά όπως και στις ανάλογες υποθέσεις της Τιτίνας Λοϊζίδου και σε άλλες επηρεάζονται τα δικαιώματα πάρα πολλών άλλων ιδιοκτητών, «θεωρείται μία πιλοτική υπόθεση αυτή και θα πρέπει η Κυπριακή Δημοκρατία να μας πει επιτέλους τι κάνει, ή μάλλον τι δεν κάνει!», τονίζει ο κ. Δημητριάδης. Σημειώνεται ότι μόλις στις 9/10/2019 το Σ.Α. των Η.Ε. υπενθύμισε τη σημασία του καθεστώτος στα Βαρώσια, όπως διατυπώθηκε σε προηγούμενα ψηφίσματά του (βλ. 550 (1984) και 789 (1992) και επανέλαβαν ότι δεν πρέπει να γίνουν ενέργειες σε σχέση με τα Βαρώσια που δεν είναι σύμφωνες με αυτά τα ψηφίσματα. Το ψήφισμα 2506 του 2020 επίσης επανέλαβε τη θέση του Σ.Α. για το καθεστώς των Βαρωσίων.

Βακουφική γη τα Βαρώσια...

Σύμφωνα με τους τουρκικούς ισχυρισμούς και με το ΕΒΚΑΦ η περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, δηλαδή τα Βαρώσια, ανήκει σε τρία βακούφια, το βακούφι Λαλά Μουσταφά Πασά, η εσωτερική πλευρά των Βαρωσίων, το βακούφι Αμπντουλλάχ Πασά, στο οποίο εντάσσεται η παραλιακή περιοχή (εντός της οποίας βρίσκεται και το τεμάχιο της K.V. Mediterranean Tours Limited), και ένα μικρό μέρος ανήκει στο βακούφι Μπιλάλ Αγά. Το ΕΒΚΑΦ θεωρεί ότι μέχρι και την έλευση των Βρετανών ολόκληρη η εκτός των τειχών Αμμόχωστος ήταν περιουσία των τριών παραπάνω φιλανθρωπικών ιδρυμάτων που ιδρύθηκαν το 1571 με την οθωμανική κατάκτηση της Κύπρου. Αργότερα, ισχυρίζονται ότι οι Άγγλοι τα παραχώρησαν παρανόμως σε Ε/κ ιδιώτες, καθώς και στην Εκκλησία και σε άλλους ε/κ φορείς. Ωστόσο, όπως σημειώνεται στο παράρτημα U της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης όλες οι απαιτήσεις των Τ/κ διευθετήθηκαν από τους Άγγλους με το ποσό του 1,5 εκατ. στερλινών, εκ των οποίων οι 500.000 στερλίνες κατατέθηκαν στους προσωπικούς λογαριασμούς των Φαζίλ Κιουτσούκ και Ραούφ Ντενκτάς και το υπόλοιπο ένα εκατ. πιστώθηκε στην Τουρκική Κοινοτική Συνέλευση, τερματίζοντας έτσι τις τ/κ απαιτήσεις σχετικά με τη βακουφική γη σε ολόκληρη την Κύπρο.

SUPPORT CY

ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΑΧΗ ΤΗ ΔΙΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

Όλα τα μέλη του Δικτύου Υποστήριξης #SupportCY, που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της **Τράπεζας Κύπρου**, σε συνεργασία με τον ΜΚΟ **Reaction**, στηρίζουμε έμπρακτα την κοινωνία μας αυτή τη δύσκολη περίοδο. Μαζί συνεχίζουμε να την στηρίζουμε και να φροντίζουμε αυτούς που μας χρειάζονται.

facebook.com/supportcy

Τράπεζα Κύπρου

*μέλη μέχρι 21/5

Ανοιξαν προεκλογικό μέτωπο οι εγγυήσεις

Ο ρόλος του Οδυσσέα, τα «όχι» των τραπεζών και ο δύσκολος δρόμος για τις βουλευτικές

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οταν η κυβέρνηση αποφάσισε την περασμένη Τρίτη να αποσύρει τελικώς το περιβόητο νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων, ο γενικός διευθυντής της ΟΕΒ, Μιχάλης Αντωνίου, παρουσίαζε στις αναρτήσεις του πως μία κατάσταση τρόμου βρισκόταν προ των πυλών, με φωτογραφίες στρατιωτών να αναμένουν ξυπόλητοι και αφημένοι στα χαρακώματα. Έναν πόλεμο δηλαδή στον οποίο οι εργοδότες και οι βιομήχανοι –τους οποίους εκπροσωπεί– αφήνονται στη μάχη χωρίς πολεμοφόδια. Τοποθέτηση που σε κάποιους προκάλεσε πικρό μειδίαμα σκεπτόμενοι τι θα σημαίνει όλο αυτό για τους απλούς εργαζόμενους, σε άλλους αντικατόπτριζε τα όσα δύσκολα προμηνύονται στην οικονομία. Το αν βρισκόμαστε βεβαίως εν μέσω ενός πολέμου, αν όλες αυτές οι πολεμικές ορολογίες και ιαχές αποτελούν υπερβολές όσο «σείονται οι τεκτονικές πλάκες της άρχουσας τάξης», είναι ένα ζήτημα που βρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων. Το σίγουρο είναι πως οι κρατικές εγγυήσεις κατάφεραν να ανοίξουν τελικώς τον προεκλογικό πόλεμο, με όλα τα κόμματα να δείχνουν τις προθέσεις για το πώς θα κινηθούν το επόμενο διάστημα, αποκτώντας σε κάποια ζητήματα προβάδισμα και σε άλλα να χάνουν πόντους.

Διαφωνίες εκ των έσω

Η τελική απόφαση για απόσυρση του νομοσχεδίου είχε ληφθεί την Τρίτη το πρωί σε μία έκτακτη σύσκεψη στο Προεδρικό υπό τον πρόεδρο και τους Κωνσταντίνο Πετρίδη και Αβέρωφ Νεοφύτου. Μέρες προηγουμένως, όμως, η κυβέρνηση προλείαινε το έδαφος για ένα σχέδιο β΄ και ιδιαίτερα την περασμένη Δευτέρα στη σύσκεψη αρχηγών, με τον Πρόεδρο να ξεκαθαρίζει στους αρχηγούς πως δεν υπάρχει περιθώριο άλλων αλλαγών. Ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης άρχισε εδώ και μέρες να εκφράζει τη δυσφορία του για την τροπή που λάμβανε το όλο θέμα των κρατικών εγγυήσεων και στο προσκήνιο, μέσω δηλώσεων και αναρτήσεων, που καλούσε τα κόμματα να αντιληφθούν την κρισιμότητα των στιγμών και να σταματήσουν να καταθέτουν σωρεία τροπολογιών, αλλά και στο παρασκήνιο που εξέφραζε ανησυχίες για το κατά πόσο μπορεί να είναι τελικά αποτελεσματικό ένα τέτοιο νομοσχέδιο. Τη θέση του σιγόνταραν και στελέχη του ΔΗΣΥ, όπως ο αναπληρωτής πρόεδρος του κόμματος και προκάτοχός του Χάρης Γεωργιάδης, οι βουλευτές Μάριος Μαυρίδης και Μιχάλης Σοφοκλέους που έλεγαν δημοσίως πως το πρώτο νομοσχέδιο ήταν έτη φωτός καλύτερο από το τελευταίο. «Αυτό δεν είναι νομοσχέδιο είναι σουρωτήρι», έλεγαν κάποιοι εξ αυτών στο παρασκήνιο με άλλους βεβαίως να διερωτούνται για ποιον λόγο ο Κωνσταντίνος Περίδης το άφησε να μετατραπεί σε σουρωτήρι. Ο νυν υπουργός Οικονομικών, σε αντίθεση με τον προκάτοχό του, ο οποίος ακολουθούσε ανέκαθεν και πιστά το μοντέλο «take it or leave it», αποφεύγοντας τα πολλά-πολλά με τα κόμματα της αντιπολίτευσης θέλησε, όπως λέγεται, να ακολουθήσει άλλο δρόμο, να διαβουλευθεί με όλους σε πνεύμα συναίνεσης και να εμβολιάσει όσο μπορούσε το νομοσχέδιο με τις εισηγήσεις και τις προτάσεις τους. Αν η κίνησή του ήταν σωστή ή λανθασμένη είναι ένα ζήτημα που τυγχάνει διαφόρων ερμηνειών. Αν κρίνουμε εκ του αποτελέσματος, όμως, μάλλον δεν του βγήκε.

Το κοινοβουλευτικό πόκερ

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ τον διαβεβαίωνε άλλωστε καθ' όλη την περίοδο διαβούλευσης πως παρά τις αρχικές δηκοϊκές αντιδράσεις θα καταφέρει να φέρει τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλο με τα νερά του. Ήταν άλλωστε ένα παλιό και γνωστό κοινοβουλευτικό πόκερ, που είχε πάντοτε ως αποτέλεσμα να βγαίνουν τα δύο μέρη ικανοποιημένα. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος ενίσχυε το αφήγημά του πως με τη σκληρή του διαπραγμάτευση βελτίωνε αφενός ένα αντιλαϊκό νομοσχέδιο και διέσωζε την οικονομία. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου ενίσχυε με τη σειρά του το δικό του αφήγημα, ότι με τις παρασκηνιακές του κινήσεις, έσωσε τη μέρα και για την οικονομία αλλά και για την κυβέρνηση. Βεβαίως, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ δεν ανέμενε πως ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ θα επιμείνει μέχρι τέλους στην εμπλοκή του γενικού ελεγκτή, αφήνοντάς τον εκτεθειμένο στην κυβέρνηση για τις διαβεβαιώσεις του. Ούτε όμως ο Νικόλας Παπαδόπουλος ανέμενε πως θα αποσυρόταν τελικώς το νομοσχέδιο και θα έστελνε το μήνυμα σε κάποιους πως ίσως τράβηξε το σχοινί λίγο παραπάνω από όσο αναμενόταν.



ΚΥΠΕ

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ διαβεβαίωνε τον υπουργό Οικονομικών πως ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος θα συναινέσει την υστάτη, όμως, όπως λένε στον ΔΗΣΥ, ο Νικόλας Παπαδόπουλος τράβηξε περισσότερο από όσο αναμενόταν το σχοινί.

Ελληνική Τράπεζα και Eurobank είχαν σημειώσει πως δεν ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο νομοσχέδιο, όπως έχει εξελιχθεί, και αυτό έπαιξε τον δικό του ρόλο στην απόσυρσή του την περασμένη Τρίτη.

Δεν ήθελαν οι τράπεζες

Θα μπορούσε, ωστόσο, το νομοσχέδιο να μείνει και να απορριφθεί και όχι να αποσυρθεί λίγο πριν από την Ολομέλεια λένε κύκλοι εντός του Υπουργικού Συμβουλίου. Στα ανώτατα δώματα τραπεζών, όμως, δήλωναν πως θα περιμένουν να δουν την τελική διαμόρφωση του νομοσχεδίου για να δουν κατά πόσο θα συμμετέχουν ή όχι, κάποιοι εξέφραζαν ανησυχίες για την εμπλοκή του γενικού ελεγκτή, ενώ η Ελληνική Τράπεζα και η Eurobank σημείωναν στις διαβουλεύσεις τους με το Υπουργείο Οικονομικών πως δεν ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο εν λόγω σχέδιο. Υπήρχε συνεπώς η μεγάλη πιθανότητα να περάσει τελικώς το νομοσχέδιο αλλά χωρίς τη συμμετοχή κάποιων τραπεζών, με ό,τι κι αν αυτό σημαίνει και συνεπάγεται. Το κατά πόσο αυτό αποτελούσε μπλόφα ή γεγονός είναι βεβαίως κάτι που επιδέχεται διαφόρων ερμηνειών. Το γεγονός, όμως, ότι κάποια σημεία κρίνονταν ως αντισυνταγματικά, με τον κίνδυνο ο πρόεδρος να προχωρούσε σε αναπομπή του νόμου και να καθυστερούσε ακόμα περισσότερο την όποια βοήθεια στις επιχειρήσεις οδήγησε στο σχέδιο β΄.

Μόνος εναντίον όλων

Το ποιος βγαίνει πολιτικά κερδισμένος από όλο αυτό είναι βεβαίως δύσκολο να διαφανεί επί του παρόντος. Ο ΔΗΣΥ ήθελε να περάσει μέσω και της έγκρισης του νομοσχεδίου, ότι μπορεί αφενός να περνά δύσκολα νομοσχέδια για χάρη της κυβέρνησης και αφετέρου πως δεν είναι απομονωμένος. Επεδίωκε δηλαδή μία επανάληψη του σκηνικού που διαδραματιζόταν το 2013-2014, με την έγκριση δύσκολων μνημονιακών νομοσχεδίων. Βεβαίως αν το σχέδιο β΄ έχει να κάνει με ευρωπαϊκή στήριξη, όπως διαρρέεται και χωρίς την όποια εμπλοκή του κοινοβουλίου, ο ΔΗΣΥ μπορεί να προχωρήσει με το αφήγημα ότι η κυβέρνηση και ο ΔΗΣΥ στήριξαν τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους χωρίς τη βοήθεια των υπόλοιπων κομμάτων. Το ερώτημα είναι κατά πόσο αυτό το σχέδιο θα είναι το ίδιο αποτελεσματικό. Στον ΔΗΣΥ σίγουρα δεν αρέσει η αναβίωση μιας κυβερνώσας βουλής, όπου τη θέση του ΑΚΕΛ τότε, θα έχει τώρα η παράταξη της Δεξιάς. Ήδη στελέχη του ΑΚΕΛ σημειώνουν με νόημα στις τηλεοπτικές αντιπαραθέσεις ότι δεν γίνεται να έχει μόνο δίκαιο ο ΔΗΣΥ στο κεφάλαιο των κρατικών εγγυήσεων και όλοι οι άλλοι άδικο.

Οδυσσέας με ουρά…

Σίγουρα δεν ευνοεί τον ΔΗΣΥ το μήνυμα που θέλει να περάσει η αντιπολίτευση ότι φοβάται τη διαφάνεια. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος πρότεινε τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη για γενικό ελεγκτή στον Νίκο Αναστασιάδη, δεν διάγει σήμερα τις καλύτερες μέρες με τον ελεγκτή, λόγω της κατάστασης που εκτυλίχθηκε. Το κεφάλαιο Οδυσσέας θεωρείται πως θα έχει τη δική του θέση στον προεκλογικό. Ο διορισμός του γενικού εισαγγελέα τους επόμενους μήνες που θα ακολουθήσουν συνδέεται, όπως λένε κυβερνητικοί κύκλοι και με την προσπάθεια της κυβέρνησης να τιθασεύσει τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Κάτι που δεν ήταν μέχρι τώρα εφικτό δεδομένης και της άριστης σχέσης και συνεργασίας που έχει με τον Κώστα Κληρίδη. Ο «αποκλεισμός» Οδυσσέα από τις κρατικές εγγυήσεις σε συνδυασμό με τον πολύ πιθανό διορισμό του Ιωνά Νικολάου στη θέση του γενικού εισαγγελέα θεωρείται πως θα έχει τη δική του σημασία κατά τη διάρκεια του προεκλογικού που σίγουρα θα δυσκολέψει την κατάσταση για τον ΔΗΣΥ.

Εχασε ευκαιρία το ΑΚΕΛ

Στην όλη πάντως διαμάχη για τις κρατικές εγγυήσεις, το ΑΚΕΛ κράτησε ως επί το πλείστον χαμηλούς τόνους, αν εξαιρέσει κανείς ότι φρόντισε να πληρώσει τον ΔΗΣΥ με το ίδιο νόμισμα της κυβερνώσας βουλής. Το κόμμα της Αριστεράς, αν και θα ψήφιζε την τροπολογία για την εμπλοκή του γενικού ελεγκτή, σίγουρα, δεν έβλεπε το όλο θέμα με θέρμη. Αν εξαιρεθεί η Ειρήνη Χαραλαμπίδου, η οποία διατηρεί άριστες σχέσεις με τον ελεγκτή, στο ΑΚΕΛ νιώθουν πως πολλές φορές ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης υπερπροβάλλεται. Η αλήθεια είναι πως αν και το ΑΚΕΛ έμεινε συνεπές όπως λέγεται στη διαφωνία του γύρω από τις κρατικές εγγυήσεις ως ζήτημα φιλοσοφίας, απέτυχε να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο ως αναμένεται από την αξιωματική αντιπολίτευση για το εν λόγω θέμα. Το γεγονός ότι ο γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε αναφέρει στη σύσκεψη αρχηγών πως η κυβέρνηση δεν διαβουλεύθηκε με το ΑΚΕΛ για τη διαμόρφωση του νομοσχεδίου, μπορεί να κερδίζει το σκληρό ακροατήριο, που θέλει να υπάρχει απευθείας στήριξη και δανεισμός από το κράτος και αποστάσεις ασφαλείας από τα οικονομικά συμφέροντα, ωστόσο, δεν φαίνεται να κερδίζει την εμπιστοσύνη εκείνων των οικονομικών παραγόντων τους οποίους μέχρι πρόσφατα ήθελε να πείσει –μέσω σεμιναρίων– ότι το ΑΚΕΛ μπορεί να κυβερνήσει. Μπροστά βγήκαν βεβαίως στελέχη όπως ο εκπρόσωπος Τύπου Στέφανος Στεφάνου, ο οποίος κατήγγειλε τον υπουργό Οικονομικών για καθυστέρηση στην κατάθεση του νομοσχεδίου, ενώ κατέθεσε κάποιες προτάσεις έστω κι αν δεν θα κέρδιζαν την πλειοψηφία.

Νικόλας στην αντεπίθεση

Αυτός ο οποίος φέρεται να βγαίνει από τον λήθαργο, είναι ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος δεδομένης και της συνέντευξής του στην «Κ» στην οποία κατακεραυνώνει κυβέρνηση και ΔΗΣΥ. Το ΔΗΚΟ μέχρι σήμερα έπαιζε το χαρτί ότι έβαζε πλάτη στα δύσκολα. Κάτι τέτοιο φαίνεται πως απομακρύνεται μετά και τα όσα διαμείφθηκαν γύρω από το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων. Σίγουρα στο ΔΗΚΟ δεν θέλουν επ' ουδενί να δώσουν το ελεύθερο στην κυβέρνηση να διαχειρίζεται προεκλογικά κρατικές εγγυήσεις ύψους 1 δισ., χωρίς τον όποιο έλεγχο. Ρόλο βεβαίως έστω κι αν ο Νικόλας Παπαδόπουλος τον απορρίπτει αναφανδόν, παίζει και το εσωτερικό του κόμματος. Στην κοινοβουλευτική ομάδα του ΔΗΚΟ δεν ήθελαν να ακούσουν το ενδεχόμενο ψήφισης του νομοσχεδίου, ούτε θέλουν πλέον την όποια διασύνδεση του κόμματος με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Το ερώτημα είναι κατά πόσο το εγχείρημα θα πετύχει στο κόμμα του Κέντρου δεδομένων και των σχέσεων που έχει με το κεφάλαιο. Ήδη ΔΗΚΟϊκοί επιχειρηματίες είδαν με ανησυχία την έντονη άρνηση του ΔΗΚΟϊκού προέδρου να ψηφίσει το νομοσχέδιο. Αυτό σε συνδυασμό με το ότι έχασε τον ρόλο του ρυθμιστή μετά την απόσυρση του νομοσχεδίου, έχει για πολλούς διπλή ανάγνωση: για κάποιους ότι η κυβέρνηση δεν τον χρειάζεται στη διάσωση της οικονομίας αλλά για άλλους ότι τα δύσκολα που έρχονται στην οικονομία δεν θα φέρουν και τη δική του υπογραφή και συνεπώς ευθύνη.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΧΡΙΣΤΗ Θ. ΛΟΤΤΙΔΗ**

Η επικίνδυνη συνταγματική εκτροπή



Δυστυχώς και σε αυτή την κρίση αποδείχτηκε πέραν πάσης αμφιβολίας ότι τα κομματικά συμφέροντα υπερκεράζουν το καλό της κοινωνίας, των εργαζομένων και των επιχειρήσεων. Σε αυτό σε κάποιο βαθμό στις σύγχρονες κομματικές δημοκρατίες, ιδίως τις ανώριμες, μπορούσε κάποιος να βρει ελαφρυντικά. Αυτό όμως που δεν έχει καθόλου ελαφρυντικά είναι σε περιόδους κρίσεων και μη να επιχειρείται συνταγματική εκτροπή και προσπάθεια βάναυσης παραβίασης του Συντάγματος, θέτοντας σε κίνδυνο το ίδιο το πολίτευμα. Κατά το κλασικό δόγμα της διάκρισης των εξουσιών, η άσκηση κάθε λειτουργίας πρέπει να αναλαμβάνεται από διαφορετική εξουσία, από διαφορετική οργάνωση και να αποφεύγεται η σύγχυση (ή συγκέντρωση ή διασταύρωση) των εξουσιών. Η θεωρία των τριών εξουσιών παρέχει απλουστευτική εικόνα της κρατικής δομής. Κατά τη διδασκαλία του Μοντεσκιέ, η διασφάλιση της πολιτικής ελευθερίας επιτυγχάνεται μόνον όταν οι τρεις εξουσίες ανατίθενται και ασκούνται από διαφορετικά όργανα. Αντίθετα δεν είναι αντικειμενικά δυνατή η ύπαρξη ελευθερίας, όταν οι τρεις εξουσίες ανατίθενται και ασκούνται από το ίδιο όργανο, είτε μονοπρόσωπο είτε πολυμελές. Αν οι νόμοι παράγονται και εφαρμόζονται από το ίδιο όργανο, υπάρχει κίνδυνος τυραννίας. Τα όργανα, που ασκούν τις διαφορετικές εξουσίες, θα πρέπει να είναι κατά το δυνατό ανεξάρτητα μεταξύ τους. Ακόμη και κατά τη διδασκαλία του Μοντεσκιέ μεταξύ των οργάνων των τριών εξουσιών δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει πλήρης χωρισμός, αλλά ανεξαρτησία στην άσκηση της αρμοδιότητάς τους και συνεργασία για τη διασφάλιση της ελευθερίας. Κάθε όργανο θα πρέπει να είναι ανεξάρτητο να αποφασίζει στα όρια της αρμοδιότητάς του. Ταυτόχρονα, όμως, θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εμποδίζει υπερβολές προερχόμενες από άλλα όργανα.

Ο Μοντεσκιέ πίστευε ότι η πολιτική ελευθερία εξασφαλίζεται μόνο στα περιορισμένα πολιτεύματα, αλλά και εφόσον δεν εμφανίζεται κατάχρηση εξουσίας. Όπως διδάσκει η ίδια η ιστορική εμπειρία, εκείνος που έχει την εξουσία τείνει σε κατάχρησή της και προχωρεί μέχρις εκεί που θα συναντήσει όρια. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να εμποδίζεται η κατάχρηση της εξουσίας, δηλαδή επιβάλλεται η εξουσία να συγκρατεί την εξουσία (il faut que le pouvoir arête le pouvoir).

Η αρχή της διάκρισης των εξουσιών αποκτά πολιτική σημασία στο πλαίσιο του αντιπροσωπευτικού συστήματος, στο οποίο άλλοι ασκούν την εξουσία αντί του λαού. Αντίθετα η σημασία της υποχωρεί σημαντικά στο πολιτειακό πλαίσιο της άμεσης δημοκρατίας, στο οποίο υπερέχει η αυθεντία του εκλογικού σώματος. Ομοίως καθορίζεται και από τον λαό η άσκηση εξουσίας οποιουδήποτε οργάνου είτε ως νομοθέτης είτε ως συντακτικός νομοθέτης διά των αντιπροσώπων του. Με τη διαφορά ότι η εξουσία που δίνει ο υπέρτατος νόμος του κράτους, το Σύνταγμα, δεν αφήνει περιθώρια ευρείας ερμηνείας. Αυτό σημαίνει, με βάση την πάγια νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ότι οι πράξεις του κάθε οργάνου που ασκεί εξουσία όχι μόνο δεν πρέπει να βρίσκονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του αλλά θα πρέπει συνάμα να βρίσκονται σε απόλυτη συμφωνία με το Σύνταγμα. Με απλά λόγια επέκταση των αρμοδιοτήτων που ρητά ορίζει το Σύνταγμα για ένα όργανο, είτε αφορά τον χρόνο είτε τις ίδιες τις πράξεις, δεν μπορεί να γίνει ούτε με μονομερή απόφαση, γιατί προσκρούει στα όρια της εξουσίας, ούτε με απλό νόμο, αλλά ούτε βεβαίως με την επίκληση γενικών αρχών και άλλων πηγών δικαίου, οι οποίες έπονται του Συντάγματος και θα πρέπει να βρίσκονται σε πλήρη συμφωνία με αυτό. Δηλώσεις από πολιτικούς αρχηγούς ότι εφόσον ένας διορισμένος αξιωματούχος μπορεί να ασκεί έλεγχο εκ των υστέρων ποιο το πρόβλημα να ασκεί εκ των προτέρων πραγματικά βάζει δυναμίτη στην ίδια τη λειτουργία του πολιτεύματος, τορπιλίζοντας την ίδια τη βασική αρχή της ίδιας της Δημοκρατίας της λαϊκής κυριαρχίας και την έννοια του λαού στην ευρεία έννοιά του, αλλά και στη στενή έννοιά του ως εκλογικού σώματος. Ο υπέρτατος νόμος του κράτους, που είναι το Σύνταγμα, καθορίζει τον ρόλο εκάστου σώματος, μονομελούς ή πολυμελούς οργάνου και καμία παραβίασή του δεν πρέπει να γίνεται ανεκτή από τον λαό.

Ο κ. Χρίστης Θ. Λοττίδης είναι νομικός.

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Η κυβέρνηση ΔΗΣΥ ήθελε λευκή επιταγή στη διαχείριση 1,5 δισ.

Αυτοί που ευθύνονται για την κατάρρευση του Συνεργατισμού αρνούνται τον έλεγχο στις κρατικές εγγυήσεις χωρίς επιχειρήματα

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ ήθελε ‘λευκή επιταγή’ διαχείρισης κρατικών εγγυήσεων ύψους 1,5 δισ. ευρώ, χωρίς διαφάνεια και χωρίς έλεγχο από τον αρμόδιο θεσμό. Η ίδια κυβέρνηση, που ευθύνεται για την κατάρρευση του Συνεργατισμού και τη ζημιά μερικών δισεκατομμυρίων ευρώ, αρνείται τον έλεγχο και μάλιστα χωρίς κανένα επιχείρημα», αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος, μιλώντας για την άρνηση του κόμματος να εγκρίνει το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος διαψεύδει ότι η άρνηση του ΔΗΚΟ, έγκειται στο ότι θέλει να προσεγγίσει το ΑΚΕΛ για τις προεδρικές εκλογές και να απεγκλωβιστεί από τον χαρακτηρισμό «δίδυμο Αβέρωφ-Νικόλα», χαρακτηρίζοντάς τα γραφικά κουτσομπολιά. Ξεκαθαρίζει πως το ΔΗΚΟ είναι απολύτως ενωμένο και δεν υπάρχουν εσωκομματικές διαφωνίες. Κατηγορεί κυβέρνηση και ΔΗΣΥ για αλαζονεία, τοξικότητα και εμμονές, ενώ καλεί την κυβέρνηση «να φέρει άμεσα το νομοσχέδιο για απευθείας χορηγίες στις μικρές επιχειρήσεις και στους αυτοτελώς εργαζόμενους, για το οποίο υπάρχει συμφωνία όλων των δυνάμεων, επί της αρχής». Απαντά στην επιμονή για την εμπλοκή του γενικού ελεγκτή στην όλη διαδικασία, αλλά και για το σχέδιο β΄, το οποίο ετοιμάζεται από την κυβέρνηση.

> *Εμείς δεν θέλουμε άλλες νεκροψίες στην κυπριακή οικονομία, θέλουμε πρόληψη, ώστε να είναι υγιής.*

–Τη στιγμή που άλλες χώρες έχουν περάσει προ πολλού το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων, εμείς το συζητούμε εδώ και ενάμιση μήνα, με αποτέλεσμα να αποσυρθεί. Υπήρχε λόγος να πολιτικοποιηθεί ένα καθαρά οικονομικό θέμα;

–Κατ’ αρχάς, η απόσυρση του νομοσχεδίου ήταν μια μονομερής απόφαση της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ και όχι αποτέλεσμα της συζήτησής του για ενάμιση μήνα. Μια απόφαση λανθασμένη, αλαζονική και μικροπρεπής, που καθοδηγήθηκε από την επίμονη άρνηση της κυβέρνησης να αποδεχτεί αυτονόητες και επιβεβλημένες δικλείδες διαφάνειας και ελέγχου. Τα περί «πολιτικοποίησης ενός καθαρά οικονομικού θέματος», που είπατε, είναι μια απλουστευμένη προσέγγιση. Όταν πρόκειται για τα δημόσια οικονομικά και για το τι θα επωμιστούν οι φορολογούμενοι πολίτες, όλα τα θέματα είναι και οικονομικά, είναι και πολιτικά. Δεν μιλάμε για εταιρία και μετόχους, αλλά για κράτος και φορολογούμενους πολίτες. Η ουσία του συγκεκριμένου θέματος είναι απλή: η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ ήθελε «λευκή επιταγή» διαχείρισης κρατικών εγγυήσεων ύψους 1,5 δισ. ευρώ, χωρίς διαφάνεια και χωρίς έλεγχο από τον αρμόδιο θεσμό. Η ίδια κυβέρνηση, που ευθύνεται για την κατάρρευση του Συνεργατισμού και τη ζημιά μερικών δισεκατομμυρίων ευρώ, αρνείται τον έλεγχο και μάλιστα χωρίς κανένα επιχείρημα. Πρώτη η ίδια, όφειλε να επιδιώξει και να δεχτεί το ελάχιστο που ζητήσαμε εξ αρχής: τον ρόλο παρατηρητή στον γενικό ελεγκτή.

–Οι επικριτές σας, σάς καταλογίζουν προσωπικά πολιτικές σκοπιμότητες. Ότι με τις αντιδράσεις που θέτατε, θελήσατε να προσεγγίσετε το ΑΚΕΛ ενόψει προεδρικών, να αποτινάξετε από πάνω σας τον χαρακτηρισμό «δίδυμο Αβέρωφ - Νικόλα» και να κερδίσετε το εσωτερικό του ΔΗΚΟ, που αντέδρασε έντονα με την έγκριση του νομοσχεδίου για αναστολή δόσεων.

–Κάνουν λάθος. Δεν υπήρξαν αντιδράσεις στο εσωτερικό του ΔΗΚΟ για την αναστολή των δόσεων των δανείων. Το αντίθετο. Σύσσωμο το ΔΗΚΟ είναι περήφανο, επειδή χάρη στις ψήφους των δέκα βουλευτών του, πάνω από 50.000 νοικοκυριά και μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανέστειλαν την πληρωμή των δόσεών τους, πήραν ανάσα, μπορούν να στηρίξουν καλύτερα τις οικογένειές τους και μπορούν να εξοικονομήσουν πόρους και δυνάμεις αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης της πανδημίας. Τα περί πολιτικών σκοπιμοτήτων, προσεγγίσεων και «διδύμων» έχουν και ευθύνη της γενικής λογίστριας, άλλη η αρμοδιότητα και ευθύνη της Κεντρικής Τράπεζας. Και χαίρομαι που το θίξατε, προκειμένου να απαντήσω και σε ένα άλλο παραμύθι που διαδίδεται από τον ΔΗΣΥ αυτές τις μέρες ότι τάχατες, «θέλουμε τον γενικό Ελεγκτή να ελέγχει ιδιωτικές τράπεζες». Ουδέν αναληθέστερο. Τις τράπεζες τις ελέγχει και θα τις ελέγχει η Κεντρική Τράπεζα. Ο γενικός ελεγκτής θα ελέγχει μόνο το κράτος.

–Η ενημέρωση στη Βουλή από το υπουργό Οικονομικών κάθε τρίμηνο δεν θα ήταν αρκετό μέτρο ελέγχου και διαφάνειας;

–Προφανώς και όχι. Σας θυμίζω τον Συνεργατισμό. Είναι η ίδια διακυβέρνηση, που οδήγησε τον Συνεργατισμό σε κατάρρευση, παραπλανώντας κατ’ εξακολούθηση τη Βουλή – σύμφωνα και με το επίσημο Πόρισμα Αρέστη– που μας ζητάει τώρα να την εμπιστευτούμε «τυφλά».

–Βάζετε συχνά θέμα για την πορεία του Συνεργατισμού, ωστόσο, εσείς ως ΔΗΚΟ με την ψήφο σας αφήσατε τότε εκτός τον γενικό ελεγκτή. Να υποθέσουμε πως αποτελεί mea culpa η σημερινή σας στάση;

–Καταρχάς, προφανώς ως «λάθος» θεωρείτε τον περιορισμό που ετέθη σε σχέση με τον έλεγχο που θα ασκούσε ο γενικός ελεγκτής στον Συνεργατισμό, το οποίο, όμως, «διορθώθηκε», τότε, μετά από μόλις μία εβδομάδα και, όπως καταγράφηκατε στα Μέτρα Στήριξης, θυμίζω ότι η Βουλή, ομόφωνα - πλην του ΕΛΑΜ - υπερψήφισε όλα τα νομοσχέδια για τα επιδόματα και τις χορηγίες του Υπουργείου Εργασίας από τις πρώτες μέρες της κρίσης και ψήφισε κατά πλειοψηφία – χάρη στο ΔΗΚΟ – την αναστολή των δόσεων των δανείων. Παράλληλα, τουλάχιστον εμείς ως ΔΗΚΟ, καταφέραμε και πείσαμε την κυβέρνηση για την ανάγκη απευθείας στήριξης των αυτοτελώς εργαζομένων και των μικρών επιχειρήσεων, πείσαμε για την αύξηση της κρατικής εγγύησης από το 70% στο 85% και απαιτούμε το ελάχιστο σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια και τον έλεγχο που απαιτεί η κοινωνία, δηλαδή τον ρόλο παρατηρητή στον Γενικό Ελεγκτή. Ανεύθυνη στάση είναι η κυβέρνηση που επέδειξε, η οποία άρχισε με ένα πακέτο κρατικών εγγυήσεων προβληματικό, στα τέλη Μαρτίου, άφησε να κυλήσει πολύτιμος χρόνος και τελικά το απέσυρε, αφήνοντας ξεκρέμαστους χιλιάδες εργαζομένους στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Χαρακτηριστικότερη απόδειξη της ανευθυνότητας της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ, είναι η απόσυρση του μέτρου της απευθείας χορηγίας σε αυτοτελώς εργαζόμενους και μικρές επιχειρήσεις, την οποία υποστηρίζουν όλοι.



Η κοινωνία απαιτεί διαφάνεια και έλεγχο. Όποιος δεν το αντιλαμβάνεται αυτό, επιδίδεται σε σενάρια φαντασίας, καθοδηγούμενος από άγχος για τις προεδρικές εκλογές, που εμείς πάντως δεν έχουμε λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος.

–Λέτε πως το νομοσχέδιο αποσύρθηκε επειδή η κυβέρνηση δεν ήθελε τη διαφάνεια. Η διαφάνεια για εσάς συνδέεται μόνο με την εμπλοκή του γενικού ελεγκτή ως παρατηρητή στην όλη διαδικασία;

–Κατά το ελάχιστον, ναι. Άλλωστε, ο γενικός ελεγκτής είναι ο αρμόδιος θεσμός για τον έλεγχο. Και θυμίζω ότι αυτό που ζητάμε είναι κάτι που ήδη γίνεται σε παρόμοιες περιπτώσεις. Η Ελεγκτική Υπηρεσία ήδη συμμετέχει, με το καθεστώς παρατηρητή, τόσο στην Επιτροπή με αρμοδιότητα τη διαγραφή μη εισπράξιμων οφειλών προς το κράτος, όσο και στις συνεδρίες των Δανειστικών Επιτρόπων, που ασχολούνται με την παραχώρηση δανείων από το κράτος προς ιδιώτες.

–Θα συμμετείχε βεβαίως η γενική λογίστρια και η Κεντρική Τράπεζα. Για σας δεν αποτελούν εχέγγυο διαφάνειας;

–Ο έλεγχος και η διαφάνεια είναι αρμοδιότητα και ευθύνη του γενικού Ελεγκτή και της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Άλλη η αρμοδιότητα και ευθύνη της γενικής λογίστριας, άλλη η αρμοδιότητα και ευθύνη της Κεντρικής Τράπεζας. Και χαίρομαι που το θίξατε, προκειμένου να απαντήσω και σε ένα άλλο παραμύθι που διαδίδεται από τον ΔΗΣΥ αυτές τις μέρες ότι τάχατες, «θέλουμε τον γενικό Ελεγκτή να ελέγχει ιδιωτικές τράπεζες». Ουδέν αναληθέστερο. Τις τράπεζες τις ελέγχει και θα τις ελέγχει η Κεντρική Τράπεζα. Ο γενικός ελεγκτής θα ελέγχει μόνο το κράτος.

> *Η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ άφησε τους επιχειρηματίες, μικρούς και μεγάλους, καθώς και τους αυτοτελώς εργαζομένους, ξυπόλυτους στα αγκάθια, αποσύροντας αλαζονικά το νομοσχέδιο.*

–Η κυβέρνηση λέει πως είμαστε η μόνη χώρα που η αντιπολίτευση επεδίωκε να μειώσει την εμβέλεια μέτρου στήριξης για τον κορωνοϊό και το πέτυχε με την κατάθεση του δεύτερου νομοσχεδίου, το οποίο, όπως λένε, είναι υποδεέστερο σε σχέση με τα οφέλη που είχε το πρώτο… Στον ΔΗΣΥ σας καταλογίζουν και ανευθυνότητα…

–Η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ θα πρέπει να αφήσει στην άκρη την αλαζονεία και τον τοξικό λόγο που διατυπώνει καθημερινά και να συνειδητοποιήσει ότι είναι μια κυβέρνηση που μειοψηφεί στη Βουλή και άρα θα πρέπει να επιδιώκει η ίδια τον διάλογο, τη συλλογικότητα και τη συνεννόηση. Και επειδή αναφέρεται και στο Πόρισμα Αρέστη για την κατάρρευση του Συνεργατισμού, ο γενικός ελεγκτής είχε, τελικά, δικαίωμα ελέγχου. Σημειώστε όμως ότι, σε εκείνη την περίπτωση, επρόκειτο για τράπεζα, τον Συνεργατισμό, και άρα το ερώτημα ήταν κατά πόσο εδικαιούτο ο γενικός ελεγκτής να ασκεί έλεγχο σε τραπεζικές εργασίες. Στην προκειμένη περίπτωση, με τις κρατικές εγγυήσεις, δεν υφίσταται τέτοιο ερώτημα. Εδώ μιλάμε για έλεγχο του κράτους και όχι των τραπεζών. Σε κάθε περίπτωση, από τότε μέχρι σήμερα μεσολάβησε η κατάρρευση του Συνεργατισμού και το Πόρισμα Αρέστη, όπου καταγράφονται τεκμηριωμένα οι αυθαιρεσίες και οι παρεμβάσεις της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ, που οδήγησαν σε εκείνη την κατάρρευση. Επομένως, για όλους αυτούς τους λόγους, επιμένουμε ακόμα περισσότερο να υπάρχει ο καλύτερος δυνατός έλεγχος και η περισσότερη δυνατή διαφάνεια, σε «ζωντανό» χρόνο.

–Η ΟΕΒ, μετά την απόσυρση του νομοσχεδίου, έχει παρομοιάσει τους επιχειρηματίες ότι βρίσκονται σε έναν πόλεμο ξυπόλητοι. Ως κόμμα που έχει στενή σχέση με τους οικονομικούς παράγοντες του τόπου, δεν σας ανησυχεί ότι συμβάλατε σε μία κατάληξη που τους αφήνει ξυπόλητους στα αγκάθια;

–Είναι η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ που άφησε τους επιχειρηματίες, μικρούς και μεγάλους, καθώς και τους αυτοτελώς εργαζομένους, ξυπόλυτους στα αγκάθια, αποσύροντας αλαζονικά το συγκεκριμένο νομοσχέδιο. Από κει και πέρα, απαντώ και λέω ότι είμαστε εμείς, ως ΔΗΚΟ, που με τις καθοριστικές ψήφους μας δώσαμε ανάσα σε εκατοντάδες επιχειρήσεις, μέσω της αναστολής των δανείων και είμαστε εμείς που προτείναμε και επιμένουμε στην απευθείας χορηγία από το κράτος στις μικρές επιχειρήσεις και στους αυτοτελώς εργαζόμενους. Και προκαλεί θλίψη και οργή το γεγονός ότι η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ απέσυρε και αυτό το μέτρο, το οποίο ουδεμία σχέση έχει με τις κρατικές εγγυήσεις και την άρνησή της για έλεγχο και διαφάνεια. Και μου δίνετε ξανά την ευκαιρία να επιμείνω και να καλέσω την κυβέρνηση να φέρει άμεσα το νομοσχέδιο για απευθείας χορηγίες στις μικρές επιχειρήσεις και στους αυτοτελώς εργαζόμενους, για το οποίο υπάρχει συμφωνία όλων των δυνάμεων, επί της αρχής.

–Η κυβέρνηση απέσυρε το νομοσχέδιο, ωστόσο, μιλάει για Σχέδιο Β΄. Μπορεί να υπάρξει σχέδιο β΄ που να βοηθήσει αποτελεσματικά τις επιχειρήσεις;

–Το όποιο Σχέδιο Β΄ θα πρέπει να αρχίζει από αυτό που μόλις ανέφερα: απευθείας χορηγίες στις μικρές επιχειρήσεις και στους αυτοτελώς εργαζόμενους. Χωρίς αυτό δεν γίνεται να προχωρήσει οτιδήποτε άλλο. Από κει και πέρα, θα περιμένουμε να δούμε το Σχέδιο Β΄ και θα τοποθετηθούμε, με την υπευθυνότητα και τη σοβαρότητα που ενεργούμε πάντα. Οι εμμονές της κυβέρνησης κοστίζουν χρόνο και ο χρόνος είναι χρήμα. Κάθε μέρα που περνά χωρίς κυβερνητική πρόταση, ρίχνει την οικονομία σε ακόμα μεγαλύτερη κρίση.

Τα μέτρα ορθώς εφαρμόστηκαν

-Έχετε επικρίνει σφόδρα την κυβέρνηση στο ζήτημα των κρατικών εγγυήσεων, στα υπόλοιπα ζητήματα, συμφωνείτε με τον τρόπο διαχείρισης της πανδημίας; Αν ήσασταν εσείς στην εξουσία πώς θα διαχειριζόσασταν την κρίση;

–Με καλύτερα αντανακλαστικά, ειδικά τις πρώτες μέρες, χωρίς αλαζονεία, με περισσότερη συλλογικότητα και με αυξημένες αρμοδιότητες στους ειδικούς επιδημιολόγους. Όμως, οφείλω να είμαι δίκαιος: τα μέτρα αντιμετώπισης της εξάπλωσης ήταν μέτρα που ορθώς λήφθηκαν και ορθώς εφαρμόστηκαν. Και αυτό το είχαμε δηλώσει από την αρχή της κρίσης. Όπως δηλώσαμε και τα συγχαρητήριά μας στη συντριπτική πλειονότητα του κυπριακού λαού, για την πειθαρχία και τη συνέπεια με την οποία εφάρμοσε τα μέτρα αυτά. Επιπρόσθετα, όμως, και με δεδομένο ότι ο κίνδυνος συνεχίζει να υφίσταται στο παρόν και στο μέλλον, θα πρέπει να αξιοποιήσουμε τον χρόνο που μας δίνεται τώρα, προκειμένου να αξιολογηθεί η κατάσταση στον τομέα της Υγείας, των νοσοκομείων, του ΓεΣΥ και του ΟΚΥπΥ. Τα φαινόμενα των πρώτων εβδομάδων, όταν η χώρα έμεινε ουσιαστικά χωρίς δημόσια νοσοκομεία και ο κόσμος χωρίς ιατρική κάλυψη, δεν πρέπει να επαναληφθούν ποτέ ξανά. Για εμάς, όσο σημαντικά είναι τα μέτρα για την οικονομία, άλλο τόσο σημαντικά –και σημαντικότερα– είναι τα μέτρα για την υγεία. Για τη σωστή θωράκιση των νοσοκομείων, τόσο σε εξοπλισμό όσο και σε υλικά, για τη σωστή στήριξη των γιατρών και των νοσηλευτών, που δίνουν καθημερινά μάχες, με αυταπάρνηση και παρά τις ελλείψεις και για τη σωστή προετοιμασία όλων των υπηρεσιών της κρατικής μηχανής, αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας, για το ενδεχόμενο νέας έξαρσης το φθινόπωρο και τον χειμώνα. Κερδίσαμε χρόνο, με όσο το δυνατόν λιγότερες απώλειες, αλλά ο κίνδυνος παραμένει και τον χρόνο που κερδίσαμε οφείλουμε να τον αξιοποιήσουμε όσο το δυνατόν καλύτε-

Παραμύθια ότι ο γενικός ελεγκτής θα ελέγχει τις τράπεζες

Ασθενείς ψυχικής υγείας στο έλεος του συστήματος

Στην πανδημία η παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας περιορίστηκε εκεί ακριβώς που οι ανάγκες ήταν πολύ αυξημένες

Του **ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΑΜΑΡΤΖΗ**

Η πανδημία COVID-19 υποχωρεί, αλλά ο φόβος δεύτερου κύματος και άλλης ανάλογης υγειονομικής κρίσης παραμένει. Το τέλος μιας πανδημίας δε μπορεί να οριστεί μόνο με επιδημιολογικούς όρους: Προϋποθέτει την αποκατάσταση της κοινωνικής λειτουργικότητας, που με τη σειρά της βασίζεται στην αποκατάσταση του αισθήματος ασφάλειας και ψυχικής ευεξίας του πληθυσμού. Κατάθλιψη, κοινωνική απόσυρση, άγχος, φοβίες, αλκοολισμός, ναρκωτικά, ηλεκτρονικός τζόγος, ενδοοικογενειακή βία, φόβος λοίμωξης και θανάτου συγγενών, πένθος, ανασφάλεια για το μέλλον, αυξήθηκαν μέσα στην τρέχουσα υγειονομική κρίση και τον εγκλεισμό, ενώ αναμένεται να αυξηθούν κι άλλο μετά την κρίση, λόγω ανεργίας και οικονομικού στρες. Ιδιαίτερα οι πάσχοντες από χρόνιες ψυχικές διαταραχές βρίσκονται εξορισμού σε μειονεκτική θέση κατά τη διάρκεια μιας κρίσης, αποτελούν ευάλωτη πληθυσμιακή ομάδα και το κράτος οφείλει να εστιάζει στην προστασία τους την ώρα αυτή που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Πρόκειται για ανθρώπους που η ψυχική διαταραχή τους φέρνει σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας, είναι δυσκολότερο να βρουν μια δουλειά και ευκολότερο να τη χάσουν. Είναι συχνά στιγματισμένοι, περιθωριοποιημένοι, θύματα νοοτροπιών, στάσεων, προκαταλήψεων, εκμετάλλευσης, εργασιακών διακρίσεων. Ταυτόχρονα η εργασιακή ανασφάλεια και το οικονομικό στρες καθιστά ιδιαίτερα πιθανή την περαιτέρω επιδείνωση της ψυχικής τους υγείας με κίνδυνο να χρειαστούν άμεσα ψυχιατρική νοσηλεία ή/και να βρεθούν στο δρόμο.

Εξάλλου, άνθρωποι που προηγουμένως δεν παρουσίαζαν διαταραχή ψυχικής υγείας, βρέθηκαν μέσα στην πανδημία να παρουσιάζουν: Εργαζόμενοι λόγω φόβου επερχόμενης ανεργίας, επαγγελματίες υγείας λόγω

Αποκαλύφθηκαν και εκδηλώθηκαν οι ανεπάρκειες λόγω της χρόνιας υποχρηματοδότησης και υποστελέχωσης υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικού κράτους.

φόβου ότι θα κολλήσουν και θα μεταδώσουν τον ιό στους συγγενείς στο σπίτι, παιδιά λόγω εγκλεισμού και απότομης διακοπής της ρουτίνας τους, έφηβοι και φοιτητές λόγω ανησυχίας ότι θα χάσουν τις σπουδές τους λόγω οικονομικής κατάρρευσης της οικογένειας ή λόγω απαγόρευσης μετακινήσεων, γυναίκες λόγω στρες από αυξημένες υποχρεώσεις για τηλε-εργασία μαζί με τηλε-εκπαίδευση παιδιών και φροντίδα ηλικιωμένων γονέων και ενδοοικογενειακή βία, έγκυες λόγω φόβου ότι δεν θα έχουν επαρκή και ασφαλή πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας για το έμβρυο και αργότερα για το βρέφος, κρατούμενοι σε φυλακές και πρόσφυγες σε στρατόπεδα συγκέντρωσης λόγω φόβου ότι δεν μπορούν να τηρηθούν οι προβλεπόμενοι κανόνες υγιεινής και κοινωνικής αποστασιοποίησης.

Ψυχική υγεία και κράτος

Η ψυχική υγεία είναι ανθρώπινο δικαίωμα και κοινωνικό αγαθό. Είναι ιστορικά απαραίτητη προϋπόθεση για την εύρυθμη κοινωνική λειτουργία και ευημερία. Η διασφάλιση της, είναι προϋπόθεση κοινωνικής διαβίωσης και κοινωνικής συμμετοχής με υγεία, ευεξία, ποιότητα ζωής, λειτουργικότητα και δημιουργικότητα. Υγεία δεν είναι μόνο η απουσία της αρρώστιας, είναι η σωματική, ψυχική και κοινωνική ευεξία: Δεν υπάρχει, επομένως, υγεία χωρίς ψυχική υγεία! Το κοινωνικό κράτος είναι το θεσμικό πλαίσιο που διασφαλίζει, προστατεύει και αναπτύσσει το ανθρώπινο δικαίωμα και κοινωνικό αγαθό της ψυχικής υγείας. Το θεσμικό πλαίσιο προβλέπει ποιοτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας που να επαρκούν για τη διατήρηση και βελτίωση της ψυχικής υγείας του πληθυσμού. Η διασφάλιση της ψυχικής υγείας είναι στις βασικές υποχρεώσεις του κράτους. Υπό αυτή την έννοια γίνεται αντιληπτό ότι η ψυχιατρική, ως ιατρική ειδικότητα, όχι μόνο ακουμπά το κοινωνικό κράτος αλλά είναι πάροχος του κοινωνικού αγαθού της ψυχικής υγείας: υλοποιεί τις υποχρεώσεις του κοινωνικού κράτους προς τους πολίτες. Αυτό προϋποθέτει στελέχωση, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, αλληλεπίδραση και στενή διεπαγγελματική συνεργασία ψυχιάτρου, κοινοτικού νοσηλευτή και κοινωνικού λειτουργού, ψυχολόγου, εργοθεραπευτή, για άμεση αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων φτώχειας, μη στέγης και ανεργίας, που αποτελούν προτεραιότητες στην αποκατάσταση της ψυχικής υγείας του πληθυσμού, μέσα από την επικρατούσα βιο-ψυχο-κοινωνική προσέγγιση στην πρόληψη και στη θεραπεία. Αυτές οι προτεραιότητες, δεν μπορούν να κρυφτούν ούτε παρακαμφθούν στο δρόμο για την κοινωνική αποκατάσταση και επανένταξη των ψυχικά ασθενών.

Οι ασθενείς αφέθηκαν

Από τους δημοσιευμένους στη Eurostat δείκτες επάρκειας του συστήματος ψυχικής υγείας, ενδεικτικά αναφέρω ότι ο αριθμός ψυχιατρικών κλινών ανά πληθυσμό στην Κύπρο είναι μόλις 21 κλίνες ανά 100.000 πληθυσμού, τη στιγμή που ο μέσος όρος την Ευρώπης των 27 είναι σήμερα 73 κλίνες ανά 100.000 πληθυσμού. Στην πραγματικότητα ο αριθμός ψυχιατρικών κλινών σήμερα στην Κύπρο είναι ακόμα μικρότερος. Αριθμός κλινών δε σημαίνει «κτήριο-κέλυφος με άδεια διαθέσιμα κρεβάτια», σημαίνει κυρίως την ανάλογη διαθεσιμότητα ανθρωπίνων πόρων: στελέχωση με εξειδικευμένους επαγγελματίες ψυχικής υγείας που θα έχουν τη γνώση και τα εργαλεία να κάνουν τη δουλειά τους: να προάγουν την ψυχική υγεία του πληθυσμού. Το ανθρώπινο δυναμικό είναι το κεφάλαιο του κάθε οργανισμού υγείας. Χαμηλός αριθμός κλινών σημαίνει υποστελέχωση. Πρακτικά, λίγη μόνο βοήθεια έλαβαν οι ασθενείς με χρόνιες ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, μέσω περιορισμένου αριθμού τηλεδιασκέψεων, που δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τις συνεδρίες δια ζώσης, αλλά ούτε και μπορούν οι περισσότεροι σοβαρά ασθενείς να συμμετάσχουν για λόγους οικονομικούς, εκπαιδευτικούς (ψηφιακού αναλφαβητισμού), μεγάλης ηλικίας, ή/και νοητικής έκπτωσης λόγω χρονιότητας της νόσου. Παρά το γεγονός ότι τα ιατρεία λειτουργούσαν, δεν βρέθηκε τρόπος ασφαλούς πρόσβασης με φυσική παρουσία, με αποτέλεσμα η δια ζώσης θεραπευτική εμπειρία να υποκατασταθεί –κατά το δυνατό- με απλή τηλεφωνική επικοινωνία.

Αυτό είναι ένα παράδοξο στην πολιτική υγείας (health policy paradox): Περιορίστηκε μέσα στην πανδημία η παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας στους ασθενείς, ακριβώς τη χρονική περίοδο που οι ανάγκες τους ήταν πολύ αυξημένες και η παροχή υπηρεσιών θα έπρεπε, κατά συνέπεια, να είναι αναλογικά αυξημένη.

Σε κοινωνικό επίπεδο, η ψυχική υγεία πρέπει να γίνεται αντιληπτή ως μια κατάσταση ψυχικής ευεξίας όπου ο άνθρωπος μπορεί να αναγνωρίζει και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά το άγχος του και τους στρεσογόνους παράγοντες, να συνειδητοποιεί τις δυνατότητες του, να εκδηλώνει δημιουργικότητα και αβίαστη παραγωγικότητα, να προσλαμβάνει ευχαρίστηση από τη ζωή του, να συνεισφέρει και να προσφέρει στην κοινότητα. Η παρούσα πανδημία για την ώρα υποχωρεί, ο φόβος όμως παραμένει και οι όψιμες κοινωνικές συνέπειες έρχονται. Η πανδημία COVID-19 αποκάλυψε σε όλους την ανάγκη ισχυρής δημόσιας υγείας, που να μπορεί να σηκώσει το βάρος σοβαρών υγειονομικών κρίσεων. Τώρα είναι η ώρα για υπεύθυνη πολιτική προαγωγής της ψυχικής υγείας, για ουσιαστική ενίσχυση του ψυχιατρικού νοσοκομείου, των ψυχιατρικών κλινικών των γενικών νοσηλευτηρίων, των κλινικών θεραπείας της ουσιοεξάρτησης, και των υπηρεσιών κοινοτικής ψυχιατρικής με διεπαγγελματικές ομάδες και επισκέψεις και θεραπείες κατ' οίκον μέσα στην κοινότητα. Μέσα από την ενίσχυση των δομών ψυχικής υγείας και των υπόλοιπων δομών του κοινωνικού κράτους, καλούμαστε να αποδείξουμε, εμπράκτως, την αλληλεγγύη μας στην ευάλωτη κοινωνική ομάδα των ψυχικά ασθενών, να προνοήσουμε και να προετοιμάσουμε το σύστημα ψυχικής υγείας για ανάλογες υγειονομικές κρίσεις, να βάλουμε γερά θεμέλια για ψυχική υγεία, ψυχική ανθεκτικότητα, ευημερία, ποιότητα ζωής.

Ο κ. Λάμπρος Σαμαρτζής είναι (MD, MSc [Health Policy], PhD [Quality of Life], ψυχίατρος

Αναφορές:
- Policy Brief: COVID-19 and the Need for Action on Mental Health. United Nations (UN), 13th of May 2020
- Samartzis L, Talias MA. Assessing and Improving the Quality in Mental Health Services. Int J Environ Res Public Health. 2019;17(1):249. Published 2019 Dec 30. doi:10.3390/ijerph17010249
- Psychiatric care beds in hospitals per 100.000 inhabitants. Eurostat. (Accessed 21st of May2020). https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00047/default/table?lang=en
- Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ψυχική Υγεία, Βρυξέλλες 12-13 Ιουνίου 2008



Στην Κύπρο έχουμε μόλις 21 ψυχιατρικές κλίνες ανά 100.000 πληθυσμού, τη στιγμή που ο μέσος όρος την Ευρώπης των 27 είναι σήμερα 73 κλίνες.

Ανεπάρκεια συστημάτων

Η τρέχουσα πανδημία κορωνοϊού COVID-19 έφερε στην επιφάνεια την ανεπάρκεια των συστημάτων υγείας για την αντιμετώπιση σοβαρών κρίσεων υγείας. Κάποια συστήματα υγείας κατέρρευσαν, κάποια άλλα τα κατάφεραν οριακά, διοχετεύοντας όμως βιαστικά και απρογραμμάτιστα όλους τους πόρους στην αντιμετώπιση του COVID-19 και παραμελώντας αναπόφευκτα όλες τις υπηρεσίες υγείας που δεν είχαν άμεση σχέση με τον κορωνοϊό, και ιδιαίτερα τους χρόνιους ασθενείς. Οι ασθενείς με χρόνιες ψυχικές παθήσεις βρέθηκαν σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση, αφού αναπόφευκτα αποκαλύφθηκαν και εκδηλώθηκαν οι ανεπάρκειες λόγω της χρόνιας υποχρηματοδότησης και υποστελέχωσης υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικού κράτους. Δομές ψυχικής υγείας στα δημόσια νοσηλευτήρια παραχωρήθηκαν βιαστικά για τη διαχείριση της πανδημίας, χωρίς υπάρχει δυνατότητα αγοράς υπηρεσιών από τον ιδιωτικό τομέα για τους ασθενείς αυτούς ή άλλη σχετική πρόνοια για να διατηρηθεί η προσβασιμότητα τους στις υπηρεσίες που λειτουργούσαν. Η διασύνδεση και η αποτελεσματική συνεργασία λειτουργών πρώτης γραμμής στην κοινότητα, δηλαδή επαγγελματιών ψυχικής υγείας και κοινωνικών λειτουργών, είχε ήδη αποδυναμωθεί πριν ξεσπάσει η υγειονομική κρίση COVID-19. Στα πλαίσια του ΓεΣΥ η φυγή ψυχιάτρων από το δημόσιο και η συνακόλουθη μετακίνηση ασθενών στον ιδιωτικό τομέα, είχε ήδη οδηγήσει σε αναπόφευκτη συρρίκνωση ή/και κλείσιμο κάποιων εξωτερικών ιατρείων στην κοινότητα. Συνακόλουθα αποδυναμώθηκαν συνολικά οι διεπαγγελματικές ομάδες και υπηρεσίες κοινοτικής ψυχιατρικής, στις οποίες πολλοί ασθενείς, στα πλαίσια του ΓεΣΥ, δεν έχουν πλέον επαρκή πρόσβαση. Όμως, οι διεπαγγελματικές/διεπιστημονικές πολυθεματικές ομάδες κοινοτικής ψυχιατρικής είναι απαραίτητες προκειμένου πολλοί ψυχικά ασθενείς να διατηρήσουν την κοινωνική τους λειτουργικότητα και να αποφύγουν ψυχιατρικές νοσηλείες, οι οποίες εξάλλου δεν είναι εύκολη υπόθεση δεδομένης της έλλειψης πόρων.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Οικονομία και μέτρα στήριξης

Η σταδιακή επιστροφή στην κανονικότητα είναι πλέον γεγονός. Με προσοχή κι αυξημένα μέτρα ασφάλειας και υγιεινής κάθε κλάδος της οικονομίας επανεκκινά με την ελπίδα η ανάκαμψη να είναι σύντομη και ευεργετική. Βεβαίως, η οικονομία δεν είναι μόνο αριθμοί είναι και ψυχολογία, καθώς και μέτρα στοχευμένης στήριξης εκεί και όπου απαιτούνται με σκοπό την αναχαίτιση των αρνητικών επιπτώσεων που είχε το αυστηρό lock down που επιβλήθηκε προς αντιμετώπιση της εξάπλωσης της πανδημίας.

Όμως, οι πόροι του κράτους δεν είναι ανεξάντλητοι και γι' αυτό το λόγο η κυβέρνηση είχε εκπονήσει εξ αρχής μια ολοκληρωμένη στρατηγική η οποία αφορούσε στο εξής βασικό τρίπτυχο: 1) μέτρα ανακούφισης με πιο εμβληματικό την 9μηνη αναστολή των δανειακών υποχρεώσεων, 10% μείωση της τιμής του ηλεκτρικού, αναστολή καταβολής οφειλών κι αύξησης εισφορών κ.ά. 2) έκτακτα επιδόματα και προγράμματα στήριξης για επιχειρήσεις, αυτοτελώς εργαζομένους, γονείς και ευπαθείς ομάδες για όσο διάστημα διαρκούν τα περιοριστικά μέτρα με δυνατότητα προέκτασής τους εκεί και όπου κριθεί αναγκαίο και 3) κρατικά εγγυημένα δάνεια με χαμηλά επιτόκια για ανάκαμψη των επιχειρήσεων.

Ας σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι η 9μηνη αναστολή δόσεων στις τράπεζες εγκρίθηκε με τις θετικές ψήφους μόνο των κομμάτων ΔΗΣΥ, ΔΗΚΟ και Αλληλεγγύης. Ενώ ο τρίτος πυλώνας στήριξης με την αξιοποίηση της δυνατότητας άντλησης έκτακτης ρευστότητας και μετατροπής της σε χαμηλότοκα δάνεια οδηγήθηκε σε αδιέξοδο κάτω από το βάρος των παράλογων απαιτήσεων των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Το αρχικό νομοσχέδιο για τις κρατικές εγγυήσεις προνοούσε άντληση ρευστότητας 2 δισ. με σκοπό να διατεθούν ως δάνεια προς τις επιχειρήσεις με χαμηλά επιτόκια και με 70% κρατικές εγγυήσεις. Ενώ υπήρχε επίσης πρόνοια για επιδότηση μέρους του επιτοκίου σε φυσικά πρόσωπα, αυτοτελώς εργαζομένους και επιχειρήσεις ύψους 250 εκατομμυρίων ευρώ. Αναντίλεκτα αυτή τη στιγμή πολλές επιχειρήσεις έχουν άμεση ανάγκη ρευστότητας για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, να διατηρήσουν τις επιχειρήσεις τους και κυρίως για να μην αναγκαστούν να οδηγηθούν σε απολύσεις προσωπικού.

Το πλέον θλιβερό όμως είναι ότι η όλη δημόσια συζήτηση γύρω από αυτό το ζήτημα έφερε και πάλι στο φως συζητήσεις που θύμισαν σε πολλούς εποχές Γιάννη Βαρουφάκη. Με αιχμή του δόρατος και βασικό επιχείρημα το «να δώσει η κυβέρνηση απευθείας στήριξη». Όμοια που η κυβέρνηση να είναι η κότα που γεννά χρυσά αβγά, με ανεξάντλητες δυνατότητες. Όλα αυτά εμπλουτισμένα με μία έντονη τραπεζο-φοβία η οποία αφαιρούσε πολλές φορές τις ίδιες τις επιχειρήσεις, δηλαδή τους δικαιούχους από την όλη συζήτηση. Επειδή το κράτος δεν εγγυάται τις τράπεζες αλλά τις επιχειρήσεις του. Γι' αυτό ονομάζονται μέτρα στήριξης της οικονομίας. Για να μπορέσουν οι υγιείς κι αξιόχρεες επιχειρήσεις που έχουν πληγεί να δανειστούν δίχως υψηλές υποθήκες και εξασφαλίσεις ούτως ώστε να μπορέσουν να ορθοποδήσουν με παράλληλη υποχρέωση να μην απολύσουν προσωπικό. Οι τράπεζες δεν έχουν σε καμία ανάγκη αυτό το σχέδιο για να είναι κερδοφόρες! Έχουν ήδη τα δικά τους δανειακά σχέδια με πολύ υψηλότερα επιτόκια και όλες τις απαραίτητες διασφαλίσεις. Δυστυχώς, όμως, πλέον, το όλο ζήτημα στην πραγματικότητα πέρασε και μέσα από τις συμπληγάδες των μελλοντικών πολιτικών συνεργασιών.

Έτσι πλέον τα βλέμματα όλων είναι στραμμένα στην επόμενη ημέρα. Αν μας δίδαξε κάτι η περιπέτεια της πανδημίας που ζήσαμε όλοι είναι πως εκεί που πρυτανεύει η λογική και η αλληλεγγύη γίνονται θαύματα. Το ότι χάσαμε την ευκαιρία να αξιοποιήσουμε ένα ισχυρό εργαλείο προκαλεί απογοήτευση, αλλά η οικονομία είναι ευθύνη και προτεραιότητά μας και η προσπάθεια για νέα μέτρα στήριξης από πλευράς κυβέρνησης δε θα τερματιστεί εδώ.

Η κ. Ξένια Κωνσταντίνου είναι βουλευτής ΔΗΣΥ Λευκωσίας.



Η πανδημία δημιούργησε ψυχικά προβλήματα

Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ήταν αυτά που ένιωσαν περισσότερο την ανάγκη να ζητήσουν βοήθεια από τους επαγγελματίες

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Από τα πρώτα κιόλας στάδια της άφιξης του ιού SARS-CoV-2 στην Κύπρο, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας του κράτους, αλλά και οι επαγγελματίες ψυχολόγοι και ακαδημαϊκοί, είχαν κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου, σε σχέση με τον αρνητικό αντίκτυπο που πιθανόν να είχε στον γενικό πληθυσμό και όχι μόνον. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατηγορίες συνανθρώπων μας, όπως οι επαγγελματίες υγείας και οι ηλικιωμένοι, ήταν αυτοί στους οποίους φάνηκαν τα πρώτα σημάδια. Ωστόσο, η παύση της λειτουργίας των σχολείων και διαφόρων τομέων της οικονομίας, έφεραν στην επιφάνεια ή δημιούργησαν προβλήματα σε άτομα τα οποία δεν είχαν προηγουμένως σχετικό ιστορικό. Τόσο οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, όσο και ο Παγκύπριος Σύλλογος Ψυχολόγων, ανέπτυξαν τις δικές τους πρωτοβουλίες, δημιουργώντας τηλεφωνικές γραμμές, όπου οι πολίτες οι οποίοι αισθάνονται την ανάγκη μπορούν να απευθύνονται και να λαμβάνουν ψυχολογική στήριξη. Μέσω αυτών των τηλεφωνικών γραμμών επικοινωνίας, αναδείχθηκαν μερικά προβλήματα, που αφορούν μέχρι και σε κοινωνικό στιγματισμό.

Τις προηγούμενες ημέρες, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και ο ΟΗΕ είχαν κάνει σημαντικές παρεμβάσεις σε σχέση με την ανάγκη ανάληψης δράσεων στον τομέα της ψυχικής υγείας. Σύμφωνα με την αναφορά του δρος Μάριου Λοΐζου, τα Ηνωμένα Έθνη ανέφεραν ότι λόγω της πανδημίας, έχει παρατηρηθεί σε πολλές χώρες σημαντική αύξηση των συμπτωμάτων άγχους και κατάθλιψης. Οι επαγγελματίες υγείας της πρώτης γραμμής, οι γυναίκες, τα παιδιά, οι έφηβοι, οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με προϋπάρχοντα ψυχικά προβλήματα, ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου. Ταυτόχρονα, έχει παρατηρηθεί μια αύξηση στην κατανάλωση αλκοόλ που επίσης προβληματίζει. Οι συνέπειες της απομόνωσης, η αλλαγή της καθημερινότητας, οι οικονομικές συνέπειες και η αγωνία για τα αγαπημένα πρόσωπα, έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την ψυχική υγεία των ανθρώπων.

Δράσεις και στατιστικά

Από τον Μάρτιο, μήνα τον οποίο εμφανίστηκε η νόσος COVID-19 και στο νησί μας, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας δημιούργησαν την Υπηρεσία Ψυχολογικής Τηλεφροντίδας. Με την σειρά του, ο Παγκύπριος Σύλλογος Ψυχολόγων, με δική του πρωτοβουλία και την συνεργασία διαφόρων άλλων φορέων, εδώ και δύο εβδομάδες, λειτουργεί τη δωρεάν τηλεφωνική γραμμή Άμεσης Ανταπόκρισης Τηλε – Ψυχολογικής Φροντίδας σε Έκτακτα Γεγονότα, 1471.

Όπως προκύπτει από τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν από την Υπηρεσία Ψυχολογικής Τηλεφροντίδας του ΟΚΥπΥ, ως προς τα ηλικιακά δεδομένα των ατόμων που απευθύνθηκαν στην υπηρεσία, ποσοστό 35% αφορά σε άτομα που εμπίπτουν στην ηλικιακή ομάδα των 46-65, το 22% σε άτομα της ηλικιακής ομάδας άνω των 66 ετών, το 20% ήταν μεταξύ των ηλικιών 26-45, το 5% ήταν κάτω των 25 ετών και το 18% ήταν αδιευκρίνιστης ηλικίας. Με βάση τα δεδομένα αυτά παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη μερίδα ατόμων που αποτάθηκε στην Υπηρεσία Ψυχολογικής Τηλεφροντίδας ήταν ηλικιωμένοι, 66 ετών και άνω, καθώς και άτομα που βρίσκονται στην ώριμη ενήλικη ζωή, δηλαδή, μεταξύ των ηλικιών 46-65. Ακολούθως, σε σχέση με το φύλο, περισσότερες γυναίκες (55%), παρά άντρες (45%), απευθύνθηκαν στην Υπηρεσία.

Συμπτώματα

Το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών (79%) που απευθύνθηκαν στην Υπηρεσία Ψυχολογικής Τηλεφροντίδας αφορούσε σε άτομα από τον γενικό πληθυσμό, που δεν έπασχαν από τη νόσο COVID-19 και δεν βρίσκονταν σε επιτηρούμενη απομόνωση, αλλά στην παρούσα φάση εκδήλωσαν διάφορα ψυχικά ενοχλήματα όπως κρίσεις άγχους, πανικού ή κλειστοφοβία ή άλλες φοβίες (29%), προβλήματα ύπνου (21%) ή λόγω της συμπτωματολογίας που εμφάνισαν στην παρούσα φάση χρειάστηκαν φαρμακευτική αγωγή από ψυχίατρο ή παρακολούθηση από ψυχολόγο ή ψυχίατρο (17%).

Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό ατόμων αποτάθηκε στην Υπηρεσία για λόγους που σχετίζονταν με την ευθύνη επιμέλειας/φροντίδας άλλου προσώπου (16%). Όπως εξήγησε στην «Κ» η Φωτεινή Δημητρίου, ειδικός ψυχολόγος Διεύθυνσης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, επρόκειτο για άτομα τα οποία φροντίζουν τους ηλικιωμένους τους γονείς, ακόμα και άτομα μεγάλης ηλικίας που φροντίζουν τα παιδιά τους με ειδικές ανάγκες. Παράλληλα, ποσοστό 5% του συνόλου των ατόμων που απευθύνθηκαν στην ΥΨΤ-φ ήταν άτομα μη πάσχοντες σε επιτηρούμενη απομόνωση -κυρίως φοιτητές- που λόγω των συνθηκών επηρεάστηκε η ψυχολογική τους κατάσταση. Σε σχέση με τους φοιτητές, η Δρ Δημητρίου



Φόβος, ενοχές και ο στιγματισμός συμπολιτών μας που νόσησαν με COVID-19 έτυχαν διαχείρισης από την Υπηρεσία Ψυχολογικής Τηλεφροντίδας, ενώ αύξηση το τελευταίο διάστημα καταγράφηκε και στα τηλεφωνήματα από φοιτητές οι οποίοι επηρεάστηκαν από την αβεβαιότητα.

Ασθενείς οι οποίοι νόσησαν στον χώρο εργασίας δεν ήθελαν να επιστρέψουν μετά την ανάρρωσή τους, εξαιτίας του κοινωνικού ρατσισμού που βίωσαν καθώς και από φόβο μήπως ασθενήσουν ξανά.

είπε ότι το τελευταίο διάστημα οι λειτουργοί της Υπηρεσίας λαμβάνουν αυξημένα τηλεφωνήματα, σε σύγκριση με κάποια περιστατικά, που παρατηρούνταν προηγουμένως. Συνήθως, είπε, αναφέρουν προβλήματα που σχετίζονται με τον εγκλεισμό και την απομόνωση, η οποία τους προκάλεσε φοβίες και άγχος. Επίσης, ρόλο φαίνεται να διαδραμάτισε και η αβεβαιότητα η οποία πλανάται, σε σχέση με την δυνατότητα ολοκλήρωσης της φοίτησής τους, εξήγησε η Ψυχολόγος. Επίσης, στο πλαίσιο του 5% των ατόμων που αναζήτησαν ψυχολογική στήριξη, εντάσσονται και συμπολίτες μας οι οποίοι ασθένησαν και είχαν διασωληνωθεί, είτε είχαν αποσωληνωθεί και έπρεπε να εκτιμηθεί η γνωστική τους κατάσταση, καθώς ενδεχομένως να επηρεάζεται η αντίληψη και η μνήμη τους. Τέλος, ένα ποσοστό 3% του πληθυσμού που απευθύνθηκε στην ΥΨΤ-φ αφορούσε σε πάσχοντες με COVID-19 σε απομόνωση και το 2% σε συγγενείς τους. Στην τελευταία κατηγορία εντάσσονται και τα άτομα τα οποία βίωσαν την απώλεια ανθρώπων από το οικογενειακό τους περιβάλλον, ανέφερε η Δρ Δημητρίου. Το μικρό αυτό ποσοστό αντανακλά στον επίσης μικρό αριθμό θανάτων με τελική αιτία την νόσο COVID-19 στην Κύπρο, εξήγησε η ψυχολόγος.

Άλλο ένα σημαντικό ζήτημα, αποτελεί το αίσθημα της ενοχής η οποία διακατέχει άτομα που νόσησαν με COVID-19. Συμπολίτες μας καλούσαν στην Υπηρεσία Ψυχολογικής Τηλεφροντίδας για να εκφράσουν τις ενοχές και τις τύψεις που αισθάνονταν για το γεγονός ότι είχαν νοσήσει, σε συνδυασμό και με την ανησυχία τους μήπως είχαν μεταδώσει τον ιό στα αγαπημένα τους πρόσωπα. Επίσης, παρατηρήθηκαν και φαινόμενα που αφορούσαν ασθενείς οι οποίοι νόσησαν στον χώρο εργασίας τους και δεν ήθελαν να επιστρέψουν μετά την ανάρρωσή τους, καθώς είχαν στιγματιστεί, καθώς και από φόβο μήπως ασθενήσουν ξανά.

Συμβουλές σε ζευγάρια

Όσον αφορά τα δεδομένα από τον Παγκύπριο Σύλλογο Ψυχολόγων, μέχρι την Πέμπτη 21 Μαΐου, η γραμμή 1471 έχει δεχτεί 103 τηλεφωνικές κλήσεις, εκ των οποίων οι 83 έτυχαν διαχείρισης και 6 παραπέμφθηκαν σε άλλες υπηρεσίες/γραμμές βοήθειας. Τα αιτήματα αφορούσαν στην πλειοψηφία τους (57.83%) άτομα που ζητούσαν βοήθεια για διαχείριση συμπτωμάτων άγχους, κατάθλιψης κ.λπ. Ακολουθούν τα αιτήματα που σχετίζονται με συναισθηματική καθοδήγηση/αποφόρτιση (13.25%), αιτήματα για βοήθεια σε θέματα που αφορούν στη διαχείριση παιδιών (16.87%), διαχείριση ενήλικα συγγενή (8.43%) και συμβουλευτική ζεύγους (2.41%). Η μέση ηλικία των καλούντων είναι 53.14 χρόνια με τυπική απόκλιση 18.4 (νεαρότερη ηλικία, 26 έτη και μεγαλύτερη 76 έτη). Και σε αυτή την περίπτωση, η πλειοψηφία των αιτούντων βοήθεια (65.1%) είναι γυναίκες. Όπως ανέφερε, μάλιστα, στην «Κ» ο Πρόεδρος του Παγκυπρίου Συλλόγου Ψυχολόγων, Γιώργος Μεταξάς, περιπτώσεις οι οποίες συγκαταλέγονται στο ποσοστό 16,87%, αφορούσαν και γονείς οι οποίοι είχαν ζητήσει βοήθεια ως προς την διαχείριση των παιδιών τους τα οποία είχαν προσκολληθεί στα ηλεκτρονικά, σε βαθμό εξάρτησης.

Ευνοϊκές συνθήκες

Όπως εξηγούν στην «Κ» ο κ. Μεταξάς, καθώς και ο ψυχολόγος, υπεύθυνος της Γραμμής 1471, Γιώργος Πογιατζής, τα στοιχεία από τις δύο πρώτες εβδομάδες λειτουργίας της Γραμμής 1471 συμφωνούν με τα στοιχεία από τις εγχώριες και διεθνείς έρευνες σε σχέση με την επίδραση της πανδημίας στην ψυχολογική κατάσταση του πληθυσμού. Αναφέρουν, επίσης, ότι οι συνθήκες που βιώνουμε τους τελευταίους μήνες και οι ψυχοκοινωνικές συνέπειες που θα έχουν τα μέτρα στον πληθυσμό αποτελούν πρωτόγνωρες καταστάσεις, καθώς η μαζική απομόνωση, η απώλεια του κοινωνικού δικτύου υποστήριξης, τα οικονομικά και άλλα προβλήματα, ενισχύουν σοβαρά την πιθανότητα ανάπτυξης συμπτωμάτων ψυχοπαθολογίας, κυρίως αγχώδους διαταραχής και συμπτωμάτων ήπιας κατάθλιψης, σε πληθυσμούς που δεν παρουσίασαν οποιοδήποτε πρόβλημα ψυχικής υγείας στο παρελθόν, ενώ σύμφωνα με την ίδια έρευνα, τα συναισθήματα που κυριαρχούν είναι άγχος, φόβος, ανασφάλεια, ανησυχία, νευρικότητα, θυμός, και αποδιοργάνωση.

Οι ευάλωτοι

Ιδιαίτερα προβλήματα πιθανόν να εμφανίσουν οι ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι γηραιότεροι ενήλικες, άτομα με αναπηρίες κ.λπ. Αυτό υποδεικνύεται και από τον σχετικά μεγάλο αριθμό γηραιότερων ενηλίκων που κάλεσε τη Γραμμή 1471, περιλαμβανομένων και των ατόμων που ζήτησαν βοήθεια σε θέματα διαχείρισης ενήλικα συγγενή. Όπως αναφέρουν οι κ.κ. Μεταξάς και Πογιατζής, στη βιβλιογραφία αναφέρεται πως «η μη έγκαιρη παρέμβαση προβλέπεται να προκαλέσει επιπρόσθετη επιβάρυνση στο σύστημα υγείας, αφού σύμφωνα με στατιστικές της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και διεθνείς, όπως του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, τα προβλήματα ψυχικής υγείας παρεμβαίνουν στην παραγωγικότητα των πολιτών, μειώνουν την ποιότητα ζωής, πυροδοτούν επιπρόσθετα προβλήματα υγείας, προκαλούν αύξηση των ποσοστών αναπηρίας και μεγαλύτερη εξάρτηση στα συστήματα κοινωνικών παροχών του κράτους».

Αξιοσημείωτα είναι και τα στοιχεία που προκύπτουν από την πρόσφατη έρευνα του Πανεπιστημίου Κύπρου (Solomou & Constantinidou, 2020), ότι, δηλαδή, ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων χωρίς ψυχιατρικό ιστορικό δήλωσε ήπια συμπτώματα άγχους (41%) και κατάθλιψης (48.1%), ενώ παράλληλα δηλώθηκε μέτρια έως σοβαρή συμπτωματολογία άγχους (23%) και κατάθλιψης (9.3%), ποσοστά που ξεπερνούν κατά πολύ τη συμπτωματολογία του γενικού πληθυσμού σε συμβατικές συνθήκες διαβίωσης. Τα στοιχεία αυτά ταυτίζονται και με τα αιτήματα που έτυχαν διαχείρισης από τους επαγγελματίες ψυχολόγους της Γραμμής 1471.

Όπως αναφέρει καταληκτικά η ειδική ψυχολόγος, Φωτεινή Δημητρίου, η πανδημία και η ραγδαία εξάπλωσή της φαίνεται να προκάλεσαν φόβο και άγχος στην κυπριακή κοινωνία. Η εμφάνιση των συμπτωμάτων αυτών (φοβίες, άγχος, διαταραχές ύπνου κ.λπ.) πιθανόν να σχετίζονται με τις πρωτόγνωρες καταστάσεις που βιώνουν οι διάφορες κοινωνίες, συμπεριλαμβανόμενης της κυπριακής, με τη νέα πραγματικότητα της εργασίας από το σπίτι, την προσωρινή ανεργία, την κατ' οίκον εκπαίδευση των παιδιών, την έλλειψη φυσικής επαφής με άλλα μέλη της οικογένειας, τους φίλους και τους συναδέλφους. Η προσαρμογή σε αλλαγές στον τρόπο ζωής, η διαχείριση του φόβου από τη μόλυνση από τον ιό και η ανησυχία για τους ανθρώπους που βρίσκονται κοντά μας που είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι, αποτέλεσε και αποτελεί πρόκληση για όλους μας, συμπληρώνει η κα Δημητρίου.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Στενόμυαλοι συντηρητικοί, κακόπιστοι φιλελεύθεροι

Τους περασμένους δύο μήνες, λόγω της πανδημίας, έκανα τα μαθήματά μου διαδικτυακά. Δεν είχα προηγούμενη εμπειρία, μάθαινα καθ' οδόν. Αλλάζοντας μέσο επικοινωνίας, εκτίμησα περισσότερο τα πλεονεκτήματα της διά ζώσης διδασκαλίας, αλλά, συγχρόνως, ανακάλυψα νέες δυνατότητες. Επιπλέον, ήταν μια ευκαιρία να μάθω καινούριες δεξιότητες.

Ήδη από το πρώτο μάθημα, μερικοί φοιτητές με ρώτησαν αν θα επέτρεπα τη μαγνητοσκόπηση των μαθημάτων. «Μερικοί εργαζόμαστε. Δεν μπορούμε να παρακολουθούμε το μάθημα στην ώρα του», είπαν. Άλλοι ανέφεραν ότι η κατάσταση στο σπίτι ήταν μαθησιακά δύσκολη και θα προτιμούσαν να βλέπουν το μάθημα μαγνητοσκοπημένο. Προβληματίστηκα για λίγο, αλλά απάντησα θετικά.

Γιατί δίστασα, αρχικά; Για δύο λόγους. Πρώτον, η δυνατότητα να δεις το μάθημα μαγνητοσκοπημένο σου δίνει κίνητρο να μη συμμετάσχεις στη διαδικτυακή του μετάδοση, χάνοντας έτσι την υπόρρητη γνώση που κομίζει η συμμετοχή σε μια, έστω βιρτουαλική, κοινότητα. Το μάθημα δεν είναι διάλεξη· συνιστά αλληλό-δραση, συμ-μετοχή, επι-κοινωνία.

Δεύτερον, οποιαδήποτε επικοινωνία καταγράφεται μπορεί να χρησιμοποιηθεί κακόβουλα. Ένα αστείο, μια φράση ή ένα σχόλιο ενδέχεται να απομονωθεί από το πλαίσιο εκφοράς του και να μεταδοθεί στρεβλά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στο μάθημά μου λ.χ. χρησιμοποιώ παραδείγματα από την επικαιρότητα, τα οποία, αν εκληφθούν κακόβουλα, εκτός του πνεύματος του μαθήματος, ενδέχεται να με εκθέσουν. Ξέρω ότι δεν διαθέτω μόνο φίλους.

Γιατί απάντησα θετικά; Πρώτον γιατί εμπιστεύομαι τους φοιτητές μου. Η φυσική προσέλευση ήταν πάντοτε σχετικά υψηλή, πιθανότατα δεν θα άλλαζε τώρα. Δεύτερον, το δίλημμά μου ήταν: προέχει η δική μου βολή και 'ασφάλεια' ή η μάθηση των φοιτητών μου; Ως καλός δάσκαλος που επιδιώκω να είμαι, θεώρησα ότι προτεραιότητα έχει η διευκόλυνση των φοιτητών μου, ιδιαίτερα αυτών που, εξαιτίας οικονομικών ή οικογενειακών συνθηκών, μειονεκτούν. Ο ευσυνείδητος επαγγελματίας επωμίζεται πάντοτε προσωπικό ρίσκο στη διαρκή προσπάθειά του να υπηρετεί το σκοπό που νοηματοδοτεί την επαγγελματική του δραστηριότητα. Οι γιατροί το ξέρουν καλύτερα απ' όλους.

Θα μπορούσα να καταλάβω επιφυλάξεις των εκπαιδευτικών συνδικάτων της ΔΟΕ (δάσκαλοι) και της ΟΛΜΕ (καθηγητές μέσης εκπαίδευσης) για την πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδας για την απευθείας διαδικτυακή μετάδοση μαθημάτων, προς όφελος των ευάλωτων μαθητών που, λόγω πανδημίας, πρέπει να μείνουν σπίτι. Τα συνδικάτα δεν φαντασιώνονται κινδύνους που δεν υπάρχουν. Ωστόσο, ως συνήθως, τους διογκώνουν, κλιμακώνουν με τυπικά ελληνικό τρόπο τις αντιρρήσεις τους σε σύγκρουση, και χρησιμοποιούν την χαρακτηριστικά ξύλινη γλώσσα του ιδεολογικού λόγου. Απο-καλύπτουν έτσι μια μικρονοϊκά συντηρητική νοοτροπία. Αν ήμουν μέλος τους, θα ντρεπόμουν να μιλούν εξ ονόματός μου.

Προσπερνώ τις γελοιότητες περί «νεοφιλελευθερισμού» - το κατοπτρικό είδωλο του κάποτε υστερικού αντικομουνισμού. (Οι ιδεολογικές νευρώσεις δεν έχουν πρόσημο). Μένω στον ισχυρισμό της ΔΟΕ για «την ανεπανόρθωτη αλλοίωση των χαρακτηριστικών της παιδαγωγικής διαδικασίας στη σχολική τάξη. Με [τη νομοθετική ρύθμιση, η κυβέρνηση] μετατρέπει τη διδασκαλία σε τηλεοπτική παράσταση βάζοντας στις τάξεις μας τον Μεγάλο Αδελφό […]». Η Ένωση Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Έβρου αποφαίνεται κατηγορηματικά: «Η ζωντανή σχέση [εκπαιδευτικού – μαθητών] δεν μπορεί να βιντεοσκοπείται για κανέναν λόγο». Για τους σύγχρονους εικονομάχους, οτιδήποτε οιονεί ιερό δεν πρέπει να αναπαρίσταται.

Η επιχειρηματολογία είναι διάτρητη. Προσέξτε, πρώτον, την ουσιοκρατική υφή της. Όπως το έθνος ή τα ιερά κείμενα, η εκπαιδευτική διαδικασία έχει μια δεδομένη και αμετάλλακτη «ουσία», η οποία, εν προκειμένω, «αλλοιώνεται» με την απευθείας διαδικτυακή μετάδοσή της. Οι ουσιοκράτες αντιλαμβάνονται τα κοινωνικά δρώμενα εκτός ιστορικού χρόνου, οπότε αδυνατούν να κατανοήσουν τη μεταβολή - την «αλλοίωση» των νοημάτων και πρακτικών στο χρόνο. Γαντζώνονται στο οικείο. Καθαγιάζουν το υπάρχον. Θεωρούν την οπτικογράφηση ένα είδος αμαρτίας, εφόσον επιφέρει την πτώση από το ιδεώδες της μέθεξης στο «διαρκές διδακτικό μαθησιακό γίγνεσθαι» (ΟΛΜΕ).

Δεύτερον, οι συνδικαλιστές ταυτίζουν τι έννοιες και χάνουν τις λεπτές διακρίσεις. Η τηλεμετάδοση δεν είναι ισοδύναμη μιας «τηλεοπτικής παράστασης», όπως οι κάμερες στα γήπεδα δεν μετατρέπουν μια φιλελεύθερη δημοκρατία σε Βόρεια Κορέα. Ούτε η προσωρινή διαδικτυακή μετάδοση, λόγω ανωτέρας βίας, συνιστά Μεγάλο Αδελφό, όπως η τήρηση φακέλων ασθενών στα νοσοκομεία δεν επιτελεί την ίδια λειτουργία με φακέλωμα πολιτών από μυστικές υπηρεσίες. Τα διαφορετικά μέσα έχουν ομοιότητες και διαφορές. Η λειτουργία τους εξαρτάται από το πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιούνται – γιατί, πώς, πότε, από ποιους, με ποιους κανόνες.

Η ξύλινη γλώσσα των συνδικαλιστών απαρτίζεται από, όπως γράφει ο ευαίσθητος στη χρήση της πολιτικής γλώσσας Τζώρτζ Όργουελ, «φράσεις που έχουν απλώς συγκολληθεί σαν κομμάτια ενός προκατασκευασμένου κοτετσιού». Το βαθύτερο πρόβλημα, όμως, είναι άλλο. Ο αστόχαστος συνδικαλιστικός (συνήθως αριστερόστροφος) λόγος αποστρέφεται τα πιεστικά διλήμματα: ποιος έχει προτεραιότητα σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης: ο ευάλωτος παιδαγωγούμενος ή τα «δικαιώματα» του παιδαγωγού; Σε μια κρίση πώς αναεπινοούμε τις δραστηριότητές μας για να υπηρετήσουμε καλύτερα το συλλογικό σκοπό μας; Αν η ΔΟΕ και η ΟΛΜΕ διέθεταν εμπνευσμένες ηγεσίες θα ωθούσαν τον κλάδο τους σε ανώτερα επίπεδα προβληματισμού και κοινωνικής συνεισφοράς.

Αποκαλυπτικές, όμως, είναι και οι λεγόμενες φιλελεύθερες αντιδράσεις. «Η «κάμερα» θα ανοίξει το μάθημα», λένε. «Και υπάρχει ο κίνδυνος το μάθημα να «αξιολογηθεί». Μήπως αυτό είναι τελικά το πρόβλημα της ΟΛΜΕ;» (Μ. Νταλιάνη, Protagon, 5/5/20). Ίσως. Η αμυντικότητα είναι αναμενόμενη από ανθρώπους που δεν αξιολογήθηκαν ποτέ στην επαγγελματική τους ζωή. Το ενδιαφέρον, όμως, είναι ότι στον αυτοπροστατευτικό συντηρητισμό των συνδικαλιστών αντιπαρατίθεται η κακόπιστη επίκριση των φιλελεύθερων, οι οποίοι, με τη σειρά τους, παραβλέπουν τις όποιες εύλογες ανησυχίες των εκπαιδευτικών. Κάθε πλευρά αρνείται να εγκύψει στις ανησυχίες της άλλης.

Στενόμυαλοι συντηρητικοί και κακόπιστοι φιλελεύθεροι συνιστούν τους πόλους ενός μαγνητικού πεδίου που περιστέλλει τη συνθετότητα του δημόσιου προβληματισμού. Επικρατεί η καχυποψία, αδυνατίζει ο ουσιαστικός διάλογος, χάνονται οι αποχρώσεις. Σε κάθε σημείο καμπής μάς είναι δύσκολο να υπερβούμε τη θεσμική κουλτούρα χαμηλής εμπιστοσύνης που διακρίνει τη χώρα. Μεγάλο το πρόβλημα, δύσκολη η θεραπεία του.

Ο κ. Χαρίδημος Τσούκας είναι καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης στην Έδρα Columbia Ship Management στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. www.htsoukas.com

Ελπίζει γερμανικά η Κύπρος για τον τουρισμό

Εφικτός ο στόχος του 1 εκατ. επισκεπτών – Οι εκτιμήσεις για αγγλική και ρωσική αγορά

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η 1η Ιουλίου θα είναι η ημερομηνία κατά την οποία η Κύπρος αναμένεται να υποδεχθεί τους πρώτους τουρίστες, ωστόσο, από την ερχόμενη Δευτέρα ξεκινά ο αγώνας δρόμου, Υφυπουργείου Τουρισμού και ξενοδόχων προκειμένου να συμπιεστούν, όσο αυτό μπορεί να γίνει, οι ζημιές τις υγειονομικής κρίσης. Η ανακοίνωση από πλευράς κυβέρνησης των τελικών αποφάσεων, για άνοιγμα των αεροδρομίων και των αερομεταφορών, αναμένεται να συνδράμει θετικά τις προσπάθειες που θα καταβληθούν το επόμενο διάστημα,

Οι πρώτοι τουρίστες αναμένονται από το γειτονικό Ισραήλ, αγορά με δυναμική τα τελευταία χρόνια και προοπτικές που σε συνδυασμό με άλλες αγορές, μπορούν να περιορίσουν τις φετινές ζημιές.

για προώθηση και πώληση των τουριστικών πακέτων για τη φετινή καλοκαιρινή περίοδο. Προς θετική κατεύθυνση κινούνται και οι πρώτες αντιδράσεις της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, η οποία όπως φαίνεται έχει έτοιμα τα πλάνα στόχευσης, αλλά και τις τουριστικές αγορές από τις οποίες αναμένει ροή επισκεπτών το επόμενο διάστημα. Λαμβάνοντας υπόψη τις χώρες στις οποίες η Κύπρος ανοίγει σε δύο φάσεις, η γερμανική αγορά είναι η πρώτη επιλογή στην οποία θα επικεντρωθούν οι προσπάθειες προκειμένου να καλυφθούν τα κενά που δημιουργούν παραδοσιακές αγορές, όπως η αγγλική και ρωσική. Παρά το γεγονός ότι η γερμανική αγορά είναι νέα και ο χρόνος λειτουργεί πιεστικά, οι προσδοκίες είναι μεγάλες για το 2020, αλλά κυρίως για τις επόμενες χρονιές, όπου αναμένεται κερδοφόρα επιστροφή. Τουριστικοί παράγοντες που μίλησαν στην «Κ» θεωρούν πως η πανδημία και οι επιπτώσεις της, σε παραδοσιακές αγορές για τους Γερμανούς, όπως η Ισπανία και η Ιταλία θα λειτουργήσουν ευεργετικά για διείσδυση του εγχώριου προϊόντος σε μια αγορά που και στο παρελθόν καταβλήθηκαν προσπάθειες, χωρίς ικανοποιητικά αποτελέσματα. Ένα στοιχείο που λειτουργεί υποστηρικτικά στην προσπάθεια αυτή είναι μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία, όπως η TUI, που φαίνεται να είναι έτοιμα να στείλουν Γερμανούς τουρίστες στην Κύπρο.

Η κατάταξη

Από τις 19 χώρες που περιλαμβάνονται στις δύο λίστες, που ανακοίνωσε η κυβέρνηση, η Γερμανία και το Ισραήλ φαίνεται να συγκεντρώνουν τη μεγαλύτερη προσοχή του τουριστικού κλάδου, προκειμένου να μην χαθεί ούτε μια μέρα από τις 20 Ιουνίου που αίρονται οι υγειονομικοί περιορισμοί, της πρώτης φάσης ανοίγματος των αεροδρομίων, από τις 9 έως 19 Ιουνίου. Τα ξενοδοχεία σε μια πρώτη αντίδραση αναμένουν πως κατά την πρώτη φάση οι αφίξεις θα είναι μικρές, εικόνα που, όπως εκτιμάται, θα διαφοροποιηθεί 11 μέρες μετά. Νοουμένου ότι η γερμανική αγορά θα χρειασθεί περισσότερο χρόνο προεργασίας, οι πρώτοι τουρίστες για τη φετινή χρονιά αναμένονται από το γειτονικό Ισραήλ, αγορά γνωστή και προσιτή στον κυπριακό τουρισμό με ανοδική τάση τα τελευταία χρόνια. Για τη Γερμανία, σχετικά νέα αγορά για την Κύπρο, το θετικό στοιχείο είναι η αεροπορική συνδεσιμότητα που είναι πυκνή και θα υποβοηθήσει την προώθηση και πώληση τουριστικών πακέτων. Τα ξενοδοχειακά πλάνα κινούνται στην τουριστική πραγματικότητα του κορωνοϊού, στη Μεσόγειο. Οι παράγοντες του τουρισμού ποντάρουν να εξασφαλίσουν ένα σημαντικό μερίδιο της γερμανικής αγοράς, ένεκα μη εναλλακτικών παραδοσιακών επιλογών. Ο στόχος είναι ο Γερμανός τουρίστας που είχε ως επιλογή την Ισπανία και Ιταλία, να γνωρίσει την Κύπρο ως μια εξίσου ποιοτική και οικονομική επιλογή για τις τουριστικές του ανάγκες.

Εδώ οι τουριστικοί παράγοντες θεωρούν πως η ελληνική αγορά θα αποτελέσει πόλο έλξης για τους Γερμανούς, ωστόσο το αδιάθετο μερίδιο τις πίττας, υπολογίζεται μεγάλο κάτι που θα επιτρέψει στην Κύπρο να προσπαθήσει και να επενδύσει βραχυπρόθεσμα αλλά κυρίως μακροπρόθεσμα.

Νέες αγορές

Μετά τη Γερμανία και το Ισραήλ, που πιστεύεται ότι θα δώσουν άμεσες λύσεις στο τουριστικό προϊόν, στις νέες αγορές με προοπτικές συγκαταλέγονται η Φιλανδία, η Ελβετία, η Ρουμανία, αλλά και η Αυστρία. Από τις χώρες αυτές, η Ελβετία και η Αυστρία χαρακτηρίζονται ενδιαφέρουσες αγορές που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Ειδικά για την Αυστρία εκτιμάται πως οι προοπτικές είναι πολύ καλές, αν ληφθεί υπόψη ο μεγάλος αριθμός πτήσεων που υπάρχει με την Κύπρο. Θετικά στοιχεία εντοπίζονται στην Ρουμανία, όπου υπάρχει ικανοποιητική συνδεσιμότητα που μπορεί να τροφοδοτήσει την Κύπρο με τουρίστες αλλά και επισκέπτες, για επαγγελματικούς λόγους. Θετικά αντιμετωπίζεται το αεροπορικό άνοιγμα με Νορβηγία και Φιλανδία, αγορές εύρωστες που μακροπρόθεσμα μπορούν να εμπλουτίσουν το τουριστικό προϊόν. Στο χώρο των ξενοδόχων, βλέπουν ελάχιστες προοπτικές από αγορές όπως της Πολωνίας, της Κροατίας, της Εσθονίας, της Τσεχίας, της Σλοβενίας, της Ουγγαρίας της Μάλτας και της Βουλγαρίας, εάν δεν ενισχυθεί το δίκτυο πτήσεων από τις χώρες αυτές.

Με δεδομένες τις ημερομηνίες ανοίγματος της Κύπρου στον έξω κόσμο, ο στόχος που έχει τεθεί για 1 εκατομμύριο τουρίστες για το 2020, θεωρείται εφικτός εάν οι προσπάθειες είναι συντονισμένες και με την προϋπόθεση ότι μετά το άνοιγμα των αεροδρομίων θα αρθούν οι υγειονομικοί περιορισμοί σε παραδοσιακές αγορές. Η πλευρά των ξενοδόχων θεωρεί πως η φετινή χρονιά ξεκινά από το μηδέν και μπορεί να κλείσει εντός των πλάνων που έχουν τεθεί, εάν ανοίξει σε κάποια στιγμή η αγγλική και η ρωσική αγορά. Αρνητικός παράγοντας κατά τη φετινή περίοδο αποτελεί η απουσία χρόνου για μεγιστοποίηση της πληρότητας των ξενοδοχείων.



Το σχέδιο δράσης για επαναφορά της συνδεσιμότητας με άλλες χώρες

Α΄ ΦΑΣΗ 9 - 19 Ιουνίου 2020

Β΄ ΦΑΣΗ 20 Ιουνίου 2020

Έχει γίνει από την ομάδα ειδικών επιστημόνων **ταξινόμηση χωρών** με βάση την επιδημιολογική τους εικόνα, σε δύο κατηγορίες, με τις οποίες αποκαθίσταται η αεροπορική σύνδεση της Κύπρου.

Α΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
- Ελλάδα
- Μάλτα
- Βουλγαρία
- Νορβηγία
- Αυστρία
- Φινλανδία
- Σλοβενία
- Ουγγαρία
- Ισραήλ
- Δανία
- Γερμανία
- Σλοβακία
- Λιθουανία

Β΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
- Ελβετία
- Πολωνία
- Ρουμανία
- Κροατία
- Εσθονία
- Τσεχία

Άνοιγμα αεροδρομίων σε δύο φάσεις

Το άνοιγμα των αεροδρομίων και η επανάληψη των πτήσεων από 19 χώρες θα γίνει σε δύο φάσεις: Ελλάδα, Μάλτα, Βουλγαρία, Νορβηγία, Αυστρία, Φινλανδία, Σλοβενία, Ουγγαρία, Ισραήλ, Δανία, Γερμανία, Σλοβακία, Λιθουανία, Ελβετία, Πολωνία, Ρουμανία, Κροατία, Εσθονία, Τσεχία. Μέχρι και τις 19 Ιουνίου, οι επιβάτες ή τουρίστες και από τις 19 χώρες, θα πρέπει να έχουν αρνητικό τεστ κορωνοϊού, 72 ωρών πριν από την αναχώρηση για να μπορούν να επιβιβαστούν στο αεροπλάνο και να ταξιδεύσουν προς την Κύπρο. Το τεστ τερματίζεται για τους επιβάτες ή τουρίστες, που προέρχονται από τις 13 πρώτες χώρες, από τις 19, από τις 20 Ιουνίου και μετά. Οι δύο λίστες που ανακοινώθηκαν θα επικαιροποιούνται κατά τακτά χρονικά διαστήματα, μετά από αξιολόγηση της επιδημιολογικής εικόνας άλλων κρατών. Πέρα από τα αεροδρόμια αποφασίσθηκε, επίσης, όπως τα ξενοδοχεία επαναλειτουργήσουν από 1 Ιουνίου, βάσει των σχετικών υγειονομικών πρωτοκόλλων που θα καθορίσει το Υπουργείο Υγείας.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Η ιδέα της Ευρώπης πίσω από το «παραπέτασμα πυρός»

Αναντίρρητα, το 1915 ήταν η χειρότερη χρονιά για την ευρωπαϊκή ιδέα, η χρονιά που έμελλε να αποκόψει τους κορμούς των ευρωπαϊκών εθνών από τις βαθιές ρίζες του ευρωπαϊκού πνεύματος. Από τις πρώτες κιόλας μέρες εκείνης της χρονιάς, ο γερμανικός στρατός κάνει για πρώτη φορά στην ανθρώπινη ιστορία μαζική χρήση χημικών όπλων στο ανατολικό μέτωπο, και αυτό κατά παράβαση των ευρωπαϊκών συνθηκών.

Ήδη από τον Αύγουστο του 1914, με την κήρυξη του πολέμου, οι γερμανικές βιαιοπραγίες κατά την απρόκλητη αιφνιδιαστική επίθεση εναντίον του Βελγίου, μιας ουδέτερης χώρας, είχαν τραυματίσει ανεπανόρθωτα την πνευματική ενότητα της Ευρώπης. Ο συμμαχικός Τύπος καταφερόταν αναφανδόν εναντίον των Γερμανών «βαρβάρων» που απειλούσαν τον πολιτισμένο κόσμο. «Ούνοι», στον βρετανικό Τύπο, ή «Γερμαναράδες», στον γαλλικό, οι Γερμανοί έγιναν συνώνυμο της κτηνωδίας και τέθηκαν εκτός Ευρώπης και ευρωπαϊκού πνεύματος.

Μπροστά σε αυτή την κατακραυγή, το φθινόπωρο του 1914, 93 Γερμανοί διανοούμενοι, καλλιτέχνες, στοχαστές και βραβευμένοι με Νόμπελ επιστήμονες συνυπογράφουν ένα μανιφέστο με το οποίο υπερασπίζονται το δικαίωμα της Γερμανίας να στέκεται ανάμεσα στα υπόλοιπα πολιτισμένα ευρωπαϊκά έθνη στο όνομα της απαράμιλλης συμβολής της στον πολιτισμό (Kultur). Το κείμενο, το οποίο θα καταγγείλει ο Albert Einstein, αναδημοσιεύει η γαλλική εφημερίδα Le Figaro στις 13 Οκτωβρίου του 1914 ως «μνημείο ψεύδους και υποκρισίας το οποίο πρέπει να διαφυλαχθεί». Όπως θα γράψει ο Sigmund Freud (1856-1939) στις Επίκαιρες σκέψεις για τον πόλεμο και τον θάνατο (Imago, Μάρτιος-Απρίλιος, 1915), «μας φαίνεται ότι ποτέ άλλοτε ένα γεγονός δεν έχει καταστρέψει τόσο πολύτιμη κληρονομιά, κοινή για την ανθρωπότητα, δεν έχει επιφέρει τέτοια σύγχυση στα καθαρότερα μυαλά, δεν έχει πληγώσει τόσο βαθιά τα υψηλότερα ιδανικά. Η ίδια η επιστήμη έχει χάσει την ήρεμη αμεροληψία της. Οι υπηρέτες της, εξοργισμένοι σε μέγιστο βαθμό, δανείζονται όπλα από αυτήν, προκειμένου να είναι σε θέση με τη σειρά τους να νικήσουν τον εχθρό (της πατρίδας τους). Ο ανθρωπολόγος προσπαθεί να αποδείξει ότι ο αντίπαλος ανήκει σε μια κατώτερη και εκφυλισμένη φυλή, ο ψυχίατρος διαγιγνώσκει από το σπίτι του πνευματικές και ψυχικές διαταραχές του εχθρού».

Στις 22 Απριλίου 1915 λαμβάνει χώρα μια τρομαχτική επίθεση με χλώριο στο δυτικό μέτωπο κατά τη δεύτερη μάχη της Ypres με φρικιαστικές συνέπειες για τον συμμαχικό στρατό. Ο τρόμος ήταν τέτοιος που ούτε οι Γερμανοί στρατιώτες δεν τόλμησαν να επιτεθούν εναντίον των συμμαχικών χαρακωμάτων όσο είχαν το τακτικό πλεονέκτημα. Τον Ιούλιο του 1917, κατά την τρίτη μάχη της Ypres, οι Γερμανοί θα κλιμακώσουν ακόμη περισσότερο τον απάνθρωπο πόλεμο με τη χρήση του αερίου «μουστάρδα».

Οι συμμαχικές δυνάμεις θα απαντήσουν και αυτές με χημικά όπλα. Από τα χαρακώματα και τη φρίκη του Μεγάλου Πολέμου έως τα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ορθώνεται ένα «παραπέτασμα πυρός» που χωρίζει το παρελθόν από το μεταπολεμικό παρόν, όπως θα πει ο Γάλλος πολιτικός φιλόσοφος και κοινωνιολόγος Raymond Aron (1905-1983). Η σκληρότητα και φρικαλεότητα των δύο παγκοσμίων πολέμων μας εμποδίζουν να βιώσουμε και να διαβάσουμε ορθά τη σχέση της Ευρώπης με τα έθνη της, καθώς και τις σχέσεις των εθνών μέσα από το ευρωπαϊκό βίωμα. Ως εκ τούτου, έχουμε μια στρεβλή ιδέα του έθνους και της Ευρώπης. Οι γενιές της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, από το 1950 και μετά, δεν θα γνωρίσουν ποτέ το βάθος και τη γλυκύτητα αυτής της μοναδικής αίσθησης του να ανήκεις σε μια κοινότητα αξιών και αρχών, σμιλευμένης από τη σκέψη και την ιστορική εμπειρία αιώνων πολιτισμικής συνέχειας, την αίσθηση του «καλού Ευρωπαίου». Αντ' αυτού, η Ευρώπη είναι απλώς και μόνο το γειτονικό τους διεθνές περιβάλλον.

Η σκληρότητα και φρικαλεότητα των δύο παγκοσμίων πολέμων μας εμποδίζουν να βιώσουμε και να διαβάσουμε ορθά τη σχέση της Ευρώπης με τα έθνη της, καθώς και τις σχέσεις των εθνών μέσα από το ευρωπαϊκό βίωμα.

Τον Μάρτιο του 1915, ο εβραϊκής καταγωγής Γερμανός φιλόσοφος και κοινωνιολόγος Georg Simmel (1858-1918) εκφράζει στην Ιδέα της Ευρώπης (Berliner Tageblatt, 7 Μαρτίου 1915) το αίσθημα αυτής της τεράστιας απώλειας: «διακυβεύσαμε και χάσαμε την έννοια του 'καλού Ευρωπαίου', με την οποία γαλουχηθήκαμε εμείς οι παλαιότεροι». Εκτός από το πανάκριβο κόστος σε ανθρώπινο αίμα, γράφει ο Simmel, πληρώνουμε ένα πολύ μεγαλύτερο τίμημα. «Η ενιαία πνευματική οντότητα που ονομάζουμε 'Ευρώπη' έχει διαλυθεί σε χίλια κομμάτια και πουθενά δεν διαφαίνεται η αποκατάστασή της». Κανείς δεν μπορεί να πιστέψει ότι η Ευρώπη μπορεί να υπάρξει χωρίς τη Γερμανία και την Αυστρία, ούτε ότι ο «γερμανισμός» κερδίζει σε καθαρότητα αν ξεφορτωθεί την Ευρώπη, γράφει ο Simmel. Όντας «καλοί Ευρωπαίοι», συνεχίζει, δεν είχαμε την αίσθηση του διεθνισμού ή του κοσμοπολιτισμού, αλλά αντίθετα νιώθαμε ακόμη πιο βαθιά Γερμανοί. Ο Γάλλος, ο Άγγλος, ο Γερμανός, ο Έλληνας, ο Κύπριος, όταν είναι «Ευρωπαίος» είναι περισσότερο Γάλλος, Άγγλος, Γερμανός, Έλληνας, Κύπριος, όχι λιγότερο. Ο ευρωπαϊσμός δεν είναι διεθνισμός.

Για τον Simmel, «ο διεθνισμός, με το άγχος της παγκόσμιας μετακίνησης, είναι μια κακοποίηση, μια άμορφη και θολή μείξη συμφερόντων και συναισθημάτων». Στην καλύτερη περίπτωση είναι μια ανάμειξη πολλών εθνών συνδυασμένη με την αφαίρεση της ιδιαίτερης αξίας του καθενός. Είναι μια εντελώς δευτερεύουσα δομή, εχθρός της εθνικής υπόστασης, καταλήγει ο Γερμανός στοχαστής.

«Ο ευρωπαϊσμός, από την άλλη πλευρά, είναι μια ιδέα, κάτι απολύτως πρωτογενές, που δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω σύνθεσης ή αφαίρεσης. Δεν στέκεται ανάμεσα στα ευρωπαϊκά έθνη, αλλά πέρα από αυτά και επομένως συνδέεται εύκολα με την εθνική ζωή τους. Αυτή η ιδεώδης Ευρώπη είναι ο τόπος των πνευματικών αξιών που λατρεύει και κατακτά ο σύγχρονος ανθρώπινος πολιτισμός, ακόμη και αν τον περιορίζει αλλά χωρίς να τον πνίγει ο εθνικός του χαρακτήρας». Η ιδέα της Ευρώπης αντλεί τους καλύτερους χυμούς από την πνευματική ανάπτυξη όλων των ευρωπαϊκών εθνών χωρίς να τα αποκόπτει από τις φυσικές τους ρίζες, όπως κάνει ο διεθνισμός. Όπως η ιδέα του αγαθού στην έβδομη επιστολή του Πλάτωνα, έτσι και η ιδέα της Ευρώπης «δεν μπορεί να αποδειχθεί, αλλά να βιωθεί μόνο σε μια διαίσθηση, η οποία έρχεται ως ανταμοιβή μακρών προσπαθειών και συνεχούς τριβής με τις πολιτισμικές αξίες του παρελθόντος και του παρόντος».

Η ευρωπαϊκή ταυτότητα, η ιδέα της Ευρώπης, χάθηκε στη φωτιά των δύο πολέμων και μόνος τρόπος ανάκτησής της είναι η τριβή μας με τα μνημειώδη έργα των ευρωπαϊκών εθνών, τις γλώσσες, τις τέχνες, τα γράμματα, τις επιστήμες, την ιστορία και τη φιλοσοφία. Εν ολίγοις, αυτό που ο καιρός μας απαιτεί είναι μια νέα Αναγέννηση. Ο Georg Simmel πέθανε στο Στρασβούργο, στις 26 Σεπτεμβρίου του 1918. Λίγες εβδομάδες αργότερα, υπεγράφη η ανακωχή της 11ης Νοεμβρίου, που σήμανε το τέλος του Μεγάλου Πολέμου. Το Στρασβούργο, όπου ο Simmel είχε εκλεγεί ως τακτικός καθηγητής φιλοσοφίας το 1914, θα περάσει στη γαλλική επικράτεια από επαρχία της Γερμανίας που ήταν μετά τον γαλλοπρωσικό πόλεμο του 1870. Γαλλικό ή γερμανικό, ήταν και παραμένει η καρδιά της Ευρώπης.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος ερευνητικών κέντρων των Πανεπιστημίων Λωρραίνης και Στρασβούργου.

Σε «τέλεια καταιγίδα» μπήκαν τα Κατεχόμενα

Τα αποθέματα ρευστού και τα κονδύλια έκτακτης ανάγκης βρίσκονται πλέον σε επικίνδυνα χαμηλά επίπεδα

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Το απόγευμα της προηγούμενης Κυριακής, στο βορειοδυτικό κομμάτι της Κύπρου, μεγάλη πυρκαγιά απειλούσε έναν σημαντικό φυσικό πνεύμονα του νησιού. Πυροσβεστικά πτητικά μέσα της Κυπριακής Δημοκρατίας για πρώτη φορά μετά την εισβολή του 1974 πετούσαν πάνω από την Πράσινη Γραμμή, σπεύδοντας να συμβάλουν στην προσπάθεια της κατάσβεσης. Εκείνο το συμβάν πυροδότησε ξανά έντονο προβληματισμό και δυσφορία μεταξύ των Τ/κ για την τροπή των εξελίξεων στην τ/κ κοινότητα από την περίοδο της έναρξης της μεγάλης πανδημίας. Σύμφωνα με Τ/κ αναλυτές, τα τεκταινόμενα των τελευταίων 60 ημερών περιγράφουν μια «τέλεια καταιγίδα», εν μέσω της οποίας καθημερινά επιδεινώνεται η οικονομική και πολιτική κατάσταση στα Κατεχόμενα. Από τα μέσα του Μαρτίου, που το βόρειο τμήμα της Κύπρου βρέθηκε αντιμέτωπο με τον Covid-19, η τ/κ ηγεσία κλήθηκε να αντιμετωπίσει την κρίση με τα περιορισμένα μέσα που είχε στη διάθεσή της και χωρίς σημαντική βοήθεια από το εξωτερικό. Παρά το ότι 60 ημέρες μετά την κορύφωση της πανδημίας, ο μικρός αριθμός των κρουσμάτων δεν έχει αυξηθεί εδώ και εβδομάδες, τα προβλήματα που ανεφύησαν σε διάφορα πεδία είναι πολύ μεγάλα και θέτουν σε κίνδυνο τον κοινωνικοοικονομικό βίο των Τ/κ.

> *Μισθοί και συντάξεις βρίσκονται σε κίνδυνο από τη στιγμή που δεν εισρέει χρήμα στα Κατεχόμενα ούτε από την Τουρκία ούτε από τις ελεύθερες περιοχές.*

> *«Βρισκόμαστε στο ίδιο σημείο στο οποίο είχαμε οδηγηθεί πριν από περίπου μισό αιώνα. Ασφυκτιούμε μεταξύ Τουρκίας και ε/κ κοινότητας», επισημαίνει σημαντική τ/κ πολιτική πηγή.*

Οικονομική κατάρρευση

Στην παρούσα συγκυρία η τ/κ ηγεσία επιχειρεί να στρέψει την πλάτη της στην πανδημία, εκπέμποντας το μήνυμα ότι «η ΤΔΒΚ είναι μια από τις λίγες χώρες που κατάφεραν να αφήσουν πίσω τους το πρώτο κύμα του κορωνοϊού». Το συγκεκριμένο μήνυμα κάθε άλλο παρά τυχαίο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί. Η «κυβέρνηση» του Ερσίν Τατάρ επιχειρεί να στείλει καθησυχαστικά μηνύματα προς τους επιχειρηματικούς κύκλους, το εξωτερικό, τους ξένους τουρίστες και φυσικά στους ίδιους Τ/κ με την ελπίδα ότι το αμέσως επόμενο διάστημα θα ανοίξει ο δρόμος για την επιστροφή στους ομαλούς ρυθμούς της καθημερινότητας. Εντούτοις, η εν λόγω προσπάθεια της «κυβέρνησης» να αλλάξει το βαρύ κλίμα δεν φαίνεται να συνάδει με τα οικονομικά δεδομένα της τ/κ κοινότητας καθώς, όπως γνωρίζει η «Κ», τα αποθέματα ρευστού και τα κονδύλια έκτακτης ανάγκης βρίσκονται πλέον σε επικίνδυνα χαμηλά επίπεδα. Πηγές που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις σημειώνουν ότι τα χρήματα αρκούν για την καταβολή των μισθών και συντάξεων για μερικούς μήνες μόνο. Αν δεν αλλάξει το σκηνικό και δεν έρθει ζεστό χρήμα είτε από το νότιο τμήμα είτε από την Τουρκία τότε το ενδεχόμενο της χρεοκοπίας κατά τους επόμενους μήνες θα είναι πολύ πιθανό. Η αποκαρδιωτική εικόνα της κατάστασης της τ/κ κοινότητας αποδίδεται και από την πρόσφατη έκθεση του Μουσταφά Ακιντζί, η οποία κατά τις πρώτες ημέρες της πανδημίας προειδοποιούσε ότι εάν δεν ληφθούν ριζοσπαστικές πρωτοβουλίες και αποφάσεις η τ/κ κοινότητα θα βρεθεί αντιμέτωπη με τον εφιάλτη του λιμού και της φτώχειας.

Το πολιτικό χάος

Η οικονομική κατάρρευση είναι μόνο η μια πτυχή της μεγάλης κρίσης που αφήνει πίσω του ο Covid-19. Η άλλη είναι το πολιτικό χάος. Στο εσωτερικό της «κυβέρνησης» επικρατεί κλίμα αναβρασμού, καθώς στελέχη των δύο κομμάτων που τη συνθέτουν ανταλλάσσουν πυρά σε καθημερινή πλέον βάση. «Οι εκπρόσωποι του Κόμματος του Λαού (ΚΛ) έχουν φτάσει στα όριά της υπομονής τους. Πόσο άλλο θα αντέξουν τις διαστρεβλώσεις και ανούσιες κινήσεις των εκπροσώπων του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ)», αναρωτιέται τ/κ δημοσιογραφική πηγή. Στο επίκεντρο σύγκρουσης βρίσκονται οι «προεδρικές εκλογές», που λόγω πανδημίας αναβλήθηκαν για τα μέσα Οκτωβρίου. Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές, παραβιάζοντας προηγούμενη συμφωνία με το ΚΛ του Κουντρέτ Οζερσάι και υποκύπτοντας σε πιέσεις των μελών του ΚΕΕ, ο Ερσίν Τατάρ είχε «υποχρεωθεί» να εξαγγείλει -θέσει λίγο πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, την υποψηφιότητά του. Η αρχική συμφωνία προέβλεπε την δημιουργία της «συγκυβέρνησης» ΚΕΕ-ΚΛ, την υποστήριξη της υποψηφιότητα του κ. Οζερσάι για τη ηγεσία των Τ/κ ως κοινού υποψηφίου της τ/κ Δεξιάς, και την παραμονή του κ. Τατάρ στην «πρωθυπουργία» μετά τις «προεδρικές».

Οι πληροφορίες για την κρίση στην «κυβέρνηση» φαίνεται να επικυρώνουν δημοσιεύματα που υποστηρίζουν ότι το σημερινό «κυβερνητικό» σχήμα «έχει απωλέσει την εμπιστοσύνη της Άγκυρας», με δύο σενάρια να είναι πια τα επικρατέστερα: Τη διενέργεια πρόωρων «βουλευτικών» λίγο μετά τις «προεδρικές» και τη μετάβαση σε «προεδρικό» σύστημα με βάση το τουρκικό μοντέλο.

Στα προαναφερόμενα θα πρέπει να προστεθεί επίσης ότι η «κυβέρνηση» εκτός από τα προβλήματα στο εσωτερικό της και στις σχέσεις της με την Άγκυρα, αντιμετωπίζει και προβλήματα στη συνεργασία της με τον Μουσταφά Ακιντζί. Ακόμα οι έκτακτες καταστάσεις της τελευταίας περιόδου, όπως λ.χ. οι μεγάλες πυρκαγιές, έδειξαν ότι η τ/κ ηγεσία τόσο σε επίπεδο «προεδρικού» όσο και σε επίπεδο «κυβέρνησης», αδυνατεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες μιας σύγχρονης κοινωνίας. Χαρακτηριστική είναι η αποκάλυψη της προηγούμενης εβδομάδας ότι λόγω γραφειοκρατικών προβλημάτων, ασυνεννοησίας, και έλλειψης συντονισμού δεν έγινε κατορθωτό να τεθεί σε εφαρμογή υφιστάμενο πανάκριβο σύστημα παρακολούθησης δασικών περιοχών, το οποίο θα μπορούσε να εμποδίσει την τεράστια οικολογική καταστροφή της προηγούμενης εβδομάδας.



Οι πυρκαγιές της περασμένης Κυριακής, πυροδότησαν ξανά έντονο προβληματισμό και δυσφορία μεταξύ των Τ/κ για την τροπή των εξελίξεων τόσο στο οικονομικό όσο και στο πολιτικό τοπίο.

Μεταξύ Τουρκίας και ε/κ κοινότητας

Λίγο πριν από την τρίτη επέτειο της αποτυχίας του Κραν Μοντάνα, λοιπόν, η τ/κ κοινότητα έχει βυθιστεί σε μεγάλη συστημική κρίση: «Βρισκόμαστε στο ίδιο σημείο στο οποίο είχαμε οδηγηθεί πριν από περίπου μισό αιώνα. Ασφυκτιούμε μεταξύ Τουρκίας και ε/κ κοινότητας», επισημαίνει σημαντική πολιτική πηγή υπό καθεστώς ανωνυμίας και προσθέτει: «Αυτή η κοινότητα έδωσε αγώνα για να υπερασπιστεί την πολιτισμική της ταυτότητα, να σταθεί στα πόδια της, να μην προσαρτηθεί στην ε/κ κοινότητα ή στην Τουρκία. Την περίοδο 1955-1974 πραγματοποιήθηκαν σημαντικά βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση. Ωστόσο, αυτή η προσπάθεια δεν είχε συνέχεια. Δεν έκλεισε το κεφάλαιο του Κυπριακού και δεν εξασφαλίστηκε η κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα του τ/κ λαού. Χάθηκαν μεγάλες ευκαιρίες, όπως το Σχέδιο Ανάν, και το 2017, είτε από δικά μας λάθη είτε εξαιτίας της αδιαλλαξίας των Ε/κ. Έτσι, συνηθίσαμε να ζούμε σε ένα ιδιόρρυθμο προβληματικό καθεστώς, μαζί με τα θετικά και αρνητικά που το συνοδεύουν, το οποίο σήμερα ασφυκτιά ξανά ανάμεσα στην Τουρκία και την ε/κ πλευρά».



ΑΡΘΡΟ / Του **ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ**

Ευρωπαϊκά οράματα ή Ευρωπαϊκά «κούφια λόγια»;

«Οι Αλεξανδρινοί
ένοιωθαν βέβαια
που ήσαν λόγια αυτά
και θεατρικά.
...κ' ενθουσιάζονταν,
κ' επευφημούσαν
...γοητευμένοι με
τ' ωραίο θέαμα
μ' όλο που βέβαια
ήξευραν τι άξιζαν αυτά,
τι κούφια λόγια ήσανε
αυτές οι βασιλείες».

(Απόσπασμα από το ποίημα «Αλεξανδρινοί Βασιλείς» του Κ. Καβάφη)

Πρόσφατα είδαν το φως της δημοσιότητας δύο σημαντικά ευρωπαϊκά κείμενα που έχουν την υπογραφή κεντρικών ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με βασικό άξονα την υγειονομική, οικονομική και κοινωνική κρίση που δημιούργησε η νόσος Covid-19 τα δύο κείμενα διέπονται από ένα ορθολογικό, ανθρωπιστικό και διεθνιστικό πνεύμα και προβάλλουν έντονα την αναγκαιότητα για προώθηση και εδραίωση όχι μόνο της ευρωπαϊκής αλλά και της παγκόσμιας συνεννόησης, συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Το πρώτο κοινό κείμενο, της γερμανίδας καγκελαρίου Άνγκελα Μέρκελ, του γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν, του ιταλού πρωθυπουργού Τζουζέπε Κόντε, της νορβηγίδας πρωθυπουργού Έρνα Σόλμπεργκ, του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ και της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, είναι θεωρώ εμπνευσμένο από τις αντιλήψεις του Μπιλ Γκέιτς (βλ. άρθρο του Γκέιτς στην Καθημερινή, 13/04/2020). Βασίζεται ιδιαίτερα στην επιστημονική θέση, ότι οι άνθρωποι στην εποχή της παγκοσμιοποίησης είμαστε συνδεδεμένοι όχι μόνο οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά, αλλά και βιολογικά. Στο κείμενο των ευρωπαίων ηγετών η θέση αυτή προβάλλεται με τα ακόλουθα: «Κανείς μας δεν έχει ανοσία στην πανδημία και κανείς μας δεν μπορεί να νικήσει μόνος του τον ιό. Όντως, δεν θα είμαστε πραγματικά ασφαλείς μέχρις ότου είναι ασφαλείς όλοι, σε κάθε χωριό, πόλη, περιοχή και χώρα του πλανήτη... Για να προστατευτούμε, θα πρέπει να προστατέψουμε ο ένας τον άλλο.» (Πολίτης, 3/05/2020). Αυτή η πανανθρώπινη αντίληψη της βιολογικής αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης οδηγεί και στην υιοθέτηση των συνακόλουθων ιδεών του Γκέιτς για μια παγκόσμια συνεργασία αντιμετώπισης της πανδημίας με κοινές επενδύσεις για την ανακάλυψη εμβολίου και φαρμάκων καθώς και την παραγωγή και διανομή τους σε όλες τις χώρες, ώστε αυτά να γίνουν παγκόσμιο, δημόσιο αγαθό.

Το δεύτερο κείμενο, των τριών ηγετών των ευρωπαϊκών θεσμών Σαρλ Μισέλ, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και Ντέιβιντ Σασόλι, προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εδράζεται και αυτό στη συνεργασία, την αλληλεγγύη, την ευθύνη πηγαίνοντας μάλιστα ένα βήμα παρακάτω, με την ελπίδα για μια νέα ευρωπαϊκή προσπάθεια που να προάγει τις ευρωπαϊκές πολιτισμικές αξίες. Γράφουν στο άρθρο τους οι τρεις Πρόεδροι: «Ας θυμηθούμε το πνεύμα του Robert Schuman και των ομότιμών του, ένα πνεύμα εφευρετικό, τολμηρό και ρεαλιστικό. Έδειξαν ότι η έξοδος από στιγμές κρίσης απαιτεί νέα πολιτική σκέψη και ρήξη με το παρελθόν. Πρέπει να πράξουμε το ίδιο και να αναγνωρίσουμε ότι θα απαιτηθούν νέες ιδέες και εργαλεία, για να στηρίξουμε την ανάκαμψή μας. Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η Ευρώπη που θα βγει από αυτήν την κρίση δεν μπορεί και δεν θα είναι η ίδια με πριν. Κατ' αρχάς, πρέπει να πράξουμε περισσότερα για να βελτιώσουμε τη ζωή των πιο φτωχών και ευάλωτων μελών της κοινωνίας μας. Πάρα πολλοί άνθρωποι στην Ευρώπη δυσκολεύονταν να εξασφαλίσουν τα προς το ζην ακόμα και πριν από την έναρξη της παρούσας κρίσης. Τώρα πια, εκατομμύρια περισσότεροι άνθρωποι αντιμετωπίζουν ένα αβέβαιο μέλλον, έχοντας χάσει τις θέσεις εργασίας τους ή τις επιχειρήσεις τους. Οι νέοι και οι γυναίκες πλήττονται περισσότερο και χρειάζονται απτή και αποφασιστική στήριξη» (Καθημερινή, 10/05/2020).



> *Ευρεία ώπα σημαίνει η Ευρώπη. Είναι η μεγάλη ματιά, το εκτατικό βλέμμα ως ανοικτό πνεύμα, που δεν μπορεί παρά να ξεφεύγει από τα μικρά εθνικά σύνορα και να αγκαλιάζει τους λαούς της Ευρώπης.*

Υπάρχει κανείς ορθολογικός άνθρωπος ο οποίος μπορεί να διαφωνήσει με αυτές τις αντικειμενικές εκτιμήσεις των Προέδρων των Ευρωπαϊκών Θεσμών για μια νέα Ε.Ε. της συνεργασίας, της αλληλεγγύης, της κοινωνικής πρόνοιας και στήριξης των φτωχών και ευάλωτων μελών της, της Πράσινης Βιώσιμης Ανάπτυξης; Σίγουρα όχι! Δημιουργείται, όμως, το ερώτημα: είναι τελικά οι πολιτικές ηγεσίες που αποφασίζουν ή στο τέλος υπακούουν και υποκύπτουν στα μεγάλα οικονομικά, εγωιστικά συμφέροντα; Πώς συνάδουν αυτά τα υπέροχα λόγια με τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές της λιτότητας, με τη διχογνωμία των ευρωπαϊκών κρατών για το δημόσιο χρέος, την ασυμφωνία για το προσφυγικό και μεταναστευτικό, την έλλειψη προθυμίας για μια κοινή πολιτική άμυνας και μια κοινή εξωτερική πολιτική αποδεσμευμένη από την «Pacem Americanam»;

Ο κάθε ορθολογικά, ανθρωπιστικά και διεθνιστικά σκεπτόμενος άνθρωπος δεν μπορεί να μην χαιρετίζει απόψεις που προάγουν την ειρήνη, την αλληλεγγύη, την ασφάλεια, την ευημερία και την πρόοδο. Επειδή όμως επανειλημμένα στην ιστορία κυριαρχεί η αντίθεση ανάμεσα στο φαίνεσθαι και το είναι, το ιδανικό και την πραγματικότητα, τα εύηχα ωραία λόγια και τα «κούφια λόγια», αυτή η διακηρυγμένη καινούργια αρχή της Ε.Ε που «απαιτεί νέα πολιτική σκέψη και ρήξη με το παρελθόν», ελπίζουμε να μην κινηθεί στον αστερισμό της ματαιότητας. Ευχόμαστε να μην είναι οι νέες διακηρύξεις και οι νέοι αγώνες των ευρωπαϊκών λαών «για ένα πουκάμισο αδειανό για μια Ελένη», όπως τραγικά και διαχρονικά διαπίστωνε και ο Γ. Σεφέρης στο ποίημά του «Ελένη».

Γι' αυτό απαιτείται όσο ποτέ άλλοτε η εγρήγορση των ευρωπαίων πολιτών. Ας πιέσουμε και εμείς για να γίνουν πράξεις τα λόγια των ίδιων των ευρωπαίων ηγετών. Καμία απάθεια και αδιαφορία, κανένας κομφορμισμός, καμιά ανοχή που θα μετατραπεί σε συνενοχή δεν επιτρέπεται πλέον.

Οι Ευρωπαίοι πολίτες δεν θέλουν μιαν Ευρώπη πολλών ταχυτήτων, με πλούσιες και φτωχές χώρες, με κέντρα εξουσίας που παράγουν και ασκούν πολιτική και περιφέρειες που παθητικά παρακολουθούν και αναγκαστικά ακολουθούν. Δεν θέλουν μιαν Ευρώπη των εθνικισμών, των ρατσισμών, των νεοναζισμών και νεοφασισμών, αυτών των θλιβερών ιδεολογιών που δηλητηριάζουν και φανατίζουν τα μυαλά των ανθρώπων και δυναμιτίζουν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Ευρεία ώπα σημαίνει η Ευρώπη. Είναι η μεγάλη ματιά, το εκτατικό βλέμμα ως ανοικτό πνεύμα, που δεν μπορεί παρά να ξεφεύγει από τα μικρά εθνικά σύνορα και να αγκαλιάζει τους λαούς της Ευρώπης. Αυτή είναι η Ευρώπη των μεγάλων ποιητών, των διανοουμένων, των ορθολογικά σκεπτόμενων πολιτών και των οραματιστών ευρωπαίων πολιτικών.

Ο κ. Μενέλαος Αβραάμ είναι δρ Φιλοσοφίας. rodo@primehome.com

Game of thrones στο τουρκικό Γ.Ε. Στρατού

Το παρασκήνιο της παραίτησης του εμπνευστή της «Γαλάζιας Πατρίδας»



Το «δράμα» στον τουρκικό στρατό ενδέχεται να κορυφωθεί τέλη καλοκαιριού, όταν θα τεθούν επί τάπητος οι νέες μεταθέσεις, προαγωγές και συνταξιοδοτήσεις.

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Όλα ξεκίνησαν και όλα τελείωσαν στο επιτελείο του τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.). Το νευραλγικής σημασίας επιτελείο των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων βρίσκεται στο προσκήνιο της τουρκικής επικαιρότητας τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Από εκεί οι Τούρκοι επιτελείς διηύθυναν στα τέλη της δεκαετίας του 1990 το «μεταμοντέρνο» πραξικόπημα που απομάκρυνε τον Νετζμεττίν Ερμπακάν από την εξουσία. Στην δεκαετία του 2000, το επιτελείο του Π.Ν. βρέθηκε στο επίκεντρο των Υποθέσεων Εργκενεκόν, Βαριοπούλα και Στρατιωτικής Κατασκοπείας. Στο πρόσφατο παρελθόν δε ενορχήστρωσε τις εκκαθαρίσεις στο στράτευμα, μια προσπάθεια που κορυφώθηκε μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016. Την προηγούμενη εβδομάδα το επιτελείο του Π.Ν. ήρθε ξανά στο προσκήνιο της επικαιρότητας με αφορμή την παραίτηση του ναυάρχου Τζιχάντ Γιαϊτζί, εκ των εμπνευστών του δόγματος «Γαλάζια Πατρίδα». Το εν λόγω δόγμα έχει φέρει σε ανοιχτή αντιπαράθεση την Τουρκία με την Ελλάδα, την Κύπρο και την Αίγυπτο. Αντιδρώντας στην μετάθεσή του σε ένα «παθητικό» πόστο, ο κ. Γιαϊτζί παραιτήθηκε από τα καθήκοντά του στον τουρκικό στρατό. Το παρασκήνιο αυτής της εξέλιξης ρίχνει φως στον μεγάλο αναβρασμό, στην «θαλασσοταραχή» όπως την χαρακτηρίζουν πηγές που παρακολουθούν τα τεκταινόμενα στον τουρκικό στρατό.

Ενδεχόμενο πραξικοπήματος

Λίγο πριν την παραίτηση του κ. Γιαϊτζί, αίφνης αναδύθηκαν στην επικαιρότητα πληροφορίες για ένα ενδεχόμενο στρατιωτικό πραξικόπημα. Πρώτα, διέρρευσαν σε αντιπολιτευόμενα μέσα ενημέρωσης και αφορούσαν τις διαφωνίες στελεχών του τουρκικού στρατού επί των εξελίξεων σε διάφορα μέτωπα. Έπειτα, ακολούθησαν οι παραιτήσεις υψηλόβαθμων στρατηγών πριν από περίπου έναν μήνα. Καθοριστικής σημασίας στο άνοιγμα εκ νέου του κεφαλαίου των στρατιωτικών πραξικοπημάτων στην Τουρκία διαδραματίζει και μια έκθεση του αμερικανικού Πενταγώνου.

Ενώ λοιπόν μετά το μεγάλο κύμα των εκκαθαρίσεων της περιόδου 2016-2019 όλοι πίστευαν ότι δεν υπάρχουν πλέον εστίες αντιπολίτευσης στους κόλπους του τουρκικού στρατού, οι οποίες θα μπορούσαν να δοκιμάσουν για ακόμη μία φορά την τύχη τους, δρομολογώντας ένα νέο πραξικόπημα, η έκθεση που έγινε για λογαριασμό του αμερικανικού Πενταγώνου άφηνε πολλά υπονοούμενα για την μελλοντική στρατιωτική συνεργασία Τουρκίας-ΗΠΑ. Στην έκθεση προβάλλεται το προφίλ του υπουργού Εθνικής Άμυνας, Χουλουσί Ακάρ, ο οποίος περιγράφεται ως ένας στρατιωτικός αξιωματούχος στην συνεργασία του οποίου θα μπορούσε να βασιστεί η Ουάσιγκτον. Παράλληλα με την κυκλοφορία της νέας αμερικανικής έκθεσης, εν αποστρατεία Τούρκοι στρατηγοί και οι υποστηρικτές τους, πραγματοποίησαν εμφανίσεις στα τουρκικά μέσα ενημέρωσης από όπου άσκησαν κριτική στην τουρκική εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης. Η συγκεκριμένη ομάδα τάχθηκε υπέρ της εξομάλυνσης των σχέσεων της Τουρκίας με χώρες

Λίγο πριν την παραίτηση του ναύαρχου Τζιχάντ Γιαϊτζί, αίφνης αναδύθηκαν στην επικαιρότητα πληροφορίες για ένα ενδεχόμενο στρατιωτικό πραξικόπημα.

όπως η Συρία, το Ισραήλ και η Αίγυπτος. Την εν λόγω θέση υποστήριξε και ο κ. Γιαϊτζί, σε δημόσια παρέμβασή του λίγο πριν να υποβάλει την παραίτησή του. Τέλος, τον Φλεβάρη, η αντιπολιτευόμενη κεμαλιστική κεμαλιστική ιστοσελίδα «Oda Tv», η οποία κατά την περίοδο των Υποθέσεων Εργκενεκόν και Βαριοπούλα είχε υποστηρίξει τους στρατηγούς που οδηγήθηκαν στην φυλακή και η οποία συμμερίζεται τις απόψεις Γιαϊτζί, βρέθηκε στο στόχαστρο της κυβέρνησης. Ο αρχισυντάκτης της «Oda Tv» οδηγήθηκε στην φυλακή με την κατηγορία ότι δημοσιοποίησε τις ταυτότητες των πρακτόρων των τουρκικών μυστικών υπηρεσιών (MIT) που λαμβάνουν μέρος στην επιχείρηση της Λιβύης. Αυτή η εξέλιξη ήρθε σχεδόν ταυτόχρονα με την νέα δημόσια παρέμβαση του πρώην επιτελάρχη, Ιλκέρ Μπάσμπουγ, ο οποίος ζήτησε να ανοίξει ο φάκελος της πολιτικής πτέρυγας του αποτυχημένου πραξικοπήματος και του Κινήματος Γκιουλέν. Όπως ήταν αναμενόμενο η αντίδραση της συντηρητικής κυβέρνησης σε αυτές τις εξελίξεις υπήρξε άμεση. Κυβερνητικοί κύκλοι έφτασαν στο σημείο να απειλήσουν δημοσίως «όσους προετοιμάζονται για ένα νέο κίνημα στους κόλπους του στρατού», προειδοποιώντας μάλιστα ότι σε μια τέτοια περίπτωση θα διακινδυνεύσουν όχι μόνο τις ζωές τους αλλά και την ασφάλεια των οικογενειών τους.

Η σύγκρουση

Όλες οι προαναφερόμενες εξελίξεις έλαβαν χώρα σε μια περίοδο που στο Γενικό Επιτελείο του τουρκικού στρατού και στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας επικρατούσε έντονη κινητικότητα και κατάσταση αναβρασμού εξαιτίας της αντιπαράθεσης που ξέσπασε στον άξονα Ακάρ-Γιαϊτζί. Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές, ο Τούρκος ΥΠΑΜ δεν έβλεπε με καλό μάτι τις πρόσφατες δημόσιες παρεμβάσεις Γιαϊτζί καθώς και την διαφωνία του με διάφορες πρωτοβουλίες της κυβέρνησης Ερντογάν. Το τουρκικό Προεδρικό γνώριζε και παρακολουθούσε από κοντά για μεγάλο χρονικό διάστημα την αντιπαράθεση Ακάρ-Γιαϊτζί και παρά την στενή συνεργασία με τον ΥΠΑΜ, επέλεξε αρχικά να υποστηρίξει τον ναύαρχο, θεωρώντας ότι το δόγμα της «Γαλάζιας Πατρίδας» έχει αρχίσει να φέρνει τα πρώτα θετικά αποτελέσματα για την Τουρκία μετά τις κρίσιμες εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Ωστόσο, στην πορεία, όπως όλα δείχνουν οι πληροφορίες που ήθελαν τον κ. Γιαϊτζί να μπλοκάρει την πληρωμή ενός έργου του Πολεμικού Ναυτικού, το οποίο ανέλαβε μια τουρκική επιχείρηση που στηρίζει την κυβέρνηση Ερντογάν, είχαν ως αποτέλεσμα την εξάντληση της υπομονής του Προεδρικού που αποφάσισε να δώσει τη συγκατάθεσή του στη μετάθεση του Τούρκου ναυάρχου στο Γενικό Επιτελείο Στρατού. Τελικά, ο Γιαϊτζί εκλαμβάνοντας τη νέα μετάθεση ως «υποβιβασμό» αποφάσισε να παραιτηθεί από τα καθήκοντά του στον τουρκικό στρατό. Στην επιστολή παραίτησής του, η οποία διέρρευσε στο διαδίκτυο, επεσήμανε ότι επέλεξε για αποχώρηση από τις Τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις τη 19η Μαΐου, δηλαδή τη συμβολική ημερομηνία-επέτειο της έναρξης του απελευθερωτικού πολέμου της Τουρκίας. Στην Άγκυρα, καλά ενημερωμένες πηγές χαρακτηρίζουν όλες τις προαναφερόμενες εξελίξεις ως «πολύ σημαντικές» και προειδοποιούν ότι το «δράμα» στον τουρκικό στρατό ενδέχεται να κορυφωθεί προς τα τέλη του καλοκαιριού. Συγκεκριμένα, εξελίξεις αναμένονται τον Αύγουστο, όταν θα τεθούν επί τάπητος οι νέες μεταθέσεις, προαγωγές και συνταξιοδοτήσεις στον τουρκικό στρατό. Υπενθυμίζεται ότι το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016 ήλθε λίγες μόλις εβδομάδες πριν από μία παρόμοια διαδικασία. Η κρίσιμη περίοδος την οποία διανύει η Τουρκία εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, της οικονομικής κρίσης και του αδιεξόδου της εξωτερικής πολιτικής δεν αφήνει περιθώρια εφησυχασμού στην τουρκική κυβέρνηση.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ**

Πλοία αναβαθμίζουν την Τουρκία στο ΝΑΤΟ

Όπως είχα διατυπώσει σε προηγούμενη παρέμβαση, η Τουρκία έχει βάλει τις βάσεις ενός φιλόδοξου σχεδίου με σκοπό τη μετατροπή του Πολεμικού Ναυτικού της (ΠΝ) από «Ναυτικό μεσαίας κλίμακας δυνατοτήτων περιφερειακής προβολής ισχύος» σε «Ναυτικό μεσαίας κλίμακας δυνατοτήτων παγκόσμιας προβολής ισχύος. Με άλλα λόγια, να μετατρέψει το Ναυτικό της από Green water Navy σε Blue water Navy, όπως ονομάζεται στη διεθνή ναυτική ορολογία. Μέσα, λοιπόν, στο πλαίσιο αυτής της γεωπολιτικής αντίληψης, το τουρκικό Π.Ν., προχώρησε στην υλοποίηση ενός μεγαλεπήβολου σχεδίου, στη ναυπήγηση νέων πλοίων επιφανείας και υποβρυχίων και στον εκσυγχρονισμό των λοιπών μονάδων του στόλου. Αυτό, όμως, που προσέδωσε αξία στην εν λόγω αντίληψη, ήταν η απόφαση για ναυπήγηση δύο πλοίων αμφίβιων επιχειρήσεων. Η ναυπήγηση του πρώτου, από τα δύο αυτά πλοία, άρχισε στις 30 Απριλίου 2016 στα ναυπηγεία Sedef της Κωνσταντινούπολης και αναμένεται να παραδοθεί, σύμφωνα πάντα με τον προγραμματισμό, περί τα τέλη του τρέχοντος έτους ή αρχές του 2021. Μετά την παράδοση του, στο τουρκικό ΠΝ, θα ακολουθήσει ένα πρόγραμμα δοκιμών και εκπαίδευσης, πριν από την ένταξή του στον στόλο, το οποίο μπορεί να διαρκέσει από 12 έως και 18 μήνες, συγκρίνοντας το, με το αντίστοιχο πρόγραμμα πλοίων ιδίου τύπου, άλλων μεγάλων ναυτικών, όπως αυτά της κλάσεως MISTRAL του γαλλικού ναυτικού. Στο πλοίο αυτό δόθηκε το όνομα ANADOLU (ΑΝΑΤΟΛΙΑ) ενώ στο αδελφό του πλοίο, του οποίου η ναυπήγηση προγραμματίζεται μετά το πέρας αυτής του «Αναντολού», πρόκειται να δοθεί το όνομα «Trakya» (Θράκη!) με ό,τι αυτό συμβολίζει!

Διεθνώς, αυτός ο τύπος των πλοίων, έχει διάφορες ονομασίες όπως, Amphibious Assault Ship ή Commando Carrier ή και Amphibious Assault Carrier. Το σίγουρο όμως είναι ότι, δεν είναι αεροπλανοφόρο το οποίο φέρει αεροσκάφη σταθερών πτερύγων και κακώς, πολλές φορές, αναγράφεται έτσι. Εξάλλου, τα πλευρικά του διακριτικά (L-400) δηλώνουν και τον τύπο του (L για Landing).

Πρόκειται για πλοίο πολλαπλών αποστολών, το οποίο θα προσδώσει στο ΤΠΝ, τη ικανότητα εκτέλεσης υπεράκτιων επιχειρήσεων με δυνατότητα παραμονής εν πλω, ένα μήνα. Το «Αναντολού» θα μπορεί να μεταφέρει στρατιωτική δύναμη επιπέδου τάγματος με τα οχήματα του και θα διαθέτει έξι θέσεις ελικοπτέρων μεσαίου τύπου (επιθετικά-γενικής χρήσης) και δύο για ελικόπτερα μεταφοράς μεγάλου φορτίου. Παρόλο που το κατάστρωμα του πλοίου δεν διαθέτει το κατάλληλο διάδρομο σε μήκος, για κλασσικά μαχητικά αεροσκάφη, εντούτοις παρέχεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης του από αεροσκάφη καθέτου προσνήωσης (πχ. F-35Bs όπως ήταν και η αρχική σκέψη).



Η ναυπήγηση του «Αναντολού», του πρώτου από τα δύο πλοία αμφιβίων επιχειρήσεων, άρχισε στις 30 Απριλίου 2016 στα ναυπηγεία Sedef της Κωνσταντινούπολης και αναμένεται να παραδοθεί, σύμφωνα πάντα με τον προγραμματισμό, περί τα τέλη του τρέχοντος έτους ή αρχές του 2021.

Η Αγκυρα χτίζει ναυτικές μονάδες με συστήματα που μπορούν να λειτουργήσουν ως Κέντρα Διοίκησης εν πλω.

Όμως, η αναστολή συμμετοχής της Τουρκίας από το πρόγραμμα των F-35 ΙΙ, σε συνδυασμό με την τεράστια σημασία που έχει δοθεί από το ΤΠΝ σχετικά με την πλήρη αξιοποίηση του πλοίου, μάλλον θα οδηγήσει σε επιλογή αεροσκαφών HARRIER από χώρες, όπως την Ιταλία, η οποία θα τα αντικαταστήσει με τα F-35Bs. Το πλοίο, το οποίο έχει μήκος 232 μέτρα, θα μπορεί να αναπτύσσει μέγιστη ταχύτητα 21 κόμβων, ενώ με ταχύτητα 15 κόμβων θα έχει μια αυτονομία 9000 ναυτικών μιλίων ή 17000 χλμ. Θα διαθέτει 4 αποβατικές ακάτους ή 2 Αερόστρωμνα (Hovercrafts). Ο οπλισμός του θα αποτελείται από, 5 πυροβόλα Aselsan 25 mm, 2 αντιβαλλιστικά συστήματα PHALANX CIWS και ένα αντιβαλλιστικό πυραυλικό σύστημα RAM. Ο εν λόγω οπλισμός προορίζεται για την αυτοπροστασία του και ως εκ τούτου, η χρησιμοποίηση του απαιτεί τη συνοδεία πολεμικών πλοίων, κυρίως Φρεγατών ή Αντιτορπιλικών και υποβρυχίων. Ανάλογα, τώρα, με την αποστολή του, θα δύναται να κάνει προσθαφαιρέσεις σε ό,τι αφορά τα πτητικά μέσα αλλά και στο τι θα μεταφέρει.

Τώρα, σε ό,τι αφορά στην επιχειρησιακή χρησιμοποίηση των εν λόγω πλοίων, το σίγουρο είναι ότι δεν έχουν σχεδιαστεί για επιχειρήσεις πλησίον των τουρκικών ακτών και κυρίως στο Αιγαίο. Είναι αναμενόμενο ότι αυτά θα ενταχθούν σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό, ο οποίος θα επιτρέψει στην Τουρκία να έχει λόγο και να αποτελεί κύριο παίχτη στην Αραβική Θάλασσα και στον Περσικό Κόλπο, σε μια περιοχή που την έχει χαρακτηρίσει ως «ζωτικής σημασίας» ή «Περιοχή Άμυνας». Άλλωστε, γι' αυτόν το λόγο έχει αναπτύξει, συμμαχίες τόσο με τη Σομαλία όσον και με το Κατάρ, καθώς επίσης και βάσεις σε αυτές.

Με αυτές τις Ν. Μονάδες, οι οποίες με τα συστήματα που διαθέτουν μπορούν να λειτουργήσουν ως Κέντρα Διοίκησης εν πλω, η Τουρκία θα αποκτήσει αναβαθμισμένο ρόλο εντός του ΝΑΤΟ. Είναι σίγουρο ότι, με την ενεργοποίηση του «Αναντολού» πρώτα και μετέπειτα του «Trakya», το τουρκικό Π.Ν. θα συγκροτήσει δύο ναυτικές ομάδες (Maritime Task Groups) μία για κάθε πλοίο, τις οποίες θα διαθέσει στο ΝΑΤΟ για την ανάληψη μόνιμων επιχειρήσεων. Μέχρι σήμερα, τέτοιου είδους αποστολές εντός της συμμαχίας είχαν τη δυνατότητα να αναλάβουν, οι ΗΠΑ, το Η.Β., η Γαλλία, η Ιταλία, η Ισπανία και η Ολλανδία. Η κάθε Ομάδα θα αποτελείται, τουλάχιστον, από το πλοίο διοίκησης (Anadolu), 3 - 4 πλοία επιφανείας (φρεγάτες) και 1υποβρύχιο. Η προσθήκη αεροσκαφών καθέτου προσνήωσης είναι σίγουρο ότι θα αυξήσει τις επιχειρησιακές δυνατότητες και ικανότητες αυτών των ομάδων, λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς που είχε η Τουρκική πολεμική αεροπορία κατά την διάρκεια της «άσκησης» που διεξήγαγε ανοικτά της Λιβύης, η οποία για να πραγματοποιηθεί είχαν λάβει μέρος και 3 αεροσκάφη – tankers για τον, εν πτήση ανεφοδιασμό των μαχητικών.

Παράλληλα, η χρησιμοποίηση των πλοίων αυτών ως, εν πλω Κέντρα Διαχείρισης Κρίσεων και Παροχής Ανθρωπιστικής Βοήθειας, οπουδήποτε, ακόμα και ως πλωτά νοσοκομεία, θα πρέπει να θεωρείται σίγουρη, μέσα στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας.

Συμπερασματικά, η προσθήκη αυτών των πλοίων στο δυναμικό του τουρκικού στόλου θα προσδώσει στην Τουρκία, εκτός από επιχειρησιακή αναβάθμιση και κύρος στους κόλπους του ΝΑΤΟ, πολιτική αναβάθμιση, διότι όπως τονίσαμε και στο παρελθόν το πολεμικό ναυτικό μίας χώρας, εν καιρώ ειρήνης, αποτελεί εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής και όχι μόνο.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (εα) ΠΝ (Πρώην διοικητής Κυπριακού Ναυτικού).

Ο γενικός και ο βοηθός γενικού ελεγκτή της Δημοκρατίας



Τώρα που το έτερον ήμισυ ετοιμάζεται να κρεμάσει τα γάντια της μάχιμης δικηγορίας, ο Γιάννης Αγιάννης-Οδυσσέας Μιχαηλίδης έριξε δίχτυα στο κόμμα των μη προνομιούχων και το μικρό πρίγκιπα πρόεδρό του. Γιατί είναι παράδοση στην Ελεγκτική Υπηρεσία να πηγαίνουν δυο δυο για να έχουν καλυμμένα τα νώτα τους.

Έμεινε στον αφρό

Οφείλουμε να ομολογήσουμε πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος είναι, ίσως, από τους λίγους πολιτικούς που κατάφερε να επιπλεύσει, από πλευράς δημοσιότητας, μέσα στην πανδημία σε σημείο μάλιστα που να κινδυνεύει να χαρακτηριστεί «μαϊντανός». Με την πλάτη που έβαλε, όμως, στον Κύπριο Έλιοτ Νες κατά της διαφθοράς, έκανε το θριαμβευτικό come back, παίρνοντας μια αξιοσέβαστη θέση δίπλα στην κορωνοϊολογία. Ακόμα και όσοι αμφέβαλλαν θα πρέπει τώρα να απολογηθούν δημόσια και να αναγνωρίσουν πως το ΔΗΚΟ είναι το κόμμα που ξέρει να μετατρέπει μια απλή εσωκομματική διαδικασία, σε μείζον πολιτικό ζήτημα και να κάνει θόρυβο μεγαλύτερο από το μπόι του και τα εκλογικά ποσοστά του. Είναι τυχαίο που εδώ και 46 χρόνια, το 15% κυβερνά στο προσκήνιο ή το παρασκήνιο; Δεν νομίζω.

Η δημοκρατία του ελεγκτή

Ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης με το που πάτησε το πόδι του στην Ελεγκτική Υπηρεσία το πρώτο του μέλημα ήταν να εξαφανίσει καθετί που θύμιζε Χρυστάλλα Γιωρκάτζη. Από απλά αντικείμενα έως τις προσβάσεις της προκατόχου του εντός της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Το μόνο που διαφύλαξε ως κόρην οφθαλμού ήταν το «δόγμα» Χρυστάλλα. Τον σχεδόν καθημερινό θόρυβο για να χτίσει το προφίλ του αδέκαστου και αδιάφθορου, και το κυριότερο να αιωρείται ως φήμη-απειλή, πως λόγω θέσης τους έχει όλους στο τσεπάκι. Στην προσπάθεια αυτή, έδωσε άφεση αμαρτιών σε πρόσωπα εντός της Ελεγκτικής Υπηρεσίας που στήριξαν την προηγούμενη κατάσταση πραγμάτων, και ακολούθησε την πετυχημένη επικοινωνιακή συνταγή της προκατόχου του. Μοίραζε, επιλεκτικά, έγγραφα (διαρροές) δεξιά και αριστερά, σε εφημερίδες και κανάλια. Δεν είναι σχήμα λόγου αλλά όσοι πέρασαν για να πάρουν το κατιτίς τους, η αίσθηση που δινόταν ήταν πως στον 3ο και 4ο όροφο της Ελεγκτικής, η μόνη ασχολία τους ήταν να κάνουν traffic εγγράφων.

Ευθύνες

Για τα σταριλίκια, πρώτα της Χρυσταλλούς και τώρα του Κύπριου Έλιοτ Νες, βαρύτατες ευθύνες έχουν πρώτα βουλευτές κομμάτων αλλά και ο ίδιος ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης. Το προφίλ της πρώην και του νυν γενικού ελεγκτή, χτίστηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων και στις κοινοβουλευτικές επιτροπές, στην παρουσία καμερών. Η κάθε κουβέντα του γενικού ελεγκτή γινόταν από κάποιους βουλευτές, ανεξαρτήτως κόμματος, σημαία και διαβατήριο για μια θέση των 10 δευτερολέπτων, στα δελτία των 8 και στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων της επομένης. Η ευθύνη του προέδρου της Δημοκρατίας αφορά τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, ο οποίος ήταν δική του επιλογή. Ο Νίκος Αναστασιάδης όφειλε να διορίσει ένα πρόσωπο που θα ενίσχυε το κύρος του θεσμού μακριά από θόρυβο και φώτα. Ευθύνες έχουν και τα Μέσα Ενημέρωσης που αβίαστα έκαναν παντιέρα ό,τι τους σέρβιρε ο 3ος και 4ος όροφος της Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

Το ΑΚΕΛ

Για να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, το ΑΚΕΛ ως κόμμα κρατούσε και συνεχίζει να κρατάει αποστάσεις, από το φαινόμενο του νυν γενικού ελεγκτή. Στην περίπτωση με τις κρατικές εγγυήσεις και τον ρόλο του Οδυσσέα Μιχαηλίδη το ΑΚΕΛ δεν πήρε πρωτοβουλίες, θεσμικά όμως δεν μπορούσε να είχε διαφορετική θέση εάν κάποιο άλλο κόμμα έκανε κίνηση. Το ΑΚΕΛ αν μπορεί να ελεγχθεί για κάτι είναι για τα κολλητιλίκια π.χ. της Ειρήνης Χαραλαμπίδου. Όχι στο τόσο μακρινό παρελθόν, Οδυσσέας κερνούσε Ειρήνη σέρβιρε και αν η περίσταση το απαιτούσε έβαζε πλάτη και ο έτερος πυλώνας της παρέας προς πλευρά Νομικής Υπηρεσίας. Να μην αναφερθώ στην Πινδάρου γιατί ό,τι και αν λέγεται στο πολιτικό παρασκήνιο αυτός που ελέγχεται είναι όποιος λαμβάνει την τελική απόφαση.

Περί αναγνωσιμότητας

Για να μην πάμε μακριά, στην Ε.Ε. είμαι σίγουρος πως ο Γάλλος πολίτης π.χ. αγνοεί την ύπαρξη, όχι το όνομα του αντίστοιχου Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Το ίδιο συνέβαινε και στην Κύπρο μέχρι το 1998, που ήλθε η Χρυσταλλού και έκανε τον γενικό ελεγκτή φίρμα. Απλά για την ιστορία, πρώτος γενικός ελεγκτής ήταν Τ/κ ο R. M. Tatar και ακολούθησαν: Ι. Στάθης, Γ. Ανδρέου, Θ. Θεοφίλου, Σπ. Χρίστου, Χρυστάλλα Γιωρκάτζη. Με εξαίρεση την προκάτοχο του Οδυσσέα, τους υπόλοιπους κυρίους τους γνωρίζει κάποιος; Δεν νομίζω. «Ανώνυμοι» σε ένα μετέπειτα επώνυμο πόστο.

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΡΑΜΠ



Η απόλυτη έκφραση του λαϊκού άσματος με μια μικρή παράφραση, στο πρόσωπο του κατ' επίφασιν πλανητάρχη προέδρου των ΗΠΑ. «Τι πίνεις και μας το κρύβεις». Οι επιστημονικές του απόψεις έχουν φέρει στα πρόθυρα νευρικής κρίσης τους επιδημιολόγους, που ετοιμάζονται να σκίσουν τα πτυχία τους μπροστά στον Λευκό Οίκο.

Ημέρα Μνήμης

Εκτός από τον κορωνοϊό και τη μίζερη, σε αρκετές περιπτώσεις, στην καθημερινότητά μας υπάρχουν και γεγονότα όπως αυτό της 19ης Μαΐου. Έναν αιώνα μετά, ο Ποντιακός Ελληνισμός συνεχίζει να διεκδικεί το αυτονόητο. Την αποκατάσταση της ιστορικής μνήμης για μια από τις γενοκτονίες του προηγούμενου αιώνα. Εκατόν ένα χρόνια μετά, η προσπάθεια για διεθνή αναγνώριση της σφαγής των Ποντίων, από τους Νεότουρκους του Κεμάλ Ατατούρκ, δεν έχει ξεθωριάσει. Η «σύγχρονη» Τουρκία συνεχίζει να μην αποδέχεται τη νεότερη ιστορία της, διαστρεβλώνοντας τα γεγονότα. Στην Αθήνα, η Ελλάδα τίμησε την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου. Μέλη της Προεδρικής Φρουράς φορώντας τη ζίπκα, την παραδοσιακή στολή του Πόντου, στάθηκαν δίπλα στους εύζωνες, στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη. Ελάχιστος φόρος τιμής για τους 353.000 σφαγιασθέντες Ποντίους.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Αλλαγή υποδείγματος

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Δεν θέλω να χαλάσω τη χαρά του καλοκαιριού που έρχεται, αλλά προμηνύεται πολύ θερμό και όσον αφορά τα πολιτικά. Τα σενάρια περί προετοιμασίας για πρόωρες εκλογές ή τα άλλα για ανασχηματισμό της κυβέρνησης εκτιμώ ότι δεν απασχολούν καθόλου τον πρωθυπουργό, επί του παρόντος τουλάχιστον. Η έμφαση, τουλάχιστον μέχρι τον επόμενο Σεπτέμβριο (που θα γίνει ταμείο), θα είναι στο μεταρρυθμιστικό έργο της κυβέρνησης.

Συγκεκριμένα, μέχρι το τέλος του Ιουλίου, ο νομοθετικός προγραμματισμός της κυβέρνησης περιλαμβάνει μια γκάμα παρεμβάσεων, που εκτείνονται στο μεγαλύτερο μέρος του φάσματος της οικονομικής και κοινωνικής ζωής: Πτωχευτικός Κώδικας, εταιρική διακυβέρνηση, χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, η εσωτερική λειτουργία των πανεπιστημίων, η ρύθμιση χρήσεων του δημοσίου χώρου για διαδηλώσεις και συλλαλητήρια.

Ολα αυτά, που αγγίζουν και την καθημερινότητα, ο Μητσοτάκης θέλει να τα περάσει τώρα ακριβώς, που η κυβέρνηση έχει ένα τόσο μεγάλο ποσοστό αποδοχής στην κοινή γνώμη. Η λογική πίσω από τον σχεδιασμό βασίζεται στην πεποίθηση του ίδιου του πρωθυπουργού και των στενών συνεργατών του ότι, μετά την πενταετία ΣΥΡΙΖΑ, το υπόδειγμα (στα νέα ελληνικά «paradigm») έχει αλλάξει. Αυτό σημαίνει ότι η κυβέρνηση οφείλει να διαχειριστεί με άκρα υπευθυνότητα και, κυρίως, εντιμότητα την εμπιστοσύνη που της έδωσε η κοινή γνώμη υπό συνθήκες κρίσης. Πρέπει αυτή την εμπιστοσύνη να την τιμήσει, δηλαδή να τη μεταχειριστεί σαν καταπίστευμα του λαού, όχι σαν ευκαιρία για να γραπώσει καλύτερα «τους αρμούς της εξουσίας», για να το πω με τη συριζαϊκή ορολογία. Ο Κυριάκος είναι ο «τσέο», όπως λένε στην κοινή συριζαϊκή, όχι για τα προνόμια και τα «μπόνια», αλλά για το όφελος των μετόχων της εταιρείας.



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ούτως ή άλλως, τα μεγάλα ποσοστά δημοτικότητας ούτε αυτοσκοπός είναι για μια κυβέρνηση ούτε και είναι δυνατόν να κηρυχθούν διατηρητέα. Το ζήτημα, επομένως, είναι πώς τα αξιοποιείς όσο τα έχεις: τα σπαταλάς σε ανοησίες ή τα επενδύεις σε στόχους, που θα αποδώσουν, σύντομα ή αργότερα, κοινωνικό μέρισμα; Προσωπικώς, έχω τη βεβαιότητα ότι ο Κυριάκος και οι συνεργάτες του έχουν κάνει τη δεύτερη επιλογή. Το πολιτικό κόστος, σε τελευταία ανάλυση, είναι πάντα δεδομένο – ας πιάσει τόπο, λοιπόν!

Με αυτή την πεποίθηση, διακινδυνεύω και την πρόβλεψη ότι αύριο, Δευτέρα, υπό την προϋπόθεση της έγκρισης των ειδικών, η κυβέρνηση θα ανακοινώσει τελικά την απόφασή της να ανοίξουν τα δημοτικά σχολεία, παρότι οι μετρήσεις δείχνουν ότι το ποσοστό των διαφωνούντων ξεπερνά το 70%. Θα δούμε, το αύριο απέχει ελάχιστα...

1821 με Hermes

Είχα ανησυχήσει, το παραδέχομαι, μήπως η Γιάννα Αγγελοπούλου έχει χάσει πια εκείνο το ιδιαίτερο άγγιγμα στα πράγματα, χάρη στο οποίο εθεωρείτο –και δικαίως– μοναδική στο είδος της. Εννοώ την εντελώς δική της προσέγγιση στις καταστάσεις, την extravaganza του ρόλου και της παρουσίας, που λειτουργούσε ως υπογραφή και σήμα κατατεθέν – ή, μάλλον, αφού μιλώ για εκείνη, ως έμβλημα εραλδικό και θυρεός!

Χαίρομαι που οι ανησυχίες μου διαψεύδονται, καθώς πληροφορούμαι εγκύρως ότι, ενόψει διακοσιοστής επετείου του 1821, συμφωνήθηκε (πώς δεν έχω ιδέα – ρωτήστε τη Γιάννα) ώστε η Hermes, που εκτός των πολλών άλλων φημίζεται για τα μεταξωτά μαντίλια της, να διαθέσει στην αγορά επετειακό μαντίλι για την Επανάσταση του 1821.

Ετοιμάζεται ήδη το μαντίλι, μου είπαν, δεν γνωρίζω όμως αν θα διατεθεί διεθνώς. Μπορώ ωστόσο να προβλέψω ότι στην Τουρκία δεν θα είναι δημοφιλές, ίσως μάλιστα βλάψει τη θέση της εταιρείας στην τοπική αγορά. Δεν είναι δικό μας θέμα, πάντως. Μπορεί θαυμάσια και η Τουρκία να κάνει το ίδιο με την Hermes το έτος 2123, όταν θα έχει τη δική της διακοσιοστή επέτειο. Αν, τέλος πάντων, δεν έχει την υπομονή να περιμένει μόλις 103 χρονάκια (ένα τίποτα, τι είναι;), τότε μπορεί να το επισπεύσει για την εκατοστή επέτειό της το 2023. Ας μην το κάνουμε ζήτημα.

Η ιδέα, πάντως, είναι πολύ καλή και φέρει υπογραφή Γιάννας. (Λέγεται ότι σε ένα από τα σχέδια θα εικονίζεται με τη μορφή της Ελλάδος από τον πασίγνωστο πίνακα του Βρυζάκη...) Πέραν των προφανών, κυρίως επειδή η σύνδεση της Ελληνικής Επανάστασης με αυτό που λέγαμε στα αρχαία ελληνικά «μάρκα πολυτελείας» (στα νέα ελληνικά το λέμε πια «luxury brand»), καθώς και η εμπορευματοποίησή της, όπως θα το αντιληφθούν ορισμένοι, θα προκαλέσει την αντιπαράθεση, η οποία χρειαζόταν για να αναζωπυρώσει την καμπάνια για το 2021...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

Θλιβεροί πολιτικοί αρχηγοί

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**



Ο πλανήτης αναποδογυρίστηκε, χιλιάδες άνθρωποι πέθαναν από τη μια άκρη της γης στην άλλη, η οικονομία διαλύθηκε, ο κόσμος είδε ξαφνικά τη ζωή του να αλλάζει βίαια και αυτοί συνεχίζουν απτόητοι το θλιβερό μικροπολιτικό βιολί τους. Βγαίνουν στα ραδιόφωνα και στις τηλεοράσεις και μιλούν με τον ίδιο τρόπο που μιλούσαν προ πανδημίας λες και όλη αυτή η φοβερή δοκιμασία όχι μόνο δεν τους άγγιξε αλλά ούτε καν μπήκαν στον κόπο να δουν τη μεγάλη εικόνα. Η ίδια ξύλινη γλώσσα, τα ίδια επιχειρήματα τα οποία κράζουν ότι εκπορεύονται από μικροκομματικά συμφέροντα και η ίδια υποκρισία πως τάχα μου το κίνητρό τους είναι η έγνοια για το καλό του κόσμου. Η μόνη έγνοια που είναι ικανοί να έχουν, όπως αποδεικνύουν τα γεγονότα, είναι οι επόμενες εκλογές και το πώς θα εκμεταλλευτούν ακόμα και αυτή την πανδημία προς όφελος των κομματικών τους συμφερόντων.

Δεν πρόκειται να υπεισέλθω στο ποιος είχε δίκαιο και ποιος όχι σε σχέση με το νομοσχέδιο που απέσυρε η κυβέρνηση γιατί δεν είναι εκεί η ουσία. Η ουσία είναι ότι ο κόσμος μετά από όλα όσα πέρασε και περνά, δεν έχει καμία ανάγκη να γίνει μάρτυρας παιχνιδιών εξουσίας και πολιτικής επιδεξιμανίας, τα οποία το μόνο που πρόσφεραν ήταν μια ακόμα επιβεβαίωση της τραγικής ανεπάρκειας των πολιτικών αρχηγών. Εκείνο το οποίο όφειλαν, αν επρόκειτο για πολιτικούς με ικανότητα να αντιληφθούν τη νέα πραγματικότητα, ήταν να παραμερίσουν τις μωροφιλοδοξίες τους και τα πολιτικά τους παζάρια και να ανταποκριθούν στο καθήκον τους. Και το καθήκον τους ήταν ένα και μοναδικό: Να τα βρουν μεταξύ τους πάση θυσία και όχι να εξαντλούν την ήδη εξαντλημένη υπομονή του κόσμου, παριστάνοντας πως κόπτονται για το δικό του καλό ζαλίζοντάς μας ξανά και πάλι με τις ανούσιες κοκορομαχίες τους. Αν πραγματικά ήθελαν τα κόμματα της αντιπολίτευσης να δράσουν για το γενικό καλό τότε έπρεπε να αντιληφθούν πως επιβάλλεται μια υπέρβαση, η οποία να δηλώνει πανηγυρικά την επίγνωσή τους πως εκείνο το οποίο προέχει στην παρούσα φάση είναι η σύμπνοια των πρωταγωνιστών της πολιτικής σκηνής για το καλό του τόπου. Ο τρόπος, όμως, που διαχειρίστηκαν το θέμα του νομοσχέδιου κρατικών εγγυήσεων αποδεικνύει πανηγυρικά πως είναι ανίκανοι να λειτουργήσουν έξω από τα περιορισμένα τετραγωνικά της κομματικής τους σκέψης και άρα ανίκανοι να έχουν επαφή με την πραγματικότητα. Η μόνη πραγματικότητα και ο δικός τους μικρόκοσμος περιστρέφεται γύρω από το κομματικό συμφέρον και οι διορατικές τους ικανότητες εξαντλούνται στο πώς θα εκμεταλλευτούν τις συγκυρίες (ακόμα και αυτήν της πανδημίας) προς όφελος τους με ορίζοντα τις επερχόμενες εκλογές. Τόσο το ΑΚΕΛ, όσο και το ΔΗΚΟ (δεν μπαίνω καν στο κόπο να αναφέρω τους τραγικούς υπόλοιπους), το μόνο που μας πρόσφεραν σ' αυτή τη δύσκολη περίοδο ήταν το μέγεθος της πολιτικής τους μικρότητας, αφού αποδείχθηκαν ανήμποροι να κατανοήσουν πως το γενικό καλό ένα πράγμα υπαγόρευε (και κανένα άλλο): Την ανάγκη για πολιτική ενότητα. Και αν δεν μπορείς μπροστά σε μια τόσο μεγάλη καταστροφή όπως ήταν η πανδημία να βρεις τρόπο για πολιτική ενότητα, τότε πάει να πει ότι το μόνο που σε ενδιαφέρει είναι να αντιπολιτεύεσαι προς ίδιον συμφέρον. Διότι πόσο δύσκολο ήταν, μετά από δύο μηνών διαβουλεύσεις να τα βρούνε και να στηρίξουν τους πληγέντες; Όφειλαν να πασχίζουν νυχθημερόν για μια χρυσή τομή και να δηλώνουν στις τηλεοράσεις και στα ραδιόφωνα πως αυτή είναι η επιδίωξή τους. Ο μόνος λόγος, ωστόσο, που ήταν δύσκολο να τα βρουν δεν ήταν οι διαφωνίες τους στα σημεία, αλλά η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων τους. Και σ' αυτή την ιεράρχηση πρώτο ερχόταν το κομματικό παιχνίδι και συμφέρον. Αυτή είναι η πραγματικότητα και ας τη δούμε κατάματα. Διότι αν αυτοί είναι ανίκανοι να δουν τη μεγάλη εικόνα, εμείς δεν είμαστε.

elenixenou11@gmail.com



EPA/ROMAN PILIPEY

Ζευγάρι Κινέζων σε γαμήλια πόζα κοντά στην Απαγορευμένη Πόλη του Πεκίνου κατά τη διάρκεια της πρώτης ημέρας του Εθνικού Λαϊκού Συμβουλίου στις 22 Μαΐου 2020, το οποίο είχε ματαιωθεί εξαιτίας του κορωνοϊού τον περασμένο Μάρτιο.

Το σύνθημα στα καλύτερά του

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Η απόσταση που χωρίζει τις καλοδεχούμενες και εφαρμόσιμες εισηγήσεις και αυτές που τορπιλίζουν ένα νομοσχέδιο στην προκειμένη είναι τεράστια. Βεβαίως, η δουλειά αυτού που φέρνει τις δεύτερες είναι να τις παρουσιάσει ως πρώτες. Αλλά δυστυχώς για αυτούς οι μάσκες λιώνουν μαζί με τα σαραντάρια του καιρού.

Για όσους έχουν ιδεολογική απόσταση από τις τράπεζες υπάρχει μια κατανόηση. Ιδιαίτερα όταν το δηλώνουν ευθαρσώς. Υπάρχουν όμως και κάποιοι που δεν αποφασίζουν. Τη μια είναι οι καλύτεροι δικηγόροι των τραπεζών και την άλλη είναι οι μεγαλύτεροι πολέμιοι τους. Χωρίς να είναι αυτό το ζητούμενο, ο εύκολος στόχος είναι εκεί. Άλλωστε ποιος πολίτης τις συμπαθεί; Μόνον όσοι παίρνουν λεφτά από αυτές, θα έλεγε κάποιος. Αυτοί όμως είναι λίγοι, πολύ λίγοι. Και όχι επ' άπειρον.

Το ζητούμενο βεβαίως είναι πως η αντιπολίτευση ρίχνει δυστυχώς στα βράχια, σε μια φουρτουνιασμένη θάλασσα, την οικονομία και την χώρα. Δυσκολεύομαι να πείσθώ πως δεν καταλαβαίνουν το διακύβευμα. Εύχομαι να μην το καταλαβαίνουν. Γιατί σε αυτό το ενδεχόμενο είναι απλώς επικίνδυνοι λόγω αφέλειας. Αν το καταλαβαίνουν όμως, είναι ηθικοί αυτουργοί μιας κατ' ευχήν τους καταστροφής της χώρας. Αλλά δεν θα τους κάνουμε τη χάρη. Υπάρχουν ευτυχώς και οι δυνατότητες, και οι αντοχές και ο σχεδιασμός για να παρουσιαστεί από την κυβέρνηση ένα σχέδιο βήτα που θα αποτρέψει την οικονομία και τη χώρα από την καταβαράθρωση.

Το σίγουρο είναι πως το μικροπολιτικό παιχνίδι θεριεύει. Όποια και αν είναι η αντίληψη τους, είτε από αφέλεια, είτε από σαδομαζοχισμό να βλέπουν τους συμπολίτες σου να καταστρέφονται, η αφετηρία τους δυστυχώς είναι το κομματικό όφελος. Και αυτό είναι και το πιο φοβητσιάρικο.

Εκπληκτικό είναι και το τι λένε σήμερα, μετά την απόσυρση του νομοσχεδίου. Αφού ήθελαν να κάνουν το αναθεωρημένο νομοσχέδιο που κατατέθηκε αγνώριστο, αυτό που ήρθε μετά τις εισηγήσεις τις δικές τους. Ήθελαν πολύ απλά να το καταστήσουν μη εφαρμόσιμο. Στην καλύτερη περίπτωση. Στη χειρότερη ήθελαν να το κάνουν και αντισυνταγματικό. Για να υποχρεώσουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να ζητήσει την αναπομπή του και να δρέπουν τα «κομματικά οφέλη». Αν πάλι το έφερναν σε μια μορφή «απλής μη εφαρμογής», η συνταγή γνωστή. Θα έφταιγε η Κυβέρνηση, και ο Συναγερμός βεβαίως, για το νομοσχέδιο που έφεραν. Θα προσπερνούσαν το γεγονός της «αλλαγής προσώπου» που θα του επέφεραν.

Και σήμερα ζούμε τη συνθηματολογία. Ό,τι και καλά ο λόγος είναι ότι μας ενοχλεί ο έλεγχος. Προσπερνούν το γεγονός πως δεν θα υπήρχε τίποτε προς έλεγχο. Αφού δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί. Η ρητορική αυτή όμως είναι επικίνδυνη. Για δύο κυρίως λόγους. Ο πρώτος προωθεί μια διχαστική λογική. Που λέει πως τάχα εμείς, που θέλουμε τον συγκεκριμένο έλεγχο είμαστε οι καθαροί, και αυτοί που δεν τον θέλουν είναι γιατί έχουν κάτι να κρύψουν. Ξέχασαν προφανώς, πως κάποιοι από αυτούς σε προηγούμενα χρόνια, όχι πολλά πριν, σε έναν αντίστοιχο συγκεκριμένο έλεγχο έφεραν τροπολογία για να τον αποτρέψουν. Είτε τότε δεν χρειαζόταν ο συγκεκριμένος έλεγχος, είτε τότε κάποιος άλλος έκανε και κάποια άλλη δουλειά. Ο δεύτερος λόγος είναι ο αυτοτραυματισμός που διέπει ως μάστιγα τη νοοτροπία του πολιτικού κόσμου. Μια λογική που αναγάγει τον συγκεκριμένο έλεγχο ως τον μόνο αξιόπιστο. Ρίχνει στον κάδο των αχρήστων τον έλεγχο που η ίδια η Βουλή κάνει και έχει ρόλο συνταγματικό να κάνει. Καταργεί όλους τους θεσμούς και τους νόμους της χώρας μας. Ξεγράφει τον ρόλο της Κεντρικής Τράπεζας, τον ρόλο της γενικής λογίστριας. Αυτή η λογική καταργεί δυστυχώς νόμους και θεσμούς. Και αυτή η λογική είναι και άκρως επικίνδυνη.

Σήμερα τα κομματικά τερτίπια δεν είναι στην ημερήσια διάταξη κανενός πολίτη. Η αρρωστημένη σκακιέρα που έχουν στο μυαλό τους έχει ελάχιστους θεατές. Σήμερα ο κόσμος θέλει λύσεις. Χειροπιαστές και άμεσες. Η αγωνία του εργαζομένου αν θα έχει δουλειά μετά το καλοκαίρι δεν καλύπτεται από αντιπολιτευτικά καμώματα. Το άχος των αυτοτελώς εργαζομένων, των επιχειρηματιών, των πολύ μικρών, των μεσαίων και των μεγάλων δεν μειώνεται με το χάπι μιας αναμασημένης καραμέλας. Το σημαντικό είναι πως υπάρχει σχεδιασμός. Που δίνει ανάσες και θα δώσει και οξυγόνο ρευστότητας σε όσους το έχουν ανάγκη. Και όποιος πολιτικός δεν καταλαβαίνει αυτόν τον παλμό της κοινωνίας σήμερα, δεν ξέρει πού πατά και πού πηγαίνει.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας και Εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ, twitter: @dmdemetriou

Ήταν δικτάτορας ο Καποδίστριας;

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**



Έντονες αντιδράσεις έχει προκαλέσει τις τελευταίες μέρες η αναφορά του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλους της επιτροπής «Ελλάδα 2021» Αριστείδη Χατζή, σε δικτατορική διακυβέρνηση από τον πρώτο κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια. Δεν είναι η πρώτη φορά που η περίπτωση του Καποδίστρια διχάζει τους ιστορικούς. Ο Καποδίστριας, σύμφωνα με κάποιους, υπήρξε «απολυταρχικός», «φερέφωνο ξένων δυνάμεων», «ελιτιστής» μέχρι και «δικτάτορας». Είναι αδιαμφισβήτητο ιστορικό γεγονός ότι ο Καποδίστριας ζήτησε πράγματι και εξασφάλισε την αναστολή του Συντάγματος της Τροιζήνας και συγκέντρωσε τις εξουσίες στα χέρια του. Οι όποιες συζητήσεις, 200 χρόνια μετά την Ελληνική Επανάσταση, πρέπει σίγουρα να είναι δεκτικές στην έκφραση κάθε άποψης και κάθε κριτικής. Πρέπει όμως να είναι ψύχραιμες και γόνιμες.

Θα έλεγα, λοιπόν, ότι είναι εξαιρετικά παρακινδυνευμένο να προβάλλονται σύγχρονες έννοιες και αντιλήψεις περί δημοκρατίας και δικαίου, σε περιόδους τόσο μακρινές και διαφορετικές από τη σημερινή. Εξάλλου, στις απαρχές του 19ου αιώνα, πουθενά στον κόσμο δεν υπήρχε πραγματική δημοκρατία και πραγματικά φιλελεύθερο καθεστώς με τη σύγχρονη έννοια.

Είναι σε αυτό το ιστορικό πλαίσιο που πρέπει να κρίνουμε τον Ιωάννη Καποδίστρια, ο οποίος αποβιβάστηκε στην Αίγινα ως κυβερνήτης το 1828 και αντίκρισε μια εικόνα αποκαρδιωτική. «Μου εδώσατε τους χαλινούς του κράτους. Τίνος κράτους; Μετροϋμε εις τα δάκτυλα μας την επικράτειάν μας...» ήταν τα λόγια του. «Ποϋ το θησαυροφυλάκιο του έθνους; Ακούω επουλήσατε και την δεκατιά του φετινού έτους πριν καν σπαρθεί το γέννημα, ο τόπος είναι χέρσος, σπάνιοι οι κάτοικοι, σκόρπιοι εις τα βουνά και εις τα σπήλαια, το δημόσιο είναι πλακωμένο στο χρέος, η γη είναι υποθηκευμένη στους Άγγλους δανειστάς...» Αυτή ήταν η ζοφερή αποτύπωση της κατάστασης που παρέλαβε ο νέος κυβερνήτης, ο οποίος όπως ποτέ δεν πτοήθηκε. «Δεν λυπούμε, δεν απελπίζομαι, προτιμώ αυτό το σκήπτρο του πόνου και των δακρύων παρά άλλο». Ταυτόχρονα, όμως, φροντίζει με ρεαλισμό να προσγειώσει τις προσδοκίες, λέγοντας «μη μου ζητείται ζωγραφιές πολύτιμες εις οικοδόμημα ακόμη ατέλειωτο».

Η μεθοδική, συστηματική και κοπιώδης προσπάθεια του Καποδίστρια ήταν να αποκτήσει η Ελλάδα ένα σύγχρονο κράτος, στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Κινητοποιεί τη μοναδική διπλωματική του εμπειρία και λειτουργεί με απόλυτη αφοσίωση σε αυτή του την αποστολή.

Πέτυχε τη σύναψη νέου δανείου για να στηρίζει την οικονομία. Ανασυγκρότησε τη ναυτιλία, πάταξε την πληγή της πειρατείας και άνοιξε τις εμπορικές οδούς. Προκάλεσε πρωτοφανή ανοικοδόμηση σε ολόκληρη τη χώρα. Έθεσε τις βάσεις για τη διοικητική διάρθρωση του ελληνικού κράτους, καθορίζοντας διοικητικά όρια και πόρους για κάθε επαρχία. Φρόντισε για την καλλιέργεια των εθνικών γαιών και τις μίσθωσε σε ιδιώτες με πολυετή συμβόλαια. Συνέστησε επιτροπή για την κατάρτιση συνταγματικών νόμων. Οργάνωσε το στράτευμα και ίδρυσε την Σχολή Ευέλπιδων. Κορυφαία, ίσως, προτεραιότητα του Καποδίστρια ήταν η εκπαίδευση. Έθεσε σε λειτουργία πάνω από εκατό σχολεία, με περίπου δέκα χιλιάδες μαθητές, στα τρία μόλις χρόνια της διακυβέρνησής του. Ίδρυσε επίσης γεωργικές σχολές, ανέπτυξε δομές για τη δημόσια υγεία και τα ταχυδρομεία.

Οι καποδιστριακές μεταρρυθμίσεις ήταν μια κοσμογονία για ένα ουσιαστικά ανύπαρκτο κράτος. Κατ' ακρίβεια, ο Καποδίστριας ήταν ο θεμελιωτής του ελληνικού κράτους.

Ο Καποδίστριας, πράγματι, λειτούργησε συγκεντρωτικά και όχι ως φιλελεύθερος δημοκράτης, με τη σημερινή έννοια. Όπως, όμως, εξηγεί ο καθηγητής Θάνος Βερέμης, «έκανε καλή χρήση των εξουσιών του. Δεν ήταν τύραννος που έβαζε τους αντιπάλους του στις φυλακές. Δεν έκλεψε, αλλά έδωσε ό,τι είχε και δεν είχε στο κράτος, το οποίο υπηρέτησε». Ήταν οπαδός της πεφωτισμένης δεσποτείας και έτσι ακριβώς λειτούργησε, για το καλό του λαού του.

Ο Ελβετός φιλέλληνας και τιμημένος με τον τίτλο του ευεργέτη του ελληνικού έθνους Εϋνάρδος έγραψε: «ο ενάρετος ανήρ, όστις εθυσίασε το παν για την πατρίδα του, απέθανε θύμα ταπεινής εκδίκησης. Ο θάνατός του είναι συμφορά για την Ελλάδα και δυστύχημα ευρωπαϊκόν».

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Ανάστα κατά του κορωνοϊού

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**



Στις 14 Αυγούστου του 1959, νωρίς το βράδυ, έφθασε το μήνυμα στη Λύση ότι υπογράφηκε συμφωνία στο Λονδίνο και φεύγουν οι Εγγλέζοι. Την επομένη, ανήμερα του Πάσχα του καλοκαιριού, εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, άρχισαν να κτυπούν δυνατά και παρατεταμένα οι καμπάνες της εκκλησίας της Παναγίας. Οι Λυσιώτες και όλοι οι Κύπριοι γιόρτασαν τότε διπλό Πάσχα. Και της Παναγίας και της απελευθέρωσης της Κύπρου από τον αποικιοκρατικό ζυγό. Ο πιστοί βίωσαν τότε ένα θαύμα της Παναγίας, αφού η είδηση αποτέλεσε κυριολεκτικά κεραυνό εν αιθρία. Τότε δεν υπήρχαν τηλεοράσεις, ενώ τα ελάχιστα ραδιόφωνα που υπήρχαν στο χωριό άκουγαν την ελεγχόμενη από τους Βρετανούς Υπηρεσία Ραδιοφώνου.

Ανήμερα της ημέρας της Μεσοπεντηκοστής, της μεγάλης γιορτής της Ορθοδοξίας, ημέρας κατά την οποία γιορτάζει η «Του Θεού Σοφία» στις 13 Μαΐου, έσκασε στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, η είδηση ότι ο αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος, συναντήθηκε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη και συμφώνησαν το άνοιγμα, υπό προϋποθέσεις των εκκλησιών. Μέχρι το βράδυ, κυκλοφόρησαν και πάλι στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και οι λεπτομέρειες του πρωτοκόλλου και έγινε κυριολεκτικά «Ανάστα ο Θεός», αφού ουσιαστικά νικήθηκε και το «κράτος» του κορωνοϊού. Η επίσημη ανακοίνωση έγινε μερικές μέρες αργότερα. Η έναρξη εφαρμογής της χαλάρωσης για τις εκκλησίες έγινε το Σάββατο 23 Μαΐου ανήμερα της εορτής του Αγίου Συνεσίου Επισκόπου Καρπασίας.

Η αρχική απόφαση της κυβέρνησης, με τις οδηγίες των λοιμωξιολόγων, ήταν να ανοίξουν οι εκκλησίες για τους πιστούς την 1η Ιουνίου, δηλαδή τελευταίες στη διαδικασία, χαλάρωσης των μέτρων. Ευτυχώς στην Ελλάδα, την οποία ευτυχώς αντιγράφουμε, επικράτησαν πιο σοφές σκέψεις και οι ναοί άνοιξαν για τους πιστούς στις 17 Μαΐου. Οι προσευχές των πιστών εισακούστηκαν, από τον Χριστό, την Παναγία και τους άλλους αγίους και έγινε το θαύμα. Με την πρωτοβουλία του μακαριωτάτου και τη θετική ανταπόκριση του προέδρου της Δημοκρατίας, διορθώνεται το μεγάλος λάθος, το μεγάλο αμάρτημα κατά άλλους, να παραμείνουν κλειστές οι εκκλησίες και να απαγορευτεί ακόμη και η Θεία Κοινωνία. Με την κίνηση αυτή, εξιλεώνονται εν μέρει και από πολλά άλλα λάθη χειρισμών στην υπόθεση κορωνοϊός, τα οποία τουλάχιστον δυσαρέστησαν πολλούς πιστούς. Και οι δύο ταγοί της Πολιτείας και της Εκκλησίας, ευτυχώς ή δυστυχώς, βρίσκονται σε μια πολύ δύσκολη ηλικία και δεν μπορούν τόσο εύκολα να «παίζουν» με την Εκκλησία, όπως φαίνεται «έπαιξαν» οι σχετικά νεότεροι στην ηλικία γιατροί και άλλοι ειδικοί. Οι πιστοί ετοιμάζονται τώρα να γιορτάσουν την Απόδοση του Πάσχα, στις 27 Μαΐου, εορτή για την οποία έγινε τόση φασαρία λίγο πριν από το Πάσχα στην Ελλάδα, αλλά και στην Κύπρο. Οι πιστοί θα παρακολουθήσουν την ακολουθία της Αναστάσεως, όπως εψάλη την ημέρα της Αναστάσεως. Θα μπορέσουν να μυριστούν το ευωδιαστό λιβάνι, να δουν τα κεριά με τις λαμπρές κορδέλες και να ακούσουν το Χριστός Ανέστη, ζεστά και ζωντανά και όχι από τις ψυχρές τηλεοράσεις. Θα μπορέσουν τώρα να κοινωνήσουν το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, το οποίο προσφέρεται «εις ίαση ψυχής και σώματος». Οι πιστοί στη συντριπτική πλειονότητα τους, ακολουθούν τη ρήση του Χριστού: «τα του Θεού τω Θεώ και τα του Καίσαρος τω Καίσαρι», τηρούν τους νόμους της Πολιτείας περισσότερο από όλους τους άλλους πολίτες και μόνο όταν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ Εκκλησίας και Πολιτείας, ακολουθούν τον Χριστό και όχι τους προσωρινούς στον κόσμο, κοσμικούς ταγούς.

Οι ταγοί της Πολιτείας, αλλά και οι ποιμένες της Εκκλησίας, οφείλουν και ένα μεγάλο δημόσιο ευχαριστώ, προς τους ταπεινούς παπάδες και τους άγνωστους αγίους ανθρώπους, οι οποίοι όλο αυτό το διάστημα του εγκλεισμού, στήριξαν σιωπηλά χιλιάδες κλονισμένους, είτε ψυχικά, είτε και υλικά. Πρόσφεραν σε πολλές περιπτώσεις, πολλά περισσότερα και από τους γιατρούς και τους νοσοκόμους και σίγουρα έσωσαν εκατοντάδες ανθρώπους, οι οποίοι βρίσκονταν στο χείλος του γκρεμού. Σημαντική παράμετρος, στη διαδικασία άρσης των μέτρων εγκλεισμού, αποτελούν και οι επισκέψεις συγγενών ασθενών στα νοσοκομεία. Η διαδικασία της ανάρρωσης δεν είναι μόνο σωματική υπόθεση, αλλά υπάρχει και ψυχολογική διάσταση, η οποία πολλές φορές είναι πολύ πιο σημαντική. Πρέπει επιτέλους να σταματήσει και η τραγωδία ανθρώπων, οι οποίοι πεθαίνουν χωρίς να έχουν ένα δικό τους άνθρωπο, να τους κλείσει τα μάτια. Οι πιστοί ελπίζουν, προσεύχονται και ψάλλουν το Χριστός Ανέστη. Και τώρα ψάλλουν και το «Τις Θεός Μέγας ως ο Θεός ημών. Συ ει ο Θεός ο ποιών θαυμάσια μόνο...».

kaparispan@yahoo.gr

Διπλωματικό κατενάτσιο

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**



Η Αγκυρα δεν κρύβεται. Βάζει με κάθε τρόπο τις διεκδικήσεις της στο τραπέζι και τις ενισχύει με τις ενέργειές της στο Αιγαίο. Αυτά που κάποτε θεωρούσαμε υπερβολικά έχουν τώρα γίνει ρουτίνα. Οι υπερπτήσεις, για παράδειγμα, πάνω από μεγάλα κατοικημένα νησιά δεν ήταν κάτι που συμπεριλαμβανόταν στο τουρκικό ρεπερτόριο. Τώρα, όμως, είναι εβδομαδιαίο φαινόμενο. Η ελληνική κυβέρνηση έδωσε ένα μήνυμα αποκλιμάκωσης μετά το τουρκικό φιάσκο στον Εβρο, αλλά δεν υπήρξε ανταπόκριση.

Κατά καιρούς, προσπαθούμε εδώ στην Αθήνα να μαντέψουμε τι συμβαίνει. Μεσολαβητές, παράλληλα κανάλια διαπραγμάτευσης, πρωτοβουλίες τρίτων χωρών δημιουργούν ελπίδες για εκτόνωση, οι οποίες διαψεύδονται με το πέρασμα του χρόνου. Οταν η Αθήνα στέλνει μήνυμα για την επανέναρξη των διερευνητικών συνομιλιών, για παράδειγμα, δεν έρχεται καν απάντηση από την άλλη όχθη. Οι βασικοί χειριστές του παρελθόντος έχουν περάσει στην αφάνεια και, εν πάση περιπτώσει, δεν έχουν πρόσβαση στο Παλάτι.

Η Τουρκία προσπαθεί να αυξάνει την ψυχολογική πίεση και να επιβάλλει ταυτόχρονα τετελεσμένα, όπου μπορεί. Ολα δείχνουν ότι αποσκοπεί στην πρόκληση έντασης, ίσως και κάποιου επεισοδίου. Απώτερος στόχος παραμένει η δια-πραγμάτευση έπειτα από κάποιο επεισόδιο ή όταν η ένταση έχει φτάσει σε κάποιο κρεσέντο και απειλείται επεισόδιο. Η Αγκυρα περιμένει υπομονετικά από την άνοιξη του 1974 για να πετύχει ακριβώς αυτό. Επένδυσε στην πολεμική βιομηχανία της και απέκτησε σχετική ανεξαρτησία από τις ΗΠΑ και κάθε άλλον. Οσο ο χρόνος περνούσε, έβαζε και άλλα, καινούργια, χαρτιά στο τραπέζι της διαπραγμάτευσης. Κλασικό παράδειγμα οι γκρίζες ζώνες. Ο χρόνος, όμως, δεν γυρίζει πίσω. Το αν θα ήταν καλύτερα να είχε επιτευχθεί μία συμφωνία και παραπομπή άλυτων θεμάτων στη Χάγη πριν από 45 ή 30 χρόνια, θα το κρίνει ο ιστορικός του μέλλοντος.

Σήμερα είμαστε απέναντι σε ένα αποσταθεροποιημένο διεθνές σκηνικό και μια Τουρκία που νιώθει την ισχύ μιας περιφερειακής υπερδύναμης την ίδια ακριβώς στιγμή που βρίσκεται αντιμέτωπη με μια οικονομική καταιγίδα. Και βέβαια, ο Ερντογάν δεν είναι ο ίδιος με αυτόν που συναντούσαν Ελληνες πρωθυπουργοί επί πάρα πολλά χρόνια. Είναι ένας ηγέτης χωρίς στρατηγική εξόδου, πράγμα επικίνδυνο.

Η Ελλάδα πρέπει να αποφύγει να πέσει στην παγίδα μιας ανεξέλεγκτης έντασης τώρα. Οση «πετονιά» και να ρίχνει η απέναντι πλευρά, δεν πρέπει να τσιμπάμε. Κόκκινες γραμμές υπάρχουν ασφαλώς και έχουν καθοριστεί εδώ και αρκετά χρόνια με τη συναίνεση των υπεύθυνων πολιτικών δυνάμεων. Αυτό δεν επιδέχεται συζήτηση. Στον Εβρο δόθηκε ένα σαφές στίγμα αυτοπεποίθησης, που βασιζόταν σε πράξεις, όχι σε κούφια «πχπρά μηνύματα».

Ο χρόνος μάλλον λειτουργεί υπέρ μας σε αυτήν τη φάση. Το μέλλον της τουρκικής οικονομίας και πολιτικής είναι θολό αυτή την ώρα. Η Ελλάδα έχει, επιτέλους, μπει σε μια φάση ανασυγκρότησης των ενόπλων δυνάμεών της. Deal με τη σημερινή κατάσταση στην Αγκυρα είναι μάλλον χλωμό να επιτευχθεί.

Το κατενάτσιο είναι μια σοφή επιλογή, όχι μόνο στο ποδόσφαιρο αλλά και στη διπλωματία. Υπό τον όρο ότι ελέγχεις εσύ το παιχνίδι και δεν τρως γκολ...

Προς τι ο αφορισμός...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**



Ο αφορισμός ως έσχατη ποινή έχει περιεχόμενο και νόημα, όταν ο εκβαλλόμενος από το σώμα των πιστών είναι ενεργό μέλος της Εκκλησίας και συνεπώς βιώνει τις τραγικές συνέπειες αποκοπής του από το σώμα του Χριστού.

Αλλά ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και οι δύο υπουργοί του –η κ. Νίκη Κεραμέως και ο κ. Νίκος Χαρδαλιάς– δεν είναι στρατευμένοι Χριστιανοί. Δεν είναι άθεοι, ασφαλώς, ή πολέμιοι της Εκκλησίας. Είναι άνθρωποι του κόσμου, όπως και η συντριπτική πλειονότητα των πολιτών της χώρας μας. Τα επιτίμια της μορφής αυτής τους είναι απλώς ακατανόητα.

Ο πρώην μητροπολίτης κ. Αμβρόσιος μάλλον εμπνέεται από το Μέγα Αλληλουάριο, όπου διατυπώνεται η τρομερή επίκληση προς Κύριο «δώσε κακά τοις ενδόξοις της γης».

Κατά συνέπειαν, ο αφορισμός «των τριών» από τον πρώην μητροπολίτη Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. Αμβρόσιο, μάλλον αμηχανία και όχληση προκάλεσε στην Ιεραρχία, την οποία κατηγορεί ότι «κοιμάται τον ύπνο του δικαίου», και τίποτε πέραν αυτού.

Αλλά και εάν ο πρώην μητροπολίτης είχε ως επιδίωξη την «αφύπνιση» της Ιεραρχίας, ουδέν επέτυχε επίσης. Πνεύμα καταλλαγής διέπει τη συμπεριφορά του Αρχιεπισκόπου κ. Ιερωνύμου, αλλά και της πλειονότητας των μελών της Ιεράς Συνόδου.

Κατηγορήθηκε ο Αρχιεπίσκοπος στο παρελθόν διότι συνομολόγησε συμφωνία με τον τέως πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα, που ακυρώθηκε λόγω της αντιδράσεως των ιερέων. Κατηγορείται σήμερα από ορισμένους –και όχι μόνον από τον κ. Αμβρόσιο– διότι συναίνεσε στο κλείσιμο των Εκκλησιών, που επέβαλε η κυβέρνηση λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού.

Αλλά στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία οι συγκρούσεις με την πολιτεία είναι ελάχιστες. «Δος αυτοις, Κύριε, ειρηνικόν το Βασίλειον... ινα και εν τη γαλήνη αυτών ήρεμον και ησύχιον βίον διάγωμεν», λέει ευχή του ιερέως στη Θεία Λειτουργία.

Αλλο όμως είναι το σημείο εκκινήσεως του πρώην μητροπολίτη κ. Αμβροσίου. Μάλλον εμπνέεται από το Μέγα Αλληλουάριο, όπου διατυπώνεται η τρομερή επίκληση προς Κύριο «δώσε κακά τοις ενδόξοις της γης». Αλλά αυτή είναι η γοητεία των εκκλησιαστικών κειμένων. Τα περιλαμβάνουν όλα.

Βέβαια η Εκκλησία ως επί γης θεσμός διοικείται με τρόπο αυταρχικό. Ηδη το 95 μ.Χ. ο Κλήμης Α΄ Ρώμης, στην Α΄ προς Κορινθίους Επιστολή προσδιόρισε την οργάνωσή της με όρους καθαρά στρατιωτικούς. «Ου πάντες εισίν έπαρχοι, ουδέ χιλίαρχοι, ουδέ εκατόνταρχοι, αλλά έκαστος τα επιτασσόμενα υπό των ηγουμένων επιτελεί».

Και όμως σαράντα χρόνια πριν, όταν ο Παύλος αντιμετώπιζε μία έκρυθμη κατάσταση στην Εκκλησία της Κορίνθου συνέταξε τον ύμνο της Αγάπης. Πόσο άλλαξαν τα πράγματα σε ελάχιστο διάστημα.

Δοκιμάσθηκε σκληρά η Εκκλησία τους τελευταίους μήνες. Και πρέπει να ομολογηθεί ότι το βάρος έφεραν πρωτίστως οι ενοριακοί ιερείς, και χάρη σε αυτούς είχε επικρατήσει τάξη απόλυτος όταν άνοιξαν πάλι οι ναοί. Οι περιπέτειες και τα εσωτερικά της Ιεραρχίας είναι θέμα άλλης τάξεως και εν πολλοίς αδιάφορο.

Τώρα θα δούμε ποιοι είμαστε

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**



Καθώς ανοίγουν τα εστιατόρια και τα καφενεία, και η χώρα προετοιμάζεται να υποδεχθεί ξένους επισκέπτες, είναι διάχυτη η αγωνία όσων έχασαν μεγάλο μέρος του εισοδήματός τους από το «απαγορευτικό» πολλών εβδομάδων για το εάν οι επιχειρήσεις τους θα είναι βιώσιμες υπό τις νέες συνθήκες που επιβάλλει η πανδημία, εάν θα είναι ασφαλείς οι ίδιοι και οι πελάτες τους και εάν θα υπάρξει δεύτερος γύρος εγκλεισμού, ο οποίος θα ήταν καταστροφικός γι' αυτούς. Παρά τον φόβο ότι οι καινούργιες συνθήκες μπορεί να ευνοήσουν την εξάπλωση του νέου κορωνοϊού, όλοι αναγνωρίζουμε ότι δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να επιχειρήσουμε μια ισορροπία μεταξύ της δημόσιας υγείας και της οικονομικής επιβίωσης. Τα δύο δεν χωρίζονται: εάν κοιτάζουμε μόνο την υγεία μας, μέσω απόλυτης απομόνωσης, θα καταρρεύσει η οικονομία, με καταστροφικές συνέπειες για την κοινωνία· εάν θέτουμε ως προτεραιότητα την οικονομία, ο μεγάλος αριθμός κρουσμάτων COVID-19 και θανάτων έχει εξίσου μεγάλο οικονομικό κόστος, όπως παρατηρούμε στη Σουηδία.

Η επιτυχημένη διαχείριση της κρίσης έως τώρα οφείλεται στην κυβέρνηση, στους υπεύθυνους επιστήμονες, στους αρμόδιους φορείς και στον καθένα μας. Οταν ξέσπασε η κρίση, τίποτα δεν μας εγγυόταν ότι θα γλιτώναμε την καταστροφή που υπέστησαν πολλές άλλες χώρες. Στις εβδομάδες και μήνες που έρχονται, ας μην ξεχνάμε ότι ήδη πετύχαμε κάτι πολύ δύσκολο. Στο διάστημα του «απαγορευτικού», όμως, τα πράγματα ήταν απλά: συμμετείχαμε σε μια εθνική προσπάθεια χωρίς πολλά περιθώρια διαφοροποίησης. Τώρα που η οικονομία και η κοινωνία βγαίνουν από τον πάγο, θα δούμε ποιοι είμαστε και με ποια εφόδια θα αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες της ζωής στην εποχή του κορωνοϊού. Μπορεί όλοι να συμμετείχαμε στο δράμα των τελευταίων μηνών, αλλά εκτός από τους ανθρώπους που βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή, είτε ως ασθενείς και οι συγγενείς τους είτε ως γιατροί, νοσηλευτές, κρατικοί φορείς κ.ά., οι υπόλοιποι ήμασταν θεατές. Τώρα καλούμαστε να αναλάβουμε ρόλους σε μια κοινωνία όπου θα πρέπει να εξοικειωθούμε με την ύπαρξη του επικίνδυνου ιού χωρίς να του επιτρέπουμε ούτε να μας μολύνει ούτε να μας παραλύσει. Ελλείψει σίγουρης θεραπείας και εμβολίου, αυτό απαιτεί ψυχραιμία, προσήλωση στον στόχο, πειθαρχία απ' όλους και τύχη.

Η έως τώρα επιτυχία εγκυμονεί κινδύνους. Δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού και παλικαρισμού. Το ότι δεν βλέπουμε τον κορωνοϊό να έρχεται δεν σημαίνει ότι έπαψε να υπάρχει: αόρατος, μεταδίδεται από τον έναν στον άλλον και διαχέεται στην κοινωνία – πρώτα στους πιο κοντινούς και αγαπημένους μας. Η κυβέρνηση και οι κρατικοί φορείς έχουν μεγάλες μάχες μπροστά τους: να διαχειριστούν τις επιπτώσεις της πανδημίας με τρόπο που θα κρατήσει όρθιους τομείς, επιχειρήσεις και ανθρώπους, χωρίς να ευνοούν κάποιους και να αδικούν άλλους. Τα υγειονομικά μέτρα προστασίας πρέπει να επιτρέπουν την επανεκκίνηση της οικονομίας χωρίς να υποτιμούν τους κινδύνους της εξάπλωσης του ιού. Την ίδια ώρα, επείγει να υπάρξει σχέδιο μεταρρυθμίσεων που θα αναγνωρίζει τις αλλαγές που απαιτεί η συνύπαρξη με τον COVID-19. Αυτό είναι και το πιο δύσκολο – επειδή ουδείς γνωρίζει πώς θα είναι η ζωή μας στο άμεσο μέλλον. Η δε αντιπολίτευση έχει σημαντικό ρόλο να παίξει αυτό το διάστημα – να στηρίζει, να ελέγχει, να προτείνει εναλλακτικές λύσεις. Δεν πρέπει ούτε να απεμπολήσει αυτή την ευθύνη ούτε να υπονομεύει την ομοψυχία στη δύσκολη εποχή που έρχεται, μόνο για κομματικά οφέλη.

Πολλά θα κριθούν από το εάν ο ιός θα δαμαστεί σχετικά γρήγορα ή εάν θα παραμείνει θανάσιμος κίνδυνος, επιφέροντας ακόμη περισσότερες αλλαγές στις ζωές μας. Οπως και να έχει, ήδη βλέπουμε την ανάγκη για περισσότερο σεβασμό και κατανόηση για τις ανάγκες και τις ανησυχίες του διπλανού μας. Σήμερα οι μαγαζάτορες, οι μικρές επιχειρήσεις, οι επαγγελματίες του τουρισμού και άλλοι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μάχης για την επιβίωσή τους. Σήμερα, όσο ποτέ, βλέπουμε πόσο η δική τους προσπάθεια και πόσο η δική μας συμμετοχή και στήριξη συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας υγιούς κοινωνίας.

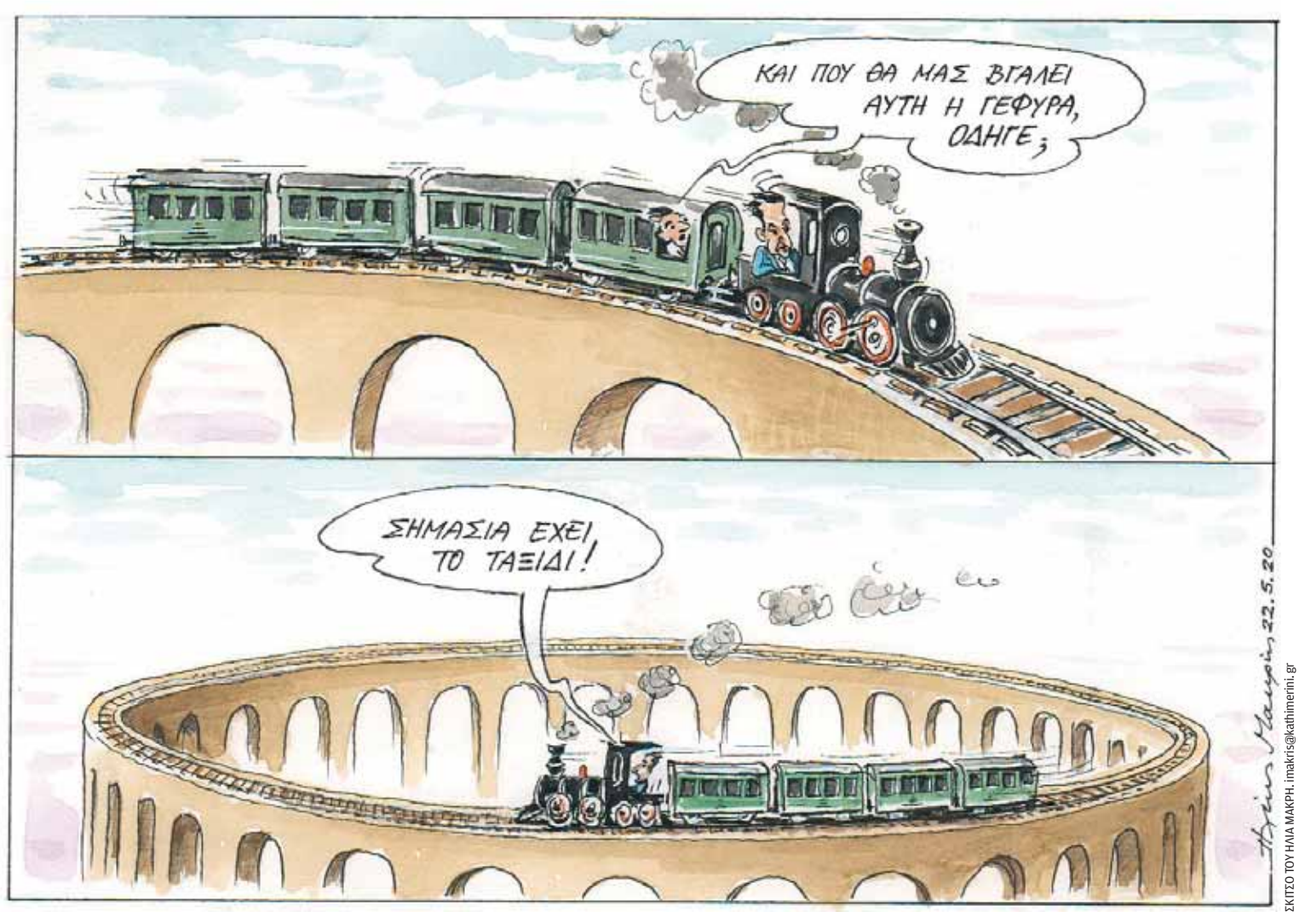

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Παιδείας και Εξωτερικών

Δύσκολο, σχεδόν αδύνατο να συνεννοηθούν, να συμπέσουν σε κοινή αντίληψη της πραγματικότητας, ένας απλός πολίτης και ένας επαγγελματίας της πολιτικής. Διαφορετικά δεδομένα πιστοποιεί και διαχειρίζεται καθημερινά ο πολίτης, εντελώς άλλα, διαφορετικά ο πολιτικός. Ιδια τα σημαίνοντα (οι λέξεις), διαφορετικά τα σημαινόμενα (τα πράγματα).

Οχι από πρόθεση. Ο πολίτης, επειδή με τη γλώσσα κοινωνεί την πείρα του. Ο επαγγελματίας της εξουσίας, επειδή με τη γλώσσα εκφράζει νομοτελειακά την επαγγελματική διαστροφή του. Δεν υπάρχει επάγγελμα χωρίς κάποια εξειδικευμένη ορολογία («γλώσσα») που οπωσδήποτε απηχεί ένα άλλοτε κοινωνικό λειτούργημα. Και δεν υπάρχει λειτούργημα, που όταν γίνεται επάγγελμα, η γλώσσα του να μη διαστρέφεται σε σημαντική τής χρησιμοθηρίας, όχι πια της κοινωνούμενης ανάγκης. Ο πολίτης υφίσταται προβλήματα. Ο επαγγελματίας της εξουσίας διεκπεραιώνει συμφέρουσες λύσεις. Συμφέρουσες για τον πελάτη-πολίτη, σε κάποιο ποσοστό και για τον διεκπεραιωτή. Επαγγελματική διαστροφή είναι, να πρωτεύει το συμφέρον του διεκπεραιωτή αυτονόητα. Οπως πάντοτε στην περίπτωση των επαγγελματιών της πολιτικής. Υπήρξε η ιστορική εξαίρεση, το κατόρθωμα της αρχαιοελληνικής πόλεως. Οπου οι πολίτες κληρώνονταν στα αξιώματα, δεν εκλέγονταν, άρα αποκλειόταν θεσμικά το ενδεχόμενο να μεταποιηθεί το κοινωνικό λειτούργημα σε εξουσιαστικό επάγγελμα. Το ελληνικό μοντέλο ήταν βραχύβιο – «το ανθρώπινο είδος δεν αντέχει πάρα πολλή πραγματικότητα».

Οι πολίτες σήμερα υφίστανται τα προβλήματα, οι επαγγελματίες της εξουσίας διαφημίζουν (και ως πάρεργο διεκπεραιώνουν) αποσπασματικές λύσεις. Αυτή η πραγματικότητα θα μπορούσε να εικονογραφηθεί παραβολικά με τη σχέση πενθούντων συγγενών και εμπορευόμενου νεκροθάφτη: οι συγγενείς θρηνούν την απώλεια αγαπημένου, βιώνουν οδύνη, ο νεκροθάφτης κοστολογεί το φέρετρο, παζαρεύει την ποιότητα του ξύλου, κερδοσκοπεί με τις εντυπώσεις που θα προκαλέσει ο διάκοσμος. Με τον νεκροθάφτη δεν συζητάνε οι συγγενείς το πένθος τους, όπως και οι πολίτες δεν συζητάνε τα ουσιώδη της ζωής τους με τους πολιτικούς. Οι κάποιας ηλικίας Ελληνες, με ενεργό μνήμη, ας διερωτηθούν: Υπήρξε ποτέ υπουργός Παιδείας στην Ελλάδα διαπεθειμένος και ικανός να θέσει και να συζητήσει τη σκανδαλωδέστερη και προκλητικότερη απόδειξη χρεοκοπίας του εκπαιδευτικού συστήματος: το καρκίνωμα της παραπαιδείας, το «φροντιστήριο»; Υπήρξε (έστω ένας) υπουργός Παιδείας ικανός να συνειδητοποιήσει την καίρια απειλή της ιστορικής συνέχειας του Ελληνισμού: τη συντελεσμένη ρήξη της γλωσσικής του συνέχειας;

Κι ακόμα: Υπάρχει πολίτης που να θυμάται, στα τελευταία σαράντα χρόνια, Ελληνα υπουργό Εξωτερικών να απευθύνεται στους Τούρκους ομολόγους του από θέσεως ισχύος; Οχι με ρητορικά νταϊλίκια και μεγαλοστομίες, αλλά με γλώσσα ιστορικού ρεαλισμού, δηλαδή πανανθρώπινης πολιτισμικής αξίωσης. Υπήρξε ποτέ τέτοιος υπουργός; Ζώζει Ελληνας πολίτης εικόνα Έλληνα αγορητή σε βήμα Διεθνούς Οργανισμού (ΟΗΕ, Ευρωκοινοβουλίου, ΝΑΤΟ ή οποιουδήποτε άλλου) με λόγο καταγγελτικό, όχι τουρκικών παραβάσεων του «Διεθνούς Δικαίου» (ανυπόστατου για κάθε ισχυρόν), αλλά με κραυγή αγωνίας για την προγραμματική εξαφάνιση του τρισχιλιόχρονου ελληνικού, αιγαιοπελαγίτικου πολιτισμού;

Χωρίς ακέραιη τη γεω-πολιτισμική ολότητα του Αιγαίου (τις ακατοίκητες βραχονησίδες του και όλη τη χρωματική γκάμα των νερών σε οποιοδήποτε σημείο του) χάνεται ο μπούσουλας διαδρομής του σύνολου ανθρώπινου πολιτισμού μέσα στην Ιστορία – κραύγασε ποτέ αυτή την αγωνία ελλαδίτης πολιτικός, από διεθνές βήμα, τα τελευταία σαράντα χρόνια; Εχει απίστευτη διεθνοπολιτική ισχύ η ελληνική πολιτισμική κληρονομιά, και συμβαίνει σταθερά να τη διαχειρίζονται ανυποψίαστοι σπιθαμιαίοι, με αποτέλεσμα τον αδιάκοπο ακρωτηριασμό της ιστορικής παρουσίας του Ελληνισμού.

Κάθε επαγγελματίας της εξουσίας στη σημερινή Ελλάδα δείχνει έμπρακτα και πειθήνια παραιτημένος από κάθε σοβαρότητα στην άσκηση εκπαιδευτικής και εξωτερικής πολιτικής, όποια κυβέρνηση κι αν κυβερνάει. Μιθριδατισμός; Ασυνειδησία; Η «νεκροψία» θα δείξει, κάποτε. Σε τελευταία διαδήλωση εκπαιδευτικών, ένα μεγάλο «πανό» απαιτούσε από την υπουργό να «αποσύρει» κάποιο νομοσχέδιο: Την πρόσταζε: «απέσυρε το νομοσχέδιο»! Ο στοιχειώδης σεβασμός του Ελληνικού Λαού και της αξιοπρέπειάς του απαιτούσε από την Κυρία Κεραμέως να έχει απολύσει, ανέκκλητα, την άλλη μέρα το πρωί, τον συντάκτη, τον γραφέα και τους βαστάζους του πανό. Δεν μπορεί να διδάσκουν τα παιδιά μας στο σχολείο, οποιοδήποτε μάθημα, άνθρωποι με θρασύτατη γλωσσική απαιδευσία.

Οδυνηρό, αλλά και θεμελιώδες το δίλημμα: Συντασσόμαστε με το πένθος των οικείων ή με τον ρεαλιστικό εθισμό του νεκροθάφτη; Υποτασσόμαστε στα μικρονοϊκά επινοήματα της «προοδευτικής» τρομοκρατίας ή δίνει «νόημα» στην καθημερινότητά μας η αντίσταση στη φτήνια της αδιάντροπης αγραμματοσύνης;

Υπάρχει το γνήσιο πάθος του ερευνητή, υπάρχει και η φτηνιάρικη περιέργεια του κουτσομπόλη. Η περιέργεια είναι παρακμιακός αυτοπροσδιορισμός. Η απάντηση, όμως, στο ερώτημα του ερευνητή θα φώτιζε τα αινίγματα του μέλλοντός μας. Λοιπόν, ποιοι σύμβουλοι, ποιο σκεπτικό, ποια σοφία ή ποιος εκβιασμός οδήγησαν τον πρωθυπουργό στην πολιτική στελέχωση των υπουργείων Παιδείας και Εξωτερικών; Η αλήθεια θα φώτιζε παρόν και μέλλον.

Ο Κυριάκος της Ψωροκώσταινας

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**



Οι New York Times, σε άρθρο τους με τίτλο, «In a Crisis, True Leaders Stand Out» (Οι πραγματικοί ηγέτες ξεχωρίζουν στην κρίση), πλέκουν το εγκώμιο του Έλληνα πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη αναφορικά με τους επιτυχείς κυβερνητικούς χειρισμούς σχετικά με τα μέτρα κατά της πανδημίας. Εκτός του Έλληνα πρωθυπουργού, αναφορά γίνεται και στους ηγέτες της Νέας Ζηλανδίας, της Ν. Κορέας, της Ταϊβάν, της Γερμανίας και της Ισλανδίας.

«Διαθέτουν συγκεκριμένα και αξιοσημείωτα ηγετικά στοιχεία και προσεγγίσεις, όχι μόνο κατά την τωρινή πανδημία, αλλά και για τις κρίσεις του μέλλοντος. Η θέληση για γρήγορη και τολμηρή ανάληψη δράσης, ακόμη και με τον κίνδυνο πολιτικού ρίσκου, είναι αναμφισβήτητα μεταξύ των σπουδαιότερων χαρακτηριστικών που σφραγίζουν την ηγεσία κατά τη διάρκεια μιας κρίσης», αναφέρεται χαρακτηριστικά.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης, αν και ως αξιωματική αντιπολίτευση είχε απογοητεύσει η διαφωνία του με τη συμφωνία των Πρεσπών και όλοι περίμεναν κάτι από τα παλιά, πραγματικά αποτελεί την ευχάριστη έκπληξη για την Ελλάδα και για τον ελληνισμό γενικότερα. Όταν ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας έδειξε από την αρχή τις προθέσεις του. Πρώτα, όσον αφορά την οικονομία, έθεσε τις βάσεις για πραγματική ανάκαμψη. Αντίθετα με τις λαϊκίστικες προσεγγίσεις των προκατόχων του, που από τη μια έσκιζαν τα παλιά μνημόνια και από την άλλη υπέγραφαν τα νέα, μίλησε στον Έλληνα πολίτη την γλώσσα της αλήθειας και του ρεαλισμού. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η Ελλάδα, στους πρώτους μήνες της πρωθυπουργίας του, έτυχε διαδοχικών αναβαθμίσεων από τους οίκους αξιολόγησης. Δυστυχώς, όμως, γι' αυτόν, ενώ ασχολείτο με τα θέματα της οικονομίας και των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων, πολύ πρόωρα αναγκάστηκε να κολυμπήσει σε βαθιά νερά. Αφενός μεν η απαράδεκτη και καθ' όλα παράνομη συμφωνία Τουρκίας Λιβύης και αφετέρου η κρίση στον Έβρο τον έφεραν άμεσα αντιμέτωπο με το άλλο τεράστιο πρόβλημα του Ελληνισμού, αυτό των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Αν και ο κορωνοϊός έφερε, όπως ήταν αναμενόμενο, μια ανάπαυλα στο μεταναστευτικό, σίγουρα η συνέχεια έπεται. Όμως, τουλάχιστον μέχρι στιγμής, και σε αυτές τις εξετάσεις βαθμολογείται με άριστα. Διεκδικητικός μεν αλλά και ρεαλιστής, δεν υιοθέτησε τα κούφια συνθήματα, τα μολών λαβέ των Καμένου και Παυλόπουλου, αλλά με αξιοπρέπεια προσπάθησε και προσπαθεί να βρει διαύλους ειλικρινούς επικοινωνίας με τη γείτονα χώρα.

Εξίσου θετικό είναι και το γεγονός ότι θέλει να εμπεδώσει τις νέες ιδέες και προσεγγίσεις και στο κόμμα του, τη ΝΔ. Χαρακτηριστική η δήλωσή του κατά την πρόσφατη συνεδρίαση της Εκτελεστικής Γραμματείας του κόμματος, «Είναι ξεκάθαρο ότι η κοινωνία περιμένει πια από την πολιτική και από τους πολιτικούς διαφορετικά πράγματα από αυτά τα οποία ενδεχομένως να περίμενε πριν από κάποιο χρονικό διάστημα και είναι πολύ σημαντικό το κόμμα να είναι απολύτως εναρμονισμένο με τον ρυθμό τον οποίον δίνει η ίδια η κοινωνία». Αν και η αναφορά των New York Times, ότι οι πολιτικοί, τους οποίους επαινεί, «διαθέτουν συγκεκριμένα και αξιοσημείωτα ηγετικά στοιχεία και προσεγγίσεις και για τις κρίσεις του μέλλοντος» είναι γενική, για τον Έλληνα πρωθυπουργό έχει ιδιαίτερη σημασία. Σίγουρα το τέλος της πανδημίας δεν θα σημάνει και το τέλος των κρίσεων για την Ελλάδα. Δυστυχώς, η ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις παραμένει και σίγουρα, μετά τον κορωνοϊό, θα αναζωπυρωθεί. Οι πάγιες ελληνοτουρκικές διαφορές στο αιγαίο, το μεταναστευτικό, το ενεργειακό και πρώτιστα το Κυπριακό, θα είναι άμεσα οι μεγάλες προκλήσεις που θα έχει να αντιμετωπίσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης.

Το πώς θα πολιτευτεί στα πιο πάνω, μέσα στο νέο γεωπολιτικό σκηνικό που διαμορφώνεται μετά την πανδημία, είναι το μεγάλο στοίχημα όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά και για τον ελληνισμό γενικότερα. Το θετικό, το οποίο από αυτόν εξαρτάται αν θα το αξιοποιήσει, είναι το ότι δεν χρειάζονται αυτοσχεδιασμοί και αναζήτηση νέων στρατηγικών και σχεδίων δράσης. Οι επιλογές είναι εκεί, συγκεκριμένες και δεδομένες. Είτε συνεχίζει την πατριδοκαπηλία αρκετών των προκατόχων του είτε ακολουθεί τις παρακαταθήκες Ελλήνων πολιτικών όπως του πατέρα του και του Κώστα Σημίτη.

Στις διαφορές Ελλάδος - Τουρκίας, η προσφυγή στο Δικαστήριο της Χάγης αποτελεί μονόδρομο. Η απόφαση του Συμβουλίου Κορυφής στο Ελσίνκι επί πρωθυπουργίας Κώστα Σημίτη του Δεκεμβρίου του 1999, που προνοούσε ότι αν Ελλάδα και Τουρκία δεν έφταναν σε διμερή συμφωνία τότε θα μπορούσαν στο τέλος του 2004 να προσφύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, αποτελεί το πρότυπο στο οποίο θα πρέπει να κινηθεί.

Στο άλλο μεγάλο αγκάθι, το Κυπριακό, και εκεί υπάρχει ο οδικός χάρτης. Το πλαίσιο Γκουτιέρες, αυτό του γ.γ. των ΗΕ και όχι αυτό που κάποιοι δημιούργησαν, στην προσπάθειά τους να υπαναχωρήσουν, αποτελεί τη βάση της λύσης και επανένωσης. Μακριά από ποντιοπιλατισμούς θα πρέπει να έχει το θάρρος να συγκρουστεί, αν χρειαστεί, με τους εδώ πολιτικάντηδες. Διαφορετικά το δόγμα, «Η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάς συμπαρίσταται», θα μετατραπεί στο «Η Κύπρος αποφασίζει και η Ελλάς συμπαρασύρεται», με καταστροφικά αποτελέσματα όχι μόνο για την Κύπρο αλλά και για τον ελληνισμό γενικότερα. Εδώ είναι η μεγάλη πρόκληση για το Έλληνα πρωθυπουργό, αν θέλει να επαληθευτούν οι εκτιμήσεις των New York Times όσον αφορά τις μελλοντικές κρίσεις. Αν καταφέρει τα πιο πάνω τότε οι New York Times δεν θα αναφέρονται στην Ελλάδα, «που συνήθως εκλαμβάνεται ως ένα από τα πιο αδύναμα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και που «συνιστά έκπληξη δρώντας καλύτερα από το αναμενόμενο». Δεν θα εκπλήσσονται για τις επιδόσεις του Κυριάκου της ψωροκώσταινας, αλλά θα θεωρούν αναμενόμενο το ότι ο ηγέτης μιας χώρας, πραγματικού πυλώνα σταθερότητας στην περιοχή, αντιμετωπίζει την όποια κρίση με συνέπεια και σοβαρότητα.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.



EPA/NAJEEB ALMAHBOOBI

Παραστρατιωτικοί του αποσχιστικού Νότιου Μεταβατικού Συμβουλίου της Υεμένης αναπτύσσονται εναντίον των φιλοκυβερνητικών δυνάμεων στην επαρχία Αμπιάν.

«Κυπροποίηση» ελληνικής εξωτερικής πολιτικής

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ένας χρόνος ολοκληρώνεται στην άσκηση της εξουσίας στην Ελλάδα από το κόμμα της ΝΔ με πρωθυπουργό τον Κ. Μητσοτάκη και υπουργό Εξωτερικών τον Ν. Δένδια. Ο Κ. Μητσοτάκης κέρδισε πόντους στη διαχείριση της κρίσης με την πανδημία του κορονοϊού. Το προβάδισμα αυτό δεν αντακλάται στο επίπεδο της άσκησης της εξωτερικής πολιτικής. Θεωρώ ότι το βασικό χαρακτηριστικό της είναι η επιστροφή στην πεπατημένη της εποχής Κ. Καραμανλή (2004-09): «κυπροποίηση» της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής (καταγγελία αντί για άσκηση διπλωματίας, συλλογή ψηφισμάτων που ωφελούν στιγμιαία), σχεδόν μηδενική ευρηματικότητα ή δημιουργικότητα στην άσκησή της, πλήρης απορρόφηση της ενέργειάς της από τις συγκρουσιακές σχέσεις με την Τουρκία, ελάχιστο ή και καθόλου βάρος στην εσωτερική ζωή της Ε.Ε., ή κάποιες ιδέες για την εξέλιξή της, πλην της συμμετοχής σε μια πρωτοβουλία με Ε. Μακρόν υπέρ του «κορονοομόλογου»-μέχρι που ο Γάλλος πρόεδρος έκανε στροφή καθότι μόνο με την Α. Μέρκελ γίνεται η δουλειά.

Σε ειδικότερα κεφάλαια σημειώνω τα πιο κάτω: Ο Κ. Μητσοτάκης παρέχει πλήρη στήριξη στην πολιτική που ασκεί ο Ν. Αναστασιάδης και, είτε από επιλογή, είτε από αδυναμία να συντονίσει στην μεγάλη εικόνα, δέχεται ο ίδιος τις επιπτώσεις της. Για παράδειγμα, το περίφημο «Τουρκο-λιβυκό Σύμφωνο» για το οποίο γράφτηκαν ποταμοί από αναλύσεις, είναι ουσιαστικά «παιδί» του Κραν Μοντάνα και της ανερμάτιστης πολιτικής που ακολουθεί εδώ και τρία χρόνια ο Κύπριος πρόεδρος –μηδέν συνομιλίες, τρία χρόνια συμμετοχή και στήριξη σε σχήματα του τύπου «τριμερείς διασκέψεις», όλα του Κυπριακού σε στρατηγικό αδιέξοδο. Η Αθήνα χωρίς να έχει κερδίσει οτιδήποτε –πέρα από ευκαιριακές φωτογραφίσεις– βυθίζεται εντονότερα στους επαρχιώτικους μικρομεγαλισμούς της Λευκωσίας. Η Κύπρος ως αδύναμος κρίκος σε κάθε σχήμα διασκέψεων έχει οδηγηθεί σε αποξένωση από διεθνείς παίκτες, ΟΗΕ, Ε.Ε. Οι εταιρείες έχουν αποχωρήσει από την κυπριακή ΑΟΖ εξαιτίας της παρουσίας ερευνητικών πλοίων της Τουρκίας, και βέβαια εξαιτίας της θεαματικής πτώσης των τιμών διεθνώς. Είναι απορίας άξιον πώς η κυβέρνηση Κ. Μητσοτάκη ενετάχθη στο project, γνωστό ως Eastmed –ίσως για εσωτερική κατανάλωση– αφού ούτε επαρκείς ποσότητες έχουν επισημανθεί, ούτε χρήματα υπαρχουν για τα 6 δισ. της (υποθετικής) κατασκευής του, ούτε βέβαια μπορεί να ανταγωνιστεί στις ευρωπαϊκές αγορές το πολύ φθηνότερο ρωσικό. Τελευταίο σημείο της αθηναϊκής επιπολαιότητας η συμμετοχή Δένδια σε τηλεδιάσκεψη στις 11 Μαΐου, ανάμεσα τους Υπουργούς Εξωτερικών της Ελλάδας, της Κύπρου, της Αιγύπτου, της Γαλλίας και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Οι πέντε ζήτησαν από την Τουρκία «να σεβαστεί πλήρως τα κυριαρχικά δικαιώματα όλων των κρατών στις θαλάσσιες ζώνες τους στην Ανατολική Μεσόγειο». Βέβαια είναι άξιον απορίας πώς συμμετείχαν τα ΗΑΕ, άξιον διερεύνησης το γιατί απουσίασε το Ισραήλ και άξιον ανάλυσης πώς κανένας δεν λαμβάνει υπόψη το μηδενικό αποτέλεσμα.

Στις ελληνοτουρκικές σχέσεις έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι η διαρκής αντιπαλότητα συσπειρώνει την κοινή γνώμη γύρω από την κυβέρνηση, αλλά, βέβαια, αυτό συμβάλλει στη δημιουργία της πιο ακατάλληλης ατμόσφαιρας για τον αναγκαίο πολιτικό διάλογο για την ετοιμασία μιας διαφορετικής ατζέντας με την Άγκυρα. Καμία διαχείριση μιας κρίσης δεν μπορεί να κριθεί στο σύνολό της επιτυχημένη (λ.χ. Έβρος), αν βασίζεται στις θεωρίες περί «ασύμμετρης απειλής» ή στις διαρκείς δηλώσεις περί των ε/κ σχέσεων που καλούν σε «αγωνιστική εγρήγορση». Οι συνεχείς τριβές στις σχέσεις των δύο χωρών δείχνουν πόσο δύσκολο, υπό τις παρούσες συνθήκες, είναι να συζητηθεί στα σοβαρά το ζήτημα της από κοινού προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο. Αρκετά ΜΜΕ, με ελάχιστη κατανόηση της ιστορίας και της θεματολογίας των ε/τ σχέσεων, συμβάλλουν στην ανακύκλωση της θεωρίας περί «θυματοποίησης» των Ελλήνων, γεγονός που περιπλέκει τα πράγματα και απομακρύνει τις δυνατότητες για θετικές εξελίξεις.

Πάνω στο κεντρικό ζήτημα των ευρωτουρκικών σχέσεων η Αθήνα μιλάει με γενικότητες και αποφεύγει να υποστηρίξει μια κατεύθυνση. Κάποτε η Αθήνα ήταν πρωταγωνιστής μιας άλλης στρατηγικής, «πολιτική του Ελσίνκι», 1999. Σήμερα εμφανίζεται με τη γραμμή «ό,τι προκύψει».

Ο χειρισμός της υπόθεσης γύρω από την επιλογή συμμάχου στη Λιβύη μέσα από την οπτική ο «εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου», σε συνδυασμό με την επίσκεψη του στρατηγού Χαφτάρ στην Αθήνα, αποδεικνύεται πόσο μυωπική είναι, καθώς ο στρατηγός χάνει διαρκώς έδαφος, ενώ κόστισε τον αποκλεισμό της σε Συνόδους για τη Λιβύη στο Βερολίνο.

Ο Ν. Δένδιας είναι ένας παλιομοδίτης πολιτικός της ΝΔ, με ισχυρό εσωκομματικό προφίλ, που ανήκει στη λεγόμενη «καραμανλική» τάση, αν αυτό σημαίνει πλέον οτιδήποτε. Εμφανώς είναι έξω από τα νερά του, η προηγούμενη μηδενική ενασχόλησή του με ζητήματα εξωτερικής πολιτικής δυσκολεύει τα πράγματα, καθώς δεν μπορεί να εμβαθύνει στα αντικείμενα που εποπτεύει. Ο διαρκής καταγγελτικός λόγος του προσπορίζει το εσωτερικό χειροκρότημα, κάτι σύνηθες στην άσκηση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, κάτι που αξιοποίησαν και άλλοι υπουργοί πριν από αυτόν.

Γενικά μπορεί να υποστηριχθεί με αρκετή ακρίβεια πως στον έναν χρόνο της άσκησής της η ελληνική διπλωματία επί ΝΔ δεν παρουσίασε κάποια νέα ιδέα, δεν ανέδειξε ένα δημιουργικό θέμα για να το προωθήσει, δεν αξιολόγησε ένα ευρωπαϊκό θέμα ως δική της προτεραιότητα (λ.χ. πολιτικές της Ε.Ε. για τα Δυτικά Βαλκάνια ή πολιτικές άμυνας και ασφάλειας). Ως εκ τούτου, κρίνω ότι δεν μπορεί να καταγράψει ένα θετικό αποτέλεσμα, πλην, ίσως, τις καλά προετοιμασμένες συναντήσεις Μητσοτάκη με Μέρκελ και Μακρόν και τη σωστή στροφή στο ζήτημα της ονομασίας της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας...

www.larkoslarkou.org.cy

Περαστικός ο ιός, μόνιμη η τουρκική απειλή

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΑΓΚΟΥ**

Δύο είναι τα πολύ μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Ελλάδα, ένα αυτό που απασχολεί τον μέσο Ελληνα. Το πρώτο είναι βεβαίως η πανδημία του κορωνοϊού και οι επιπτώσεις της στην καθημερινότητα του πολίτη, τόσο οι υγειονομικές όσο και οι οικονομικές, που έχουν αλλοιώσει βάναυσα την πραγματικότητα στην οποία ζούσε έως πρόσφατα. Το δεύτερο είναι εκείνο που δημιουργεί η αιχμαλωσία της γεωγραφίας, δηλαδή ο μόνιμος και αναλλοίωτος εξαναγκασμός να ζει η χώρα δίπλα στην Τουρκία. Με τη διαφορά ότι αυτό το νιώθουν κυρίως οι άνθρωποι που θέλουν και μπορούν να σκέφτονται σε ένα επίπεδο κάπως πιο συλλογικό, αναγνωρίζοντας τους κινδύνους που δημιουργεί η Αγκυρα για το παρόν και το μέλλον μας, άρα για εμάς και τα παιδιά μας.

Είναι γεγονός ότι ο κορωνοϊός προκαλεί ένα συνεχές άγχος, δημόσιο και ατομικό. Στην αρχή αναγκαστήκαμε να κλειστούμε και να απομονωθούμε για να γλιτώσουμε, μετά ήλθε ο φόβος της σταδιακής χαλάρωσης των αυστηρών μέτρων για να επανεκκινηθεί η οικονομία, αλλά και για να ανακουφιστεί ψυχολογικά ο πληθυσμός, στη συνέχεια ήλθε η αμφιθυμία για την επιστροφή των μαθητών στα σχολεία, τώρα τα συναισθήματα είναι ανάμεικτα σχετικά με τον τουρισμό. Από τη μία πλευρά, οι πάντες καταλαβαίνουν ότι η οικονομική αναγκαιότητα επιβάλλει προσέλκυση τουριστών, από την άλλη, όλοι φοβούνται πιθανές υγειονομικές συνέπειες. Ακόμη και αναζωπύρωση της πανδημίας, που πολλοί ειδικοί θεωρούν σίγουρη. Απλώς δεν γνωρίζουν πότε θα συμβεί και ποια θα είναι η έντασή της.

Ωστόσο, όποια και να είναι η εξέλιξη της κορωνοϊκής θεομηνίας στο ορατό μέλλον και παρά την αβεβαιότητα που επικρατεί, η πεποίθηση ειδικών και κυβερνήσεων

Η απειλή της Τουρκίας δείχνει να μην επηρεάζει άμεσα την καθημερινότητα στην Ελλάδα, είναι όμως μόνιμη και μεγαλώνει ασταμάτητα.

είναι ότι ο ιός κάποια στιγμή θα δαμαστεί. Είτε θα κάνει τον κύκλο του, είτε θα βρεθεί φάρμακο ή κοκτέιλ φαρμάκων για να αντιμετωπίζεται, είτε θα παραχθεί ένα εμβόλιο, ώστε ο πλανήτης (και η Ελλάδα μαζί του) να επανέλθει σε κάποια ισορροπία. Εστω και με νέα δεδομένα και χαρακτηριστικά ίσως. Σε αντίθεση, η απειλή της Τουρκίας δείχνει να μην επηρεάζει άμεσα την καθημερινότητα στην Ελλάδα –επηρεάζει όμως ποικιλοτρόπως, αλλά υποδορίως σε μεγάλο βαθμό–, είναι όμως μόνιμη και μεγαλώνει ασταμάτητα. Είναι σαφές ότι επί καθεστώτος Ερντογάν η γειτονική χώρα έχει μπει σε «φάση» νεοοθωμανικού μεγαλοϊδεατισμού, που, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει αναθεωρητισμό των υφισταμένων συνθηκών και επεκτατισμό προς διάφορες κατευθύνσεις. Στην Ανατολική Μεσόγειο, στη Συρία, στη Λιβύη, στο Αιγαίο, στη Θράκη, ταυτόχρονα με υλοποίηση πολιτικής που στοχεύει στην αναγνώριση της Τουρκίας ως ηγέτιδας του σουνιτικού μουσουλμανικού κόσμου.

Η Ελλάδα, λοιπόν, αισθάνεται στο «πετσί» της την τουρκική απειλή, και μάλιστα σε καθημερινή βάση. Οι αναφορές στα ελληνικά μίντια περί εσωτερικών προβλημάτων της Τουρκίας δημιουργούν εσφαλμένες προσδοκίες, αλλά δεν αλλάζουν την πραγματικότητα. Ο Ερντογάν και το καθεστώς του είναι αποφασισμένοι να συνεχίσουν και να αυξήσουν την επιθετικότητά τους μέχρις ότου επιβάλουν την ανατροπή του «στάτους κβο» που δημιουργήθηκε με διεθνείς συνθήκες. Ηδη στη Λιβύη κατόρθωσε να αλλάξει τα δεδομένα υπέρ του προστατευομένου του Σαράζ, αφού τον ενίσχυσε χωρίς καμία ενόχληση με 13.000 Σύρους μαχητές - τζιχαντιστές και άφθονο πολεμικό υλικό... Αρα, η αυθαίρετη συμφωνία ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο που υπέγραψε ο Σαράζ με την Αγκυρα εδραιώνεται, με ό,τι σημαίνει αυτό...

Παράλληλα, στο Αιγαίο παρατηρείται όχι απλώς έξαρση, αλλά και ποιοτική αναβάθμιση της τουρκικής προκλητικότητας. Τα τουρκικά μαχητικά κάνουν πια επαναλαμβανόμενες πτήσεις πάνω από μικρά και μεγάλα κατοικημένα ελληνικά νησιά, ενώ τουρκικά σκάφη άρχισαν να επιχειρούν διεισδύσεις στα ελληνικά χωρικά ύδατα. Σαφής επιδίωξη, να αποκτήσουν «το ελεύθερο» στη θάλασσα και στον αέρα του Αιγαίου, δηλαδή να δημιουργήσουν «κεκτημένα». Παράλληλα, οι Τούρκοι αξιωματούχοι δεν σταματούν να απειλούν με επανάληψη των μεταναστευτικών ροών στο Αιγαίο και να διατηρούν την ένταση στον Εβρο. Στις 26 Απριλίου η στήλη είχε εκφράσει τον φόβο ότι «η Τουρκία δεν έχει να χάσει τίποτα από τη δημιουργία "θερμού" κλίματος στην περιοχή, αφού ο τουρισμός θα είναι ανύπαρκτος, ειδικά στη δική της πλευρά, λόγω κορωνοϊού»...

Η κατάσταση που διαγράφεται οδηγεί σε δυσοίωνα συμπεράσματα. Μεταφορικά, αν μια ομάδα βρίσκεται σε συνεχή άμυνα, επιδεικνύοντας και ανάλογη ψυχραιμία για να αντιμετωπίσει την αέναη επιθετικότητα, χωρίς μάλιστα χρονικούς περιορισμούς ενός αγώνα, κάποια στιγμή θα δεχθεί το «γκολ». Κάτι ανάλογο ισχύει στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η Ελλάδα πρέπει να βρει έναν τρόπο να βάλει όρια στην τουρκική επιθετικότητα, και αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΑΪΟΣ 2020



ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ 2020

Η υπευθυνότητα κερδίζεται στην πράξη

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

10 ΧΡΟΝΙΑ LIDL Quality for less!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 31 ΜΑΪΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα νέα που μας κάνουν αισιόδοξους

Διακεκριμένοι Ελληνες επιστήμονες εκφράζουν την αισιοδοξία τους για την εξέλιξη της επιδημίας και εξηγούν γιατί

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Από μέρα σε μέρα η τελευταία ασθενής με COVID-19, 45 ετών, θα πάρει εξιτήριο από το πανεπιστημιακό νοσοκομείο Ρίου, έχοντας βγει νικήτρια στη σκληρή αναμέτρησή της με τον κορωνοϊό, που διήρκεσε αρκετές εβδομάδες. «Στην πραγματικότητα, θα βρισκόταν ήδη στο σπίτι της, μιας και έχει αναρρώσει πλήρως από τη βαριά πνευμονία που την ταλαιπώρησε. Θα μείνει στο νοσοκομείο για λίγο ακόμα, για να αντιμετωπιστεί ένα διαφορετικό πρόβλημα υγείας, μια χολολιθίαση», εξηγεί στην «Κ» ο καθηγητής Παθολογίας - Λοιμωξιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, Χαράλαμπος Γώγος.

Στη μονάδα που ο ίδιος διευθύνει κατεγράφη, στις 12 Μαρτίου, ο πρώτος θάνατος στην Ελλάδα από COVID-19, ενός ταξιδιώτη από το γκρουπ που είχε επιστρέψει από το Ισραήλ. Αρα, έστω και συμβολικά, με το εξιτήριο της 45χρονης κλείνει ένας κύκλος. «Πράγματι. Κι αν επιχειρήσω έναν απολογισμό της μέχρι τώρα πορείας της πανδημίας στη χώρα μας θα χρησιμοποιήσω την αγγλική έκφραση “too good to be true“. Τα πήγαμε πιο καλά από ό,τι προσδοκούσαμε. Βέβαια, με την επανεκκίνηση και, κυρίως, με το “άνοιγμα” του τουρισμού, τα ζητήματα που προκύπτουν είναι πολλά και εξακολουθούμε να ανησυχούμε. Ομως, μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι είμαστε έτοιμοι να δώσουμε τις επόμενες μάχες, αν και όποτε χρειαστεί», λέει ο κ. Γώγος.



REUTERS / GIORGOS MOUTAFIS

«Είναι ολοένα και καλύτερη η αντιμετώπιση των ασθενών στις κλινικές και στις ΜΕΘ. Ξέρουμε τι ποσότητες οξυγόνου θα χορηγήσουμε, πότε είναι καλύτερο να διασωληνώσουμε τους ασθενείς, πώς να αναγνωρίσουμε εκείνους στους οποίους πρέπει να χορηγήσουμε ανοσοτροποποιητικά φάρμακα. Εχουμε αποκτήσει το know how του κορωνοϊού», λέει ο καθηγητής Μικροβιολογίας Αθανάσιος Τσακρής (φωτ. από το νοσοκομείο «Σωτηρία»).

Συγκρατημένη αισιοδοξία

Μιλώντας με εκπροσώπους της επιστημονικής κοινότητας, τις τελευταίες μέρες, διαπιστώνει κανείς μια αισιοδοξία. Συγκρατημένη μεν, αλλά αισιοδοξία. Εύλογη, ίσως, αφού οι καλές ειδήσεις δεν είναι λίγες: η πρόοδος στην παρασκευή του εμβολίου· τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα σε κλινική δοκιμή στο Χονγκ Κονγκ ενός τριπλού κοκτέιλ φαρμάκων –με ριμπαβιρίνη (που έχει χρησιμοποιηθεί κατά της ηπατίτιδας C), λοπιναβίρη/ριτοναβίρη (που αναπτύχθηκε για τον ιό HIV) και ιντερφερόνη βήτα-1b (που χορηγείται στην πολλαπλή σκλήρυνση)–, το οποίο βελτιώνει τα συμπτώματα ασθενών με ήπια έως μέτρια λοίμωξη, μειώνει τον χρόνο νοσηλείας τους αλλά και την πιθανότητα να μεταδώσουν τον ιό σε άλλους· τα εξίσου ενθαρρυντικά αποτελέσματα από τη θεραπευτική χορήγηση πλάσματος από αναρρώσαντες σε βαριά ασθενείς. Αλλά και καινούργιες μελέτες που φωτίζουν ολοένα και περισσότερες πτυχές της COVID-19, όπως η πρόσφατη, από τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων της Νότιας Κορέας, η οποία δείχνει ότι όσοι έχουν αναρρώσει από τον νέο κορωνοϊό, δεν τον μεταδίδουν και έχουν αναπτύξει αντισώματα που πιθανότατα θα τους εμποδίσουν να αρρωστήσουν ξανά.

«Οι άνθρωποι στους οποίους χορηγήθηκε (σ.σ. το εμβόλιο της αμερικανικής Moderna) ανέπτυξαν εξουδετερωτικά αντισώματα, που θεωρούνται ο καλύτερος δείκτης προστασίας εναντίον του ιού».

Στην Ελλάδα, η έγκαιρη λήψη περιοριστικών μέτρων ήταν αποτελεσματική· όλοι συμφωνούν ότι αν είχαμε καθυστερήσει έστω και μία εβδομάδα, η αύξηση των κρουσμάτων θα ήταν εκθετική και θα θρηνούσαμε περισσότερα θύματα. Λόγω του μικρού επιπολασμού της νόσου, δηλαδή της περιορισμένης διασποράς της στην κοινότητα, μπορέσαμε να αποκλιμακώσουμε τα μέτρα, τόσο στην οικονομική όσο και στην εκπαιδευτική δραστηριότητα, σχετικά σύντομα. Με αυτά τα δεδομένα, ζητήσαμε από διακεκριμένους επιστήμονες να μας πουν αν είναι αισιόδοξοι για το μέλλον –για τη χώρα μας αλλά και γενικότερα– και σε ποιες θετικές εξελίξεις στηρίζεται η αισιοδοξία τους.

«Καθημερινά βλέπουμε ότι απαντώνται ερωτήματα μέσω μελετών και προκύπτουν ενθαρρυντικές εξελίξεις και για τουλάχιστον δύο από τα υποψήφια εμβόλια. Τα πρώτα δημοσιευμένα αποτελέσματα από το εμβόλιο της Οξφόρδης δείχνουν πως περιορίζει την πνευμονία στους πιθήκους, αλλά δεν εμποδίζει τη μετάδοση. Το δεύτερο, της Moderna, δημιουργεί ικανά αντισώματα απέναντι στον ιό, αλλά σε χαμηλά ποσοστά, σύμφωνα με ανακοίνωση της εταιρείας (η οποία δεν ακολουθείται από έγκριτη δημοσίευση με αποτέλεσμα να εγείρονται ενστάσεις). Στην επόμενη φάση των δοκιμών θα έχουμε πιο ασφαλή συμπεράσματα, πολύ σύντομα, μέσα στον Ιούλιο ή τον Αύγουστο», επισημαίνει ο Ηλίας Μόσιαλος, καθηγητής Πολιτικής της Υγείας στο London School of Economics. «Η ανάλυση των στοιχείων αποδεικνύει ότι η διαχείριση της πρώτης φάσης της πανδημίας στη χώρα μας πέτυχε τον στόχο της: την προστασία και των ευπαθών ομάδων, και του γενικού πληθυσμού. Ομως πρέπει να συνεχίσουμε να προσέχουμε και να μην υποτιμήσουμε τον κίνδυνο. Τα θετικά αποτελέσματα μπορούν εύκαιρα να αντιστραφούν», συνεχίζει ο κ. Μόσιαλος.

Αισιόδοξη δηλώνει, από την Αγγλία, και η Ευφροσύνη Γκρανιά-Κλώτσα, διευθύντρια της Κλινικής Λοιμωξιολογίας στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο του Cambridge. «Κάθε μέρα μαθαίνουμε ολοένα και περισσότερα πράγματα για τα χαρακτηριστικά της πανδημίας. Ενα από τα στοιχεία που υπολείπονται για την κατανόησή της είναι πόσοι νόσησαν σιωπηρά. Αν και αυτό δεν έχει μελετηθεί ενδελεχώς στον γενικό πληθυσμό, συγκεντρώνονται διαρκώς στοιχεία που δείχνουν ότι ένας μεγάλος αριθμός κατά τα άλλα μάλλον υγιών ανθρώπων νοσούν εντελώς ασυμπτωματικά.

Πρόσφατη έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 516 επαγγελματιών υγείας από το Μπέρμιγχαμ, έδειξε ότι οι 126 (δηλαδή το 24,4%) έχουν αναπτύξει αντισώματα. Προβάλλοντας αυτήν την πληροφορία στον γενικό πληθυσμό ενισχύεται η υπόθεση ότι για νέα και υγιή άτομα η νόσος μπορεί να είναι αρκετά ήπια και το ανοσοποιητικό τους σύστημα να “απαντά”. Είναι σημαντικό να τονιστεί, βέβαια, πως δεν γνωρίζουμε ακόμη με ακρίβεια αν αυτή η αντισωματική απάντηση θα είναι προστατευτική σε βάθος χρόνου», διευκρινίζει η κ. Γκρανιά-Κλώτσα.

«Το δεύτερο ενθαρρυντικό νέο είναι ότι η πρώτη εταιρεία που δοκιμάζει εμβόλια ήδη σε ανθρώπους (Moderna, ΗΠΑ) ανακοίνωσε στις αρχές της εβδομάδας ότι το εμβόλιο φαίνεται πως παράγει επαρκή αντισώματα σε οκτώ υγιείς εθελοντές και θεωρείται μάλλον ασφαλές. Η Moderna προχωράει, λοιπόν, στη δεύτερη και τρίτη φάση των ερευνών άμεσα».

Θετικές ειδήσεις

Στο συγκεκριμένο εμβόλιο αναφέρεται και ο Γιώργος Παυλάκης, ερευνητής στον τομέα των ανοσοθεραπειών και των εμβολίων για τον καρκίνο και τις μολυσματικές ασθένειες στο Εθνικό Ινστιτούτο Καρκίνου των ΗΠΑ. «Οι άνθρωποι στους οποίους χορηγήθηκε ανέπτυξαν αντισώματα και εξουδετερωτικά αντισώματα (neutralizing antibodies), που θεωρούνται ο καλύτερος δείκτης προστασίας εναντίον του ιού. Αυτά τα καλά νέα έκαναν αμέσως τον γύρο του κόσμου και οι αγορές αντέδρασαν με αύξηση περίπου 4% μόλις σε μια μέρα. Η επιστημονική κοινότητα, αντιθέτως, αντέδρασε αρνητικά στο γεγονός ότι λεπτομερή στοιχεία δεν ανακοινώθηκαν σε κάποιο επιστημονικό περιοδικό με τρόπο που να επιτρέπει το να εξεταστούν ουσιαστικά. Είναι ακόμα νωρίς να βγάλουμε συμπεράσματα, αλλά αυτό δίνει ελπίδες».

«Καλά νέα ανακοινώθηκαν και στο περιοδικό Science για DNA εμβόλιο που “λειτουργεί” κατά του κορωνοϊού σε πιθήκους. Αποτελέσματα αναμένονται σύντομα και από δοκιμή σε ανθρώπους. Δεν είναι τυχαίο, πάντως, ότι τα πρώτα εμβόλια που δίνουν αποτελέσματα είναι με τεχνολογίες RNA και DNA, οι οποίες εφαρμόζονται πολύ γρήγορα, εύκολα και με χαμηλότερο κόστος. Αυτό δείχνει ίσως και πώς πρέπει να θωρακιστούμε για να αντιμετωπίσουμε τις επόμενες επιδημίες», λέει.

«Θετικές ειδήσεις δημοσιοποιούνται συνεχώς και για την ανάπτυξη ανοσοθεραπειών κατά του ιού. Από τις πιο ενδιαφέρουσες μελέτες είναι εκείνη του Rockefeller University, όπου συμμετέχει και η ομάδα της Θεοδώρας Χατζηιωάννου. Οι ερευνητές απομόνωσαν μονοκλωνικά αντισώματα από ασθενείς τα οποία ίσως χρησιμοποιηθούν για θεραπεία στο άμεσο μέλλον. Πολλές εταιρείες και ακαδημαϊκά ιδρύματα εργάζονται εντατικά προς την κατεύθυνση αυτή», καταλήγει ο κ. Παυλάκης, κάνοντας και μια αποτίμηση της μέχρι τώρα αντιμετώπισης της επιδημίας στη χώρα μας: «Η πολιτεία και η επιστημονική κοινότητα στην Ελλάδα βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία. Αυτή είναι η “συνταγή” που δούλεψε για να αποφευχθούν τα χειρότερα μέχρι τώρα και δείχνει την πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί στο μέλλον».

Η αντιμετώπιση

Σε διαφορετική παράμετρο της εξέλιξης της πανδημίας εδράζεται η αισιοδοξία του Αθανάσιου Τσακρή, καθηγητή Μικροβιολογίας, αντιπρύτανη του ΕΚΠΑ και διευθυντή του εργαστηρίου αναφοράς. «Σε επίπεδο δημόσιας υγείας έχουμε πλέον αναπτύξει τα απαραίτητα αντανακλαστικά απέναντι στην COVID-19. Είναι ολοένα και καλύτερη η αντιμετώπιση των ασθενών στις κλινικές και στις ΜΕΘ, λόγω της εμπειρίας που αποκτήθηκε κατά το πρώτο επιδημικό κύμα. Αν και ακόμη δεν υπάρχουν ειδικά αντιιικά φάρμακα που θα αλλάξουν ριζικά την πορεία της λοίμωξης, ξέρουμε τι ποσότητες οξυγόνου θα χορηγήσουμε, πότε είναι καλύτερο να διασωληνώσουμε τους ασθενείς, πώς να αναγνωρίσουμε εκείνους στους οποίους πρέπει να χορηγήσουμε ανοσοτροποποιητικά φάρμακα ή αντιθρομβωτική αγωγή. Εχουν δημιουργηθεί πρωτόκολλα που βελτιώνουν την πορεία της λοίμωξης και μειώνουν τη θνητότητα. Επίσης, η επιδημιολογική και εργαστηριακή επιτήρηση γίνεται με πιο συστηματικό και ενδελεχή τρόπο, και μας βοηθάει στο να έχουμε καλύτερη εικόνα του ρυθμού αναπαραγωγής της λοίμωξης και πληροφορίες για οποιαδήποτε εστιακή εξάπλωση στην κοινότητα αλλά και στον εντοπισμό και απομόνωση των ασθενών. Εχουμε αποκτήσει το know how του κορωνοϊού κι αυτό, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, με κάνει αισιόδοξο», λέει ο κ. Τσακρής. «Ομως και οι πολίτες γνωρίζουν πια την αξία τού να φορούν μάσκες, να φροντίζουν για την υγιεινή των χεριών τους και να τηρούν τις κοινωνικές αποστάσεις. Αν υπάρξει δεύτερο κύμα της πανδημίας, αμέσως θα ενεργοποιηθούν και τα δικά τους αντανακλαστικά. Ας ελπίσουμε ότι ο ιός θα γίνει με την πάροδο του χρόνου λιγότερο παθογόνος, μια και θα βρίσκει έδαφος εξάπλωσης κυρίως μέσω στελεχών του που θα συνδέονται με περιστατικά ήπιας κλινικής εικόνας ή ακόμη και με ασυμπτωματικά άτομα».

ΑΠΟΨΗ

Από την επιδημία στην ενδημία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΤΟΥΝΤΑ***

Η Σλοβενία των περίπου 2 εκατομμυρίων κατοίκων ανακοίνωσε την Πέμπτη 14 Μαΐου το τέλος της πανδημίας της COVID-19, έχοντας καταγράψει συνολικά 103 θανάτους, 1.464 διαγνωσμένα κρούσματα και λιγότερα από επτά νέα διαγνωσμένα κρούσματα καθημερινά τις προηγούμενες δύο εβδομάδες. Το γεγονός αυτό αναμφισβήτητα θα βοηθήσει την επανεκκίνηση της τουριστικής βιομηχανίας, η οποία, όπως και στην περίπτωση της χώρας μας, αποτελεί σημαντικό πυλώνα της οικονομίας της.

Η Ελλάδα, με υπερπενταπλάσιο πληθυσμό απ’ ό,τι η Σλοβενία, είχε την ίδια ημέρα συνολικά 156 θανάτους, 2.770 διαγνωσμένα κρούσματα και λιγότερα από δεκατρία κατά μέσον όρο νέα διαγνωσμένα κρούσματα ημερησίως τις αντίστοιχες δύο εβδομάδες. Συγκρίνοντας τα επιδημιολογικά δεδομένα των δύο χωρών, η Ελλάδα δικαιούται να διεκδικήσει τα πρωτεία ενός ασφαλούς τουριστικού προορισμού.

Πρέπει να αλλάξουμε προτεραιότητες ως προς τη σχέση μας με το περιβάλλον και με τα είδη που συναποτελούν το οικοσύστημά μας.

Μπορεί να είμαστε σε αρκετά καλύτερη κατάσταση απ’ ό,τι η Σλοβενία, αλλά η Σλοβενία προχώρησε στην πρώτη χαλάρωση των μέτρων ήδη από τις 20 Απριλίου. Στο διάστημα των τριών εβδομάδων που ακολούθησε είχε τη δυνατότητα να αξιολογήσει την εξέλιξη των επιδημιολογικών δεικτών, και μόνο όταν διαπίστωσε ότι δεν υπήρξε αναζωπύρωση της επιδημίας, ανακοίνωσε τη λήξη της.

Μετά την προσεχή Δευτέρα, οπότε συμπληρώνουμε και εμείς τρεις εβδομάδες από την πρώτη χαλάρωση των μέτρων, είναι πολύ πιθανό να βρεθεί και η χώρα μας στην ίδια ευχάριστη θέση. Τα δεδομένα των τελευταίων εβδομάδων επιβεβαιώνουν την εκτίμηση για «σβήσιμο» της επιδημίας εντός του Μαΐου, όπως είχα δηλώσει στην «Καθημερινή» στις 23 Απριλίου. Το ίδιο αναμένεται να συμβεί και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες μέχρι τα τέλη Ιουλίου. Οι χώρες που είχαν μεγάλη και απότομη εξάπλωση της πανδημίας, όπως η Ιταλία, η Ισπανία κ.ά., θα έχουν βραδύτερη ολοκλήρωση του επιδημικού κύματος, από χώρες όπως η Ελλάδα, που μπόρεσαν να περιορίσουν εγκαίρως την πανδημία.

Ωστόσο, μπορεί η πανδημία στη χώρα μας να έχει ήδη γίνει ενδημία με σποραδικά πλέον κρούσματα, αλλά ο κίνδυνος να υπάρξει νέο επιδημικό κύμα είναι υπαρκτός, ιδιαίτερα όταν δεν τηρούνται τα προβλεπόμενα μέτρα στους ανοικτούς χώρους συνωστισμού (πλατείες, παραλίες, μπαρ κ.α.) και στα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη η αναζωπύρωση της πανδημίας σε χώρες που προχώρησαν πρόωρα στη χαλάρωση των μέτρων, όπως η Νότια Κορέα και η Γερμανία. Βέβαια, στη χώρα μας οι υψηλές θερμοκρασίες τους επόμενους μήνες μπορεί να λειτουργήσουν προστατευτικά, έστω και εάν δεν γνωρίζουμε ακόμα τον βαθμό της επίδρασής τους. Επίσης, οι χώρες όπου υπήρξε αναζωπύρωση είχαν μεγαλύτερη διασπορά του ιού στον γενικό πληθυσμό απ’ ό,τι χώρες όπως η Ελλάδα, οι οποίες περιόρισαν εξαρχής την εξάπλωσή του (περισσότερα μολυσμένα άτομα αποτελούν περισσότερες πηγές μετάδοσης της COVID-19). Τα δε ηλικιωμένα άτομα, τα οποία αποτελούν και τα πλέον ευπαθή, είναι πιο προστατευμένα στο παραδοσιακό ελληνικό οικογενειακό περιβάλλον.

Ομως, ακόμα και εάν καταφέρουμε να αποφύγουμε αναζωπύρωση της πανδημίας, δεν θα αποφύγουμε να βρεθούμε αντιμέτωποι με πιθανή αύξηση των εγχώριων κρουσμάτων το επόμενο διάστημα λόγω της χαλάρωσης των μέτρων, αλλά και των εισαγόμενων λόγω του τουρισμού. Η εμφάνιση νέων κρουσμάτων θα συνεχίζεται με ημερήσιες και εποχικές διακυμάνσεις μέχρι να υπάρξει επίκτητη ανοσία με αποτελεσματικά εμβόλια ή φυσική ανοσία με τη σταδιακή μόλυνση όλο και περισσότερων ατόμων. Αν και η συλλογική ανοσία (η λεγόμενη ανοσία αγέλης), η οποία απαιτεί τη μόλυνση της πλειονότητας του πληθυσμού, σωστά δεν υφίσταται πλέον ως επιλογή για καμία χώρα, κάθε άτομο που μολύνεται αποτελεί ένα επιπλέον εμπόδιο στη διάδοση του ιού. Στο ζήτημα της ανοσίας, ίσως βοηθήσει η επιστημονική διερεύνηση της άμυνας των ατόμων που, ενώ εκτίθενται στον ιό, δεν μολύνονται, ίσως για γενετικούς λόγους, όπως συνέβη με πολλές οικογένειες στις οποίες μολύνθηκαν τα περισσότερα αλλά όχι όλα τα μέλη τους.

Μέχρι να υπάρξει η πολυπόθητη ανοσία, θα πρέπει να μάθουμε να αντιμετωπίζουμε τον κίνδυνο της μόλυνσης, αλλά και ενός νέου επιδημικού κύματος το ερχόμενο φθινόπωρο, επιδεικνύοντας μεγαλύτερη ατομική ευθύνη, ενισχύοντας την επιτήρηση και αναπροσαρμόζοντας τα μέτρα ανάλογα με τα εκάστοτε δεδομένα. Είναι, επίσης, πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε τον πολυπαραγοντικό χαρακτήρα των φαινομένων της υγείας και της αρρώστιας και να συνειδητοποιήσουμε την ανάγκη να αλλάξουμε προτεραιότητες, όχι μόνο ως προς τις ασκούμενες πολιτικές υγείας, αλλά και ως προς τη σχέση μας με το περιβάλλον και με τα είδη που συναποτελούν το οικοσύστημά μας, το κοινό μας σπίτι. Η ισχυρή διατάραξη αυτής της σχέσης, και ιδιαιτέρως της διατροφικής αλυσίδας, τα τελευταία σαράντα με πενήντα χρόνια αποτελεί τη βασική αιτία της επανεμφάνισης των επιδημιών στον πλανήτη μας.

* Ο κ. Γιάννης Τούντας είναι καθηγητής Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής.

Η **Λεβέντειος Πινακοθήκη** και
η εφημερίδα **Η Καθημερινή** φέρνουν
τους πρωτοπόρους Κύπριους δημιουργούς
σε κάθε κυπριακό σπίτι

Γεώργιος Πολ. Γεωργίου



Κάντε κτήμα σας ένα κομμάτι της κυπριακής τέχνης και ιστορίας ανυπολόγιστης
αξίας σε ακριβές αντίγραφο, προσφορά της Λεβεντείου Πινακοθήκης,
μέσω του προγράμματος

Μένω σπίτι

Λεβέντειος Πινακοθήκη
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

γνωρίζω τους
Κύπριους δημιουργούς
της πρώτης γενιάς

Την Κυριακή 31 Μαΐου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η μάχη κατά της ύφεσης και η «επόμενη ημέρα»

Η στρατηγική του Μαξίμου μετά την επιτυχή αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με τα μέτρα για την ανάσχεση της ύφεσης και τη στήριξη της εργασίας να μονοπωλούν τα φώτα της δημοσιότητας, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης στο παρασκήνιο έχει στρέψει παράλληλα την προσοχή του σε δύο κρίσιμες παραμέτρους για την «επόμενη ημέρα» της υγειονομικής κρίσης.

Πρώτον, στην προσπάθεια η Ελλάδα να έχει πλήρη εικόνα για τις ενέργειες αντιμετώπισης του κορωνοϊού τόσο μέσω εμβολίων όσο και μέσω της αποτελεσματικότερης δυνατής φαρμακευτικής αγωγής· ώστε να βρίσκεται στην «πρώτη γραμμή» όταν τα μέσα για την αντιμετώπιση της πανδημίας θα είναι διαθέσιμα στην αγορά. Και, δεύτερον, να επωφεληθεί η ελληνική οικονομία όσο το δυνατόν περισσότερο από τη συμφωνία Μέρκελ - Μακρόν για τη διάθεση, μέσω επιδοτήσεων, 500 δισ. ευρώ από την Ευρωπαϊκή Ενωση για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης.

Στο πρώτο μέτωπο, ο κ. Μητσοτάκης πέραν της αξιοποίησης του Σωτήρη Τσιόδρα που αναδεικνύεται σε συγκριτικό πλεονέκτημα για την κυβέρνηση, έχει αναπτύξει ο ίδιος ένα προσωπικό δίκτυο επαφών, με αποτέλεσμα να έχει «καθαρή» και πλήρη εικόνα για τις ιατρικές εξελίξεις στο μέτωπο του κορωνοϊού. Στην κατεύθυνση αυτή ο πρωθυπουργός αξιοποιεί κυρίως –αλλά όχι μόνο– τις διασυνδέσεις του με πρόσωπα-κλειδιά ελληνικής καταγωγής που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των ιατρικών εξελίξεων διεθνώς.



ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Στόχος του πρωθυπουργού, όπως αναφέρουν συνεργάτες του, είναι να βρεθεί η Ελλάδα στην πρώτη γραμμή των χωρών που θα επωφεληθούν, όταν οι έρευνες για το εμβόλιο και τη θεραπεία κατά του κορωνοϊού τελεσφορήσουν.

Οι επαφές

Συγκεκριμένα, ο κ. Μητσοτάκης συνομιλεί, κατά πληροφορίες, προσωπικά και σε τακτική βάση με τον καταγόμενο από τη Θεσσαλονίκη Αλφρεντ Μπούρλα, που είναι Global CEO της φαρμακοβιομηχανίας Pfizer, η οποία έχει θέσει ως στόχο την ανακάλυψη του εμβολίου κατά του κορωνοϊού πριν από το τέλος του χρόνου. Επίσης, ο πρωθυπουργός συνομιλεί με δύο κορυφαίους παράγοντες της εταιρείας Regeneton, που επικεντρώνεται στην έρευνα για τη θεραπεία της νόσου. Στη συγκεκριμένη εταιρεία President of the Board είναι ο Τζορτζ Γιανκόπουλος και αντιπρόεδρος ο Χρήστος Κυρατσούς. Τέλος, στην ατζέντα βρίσκονται ο υπεύθυνος για την Ευρώπη της Abbot, Κώστας Βάρλας –εταιρεία που ασχολείται με την παραγωγή τεστ αντισωμάτων και από την οποία έχουμε παραλάβει ήδη 200.000– αλλά και προβεβλημένοι διεθνώς επιστήμονες, όπως οι κ. Γ. Παυλάκης, ο οποίος ηγείται του τμήματος Ανθρώπινων Ρετροϊών στο Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας των ΗΠΑ για το AIDS και τον καρκίνο, Ν. Χρηστάκης, καθηγητής του Yale και Αργ. Στριγγάρης κύριος ερευνητής στο Εθνικό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας των ΗΠΑ (NIH).

Ο κ. Μητσοτάκης έχει προσωπικές επαφές με προσωπικότητες που εμπλέκονται στις έρευνες για θεραπεία και εμβόλιο – Η διεκδίκηση ποσού 10 δισ. ευρώ με βάση την πρόταση Μέρκελ - Μακρόν.

Στόχος του πρωθυπουργού, όπως αναφέρουν στενοί συνεργάτες του, δεν είναι μόνο να έχει πλήρη εικόνα των εξελίξεων ενόψει ενός πιθανού δεύτερου «κύματος» το φθινόπωρο, αλλά και να βρεθεί η Ελλάδα στην πρώτη γραμμή των χωρών που θα επωφεληθούν, όταν οι έρευνες για το εμβόλιο και την αποτελεσματική θεραπεία κατά του κορωνοϊού τελεσφορήσουν. Ως γνωστόν, ο πρωθυπουργός έχει αρθρογραφήσει στη γερμανική εφημερίδα FAZ –από κοινού με τον Ηλία Μόσιαλο– υπέρ της άποψης ότι τα μέσα κατά του ιού θα πρέπει να αποτελέσουν ένα παγκόσμιο αγαθό, αλλά είναι προφανές ότι αυτό δύσκολα θα καταστεί εφικτό.

Οπως προαναφέρθηκε, το δεύτερο μέτωπο στο οποίο παρασκηνιακά έχει στρέψει την προσοχή του το Μέγαρο Μαξίμου, είναι η Αθήνα να αποκομίσει όσο το δυνατόν περισσότερα από τις διεργασίες στην Ευρωπαϊκή Ενωση για το Ταμείο Ανάκαμψης. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Μητσοτάκης είχε την περασμένη εβδομάδα τηλεφωνική επικοινωνία με την επικεφαλής της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, και η κυβέρνηση εκτιμά βάσιμα ότι από το νέο χρηματοδοτικό εργαλείο η χώρα θα αποκομίσει την τριετία 2021-2023 κατ' ελάχιστον 8 δισ. ευρώ, ποσό που μπορεί να φθάσει και τα 10 δισ. ευρώ. Βασικό επιχείρημα της Αθήνας για τη διεκδίκηση των συγκεκριμένων χρημάτων είναι αφενός ότι η Ελλάδα επλήγη στον μέγιστο βαθμό από την υγειονομική κρίση, καθώς ο τουρισμός αποτελεί τη βαριά βιομηχανία της χώρας, και αφετέρου, ότι επωμίζεται το βάρος της φύλαξης των ευρωπαϊκών συνόρων στο μέτωπο του μεταναστευτικού.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στην κυβέρνηση επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία για την «επόμενη ημέρα» της υγειονομικής κρίσης, παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζεται πως η ύφεση το τρέχον έτος θα είναι βαθιά. Οπως λέγεται, η χώρα ως ασφαλής προορισμός μπορεί να διασώσει ένα μέρος του τουριστικού προϊόντος, ενώ το πακέτο μέτρων που ανακοινώθηκε αποτελεί ισχυρό ανάχωμα στην αναζωπύρωση της ανεργίας.

Σημαντική στην ανωτέρω κατεύθυνση χαρακτηρίζεται η πρώτη έκθεση Προόδου του Παρατηρητηρίου για την COVID-19 (για την περίοδο 4-20 Μαΐου 2020). Σε αυτή αναφέρεται πως «μολονότι η πρώτη φάση άρσης των μέτρων που συντελέστηκε την 4η Μαΐου, ενίσχυσε σημαντικά την κινητικότητα του πληθυσμού, δεν επιδείνωσε τους επιδημιολογικούς δείκτες. Τα θετικά κρούσματα και οι θάνατοι έχουν παραμείνει σταθεροί ως μέσοι όροι και οι νοσηλείες σε ΜΕΘ βαίνουν μειωμένες. Παράλληλα, έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των διενεργούμενων τεστ, ο οποίος αν συνδυαστεί με τη σταθερότητα των κρουσμάτων, καταδεικνύει μια έντονη διαγνωστική δραστηριότητα πέριξ των επαφών ενός θετικού κρούσματος που ισοδυναμεί με αυξημένη δεινότητα στην ικνηλάτηση. Η συνολική επιδημιολογική εικόνα συνοψίζεται και στον δείκτη Rt (ο πραγματικός δείκτης αναπαραγωγής του ιού – δηλαδή ο μέσος όρος των ανθρώπων που μολύνονται από ένα κρούσμα). Η μέση τιμή του Rt δείχνει να διαμορφώνεται σταθερά κάτω από το 1».

Ο ΣΥΡΙΖΑ περνάει σε φάση εκλογικής ετοιμότητας

Παρουσιάζει το «Μένουμε Ορθιοι ΙΙ»

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Να συνομιλήσει απευθείας με τους επιχειρηματίες που ξαναπιάνουν δουλειά, τον τουριστικό κλάδο και τους εργαζομένους, αλλά και να επανεκκινήσει τη σχέση του με τη μεσαία τάξη επιδιώκει ο Αλέξης Τσίπρας με την αυριανή παρουσίαση του προγράμματος «Μένουμε Ορθιοι ΙΙ» στο Ζάππειο. Εχοντας δίπλα του τον Ευ. Τσακαλώτο, τον Ν. Παππά, την Εφη Αχτσιόγλου και τον Αλ. Χαρίτση, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ θα προτείνει στην κυβέρνηση ένα πρόγραμμα άμεσων και κοστολογημένων παρεμβάσεων, ανανεώνοντας το ραντεβού του με τον Κυριάκο Μητσοτάκη, εκτός απροόπτου, για το φθινόπωρο. Ο επόμενος μεγάλος σταθμός για τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα είναι το «νέο κοινωνικό συμβόλαιο» –όπως ο ίδιος το έχει ονομάσει– και θα το παρουσιάσει στη ΔΕΘ. Δεν είναι λίγοι όσοι στην Κουμουνδούρου ψιθυρίζουν πως ο πρωθυπουργός είχε ως πρώτο στόχο να απλώσει ένα «δίχτυ ασφαλείας» μέχρι τον Οκτώβριο, συνεχίζοντας τη λογική «βλέποντας και κάνοντας» και σε σχέση με το ενδεχόμενο πρόωρων εκλογών. Προτεραιότητα για τον κ. Τσίπρα είναι ο ΣΥΡΙΖΑ να μην αιφνιδιαστεί από πιθανές εξελίξεις, να αφήσει πίσω του τις εσωκομματικές τριβές και να έχει έτοιμες τις απαντήσεις τόσο προς τη Ν.Δ. όσο και προς την κοινωνία.

Εισόδημα εκτάκτου ανάγκης. Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης αναμένεται να εστιάσει στην ανάγκη δημιουργίας ενός εισοδήματος εκτάκτου ανάγκης προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος μεγάλο μέρος του πληθυσμού να βρεθεί σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, θα πρέπει να καλύπτει 2,2 εκατ. νοικοκυριά με ανέργους, επισφαλώς εργαζομένους που αμείβονται με δελτίο παροχής υπηρεσιών, εργαζομένους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, εποχικούς, καθώς και καλλιτέχνες, αγρότες και πληττόμενους ελεύθερους επαγγελματίες.

Εργασία. Κεντρικό σημείο της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ είναι η κάλυψη στο 100% από το Δημόσιο των μισθών και η διατήρηση της σχέσης εργασίας όπως ήταν διαμορφωμένη προ κορωνοϊού. Βασική προϋπόθεση αποτελεί, επίσης, να μην γίνουν απολύσεις στις επιχειρήσεις. Στον σχεδιασμό είναι να συμπεριληφθεί και ένα ειδικό πλαίσιο προστασίας για δάνεια πρώτης κατοικίας στους πληγέντες από την πανδημία.

Επιχειρήσεις. Στον ΣΥΡΙΖΑ θα επιμένουν σε μια σειρά οριζόντιων μέτρων που καλύπτουν το σύνολο των πληττόμενων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με πληροφορίες, θα περιλαμβάνουν μείωση του ΦΠΑ στο 6% για όλη την εστίαση. Εκτός από την επιδότηση για το μισθολογικό κόστος, η αξιωματική αντιπολίτευση θα επιμείνει στη μη επιστρεπτέα ενίσχυση (3 δισ. ευρώ, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων) προκειμένου οι επιχειρήσεις να έχουν ρευστότητα για τα τρέχοντα έξοδά τους και τα απαραίτητα κεφάλαια κίνησης. Η μείωση της προκαταβολής φόρου

Στην Κουμουνδούρου προτείνουν ΦΠΑ στην εστίαση 6% και εισόδημα εκτάκτου ανάγκης.

για φυσικά πρόσωπα και ατομικές επιχειρήσεις θα προταθεί να ανέλθει στο 50% και για νομικά πρόσωπα στο 80%. Για τον κλάδο του τουρισμού έχει ήδη αναλυθεί από τον ΣΥΡΙΖΑ η ανάγκη υλοποίησης ενός πακέτου εσωτερικού τουρισμού τουλάχιστον 1 δισ. ευρώ, προκειμένου να εξυπηρετηθούν πάνω από 4 εκατ. Ελληνες έως το τέλος του έτους, με κάλυψη των εξόδων της διαμονής και της μεταφοράς τους. Θα παρουσιαστεί, επίσης, μέσω της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, ένα πρόγραμμα δημιουργίας σύγχρονων εγγυοδοτικών εργαλείων, στο οποίο το Δημόσιο αναλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του ρίσκου, καθιστώντας τους όρους δανεισμού ελκυστικούς και στις επιχειρήσεις. Για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων και των νέων αυτοαπασχολούμενων θα αναλυθεί ο θεσμός των μικροπιστώσεων, που είχε ετοιμάσει ο ΣΥΡΙΖΑ να νομοθετήσει πριν από τις εκλογές του περασμένου Ιουλίου.

Δημόσιες επενδύσεις. Ο Αλέξης Τσίπρας θα ζητήσει και την ενεργοποίηση ενός προγράμματος δημοσίων επενδύσεων στην κατεύθυνση, όπως θα τονίσει, της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και του ψηφιακού εκσυγχρονισμού της κοινωνίας.

ΑΠΟΨΗ

Η Ευρώπη πρέπει να εξέλθει από τον «μεσόκοσμό» της

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΑΡΑΝΤΙΛΗ***

Η κρίση συνίσταται στο γεγονός ότι το παλαιό πέθανε, το καινούργιο δεν έχει ακόμη γεννηθεί και στο μεσοδιάστημα συμβαίνουν όλα τα νοσηρά φαινόμενα. Πρόκειται φυσικά για την πιο παραστατική γενική περιγραφή της έννοιας της κρίσης, η οποία ανήκει στον Ιταλό πολιτικό διανοητή και συγγραφέα Antonio Gramsci και μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο σε προσωπικό όσο και θεσμικό επίπεδο.

Κατ' ακολουθίαν, σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ενωση, η κρίση συνίσταται στο ότι το «παλαιό», δηλαδή η αρχική οικοδόμηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ενωσης (ΟΝΕ), η οποία στηρίχθηκε αποκλειστικά στις νομισματικές και όχι και στις κοινές οικονομικές πολιτικές, αποδείχθηκε στην πράξη μη λειτουργική. Η ΟΝΕ στόχευσε στη «σταθερότητα των τιμών» και τη «δημοσιονομική πειθαρχία», σαν η ίδια η πραγματικότητα να έχει κλειδώσει μέσα στην αέναη σταθερότητα, ασφάλεια και πρόοδο, σαν «όλα πάντα να πηγαίνουν καλά». Οταν εξαγγέλλεις ως πρωταρχικό σου στόχο τη σταθερότητα των τιμών, βλέπεις έναν κόσμο του οποίου οι κύριες μεταβλητές, δηλαδή η προσφορά και η ζήτηση, παραμένουν πάντα αμετάβλητες. Η Ιστορία όμως, όπως και η ανθρώπινη μοίρα, είναι εξ ορισμού ασταθής και αυτό αποδείχθηκε άλλη μία φορά περί το 2010 με το ξέσπασμα της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους (απότοκο της αμερικανικής χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008).

Η Ε.Ε. πρέπει να καταστεί πλήρης Οικονομική Ενωση και να ιδρύσει την Αμυντική Ενωσή της.

Το «καινούργιο», δηλαδή, μια ριζική αναθεώρηση της λογικής και των πρακτικών της ευρωπαϊκής οικονομικής ενοποίησης, δεν έχει έρθει ακόμη. Στον δε παρατεταμένο «μεσόκοσμό» της συμβαίνουν τα νοσηρά φαινόμενα της αναποφασιστικότητας και των ρηχών δράσεων, προκαλούμενα από την προσπάθεια των κρατών-μελών να επέμβουν διορθωτικά εκεί όπου οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες αποδεικνύεται ότι έχουν εξαντλήσει τα όρια της κανονιστικής εμβέλειάς τους. Πλέον δε τούτων, στον «μεσόκοσμο» το ευρωπαϊκό όραμα αρχίζει να θαμπώνει, αφενός λόγω της μείωσης της δυναμικής των υπερεθνικών οργάνων, κυρίως δε της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δηλαδή της Κυβέρνησεως της Ε.Ε., που απώλεσε την πρωτοβουλία των κινήσεων και των σχεδιασμών για το ξεπέρασμα της οικονομικής κρίσης από το 2010 και μετά, αφετέρου λόγω της μείωσης της εμπιστοσύνης των Ευρωπαίων πολιτών.

Είναι θεμελιώδες, λοιπόν, να γίνει αντιληπτό ότι για να πετύχουμε σταθερότητα σε στιγμές κρίσης και αστάθειας, έχουμε ανάγκη τη μεταβολή και την αναχώρηση από το παλαιό σημείο ισορροπίας. Και μαζί το ανοικτό πνεύμα. Το ζητούμενο στους δύσκολους καιρούς δεν είναι η ισορροπία με την έννοια του ζυγού αλλά η αρχαιοελληνική αρμονία, ως εκείνη η βέλτιστη διαλεκτική σχέση μεταξύ ρευστών μεταβλητών (η μέγιστη ταλάντωση της χορδής της άρπας, ώστε να ακουσθεί ο μελωδικότερος ήχος, όπως μας έμαθε ο Ηράκλειτος). Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι ουσιαστικά ο ευρωπαϊκός θεσμός που κατανόησε έγκαιρα αυτή την ανάγκη μέσα στην κρίση, ερμηνεύοντας διασταλτικά και σωστά κατά την άποψή μου, τις αρμοδιότητές της για τη διατήρηση της «σταθερότητας των τιμών», μέσω της θέσπισης προγραμμάτων αγοράς κρατικών ομολόγων, και άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων (πρόσφατα εγκαινίασε το πρόγραμμα χρηματοδοτικής στήριξης για την αντιμετώπιση της πανδημίας). Με αφορμή δε τη δράση αυτή της ΕΚΤ ανέκυψε μια παράλληλη θεσμική κρίση μεταξύ του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ενωσης και του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, το οποίο χαρακτήρισε τη δράση αυτή της ΕΚΤ υπέρβαση αρμοδιοτήτων (ultra vires).

Η πρόσφατη υγειονομική και οικονομική κρίση ανέδειξε την απουσία ενωσιακής λογικής καθώς και τις διαφορετικές προσεγγίσεις και στοχεύσεις των κρατών-μελών όσον αφορά την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Οι προτάσεις κινούνται από την αμοιβαιοποίηση του χρέους των κρατών-μελών, τη θέσπιση χρηματοδοτικών εργαλείων για τη χρηματοδότηση κρατικών τομέων μέσω χαμηλότοκων δανείων ή, σύμφωνα και με την από 18.5.2020 κοινή δήλωση της κ. Μέρκελ και του κ. Μακρόν, την παροχή επιχορηγήσεων σε κράτη-μέλη που έχουν πληγεί από την πανδημία.

Ωστόσο, δεν μπορούμε να πορευτούμε με εμπνεύσεις (ακόμα και αν είναι καλές) και συμβιβασμούς. Απαιτούνται καθαρές λύσεις σε κρίσιμους τομείς συνοδευόμενες με στοχευμένη αναθεώρηση των Συνθηκών της Ε.Ε. Η Ενωση πρέπει, μεταξύ άλλων, να καταστεί πλήρης Οικονομική Ενωση, να αποκτήσει καίριες αρμοδιότητες για την άσκηση πολιτικών με στόχο τη διασφάλιση της ενεργειακής, τεχνολογικής, βιομηχανικής και διατροφικής αυτονομίας της Ευρώπης, και να ιδρύσει την Αμυντική Ενωσή της.

Οπως είχε επισημάνει ο Κωνσταντίνος Τσάτσος ήδη από το 1977, η Ενωμένη Ευρώπη δεν συγκροτήθηκε για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα των μελών της αλλά για να διασφαλίσει την καθολική ευημερία. Η επιτυχία του ευρωπαϊκού σχεδίου θα διαχυθεί σε όλη την επικράτεια των κρατών-μελών, με τον ίδιο τρόπο, που από την ευημερία ενός κράτους, ως ολότητας, προκύπτει και η ατομική ευημερία. Η Ευρώπη πρέπει να εξέλθει από τον «μεσόκοσμό» της.

* Ο κ. Χρήστος Ταραντίλης είναι βουλευτής Επικρατείας της Ν.Δ., καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ανησυχώ για μια κρίση της δημοκρατίας

Ο Βόλφγκανγκ Ισινγκερ, επικεφαλής της Διάσκεψης του Μονάχου για την Ασφάλεια, μιλάει στην «Κ» για τη μετά κορωνοϊό εποχή

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο κόσμος δεν θα επιστρέψει εκεί όπου βρισκόταν πριν από την εκδήλωση της πανδημίας, η κρίση δημοκρατίας που παρατηρείται σε πολλές χώρες θα οξυνθεί περισσότερο, ενώ η εποχή κατά την οποία η Αμερική προσέφερε ηγεσία στην Ευρώπη μάλλον έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί ανεξάρτητα από τον επόμενο ένοικο του Λευκού Οίκου, λέει στην «Κ» ο Βόλφγκανγκ Ισινγκερ. Ο επικεφαλής της Διάσκεψης του Μονάχου για την Ασφάλεια πιστεύει ότι η Ευρώπη πρέπει να αναλάβει περισσότερα βάρη στη διεθνή σκηνή και να αποκτήσει μια ενιαία στρατηγική απέναντι στην Κίνα. Θεωρεί παράλληλα ότι μια νέα σχέση εμπιστοσύνης της Ευρώπης με τις ΗΠΑ είναι όχι μόνο εφικτή, αλλά και αναγκαία για την ασφάλεια της Ευρώπης και για τη διαμόρφωση μιας ρεαλιστικής ισορροπίας ανάμεσα στη Δύση και στην Κίνα, τη νέα παγκόσμια δύναμη, όπως την αποκαλεί. Επιμένει ότι ήλθε η ώρα για να μετακινηθεί η Ε.Ε. στην εξωτερική πολιτική από τη λήψη αποφάσεων με ομοφωνία στη λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία. Τέλος, πιστεύει ότι η Τουρκία δεν θα εγκαταλείψει τη Δύση και συστήνει απέναντί της «στρατηγική υπομονή».

> *Εμείς, η Ευρωπαϊκή Ένωση, είμαστε μόνοι μας σε μεγάλο βαθμό και πρέπει να συνεργαστούμε με έναν πολύ θεμελιώδη τρόπο.*

> *Χωρίς τις ΗΠΑ δεν υπάρχει τρόπος αυτή τη στιγμή στην Ε.Ε. να προστατευθούμε στρατιωτικά από κάθε πιθανή απειλή, συμπεριλαμβανομένων των πυρηνικών.*

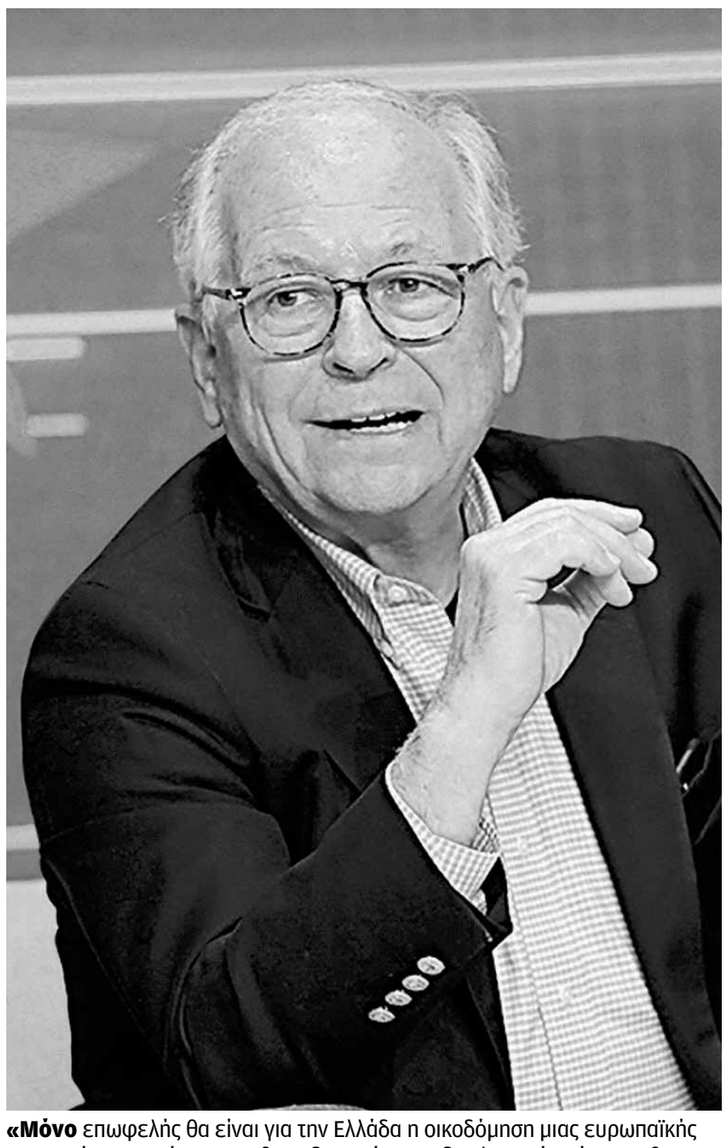

«Μόνο επωφελής θα είναι για την Ελλάδα η οικοδόμηση μιας ευρωπαϊκής αμυντικής συνιστώσας που θα ενδυναμώνει τη διατλαντική σχέση και θα ενισχύει την εσωτερική μας συνοχή», λέει ο Βόλφγκανγκ Ισινγκερ.

– Το πρώτο πράγμα που θέλω να σας ρωτήσω είναι ποιες θα είναι κατά τη γνώμη σας οι γεωπολιτικές συνέπειες της κρίσης;

– Κατά βάση νομίζω ότι υπάρχουν δύο προσεγγίσεις απέναντι στο φάσμα των πιθανών συνεπειών της κρίσης. Η πρώτη είναι ότι έπειτα από αυτήν την κρίση τίποτα δεν θα είναι όπως πριν, όλα θα αλλάξουν. Η δεύτερη προσέγγιση, στο άλλο άκρο, εκφράζει την αντίθετη σχολή σκέψης η οποία υποστηρίζει ότι πρέπει να επιστρέψουμε στη ζωή όπως ήταν πριν από την κρίση το συντομότερο δυνατόν. Η δική μου άποψη βρίσκεται κάπου στη μέση. Νομίζω ότι αυτή η κρίση ενισχύει και επιταχύνει τάσεις και εξελίξεις θετικές και αρνητικές που υπήρχαν πριν από την εκδήλωσή της. Δυστυχώς, οι αρνητικές τάσεις είναι περισσότερες από τις θετικές.

Πριν από την εκδήλωση της κρίσης στη Διάσκεψη του Μονάχου για την Ασφάλεια τον Φεβρουάριο, όταν βρισκόμασταν ακόμα στην αρχή της πανδημίας στην Κίνα και αλλού, θρηνούσαμε για τον κατακερματισμό του διεθνούς συστήματος, για την παγκόσμια τάξη, για τη φιλελεύθερη διεθνή τάξη που καταρρέει, για μια κρίση στις υπερατλαντικές σχέσεις, για μια κρίση στην Ευρωπαϊκή Ένωση με το Brexit, αλλά και με τα τρέχοντα ζητήματα με την Πολωνία και την Ουγγαρία σε ό,τι αφορά το κράτος δικαίου κ.λπ. Με άλλα λόγια, διαπιστώνουμε μια κρίση της διεθνούς τάξης, μια κρίση υπερατλαντικών σχέσεων, μια κρίση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα έλεγα, κάτι που είναι ίσως η μεγαλύτερή μου ανησυχία, μια κρίση της δημοκρατίας. Διότι πιστεύω ότι υπάρχει μια ισχυρή τάση σε ορισμένες χώρες στην Ε.Ε., αλλά φυσικά και παγκοσμίως, σχεδόν σε κάθε ήπειρο, να κατασταλεί η αντιπολίτευση, να εισαχθούν όλο και πιο αυταρχικοί κανόνες και να επιβληθούν περιορισμοί που δεν είναι απαραίτητοι λόγω της κρίσης δημόσιας υγείας.

Κατά συνέπεια, ασφαλώς αντιμετωπίζουμε μια μεγάλη πρόκληση για τη δημοκρατία και είναι περιττό να προσθέσουμε ότι όλα αυτά μαζί θα απαιτούσαν πραγματικά μια ηγεσία, μια δύναμη ικανή να πάρει τα πράγματα στα χέρια της και να μας οδηγήσει μπροστά. Κατά παράδοση, θα σκεφτόμασταν όλοι ότι η μεγάλη ηγέτιδα δύναμη στο ΝΑΤΟ, οι ΗΠΑ, θα ηγούνταν σε μια προσπάθεια να υπερβούμε την κρίση, αλλά τώρα δυστυχώς οι ΗΠΑ, και στην παρούσα συνθήκη η προεδρία Τραμπ, δεν έχουν καμία πρόθεση και δεν έχουν δείξει κανένα ενδιαφέρον και οποιαδήποτε ικανότητα να ηγηθούν. Είναι από τις χώρες με τις χειρότερες επιδόσεις μέχρι στιγμής, και αυτό σημαίνει ότι εμείς, η Ευρωπαϊκή Ένωση είμαστε μόνοι μας σε μεγάλο βαθμό και πρέπει να συνεργαστούμε με έναν πολύ θεμελιώδη τρόπο. Δεν είμαι αρκετά αισιόδοξος για να πω ότι αυτή είναι η ώρα της Ευρώπης και νομίζω ότι πρέπει να καταβάλουμε προσπάθεια για να αποδείξουμε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ικανή και πρόθυμη να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που μόλις προσπάθησα να σκιαγραφήσω.

– Η παρατηρούμενη αποσύνδεση (decoupling) ανάμεσα στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ είναι κάτι αναστρέψιμο, εξαρτάται από το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών των ΗΠΑ ή είναι κάτι που θα παραμείνει στο μέλλον;

– Εύχομαι να μπορούσα να είχα μια πιο θετική απάντηση, αλλά νομίζω ότι είναι μια ψευδαίσθηση να πιστεύουμε ότι το μόνο που χρειάζεται είναι απλώς η εκλογή του Τζο Μπάιντεν στην προεδρία των ΗΠΑ και μετά επιστρέφουμε στην εποχή που οι ΗΠΑ είναι μια ηγετική δύναμη, ηγείται των Ευρωπαίων εταίρων και προστατεύει την Ευρώπη με μεγάλο κόστος για τους Αμερικανούς φορολογουμένους. Νομίζω ότι αυτές οι ημέρες έχουν μάλλον περάσει και πάντως η συμπεριφορά της κυβέρνησης Τραμπ μόνο επιταχύνει αυτή την τάση. Κατά συνέπεια, πιστεύω ότι η διατλαντική σχέση θα είναι μεν πολύ καλή και πολύ στενή, αλλά σίγουρα θα πρέπει να είναι μια σχέση όπου εμείς οι Ευρωπαίοι αναλαμβάνουμε μεγαλύτερο μερίδιο του βάρους, όχι μόνο σε ό,τι αφορά τις στρατιωτικές δαπάνες, αλλά και για ζητήματα όπως η κατάσταση στη Μέση Ανατολή και η αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης στην Αφρική. Εάν οι ΗΠΑ δεν ηγηθούν πρωτοβουλιών, θα πρέπει τουλάχιστον να προσπαθήσουμε να το κάνουμε εμείς. Χρειαζόμαστε τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ. Δεν ανήκω στη σχολή σκέψης που υποστηρίζει ότι μπορούμε να απαλλαγούμε από τη δύναμη αποτροπής και την προστασία του ΝΑΤΟ. Χωρίς τις ΗΠΑ δεν υπάρχει τρόπος αυτή τη στιγμή στην Ε.Ε. να προστατευθούμε στρατιωτικά από κάθε πιθανή απειλή, συμπεριλαμβανομένων των πυρηνικών.

– Στην παγκόσμια σκηνή η Κίνα έχει μια κεντρική στρατηγική θέση, ιδίως τώρα. Είναι πιθανό αυτό να ενώσει με κάποιον τρόπο την Ευρώπη και τις ΗΠΑ ή νομίζετε πως ούτως ή άλλως θα ακολουθήσουμε τους δικούς μας δρόμους;

– Αυτή είναι μια πολύ καλή ερώτηση. Επισημαίνετε μια πολιτική πρόκληση που πιθανότατα θα καταστεί κυρίαρχη για την Ε.Ε. και τις διατλαντικές σχέσεις. Πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι για το ποιος είναι ο εταίρος μας και ποιες είναι οι προκλήσεις. Ο παραδοσιακός μας εταίρος είναι οι ΗΠΑ, οπότε με άλλα λόγια το ερώτημα είναι πώς μπορούμε να λειτουργήσουμε και να συντονιστούμε με τις ΗΠΑ καθώς θα αντιμετωπίζουμε την αυξανόμενη σημασία, αλλά επίσης και την ισχύ της Κίνας στον κόσμο και ειδικότερα της κινεζικής εξωτερικής πολιτικής, η οποία γίνεται όλο και περισσότερο ισχυρή. Δεν θα έλεγα επιθετική, μισώ να χρησιμοποιώ τη λέξη «επιθετική», είναι μια πολύ δυνατή λέξη, αλλά ισχυρή είναι σίγουρα η εξωτερική πολιτική της Κίνας τα τελευταία χρόνια και τους τελευταίους μήνες μέσα στην κρίση. Το πρόβλημα όμως είναι ότι εμείς στην Ε.Ε. δεν έχουμε στρατηγική για την Κίνα. Πιστεύω, λοιπόν, ότι το κλειδί είναι η διαμόρφωση μιας στρατηγικής της Ε.Ε. για την Κίνα. Και επιτρέψτε μου να προσθέσω ένα ακόμα σημείο. Κατά τη γνώμη μου, στόχος μιας στρατηγικής της Ε.Ε. για την Κίνα δεν πρέπει να είναι η διαμόρφωση μιας μόνιμης αντιπαράθεσης. Πιστεύω ότι ο στόχος μας πρέπει να είναι να δημιουργήσουμε ίσους όρους ανταγωνισμού.

– Ανησυχείτε ότι οι ΗΠΑ θα θέσουν το δίλημμα «είτε είστε μαζί μας σε αυτόν τον νέο Ψυχρό Πόλεμο είτε δεν θα επεκτείνουμε τις εγγυήσεις ασφαλείας»;

– Δεν πιστεύω ότι θα φτάσουμε σε αυτό το σημείο, αλλά περιμένω να τεθεί το ερώτημα: «Είστε μαζί μας ή εναντίον μας;». Να ειπωθεί δηλαδή ότι για την Αμερική η Κίνα είναι ένα τεράστιο πρόβλημα και γι' αυτό αναμένει ότι θα είμαστε μαζί της. Αλλά αυτό είναι το πρόβλημα όλων των συμμαχιών. Ωστόσο, πιστεύω ότι δεν μπορεί να αναμένει κανείς 450 εκατομμύρια Ευρωπαίοι απλώς να ακολουθήσουν 350 εκατομμύρια Αμερικανούς σε μια αντιπαράθεση με την Κίνα. Πρέπει να το κατανοήσουμε αυτό και μάλιστα θα έλεγα ότι χρειαζόμαστε μια νέα μορφή διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ σε ό,τι αφορά την Κίνα.

Η ευρωπαϊκή πολιτική χρειάζεται ενσυναίσθηση

– Αναφερθήκατε στην ανάγκη ηγεσίας στην Ευρώπη. Ο Μακρόν μιλάει, αλλά μοιάζει μερικές φορές να είναι περισσότερο ένας άνθρωπος - δεξαμενή σκέψης. Από την άλλη πλευρά η Γερμανίδα καγκελάριος δεν έχει κάποιο μεγάλο στρατηγικό όραμα. Από πού θα προέλθει η ηγεσία στην Ευρώπη;

– Επιτρέψτε μου να προσφέρω μια πολιτική, σχεδόν φιλοσοφική απάντηση στο ερώτημά σας. Η Ε.Ε. έχει χτιστεί ως Ευρωπαϊκή Ένωση που ρυθμίζει τη θεσμική συμπεριφορά μας – το εμπόριο, τη γεωργία, τα μέτρα και τα σταθμά, ακόμη και τα νομικά μας πρότυπα. Αυτή είναι λοιπόν μια Ε.Ε. που ασχολείται και ρυθμίζει όλα τα θέματα που ανακύπτουν μεταξύ των κρατών-μελών. Καθώς κοιτάζω το μέλλον, αλλά και τις τρέχουσες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της πανδημίας, νομίζω ότι η Ε.Ε. πρέπει να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα και να θέσει προτεραιότητες. Πρέπει να κάνει αυτό που πρότεινε ο Εμανουέλ Μακρόν πριν από τρία χρόνια. Πρέπει δηλαδή να δημιουργήσουμε μια Ε.Ε. που αντιμετωπίζει εξωτερικές απειλές και προκλήσεις και όχι μόνο τα εσωτερικά ζητήματα. Για να γίνει ένα τέτοιο βήμα χρειάζεται μια σειρά αποφάσεων. Για παράδειγμα, νομίζω ότι έχει έρθει η ώρα για να μετακινηθεί η Ε.Ε. στην εξωτερική πολιτική από τη λήψη αποφάσεων με ομοφωνία στη λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία. Δεν είναι σωστό για την Ε.Ε. να επιτρέπει σε κάθε κράτος-μέλος, είτε πρόκειται για την Ελλάδα, είτε για τη Γερμανία ή την Εσθονία, να έχει βέτο σε κάθε μικρό ζήτημα. Εάν η Ε.Ε. θέλει να επιβιώσει και να υπερασπιστεί τα συμφέροντά της μέσα σε έναν κόσμο αυξανόμενων συγκρούσεων, πρέπει να είμαστε σε θέση να μιλήσουμε με μία φωνή.

> *Έχει έρθει η ώρα για να μετακινηθεί η Ε.Ε. στην εξωτερική πολιτική από τη λήψη αποφάσεων με ομοφωνία στη λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία.*

> *Πριν από 10 χρόνια θα ήταν πολύ καλή ιδέα αν η Γερμανίδα καγκελάριος ταξίδευε στην Αθήνα και μιλούσε στο ελληνικό Κοινοβούλιο, για να δείξει την αλληλεγγύη μας στην προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η κρίση.*

– Βλέπετε να υπάρχει ρεαλιστική πιθανότητα για κάτι τέτοιο;

– Βλέπω μια σημαντική πιθανότητα η Γερμανία, η Γαλλία και ορισμένες άλλες χώρες να βοηθήσουν στην έναρξη μιας διαδικασίας προς μια Ευρώπη που προστατεύει τους πολίτες όχι μόνο από στρατιωτικές απειλές, αλλά και από πανδημίες. Γιατί η Ε.Ε. δεν έχει αρμοδιότητα στον συντονισμό των πολιτικών δημόσιας υγείας; Είναι γελοίο ότι κάθε κράτος-μέλος έχει τους δικούς του κανόνες και γι' αυτό είχαμε τόσο μεγάλο πρόβλημα και διαφωνίες πρόσφατα στην οργάνωση και στο κλείσιμο συνόρων. Ήταν ένα χάος στις πρώτες εβδομάδες της κρίσης. Αυτό δεν είναι σφάλμα της Ε.Ε. κατά τη γνώμη μου, αλλά είναι ένδειξη της έλλειψης δυνατοτήτων και αρμοδιοτήτων. Επομένως, πρέπει να ενισχύσουμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις αρχές της Ε.Ε. για να συντονίσουν πολιτικές απέναντι σε αυτού του είδους τις απειλές, είτε πρόκειται για τη μετανάστευση είτε για τη διασυνοριακή καταπολέμηση του εγκλήματος είτε για την τρομοκρατία, είτε για ένα κλασικό θέμα ασφάλειας που εμπίπτει στις στρατιωτικές απειλές. Αυτός είναι, κατά τη γνώμη μου, ο δρόμος για το μέλλον της Ε.Ε. εάν θέλουμε να εντάξουμε ξανά τον Ευρωπαίο πολίτη σε ένα σχέδιο για την Ευρώπη του αύριο.

– Με δεδομένες τις τριβές μεταξύ Νότου και Βορρά σχετικά με την αναγκαιότητα μεταφοράς πόρων για την αντιμετώπιση της κρίσης, είστε αισιόδοξος για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

– Είμαι πολύ αισιόδοξος για το ευρωπαϊκό εγχείρημα και μπορώ να σας πω ότι υπάρχουν ορισμένα στοιχεία ότι ο γερμανικός πληθυσμός παραμένει σε μεγάλο βαθμό υπέρ της Ευρώπης, σε ποσοστό μεγαλύτερο από τα 2/3. Κατά συνέπεια, η γερμανική κοινή γνώμη παραμένει ισχυρά φιλοευρωπαϊκή και πιστεύω ότι το ίδιο ισχύει και σε πολλά άλλα κράτη-μέλη. Αυτό που νομίζω ότι δεν έχουμε κάνει αρκετά καλά μέσα στην κρίση, αυτό που δεν κάναμε ούτε στην ελληνική οικονομική κρίση πριν από μία δεκαετία, είναι να συμπεριλάβουμε στην πολιτική μας το ψυχολογικό στοιχείο και συγκεκριμένα το ζήτημα της ενσυναίσθησης. Για παράδειγμα, σκέφτηκα ότι πριν από 10 χρόνια θα ήταν πολύ καλή ιδέα αν η Γερμανίδα καγκελάριος ή ο Γερμανός πρόεδρος ή ο πρόεδρος του γερμανικού Κοινοβουλίου ταξίδευε στην Αθήνα και μιλούσε στο ελληνικό Κοινοβούλιο, απευθυνόταν στον ελληνικό λαό για να δείξει την αλληλεγγύη μας στην προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η κρίση. Νομίζω ότι αυτό το στοιχείο έλειπε και φοβάμαι ότι σε έναν μικρό βαθμό αυτό επαναλαμβάνεται και σε αυτήν την κρίση. Νομίζω ότι οι υπουργοί συναντώνται κάθε δυο εβδομάδες, πραγματοποιούν βιντεοδιασκέψεις, αλλά αναρωτιέμαι γιατί εμείς, ο Βορράς, εμείς οι Γερμανοί, δεν στείλαμε ανώτερα στελέχη μας, εκπροσώπους στην Ιταλία ή στην Ισπανία για να εκφράσουμε την αλληλεγγύη μας όταν υπέστησαν μεγάλο πλήγμα στις αρχές Απριλίου με χιλιάδες ανθρώπους να πεθαίνουν. Πιστεύω ότι αυτό το πολιτικό, ψυχολογικό στοιχείο της ενσυναίσθησης είναι κάτι που μερικές φορές τείνουμε να παραβλέπουμε.

Δεν θα εγκαταλείψει τη Δύση η Τουρκία

– Η Τουρκία αποτελεί μεγάλη πρόκληση όχι μόνο για εμάς εδώ στην Ελλάδα, αλλά και για την Ευρώπη και τη Δύση. Θεωρείτε ότι η Τουρκία απομακρύνεται ακόμη περισσότερο από τη Δύση και ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να αντιμετωπιστεί αυτό το ζήτημα τη δεδομένη στιγμή;

– Ξέρετε, ως κάποιος που ασχολείται με την εξωτερική πολιτική εδώ και περισσότερο από 40 χρόνια συχνά δέχομαι αυτού του είδους τις ερωτήσεις, π.χ. πώς αντιμετωπίζουμε τις ΗΠΑ, τι συμβαίνει με τον Τραμπ ή τον Πούτιν. Η απάντησή μου για την Τουρκία είναι ότι η Τουρκία είναι κάτι περισσότερο από τον πρόεδρο Ερντογάν, όπως και οι ΗΠΑ είναι κάτι περισσότερο από τον πρόεδρο Τραμπ. Υπήρχε πρόεδρος πριν από τον Τραμπ, θα υπάρχει ένας μετά τον Τραμπ τον επόμενο Ιανουάριο ή σε 4 χρόνια, όπως θα υπάρχει κάποιος που θα ακολουθήσει τον Πούτιν και μάλιστα δεν γνωρίζουμε αν αυτό θα είναι καλό ή κακό. Κατά συνέπεια, ας σκεφτούμε την Τουρκία όχι μόνο με βάση τη συμπεριφορά ή τις πολιτικές του σημερινού προέδρου. Ας σκεφθούμε την Τουρκία ως έναν εξαιρετικά σημαντικό γείτονα, που συνεχίζει ως μέλος του ΝΑΤΟ μαζί με την Ελλάδα και με όλους εμάς, αλλά και ως μια χώρα που διατηρεί μια αρκετά βαθιά σχέση με την Ευρώπη. Νομίζω ότι θα ήταν μεγάλο λάθος να δούμε τις τουρκικές προκλήσεις ως βραχυπρόθεσμες προκλήσεις. Θεωρώ ότι χρειαζόμαστε «στρατηγική υπομονή» με την Τουρκία. Ας μην την ξεγράψουμε, ας περιμένουμε να δούμε τι θα γίνει. Δεν είμαι πεπεισμένος ότι η Τουρκία θα εγκαταλείψει για πάντα τη Δύση και θα ξεκινήσει μια δική της πορεία. Δεν πιστεύω ότι αυτή είναι μια καλή ιδέα για την Τουρκία, δεν νομίζω ότι θα πετύχει σε κάτι τέτοιο.

– Για την Ελλάδα, η Τουρκία είναι μια μεγάλη πρόκληση ασφάλειας. Παλαιότερα συνηθίζαμε να κοιτάζουμε προς τις ΗΠΑ για κάποιου είδους προστασία σε περιόδους κρίσης. Με ποιον θα προτείνατε η Ελλάδα να συνομιλήσει αυτή τη στιγμή σε ό,τι αφορά το ζήτημα της τουρκικής πρόκλησης; Διότι αυτό είναι σήμερα ένα μεγάλο ερώτημα.

– Θα καλούσα την Ελλάδα να γίνει υποστηρικτής μιας ισχυρότερης ευρωπαϊκής αμυντικής προσπάθειας, η οποία δεν θα αντικαταστήσει το ΝΑΤΟ αλλά θα προσθέσει ένα ακόμη πεδίο, μία επιπλέον συνιστώσα. Η Συνθήκη της Λισσαβώνας θεσπίζει ρήτρα αλληλεγγύης στο άρθρο 42, την οποία οι περισσότεροι από εμάς δεν έχουμε διαβάσει ή δεν έχουμε λάβει υπόψη. Υπάρχει νομική βάση για να προστατεύουμε ο ένας τον άλλον και να αναπτύξουμε αλληλεγγύη ακόμη και σε θέματα ασφάλειας ή σε μια στρατιωτική κρίση. Μόνο επωφελής θα είναι για την Ελλάδα η οικοδόμηση μιας ευρωπαϊκής αμυντικής συνιστώσας που θα ενδυναμώνει τη διατλαντική σχέση και θα ενισχύει την εσωτερική μας συνοχή.

Μάχη κατασκόπων για το εμβόλιο

Ο Ελληνοαμερικανός Μαρκ Πολυμερόπουλος, πρώην επικεφαλής των επιχειρήσεων της CIA στην Ευρώπη, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Προκειμένου να υποκλέψουν τα αποτελέσματα των απόρρητων ερευνών για το εμβόλιο κατά του κορωνοϊού, οι συνεργάτες του στην υπηρεσία θα στρατολογούσαν Ρώσους διπλωμάτες, Ιρανούς στρατηγούς και Κινέζους γιατρούς. Για να πετύχουν τον στόχο τους θα παρακολουθούσαν από κοντά αγώνες του ρωσικού πρωταθλήματος χόκεϊ, θα μετείχαν σε δεξιώσεις διπλωμάτων στην Τεχεράνη και ιατρικά συνέδρια στο Πεκίνο. Καθήκον του Μαρκ Πολυμερόπουλος, αν δεν είχε συνταξιοδοτηθεί τον περασμένο Ιούλιο, θα ήταν να συμπυκνώνει καθημερινά τα συμπεράσματα των μυστικών επιχειρήσεων σε ένα αυστηρής διαβάθμισης έγγραφο με τελικό παραλήπτη τον πρόεδρο των ΗΠΑ.

Μετά 26 χρόνια στη CIA –τα περισσότερα στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ, και τα δύο τελευταία ως επικεφαλής των μυστικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη και σε αρκετές ασιατικές χώρες– ο 50χρονος Ελληνοαμερικανός αποφάσισε να αποσυρθεί από την ενεργό δράση. Εκτοτε γράφει ένα βιβλίο για την Ηγεσία, εμπνευσμένο από τη θητεία του στην υπηρεσία. Από το σπίτι του στη Βιρτζίνια των ΗΠΑ, όπου βρίσκεται σε καραντίνα, παραχώρησε συνέντευξη στην «Κ».

Μίλησε για την αποστολή των μυστικών υπηρεσιών στην εποχή της πανδημίας, την αντιπαράθεση του προέδρου Τραμπ με την Κίνα, ενώ απάντησε σε ερωτήσεις για τη διαδρομή του στην υπηρεσία, την ανάμειξη –κατά το παρελθόν– της CIA στα ελληνικά δρώμενα, τα βασανιστήρια κρατουμένων σε φυλακές του Ιράκ και άλλα πολλά. «Στην πανδημία, το πρώτο που κάνουν οι μυστικές υπηρεσίες δεν είναι να ψάξουν αναπνευστήρες ή διαγνωστικά τεστ, όπως έκανε η ισραηλινή Μοσάντ. Είναι να ελέγξουν εάν τα επιστημονικά δεδομένα που ανακοινώνει, για παράδειγμα, η Κίνα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) είναι ακριβή ή όχι. Για να το πετύχουν στρατολογούν πληροφοριοδότες, υποκλέπτουν επικοινωνίες δημοσίων υπαλλήλων, συλλέγουν πληροφορίες από ανοιχτές πηγές», παρατηρεί ο Πολυμερόπουλος.

> *Απώτερος στόχος των μυστικών υπηρεσιών είναι να αποκτήσουν πρόσβαση στα αποτελέσματα των εργαστηριακών ερευνών για την παρασκευή του εμβολίου. Οποια χώρα το πετύχει πρώτη θα κερδίσει δισεκατομμύρια.*

> *Από τον Ιανουάριο η CIA είχε προειδοποιήσει για όσα συνέβαιναν με τον κορωνοϊό στην Κίνα. Τις κρίσιμες εκείνες ημέρες που υπήρχε ακόμη χρόνος, δεν υπήρξε αντίδραση.*



«Η Κίνα έχει μεγάλο μερίδιο ευθύνης. Οχι γιατί ο ιός παρασκευάστηκε σε κάποιο κινεζικό εργαστήριο, αλλά διότι ξεκάθαρα έκρυψε ότι αντιμετώπιζε τεράστιο πρόβλημα. Ομως, μην έχετε καμία αμφιβολία ότι οι δημόσιες επιθέσεις του Τραμπ στην Κίνα γίνονται περισσότερο για εσωτερική κατανάλωση», υποστηρίζει ο Μαρκ Πολυμερόπουλος.

EPA / ROMAN PILIPEY

Οι κυβερνήσεις

«Η δεύτερη αποστολή τους», συνεχίζει, «είναι να αξιολογήσουν εάν η εξάπλωση του ιού και οι αντιδράσεις του κόσμου σε περιοχές που πλήττονται περισσότερο από την πανδημία επηρεάζουν τη σταθερότητα των κυβερνήσεων». Χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα το Ιράν επισημαίνει ότι «εάν η Τεχεράνη έχει στρέψει λόγω κορωνοϊού την προσοχή της στο εσωτερικό μέτωπο, αυτό πιθανό να σημαίνει ότι δεν θα επιδιώξει άμεσα να απαντήσει στην εξουδετέρωση του Ιρανού στρατηγού Κασέμ Σουλεϊμανί, στις αρχές Ιανουαρίου. Αυτό, όπως αντιλαμβάνεστε, είναι κάτι που ενδιαφέρει τους κυβερνώντες στις ΗΠΑ, όπως αντίστοιχα ενδιαφέρει την ΕΥΠ η ισχύς της κυβέρνησης Ερντογάν στην Τουρκία, η οποία επίσης έχει μεγάλο αριθμό κρουσμάτων».

Ομως, απώτερος στόχος των μυστικών υπηρεσιών είναι «να αποκτήσουν πρόσβαση στα αποτελέσματα των εργαστηριακών ερευνών για την παρασκευή του εμβολίου. Οποια χώρα το πετύχει πρώτη θα κερδίσει δισεκατομμύρια». Τον ρωτάμε πόσο εύκολη είναι η στρατολόγηση ενός πληροφοριοδότη σε χώρες όπως π.χ. η Ρωσία και η Κίνα που διαθέτουν ισχυρούς μηχανισμούς αντιπαρακολούθησης. «Με ένα μαχητή των Ταλιμπάν τα πράγματα είναι ξεκάθαρα. Του λες ότι αν δεν έρθεις μαζί μας θα βρεθείς στη λάθος πλευρά καθώς θα ακολουθήσει ένας μεγάλος αεροπορικός βομβαρδισμός. Αλλά και στις χώρες που, μεταξύ μας αποκαλούμε "δύσκολους στόχους" όπως η Κίνα και η Ρωσία, υπάρχουν πάντοτε κάποιοι που θέλουν να συνεργαστούν. Είτε γιατί χρειάζονται χρήματα, είτε γιατί θέλουν τα παιδιά τους να σπουδάσουν στη Δύση, είτε γιατί δεν προάγονται και είναι δυσαρεστημένοι», εξηγεί.

Τι συνέβη λοιπόν και οι ΗΠΑ που διαθέτουν τόσο ισχυρές –όπως τις περιγράφει– υπηρεσίες πληροφοριών δεν κατάφεραν να προστατευθούν από την πανδημία; «Από τον Ιανουάριο η CIA είχε προειδοποιήσει για όσα συνέβαιναν με τον κορωνοϊό στην Κίνα. Τις κρίσιμες εκείνες ημέρες που υπήρχε ακόμα χρόνος δεν υπήρξε αντίδραση», εξηγεί. Προβλέπει ότι μόλις η κρίση περάσει, το αμερικανικό Κογκρέσο θα ερευνήσει τι πήγε λάθος, όπως συνέβη στην περίπτωση της 11ης Σεπτεμβρίου. Για τον Πολυμερόπουλος, άλλωστε, πρόκειται για τις δύο μεγαλύτερες κρίσεις που συντάραξαν και συνταράσσουν τον κόσμο.

Δεν είναι, όμως, μόνο ο Ντόναλντ Τραμπ που, σύμφωνα με τον Πολυμερόπουλος, δεν είναι ιδιαίτερα δεκτικός στις πληροφορίες των μυστικών υπηρεσιών. «Οταν την περίοδο προεδρίας Κλίντον ένα μικρό μονοκινητήριο αεροσκάφος είχε προσγειωθεί στο προαύλιο του Λευκού Οίκου, λέγαμε μεταξύ μας αστειευόμενοι ότι πιλότος ήταν ο Τζέιμς Γούλσεϊ, διοικητής τότε της CIA, που προσπαθούσε να δώσει ένα πληροφοριακό δελτίο στον πρόεδρο».

Οι χειρισμοί Τραμπ

Απαντώντας σε ερώτηση για τη δημόσια αντιπαράθεση του Ντόναλντ Τραμπ με την Κίνα και τον ΠΟΥ, ο Ελληνοαμερικανός πρώην αξιωματούχος της CIA ξεκαθαρίζει: «Η Κίνα έχει μεγάλο μερίδιο ευθύνης. Οχι γιατί ο ιός παρασκευάστηκε σε κάποιο κινεζικό εργαστήριο, δεν υπάρχουν πληροφορίες που να στηρίζουν κάτι τέτοιο. Αλλά διότι ξεκάθαρα έκρυψε ότι αντιμετώπιζε τεράστιο πρόβλημα. Ομως, μην έχετε καμία αμφιβολία ότι οι δημόσιες επιθέσεις του Τραμπ στην Κίνα γίνονται περισσότερο για εσωτερική κατανάλωση. Για να αποκρούσει τις κατηγορίες για τον δικό του κακό χειρισμό της κρίσης». Στην ερώτηση εάν οι σινοαμερικανικές σχέσεις βρίσκονται στο πιο «σκοτεινό» τους σημείο, ο Πολυμερόπουλος απαντά με νόημα: «Διερωτώμαι τι θα συμβεί εάν τελικά η Κίνα παρασκευάσει πρώτη το εμβόλιο».

Οσο για το εάν ο τρόπος που ασκεί πολιτική ο Αμερικανός πρόεδρος επηρεάζει το έργο των μυστικών υπηρεσιών, ο Ελληνοαμερικανός «στρατηγός» της CIA διευκρινίζει: «Τα κίνητρα των πληροφοριοδοτών που αποφασίζουν να συνεργαστούν είναι συνήθως προσωπικά και δεν μπορούν να επηρεαστούν από τις δημόσιες εμφανίσεις του προέδρου. Σε μια συνάντηση με τους Γερμανούς συμμάχους μας πιθανότατα να μην ασχοληθούμε με μια φραστική επίθεση του Τραμπ στη Γερμανίδα καγκελάριο αλλά να συζητήσουμε κατευθείαν για δουλειά».

Η εμπλοκή στη χούντα

Είναι πολλές οι σκιές που συνοδεύουν τη μακρόχρονη ιστορία της CIA. Ορισμένες από αυτές αφορούν τη δράση της αμερικανικής υπηρεσίας στην Ελλάδα. Είναι ενδεικτικό ότι, το 1999, ο τότε Αμερικανός πρόεδρος Μπιλ Κλίντον είχε ζητήσει δημόσια συγγνώμη για την εμπλοκή της CIA στη «χούντα των συνταγματαρχών», στη διάρκεια ομιλίας του στην Αθήνα. Πιο πρόσφατα, τη διεθνή κοινή γνώμη συγκλόνισαν εικόνες που δημοσιεύθηκαν στα διεθνή ΜΜΕ από βασανιστήρια κρατουμένων στη φυλακή Αμπού Γκράιμπ του Ιράκ. Οι φωτογραφίες είχαν τραβηχτεί το διάστημα 2003-2004, στη διάρκεια του δεύτερου πολέμου των ΗΠΑ στο Ιράκ, και οι αποκαλύψεις οδήγησαν στο κλείσιμο της φυλακής μερικά χρόνια αργότερα. Πώς σχολιάζει τα γεγονότα αυτά ο Ελληνοαμερικανός πρώην αξιωματούχος της υπηρεσίας; «Ολες οι ενέργειες των μυστικών υπηρεσιών διευθύνονται από τον Λευκό Οίκο. Δεν το λέω για να τις δικαιολογήσω, αλλά για να τονίσω ότι αποτελούν ζήτημα κεντρικής πολιτικής των ΗΠΑ και όχι αυθαίρετες ενέργειες της CIA. Η υποστήριξη στη χούντα ήταν λανθασμένη, όμως πρέπει να την κρίνουμε ως στρατηγική απόφαση των ΗΠΑ, όχι μεμονωμένα της CIA», απαντάει ο κ. Πολυμερόπουλος. «Αντιστοίχως, η χρήση συγκεκριμένων τεχνικών ανάκρισης στη διάρκεια της κυβέρνησης Μπους είχε πάρει το πράσινο φως από το υπουργείο Δικαιοσύνης, ενώ είχε ενημερωθεί το Κογκρέσο. Αργότερα, η κυβέρνηση Ομπάμα επέλεξε –πιθανότατα σωστά– να απαγορεύσει τέτοιες πρακτικές», λέει και συμπληρώνει: «Δεν μπορώ να φανταστώ ότι θα αναβιώσουν στο μέλλον τόσο για λόγους ηθικής όσο και αποτελεσματικότητας».

Απαγορευόταν να πάω στα Εξάρχεια, εθεωρείτο επικίνδυνο

Η πρώτη επικοινωνία της «Κ» με τον Μαρκ Πολυμερόπουλος έγινε πριν από λίγους μήνες με αφορμή μια ανάρτησή του στο Twitter: «Είναι πάντα ωραίο να πίνεις καφέ στο Κολωνάκι», σχολίαζε κάτω από μια φωτογραφία ενός γνωστού καφέ της περιοχής. Ανταλλάξαμε μερικά μηνύματα και συμφώνησε σε μία συνάντηση στο αγαπημένο του αθηναϊκό στέκι. «Μόλις γύρισα από μια βόλτα στο ground zero» ήταν ένα από τα πρώτα πράγματα που μου είπε. «Την πλατεία Εξαρχείων και το κτίριο του ΕΜΠ εννοώ! Οσο ήμουν στην υπηρεσία απαγορευόταν να πάω εκεί, εθεωρείτο επικίνδυνο».

Μετά μια σύντομη κουβέντα συμφώνησε να παραχωρήσει συνέντευξη στην «Κ», κάτι που τελικά έγινε τηλεφωνικά την περασμένη Τετάρτη. «Ο πατέρας μου είναι Ελληνας και η μητέρα μου Αμερικανίδα. Γνωρίστηκαν στη διάρκεια των σπουδών τους στο Πανεπιστήμιο Cornell της Νέας Υόρκης. Γεννήθηκα στην Αθήνα και τους πρώτους μήνες της ζωής μου μέναμε σε ένα διαμέρισμα στην οδό Λουκιανού», αφηγείται. «Στη συνέχεια, ο πατέρας μου πήρε θέση καθηγητή στο πανεπιστήμιο και έτσι μετακομίσαμε στις ΗΠΑ. Περνούσαμε όμως δυο τρεις μήνες κάθε καλοκαίρι σε ένα σπίτι που είχαμε τότε στη Μύκονο. Εκείνα τα χρόνια δεν χρειαζόσουν 100 ευρώ για να νοικιάσεις μια ομπρέλα θαλάσσης. Ψάρευα και έκανα ψαροντούφεκο».

> *Οι βασικές αρχές που ισχύουν στις υπηρεσίες πληροφοριών έχουν εφαρμογή στον κόσμο των επιχειρήσεων, όπως για παράδειγμα να λαμβάνεις γρήγορα σωστές αποφάσεις, υπό δύσκολες συνθήκες.*



«Η ελληνική και η αραβική κουλτούρα έχουν πολλά κοινά, όπως το ισχυρό αίσθημα της οικογένειας ή το μοίρασμα του φαγητού. Νομίζω ότι οι Αραβες που συναντούσα δεν με αντιμετώπιζαν ως Αμερικανό, αλλά διέκριναν την ελληνική πλευρά μου», λέει ο Μαρκ Πολυμερόπουλος.

Η στρατολόγησή του στη CIA έγινε ενώ σπούδαζε πολιτικές επιστήμες και διεθνείς σχέσεις στο Πανεπιστήμιο Cornell, στην Ιθάκη της Νέας Υόρκης, με εξειδίκευση στην ισλαμική εξέγερση της Αλγερίας. «Τα 24 από τα 26 χρόνια που πέρασα έκτοτε στην υπηρεσία συμμετείχα σε αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις στη Μέση Ανατολή, κυρίως το Αφγανιστάν και το Ιράκ. Τα τελευταία δύο χρόνια ήμουν επικεφαλής των μυστικών επιχειρήσεων της CIA στην Ευρώπη και σε αρκετές χώρες της Ασίας», συμπληρώνει.

Σ' αυτό το διάστημα, εξηγεί ο Πολυμερόπουλος, ασχολήθηκε κυρίως με τη δράση των μυστικών υπηρεσιών της Ρωσίας στην Ευρώπη. Ως νεοσύλλεκτο στέλεχος της CIA δεν άργησε να ανακαλύψει ότι η ελληνική καταγωγή του τον διευκόλυνε στις επαφές του με πληροφοριοδότες στη Μέση Ανατολή. «Η ελληνική και αραβική κουλτούρα έχουν πολλά κοινά, όπως το ισχυρό αίσθημα της οικογένειας ή το μοίρασμα του φαγητού, και νομίζω ότι οι Αραβες που συναντούσα δεν με αντιμετώπιζαν ως Αμερικανό αλλά διέκριναν την ελληνική πλευρά μου».

Ισως το δυσκολότερο σκέλος της δουλειάς ενός πράκτορα σχετίζεται με την ευθύνη απέναντι στους ανθρώπους που του δίνουν πληροφορίες θέτοντας σε κίνδυνο τη ζωή τους. «Είχα πολλές σε βάθος συζητήσεις με ανθρώπους που δουλεύαμε μαζί. Μου έλεγαν "Μαρκ, όταν είσαι σπίτι σου και παρακολουθείς έναν αγώνα ποδοσφαίρου ή πηγαίνεις διακοπές εγώ δεν σταματάω να σε σκέφτομαι. Γιατί αν κάνεις λάθος, εγώ και η οικογένειά μου θα πεθάνουμε". Είναι μια έντονη και αρκετά προσωπική σχέση», εξηγεί.

Η απόφασή του να εγκαταλείψει την ενεργό δράση προήλθε από την επιθυμία του να ζήσει μια «κανονική» ζωή. «Επειτα από 26 χρόνια στη CIA τα περισσότερα σε εμπόλεμες ζώνες μακριά από την οικογένειά μου ένιωθα ότι το σώμα μου δεν άντεχε. Ηθελα να γράψω ένα βιβλίο για την ηγεσία βασισμένο σε όλα όσα έμαθα από τη θητεία μου στην υπηρεσία και μου αρέσει αυτό που κάνουμε τώρα: να εξηγώ τι κάνουν οι μυστικές υπηρεσίες. Οι βασικές αρχές που ισχύουν στις υπηρεσίες πληροφοριών έχουν εφαρμογή στον κόσμο των επιχειρήσεων, όπως για παράδειγμα να λαμβάνεις γρήγορα σωστές αποφάσεις, υπό δύσκολες συνθήκες», καταλήγει.

Μασκοφόροι εναντίον ασκεπών

Πώς θα αντιμετωπίσουν οι αντίπαλοι του Τραμπ αυτούς που δεν γνωρίζουν όρια;

Του **ROGER COHEN**
THE NEW YORK TIMES

Στον παλιό κόσμο, πριν όλα διακοπούν, γείτονάς μου στο Κολοράντο επέμενε ότι ήρθε η ώρα οι προοδευτικοί πολίτες να αποκτήσουν οπλισμό. Η άλλη πλευρά είναι πάνοπλη, μου εξήγησε, και δεν πρόκειται να σταματήσει μπροστά σε τίποτα. «Τι θα μπορούμε να πούμε στα εγγόνια μας όταν η Ιβάνκα Τραμπ ορκιστεί 46η πρόεδρος των ΗΠΑ το 2025, προτού καταργήσει το όριο των δύο θητειών; Οτι προσπαθήσαμε να απευθυνθούμε στη λογική, χρησιμοποιώντας κομψά ρητορικά σχήματα, όταν οι αντίπαλοί μας είχαν όπλα;» ρώτησε με ειρωνικό ύφος ο γείτονάς μου.

Απέρριψα το σενάριό του. Η αμερικανική δημοκρατία δεν είναι ίδια με την ουγγρική δημοκρατία, που μόλις απεβίωσε. Οι ρυθμιστικοί μηχανισμοί και ο διαχωρισμός εξουσιών είναι ανθεκτικοί. Η εξάπλωση των όπλων μεταξύ Αμερικανών πολιτών αποτελεί στίγμα για την κοινωνία μας. Οχι, επέμεινε ο γείτονάς μου, θα δεις τι θα γίνει τον Ιούνιο του 2020. Ερχεται εμφύλιος πόλεμος ή κάτι τέτοιο. Αγόρασε όπλα, πριν είναι πολύ αργά.

Ο γειτονάς μου δεν έφθασε μέχρι το σημείο να προβλέψει τι στολές θα φορούν οι αντιμαχόμενες παρατάξεις. Η σύγχρονη πραγματικότητα έδειξε, όμως, ότι οι μάσκες προσώπου έγιναν απαραίτητες σε προπύργια των Δημοκρατικών, όπως είναι το Τελιουράιντ και το Ρίτζουεϊ, αλλά χρησιμοποιούνται σπάνια στις πιστές στον Τραμπ συντηρητικές κοινότητες του Κολοράντο, και πως η ίδια η μάσκα έχει γίνει σήμα κατατεθέν για τους τρομοκρατημένους από τον ιό προοδευτικούς θολοκουλτουριάρηδες. Το υπεύθυνο πλήθος, με τα πρόσωπά του καλυμμένα κατά το ήμισυ, απέναντι στους ασκεπείς οπαδούς τού «ελευθερία ή θάνατος», σε μια διχασμένη χώρα χωρίς ηγεσία.

Για μία ακόμη φορά στην ταλαιπωρημένη δημοκρατία μας, ο μεσαίος χώρος είναι επικίνδυνα συρρικνωμένος. Ο ιός είναι ο Γκοτζίλα, που καταστρέφει τα πάντα στο πέρασμά του. Ο ιός είναι ένας μύθος, ξεπεράστε τη φοβία σας. Οδηγώντας το ποδήλατό μου σε γέφυρα προς το Μανχάταν, βλέπω καινούργιο σύνθημα σε τοίχο: «Ο Τζεφ Μπέζος κατασκεύασε τον ιό».

Κανείς δεν είχε προβλέψει ότι ένας μικροοργανισμός πάχους ενός χιλιοστού μιας ανθρώπινης τρίχας θα πυροδοτούσε τέτοια αντιπαράθεση σε μια κοινωνία, στην οποία η ίδια η αλήθεια επλήγη ανεπανόρθωτα από τον πρόεδρο Τραμπ, ένα ψέμα μετά το άλλο. Αν ο πρόεδρος μπόρεσε να αρνηθεί το οφθαλμοφανές, όπως ο αριθμός θεατών στην ορκωμοσία του, σκεφτείτε τι μπορεί να κάνει για κάτι το αόρατο. Αν δεν μπορείτε να το φανταστείτε, κοιτάξτε γύρω σας.

Σε μήνυμά του στο Twitter τον περασμένο μήνα, ο Τραμπ ζήτησε από τις δεκάδες εκατομμύρια ακολούθους του στην εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων, να «ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΟΥΝ» τη Βιρτζίνια από το λοκντάουν και να «διαφυλάξουν την καταπληκτική 2η τροπολογία του συντάγματος» (που κατοχυρώνει το δικαίωμα στην οπλοκατοχή), η οποία «πολιορκείται». Με άλλα λόγια, πάρτε τα όπλα σας –όσο προφταίνετε ακόμη– για να πολεμήσετε εναντίον της προοδευτικής συνωμοσίας του κορωνοϊού, που όπως η θεωρία για την κλιματική αλλαγή αποτελεί προσπάθεια ευνουχισμού της Αμερικής.

Ο μισοκοιμισμένος Τζάρεντ Κούσνερ, γαμπρός του προέδρου Τραμπ και απεσταλμένος του για κάθε πρόβλημα στον πλανήτη, ρωτήθηκε από το περιοδικό Time εάν είναι πρόθυμος να δεσμευθεί για τη διεξαγωγή προεδρικών εκλογών στις 3 Νοεμβρίου. «Δεν είμαι σίγουρος ότι μπορώ να δεσμευθώ, αλλά για την ώρα αυτό είναι το σχέδιο», είπε. Ευτυχώς που τα σχέδια για πραγματοποίηση εκλογών παραμένουν εν ισχύι ή, για να χρησιμοποιήσω τα λόγια του γειτονά μου: «Πάρε το όπλο σου, πριν να είναι πολύ αργά».



REUTERS / TOM BRENNER

Οπαδοί του Ντόναλντ Τραμπ με εικόνα του προέδρου ως... Ρόκι. Ο Αμερικανός πρόεδρος έχει και άλλους θαυμαστές, εξαιρετικά επικίνδυνους, που διαδηλώνουν κυριολεκτικά με το όπλο παρά πόδα και αμφισβητούν, ανοικτά πλέον, την Ιστορία, την επιστήμη, την αλήθεια, τον Διαφωτισμό.

Για μία ακόμη φορά στην ταλαιπωρημένη αμερικανική δημοκρατία, ο μεσαίος χώρος είναι επικίνδυνα συρρικνωμένος.

Η κρίση του κορωνοϊού

Για τον Τραμπ, η καταστροφική κρίση του κορωνοϊού δεν είναι τίποτα παραπάνω από μία ακόμη συνωμοσία του βαθέος κράτους, όπως η έρευνα του ειδικού εισαγγελέα Μιούλερ και η πρόταση του Κογκρέσου για καθαίρεσή του. Κάθε πτυχή της υγειονομικής κρίσης, ο αριθμός νεκρών που διογκώνεται τεχνητά από κρατικούς αξιωματούχους με στόχο να τον πλήξουν, η υποχώρηση του χρηματιστηριακού δείκτη Dow, το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων από τη Μεγάλη Υφεση, η κατάρρευση της «εντυπωσιακής» οικονομίας του και οι δυσοίωνες προβλέψεις για τις επιπτώσεις της πρόωρης επαναλειτουργίας της οικονομίας έχουν να κάνουν μόνο με τον Τραμπ και τις φιλοδοξίες του. Αυτό είναι το γνώρισμα του πραγματικού νάρκισσου.

Οι οπαδοί του ακροδεξιού συνωμοσιολογικού κινήματος Qanon τροφοδοτούν την παράνοια του προέδρου. Μαθαίνω ότι το γράμμα Q κάνει την εμφάνισή του σε μπλουζάκια σε διαδηλώσεις ακροδεξιών στη Γερμανία. Πανό σε πρόσφατη διαδήλωση στη Στουτγάρδη κατέγραφε τους «χειρότερους δικτάτορες» στην ιστορία: Μπιλ Γκέιτς, Αγκελα Μέρκελ και, χαμηλά στον κατάλογο, Αδόλφος Χίτλερ.

Κάποιοι Γερμανοί διαδηλωτές φορούσαν το κίτρινο αστέρι, ενώ ισχυρίζονταν ότι η Αννα Φρανκ θα ήταν ανάμεσά τους, διαμαρτυρόμενη κατά της «δικτατορίας του κορωνοϊού», η οποία αδικαιολόγητα διέκοψε τη λειτουργία της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας. Ο Κρίστιαν Ντρόστεν, διάσημος Γερμανός λοιμωξιολόγος με μεγάλη απήχηση στο Διαδίκτυο, λαμβάνει τακτικά απειλές κατά της ζωής του, εμπειρία την οποία μοιράζεται με τον δρα Αντονι Φάουτσι, συντονιστή της αμερικανικής πολιτικής αντιμετώπισης της πανδημίας και σπουδαίο ειδικό λοιμωδών νόσων στις ΗΠΑ. Η ιστορία, η επιστήμη, η αλήθεια και ο Διαφωτισμός αμφισβητούνται πλέον ανοικτά. Τα πάντα μπορούν να συμβούν στην Αμερική από τώρα μέχρι τον Νοέμβριο.

Παραβίαση του συντάγματος

Και όταν λέω «τα πάντα», το εννοώ. Στις αρχές του μήνα, το υπουργείο Δικαιοσύνης του Τραμπ απέρριψε τις κατηγορίες που βάρυναν τον πρώην σύμβουλο εθνικής ασφαλείας Μάικλ Φλιν, ο οποίος είχε δύο φορές παραδεχθεί ενόρκως την ενοχή του για ψευδορκία στο FBI για την υπόθεση της ρωσικής ανάμειξης στις εκλογές του 2016. Δεν θα μπορούσε κανείς να φανταστεί πιο κατάφωρη παραβίαση του συντάγματος από τον υπουργό Δικαιοσύνης Ουίλιαμ Μπαρ, ο οποίος επέλεξε να υποταχθεί στις εντολές του προέδρου, αντί να τηρήσει τον όρκο του. Δεν είναι να απορεί κανείς που 2.000 πρώην στελέχη του υπουργείου απηύθυναν ανοικτή επιστολή στον Μπαρ, καλώντας τον να παραιτηθεί. Ο υπουργός αυτός εξευτελίζει το χαρτοφυλάκιό του.

Ο γείτονας στο Κολοράντο μου έγραψε: «Δεν μου κάνει εντύπωση που οι Ρεπουμπλικανοί γελάνε μαζί μας. Οι δισεκατομμυριούχοι πολιτικοί έχουν τον πλήρη έλεγχο (εκτός του στρατού, για την ώρα), δεν υπόκεινται σε καμία ρύθμιση και οι περισσότεροι ψηφοφόροι τους είναι ένοπλοι, κάποιοι από αυτούς με βαριά όπλα, και δηλώνουν έτοιμοι να υπερασπισθούν τους ηγέτες τους. Τι πρέπει να κάνουμε; Να ξαπλώσουμε και να περιμένουμε τον θάνατο; Ηρθε η ώρα να εξισορροπήσουμε τα πράγματα για να σώσουμε τη χώρα. Ελπίζω ότι τα όπλα θα είναι απλό μέσον εκφοβισμού, αλλά ίσως αποδειχθούν η τελευταία ελπίδα για τη σωτηρία της χώρας. Προοδευτικοί πολίτες, ώρα να οπλιστείτε!»

Αν προτιμάτε, συνειδητοποιήστε τι συμβαίνει, γίνετε αποφασιστικοί, οργανωθείτε και καταψηφίστε τον Τραμπ. ΄Η, αν θέλετε, πηγαίνετε στο σκοπευτήριο για εκπαίδευση στα όπλα.

Η Βραζιλία πληρώνει πάρα πολύ ακριβά τον «ιό» Μπολσονάρο

Ο θλιβερός «ανταγωνισμός» ανάμεσα στον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ και τον Βραζιλιάνο ομόλογό του, Ζαΐρ Μπολσονάρο για τη χειρότερη διαχείριση της πανδημίας του κορωνοϊού συνεχίζεται, με τη Βραζιλία να ετοιμάζεται να εγκατασταθεί στη δεύτερη θέση παγκοσμίως, από πλευράς κρουσμάτων, πίσω από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Πολυπληθέστερες χώρες, όπως η Κίνα και η Ινδία, παρουσιάζουν πολύ μικρότερο αριθμό κρουσμάτων και θανάτων από ό,τι η Βραζιλία του Μπολσονάρο, ο οποίος εξακολουθεί να ζητάει από τους πολίτες της χώρας να συνεχίσουν κανονικά τη ζωή τους, την ώρα που τα κρούσματα αυξάνονται αλματωδώς.

Οταν ο Μπολσονάρο απέπεμψε τον δημοφιλή υπουργό Υγείας, Λουίς Ενρίκε Μαντέτα, στα μέσα Απριλίου, επειδή διαφωνούσε με τις υπουργικές οδηγίες για γενικευμένη καραντίνα, οι επιβεβαιωμένοι θάνατοι στη Βραζιλία ήταν κάτι πάνω από χίλιοι. Σήμερα φθάνουν, αν δεν έχουν ήδη ξεπεράσει, τις 20.000, ο επόμενος υπουργός Υγείας δεν άντεξε στη θέση του ούτε ένα μήνα, ενώ ο μη καταγεγραμμένος αριθμός θανάτων θεωρείται ότι είναι πολλαπλάσιος.

«Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το επίκεντρο της πανδημίας μετατοπίζεται προς τη Βραζιλία» δήλωσε στους Financial Times ο πρώην ανώτατος αξιωματούχος του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας Αλεξάντρ Καλάς. «Ομως εκεί, ο πληθυσμός βρίσκεται σε πολύ επισφαλή θέση. Αν παραμείνει η χώρα σε αυτή την καμπύλη διάδοσης, θα φθάσουμε τις 120.000 θανάτους» σημείωσε.

Κυβερνήτες σε απόγνωση

Οι κυβερνήτες των πολιτειών της χώρας δίνουν εντολές για μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης, αλλά ο μισός πληθυσμός τους αγνοεί, επιλέγοντας να ακούσει τον πρόεδρο. Τα αποτελέσματα είναι χειρότερα στις πολιτείες με το πιο αδύναμο σύστημα υγείας, με πρώτη την Αμαζόνας, την απέναντι πολιτεία του Αμαζονίου, της οποίας το σύστημα υγείας έχει ήδη καταρρεύσει, οδηγώντας τους τοπικούς αξιωματούχους να δίνουν συνεντεύξεις Τύπου με δάκρυα στα μάτια.

Αλλά και το Σάο Πάολο, εκεί όπου συγκεντρώνονται ο πλούτος και η πολιτική ισχύς της χώρας, δεν απέχει πολύ από το σημείο κατάρρευσης, καθώς, το σύστημα υγείας λειτουργεί στο 90% της πληρότητάς του και εντός των προσεχών δύο εβδομάδων αναμένεται να μην είναι πια σε θέση να διαχειριστεί τον όγκο των περιστατικών. Η κορύφωση της επιδημίας στη χώρα δεν αναμένεται πριν από τα τέλη Ιουνίου.



EPA / FERNANDO BIZERRA

Δύο νεαρές Βραζιλιάνες περπατούν σε δρόμο του Σάο Πάολο φορώντας προστατευτικές μάσκες. Δυστυχώς, όμως, ο μισός πληθυσμός της χώρας αγνοεί τις οδηγίες των ειδικών και ακολουθεί τις «συμβουλές» του Μπολσονάρο.

Ο τρόπος διαχείρισης του προβλήματος από τον πρόεδρο οδηγεί την πανδημία σε εκτός ελέγχου καταστάσεις, με χιλιάδες θύματα.

Παρά την απελπιστική κατάσταση, ο Μπολσονάρο εξακολουθεί να πραγματοποιεί πολιτικές συγκεντρώσεις και να επαναλαμβάνει ότι, όπως και να έχει, το 70% του πληθυσμού θα μολυνθεί από τον ιό.

Σε μια σπάνια ανάσα ρεαλισμού, πάντως, παραδέχθηκε σιωπηρά ότι η απόφασή του να στείλει πίσω στην Κούβα τους 8.300 γιατρούς που προσέφεραν εδώ και χρόνια τις υπηρεσίες τους στις μεγάλες «υγειονομικές ερήμους» της Βραζιλίας ήταν λάθος. Οι Κουβανοί, κατασυκοφαντημένοι από τον ίδιο τον Μπολσονάρο πριν από την εκλογή του, επιστρέφουν πλέον σταδιακά στα πόστα τους – και έχουν την άνεση να το κάνουν, καθώς η Κούβα έχει συμπληρώσει πάνω από μία εβδομάδα χωρίς θανάτους από κορωνοϊό.

Το χειρότερο για τη Βραζιλία είναι πως είχε κάθε δυνατότητα να αποτρέψει τον εκτροχιασμό. Η ισχυρή φαρμακοβιομηχανία της χώρας, η μαζική πρόσληψη γιατρών από το εξωτερικό, η αποφασιστικότητα με την οποία προηγούμενες κυβερνήσεις έσπασαν τις πατέντες φαρμάκων και κράτησαν υπό έλεγχο την επιδημία του έιτζ στη χώρα, η εμπειρία στην αντιμετώπιση της νόσου ζίκα, όλα αυτά συνηγορούν στο ότι η εξέλιξη στη Βραζιλία θα μπορούσε να ήταν πολύ διαφορετική.

Τώρα οι Βραζιλιάνοι μαστίζονται από την υγειονομική κρίση, ενώ ο Μπολσονάρο ασχολείται με την πολιτική κρίση, που πυροδοτήθηκε από την προσπάθειά του να προστατέψει μέλη της οικογένειάς του από τις έρευνες της Δικαιοσύνης για κατηγορίες διαφθοράς.

LE MONDE, FINANCIAL TIMES, THE NEW YORK TIMES

Και ύφεση προ των πυλών

Το επιχείρημα του Βραζιλιάνου προέδρου Μπολσονάρο ότι η χώρα πρέπει να μείνει ανοιχτή για να μην «γονατίσει» η οικονομία δεν φαίνεται να λειτουργεί, καθώς η Βραζιλία προβλέπεται να μπει σε ύφεση 7%. «Πώς μπορείς να προωθήσεις την οικονομική ανάπτυξη αν ο πληθυσμός σου είναι άρρωστος;» σημείωσε στους New York Times η βραζιλιανικής καταγωγής καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, Μάρσια Κάστρο. «Ενα εργατικό δυναμικό που είναι άρρωστο δεν μπορεί να δουλέψει». Αυτή την περίοδο τίποτα δεν φαίνεται να λειτουργεί για τον Μπολσονάρο, ούτε καν η συμμαχία με τον Ντόναλντ Τραμπ. Προκειμένου να κλείσει το μάτι στον Αμερικανό πρόεδρο, ο Μπολσονάρο υιοθέτησε τις μη αποδεδειγμένες θεωρίες του Τραμπ περί της δήθεν αποτελεσματικότητας του ανθελονοσιακού σκευάσματος χλωροκίνη για την καταπολέμηση του κορωνοϊού. Αντί για «ευχαριστώ», ο Τραμπ δήλωσε ότι στη Βραζιλία «φαίνεται ότι υπάρχει πρόβλημα» και έθεσε επί τάπητος την απαγόρευση πτήσεων από τη Βραζιλία προς τις Ηνωμένες Πολιτείες.

«Μητερούλα» των Γερμανών για ακόμη μία φορά η Μέρκελ

Ο χειρισμός της πανδημίας ενίσχυσε τη δημοτικότητά της – Νέο στοίχημα η οικονομία

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**



EPA / ANDREAS GORA

Η Αγκελα Μέρκελ έκανε στροφή και σε ένα θέμα-ταμπού για πολλούς Γερμανούς. Συμφώνησε με τον Εμανουέλ Μακρόν στην ανάγκη σύστασης ταμείου 500 δισ. ευρώ για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας στην Ε.Ε.

Μετά τη διάχυτη θετική απήχηση και τα ευμενή σχόλια για τη μεθοδική διαχείριση της πανδημίας από τη Γερμανία και την Αγκελα Μέρκελ, ήρθε η επόμενη μέρα που δημιουργεί πολλαπλές προκλήσεις μέχρι το τέλος της θητείας της καγκελαρίου. Ο βραχυπρόθεσμος στόχος είναι η επανεκκίνηση της οικονομίας, καθώς η Deutsche Bank εκτιμά ότι στο δεύτερο τετράμηνο η μείωση του ΑΕΠ μπορεί να φτάσει μέχρι και 14%, το μεγαλύτερο ποσοστό από τη σύσταση της Ομοσπονδιακής Γερμανίας. Ταυτόχρονα, όμως, ζητούμενο είναι η προσεκτική χαλάρωση των μέτρων να μην οδηγήσει σε εκτόξευση του Ro, του ρυθμού αναπαραγωγής του κορωνοϊού.

Τα σχολεία έχουν ανοίξει (όχι όμως και οι παιδικοί σταθμοί), τα καταστήματα και τα εστιατόρια, οι πισίνες και τα πάρκα λειτουργούν ξανά, τα ξενοδοχεία υποδέχονται πελάτες. Η δημοτικότητα της Αγκελα Μέρκελ βρίσκεται στα ύψη εξαιτίας της σοβαρής αντιμετώπισης της πανδημίας αλλά και της άμεσης στήριξης της οικονομίας. Το 72% δηλώνει ότι έχει μεγάλη εμπιστοσύνη στην καγκελάριο, ένα ποσοστό που πριν ενσκήψει ο κορωνοϊός ήταν καθηλωμένο στο 60%, σύμφωνα με σφυγμομέτρηση του RTL/ntv.

Η τολμηρή στροφή της Μέρκελ και στο ζήτημα της –έστω έμμεσης και εφάπαξ– αμοιβαιοποίησης του χρέους μέσω της σύστασης ταμείου με κεφάλαια ύψους 500 δισεκατομμυρίων ευρώ, με σκοπό την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας του κορωνοϊού, την ανέδειξαν ως πρωταγωνίστρια στις προσπάθειες διαφύλαξης της ευρωπαϊκής συνοχής. Σύμφωνα με ρεπορτάζ του Reuters, η πρωτοβουλία από κοινού με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν ήρθε μετά την αμφιλεγόμενη απόφαση του γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, που ουσιαστικά αμφισβήτησε τη νομιμότητα της ποσοτικής χαλάρωσης και της αγοράς κρατικών ομολόγων από την ΕΚΤ, διαψεύδοντας όσους εκτιμούσαν ότι πίσω από την ετυμηγορία βρίσκεται η Μέρκελ. Ακριβώς το αντίθετο συνέβη: η καγκελάριος διέβλεψε τον κίνδυνο να αποτελέσει η απόφαση την αρχή του τέλους για την Ευρώπη. Το ενδιαφέρον είναι ότι η γενναία αυτή πρόταση μαζί με το Παρίσι απολαμβάνει τη στήριξη της πλειοψηφίας της κοινής γνώμης: δημοσκόπηση που διενεργήθηκε για λογαριασμό του Spiegel, εμφανίζει σχεδόν το 51% των Γερμανών να τάσσεται υπέρ, ενώ «λάθος» ή «μάλλον λάθος» την κρίνει το 33,7%. Αναποφάσιστο δηλώνει το 15,5%.

Οι τάσεις αυτές ώθησαν πολλούς αναλυτές σε σενάρια περί παραμονής της Μέρκελ και μετά την εκπνοή της τρέχουσας θητείας της, κάτι που η ίδια είχε μέχρι πρότινος τουλάχιστον ρητά αποκλείσει. Ωστόσο, η αποτυχία της εκλεκτής της, Ανεγκρετ-Κραμπ Κάρενμπαουερ να ανταποκριθεί στον ρόλο της διαδόχου της, έχει περιπλέξει την κούρσα. Στο παιχνίδι έχει μπει δυναμικά ο Βαυαρός πρωθυπουργός, Μάρκους Ζέντερ, ο οποίος χειρίστηκε με τον πλέον αποτελεσματικό και ταχύ τρόπο το λοκντάουν. Στον αντίποδα ο Αρμιν Λάσετ, ο πρωθυπουργός της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, καθυστέρησε να εφαρμόσει τα περιοριστικά μέτρα, παρόλο που το κρατίδιό του ήταν το πρώτο, στο οποίο εντοπίστηκαν πολλά κρούσματα. Την ίδια στιγμή ήταν και ο πρώτος που άσκησε πιέσεις για εσπευσμένη χαλάρωση. Στις κλειστές συνεδριάσεις της καγκελαρίου με τους επικεφαλής των κρατιδίων, ο Λάσετ πρωτοστάτησε στις επιθέσεις εναντίον της, κατηγορώντας την για στενόμυαλη πολιτική. Πάντως, δεν είναι τυχαίο ότι η διαχείριση της πανδημίας από τον Ζέντερ χαίρει της αποδοχής του 53% των Γερμανών, ενώ του Λάσετ μόλις του 18%.

Από την άλλη, ο Φρίντριχ Μερτς, το αγαπημένο παιδί του Βόλφγκανγκ Σόιμπλε και βασικότερος ιδεολογικός αντίπαλος της Μέρκελ, ο οποίος είχε ηττηθεί από την ΑΚΚ, ζητάει τώρα τη ρεβάνς: επιτίθεται στην καγκελάριο με την κατηγορία ότι το ταμείο των 500 δισ. ευρώ ανοίγει την κερκόπορτα για την επάρατο Transferunion, μία Ε.Ε. στο πλαίσιο της οποίας οι ισχυρές χώρες του Βορρά θα καλούνται να ξελασπώνουν τις πιο αδύναμες με χρηματοδοτικές ενέσεις – ο εφιάλτης του μέσου συντηρητικού Γερμανού.

Η Deutsche Bank εκτιμά ότι στο δεύτερο τετράμηνο η μείωση του ΑΕΠ μπορεί να φτάσει μέχρι και 14%.

Ο μάγειρας και οι υπόλοιποι διαδηλωτές

Ενας χορτοφάγος μάγειρας, ο οποίος εμφανίζεται έτοιμος να πεθάνει για να σταματήσει τις ελίτ από την «εκμετάλλευση» της πανδημίας προκειμένου να αλώσουν την παγκόσμια τάξη, πολέμιοι των εμβολίων, αντικαπιταλιστές, συνωμοσιολόγοι που μισούν τον Μπιλ Γκέιτς, η Εναλλακτική για τη Γερμανία, καθώς και νεοναζί, όλοι αποτελούν το συνονθύλευμα που πρωτοστατεί στις αντιδράσεις κατά των περιοριστικών μέτρων και θεωρεί τον κορωνοϊό πρόσχημα για την κατάλυση των ατομικών ελευθεριών. Διαδηλώσεις αναμενόταν να πραγματοποιηθούν και αυτό το Σαββατοκύριακο. Τα κόμματα και τα ΜΜΕ παρακολουθούν με αμηχανία τις κινητοποιήσεις. Αλλοι θεωρούν ότι πρόκειται για ψυχικά ασθενείς, με τους οποίους δεν μπορεί να υπάρξει διάλογος, ορισμένοι αναλυτές όμως πιστεύουν ότι αν υπάρξει μια παράταση της πανδημίας και τον προσεχή χειμώνα, το απολίτικο αυτό κίνημα θα μπορούσε να ενισχυθεί και δεν είναι σωστό να αφεθεί στα χέρια της Ακροδεξιάς.

Εντονη κινητικότητα και ανατροπές στο λιβυκό μέτωπο

Οι εξελίξεις ευνοούν τον Ερντογάν

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Τα ξημερώματα της Δευτέρας, χάρη στην αυξημένη στρατιωτική υποστήριξη της Τουρκίας, οι δυνάμεις της Κυβέρνησης Εθνικής Συμφωνίας της Τρίπολης παρέλασαν θριαμβευτικά στην αεροπορική βάση της Αλ Ουατίγια, ανακτώντας τον πλήρη έλεγχο μιας εκ των πιο στρατηγικών περιοχών στα νοτιοδυτικά της λιβυκής πρωτεύουσας. Πρόκειται για ένα κομβικό σημείο στην εξέλιξη του λιβυκού εμφυλίου: έπειτα από εβδομάδες έντονων συγκρούσεων, οι δυνάμεις του Φαγέζ αλ Σαράζ κατάφεραν να στερήσουν από τον Λιβυκό Εθνικό Στρατό και τον στρατάρχη Χαλίφα Χαφτάρ το μοναδικό τους αεροδρόμιο στην ευρύτερη περιοχή της Τρίπολης, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη νίκη τους τον τελευταίο χρόνο. Το γεγονός πως, μόλις μερικές ημέρες πριν, ο γ.γ. του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ δήλωσε εμμέσως τη στήριξή του στην κυβέρνηση του Σαράζ ενισχύει την αίσθηση πως οι ισορροπίες έχουν πλέον αλλάξει σημαντικά.

Οι εξελίξεις ευνοούν σημαντικά τη θέση της Αγκυρας στη σύγκρουση, καθώς δεν χωράει αμφιβολία πως οι δεκάδες νίκες που έχει πετύχει η Κυβέρνηση Εθνικής Συμφωνίας τις τελευταίες εβδομάδες οφείλονται, ως επί το πλείστον, στη στήριξη της Τουρκίας, η οποία ενισχύει αδιάλειπτα την Κυβέρνηση Εθνικής Συμφωνίας με όπλα, συστήματα αεροπορικής άμυνας, μη επανδρωμένα αεροσκάφη, Τούρκους στρατιωτικούς συμβούλους αλλά και χιλιάδες μισθοφόρους συριακής καταγωγής – παραβιάζοντας ξεκάθαρα το εμπάργκο των Ηνωμένων Εθνών στη Λιβύη. Οι τελευταίες εξελίξεις δημιούργησαν έντονη αυτοπεποίθηση στην Αγκυρα, με τον τουρκικό Τύπο να κάνει λόγο για θρίαμβο στο λιβυκό μέτωπο και το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών να απειλεί τις δυνάμεις του Χαφτάρ με «σοβαρές συνέπειες» αν αντεπιτεθούν.

Ωστόσο, παρά τις πρόσφατες ήττες των δυνάμεων του Λιβυκού Εθνικού Στρατού, η κατάσταση παραμένει ασταθής και απρόβλεπτη. Αλλωστε, πέρα από τον στρατάρχη Χαφτάρ, η Αγκυρα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει τα εμπόδια μιας σειράς ξένων δυνάμεων με συμφέροντα στη χώρα, όπως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Αίγυπτος και ο συριακός στρατός του Ασαντ. Και οι τρεις χώρες αντέδρασαν άμεσα στην πτώση της βάσης της Αλ Ουατίγια, στηρίζοντας εκ νέου τα στρατεύματα του Χαφτάρ και εκτοξεύοντας νέο κύμα απειλών κατά της τουρκικής προκλητικότητας.

Στον αντίποδα της Τουρκίας στη Λιβύη βρίσκεται και η Ρωσία. Λίγες ώρες μετά τις εξελίξεις της Δευτέρας, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και ο Βλαντιμίρ Πούτιν μίλησαν τηλεφωνικώς, καταλήγοντας τελικά σε κοινή έκκληση για επαναδιαπραγμάτευση με βάση τα ψηφίσματα της Διεθνούς Διάσκεψης του Βερολίνου που έλαβε χώρα τον Ιανουάριο. Πολλά έχουν ανατραπεί τις τελευταίες ημέρες στη Λιβύη. Ωστόσο, τα σενάρια της έκβασης του πολέμου παραμένουν ανοικτά.

Η Αγκυρα στηρίζει αδιάλειπτα τις δυνάμεις του Σαράζ, με όπλα, Τούρκους στρατιωτικούς συμβούλους και χιλιάδες μισθοφόρους.

Στην αβεβαιότητα που επικρατεί συμβάλλουν τόσο η ασθενής τουρκική οικονομία όσο και η αιφνιδιαστική αδρανοποίηση του υποναύαρχου Τσιχάτ Γιαϊτσί –τέως αρχηγού στόλου και εμπνευστή του τουρκολιβυκού μνημονίου– το Σάββατο πριν από την ανάκτηση της Αλ Ουατίγια. Η εξέλιξη αυτή προκάλεσε πλήθος ερωτημάτων, καθώς ο υποναύαρχος Γιαϊτσί, εμπνευστής του δόγματος περί «Γαλάζιας Πατρίδας», έχαιρε μεγάλης εκτίμησης από την κυβέρνηση Ερντογάν ύστερα από το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016. Κάποιοι αναλυτές αποδίδουν την απροσδόκητη εκπαραθύρωσή του σε διαμάχες φατριών στους κόλπους του κυβερνώντος κόμματος, ενώ άλλοι εικάζουν ότι θυσιάστηκε από τον Ερντογάν στο πλαίσιο των προσπαθειών του να αποκαταστήσει σχέσεις εμπιστοσύνης και στήριξης από την Ουάσιγκτον.

Το «πείραμα της Σουηδίας» για απόκτηση ανοσίας της αγέλης απέτυχε

Σύμφωνα με μελέτη που έγινε στα τέλη Απριλίου, μόλις το 7,3% των κατοίκων της Στοκχόλμης διαθέτει αντισώματα εναντίον του ιού

Απέτυχε το λεγόμενο «πείραμα της Σουηδίας», που στόχευε, με την έλλειψη επιβολής περιοριστικών μέτρων κατά της διασποράς του κορωνοϊού, στην ανάπτυξη «ανοσίας της αγέλης». Μελέτη που εκπονήθηκε από τον σουηδικό υγειονομικό φορέα, στα τέλη Απριλίου, έδειξε ότι μόλις το 7,3% των κατοίκων της Στοκχόλμης διαθέτει αντισώματα.

Ο επικεφαλής επιδημιολόγος της χώρας Αντερς Τεγκνέλ δήλωσε ότι το ποσοστό είναι κατώτερο αυτού που είχε εκτιμηθεί, κυρίως επειδή «απεικονίζει» την κατάσταση πριν από μερικές εβδομάδες. Σήμερα, ισχυρίζεται ότι ανοσία πρέπει να έχει το 20% του πληθυσμού. Ο καθηγητής Λοιμωξιολογίας Μπιορν Ολσεν, του πανεπιστημίου της Ουψάλας, τόνισε ότι η ανάπτυξη «αγελαίας ανοσίας» είναι μια «επικίνδυνη και μη ρεαλιστική προσέγγιση», επισημαίνοντας ότι η Σουηδία απέχει πολύ από το να την επιτύχει, καθώς επιβάλλει την προσβολή του 68%-70% του πληθυσμού. Η Σουηδία, αντί δρακόντειων περιοριστών μέτρων, έκλεισε τα σχολεία για τους άνω των 16 ετών, απαγόρευσε τις συναθροίσεις άνω των 50 ατόμων, αλλά απλώς συμβούλευσε τους πολίτες να αποφύγουν τα μη αναγκαία ταξίδια, να εργάζονται από το σπίτι και να παραμένουν εκεί αν είναι άρρωστοι ή ηλικιωμένοι. Εστιατόρια, καταστήματα και γυμναστήρια παρέμειναν ανοιχτά.

Το φλεγμονώδες πολυσυστημικό σύνδρομο μπορεί να εκδηλωθεί και σε άτομα 20 έως 25 ετών, σύμφωνα με Αμερικανούς επιστήμονες.



Πινακίδα διαβεβαιώνει τους πελάτες ότι το μπαρ της Στοκχόλμης είναι ανοικτό, παρά την πανδημία.

Διαρκώς οι επιστημονικές γνώσεις σχετικά με την COVID-19 εμπλουτίζονται. Αμερικανοί επιστήμονες εκτιμούν πλέον ότι το φλεγμονώδες πολυσυστημικό σύνδρομο, που εμφανιζόταν αποκλειστικά σε νήπια και παιδιά, απόρροια λοίμωξης από τον κορωνοϊό, μπορεί να εκδηλωθεί σε άτομα 20 έως 25 ετών. Αμερικανοί γιατροί διέγνωσαν το εν λόγω σύνδρομο σε έναν 20χρονο στην Καλιφόρνια και σε έναν 25χρονο στο Λονγκ Αϊλαντ, ενώ παρόμοιες περιπτώσεις σε ασθενείς 20-25 ετών έχουν αναφερθεί στο ιατρικό κέντρο Langone του πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης.

Τα παιδιά φαίνεται πως δεν διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο στη διασπορά του νέου κορωνοϊού, παρότι και αυτά μπορεί να νοσήσουν, συνήθως με ήπια συμπτώματα. Ετσι, το άνοιγμα των δημοτικών σχολείων και των νηπιαγωγείων είναι απίθανο να επιδράσει αρνητικά στη θνητότητα από COVID-19, είτε στον γενικό πληθυσμό είτε ειδικότερα μεταξύ των ηλικιωμένων. Αυτό είναι το βασικό συμπέρασμα της αξιολόγησης 47 μελετών από όλον τον κόσμο που έκανε ο Σουηδός καθηγητής Γιόνας Λούντβιγκσον του Τμήματος Ιατρικής Επιδημιολογίας και Βιοστατιστικής του Ινστιτούτου Καρολίνσκα της Στοκχόλμης και η οποία δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Acta Pediatrica. Η νέα μελέτη αξιολόγησε όλα τα έως τώρα δεδομένα σχετικά με την COVID-19 στα παιδιά και κατέληξε στη διαπίστωση πως «τα παιδιά δεν είναι βασικός παράγοντας εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19».

Τέλος, το Κέντρο Ελέγχου Νοσημάτων και Πρόληψης των ΗΠΑ (CDC) εκτιμά ότι μόλις το ένα τρίτο των κρουσμάτων του νέου κορωνοϊού εμφανίζει συμπτώματα, αλλά και ότι κατά 40% η μετάδοση του παθογόνου παράγοντα γίνεται πριν εμφανιστούν τα συμπτώματα της λοίμωξης.

Ανεβαίνει η ένταση στη Μέση Ανατολή

Νέο τοπίο διαμορφώνεται στην περιοχή μετά την αποδέσμευση των Παλαιστινίων από τις ειρηνευτικές συνθήκες του Οσλο

Των **DAVID M. HALBFINGER**
και **ADAM RASGON**
THE NEW YORK TIMES



ALAA BADARNEH / REUTERS

Ο πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς, ανακοίνωσε την Τρίτη ότι αποδεσμεύεται από τις ειρηνευτικές συνθήκες του Οσλο, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη συνεργασία στο πεδίο της ασφάλειας. Οπως διαβεβαίωναν Παλαιστίνιοι αξιωματούχοι, «αυτή τη φορά, δεν πρόκειται για απλή φραστική απειλή».

ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ. Ανεβάζοντας τα διακυβεύματα γύρω από το σχέδιο του Ισραήλ για προσάρτηση παλαιστινιακής γης, ο πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούντ Αμπάς, ανακοίνωσε οργισμένος την Τρίτη ότι αποδεσμεύεται από τις ειρηνευτικές συνθήκες του Οσλο, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη συνεργασία στο πεδίο της ασφάλειας, η οποία προστάτευε από ένοπλες επιθέσεις τους Ισραηλινούς και θωράκιζε την Παλαιστινιακή Αρχή στην κατεχόμενη Δυτική Οχθη. Αυτή τη φορά, δεν πρόκειται για απλή φραστική απειλή, διαβεβαίωναν Παλαιστίνιοι αξιωματούχοι.

«Η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) και το κράτος της Παλαιστίνης απαλλάσσονται, από σήμερα, από όλες τις συμφωνίες και τις συνεννοήσεις με τις κυβερνήσεις των ΗΠΑ και του Ισραήλ», διακήρυξε ο Αμπάς στη Ραμάλα ύστερα από συνεδριάσεις των καθοδηγητικών οργάνων της PLO και της ισχυρότερης συνιστώσας της, Φατάχ. Οπως τόνισε ο ίδιος, η δραματική απόφαση είναι απάντηση στο σχέδιο της νέας ισραηλινής κυβέρνησης για προσάρτηση μεγάλων τμημάτων της Δυτικής Οχθης.

Με τις ειρηνευτικές συνομιλίες νεκρές εδώ και χρόνια, πολλοί δεξιοί πολιτικοί στο Ισραήλ ζητούσαν από τον πρωθυπουργό Μπέντζαμιν Νετανιάχου να επεκτείνει την ισραηλινή κυριαρχία στη Δυτική Οχθη, επικαλούμενοι ιδεολογικούς και θρησκευτικούς λόγους, με όραμα ένα εβραϊκό κράτος από τον ποταμό Ιορδάνη μέχρι τη Μεσόγειο. Οι ευαγγελικοί χριστιανοί, που αποτελούν σημαντικό μέρος της εκλογικής βάσης του Ντόναλντ Τραμπ, υποστηρίζουν αυτό το όραμα.

Ωστόσο, οι υποστηρικτές μιας ειρηνικής λύσης στο Μεσανατολικό πάνω στη βάση των δύο κρατών προειδοποιούν ότι οι προσαρτήσεις θα καταστήσουν αδύνατη τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους. Βραχυπρόθεσμα, εκτιμούν πως μπορεί να υπάρξει αναζωπύρωση της βίας και διάλυση της Παλαιστινιακής Αρχής, είτε αυτή προσπαθήσει να καταστείλει τις ταραχές είτε όχι. Σε αυτή την περίπτωση, ο ισραηλινός στρατός θα υποχρεωθεί να αναλάβει τον έλεγχο κάθε πλευράς της καθημερινότητας των Παλαιστινίων που ζουν στη Δυτική Οχθη και ξεπερνούν τα δύο εκατομμύρια.

Η πολιτική Νετανιάχου για προσάρτηση εδαφών της Δυτικής Οχθης και η άνευ όρων υποστήριξη από τον Τραμπ έχουν απομακρύνει την προοπτική των δύο κρατών.

Στην πρόσφατη προεκλογική εκστρατεία του, ο συντηρητικός Μπέντζαμιν Νετανιάχου δεσμεύθηκε για προσάρτηση της Κοιλάδας του Ιορδάνη και των εβραϊκών εποικισμών, που αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο των κατεχόμενων παλαιστινιακών εδαφών. Ο τωρινός κυβερνητικός συνεταίρος του και επικεφαλής του κεντρώου συνασπισμού, Μπένι Γκαντς, είχε υποσχεθεί προεκλογικά ότι θα αντιταχθεί στις μονομερείς προσαρτήσεις. Ωστόσο η συμφωνία για κυβερνητική συνεργασία με τον Νετανιάχου τού έδωσε το δικαίωμα βέτο για όλα τα ζητήματα εκτός από ένα: τις προσαρτήσεις.

Η συναισθηματικά φορτισμένη ομιλία του 80χρονου Αμπάς δεν έδωσε λεπτομέρειες για τη νέα κατάσταση πραγμάτων που θα προκύψει, ούτε αποσαφήνισε πώς θα λειτουργεί στο εξής η Παλαιστινιακή Αρχή. Το 2017, όταν προκλήθηκε μεγάλη ένταση μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων με αφορμή αμφιλεγόμενη απόφαση της ισραηλινής κυβέρνησης για τους ιερούς τόπους της Ιερουσαλήμ, ο πρόεδρος Αμπάς είχε ανακοινώσει ότι σταματά τη συνεργασία με το Ισραήλ στο πεδίο της ασφάλειας. Στην πράξη, όμως, η εν λόγω συνεργασία σε μεγάλο βαθμό συνεχίστηκε.

Το μη χείρον

Αυτή τη φορά, τα πράγματα μπορεί να εξελιχθούν διαφορετικά. «Το κόστος αυτής της απόφασης (του Αμπάς) είναι υψηλό, αλλά το κόστος της συνύπαρξης με μια κατοχική αρχή που προσαρτά εδάφη μας θα ήταν εκπληκτικά μεγαλύτερο», εκτιμά ο Αχμάντ Ματζνταλανί, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της PLO. Σπεύδει πάντως να προσθέσει ότι δεν επιθυμεί να οδηγηθεί η κατάσταση σε μη αναστρέψιμη ρήξη. «Αν το Ισραήλ ανακοινώσει ότι δεν θα κινηθεί στην κατεύθυνση της προσάρτησης παλαιστινιακών εδαφών, θα είμαστε έτοιμοι να ανανεώσουμε τον διάλογο μαζί του και να θέσουμε επί τάπητος όλα τα θέματα, την ίδια ημέρα», δηλώνει ο Παλαιστίνιος αξιωματούχος.

Στο Ισραήλ, η ομιλία Αμπάς έγινε δεκτή με αρκετό σκεπτικισμό. «Επί του παρόντος, έχουμε μόνο ηχηρές διακηρύξεις», σημειώνει η Σίμριτ Μεΐρ, δημοσιογράφος ειδικευμένη στις υποθέσεις του αραβικού κόσμου. «Το ερώτημα είναι κατά πόσον σκέφτονται στα σοβαρά να υλοποιήσουν αυτές τις διακηρύξεις τους. Θα πρέπει να περιμένουμε κάμποσες ώρες για να ξεκαθαρίσει το τοπίο. Πιστεύω ότι η διακοπή κάθε συνεργασίας στο πεδίο της ασφάλειας είναι πολύ δύσκολη απόφαση», προσθέτει.

Τέλος εποχής

Η PLO, η οποία εκφράζει όλες τις παλαιστινιακές οργανώσεις πλην των ισλαμιστών, είχε αποφασίσει την αποδέσμευση από τις (ουσιαστικά νεκρές) συμφωνίες του Οσλο και τον τερματισμό κάθε συνεργασίας με το Ισραήλ από το 2018, στον απόηχο της απόφασης του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ να αναγνωρίσει την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του εβραϊκού κράτους. Αφησε ωστόσο στον Μαχμούντ Αμπάς να αποφασίσει πότε και πώς θα υλοποιήσει τις αποφάσεις. Το πράσινο φως της κυβέρνησης Τραμπ στην προσάρτηση της Κοιλάδας του Ιορδάνη και της πλειονότητας των εβραϊκών εποικισμών ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι για τους Παλαιστινίους. Η ανησυχία είναι μεγάλη και στα γειτονικά αραβικά κράτη, πρώτα απ' όλα στην Ιορδανία. Το περασμένο Σάββατο, ο βασιλιάς Αμπντάλα προειδοποίησε ότι η προσάρτηση απειλεί να οδηγήσει σε «τεράστια σύγκρουση» στη Μέση Ανατολή, ενώ δεν απέκλεισε να ακυρώσει τη συνθήκη ειρήνης που έχει υπογράψει η χώρα του με το Ισραήλ. Στο μεταξύ, ο Μπέντζαμιν Νετανιάχου επείγεται να προωθήσει το σχέδιό του μέχρι τον Νοέμβριο, καθώς ο Δημοκρατικός υποψήφιος Τζο Μπάιντεν έχει ταχθεί δημοσίως εναντίον των μονομερών προσαρτήσεων.

REUTERS

Καταστροφικότεροι οι τυφώνες

Τι είδαν επιστήμονες αναλύοντας εικόνες δορυφόρων

Η κλιματική αλλαγή καθιστά παγκοσμίως τους τυφώνες ισχυρότερους και καταστροφικότερους, σύμφωνα με νέα μελέτη της αμερικανικής εθνικής υπηρεσίας για τους ωκεανούς και την ατμόσφαιρα (NOOA), η οποία βασίστηκε σε στοιχεία που συλλέχθηκαν από δορυφόρους τα τελευταία σαράντα χρόνια.

Η ανάλυση εικόνων που είχαν τραβήξει οι δορυφόροι από το 1979 μέχρι το 2017 δείχνει ότι η αύξηση της θερμοκρασίας έχει αυξήσει κατά 8% την πιθανότητα ένας τυφώνας να ενισχυθεί και να φτάσει την κατηγορία 3 ή και υψηλότερη με ανέμους ταχύτητας 177 χιλιομέτρων την ώρα, σύμφωνα με ρεπορτάζ των New York Times.

«Η τάση υπάρχει (σύμφωνα με τα στοιχεία) και είναι πραγματική», λέει στους NYT ο Τζέιμς Κόσιν, επικεφαλής της ομάδας επιστημόνων που συνέγραψε τη σχετική μελέτη, η οποία δημοσιεύθηκε την περασμένη Δευτέρα στο Proceedings of the National Academy of Sciences.

Οι νόμοι της φυσικής υποδηλώνουν ότι καθώς αυξάνεται η θερμοκρασία της Γης οι τυφώνες και άλλοι τροπικοί κυκλώνες θα γίνονται ισχυρότεροι, διότι το θερμότερο νερό παρέχει περισσότερη ενέργεια που τροφοδοτεί αυτές τις καταιγίδες.

Προσομοιώσεις με τη χρήση υπολογιστών δείχνουν ότι θα εμφανίζονται περισσότεροι και ισχυρότεροι τυφώνες καθώς θα αυξάνεται η θερμοκρασία. Ωστόσο, μέχρι πρόσφατα ήταν δύσκολο να επιβεβαιωθούν μέσω παρατήρησης αυτά τα μοντέλα, εξαιτίας της ύπαρξης σχετικά μικρού αριθμού τυφώνων κάθε χρόνο και της δυσκολίας που υπάρχει στη συλλογή στοιχείων, όπως η ταχύτητα του ανέμου στο εσωτερικό ενός τυφώνα. Ο δρ Κόσιν και οι συνάδελφοί του κατάφεραν να υπερβούν αυτές τις δυσκολίες χρησιμοποιώντας εικόνες που είχαν συλλέξει δορυφόροι από όλο τον κόσμο και ερμηνεύοντάς τις μέσω ευρέως αποδεκτών αλγορίθμων.



EPA / MARK WALLHEISER

Σύμφωνα με τα στοιχεία, καθώς αυξάνεται η θερμοκρασία της Γης, οι τυφώνες και άλλοι τροπικοί κυκλώνες θα γίνονται ισχυρότεροι, διότι το θερμότερο νερό παρέχει περισσότερη ενέργεια, που τροφοδοτεί αυτές τις καταιγίδες.

Οι ειδικοί μελέτησαν τα δεδομένα που καλύπτουν περίοδο 40 ετών και τα ερμήνευσαν μέσω αλγορίθμων.

Χρησιμοποίησαν στοιχεία από τυφώνες από ολόκληρο τον κόσμο και όχι απλώς από μια περιοχή, διότι έτσι μπορούσαν να μελετήσουν πολύ περισσότερα δεδομένα.

Εξίσου σημαντικό στοιχείο της νέας έρευνας είναι ότι καθώς τα δεδομένα που μελετήθηκαν καλύπτουν 40 έτη (ενώ προηγούμενη μελέτη που είχαν δημοσιεύσει το 2013 κάλυπτε διάστημα 29 ετών), έχουν στατιστική σημασία. «Την πρώτη φορά είχαμε εντοπίσει τάσεις, αλλά δεν παρείχαν το επίπεδο εμπιστοσύνης που απαιτούσαμε», εξηγεί στους NYT. «Τώρα τα δεδομένα είναι σαν να λένε, εντάξει, οι ιστορικές παρατηρήσεις βρίσκονται επίσης σε συμφωνία» με τη θεωρία και τα μοντέλα, προσθέτει. «Οταν εξετάζεις την εικόνα από ολόκληρο τον κόσμο, υπάρχει η τάση να καλύπτεται η τοπική μεταβλητότητα. Αναδεικνύεται η τάση πάνω από τον θόρυβο», αν αναφέρει ο δρ Κόσιν.

Ο καθηγητής του MIT και ειδικός στους τυφώνες Κέρι Εμάνουελ, ο οποίος δεν έχει σχέση με τη μελέτη, λέει πως τα ευρήματα «συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με αυτά που περιμέναμε». Προσθέτει ωστόσο πως η αυξητική τάση που παρατηρείται στον Βόρειο Ατλαντικό δεν μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά στην κλιματική αλλαγή. Ορισμένοι επιστήμονες λένε ότι η αύξηση των καταιγίδων οφείλεται σε σημαντικό βαθμό και στη φυσική μεταβολή της επιφανειακής θερμοκρασίας των υδάτων της θάλασσας.

Οποιες και αν είναι οι κύριες αιτίες, η μελέτη δείχνει πως η κλιματική αλλαγή θα αυξήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα την ένταση των τυφώνων στον Βόρειο Ατλαντικό και αλλού, επισημαίνει ο δρ Κόσιν.

BBC, THE NEW YORK TIMES

Το μυστικό κρυβόταν στο μάγμα

Η ταχύτατη μετατόπιση του βόρειου μαγνητικού πόλου

Απάντηση στα αίτια της ταχύτατης μετατόπισης του βόρειου μαγνητικού πόλου της Γης, από τον Καναδά στη Σιβηρία, έδωσαν Βρετανοί ερευνητές. Το γεγονός ότι ο βόρειος μαγνητικός πόλος μετατοπιζόταν διαρκώς διαπιστώθηκε ήδη το 1831. Αυτό που εξέπληξε, ωστόσο, την επιστημονική κοινότητα ήταν ότι τα τελευταία χρόνια η μετατόπισή του, πάντα με κατεύθυνση τη Σιβηρία, επιταχύνθηκε. Η ανάλυση στοιχείων που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος δορυφόρων Swarm της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος (ESA) επέτρεψε στους Βρετανούς επιστήμονες να αποκρυπτογραφήσουν τα αίτια της παράξενης συμπεριφοράς.

«Γνωρίζαμε από τα ημερολόγια παλαιών πλοίων των τελευταίων 400 χρόνων ότι ο βόρειος μαγνητικός πόλος βρισκόταν κοντά στον βόρειο Καναδά. Μέχρι το 1900 μετατοπιζόταν παλινδρομικά δεκάδες χιλιόμετρα. Ωστόσο, τα τελευταία 50 χρόνια, άρχισε να κινείται προς Βορρά, και η κίνησή του την τελευταία τριακονταετία επιταχύνεται. Από ταχύτητα πέντε ή έξι χιλιομέτρων τον χρόνο, έφτασε σήμερα τα 50 ή 60 χλμ., πάντα προς την κατεύθυνση της Σιβηρίας», επισημαίνει ο δρ Κιάραν Μπέγκαν, γεωφυσικός της βρετανικής Γεωλογικής Επιθεώρησης.

Η ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου του Λιντς κατά τη διάρκεια του περυσινού συμποσίου «Ζωντανός πλανήτης», της Ευρωπαϊκής Διαστημικής Υπηρεσίας, ανακοίνωσε ότι η θέση του βόρειου μαγνητικού πόλου καθορίζεται, σε μεγάλο βαθμό, από την εξισορρόπηση ή, καλύτερα, από μια διελκυστίνδα δύο μαγνητικών «μαζών», που εξελίσσεται στα όρια του πυρήνα του πλανήτη μας και του εξωτερικού του φλοιού, που βρίσκονται κάτω από τον Καναδά. Μεταβολές της ροής του λιωμένου μάγματος στο εσωτερικό του πλανήτη τροποποίησαν την ισχύ των μαγνητικών πεδίων. «Η μεταβολή της ροής εξασθένισε το τμήμα που βρίσκεται κάτω από τον Καναδά, ενισχύοντας το τμήμα που βρίσκεται κάτω από τη Σιβηρία», επισημαίνει ο δρ Φιλ Λίβερμορ, αναπληρωτής καθηγητής Γεωφυσικής του βρετανικού πανεπιστημίου και συντονιστής της μελέτης. «Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, ο βόρειος μαγνητικός πόλος εγκατέλειψε την παραδοσιακή θέση του, κάτω από τον καναδικό Αρκτικό Κύκλο, πέρασε τη "Διεθνή Γραμμή Ημερομηνίας", μια νοητή γραμμή από τον Βόρειο στον Νότιο Πόλο που περνάει από τον Ειρηνικό Ωκεανό, σχεδόν κατά μήκος του 180ού μεσημβρινού και χωρίζει το "χθες" από το "αύριο", και κατέληξε κάτω από τη βόρεια Σιβηρία. Η βόρεια Ρωσία, δηλαδή, φαίνεται να κερδίζει τη διελκυστίνδα στα έγκατα του πλανήτη μας», αναφέρουν οι Βρετανοί ερευνητές στη σχετική δημοσίευση στο περιοδικό Nature Geoscience.



SHUTTERSTOCK

Το αμερικανικό Εθνικό Κέντρο Γεωφυσικών Δεδομένων αναγκάστηκε να επικαιροποιήσει το παγκόσμιο μαγνητικό πρότυπο που χρησιμοποιείται στις συσκευές πλοήγησης, ώστε να αποκατασταθούν πιθανές αποκλίσεις των πυξίδων τους.

Βρετανοί ερευνητές κατάφεραν να εξηγήσουν τη μετακίνησή του από τον Καναδά προς τη Σιβηρία με ταχύτητα 60 χλμ. τον χρόνο.

Το μεγάλο ερώτημα που γεννάται, πλέον, είναι κατά πόσον ο μαγνητικός βόρειος πόλος θα επιστρέψει κάποια στιγμή στον Καναδά. Ο δρ Λίβερμορ υποστηρίζει ότι «το πρότυπο του μαγνητικού πεδίου στο εσωτερικό του πλανήτη υποδεικνύει ότι τουλάχιστον για τις επόμενες δεκαετίες, ο βόρειος μαγνητικός πόλος θα εξακολουθήσει να μετακινείται προς τη Σιβηρία».

Την περασμένη χρονιά, το αμερικανικό Εθνικό Κέντρο Γεωφυσικών Δεδομένων και η βρετανική Γεωλογική Επιθεώρηση αναγκάστηκαν να επικαιροποιήσουν το παγκόσμιο μαγνητικό πρότυπο, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα μαγνητικά πεδία στη Γη και χρησιμοποιείται στις συσκευές πλοήγησης, μεταξύ των οποίων και τα έξυπνα κινητά, ώστε να αποκατασταθούν πιθανά προβλήματα και αποκλίσεις των πυξίδων τους.

REUTERS, A.P.

STOIXIMAN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2020

STOIXIMAN

Επέστρεψε στην κανονικότητα

Η διακοπή του πρωταθλήματος βρήκε την Ομόνοια στην πρώτη θέση και στο Τσάμπιονς Λιγκ

ΤΟΥ **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ**

Ήταν πρωτοφανής η απελθούσα ποδοσφαιρική σεζόν. Η λαίλαπα του covid19 παρέσυρε άπαντες. Η ΚΟΠ αποφάσισε τη διακοπή του πρωταθλήματος. Η απόφαση επήλθε με ψηφοφορία στο ΔΣ (18-2). Η Ομόνοια, ούσα πρώτη στον πίνακα, θα εκπροσωπήσει την Κύπρο στο Τσάμπιονς Λιγκ. Ήταν κατά την εκτίμηση της πλειοψηφίας, η σταθερότερη ομάδα του πρωταθλήματος και παρουσίασε την ομορφότερη αγωνιστική εικόνα.

Η τελευταία συμμετοχή στα προκριματικά της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης ήταν την περίοδο 2010-11. Απέκλεισε τη Ρένοβα Σκοπίων στον 2ο προκριματικό γύρο (3-0, 2-0). Στη συνέχεια βρήκε την Σάλτσμπουργκ. Στο πρώτο παιχνίδι στο ΓΣΠ οι «πράσινοι» έφεραν ισοπαλία 1-1 ενώ στον επαναληπτικό έχασαν με 4-1 και αποκλείστηκαν συνεχίζοντας στο Γιουρόπα Λιγκ, όπου αποκλείστηκαν στα πλέι οφ από τη Μέταλιστ.

Η τελευταία παρουσία της γενικώς ήταν τη σεζόν 2016-17 όταν αγωνίστηκε στο Γιουρόπα Λινγκ αντιμετωπίσασα την Αρμενική Μπάνατς. Την απέκλεισε με δυο νίκες (4-1,1-0) και αποκλείστηκε από τη Μπειτάρ Ιερουσαλήμ. Έχασε στο Ισραήλ (0-1) και κέρδισε στο ΓΣΠ (3-2). Ο δεύτερος αγώνας της δεύτερης προκριματικής φάσης έγινε στο ΓΣΠ στις 21 Ιουλίου 2016. Τέσσερα σχεδόν χρόνια κλείνουν…

Η έκβαση των αναμετρήσεων και η παρουσία της αποτέλεσαν τον προπομπό. Η ομάδα τερματίζει πέμπτη και μένει εκτός Ευρώπης.

Το καλοκαίρι τούτο όλα είναι διαφορετικά. Υπάρχει εξαιρετικό υλικό (χρειάζεται πολύ λιγοστές κινήσεις), ένας ικανότατος προπονητής και οικονομική υγεία. Ένας αέρας αντάξιος της ιστορίας και του βάρους της φανέλας. Ένα… θέμα που απασχολεί τον οπαδό είναι το γεγονός ότι η ομάδα δεν έχει μπει σε ευρωπαϊκό όμιλο ενώ άλλες πέντε κυπριακές ομάδες το έχουν κάνει. Τώρα ευελπιστεί ότι η ομάδα θα τα καταφέρει.



Το δέσιμο ανάμεσα στο Χένινγκ Μπεργκ και τους ποδοσφαιριστές του υπήρξε καθοριστικός παράγοντας στην πετυχημένη σεζόν της Ομόνοιας.

Αυτό το καλοκαίρι όλα είναι διαφορετικά. Υπάρχει εξαιρετικό υλικό, ένας ικανότατος προπονητής και οικονομική υγεία.

Το μονοπάτι

Η Ομόνοια θα ξεκινήσει απ' τον πρώτο προκριματικό γύρο του Τσάμπιονς Λιγκ και για να βρεθεί στους ομίλους θα πρέπει να περάσει από τέσσερις αντιπάλους. Υπάρχει μια εκκρεμότητα καθώς σε περίπτωση που η ομάδα που θα κατακτήσει το φετινό τρόπαιο εξασφαλίζει θέση στους ομίλους του Τσάμπιονς Λιγκ απ' το πρωτάθλημά της, τότε η Ομόνοια θα κερδίσει ένα γύρο και θα ξεκινήσει απ' τον δεύτερο προκριματικό. Για την ώρα όμως… πρώτος προκριματικός. Δεύτερο ερώτημα είναι ο τρόπος με τον οποίο θα διεξαχθούν τα προκριματικά. Στις 17 Ιουνίου η UEFA θα συνεδριάσει προς τούτο. Τελικά ο… κορωνοϊός θα αποφασίσει.

Το τρίτο ερώτημα αφορά το αν θα είναι δυνατή στα προκριματικά. Απ' τον δεύτερο προκριματικό γύρο η Ομόνοια η οποία έχει 5.530 βαθμούς θα είναι στις αδύνατες με αστεράκι. Γιατί πρέπει να περιμένουμε τις ανακοινώσεις για τη μορφή των προκριματικών. Στον πρώτο όμως προκριματικό η Ομόνοια φαίνεται πως θα είναι οριακά στους δυνατούς. Ας το δούμε:

Στον πρώτο προκριματικό συμμετέχουν 34 ομάδες. Συνολικά ξεκινούν 33 πρωταθλήτριες και μια ομάδα θα προκύψει απ' τον προ-προκριματικό που μετέχουν τέσσερις χώρες (Σαν Μαρίνο, Κόσοβο, Ανδόρα, Β. Ιρλανδία). Οι ομάδες χωρίζονται στα δυο με 17 ομάδες στους δυνατούς και 17 ομάδες στις αδύνατες. Άρα η Ομόνοια για να μπει στους δυνατούς πρέπει να έχει ψηλότερη βαθμολογία από 17 ομάδες.

Εξασφαλισμένη θέση στον πρώτο προκριματικό έχουν 17 ομάδες και η Ομόνοια. Απ' τις 17 ομάδες οι 11 έχουν χαμηλότερη βαθμολογία (Fola, Dinamo Tbilisi, Djurg rdens, Flora Tallinn, Dynamo Brest, Riga FC, Klaksvik, Reykjavik, Kuopio, Europa, Konah) και οι άλλες 6 μεγαλύτερη (Molde, Astana, Sheriff, Dundalk, Suduva, Celtic). Απομένουν 16.

Τι κάνουν οι 16

Απ' τις 16 ομάδες που θα κρίνουν αν η Ομόνοια θα είναι στους δυνατούς θα πρέπει 7 ομάδες να έχουν χαμηλότερη βαθμολογία. Αναμένουμε τους εκπρόσωπους Σερβίας, Πολωνίας, Αζερμπαϊτζάν, Ισραήλ, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Σλοβακίας, Σλοβενίας, Ουγγαρίας, Σκοπίων, Αλβανίας, Βοσνίας, Αρμενίας, Μάλτας, Μαυροβουνίου, και την ομάδα απ' τα προ-προκριματικά. Οι βαθμοί είναι… της διαφοράς από το δεύτερο.

Ερ. Αστέρας: 11 βαθμοί, **22.750**
Λέγκια: 8 βαθμοί, **17.000**
Καραμπάχ: 8 βαθμοί, **21.000**
Μακάμπι Τελ Αβίβ: 6 βαθμοί, **16.500**
Λουντογκόρετς: 9 βαθμοί, **26.000**
Κλουζ: 6 βαθμοί, **12.500**
Σλόβαν: 10 βαθμοί , **7.000**
Φερεντσβάρος: 3 βαθμοί, **9.000**
Ολίμπια: 5 βαθμοί, **2.600**
Βαρντάρ: 10 βαθμοί, **1.145**
Τίρανα: 9 βαθμοί, **1.145**
Σαράγεβο: 3 βαθμοί, **1.375**
Αραράτ: 3 βαθμοί, **1.525**
Φλοριάνα: 3 βαθμοί, **1.150**
Μπούντουτσνοστ: 3 βαθμοί, **0.875**
Προ-προκριματικά: Όποια ομάδα και αν προκριθεί έχει χαμηλότερη βαθμολογία απ' την Ομόνοια.

Αν όλες οι ομάδες που προπορεύονται κατακτήσουν τον τίτλο, τότε η Ομόνοια θα είναι στις δυνατές ομάδες του πρώτου προκριματικού (15η στις 34). Αν δούμε τρεις διαφοροποιήσεις και φθάσουν στην κατάκτηση ομάδες με μεγαλύτερη βαθμολογία απ' την Ομόνοια τότε θα μπει στους αδύνατους.

Στα θετικά του Τσάμπιονς Λιγκ, πλην των χρημάτων, είναι το «μαξιλαράκι» που υπάρχει σε αποκλεισμό από τον 1ο μέχρι τον 3ο γύρο. Η Ομόνοια θα έχει δεύτερη ευκαιρία να επεκτείνει το ταξίδι με συμμετοχή στον αμέσως επόμενο γύρο του Γιουρόπα Λιγκ, ενώ πρόκριση στα πλέι οφ της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης σημαίνει συμμετοχή στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ.

Το έργο της Ομόνοιας στα προκριματικά του Τσάμπιονς Λιγκ δυσχεραίνει λόγω και χαμηλής βαθμολογίας. Οι «πράσινοι» θα βρίσκονται στους αδύνατους των κληρώσεων από τον δεύτερο προκριματικό και μετά. Δέλεαρ και τα λεφτά που δίνει η UEFA στη συγκεκριμένη διοργάνωση. Η Ομόνοια θα προσπαθήσει να πιάσει τα 8 εκατομμύρια. Για να το πετύχει πρέπει να προκριθεί από τον 3ο προκριματικό γύρο του Τσάμπιονς Λιγκ. Αν τα καταφέρει, θα εισπράξει 5 εκατομμύρια από την παρουσία στα πλέι οφ και 2,92 εκατομμύρια από τη συμμετοχή στους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ ενώ θα έχει την ευκαιρία να διεκδικήσει είσοδο στους ομίλους. Θα χρειαστεί δηλαδή να περάσει από τον 2ο και τον 3ο προκριματικό, όπου θα είναι αουτσάιντερ.

Στο Τσάμπιονς Λιγκ το μπόνους συμμετοχής είναι: Α' Γύρος: 280.000, Β' Γύρος: 380.000, Γ' Γύρος: 480.000 Πλει οφ: 5 εκατομμύρια + 2,92 εκατομμύρια για συμμετοχή σε ομίλους του Γιουρόπα Όμιλοι: 15,25 εκατομμύρια. Επίσης αν μια ομάδα αποκλειστεί ως πρωταθλήτρια από το Τσαμπιονς Λιγκ από οποιοδήποτε γύρο παίρνει 200.000 ευρώ.

ΥΓ. Όσα αναφέρθηκαν είναι υπό την αίρεση αποφάσεων της UEFA.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

«Δεν μιλιόταν»

«Δεν μιλιόταν» μας ανέφερε άτομο που βρέθηκε κοντά στον Τιμούρ Κετσπάγια κατά τις ημέρες που ακολούθησαν της απόφασης για την διακοπή του πρωταθλήματος. Πέρα από την απογοήτευση, η οργή του ήταν εμφανής αφού πίστευε ότι έστω και στο παραπέντε θα δώσουν το δικαίωμα στην ομάδα του να κυνηγήσει το πρωτάθλημα στο γήπεδο.

* * * * *

Μεταγραφές… εσωτερικού

Σε μια περίοδο με δεδομένες τις οικονομικές επιπτώσεις – συνέπεια της πανδημίας του κορωνοϊού - με δεδομένη την οικονομική στενότητα των ποδοσφαιρικών διοικήσεων, φυσιολογική είναι η εκτίμηση πως πολύ πιθανόν να προκύψει προτίμηση σε μεταγραφές ποδοσφαιριστών που αγωνίζονται ήδη στο κυπριακό πρωτάθλημα, σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό απ' ότι στα προηγούμενα χρόνια. Αν προστεθεί και ο παράγοντας σημαντικών αλλαγών και απρόβλεπτων εξελίξεων, σε κάποιες ομάδες και σε σχέση με τα δεδομένα πριν το Μάρτη, τότε δεν θα πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η φετινή καλοκαιρινή περίοδος να καταγράψει ρεκόρ μετακινήσεων παικτών από μία κυπριακή ομάδα σε άλλη. Και σε μια τέτοια περίπτωση, πολύ πιθανόν να καταγραφούν κινήσεις και μετακινήσεις παικτών οι οποίες θα προκαλέσουν μεγάλη συζήτηση και πολύ μεγαλύτερη αίσθηση…

* * * * *

Η σιωπή είναι χρυσός

Όσοι παραδέχθηκαν πως κύριος λόγος του αιτήματος και της απαίτησης για οριστική διακοπή ήταν το οικονομικό, επικαλέστηκαν ζημιά με κυριότερη απώλεια εσόδων τις αποκοπές από τα τηλεοπτικά συμβόλαια. Μόνο που αποδείχθηκε, εκ των υστέρων, πως καμία από τις τρεις τηλεοπτικές πλατφόρμες δεν είχε πρόθεση να μην πληρώσει προκαθορισμένες δόσεις, αν το πρωτάθλημα συνεχιζόταν. Ακούμε τις τελευταίες μέρες (ακόμη και από τον πρόεδρο της ΚΟΠ) πως οι ψηλές θερμοκρασίες των καλοκαιρινών μηνών λήφθηκαν υπόψη ως προς τη δυνατότητα επανεκκίνησης. Λες και πρώτη φορά θα διεξάγονταν αγώνες στην Κύπρο σε συνθήκες καύσωνα! Λες και κάθε χρόνο, Ιούλιο όταν οι ομάδες αγωνίζονταν στην Ευρώπη ή Αύγουστο όταν ξεκινούσε το πρωτάθλημα, το θερμόμετρο έκανε βουτιά. Ό,τι έγινε, έγινε, η απόφαση για διακοπή πλέον δεν αλλάζει και προτιμότερο όσοι την υποστήριξαν και τη μεθόδευσαν, να κρατούν περισσότερο το στόμα τους κλειστό!

* * * * *

Οπως ο Ποταμίτης…

Βρήκαμε θέμα να ασχολούμαστε μέσα στην ξεραΐλα από δράση. Αν θα γραφτεί στην ιστορία ως πρωταθλήτρια η Ομόνοια ή όχι. Ασφαλώς υπάρχουν αντιδράσεις σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, ειδικά από ΑΠΟΕΛ και Ανόρθωση που εκφράστηκαν δημοσίως. Πάντως, θυμίζει το σκηνικό την προσπάθεια του Χριστόφορου Ποταμίτη να γραφτεί στον ΑΠΟΕΛ το πρωτάθλημα του 1974-75 στο οποίο συμμετείχε εκτός συναγωνισμού και κατέγραψε τους περισσότερους βαθμούς από όλους. Η ΚΟΠ βέβαια αρνήθηκε να το συζητήσει υπενθυμίζοντας την προκήρυξη. Κάτι πιθανόν να πράξει και τώρα.

* * * * *

Πουρσαΐτιδης

Αποχώρησε πια και επίσημα από τη Νέα Σαλαμίνα δημιουργώντας όμως πολύ καλό όνομα στην πιάτσα. Είναι δεδομένο ότι θα απασχολήσει στο μέλλον ομάδες η περίπτωση του Ελλαδίτη, ο οποίος διατηρεί και πολύ καλές σχέσεις με πολλές απ' αυτές. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι στο μέλλον ο Πουρσαϊτίδης θα καθίσει στον πάγκο μεγάλης ομάδας του νησιού. Τώρα, ποιας; Ο χρόνος θα το δείξει.

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Συναντιούνται» τα μπάτζετ



ΤΟΥ **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Πάει καιρός να μιλήσουμε για ποδόσφαιρο σ' αυτή τη στήλη. Δεν είναι και εύκολο στην Κύπρο η αλήθεια αφού και όταν έχουμε πλήρη αγωνιστική δράση η κουβέντα περιστρέφεται γύρω από χίλια δύο άλλα θέματα, παρά για το τι κάνουν οι παίκτες και πώς σκέφτονται οι προπονητές. Πόσο μάλλον δε τώρα, που οι «σοφοί» διέκοψαν το πρωτάθλημα και θα δούμε μπάλα, να παν όλα καλά, σε τρεις μήνες.

Πάντως είναι αλήθεια, επιστρέψαμε κατά κάποιο τρόπο στην κανονικότητα, όχι μονάχα της καθημερινότητάς μας αλλά και στο χώρο του ποδοσφαίρου. Γιατί όπως και κάθε Μάη, έτσι και φέτος, οι ομάδες μπαίνουν στο τριπάκι της δημιουργίας τους. Ή αν θες στη τακτική του «ράβε- ξήλωνε», αφού ξεκινούν οι προσθαφαιρέσεις στο ρόστερ έως ότου πάρει την τελική του μορφή. Μόνο που φέτος, σ' αντίθεση με τις προηγούμενες χρονιές, το μεταγραφικό παζάρι καθορίζεται από τις συνέπειες της πανδημίας και τις σαρωτικές αλλαγές που πρέπει να γίνουν για να προσαρμοστούν έτσι οι ομάδες στα νέα οικονομικά δεδομένα.

Είναι αλήθεια ότι ακόμη δεν έχουμε διαπιστώσει τις πραγματικές αλλαγές που θα γίνουν ανά την Ευρώπη άρα και στην Κύπρο. Δεν γνωρίζουμε δηλαδή σε ποια ποσοστά θα πέσουν τα μπάτζετ των ομάδων αλλά και των παικτών. Μιλώντας για την Κύπρο τα «ποσά ΑΠΟΕΛ» περνάνε στην ιστορία, αφού και οι μόνιμοι πρωταθλητές διαπίστωσαν ότι αν δεν γίνουν ριζικές αλλαγές τότε ακόμη και η βιωσιμότητα της εταιρείας τίθεται σε κίνδυνο. Το ίδιο ισχύει και για τον Απόλλωνα, την ομάδα που διέθετε το δεύτερο μεγαλύτερο μπάτζετ και η οποία επίσης έπιασε ψαλίδι και ξεκινά το μοντάρισμα με βάση τα νέα δεδομένα.

Σ' αντίθεση με τους δύο, Ομόνοια και Ανόρθωση θα διατηρήσουν κατά κάποιο τρόπο το ύψος του προϋπολογισμού τους, καθιστώντας έτσι το άτυπο πρωτάθλημα των μπάτζετ πολύ πιο ενδιαφέρον σε σχέση με τα τελευταία χρόνια. Εάν δηλαδή, κυρίως ο ΑΠΟΕΛ αλλά και ο Απόλλωνας είχαν μια μεγάλη διαφορά δυναμικότητας στα λεφτά που επένδυαν, πλέον η ψαλίδα θα μειωθεί σε τέτοιο σημείο που ενδεχομένως οι τέσσερις ομάδες να ξεκινούν, οικονομικά μιλώντας, από την ίδια αφετηρία. Αυτό μπορεί να μην λέει τίποτα, μπορεί όμως να λέει και πολλά. Γιατί, ναι μεν τα λεφτά δεν είναι το παν στο ποδόσφαιρο, είναι όμως ισχυρό όπλο στα χέρια του καθενός. Τόσο που τα τελευταία χρόνια η ομάδα που κατακτούσε πρωταθλήματα ήταν μακράν η πιο ισχυρή οικονομικά. Αν μη τι άλλο, φαίνεται πάντως ότι αλλάζουν τα δεδομένα και τα μπάτζετ συναντιούνται…

Δεν μας πείσατε…



ΤΟΥ **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Κάλλιο αργά παρά ποτέ για την απόφαση του πρόεδρου της ΚΟΠ να τοποθετηθεί, επέλεξε, ωστόσο, ένα τρόπο που περισσότερο «βόλεψε» τον ίδιο, γιατί άλλο μια συνέντευξη – συζήτηση και ανταλλαγή επιχειρημάτων και άλλο υποβολή γραπτών ερωτήσεων και απαντήσεων σε χρονικό διάστημα τριών ημερών!

Δεν χρειαζόταν, μας είπε ο πρόεδρος της ΚΟΠ, να εξαντλούσαμε τα περιθώρια για να πάρουμε την τελική μας απόφαση, από τη στιγμή που επιδημιολόγοι ήταν ξεκάθαροι και αρνητικοί στην οποιαδήποτε αλλαγή. Δεν μας είπε, όμως και ούτε υπήρχε (βάσει διαδικασίας της συνέντευξης) η δυνατότητα να ερωτηθεί ξανά, για το πώς εξηγεί τις συνεχόμενες αλλαγές τις τελευταίες μέρες σε αρχικές αποφάσεις των επιδημιολόγων, καθώς και την επίσπευση εφαρμογής διαφόρων αποφάσεων σε χαλαρωτικά μέτρα και αν θα έπρεπε, υπό τα νέα αυτά δεδομένα, η ΚΟΠ να το… πάλευε.

Μας είπε ο κύριος Κούμας, πως τόσο η απόφαση για διακοπή όσο και για την αύξηση ομάδων της πρώτης κατηγορίας δεν ήταν προσχεδιασμένη, αλλά ανάγκη που προέκυψε από τις ειδικές συνθήκες που προκάλεσε η πανδημία. Δεν μας είπε, ωστόσο, πώς εξηγεί το φαινόμενο των πρώτων συζητήσεων – προτάσεων για διακοπή και ταυτόχρονα αύξηση ομάδων, λίγες μόνο μέρες μετά την εμφάνιση της πανδημίας στη χώρα μας! Ούτε μάθαμε ποιες ήταν αυτές οι ειδικές συνθήκες και αν η κατάσταση έχει πλέον εξομαλυνθεί, απλά επειδή καμία ομάδα δεν υποβιβάστηκε και την ίδια ώρα ίσχυσε κανονικά η άνοδος… Ενδιαφέρον θα είχε επίσης, σε μια συζήτηση με τον πρόεδρο της ΚΟΠ, περί προσχεδιασμένων αποφάσεων, η άποψή του για το γεγονός πως κάποιες από τις ομάδες που μιλούσαν για ανάγκη προετοιμασίας πάνω από ένα μήνα, δεν ξεκίνησαν καν προπονήσεις, όταν στις 8 Μαΐου δόθηκε η σχετική άδεια…

Μας είπαν, κυβέρνηση και επιδημιολόγοι, πως τίποτα δεν μπορούσε να αλλάξει απ' όσα συμπεριλαμβάνονταν στο υγειονομικό πρωτόκολλο για τον αθλητισμό. Αλλαγές, ωστόσο, προέκυψαν τις αμέσως επόμενες μέρες σε σχέση με τις προπονήσεις, ενώ ακόμη και στο μείζον θέμα της διαχείρισης κρούσματος, μετά τις υπεραγορές και γενικότερα τις επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, η καραντίνα των δεκατεσσάρων ημερών δεν ισχύει ούτε για τα σχολεία!

Γενικότερα, όσοι μίλησαν και τοποθετήθηκαν, για τα όσα καθόρισαν την ιστορική απόφαση της οριστικής διακοπής της φετινής αγωνιστικής περιόδου, μας είπαν πολύ λιγότερα απ' αυτά που, λογικά, θα έπρεπε να (μπορούσαν) να μας πουν.

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2020

Eurobank Cyprus

| Μεταβολές εβδομάδας | | |

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **AKSHAT RATHI ΚΑΙ THOMAS SEAL / BLOOMBERG**

Προτεραιότητα η μετάβαση στην πράσινη οικονομία

Με κοινή ανακοίνωσή τους, κολοσσοί διεθνούς βεληνεκούς ένωσαν τη φωνή τους με όλους όσοι απευθύνουν έκκληση στις κυβερνήσεις του κόσμου να χρηματοδοτήσουν μια πράσινη ανάκαμψη, όταν η πανδημία λήξει. Οι εν λόγω όμιλοι, συνολικής αξίας 2,4 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, οι οποίοι ξεπερνούν τους 150 και ανάμεσά τους συγκαταλέγονται οι Adobe και Unilever μεταξύ πολλών άλλων, ζητούν από τις πολιτικές ηγεσίες να διασφαλίσουν πως η απόκρισή τους στην πανδημία «βασίζεται σε τολμηρές δράσεις για την κλιματική αλλαγή, δίνοντας προτεραιότητα στη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία, συνδυάζοντας πολιτικές και προγράμματα ανάκαμψης με τα τελευταία επιστημονικά δεδομένα».

Οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο προετοιμάζουν πακέτα διάσωσης

Εκκληση από 150 ομίλους για κρατική χρηματοδότηση δράσεων με περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

ύψους τρισεκατομμυρίων δολαρίων και οι επιλογές που θα κάνουν για το πού θα διοχετευθούν τα εν λόγω κονδύλια θα επηρεάσουν το περιβάλλον τις επόμενες δεκαετίες. Το αίτημα για μια αντιρρυπογόνο ανάκαμψη έχει διατυπωθεί ήδη από θεσμικούς επενδυτές, διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και υψηλόβαθμους αξιωματούχους σε υπουργεία Οικονομικών και κεντρικές τράπεζες. «Ανεξαρτήτως της πανδημίας, η κλιματική αλλαγή θα συνεχιστεί. Θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε αυτήν την ευκαιρία που μας δίνεται για την επανεκκίνηση της οικονομίας και την ανάκαμψή της, οπότε να εφαρμόσουμε στρατηγικές που συνάδουν με τους στόχους αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής», επισημαίνει η Ανίκα Μπρέσκι, πρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος της φινλανδικής εταιρείας χάρτου και συσκευασίας Stora Enso. Η ανακοίνωση συντάχθηκε από την πρωτοβουλία «Στόχοι βασισμένοι στην επιστήμη» (iSBT), όργανο που συγκροτήθηκε από τον ΟΗΕ και άλλους διεθνείς περιβαλλοντικούς οργανισμούς για να βοηθήσει τις εταιρείες να εναρμονιστούν με τους στόχους της Συμφωνίας του Παρισιού για το Κλίμα. Η πρωτοβουλία αυτή συνεργάζεται με άνω των 800 επιχειρήσεων, που δεσμεύθηκαν να καταρτίσουν ή έχουν ήδη καταρτίσει σχέδια για τη δραστική περικοπή των εκπομπών ρύπων τις προσεχείς δεκαετίες. Εάν οι κυβερνήσεις εναρμονίσουν τις πολιτικές τους με τις επιστήμες που μελετούν το κλίμα, οι προαναφερθείσες επιχειρήσεις θα δαπανήσουν λιγότερα για την επίτευξη των στόχων μείωσης της υπερθέρμανσης του πλανήτη, όπως επισήμανε ο Πολ Σίμπσον, επικεφαλής του μη κερδοσκοπικού οργανισμού CDP, ο οποίος έχει αναλάβει τη δημοσιοποίηση των στοιχείων διεθνώς για τον αντίκτυπο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο περιβάλλον. Λόγου χάριν, για μια εταιρεία η μείωση των εκπομπών ρύπων σημαίνει ότι πρέπει να τροποποιήσει τον στόλο των οχημάτων της που φέρουν μηχανές εσωτερικής καύσεως και, αντ' αυτών, θα πρέπει να τα αντικαταστήσει με ηλεκτρικά. Εάν, τώρα, μια κυβέρνηση χρηματοδοτούσε την κατασκευή υποδομών με σταθμούς φόρτισης και επιδοτούσε αυτά τα οχήματα, τότε και η εταιρεία θα δαπανούσε λιγότερα στη μετάβασή της. «Θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί πως θα ήταν φθηνότερο για τις επιχειρήσεις, αλλά η ουσία είναι πως θα ήταν πιο γρήγορο, εάν οι δαπάνες τους εναρμονίζονταν με τους στόχους μείωσης της θερμοκρασίας του πλανήτη», επισημαίνει ο κ. Σίμπσον, ο οποίος συμμετέχει και στην πρωτοβουλία iSBT.

Αντιστοίχως, η δράση για την ανάκαμψη μετά τον κορωνοϊό αποτελεί μια ευκαιρία για τις κυβερνήσεις να απομακρυνθούν από την επιδότηση των ορυκτών καυσίμων και να στηρίξουν την καθαρή ενέργεια, σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Κιμ Χέλστρομ, υπεύθυνος κλιματικής στρατηγικής στη Hennes & Mauritz (H&M). Ο γνωστός σουηδικός όμιλος ένδυσης συνυπέγραψε την ανακοίνωση - έκκληση προς τις κυβερνήσεις και ένας από τους περιβαλλοντικούς του στόχους είναι να τροφοδοτεί αποκλειστικά με ανανεώσιμη ενέργεια τις δραστηριότητές του έως το 2030.

Εν κατακλείδι, αναφέρεται ότι σχεδόν τα δύο τρίτα των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έκκληση έχουν την έδρα τους στην Ευρώπη και αυτό καταδεικνύει πως εκεί υπάρχουν και οι αυστηρότερες περιβαλλοντικές προδιαγραφές. Στόχος της Ε.Ε. είναι να επιτύχει μηδενικούς ρύπους έως το 2050, οπότε οι επιχειρήσεις πρέπει να συμμορφωθούν με αυτόν.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy



Το άνοιγμα των αεροδρομίων ως προϋπόθεση για επανεκκίνηση της τουριστικής βιομηχανίας

Πανευρωπαϊκή πρωτιά

Η δήλωση του ΥΠΟΙΚ ανήμερα της ονομαστικής του εορτής ότι η Κύπρος θα καταφύγει στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, γνωστό και ως ESM στα αγγλικά, για δάνειο ύψους €400εκ., τον καθιστά τον πρώτο Υπουργό Οικονομικών που αιτείται ένταξης στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα με τίτλο «Pandemic Crisis Support». Η Κύπρος με αυτό το 10ετους διάρκειας δάνειο σκοπεύει να καλύψει τις αυξημένες δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί στην υγεία για την αντιμετώπιση της πανδημίας και αντιστοιχούν στο 2% του ΑΕΠ. Το πρόγραμμα θα είναι ανοικτό για τα επόμενα δυόμισι χρόνια και θα προσφέρει στήριξη μέχρι €240 δισ. ή 2% του ΑΕΠ κάθε χώρας μέλους. Η Κομισιόν, μετά την παραχώρηση της πίστωσης, θα παρακολουθεί την αξιοποίηση των χρημάτων για να διασφαλίσει ότι όλες οι δαπάνες είναι σχετικές με την αντιμετώπιση της πανδημίας. Το επιτόκιο ορίζεται στο 0,105% ετησίως, ενώ θα πληρωθεί και ένα ποσό ίσο με το 0,25% του δανείου μόλις δοθεί η έγκριση (στην περίπτωση της Κύπρου €1εκ.).

Παρέμβαση στην εύρυθμη λειτουργία των αγορών

Μετά από αρκετές εβδομάδες ψιθυρολογίας, η γερμανική Lufthansa παραδέχτηκε δημόσια ότι βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο συζητήσεων με την κυβέρνηση της χώρας της για την παραχώρηση κρατικής στήριξης ύψους €9 δισ. έναντι του 20% του μετοχικού της κεφαλαίου. Επιπλέον, το γερμανικό κράτος θα λάβει δυο θέσεις στο συμβούλιο της εταιρείας ενώ τα δικαιώματα ψήφου που κατέχει θα παραμείνουν σε αναστολή εκτός εάν εκδηλωθεί προσπάθεια εξαγοράς. Η συμφωνία πιθανότατα θα προνοεί την αναστολή της πληρωμής μερισμάτων στους μετόχους καθώς και παροχών στη διοίκηση. Μέρος των χρημάτων θα παραχωρηθεί υπό τη μορφή δανεισμού από την κρατικών συμφερόντων τράπεζα KfW, η οποία επιπλέον θα παραχωρήσει και ομόλογο για το 5% στο μετοχικό κεφάλαιο συν μία μετοχή. Ουσιαστικά, η κυβερνητική παρέμβαση διασφαλίζει ότι κανένας τρίτος δεν θα επιχειρήσει να εκμεταλλευτεί τη χαμηλή αποτίμηση της εταιρείας και να την εξαγοράσει. Στην Κύπρο όλο αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως στρέβλωση του ανταγωνισμού και παρέμβαση στην εύρυθμη λειτουργία των αγορών.

Τέλος εποχής

Τα απανωτά πλήγματα των τελευταίων ετών οδήγησαν στο τέλος της παγκοσμιοποίησης! Τη δήλωση έκανε η επικεφαλής οικονομολόγος της Παγκόσμιας Τράπεζας η οποία αναφέρθηκε στην απόφαση για το Brexit, την κρίση του 2008 και τον εμπορικό πόλεμο μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ. Η πανδημία του κορωνοϊού, όμως, σύμφωνα πάντα με την κα. Ράινχαρντ έδωσε το καθοριστικό και θανατηφόρο κτύπημα και σήμανε το τέλος μιας εποχής. Η συνέπεια θα είναι η μόνιμη πτώση και προσαρμογή του παγκόσμιου ΑΕΠ σε χαμηλότερα επίπεδα. Στο μέλλον θα δούμε πιο εσωστρεφείς και πιο αυτάρκεις οικονομίες ενώ τον αρνητικό αντίκτυπο θα πρέπει να βρουν τρόπο να διαχειριστούν οι αναπτυσσόμενες εξαγωγικές χώρες.

Νέα υγειονομικά δεδομένα

Καθώς στις ΗΠΑ έχει ξεκινήσει η σταδιακή επαναλειτουργία των 1.000 περίπου καζίνο της χώρας, ο κλάδος αναγκάζεται να προσαρμοστεί σε νέα δεδομένα όπως είναι ο περιορισμός στην χωρητικότητα. Αυτό για τις επιχειρήσεις, γιατί για τους πελάτες η σημαντική αλλαγή αφορά στη διακοπή της προσφοράς δωρεάν φαγητού από ανοιχτό μπουφέ. Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο CEO ενός μεγάλου καζίνο στο Λας Βέγκας, θα περάσουν πολλά χρόνια μέχρις ότου ένας πελάτης θα είναι διατεθειμένος να πάρει φαγητό από ένα πιάτο που κάποιος άλλος έχει χρησιμοποιήσει λίγο πριν για τον ίδιο λόγο.

Επιτακτική ανάγκη

Αποτελεί εύρημα του Συμβούλιου Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας Κύπρου ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη για «...διαφοροποίηση της εθνικής επενδυτικής και ευρύτερης αναπτυξιακής πολιτικής της κυβέρνησης» και αυτό από μόνο του αποτελεί είδηση!

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιτόκιο ανατοκισμού

Επιτόκιο ανατοκισμού καλείται η συνολική απόδοση, η οποία εκφράζεται ως ποσοστό επί του αρχικού κεφαλαίου, σε περίπτωση ανατοκισμού, δηλαδή όταν το κεφάλαιο και ο τόκος μιας περιόδου τοκιστούν ξανά για ακόμη μια περίοδο.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Δύο ενεργειακά νησιά με πάρκα ανεμογεννητριών δημιουργεί η Δανία

Ενα φιλόδοξο ενεργειακό έργο δρομολογεί η Δανία. Προβλέπει την ανάπτυξη δύο ενεργειακών νησιών με πάρκα ανεμογεννητριών σε Βαλτική και Βόρειο Θάλασσα. Το έργο, που περιλαμβάνει την αξιοποίηση του νησιού Μπόρνχολμ αλλά και την κατασκευή ενός τεχνητού νησιού, θα κοστίσει έως και 37 δισεκατομμύρια ευρώ και εντάσσεται στο ευρύτερο σχέδιο της χώρας να μειώσει τις εκπομπές αέριων ρύπων κατά 70% μέσα στην επόμενη δεκαετία. Το έργο θα χρηματοδοτηθεί παράλληλα από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων θα προέλθει από ιδιωτικές επιχειρήσεις.Η κυβέρνηση της Δανίας ευελπιστεί πως μέχρι το 2030 το κάθε νησί θα έχει απόδοση 2 γιγαβάτ, ενώ σε βάθος χρόνου θα αποδίδει 5 γιγαβάτ έκαστο. Μάλιστα, ενδέχεται να ανεγερθούν στα νησιά και εργοστάσια παραγωγής υδρογόνου, τα οποία θα αξιοποιούν την αιολική ενέργεια. Με την ελάχιστη απόδοση των 2 γιγαβάτ, τα δύο αιολικά πάρκα θα μπορούν να ηλεκτροδοτήσουν 4 εκατομμύρια νοικοκυριά από τα 5,8 εκατομμύρια νοικοκυριά που περιλαμβάνει η χώρα. Τα υπεράκτια αιολικά πάρκα που υπάρχουν ήδη στην περιοχή και τροφοδοτούν τη Δανία έχουν απόδοση 1,7 γιγαβάτ. Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση, η Δανία σκοπεύει να προσεγγίσει την ολλανδική και την πολωνική κυβέρνηση, ώστε να εξετάσουν τη δυνατότητα σύνδεσης των δύο έργων μεταξύ τους.

Επίσης, θα ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με τις ίδιες χώρες, καθώς και με τη Σουηδία

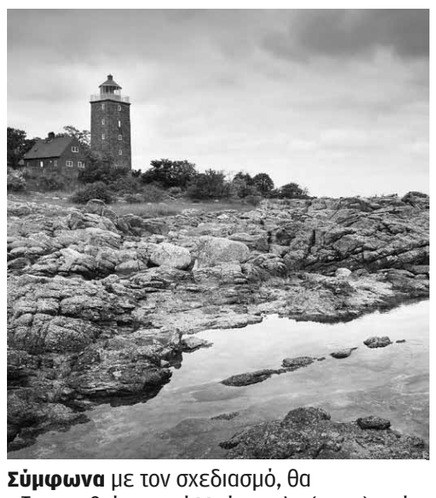

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, θα αξιοποιηθεί το νησί Μπόρνχολμ (φωτ.) ενώ θα προχωρήσει και η κατασκευή ενός τεχνητού νησιού στη Βόρεια Θάλασσα.

και τη Γερμανία, καθώς ενδέχεται να ενδιαφέρονται για χρήση της αιολικής ενέργειας που θα παράγουν τα δύο νησιά. Σύμφωνα με τον Τζιλς Ντίκσον, επικεφαλής της ένωσης Wind Europe, πρόκειται για μία «πολύ θετική εξέλιξη». «Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζουμε ότι κάθε φορά που κατασκευάζουμε ένα νέο υπεράκτιο αιολικό πάρκο, όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες μπορούν να επωφεληθούν από την ενέργεια που παράγεται», σημείωσε ο ίδιος. Πρόκειται για «τη μεγαλύτερη επένδυση σε έργα υποδομών στην ιστορία» της χώρας, δήλωσε στους Financial Times ο υπουργός Κλίματος και Ενέργειας της Δανίας, Νταν Γιόργκενσεν. «Για εμάς αποτελεί ένα νέο πρότυπο», συμπλήρωσε. Ο ίδιος μάλιστα τόνισε ότι η πανδημία όχι μόνον δεν σταμάτησε τα σχέδια της κυβέρνησης για καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, αλλά της έδωσε επιπλέον ώθηση. Εξάλλου, όπως συμπλήρωσε ο ίδιος, το κρατικό σχέδιο πρόκειται να δημιουργήσει χιλιάδες θέσεις εργασίας. «Ακόμη και εν μέσω μιας πρωτοφανούς υγειονομικής κρίσης, το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής δεν γίνεται μικρότερο. Αντιμετωπίζουμε παράλληλα και μία κλιματική κρίση», σχολίασε ο Γιόργκενσεν. Σίγουρα, ο κλάδος των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας δεν άνθησε σημαντικά εν μέσω της πανδημίας. Ενδεικτικά, το 2020 οι υποδομές ΑΠΕ στην Ευρώπη θα αυξηθούν με μικρότερο –κατά το ένα τρίτο– ρυθμό σε σχέση με το 2019. Σύμφωνα με τη Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας (IEA) πρόκειται για τη μεγαλύτερη συρρίκνωση του κλάδου από το 1996. Παρ' όλα αυτά, ο κλάδος των ΑΠΕ εξακολουθεί να διογκώνεται, αν και με χαμηλότερους ρυθμούς. Μάλιστα, θα είναι ο μόνος τομέας στον ευρύτερο κλάδο της ενέργειας, που θα αναπτυχθεί φέτος, κατά τις εκτιμήσεις της IEA.

Η Δανία ήταν η πρώτη χώρα παγκοσμίως, που κατασκεύασε υπεράκτια αιολικά πάρκα το 1991 και πρόσφατα κατέστη πρώτη δύναμη στον κλάδο. Φιλοξενεί εξάλλου και δύο από τις μεγαλύτερες εταιρείες αιολικής ενέργειας στον κόσμο, την Orsted και την Vestas.

Στο προσκήνιο ομόλογα για περιβαλλοντικά έργα

Στα 108,4 δισ. δολάρια έχουν ήδη φθάσει τα ομόλογα κορωνοϊού, τα οποία έχουν από την αρχή της χρονιάς εκδώσει διεθνείς οργανισμοί, τράπεζες ανάπτυξης και επιχειρήσεις, όπως καταγράφεται στα στοιχεία που συγκέντρωσε το Bloomberg.

Οι επιχειρήσεις της Κίνας έχουν εκδώσει συνολικά τα περισσότερα ομόλογα πανδημίας, ύψους 48,3 δισ. δολαρίων. Πάντως, τα πράσινα ομόλογα, με τα οποία χρηματοδοτούνται αντιρρυπογόνα έργα, μειώθηκαν στην αρχή της πανδημίας. Τώρα δίνεται έμφαση και σε αυτά και σε όσα συνδράμουν στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων.

Παράλληλα, οι μεγαλύτερες ενεργειακές εταιρείες της Γηραιάς Ηπείρου, όπως οι BP, Total και Royal Dutch Shell, περιορίζουν τις επενδύσεις στα ορυκτά καύσιμα και περιφρουρούν την έκθεσή τους στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ώρα που οι αμερικανικοί ενεργειακοί όμιλοι μένουν αμετακίνητοι στα ορυκτά καύσιμα.

Ειδικότερα, η αμερικανική τράπεζα Bank of America εξέδωσε ομόλογο τον Μάρτιο, ενόσω ο ιός εξαπλωνόταν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Πάντως, είναι μια τράπεζα η οποία έχει εμπειρία σε τίτλους με περιβαλλοντικό και κοινωνικό πρόσημο, από την έκδοση τέτοιων ομολόγων έχει συγκεντρώσει περισσότερα από 8 δισ. δολάρια. Αλλα συναφή ομόλογα ήταν αυτά της φαρμακοβιομηχανίας Pfizer, που της απέφεραν 1,25 δισ. ευρώ και αφορούσαν δράσεις βιωσιμότητας, κι εκείνα των 800 εκατ. δολαρίων της USAA Capital, τα οποία χρηματοδοτούν έργα και για την ανακούφιση των επιπτώσεων της πανδημίας μεταξύ άλλων. Επενδυτικοί όμιλοι όπως ο Nuveen and Eaton Vance management, ο οποίος ειδικεύεται στα ομόλογα χρηματοδότησης έργων με περιβαλλοντικό και κοινωνικό στόχο, επισημαίνουν ότι απλώς η Bank of America έκανε την αρχή και θα την ακολουθήσουν και άλλες τράπεζες.

Εν τω μεταξύ, οι κατεξοχήν ρυπογόνες βιομηχανίες, όπως αυτές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, περιορίζουν σταδιακά τις επενδύσεις τους στα ορυκτά καύσιμα, ενισχύοντας ώς ένα βαθμό τις αντίστοιχες στην ήπια ενέργεια – και αυτά συμβαίνουν στην Ευρώπη. Τα σχέδια των BP, Royal Dutch Shell και Total συνάδουν με το μεγάλο σχέδιο της Ε.Ε. για τον μετασχηματισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας σε πράσινη χωρίς ανθρακικό αποτύπωμα, αναφέρει το Reuters. Ο προσανατολισμός αυτός θα συνδεθεί και με την ανάκαμψη από την πανδημία. Η BP δεν θα αλλάξει τα σχέδιά της για τα 500 εκατ. δολάρια σε δράσεις χαμηλών ρύπων φέτος, αν και μείωσε συνολικά τις δαπάνες κατά 20% λόγω πανδημίας, ενώ ο επικεφαλής της Shell, Μπεν βαν Μπέουρτεν, εξέφρασε την επιθυμία να περισώσει τον κλάδο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας από δραστικές μειώσεις. Τέλος, η γαλλική Total, παρά τις γενικές περικοπές επενδύσεων κατά 3 δισ. στα 15 δισ. δολάρια, διατηρεί ανέπαφα κονδύλια 1,5 - 2 δισ. δολαρίων σε έργα χαμηλού ανθρακικού αποτυπώματος.

Ο ρόλος των τραπεζών στην κρίση και οι δεύτερες σκέψεις

Το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων δημιούργησε ένα δυνατό παρασκήνιο με τράπεζες που δεν θα συμμετείχαν



Είτε μέσα σε ένα Σχέδιο, είτε όχι, τη δεδομένη στιγμή σημασία έχει σε πόσο καιρό μπορούν να κινητοποιηθούν οι τράπεζες και να δώσουν δανεισμό μέσω του «Πλάνου Βήτα» που ετοιμάζεται.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μόλις ανακοινώθηκε το πρώτο κρούσμα κορωνοϊού στην Κύπρο κανείς δεν ήξερε πόσο θα διαρκέσει η πανδημία και τι βάθος θα έχει. Ενόψει του «lockdown» όμως η Κυβέρνηση έλαβε μέτρα τα οποία αποσκοπούσαν στην αντιμετώπιση της πανδημίας βάσει των δημοσιονομικών της ορίων και τότε οι τράπεζες άρχισαν να δηλώνουν πως θα βοηθήσουν την οικονομία παρέχοντας ρευστότητα. Με έναν αστερίσκο όμως που είχε βαρύνουσα σημασία. Παρουσιάστηκαν πρόθυμες να παραχωρήσουν ρευστότητα σε βιώσιμους πελάτες και βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα για να συνεχίσουν τη λειτουργία τους, αλλά και να γίνουν κοινωνοί του σχεδίου κρατικών εγγυήσεων, εκείνου των 2 δισεκατομμυρίων ευρώ. Από τότε όμως άλλαξαν πολλά. Όπως για παράδειγμα ότι μετά από 70 ημέρες δεν υφίσταται το επίμαχο νομοσχέδιο και μπαίνει σε εφαρμογή το «Σχέδιο Βήτα», αλλά και λίγο πριν αποσυρθεί οι τράπεζες είχαν χάσει το ενδιαφέρον τους για να δανειοδοτήσουν με τους όρους του Σχεδίου και ενδεχομένως να μην συμμετείχαν αν ψηφιζόταν. Συμπληρώνεται μία εβδομάδα μετά την απόσυρση του νομοσχεδίου των κρατικών εγγυήσεων από την Κυβέρνηση και γίνεται παρασκηνιακά γνωστό πως δύο τράπεζες ημέρες πριν την απόσυρσή του, είχαν δηλώσει πως δεν θα συμμετείχαν. Από την άλλη, άρχισαν οι φήμες πως και οι τράπεζες που θα συμμετείχαν δεν θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στο βαθμό που αρχικά είχαν ανακοινώσει, διότι οι αλλαγές στο νομοσχέδιο τις έφερναν αντιμέτωπες με μεγαλύτερο ρίσκο συγκριτικά με τα οφέλη που θα λάμβαναν. Ποιος ο ρόλος των τραπεζών όμως μέσα στην κρίση που έχει δημιουργηθεί και ποια στάση έπρεπε να κρατήσουν; Δεδομένης της κατάστασης πως δεν βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μία τραπεζική κρίση, οι τράπεζες αν και πολύ πιο θωρακισμένες, παρουσιάζονται διστακτικές να αναλάβουν ρίσκο και να δημιουργήσουν εκ νέου νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε ένα περιβάλλον αβέβαιο και με τα επιδημιολογικά δεδομένα να αλλάζουν μέρα με την ημέρα. Η διστακτικότητα –μερικών- τραπεζών, όπως περιγράφουν τραπεζικές πηγές έγκειται στο γεγονός πως χρειάστηκαν πολλές τομές από το 2013 για να έρθουν σε μία καλή κατάσταση οι τράπεζες της Κύπρου και δεν θέλουν να διαβρωθεί ο ισολογισμός τους με δανεισμό που δεν θα λάβουν πίσω. Μεγάλη συζήτηση επίσης δημιουργήθηκε για τη στάση των τραπεζών απέναντι στην υποχρέωση που έχουν να στηρίξουν τις κινήσεις της Κυβέρνησης. Πηγές που είναι εις θέση να γνωρίζουν, ανάφεραν στην εφημερίδα πως μέλη της Κυβέρνησης έδειξαν σε «high level» επίπεδο την απαρέσκειά τους για την αρνητική στάση συγκεκριμένων τραπεζών να στηρίξουν την οικονομία υπό όποιο νομοσχέδιο και να υπήρχε στο τραπέζι τελικά. Την ίδια ώρα, πηγές που μπορούν να αντιληφθούν τραπεζικές πρακτικές, υπογραμμίζουν πως οι τράπεζες έχουν ήδη προχωρήσει σε δημιουργία δανειακών προϊόντων τα οποία δίνουν έναντι του Σχεδίου των κρατικών εγγυήσεων όπως είχε διαμορφωθεί, προσπαθώντας να συνεχίσουν το «Business as usual» τους.

> **Τραπεζικές πηγές εξηγούν πως μέσα σε αυτές τις 70 ημέρες έχουν δώσει ήδη αρκετό δανεισμό σε όποιον πελάτη τους έχει βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο.**

Ο αντίλογος

Από την αντίπερα όχθη, τραπεζικές πηγές που τους μεταφέρθηκαν τα παραπάνω, εξήγησαν στην εφημερίδα πως μέσα σε αυτές τις 70 ημέρες έχουν δώσει ήδη αρκετό δανεισμό σε όποιον πελάτη τους έχει βιώσιμο επιχειρηματικό μοντέλο και θέλει να καλύψει τα τρέχοντα του έξοδα και δεν χρειάζονταν κανένα νομοσχέδιο για να αρχίσουν να δανείζουν. Την ίδια ώρα, ως απάντηση στην απαρέσκεια για την μη συμμετοχή μερίδας τραπεζών στο νομοσχέδιο που θα περνούσε (αν θα περνούσε) με τις εγγυήσεις των 1,5 δισ. ευρώ, σχολίασαν ότι όπως είχε διαμορφωθεί, δεν θα βοηθούσε την πραγματική οικονομία, δημιουργούσε αρκετό ρίσκο για τις τράπεζες και το ενδιαφέρον ήταν λογικό να μην είναι το ίδιο με το αρχικό. Όσον αφορά στο «μύθο της ρευστότητας» που όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης αναφέρουν, συμπλήρωσαν πως ενώ πράγματι υπάρχει πλεονάζουσα ρευστότητα, τα δάνεια δεν δίνονται από τη ρευστότητα, αλλά από τα κεφάλαια. Δηλαδή, για κάθε δάνειο που δίνεται, πρέπει η τράπεζα να έχει και τα κατάλληλα κεφάλαια. Άρα, σε ένα περιβάλλον που δεν είναι γνωστό τι θα γίνει με τους επόπτες των τραπεζών όταν λήξει ο «συναγερμός της πανδημίας» δεν είναι ορθό να δοθεί απεριόριστος αριθμός δανείων ή πόσω μάλλον να δοθεί δανεισμός από μία τράπεζα που στο τέλος θα διακινδυνεύσει περισσότερα από όσα έχει να κερδίσει. Τέλος, ανάφεραν πως σχεδόν όλες -αν όχι όλες- οι τράπεζες θα συμμετείχαν λίγο πολύ στο Σχέδιο των Εγγυήσεων, καθώς δεν δεσμεύονταν από κάποιο συμβόλαιο – μορατόριουμ ότι θα συμμετείχαν ή όχι όπως ισχύει για το ΕΣΤΙΑ.

Πόσο γρήγορα

Όπως και να έχει, αρκετός χρόνος έχει ήδη χαθεί. Είτε μέσα σε ένα Σχέδιο, είτε όχι, τη δεδομένη στιγμή σημασία έχει σε πόσο καιρό μπορούν να κινητοποιηθούν οι τράπεζες και να δώσουν δανεισμό μέσω του «Πλάνου Βήτα» που ετοιμάζεται. Τραπεζικές πηγές τόνισαν ότι οι τράπεζες μπορούν αμέσως μετά την έγκριση του «Πλάνου Βήτα» να δώσουν ρευστότητα σε βιώσιμους και μόνο δανειολήπτες, αλλά το ρίσκο θα πρέπει να είναι σε πλαίσια που δεν θα φέρουν σε δύσκολη θέση τις τράπεζες και δεν θα γυρίσουν οι τώρα κινήσεις «μπούμερανγκ» στην οικονομία στο άμεσο μέλλον αμέσως μετά την λήξη του μορατόριουμ των δόσεων των δανείων τον Δεκέμβριο. Η ουσία για τις τράπεζες της Κύπρου δεν είναι να δώσουν σωρεία δανείων ώστε να μειώσουν τη ρευστότητά τους, αλλά να δώσουν δάνεια που θα έχει νόημα να δοθούν και όχι απλά για επιχειρήσεις που βάσει αναλύσεων δεν θα τα καταφέρουν. Οι τράπεζες θα προστατεύσουν πάση θυσία τα κεφάλαιά τους, τονίστηκε χαρακτηριστικά.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας
Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύφος σεμνό, απέριττο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

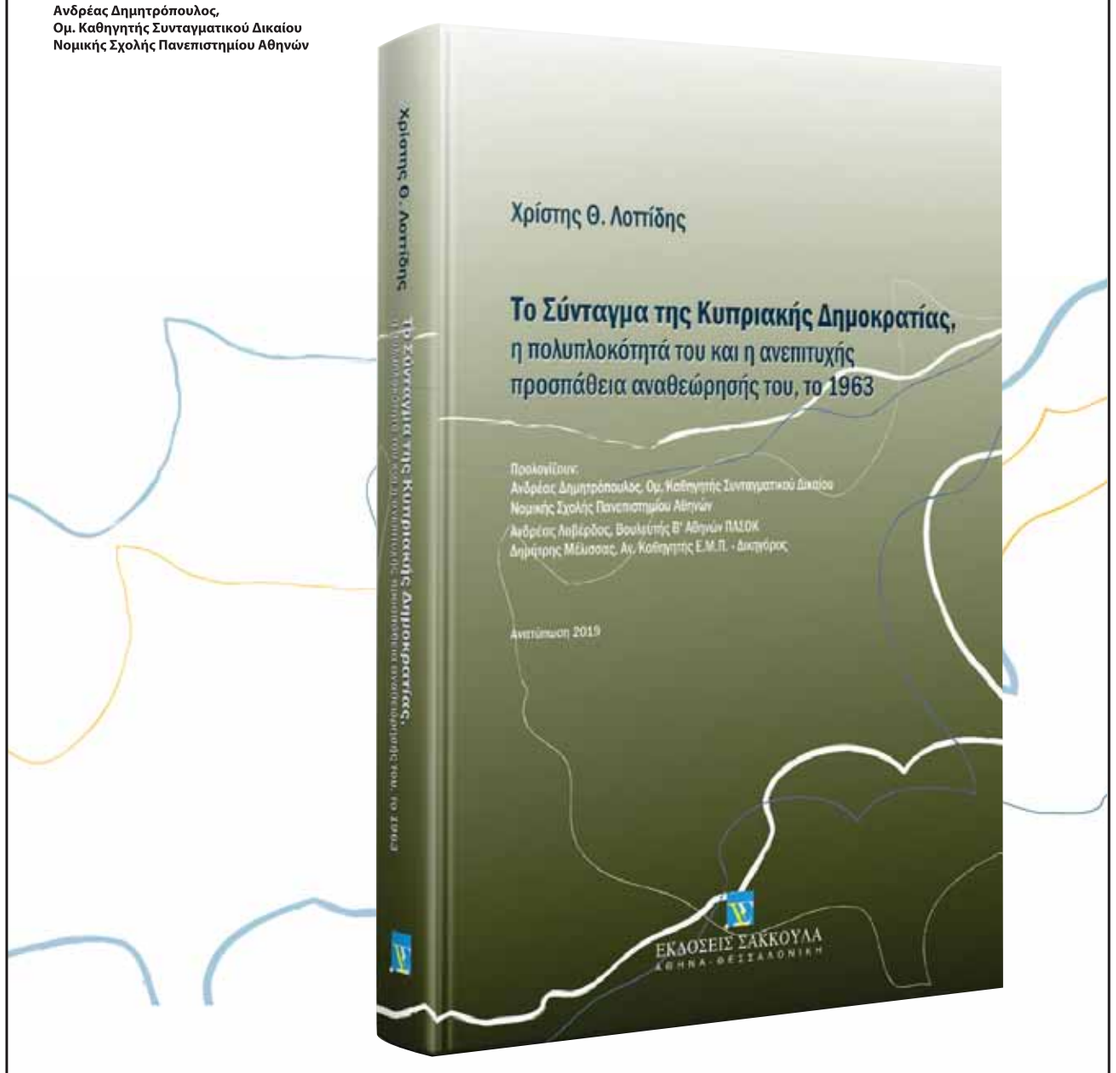

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιπποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - **Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1** - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - **www.sakkoulas.gr** - **info@sakkoulas.gr**

ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ & *καριέρα*

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΡΙΕΡΑΣ

Η **Εθνική Ασφαλιστική Κύπρου,** ζητά να προσλάβει:

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
(Κωδικός Θέσης: ΕΝΥ 10-01)

Καθήκοντα/ Αρμοδιότητες Θέσης
Γνωμοδοτεί επί παντός νομικού θέματος για την εξώδικη και δικαστική προστασία των συμφερόντων της Εταιρείας, εποπτεύει, κατανέμει αρμοδιότητες και αναθέτει τη διαχείριση υποθέσεων σε συνεργαζόμενα με την Εταιρεία Δικηγορικά Γραφεία/Δικηγόρους.

Η θέση θα αναφέρεται στο Διευθύνοντα Σύμβουλο.

Απαραίτητα Προσόντα
- Πτυχίο Πανεπιστημίου στη Νομική (Επιπρόσθετο προσόν: Μεταπτυχιακό δίπλωμα)
- Δικαίωμα άσκησης της δικηγορίας στην Κύπρο
- Πενταετής τουλάχιστον πείρα ως Νομικός κατά προτίμηση στον ασφαλιστικό χώρο
- Αποτελεσματικότητα στη διαχείριση νομικών θεμάτων
- Επικοινωνιακή ικανότητα, ευελιξία και προσαρμοστικότητα
- Διοικητικές και οργανωτικές ικανότητες
- Άριστη γραπτή και προφορική επικοινωνία
- Άριστη γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας
- Άριστη γνώση H/Y (εφαρμογές MS Office)

Απολαβές και Ωφελήματα
Η Εταιρεία προσφέρει ανταγωνιστικό πακέτο αποδοχών/ωφελημάτων με βάση τα προσόντα του/της υποψηφίου και προοπτική επαγγελματικής ανέλιξης.

Διαδικασία Πρόσληψης
Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστέλλουν το βιογραφικό τους μέχρι την **Τετάρτη 3 Ιουνίου 2020** σημειώνοντας τον κωδικό θέσης, στην Υπηρεσία Ανθρώπινου Δυναμικού, Ιφιγενείας 7, 2007 Στρόβολος, Τ.Θ. 16272, 2087 Στρόβολος ή με Φαξ στο 22841096 ή με e-mail: career@ethnikiinsurance.com

Όλες οι υποψηφιότητες θα τύχουν πλήρους εμπιστευτικότητας.

Επικοινωνία θα γίνει μόνο με τους/τις επικρατέστερους/ες υποψήφιους/ες.

Μονόδρομος ο επανασχεδιασμός της στρατηγικής των επιχειρήσεων

Βαγγέλης Μόσχος: Ιδιαίτερα ανησυχητικό ότι κατά το β' εξάμηνο αναμένουμε ύφεση 2% στο λιανεμπόριο τροφίμων



Ο επανασχεδιασμός της στρατηγικής των εταιρειών είναι μονόδρομος, πρέπει να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και ιδιαίτερα σημαντικός σε πρωτόγνωρες συνθήκες όπως αυτή που βιώνουμε, τονίζει ο Εμπορικός Διευθυντής Coca-Cola HBC Κύπρου.

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τη θέση πως ο επανασχεδιασμός της στρατηγικής των εταιρειών είναι μονόδρομος, ότι πρέπει να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε πρωτόγνωρες συνθήκες όπως αυτή που βιώνουμε, εκφράζει ο Εμπορικός Διευθυντής Coca-Cola HBC Κύπρου, Βαγγέλης Μόσχος.

Σε συνέντευξή του στην «Κ», τονίζει πως η κρίση που βιώνει η κυπριακή οικονομία αποτελεί και μια αφορμή για την ιδιωτική και δημόσια σφαίρα να αναθεωρήσει πρακτικές και συμπεριφορές, κάτι που ενδεχομένως να συγκρατήσει την προβλεπόμενη ύφεση από ακόμη πιο δυσοίωνα σενάρια. Ο κ. Μόσχος αναφέρει ότι, λόγω του lockdown, οι καταναλωτές στράφηκαν στο διαδικτυακό εμπόριο και στην κατ' οίκον παράδοση προϊόντων, γεγονός που ανάγκασε πολλές επιχειρήσεις να επιταχύνουν τα πλάνα τους και να δηλώσουν το δικό τους «διαδικτυακό παρόν». Τέλος επισημαίνει πως στην Coca-Cola HBC Κύπρου επενδύουν σημαντικά σε σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία και έχουν ψηφιοποιήσει την πλειοψηφία των ενεργειών τους ώστε να παραμένουν δίπλα στους πελάτες και καταναλωτές τους.

- Είστε μία από τις εταιρείες που έλαβαν πρώτες μέτρα πρόληψης κατά της εξάπλωσης του κορωνοϊού. Ποια ήταν η στρατηγική σας για αντιμετώπιση της κρίσης;

- Πρώτη προτεραιότητά μας είναι να παραμένουν οι άνθρωποί μας ασφαλείς. Γι' αυτό, από την πρώτη μέρα που ανακοινώθηκαν τα πρώτα κρούσματα στην Ιταλία ενεργοποιήσαμε την Ομάδα Διαχείρισης Κινδύνου του Οργανισμού, μας που είναι υπεύθυνη για τη στενή παρακολούθηση της κατάστασης, επανεξετάζοντας σε καθημερινή βάση τα μέτρα διαχείρισης σε συνάρτηση με τις οδηγίες των Αρμόδιων Αρχών και του Ομίλου μας. Ως εκ τούτου, από την αρχή της πανδημίας, υιοθετήσαμε τα ύψιστα μέτρα πρόληψης και προστασίας στις εγκαταστάσεις μας και σε όλα τα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας ακολουθώντας αυστηρά τα πρωτόκολλα όσον αφορά στην υγιεινή, την τήρηση των αποστάσεων, τις ταξιδιωτικές οδηγίες και την τηλεργασία.

Σε σύμπνοια με τις απαραίτητες κρατικές οδηγίες, τα εργοστάσιά μας συνέχισαν να παράγουν κανονικά όπως επίσης και τα τμήματα διανομής και πωλήσεων, έτσι ώστε να τροφοδοτούμε απρόσκοπτα τους πελάτες και καταναλωτές μας. Το γραφειακό προσωπικό μας συνέχισε να εργάζεται από το σπίτι και η ευχάριστη έκπληξη είναι ότι και με αυτό τον «πιο ευέλικτο» τρόπο εργασίας δεν αντιμετωπίσαμε κανένα ουσιαστικό θέμα. Παρόλες τις αντιξοότητες, συνεχίζουμε να προσφέρουμε στους καταναλωτές μας αγαθά απαράμιλλης ποιότητας και αξίας με βάση την πελατοκεντρική κουλτούρα που μας χαρακτηρίζει.

- Θεωρείτε πως θα πρέπει να επανασχεδιαστεί η στρατηγική των εταιρειών που ασχολούνται με το retail στην μετά Covid-19 εποχή;

- Η οικονομική δραστηριότητα της Κύπρου θα βρίσκεται σε σοβαρή

> **Λόγω του lockdown οι καταναλωτές στράφηκαν στο διαδικτυακό εμπόριο και στην κατ' οίκον παράδοση προϊόντων, γεγονός που ανάγκασε πολλές επιχειρήσεις να επιταχύνουν τα πλάνα τους και να δηλώσουν το δικό τους «διαδικτυακό παρόν».**

ύφεση για φέτος λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας. Η εξωτερική ζήτηση για υπηρεσίες αναμένεται να μειωθεί σημαντικά ενώ ο τουρισμός έχει δεχθεί σοβαρό πλήγμα. Η εσωτερική ζήτηση προβλέπεται επίσης να συρρικνωθεί λόγω των περιορισμών στον τομέα της κατανάλωσης και των κατασκευών, καθώς επίσης και εξαιτίας της έλλειψης αυτοπεποίθησης από πλευράς καταναλωτών. Ο προϋπολογισμός της κυβέρνησης αναμένεται να σημειώσει μεγάλο έλλειμμα και ως εκ τούτου το δημόσιο χρέος να αυξηθεί.

Στο αποκορύφωμα της κρίσης, ένας μεγάλος αριθμός πελατών μας στο λιανεμπόριο κέρδισε έδαφος περνώντας στο πεδίο των online αγορών. Είναι γεγονός ότι λόγω του lockdown οι καταναλωτές στράφηκαν στο διαδικτυακό εμπόριο και στην κατ' οίκον παράδοση προϊόντων, γεγονός που ανάγκασε πολλές επιχειρήσεις να επιταχύνουν τα πλάνα τους και να δηλώσουν το δικό τους «διαδικτυακό παρόν». Σίγουρα αυτό το φαινόμενο δεν είναι παροδικό αλλά είναι κάτι που θα μας απασχολήσει και στο μέλλον μιας και η αγορά βαίνει προς την κατεύθυνση των online πωλήσεων.

Αφουγκραζόμενοι αυτή τη νέα τάση, έχουμε διαμορφώσει τη στρατηγική μας ανάλογα για να στηρίξουμε τους πελάτες μας σε αυτή την κατεύθυνση να εξυπηρετούνται καλύτερα οι Κύπριοι καταναλωτές. Βασικό χαρακτηριστικό των επιχειρήσεων σήμερα είναι η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα για να παραμείνουν επίκαιρες και σχετικές με την εποχή και τις τάσεις της αγοράς. Ο επανασχεδιασμός της στρατηγικής των εταιρειών είναι μονόδρομος, πρέπει να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και ιδιαίτερα σημαντικός σε πρωτόγνωρες συνθήκες όπως αυτή που βιώνουμε.

Στην Coca-Cola HBC Κύπρου επενδύουμε σημαντικά σε σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία και έχουμε ψηφιοποιήσει την πλειοψηφία των ενεργειών μας ώστε να παραμένουμε δίπλα στους πελάτες και καταναλωτές μας κάθε στιγμή.

Παγκόσμιο φαινόμενο

- Από επιχειρηματικής σκοπιάς, ποια η διαφορά της κρίσης του 2013, με αυτή του 2020 με τον κορωνοϊό;

- Η κρίση του 2013 δεν μπορεί να συγκριθεί με αυτό που βιώνουμε τώρα. Το 2013 μιλούσαμε για μια βαθιά οικονομική κρίση που επηρέασε την Ευρώπη, κυρίως. Τώρα βιώνουμε ένα παγκόσμιο φαινόμενο που επηρεάζει τον τρόπο ζωής μας, την καθημερινότητά μας και την ψυχολογία μας. Σε αυτή την διαφορετική κατάσταση, καλούμαστε να προσαρμοστούμε γρήγορα και να λάβουμε τα απαραίτητα μέτρα.

Η εκτίμησή μου για την παρούσα κρίση είναι πως θα είναι παροδική και θα παρουσιαστεί γρήγορη ανάκαμψη. Παίρνουμε σαν παράδειγμα τον τομέα του τουρισμού για τον οποίο φέτος οι προβλέψεις είναι δυσοίωνες. Οι εν δυνάμει ταξιδιώτες θα είναι συντηρητικοί καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς και θα επιλέγουν προσεκτικά ασφαλείς προορισμούς. Το 2021, ωστόσο, αυτό θα ανατραπεί για να δώσει τη θέση του στην αλλαγή της ψυχολογίας των ταξιδιωτών και τη γρήγορη ανάκαμψη στον τομέα του τουρισμού.

- Ποια είναι τα προβλήματα των κυπριακών βιομηχανιών στην εποχή του Covid-19;

- Οι επιπτώσεις και οι διαταραχές που προκάλεσε η πανδημία Covid-19 στην παγκόσμια βιομηχανία είναι τεράστιες και η Κύπρος δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση του κανόνα, παρά το γεγονός ότι ο βιομηχανικός της κλάδος είναι συγκριτικά μικρός. Με τη μείωση της ζήτησης και της παραγωγής, δημιουργείται μία μη προβλέψιμη παγκόσμια ύφεση που θα αναγκάσει πολλές εταιρίες να πάρουν δύσκολες αποφάσεις. Θέλω εδώ να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο προσωπικό μας και στους συνεργάτες μας, που με την αφοσίωση τους κατάφεραν παρόλες τις αντιξοότητες να γίνουμε όλοι ένα και να ξεπεράσαμε με τον λιγότερο ανώδυνο τρόπο αυτή τη μεγάλη καταιγίδα που μας βρήκε.

- Για την Κύπρο προβλέπεται φέτος ύφεση -7,4% το 2020. Πόσο πολύ σας ανησυχούν αυτά τα νούμερα;

- Οι δυσοίωνες προβλέψεις για την πορεία της κυπριακής οικονομίας δεν θα μπορούσαν να αφήσουν κανένα αμέτοχο. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι και το γεγονός ότι κατά β' εξάμηνο αναμένουμε ύφεση στο λιανεμπόριο τροφίμων της τάξης του 2%. Όπως είπαμε, ωστόσο, και πιο πάνω αναφερόμενοι στον τομέα του τουρισμού, η ανάκαμψη θα είναι γρήγορη το 2021. Από την άλλη πλευρά, η κρίση που βιώνει η κυπριακή οικονομία αποτελεί και μια αφορμή για την ιδιωτική και δημόσια σφαίρα να αναθεωρήσει πρακτικές και συμπεριφορές, κάτι που ενδεχομένως να συγκρατήσει την προβλεπόμενη ύφεση από ακόμη πιο δυσοίωνα σενάρια. Είναι η ώρα που οι εταιρείες καλούνται να επενδύσουν για να κερδίσουν το μέλλον. Πρέπει να διατηρήσουν ακόμη και υπό αυτές τις συνθήκες θετικό το ηθικό του προσωπικού τους στο πλαίσιο εργασιακής και υγειονομικής ασφάλειας. Πρέπει, επίσης, να υποστηρίξουν τους πελάτες τους, τώρα που το έχουν πραγματικά ανάγκη.

Να στηρίξουμε την επανεκκίνηση της αγοράς

- Η πανδημία είχε σοβαρό αντίκτυπο και στην κοινωνία μας επηρεάζοντας εκατοντάδες συνανθρώπους μας. Πώς συνέβαλε η Coca-Cola HBC Κύπρου σε αυτή την συγκυρία;

Πρώτα απ' όλα, σαν Σύστημα Coca-Cola έχουμε ενισχύσει οικονομικά το Εθνικό Σύστημα Υγείας της Κύπρου με μια σημαντική δωρεά.Βρεθήκαμε από την πρώτη στιγμή στο πλευρό των ανθρώπων που έχουν ανάγκη, αλλά και αυτών που είναι στην πρώτη γραμμή του καθήκοντος ενάντια στη μάχη του κορωνοϊού. Αναγνωρίζοντας την τιτάνια προσπάθεια εκ μέρους των ηρώων αυτών της καθημερινότητάς μας, και σε συνεννόηση με το Υπουργείο Υγείας, αναλάβαμε την τροφοδοσία με δωρεάν προϊόντα μας για την κάλυψη των αναγκών τόσο του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, όσο και των ασθενών. Πρόκειται για ένα ελάχιστο δείγμα ευγνωμοσύνης και μια προσπάθεια να τους τονώσουμε ώστε να συνεχίσουν το έργο τους. Επιπλέον, ενώσαμε τις δυνάμεις μας με τον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό και την Έκτακτη Υπηρεσία που δημιούργησε, τον Επίτροπο Εθελοντισμού και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και τους Δήμους που υλοποίησαν Προγράμματα Βοήθειας στο Σπίτι.

Μέσω των παραπάνω πρωτοβουλιών, στηρίχθηκαν με την παράδοση προϊόντων πρώτης ανάγκης οι συμπολίτες μας που κλήθηκαν να περιορίσουν στο ελάχιστο τις μετακινήσεις τους. Μέσα από τις παραπάνω πρωτοβουλίες έχουν φτάσει στους συνανθρώπους μας περισσότερα από 107.000 προϊόντα της εταιρείας μας.

- Ποια τα σχέδια σας για την κυπριακή αγορά για το επόμενο διάστημα;

- Το 2020 ξεκίνησε για την Coca-Cola HBC Cyprus πολύ δυναμικά. Είχαμε προγραμματίσει νέα λανσαρίσματα, επενδύσεις και μια σειρά από ενέργειες σύμφωνες με τη σταθερή δέσμευση μας στην καινοτομία και την βιώσιμη ανάπτυξη. Τα περισσότερα από τα παραπάνω θα υλοποιηθούν αλλά κάποια θα αναβληθούν για αργότερα. Τώρα, η προτεραιότητά μας είναι να στηρίξουμε την επανεκκίνηση της αγοράς και προς αυτή την κατεύθυνση έχουμε αναδιατάξει τις δυνάμεις μας. Είμαι αισιόδοξος γιατί έχουν γίνει σπουδαία πράγματα στην Κύπρο. Ο τρόπος που η χώρα διαχειρίστηκε αυτή την κρίση είναι αξιοσημείωτος. Εκσυγχρονίστηκε ιδιωτικός και δημόσιος τομέας, άνθρωποι στην πρώτη γραμμή έκαναν την αυτοθυσία περιθάλποντας όσους είχαν ανάγκη, πολίτες έγιναν εθελοντές ενισχύοντας φιλανθρωπικές οργανώσεις. Βλέπουμε, λοιπόν, το μέλλον με αισιοδοξία και προχωρούμε ενωμένοι μπροστά, επενδύοντας στην καινοτομία και παραμένοντας ένας υγιής και εξωστρεφής οργανισμός με σταθερές αξίες την αυθεντικότητα, την αριστεία, τη γνώση, το ομαδικό πνεύμα και τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα.

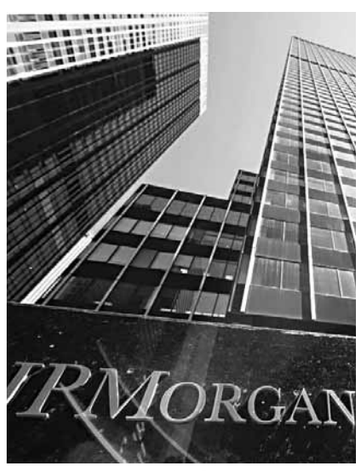

J.P. Morgan, Bank of New York Mellon, Citibank και HSBC συμπληρώνουν τη τετράδα.

Η J.P. Morgan έγινε ανταποκρίτρια τράπεζα για την Ελληνική

Οι δύο μεγάλες τράπεζες της Κύπρου έχουν από τρεις τράπεζες για συναλλαγές σε δολάριο

Μία από τις τραπεζικές διαδικασίες που έτρεχαν στην προ κορωνοϊού εποχή ήταν να πληθύνουν οι ανταποκρίτριες τράπεζες για συναλλαγές σε δολάριο. Οι ξένες τράπεζες που λειτουργούν ως ανταποκρίτριες των κυπριακών τραπεζών για συναλλαγές σε δολάριο λοιπόν, έγιναν τέσσερις.

Συγκεκριμένα, όπως είχε καταγράψει η «Κ» τον Ιούνιο του 2019, η J.P. Morgan ήταν κοντά σε συζητήσεις για να γίνει η τέταρτη ανταποκρίτρια τράπεζα για συναλλαγές σε δολάριο στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα και συμφώνησε να γίνει η τρίτη ανταποκρίτρια τράπεζα για συναλλαγές σε δολάριο για την Ελληνική Τράπεζα. Η Ελληνική Τράπεζα, όπως και η Τράπεζα Κύπρου, έχουν από κοινού τις «Bank of New York Mellon» και «Citibank». Η Τράπεζα Κύπρου στα τέλη Φεβρουαρίου είχε υπογράψει και αυτή συμφωνία όμως με την HSBC για να γίνει ανταποκρίτρια τράπεζα σε δολάριο.

Έτσι, οι δύο μεγάλες τράπεζες της Κύπρου έχουν από τρεις ανταποκρίτριες τράπεζες που είναι σίγουρα μία καλή εξέλιξη για το κυπριακό τραπεζικό σύστημα.

Οι δύο μεγάλες συμφωνίες είναι απότοκο της καλής έκθεσης της Moneyval που παρουσιάστηκε στα μέσα Φεβρουαρίου για τις τράπεζες και στις τομές που έχουν προχωρήσει αναφορικά με τον τομέα αντιμετώπισης ξεπλύματος μαύρου χρήματος από το 2013. Στοιχεία που συνέλεξε και επεξεργάστηκε η «Κ» δείχνουν την Κύπρο να έχει περιορίσει τις πληρωμές από χώρες που θεωρούνται υψηλού κινδύνου στο 2% από το 2014. Συγχρόνως, οι καταθέσεις από πελάτες που προέρχονται επίσης από χώρες υψηλού κινδύνου φαίνεται να έχουν μειωθεί κατά 60% από το 2014 και πλέον να φτάνουν στο 5% όλων των καταθέσεων που υπάρχουν στο σύστημα.

Οι ξένες εταιρείες έχουν μειωθεί περισσότερο από 65% από το 2014 (κυρίως μετά την οδηγία για «shell companies», ενώ οι ενεργοί πελάτες των τραπεζών που είναι από «international business», έχουν μειωθεί κατά 50% από το 2014. Σε δήλωση του ο Διευθυντής Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων της Ελληνικής Τράπεζας Γιώργος Σκλάβος ανέφερε σχετικά με την έλευση της J.P Morgan ότι «η έναρξη της συνεργασίας με τον αμερικανικό κολοσσό J.P. Morgan αποτελεί ένδειξη εμπιστοσύνης στις επίμονες προσπάθειες που καταβάλλει τα τελευταία χρόνια η Τράπεζά μας όσον αφορά στον τομέα της καταπολέμησης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της κανονιστικής συμμόρφωσης».

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ευρωπαϊκές κρατικές εγγυήσεις μέσω ΕΤΕπ

Πιθανόν να είναι αυτό το τρίτο σημείο και ο βασικός πυλώνας του «Πλάνου Βήτα» που ετοιμάζει πυρετωδώς η Κυβέρνηση

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μετά το «ναυάγιο» του Σχεδίου των δανείων μέχρι 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ που θα δίνονταν μέσω κρατικών εγγυήσεων, η Κυβέρνηση στρέφει το βλέμμα της σε ευρωπαϊκούς μηχανισμούς και συγκεκριμένα στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Οι πληροφορίες της «Κ» θέλουν το Υπουργείο Οικονομικών να αυξάνει ακόμα περισσότερο την ήδη καλή του συνεργασία με την ΕΤΕπ η οποία θα είναι ο κύριος πυλώνας του «Πλάνου Βήτα», με αποτέλεσμα τα δάνεια τα οποία θα λάβουν οι κυπριακές επιχειρήσεις μέσω των κυπριακών τραπεζών να είναι προϊόν ευρωπαϊκής συνεργασίας, πράγμα για το οποίο μάλιστα να μην χρειάζεται ενδεχομένως εγκρίσεις από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Άρα, δάνεια της ΕΤΕπ, επιχορήγηση μέρους των τόκων των επιτοκίων πάνω σε δάνεια από την Κυβέρνηση και η εφάπαξ στήριξη με επιδόματα σε μικρές επιχειρήσεις με προσωπικό, φαίνεται να συνθέτει το «Πλάνο Βήτα» της Κυβέρνησης για το οποίο όμως θα είναι εις θέση το ΥΠΟΙΚ να ανακοινώσει εντός της εβδομάδας που έρχεται. Η συνεργασία της Κύπρου με την ΕΤΕπ δεν θα «εγκαινιαστεί» αφού όπως είναι ήδη γνωστό, η ΕΤΕπ έχει προχωρήσει σε συμφωνίες με το ΥΠΟΙΚ και τις κυπριακές τράπεζες περισσότερες από 14 φορές. Παλαιότερα ρεπορτάζ της «Κ» και συγκεκριμένα προ εννιαμήνου, ήθελαν την ΕΤΕπ να έχει χρηματοδοτήσει την Κύπρο από το 2014 με 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Για την περίοδο από το 1981 δε, μέχρι και το 2019, είχε χρηματοδοτήσει την Κύπρο με 4,3 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο ρόλος της ΕΤΕπ εξάλλου είναι να δανειοδοτεί τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της χώρας και να μην δίνεται έμφαση στις «μεγάλες». Υπάρχει όμως μία ειδοποιός διαφορά στο κυπριακό επιχειρείν. Για τα δεδομένα και μεγέθη της ΕΤΕπ, οι πλείστες εταιρείες της Κύπρου θεωρούνται μικρομεσαίες, άρα και μπορούν να επωφεληθούν αρκετές. Οι μεγάλες εταιρείες της Κύπρου εξάλλου μπορούν να εξασφαλίσουν δανεισμό από τις τράπεζες πολύ πιο εύκολα από τις μικρότερες εταιρείες. Βάσει των κύριων στοιχείων που είναι προσβάσιμα, οι επενδύσεις που έχουν γίνει στην Κύπρο μέσω της ΕΤΕπ αριθμούν τις 550, που αφορούν ως επί το πλείστο τον ιδιωτικό, αλλά 50 από αυτές αφορούν και στο δημόσιο τομέα. Τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών παρουσιάζουν τις χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ να κατηγοριοποιούνται ως κάτωθι: ενέργεια 18%, ύδρευση και αποχέτευση 16%, δάνεια για μικρομεσαίες επιχειρήσεις και εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης 29%, υγεία και εκπαίδευση 14%, σύνθετες υποδομές 12%, μεταφορές 6%, αστικές υποδομές 3%, υπηρεσίες 2%. Η ΕΤΕπ έχει πιστοληπτική ικανότητα (ΑΑΑ) και της επιτρέπει να δανείζεται κεφάλαια με ευνοϊκά επιτόκια από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, μέσω της έκδοσης ομολόγων. Το όφελος αυτό εν συνεχεία μετακυλύεται στους πελάτες της. Συνολικά, έχουν υπογραφεί συμφωνίες με 10 κυπριακές τράπεζες. Η ΕΤΕπ είναι η τράπεζα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με έδρα το Λουξεμβούργο, ανήκει σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία συνεισφέρουν από κοινού στο κεφάλαιό της, με ποσοστό ανάλογο της οικονομικής βαρύτητας κάθε χώρας εντός της Ένωσης. Το ύψος των δανείων μέσω των συμφωνιών αναμένουμε το Υπουργείο Οικονομικών να ανακοινώσει και δεν υπάρχουν ακόμα ενδείξεις επ' αυτού.

Οι δύο άλλοι πυλώνες που θα περιλαμβάνει το Σχέδιο είναι η επιχορήγηση των τόκων των δανείων, αλλά και η παροχή επιδομάτων 100 – 150 εκατ. ευρώ στους μικρούς επιχειρηματίες.



Στα 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ ανέρχεται η χρηματοδότηση που έχει λάβει η Κύπρος από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) κατά την περίοδο 2014 – 2019.

Οι άλλοι σχεδιασμοί

Οι δύο άλλοι πυλώνες που θα περιλαμβάνει το «Πλάνο Βήτα» της Κυβέρνησης είναι η επιχορήγηση των τόκων των δανείων, αλλά και η παροχή επιδομάτων 100 – 150 εκατ. ευρώ στους μικρούς επιχειρηματίες. Η επιχορήγηση των τόκων όπως έχει ήδη διαρρεύσει, θα αφορά νέα και παλαιά δάνεια. Στο αρχικό νομοσχέδιο του Μαρτίου για παραχώρηση Κυβερνητικών Εγγυήσεων συνολικού ποσού μέχρι 2 δισεκατομμυρίων ευρώ, υπήρχε επίσης πρόνοια για επιδότηση μέρους του επιτοκίου σε φυσικά πρόσωπα, αυτοτελώς εργαζομένους και επιχειρήσεις ύψους 250 εκατομμυρίων ευρώ.

Τρίτος πυλώνας είναι η επιδότηση των μικρών επιχειρήσεων που έχουν προσωπικό έως 10 άτομα και τους αυτοτελώς εργαζομένους που είτε έχουν αιτηθεί μερική, είτε πλήρη αναστολή εργασιών ώστε να συνεχίσουν απρόσκοπτα τη λειτουργία τους. Αυτό το μέτρο είχε ενσωματωθεί πάνω στο νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων ελπίζοντας η Κυβέρνηση να το εγκρίνει η Βουλή. Αφού το νομοσχέδιο αποσύρθηκε, η Κυβέρνηση θα το ενεργοποιήσει ως αυτοτελές το οποίο όμως θα πρέπει επίσης να εγκριθεί από τη Βουλή. Το συγκεκριμένο νομοσχέδιο διαφαίνεται να αποκτά πλειοψηφία καθώς θα βοηθήσει τις μικρές επιχειρήσεις δίχως να είναι δάνειο.

Βάσει των όσων είχαν ανακοινωθεί στις αρχές Μαΐου, οι επιχειρήσεις σε πλήρη αναστολή εργασιών μέχρι την 3η Μαΐου θα λάβουν 2.625 ευρώ. Σε επιχειρήσεις που συνεχίζουν να είναι σε πλήρη αναστολή εργασιών μετά την 4η Μαΐου θα δοθούν 3.500 ευρώ. Για επιχειρήσεις σε μερική αναστολή εργασιών που βρίσκονται μέχρι την 3η Μαΐου, θα δοθούν 1.875 ευρώ. Για επιχειρήσεις που συνεχίζουν να είναι σε μερική αναστολή εργασιών μετά την 5η Μαΐου θα δοθούν 2.500 ευρώ. Για αυτοτελώς εργαζομένους σε πλήρη ή μερική αναστολή εργασιών που είναι μέχρι την 3η Μαΐου, θα δοθούν 1.125 ευρώ. Για τους αυτοτελώς εργαζόμενους που συνεχίζουν να είναι σε πλήρη ή μερική αναστολή εργασιών μετά την 4η Μαΐου θα δοθούν 1.500 ευρώ.



Μέσα σε μόλις δεκαπέντε ημέρες «χάθηκε» τζίρος 500 εκατ. ευρώ

«Βουτιά» για τις επιχειρήσεις που έκλεισαν το δεύτερο 15νθήμερο του Μαρτίου

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Μισό δισεκατομμύριο ευρώ περίπου «χάθηκε» μέσα σε μόλις 15 ημέρες, το δεύτερο 15νθήμερο ουσιαστικά του Μαρτίου, από τις επιχειρήσεις που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας στο πλαίσιο των μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης του κορωνοϊού. Μάλιστα, σε αυτό το μισό δισεκατομμύριο ευρώ χαμένου τζίρου δεν περιλαμβάνεται το σύνολο των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία τους, παρά όσες έχουν υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων και επομένως έχουν στοιχεία σε μηνιαία βάση. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), σε αναστολή λειτουργίας τέθηκαν **205.984 επιχειρήσεις**.

Τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η ΕΛΣΤΑΤ για την εξέλιξη του τζίρου των επιχειρήσεων που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας είναι αποθαρρυντικά αυτά καθαυτά, αλλά και για δύο ακόμη λόγους: προϊδεάζουν για μια ακόμη χειρότερη εξέλιξη τον Απρίλιο, καθώς μέχρι τα μέσα Μαρτίου δεν υπήρχε lockdown, και δεύτερον δείχνουν ότι ανακόπηκε βίαια η ανάπτυξη της οικονομίας που είχε ξεκινήσει με ανοδικές τάσεις, όπως φανερώνουν τα στοιχεία για το δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2020.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η ΕΛΣΤΑΤ, ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων σε αναστολή λειτουργίας (με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων) διαμορφώθηκε τον Μάρτιο του 2020 σε 560,40 εκατ. ευρώ έναντι 1,057 δισ. ευρώ τον Μάρτιο του 2019, καταγράφοντας μείωση 47%. Υπενθυμίζεται ότι το πρώτο κύμα lockdown ήταν στις 11 Μαρτίου όταν έκλεισαν όλες οι δομές εκπαίδευσης, δημόσιας και ιδιωτικής, ακολούθησε στις 14 Μαρτίου το κλείσιμο των καταστημάτων εστίασης, παροχής

Εξέλιξη κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων σε αναστολή λειτουργίας*

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	ΜΑΡΤΙΟΣ 2019	ΜΑΡΤΙΟΣ 2020	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Γενικό σύνολο	1.057	560,4	-47,0%
ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ			
Λιανικό εμπόριο	396,29	251,37	-36,6%
Τυχερά παχνίδια και στοιχήματα	367,92	155,18	-57,8%
Εστίαση	97,74	54,96	-43,8%
Καταλύματα	94,26	33,78	-64,2%
Εκπαίδευση	23,89	17,69	-26,0%
Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	24,36	18,55	-23,9%
Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου	18,04	5,89	-67,3%

ΠΗΓΗ: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) *Τα στοιχεία αφορούν σε επιχειρήσεις που τηρούν διπλογραφικά βιβλία

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ανακόπηκε βίαια η ανάπτυξη της οικονομίας που είχε ξεκινήσει με ανοδικές τάσεις, όπως δείχνουν τα στοιχεία Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου.

διαφόρων υπηρεσιών (π.χ. κομμωτήρια) και τα εμπορικά κέντρα, ενώ στις 18 Μαρτίου τέθηκε σε εφαρμογή η αναστολή λειτουργίας των λοιπών λιανεμπορικών επιχειρήσεων, εξαιρουμένων των καταστημάτων τροφίμων, πώλησης αυτοκινήτων και των φαρμακείων. Το λιανεμπόριο, ο κλάδος με τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών μεταξύ αυτών που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας, κατέγραψε μόνο τον Μάρτιο απώλειες 144 εκατ. ευρώ ή μείωση τζίρου 36,6% σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2019. Ο κλάδος των τυχερών παιχνιδιών και στοιχημάτων είχε τον Μάρτιο του 2020 λιγότερο τζίρο κατά 57,8% σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2019, στα 155,18 εκατ. ευρώ έναντι 367,92 εκατ. ευρώ, καθώς τελικά ήταν λίγοι αυτοί που επέλεξαν να παίξουν στα διάφορα δημοφιλή παιχνίδια (τζόκερ κ.ά.) μέσω Διαδικτύου, ενώ λόγω μη πραγματοποίησης αθλητικών γεγονότων δεν υπήρχε τζίρος και στο στοίχημα. Μεγάλες ήταν οι απώλειες του τζίρου στα καταλύματα (τα 12μηνης λειτουργίας έκλεισαν στις 23 Μαρτίου), καθώς ο τζίρος τους μειώθηκε κατά 64,2% τον Μάρτιο του 2020 σε σύγκριση με τον περυσινό Μάρτιο. Οι επιχειρήσεις του κλάδου εστίασης έχασαν περίπου το 44% του τζίρου τους τον Μάρτιο, με τον κύκλο εργασιών τους να διαμορφώνεται σε 54,97 εκατ. ευρώ έναντι 97,74 εκατ. ευρώ τον Μάρτιο του 2019.

Με βάση τα τριμηνιαία στοιχεία, τα οποία περιλαμβάνουν και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις οι οποίες τηρούν απλογραφικά βιβλία, προκύπτει μείωση του συνολικού τζίρου κατά 11,8%, στα 4,16 δισ. ευρώ το α΄ τρίμηνο του 2020 έναντι 4,71 δισ. ευρώ το α΄ τρίμηνο του 2019.

Τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι κάθε άλλο παρά αρνητικά είχε ξεκινήσει η χρονιά για τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Για το δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2020 (για όσες τηρούν διπλογραφικά βιβλία και τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας με κρατική εντολή τον Μάρτιο) δείχνουν ενισχυμένο τζίρο κατά 5,26% σε σύγκριση με το αντίστοιχο δίμηνο του 2019.

Αυξήθηκαν κατά 1,5 δισ. τα ληξιπρόθεσμα χρέη το πρώτο τρίμηνο

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Χρήση των μέτρων που προβλέπουν αναστολή πληρωμής δόσεων έκαναν χιλιάδες φορολογούμενοι και επιχειρήσεις που χρωστούν στο ελληνικό Δημόσιο και έχουν ενταχθεί στις ευνοϊκές ρυθμίσεις αποπληρωμής των οφειλών. Συγκεκριμένα, οι εισπράξεις επί των συνολικών ληξιπρόθεσμων οφειλών μειώθηκαν κατά 145,8 εκατ. ευρώ στο πρώτο τρίμηνο του έτους έναντι του αντίστοιχου περυσινού διαστήματος, σύμφωνα με τα στοιχεία που επεξεργάσθηκε το Γραφείο Προϋπολογισμού της Βουλής. Στην έκθεση αναφέρεται ότι «η μείωση των εισπράξεων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην επίδραση των μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων της COVID-19 σε ορισμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και ειδικότερα στην παράταση της προθεσμίας και στην αναστολή καταβολής των βεβαιωμένων οφειλών και των δόσεων ρυθμίσεων ή διευκολύνσεων τμηματικής καταβολής βεβαιωμένων οφειλών». Χαρακτηριστικό είναι ότι τον Μάρτιο του 2020 οι εισπράξεις έναντι παλαιού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου παρουσιάζονται μειωμένες κατά 88,7 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους, ενώ παράλληλα διαπιστώνεται περιορισμένη μείωση του νέου ληξιπρόθεσμου υπολοίπου της περιόδου 1/3/2020 - 31/3/2020 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους κατά 47,9 εκατ. ευρώ, η οποία οφείλεται εν μέρει στα ανωτέρω μέτρα.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο που έχει ενταχθεί σε ρύθμιση διαμορφώθηκε κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 στο 6% (το οποίο αντιστοιχεί σε 6,3 δισ. ευρώ), δηλαδή στο ίδιο περίπου επίπεδο σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, αλλά σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους (προσέγγιζε το 3,3% την 1/4/2019), γεγονός που οφείλεται στη ρύθμιση των 120 δόσεων. Αναφορικά με τον αριθμό των οφειλετών, στο τέλος του πρώτου τριμήνου καταγράφεται αύξηση κατά 16.823 πρόσωπα (φυσικά και νομικά) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, με αποτέλεσμα οι οφειλέτες να φθάνουν πλέον τα 3.956.921. Ωστόσο, η αύξηση του αριθμού των οφειλετών παρατηρείται κυρίως στην κατηγορία με χρέη μικρότερα από 50 ευρώ.

Συνολικά οι ληξιπρόθεσμες οφειλές συγκριτικά με το πρώτο τρίμηνο του προηγούμενου έτους παρουσιάζουν αύξηση 1,5 δισ. ευρώ. Συγκεκριμένα από 104,3 δισ. ευρώ που ήταν στο πρώτο τρίμηνο του περυσινού έτους έχουν διαμορφωθεί στα 105,8 δισ. ευρώ. Το μεγαλύτερο μέρος της

Οφειλές 145,8 εκατ. εντάχθηκαν στις ευνοϊκές ρυθμίσεις αποπληρωμής μετά το ξέσπασμα της κρίσης.

αύξησης του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 προέρχεται από τους οφειλέτες με ύψος οφειλής άνω του 1 εκατ. ευρώ (αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου σε αυτή την κατηγορία κατά 850,7 εκατ. ευρώ), ο αριθμός των οποίων σημείωσε μικρή αύξηση κατά 229 πρόσωπα. Καθοριστική, όπως τονίζεται, στην έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού είναι η συνεισφορά των νομικών προσώπων στην αύξηση του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου της κατηγορίας άνω του 1 εκατ. ευρώ, καθώς από αυτά προέρχεται το 85% της αύξησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, δηλαδή 721,1 εκατ. ευρώ, ενώ το ύψος του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου τους σε αυτήν την κατηγορία οφειλής άγγιξε κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 τα 61,7 δισ. ευρώ.

Μεγαλύτερη επιδότηση για πρόσληψη ανέργων

Υπερδιπλασιάζεται η επιχορήγηση των επιχειρήσεων που θα προσλάβουν επιδοτούμενους ανέργους, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ΟΑΕΔ, που στόχο έχει να καταστήσει πιο ελκυστικό για τους εργοδότες το πρόγραμμα επιταγών επανένταξης στην αγορά εργασίας. Ενα πρόγραμμα που «τρέχει» από το 2017, έχοντας όμως καλύψει μόλις τις 880 θέσεις από τις συνολικά 10.000 που επιδοτεί. Πλέον, μένουν περισσότερες από 9.000 θέσεις επιδοτούμενης εργασίας, για επιχειρήσεις που θα προσλάβουν άνεργο ο οποίος λαμβάνει ακόμη επίδομα. Μεταξύ των τροποποιήσεων στις οποίες προχώρησε η διοίκηση του οργανισμού, είναι η αύξηση της μηνιαίας επιδότησης στο 80% του

Καλύπτεται το 80% του κόστους (μισθολογικού και μη) και έως τα 830 ευρώ τον μήνα.

κόστους (μισθολογικού και μη) και έως τα 830 ευρώ τον μήνα. Στην πράξη αυτό σημαίνει πως η ανώτατη επιδότηση για την πρόσληψη ενός ανέργου που θα δεχθεί να ανταλλάξει το υπόλοιπο του επιδόματος ανεργίας με επιδότηση της εργασίας, είναι τα 830 ευρώ από 400 που ίσχυε έως σήμερα (+108%). Οι σημαντικές βελτιώσεις στις οποίες προχώρησε ο οργανισμός έχουν ως στόχο την ενίσχυση του προγράμματος που επιχορηγεί για 12 μήνες εργοδότες του ιδιωτικού τομέα, που προσλαμβάνουν επιδοτούμενους ανέργους με «επιταγές επανένταξης» σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Ωφελούμενοι είναι οι άνεργοι τακτικής επιδότησης (5 μηνών και άνω) στους οποίους υπολείπεται τουλάχιστον το 50% της επιδότησής τους, καθώς και οι επιδοτούμενοι μακροχρόνια άνεργοι, που αποφασίζουν να μετατρέψουν το επίδομα ανεργίας τους σε «επιταγή επανένταξης στην αγορά εργασίας».

Οι αλλαγές που αποφασίστηκαν, εκτός από την αύξηση της επιχορήγησης, είναι οι εξής:

- Διευρύνεται η συμμετοχή σε όλους τους εργοδότες, ανεξάρτητα από το μέγεθος του προσωπικού τους.
- Διευρύνεται η συμμετοχή σε όλους τους επιδοτούμενους μακροχρόνια ανέργους.
- Καθορίζονται στα 830 ευρώ τον μήνα οι ελάχιστες ακαθάριστες αποδοχές των ανέργων που προσλαμβάνονται.
- Καταργείται η 3μηνη δέσμευση για διατήρηση προσωπικού μετά το τέλος της 12μηνης επιχορήγησης.

Να σημειωθεί ότι υπεγράφη και η υπουργική απόφαση που ανάβει το πράσινο φως για το πρόγραμμα απασχόλησης 1.100 άνεργων νέων ηλικίας 18-30 ετών σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που ασκούν τακτικά οικονομική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ



Τον Μάρτιο οι εισπράξεις του Δημοσίου έναντι παλαιού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου παρουσιάζονται μειωμένες κατά 88,7 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους.

200.000 κόκκινα δάνεια έχουν ρυθμιστεί από τράπεζες και διαχειριστές

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Σε απευθείας διαπραγματεύσεις με τις τράπεζες και τους διαχειριστές δανείων καταφεύγουν για ρύθμιση των οφειλών τους, με υποθήκη στην πρώτη κατοικία, πολύ περισσότεροι δανειολήπτες σε σύγκριση με τη σχετική πλατφόρμα του υπουργείου Οικονομικών, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε το υπουργείο.

Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει η σχετική ανακοίνωση, μέχρι το τέλος Μαρτίου, όταν και άρχισε να εφαρμόζεται η δυνατότητα αναστολής χρεολυσίων και δόσεων, ρυθμίστηκαν από τράπεζες και διαχειριστές δανείων, με τη χρήση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, περίπου 200.000 δάνεια. Παράλληλα, από τον Ιούλιο του 2019 μέχρι τα μέσα Μαΐου, υποβλήθηκαν στην πλατφόρμα πάνω από 4.000 αιτήσεις δανειοληπτών. Οι τράπεζες και οι διαχειριστές από

Σε απευθείας διαπραγματεύσεις προχωρούν πολύ περισσότεροι δανειολήπτες σε σύγκριση με τη σχετική πλατφόρμα του υπουργείου Οικονομικών.

την πλευρά τους υπέβαλαν 1.897 προτάσεις ρύθμισης προς τους δανειολήπτες. Στις προτάσεις αυτές ανταποκρίθηκαν θετικά 1.148 δανειολήπτες, διασώζοντας την πρώτη κατοικία τους, ενώ οι υπόλοιποι έχουν προθεσμία ενός μηνός. Να σημειωθεί ότι σε όλες αυτές τις προτάσεις περιλαμβάνεται κρατική επιδότηση έως 50% στη δόση του δανείου, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα διαγραφής οφειλών. Μέχρι σήμερα έχει εγκριθεί κρατική επιδότηση 20,4 εκατ. ευρώ και έχουν διαγραφεί οφειλές 9,8 εκατ. ευρώ.



Σε μια προσπάθεια να παροτρύνει όσο γίνεται περισσότερους δανειολήπτες ώστε να προχωρήσουν σε ρυθμίσεις για να σώσουν την πρώτη κατοικία τους, το υπουργείο Οικονομικών ετοιμάζει διαφημιστική καμπάνια.

Σε μια προσπάθεια να παροτρύνει όσο γίνεται περισσότερους δανειολήπτες να προχωρήσουν σε ρυθμίσεις για να σώσουν την πρώτη κατοικία τους, το υπουργείο Οικονομικών ετοιμάζει διαφημιστική καμπάνια. Η σχετική προκήρυξη, ύψους 60.000 ευρώ, δημοσιεύθηκε χθες. Ο στόχος της καμπάνιας είναι να ενημερωθούν οι δανειολήπτες: 1. Για το υφιστάμενο πλαίσιο προστασίας της πρώτης κατοικίας που λήγει (μετά τη νέα τρίμηνη παράταση που δόθηκε) στις 31 Ιουλίου και προβλέπει κρατική επιδότηση και δυνατότητα διαγραφής οφειλών 2. Για το νέο πρόγραμμα υποστήριξης δανειοληπτών που έχουν πληγεί από την πανδημία και το οποίο αρχίζει να εφαρμόζεται από 1ης Ιουλίου. Το πρόγραμμα αυτό θα καλύπτει τόσο τα εξυπηρετούμενα όσο και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια για τους πολίτες που επλήγησαν από τις συνέπειες του κορωνοϊού και το κράτος θα επιδοτεί για ορισμένο χρονικό διάστημα σημαντικό μέρος των μηνιαίων δόσεων όσων πλήττονται από τις συνέπειες του κορωνοϊού και έχουν δάνεια με υποθήκη στην κύρια κατοικία.

Εν τω μεταξύ, το υπουργείο Οικονομικών ετοιμάζει και ένα νέο θεσμικό πλαίσιο ρύθμισης χρεών, το οποίο θα αντικαταστήσει όλα τα επιμέρους εργαλεία ρύθμισης οφειλών που υπάρχουν σήμερα. Το πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζει στη χθεσινή ανακοίνωσή του το υπουργείο Οικονομικών, θα περιλαμβάνει τη δυνατότητα συνολικής ρύθμισης και αναδιάρθρωσης όλων των χρεών, τη δυνατότητα παροχής δεύτερης ευκαιρίας για υπερχρεωμένους δανειολήπτες οι οποίοι αδυνατούν να εξυπηρετήσουν τις οφειλές τους, τη δυνατότητα πτώχευσης και παροχής δεύτερης ευκαιρίας και στα φυσικά πρόσωπα, πέραν των νομικών, πρόνοιες για δανειολήπτες που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και εντοπισμό των στρατηγικών κακοπληρωτών.

Οι «γκρίζες ζώνες» του νέου πακέτου μέτρων στήριξης της απασχόλησης

Το εν λόγω πλαίσιο διαμορφώνει επιχειρήσεις και εργαζομένους πολλών ταχυτήτων

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**



Επιχειρήσεις που παραμένουν κλειστές με κρατική εντολή, αλλά και επιχειρήσεις σε συγκεκριμένους κλάδους, θα μπορούν να κάνουν χρήση του μέτρου της αναστολής των συμβάσεων, ακόμη και για το 100% του προσωπικού τους.

Επιχειρήσεις και εργαζομένους πολλών ταχυτήτων αναμένεται να διαμορφώσει στην ελληνική αγορά εργασίας ο συνδυασμός των μέτρων που προωθεί η κυβέρνηση, κατά τη μετάβαση στη νέα φάση στήριξης της οικονομίας από τις συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού. Καθοριστικό ρόλο για την ένταξη μιας επιχείρησης στο πρόγραμμα «Συν-Εργασία», σύμπραξης του Δημοσίου με τις επιχειρήσεις για τη στήριξη της απασχόλησης, θα διαδραματίσει ο τζίρος των τελευταίων 2-3 μηνών, που θα συγκριθεί, σύμφωνα με τις πρώτες πληροφορίες, με τον τζίρο των συγκεκριμένων επιχειρήσεων τα 3 τελευταία έτη. Βέβαια, συμμετοχή στο πρόγραμμα έχουν επίσης οι νέες επιχειρήσεις, αλλά και οι εποχικές, για τις οποίες δεν ισχύει το κριτήριο του τζίρου, αλλά η προϋπόθεση πρόσληψης του ίδιου αριθμού απασχολουμένων με αυτούς που απασχολούσαν πέρυσι.

Την ίδια στιγμή, επιχειρήσεις που παραμένουν κλειστές με κρατική εντολή, αλλά και επιχειρήσεις σε συγκεκριμένους κλάδους, θα μπορούν να κάνουν χρήση του μέτρου της αναστολής των συμβάσεων, ακόμη και για το 100% του προσωπικού τους. Θα μπορούν δηλαδή να παραμείνουν κλειστές, με το κράτος να πληρώνει τους εργαζομένους 534 ευρώ για ένα μήνα. Και σε αυτήν την περίπτωση βέβαια, δεν υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση, γεγονός που προκαλεί αντιδράσεις στους κόλπους των επιχειρήσεων εστίασης. Και αυτό, γιατί βάσει των εξαγγελιών, για τις επιχειρήσεις της εστίασης ο συνδυασμός αναστολών για τμήμα του προσωπικού και εκ περιτροπής εργασία για το υπόλοιπο, με κρατική στήριξη στους μισθούς, θα ισχύσει μόνο τον Ιούνιο, ενώ για τις επιχειρήσεις τουρισμού, μεταφορών, πολιτισμού και αθλητισμού τον Ιούνιο και τον Ιούλιο.

Ενστάσεις στους κόλπους των επιχειρήσεων υπάρχουν και για την υποχρέωση κάλυψης του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών από τον εργοδότη, στην περίπτωση της συμμετοχής του στο πρόγραμμα «Συν-Εργασία». Στην πράξη, ενώ ο μισθός που θα φθάνει «καθαρά» στα χέρια του εργαζομένου θα είναι μειωμένος κατά 50%, με το κράτος να καλύπτει το 60% της απώλειας, για τον εργοδότη μεσοσταθμικά το όφελος θα είναι της τάξης του 33%, όπως παραδέχθηκε ο υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης μιλώντας χθες, στον ραδιοφωνικό σταθμό Θέμα 104,6.

Αντιστοίχως, ενώ ο εργαζόμενος θα λαμβάνει «καθαρό» μισθό μειωμένο κατά 20%, στην περίπτωση που η αμοιβή του είναι πάνω από τον κατώτατο μισθό, ο μεικτός μισθός του θα περιορίζεται έως και κατά 16%. Και αυτό, γιατί οι εισφορές που θα πληρώνει ο εργοδότης θα καταβάλλονται με βάση τον ονομαστικό του μισθό. Και στις δύο περιπτώσεις, θα πρέπει να συνυπολογιστεί και το όφελος από την προγραμματισμένη μείωση των εισφορών κατά 0,90 μονάδες, από την 1η Ιουνίου, που θα επιμεριστεί κατά 0,48 ποσοστιαίες μονάδες στο ασφάλιστρο του εργοδότη και κατά 0,27 ποσοστιαίες μονάδες στο ασφάλιστρο του εργαζομένου (συνολικά 0,75 ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλίστρων υπέρ κλάδου ανεργίας + 0,15 ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλίστρων υπέρ του Ενιαίου Λογαριασμού για την Εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών).

Αλλά και για τους εργαζομένους εντός της ίδιας επιχείρησης, θα υπάρξουν διαφοροποιήσεις, κυρίως σε κλάδους όπως του επισιτισμού, του τουρισμού, του πολιτισμού, των μεταφορών και του αθλητισμού, που θα ισχύουν συνδυαστικά τα μέτρα της μειωμένης απασχόλησης και της επέκτασης των αναστολών σύμβασης. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι κάποιοι εργαζόμενοι θα παραμείνουν εκτός εργασίας, με το κράτος να τους καλύπτει με την αποζημίωση των 534 ευρώ τον μήνα, και κάποιοι άλλοι θα μπορούν να εργάζονται τις μισές ημέρες του μήνα, με μισό μισθό από τον εργοδότη και το 60% του υπόλοιπου μισθού από το κράτος.

Για αυτούς, τους τελευταίους, απαγορεύεται η απόλυση κατά τη διάρκεια του προγράμματος, καθώς και η μείωση του ονομαστικού τους μισθού. Προσοχή όμως, δεν υπάρχει κάποια αντίστοιχη πρόνοια ούτε για τους υπόλοιπους εργαζομένους ούτε βέβαια για τους ίδιους, αμέσως μετά τη λήξη του προγράμματος.

Τι ισχύει με την αναστολή των συμβάσεων

Διευκρινιστική εγκύκλιος του υπουργείου Εργασίας ξεκαθαρίζει ότι οι επιχειρήσεις που επαναλειτουργούν, και εφόσον δεν κάνουν χρήση του μέτρου της παράτασης των αναστολών, αν δηλαδή ανακαλέσουν το 100% του προσωπικού τους σε ενεργό απασχόληση, μπορούν να προχωρήσουν σε απολύσεις, με βάση τις κοινές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. Κάτι τέτοιο δεν επιτρέπεται, αν κάνουν χρήση του μέτρου του προσωπικού ασφαλούς λειτουργίας, δηλαδή της εκ περιτροπής απασχόλησης.

Στον αντίποδα, διαφορετικό πλαίσιο προστασίας ισχύει για τις πληττόμενες επιχειρήσεις βάσει ΚΑΔ, οι οποίες υποχρεούνται να διατηρήσουν για 45 ημέρες μετά την αναστολή τούς ίδιους εργαζομένους και με τους ίδιους όρους εργασίας.

Τέλος, αν οι επαναλειτουργούσες επιχειρήσεις κάνουν χρήση του μέτρου της παράτασης αναστολής συμβάσεων εργασίας, εμπίπτουν στις διατάξεις που αφορούν τόσο την απαγόρευση καταγγελίας σύμβασης εργασίας για το σύνολο του προσωπικού τους μέχρι την 31η Μαΐου όσο και την υποχρέωση να διατηρήσουν τον ίδιο αριθμό θέσεων εργασίας και με το ίδιο είδος σύμβασης εργασίας για 45 ημέρες από τον χρόνο λήξης της παράτασης αναστολής συμβάσεων εργασίας. Σύμφωνα με τους ειδικούς, στο 45ήμερο της προστασίας δεν απαγορεύονται οι απολύσεις, αλλά πρέπει να διατηρείται ο ίδιος αριθμός θέσεων εργασίας.

Εκτίναξη της ανεργίας δείχνει ο ΟΑΕΔ για τον Απρίλιο

Δραματικές είναι οι συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού στην πορεία της ανεργίας στη χώρα, όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του ΟΑΕΔ, καθώς κατά τον περασμένο Απρίλιο η εγγεγραμμένη ανεργία αυξήθηκε κατά 21,73% ήτοι κατά 211.526 άτομα, σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Ακόμη μεγαλύτερη είναι η αύξηση των επιδοτούμενων ανέργων, η οποία φτάνει στο 35,09%, με τα στοιχεία να δείχνουν ότι οι άνεργοι που εισπράττουν το επίδομα ανεργίας αυξήθηκαν κατά 49.980 άτομα. Τα στοιχεία «φωτογραφίζουν» την απόλυτη κατάρρευση των προσλήψεων εποχικών απασχολουμένων, λόγω του lockdown που επιβλήθηκε ως μέτρο προστασίας από τον κορωνοϊό. Και δείχνουν ότι τον Απρίλιο οι εγγεγραμμένοι άνεργοι στον οργανισμό ανήλθαν στο 1.185.013 άτομα, αυξημένοι κατά 53.367 ή 4,72% σε σχέση με τον Μάρτιο, αλλά και αυξημένοι κατά 211.526 ή 21,73%, αν η σύγκριση γίνει με τον Απρίλιο της περασμένης χρονιάς.

Οσο για τους επιδοτούμενους ανέργους, τον φετινό Απρίλιο ανήλθαν σε 192.411 άτομα, αυξημένα κατά 8.159 ή 4,43% σε σχέση με τον Μάρτιο, αλλά και κατά 49.980 ή 35,09% συγκριτικά με τον περυσινό Απρίλιο. Και πάλι βέβαια, το σύνολο των επιδοτούμενων ανέργων αντιστοιχεί μόλις στο 16,23% του συνόλου των εγγεγραμμένων, κάτι που σημαίνει ότι η συντριπτική πλειονότητα παραμένει εκτός επιδότησης.

Δραματική παραμένει η κατάσταση με τους μακροχρόνια ανέργους, καθώς τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι έχουν ανέλθει στις 531.464, αριθμός που αντιστοιχεί στο 47,26% όσων βρίσκονται χωρίς δουλειά και συνεχίζουν να αναζητούν εργασία, χωρίς επιτυχία…

Ανά φύλο, τα στοιχεία του ΟΑΕΔ δείχνουν ότι 743.059 άνεργοι ή το 62,7% είναι γυναίκες. Επίσης, πάνω από ένας στους τρεις ανέργους (428.315 ή 36,14%) είναι ηλικίας 30-44 ετών. Ακόμα, καταγράφεται πως 543.563 άνεργοι (ποσοστό 45,86%) είναι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Υπάρχουν όμως άλλοι 178.076 (ποσοστό 15,02%) που βρίσκονται χωρίς δουλειά, αν και είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

ΣΕΒ: Χωρίς δουλειά για 5 μήνες 580.000 άτομα

Περίπου 580.000 άτομα αναμένεται να βρεθούν χωρίς δουλειά το διάστημα Μαρτίου - Ιουλίου 2020, εκτιμά ο ΣΕΒ στο δελτίο του για την ελληνική οικονομία, επισημαίνοντας την αναγκαιότητα άμεσης αξιοποίησης των πόρων 1,4 δισ. του προγράμματος SURE, οι οποίοι αναλογούν περίπου σε 483 ευρώ ανά άτομο για 5 μήνες. Πλέον, σύμφωνα με τον σύνδεσμο, το στοίχημα για την πολιτεία είναι να στηρίξει την απασχόληση, η οποία εκτιμάται ότι συνολικά θα μειωθεί κατά 3,7%. Αυτό σημαίνει μια μείωση της απασχόλησης κατά 155.000 άτομα από την αρχή έως το τέλος του τρέχοντος έτους, με τη μισθωτή απασχόληση να μειώνεται κατά 101.000 και τους αυτοαπασχολουμένους, που αποτελούν διαχρονικά το 35% της απασχόλησης, κατά 54.000.

Ο ΣΕΒ εκτιμά ότι από τις 101.000 άτομα που θα μειωθεί η μισθωτή απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, περίπου 13.000 θα είναι η μείωση της απασχόλησης στον τουρισμό και 88.000 στους λοιπούς κλάδους, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος κάθε κλάδου πριν από την τρέχουσα κρίση. Η οικονομία, όμως, παρουσιάζει εποχικές διακυμάνσεις, ιδίως στον τουρισμό, με πολύ μεγαλύτερη απασχόληση τους μήνες Μάρτιο έως Ιούλιο, που σταδιακά αποκλιμακώνεται τους φθινοπωρινούς μήνες.

Σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων του συστήματος «Εργάνη», διαχρονικά, προκύπτει ότι στην περίοδο Μαρτίου - Ιουλίου 2020 οι καθαρές προσλήψεις στον τουρισμό θα είναι μειωμένες σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 κατά 224.000 άτομα, και στους λοιπούς κλάδους κατά 141.000 άτομα, δηλαδή συνολικά περίπου 365.000 άτομα. Αν σε αυτούς προστεθούν οι αναλογούντες αυτοαπασχολούμενοι, το σύνολο των πληττομένων από τη νέα ανεργία θα ανέλθει σε περίπου 580.000 άτομα για 5 μήνες.

Για τον λόγο αυτό, ο ΣΕΒ επισημαίνει πως, στην προκειμένη συγκυρία, το μεγάλο στοίχημα για την ελληνική πολιτεία είναι να στηρίξει την απασχόληση ώστε να περιορισθεί η ανεργία που προβλέπεται. Και για τον λόγο αυτό, τονίζει, είναι σημαντική η αξιοποίηση των πόρων του 1,4 δισ. ευρώ του προγράμματος SURE, οι οποίοι αναλογούν περίπου σε 483 ευρώ ανά άτομο για 5 μήνες. Το κοινωνικά βέλτιστο, υποστηρίζει ο ΣΕΒ, θα είναι τα χρήματα αυτά να μη γίνουν επιδόματα ανεργίας, αλλά επιδόματα εργασίας.

Προκήρυξη Θέσης Εργασίας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΤΡΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΥΠΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (Monitoring)

Η Εταιρεία

Η Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων Λτδ. (ΚΕΔΙΠΕΣ), η οποία εξειδικεύεται στην ανάκτηση και διαχείριση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, επιθυμεί να προσλάβει έμπειρο άτομο για τη θέση του/της Διευθυντή/τριας Διεύθυνσης Παρακολούθησης Χαρτοφυλακίου υπό Διαχείριση, με βάση τη Λευκωσία.

Η Θέση

Η θέση αποτελεί μοναδική ευκαιρία εργοδότησης για ένα έμπειρο άτομο με ηγετικό προφίλ και σχετική εμπειρία, καθώς θα είναι μέλος της Ανώτερης Διευθυντικής Ομάδας με απώτερο στόχο τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης της Διεύθυνσης Παρακολούθησης Χαρτοφυλακίου υπό Διαχείριση με τη συνολική επιχειρηματική στρατηγική της Εταιρείας. Ο Διευθυντής Διεύθυνσης Παρακολούθησης Χαρτοφυλακίου υπό Διαχείριση θα αναφέρεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο / Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή της Εταιρείας. Σκοπός της θέσης είναι η αποτελεσματική παρακολούθηση της στρατηγικής και των πολιτικών της Εταιρείας Εξυπηρέτησης Δανείων και Ακινήτων / Servicer (ΕΕΔΑ), καθώς και η διασφάλιση συμμόρφωσης με τις πρόνοιες της Συμφωνίας Εξυπηρέτησης (Service Level Agreement - SLA) αλλά και του σχετικού κανονιστικού πλαισίου.

Αρμοδιότητες

Οι βασικές αρμοδιότητες του ατόμου που θα προσληφθεί περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:
- Παρακολούθηση σε συνεχή βάση των στόχων που καθορίζονται από τη Διεύθυνση Απομόχλευσης και σχετίζονται με τις Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις (NPEs), καθώς και την απόκτηση και πώληση ακινήτων.
- Αναλυτική και τακτική παρακολούθηση των λύσεων χορηγήσεων και των συναλλαγών ακινήτων, με σκοπό την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, καθώς και τη συμμόρφωση με τις σχετικές πολιτικές και διαδικασίες.
- Ανάλυση και επίβλεψη της επίδοσης της ΕΕΔΑ, σε σχέση με τους Βασικούς Δείκτες Απόδοσης (KPI's) όπως αυτοί καθορίζονται στη Συμφωνία Εξυπηρέτησης (SLA) και παροχή υποστήριξης προς τη Διευθυντική Ομάδα για τον καθορισμό και την επικαιροποίησή τους.
- Επίβλεψη και αξιολόγηση των εσωτερικών ελέγχων, πολιτικών και διαδικασιών που εφαρμόζει η ΕΕΔΑ, για σκοπούς συμμόρφωσης με τις κανονιστικές απαιτήσεις.
- Παρακολούθηση της συμμόρφωσης της ΕΕΔΑ με τα εγκριτικά όρια.
- Επαναϋπολογισμός και έλεγχος όλων των μορφών αμοιβών της ΕΕΔΑ.
- Εποπτεία της επιλογής και των επιδόσεων εξωτερικών συνεργατών της ΕΕΔΑ όπως νομικών συμβούλων, εκτιμητών κ.λπ., καθώς επίσης παρακολούθηση και αξιολόγηση των αμοιβών τους και των δαπανών διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων.
- Διενέργεια συχνών ελέγχων ποιότητας δεδομένων και ενημέρωσης πληροφοριακών συστημάτων.
- Σύνταξη και ετοιμασία εκθέσεων για όλους τους τομείς της αρμοδιότητάς του, με στόχο την άμεση ενημέρωση και υποβολή εισηγήσεων προς τη Διεύθυνση και το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας.
- Στενή συνεργασία με τη Διευθυντική Ομάδα και ιδιαίτερα με τον Διευθυντή Διεύθυνσης Απομόχλευσης.
- Ευθύνη επίβλεψης, παροχής καθοδήγησης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.
- Οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα του/της ανατεθούν από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο / Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή της ΚΕΔΙΠΕΣ.

Απαιτούμενα Προσόντα

- Πτυχίο (BA/BSc) στα Οικονομικά / Διοίκηση Επιχειρήσεων / Χρηματοοικονομική Διοίκηση / Νομική ή άλλο συναφή κλάδο.
- Επαγγελματικός τίτλος σπουδών όπως ACA, ACCA, CPA ή άλλος αντίστοιχος επαγγελματικός τίτλος σπουδών.
- Μεταπτυχιακό (MA/MSc/MBA) στα Οικονομικά / Διοίκηση Επιχειρήσεων / Χρηματοοικονομική Διοίκηση / Νομική ή / και επαγγελματικός τίτλος σπουδών όπως CFA θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.
- Εξαετής (6) εμπειρία στον τομέα διαχείρισης χαρτοφυλακίων που αφορούν δάνεια ή / και ακίνητα ή / και στον τομέα των αναδιαρθρώσεων ή / και στη διαχείριση κινδύνων ή στη διενέργεια εσωτερικού ελέγχου.
- Τουλάχιστον τρία (3) χρόνια εμπειρίας στην παρακολούθηση Διαχειριστή χαρτοφυλακίων / συμφωνιών εξυπηρέτησης.
- Τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια εμπειρίας σε ανάλογες Διευθυντικές θέσεις.
- Ενδελεχής γνώση της σχετικής με τον τομέα νομοθεσίας, καθώς και βέλτιστων πρακτικών.
- Δεξιότητες καθοδήγησης, ανάπτυξης και διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού.
- Πολύ καλές επικοινωνιακές, διαπροσωπικές και διαπραγματευτικές δεξιότητες.
- Ικανότητα οργάνωσης και διαχείρισης του χρόνου.
- Κριτική σκέψη, διερευνητικές και αναλυτικές δεξιότητες ως προς την αξιολόγηση δεδομένων.
- Πολύ καλή γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών (MS Office).
- Πολύ καλή γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας σε γραπτό και προφορικό λόγο.

Απολαβές

- Θα προσφερθεί ανταγωνιστικό πακέτο απολαβών αναλόγως προσόντων και πείρας.
- Η διάρκεια της σύμβασης θα είναι για περίοδο τεσσάρων (4) ετών και δύναται να ανανεωθεί για ακόμα τέσσερα (4) έτη.
- Η εργοδότηση τελεί υπό προϋπόθεση έγκρισης της ικανότητας και καταλληλότητας (fit and proper test) από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Αιτήσεις

Οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι δύνανται να υποβάλουν αίτηση διαδικτυακά μέσω της ιστοσελίδας της Deloitte **www.cydeloittecareers.com**, επιλέγοντας τη θέση "ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ (Monitoring)" το αργότερο μέχρι την **Τετάρτη, 27 Μαΐου 2020.**

Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν αυστηρής εμπιστευτικότητας.

Σημειώνεται πως για την πιο πάνω θέση, θα ειδοποιηθούν μόνο οι επιτυχόντες υποψήφιοι.

www.kedipes.com.cy

ΚΕΔΙΠΕΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Χειρότερη... φορολογικά χώρα για οικογένειες με παιδιά η Ελλάδα

Μετά την Ιταλία έχει τις υψηλότερες επιβαρύνσεις μεταξύ των 36 κρατών του ΟΟΣΑ

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Ασφαλιστικές εισφορές και φόροι εκτοξεύουν τις επιβαρύνσεις των εργαζομένων στην Ελλάδα, κατατάσσοντας τη χώρα μας στη δεύτερη θέση ανάμεσα στις 36 χώρες του ΟΟΣΑ με την υψηλότερη φορολόγηση εργαζομένων με παιδιά.

Τα στοιχεία της νέας έκθεσης του Tax Foundation που παρουσίασε στη χώρα μας το ΚΕΦiΜ είναι για μία ακόμη φορά εντυπωσιακά και αποδεικνύουν την τεράστια επιβάρυνση των νοικοκυριών είτε πρόκειται για εργαζομένους χωρίς παιδιά είτε με παιδιά. Συγκεκριμένα, ένας εργαζόμενος χωρίς παιδιά το 2019 έπρεπε να δώσει το 40,8% των **ακαθάριστων αποδοχών του σε** φόρους και εισφορές. Οπως προκύπτει από την έκθεση, το ποσοστό των ακαθάριστων αποδοχών διαμορφώνεται ως εξής: 8,2% είναι ο φόρος εισοδήματος, 12,7% είναι οι εισφορές που πληρώνει ο εργαζόμενος και παρακρατούνται από τον μισθό του και 19,9% είναι οι εισφορές που πληρώνει ο εργοδότης για τον εργαζόμενο. Για μια οικογένεια με δύο παιδιά οι επιβαρύνσεις εξανεμίζουν το 37,8% των αποδοχών των εργαζομένων. Η Ελλάδα έχει τη δεύτερη υψηλότερη οικογενειακή φορολογική επιβάρυνση στην εργασία που φθάνει στο 37,8%, με πρώτη την Ιταλία, στο 39,2%.

Τα στοιχεία της έκθεσης για την Ελλάδα δείχνουν τα εξής:

• Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας στην Ελλάδα είναι υψηλή και φθάνει στο 40,8% πάνω από τον μέσο όρο 36% του ΟΟΣΑ.

• Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας στη χώρα μας είναι η 14η υψηλότερη μεταξύ των 36 χωρών του ΟΟΣΑ.

• Σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες με υψηλή φορολογική επιβάρυνση στην εργασία, η χώρα μας δεν παρέχει σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις σε οικογένειες με παιδιά. Μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα έχει μία από τις μικρότερες διαφορές μεταξύ των δύο φορολογικών επιβαρύνσεων, με 40,8% για εργαζομένους και 37,8% για εργαζομένους με οικογένειες με δύο παιδιά.

Συνολικά για τις χώρες του ΟΟΣΑ η έκθεση δείχνει τα εξής:

• Οι εργαζόμενοι χωρίς παιδιά με μεσαία εισοδήματα που ζουν σε χώρες του ΟΟΣΑ κατέβαλαν το 2019 πάνω από 1/3 ή 36% του μισθού τους σε φόρους εισοδήματος και ασφαλιστικές εισφορές.

• Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας για εργαζομένους χωρίς παιδιά στον ΟΟΣΑ κυμαίνεται από 7% στη Χιλή έως 52,2% στο Βέλγιο.

• Από τις 36 χώρες του ΟΟΣΑ σε 14 η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας ξεπερνάει το 40%, σε 14 χώρες κυμαίνεται μεταξύ 40%-30% και σε 8 χώρες είναι κάτω από 30%.

• Οι πρωταθλήτριες χώρες είναι το Βέλγιο (52,2%), η Γερμανία (49,4%), η Ιταλία (48,0%), η Αυστρία (47,9%) και η Γαλλία (46,7%). Στον αντίποδα βρίσκονται η Χιλή (7%), η Νέα Ζηλανδία (18,8%), το Μεξικό (20,1%).

«Οι οικονομολόγοι του Tax Foundation συμφωνούν γενικά ότι η υψηλότερη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας οδηγεί τόσο σε χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης όσο και σε χαμηλότερους μισθούς. Αυτό είναι σημαντικό για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στην Ελλάδα, καθώς αναζητούν τρόπους για να βοηθήσουν την οικονομία. Εάν ο στόχος είναι να ενθαρρύνουν την απασχόληση, οι πολιτικές που μειώνουν τη φορολογική επιβάρυνση της εργασίας θα μπορούσαν να αποδειχθούν ένα ισχυρό εργαλείο».

Ο πρόεδρος του ΚΕΦiΜ Αλέξανδρος Σκούρας αναφερόμενος στη μελέτη του Tax Foundation εστίασε σε δύο κρίσιμα προβλήματα. «Πρώτον, τη σημαντική οικογενειακή φορολογική επιβάρυνση της εργασίας στην Ελλάδα και στην Ιταλία, που σίγουρα επιδεινώνει τα προβλήματα υπογεννητικότητας που αντιμετωπίζουν οι δύο χώρες. Και δεύτερον, την υψηλή φορολογική επιβάρυνση της εργασίας που σε συνδυασμό με την προοδευτικότητά της αυξάνουν ιδιαίτερα τους φορολογικούς συντελεστές στα υψηλά εισοδήματα συμβάλλοντας σε σημαντικό βαθμό στη φυγή από τη χώρα εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού και διευθυντικών στελεχών».

Φορολογική επιβάρυνση

Για οικογένειες με έναν εργαζόμενο και δύο παιδιά

Για άγαμο εργαζόμενο

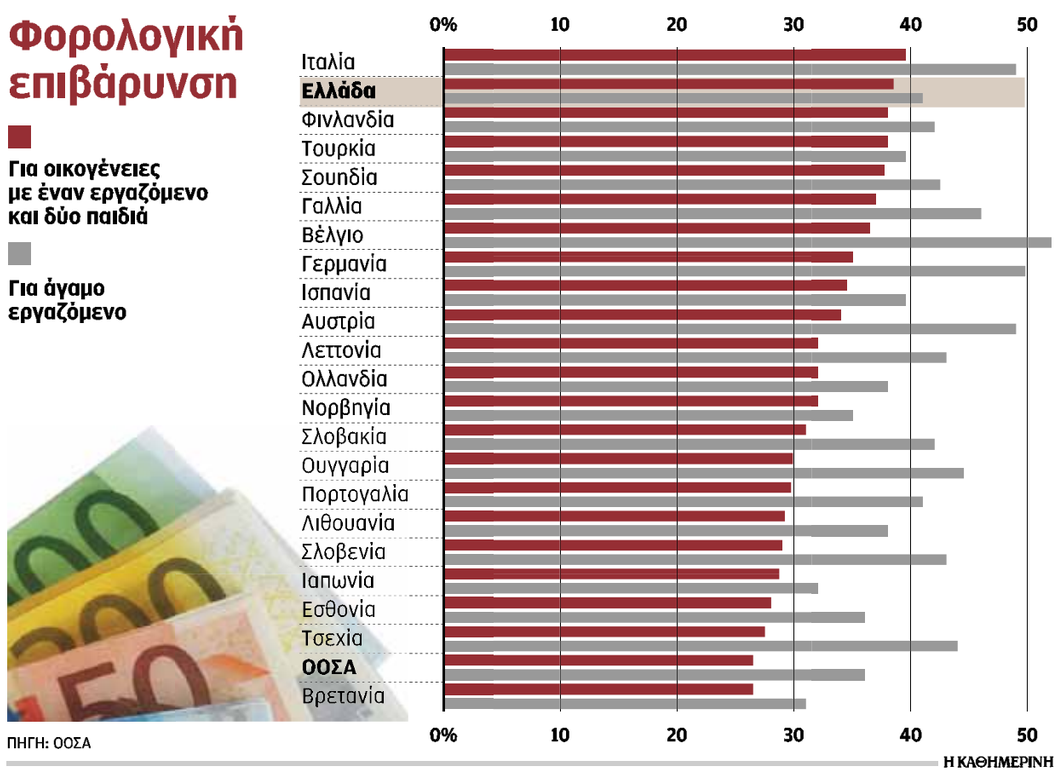

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε εισφορές και φόρους το 37,8% των αποδοχών των νοικοκυριών με δύο παιδιά.

Μικρές επιφυλάξεις για το νέο σχέδιο προστασίας α΄ κατοικίας

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Με ένα σχήμα sale-and-leaseback, όπως είχε αποκαλύψει η «Κ» στις 16 Απριλίου, σύμφωνα με το οποίο το κράτος θα αγοράζει το ακίνητο και θα το ενοικιάζει στον δανειολήπτη, ο οποίος θα έχει τη δυνατότητα στο τέλος να το εξοφλήσει και να το κάνει δικό του, σκοπεύει η κυβέρνηση να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της πρώτης κατοικίας στο πλαίσιο του νέου Πτωχευτικού Κώδικα, όπως αναφέρει η 6η έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που δόθηκε χθες στη δημοσιότητα.

Σε περιπτώσεις ευάλωτων νοικοκυριών, μάλιστα, το ενοίκιο θα επιδοτείται, προσθέτει η έκθεση. Η Κομισιόν αντιμετωπίζει την πρόταση με σχετική επιφύλαξη, **επισημαίνοντας ότι το κράτος** ρισκάρει να εμπλακεί στην αγορά ακινήτων και να αντιμετωπίσει δημοσιονομικούς κινδύνους. Ως εκ τούτου, απαιτείται μεγάλη σύνεση στην άσκηση αυτής της πρακτικής, υπογραμμίζει η Κομισιόν, η οποία πάντως αναγνωρίζει ότι εφαρμόζεται και σε άλλα κράτη, όπως η Ιρλανδία.

Πάντως, το θέμα της πρώτης κατοικίας, που αναμενόταν να δυσκολέψει την 6η αξιολόγηση, δεν αποτέλεσε τελικά εμπόδιο σε μια θετική γνωμάτευση, με τη βοήθεια φυσικά και του κορωνοϊού, που έβαλε στην άκρη όλα τα άλλα προβλήματα.

Ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας βρίσκεται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας, αναφέρει η έκθεση. Θα καλύπτει πτωχεύσεις όχι μόνο εταιρειών, αλλά και φυσικών προσώπων, και αναμένεται να ψηφιστεί στο τέλος Ιουνίου και να τεθεί σε εφαρμογή από 1/1/2021.

Θα προβλέπει διαδικασίες για τη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των δανειοληπτών, με εξαίρεση την περίπτωση της πρώτης κατοικίας. Στο μεσοδιάστημα, από την ψήφιση έως την εφαρμογή του, η κυβέρνηση θα ετοιμάσει την υποδομή, αλλά και θα εκπαιδεύσει τα εμπλεκόμενα **μέρη και κυρίως τους δικαστές**, οι οποίοι θα κληθούν να κάνουν χρήση του νέου μητρώου ηλεκτρονικής πτώχευσης.

Βασικά χαρακτηριστικά του νέου πλαισίου θα είναι τα εξής:

1. Θα υπάρχουν προπτωχευτικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης μιας αυτοματοποιημένης εξωδικαστικής διαδικασίας και μιας προπτωχευτικής διαδικασίας επιχειρηματικής ανάκαμψης.

2. Θα υφίσταται ένα ειδικό καθεστώς για την προστασία της πρώτης κατοικίας, το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, θα προβλέπει παρέμβαση του κράτους για να αποκτήσει το ακίνητο πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας ρευστοποίησης και να το νοικιάσει στον δανειστή.

3. Η διεξαγωγή όλων των διαδικασιών πτώχευσης θα βασίζεται σε ένα ηλεκτρονικό μητρώο, το οποίο θα διασφαλίζει τη διαφάνεια και τη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών. Οι αιτήσεις για εξωδικαστική ρύθμιση θα υποβάλλονται μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Εξάλλου, η έκθεση αναφέρει ότι η κυβέρνηση ενημέρωσε την Κομισιόν για την πρόθεσή της να παρατείνει έως το τέλος Ιουλίου την προθεσμία αιτήσεων για την εξωδικαστική διαδικασία, με την προσδοκία να επιτευχθούν περισσότερες αναδιαρθρώσεις.

Κάνει επίσης αναφορά στον προσωρινό μηχανισμό επιδότησης δόσεων για δάνεια με ενέχυρο την πρώτη κατοικία, ο οποίος θα είναι διαθέσιμος και σε συνεπείς δανειολήπτες εφόσον έχουν πληγεί από την πανδημία. **Τα κριτήρια** θα είναι το οικογενειακό εισόδημα, η περιουσία και το ύψος του δανείου και οι αιτήσεις θα υποβάλλονται για ένα μήνα, αρχής γενομένης από 1ης Ιουλίου.

Επίσης, η κυβέρνηση υπέβαλε στην Κομισιόν ένα σχέδιο δράσης για την επιτάχυνση της εκκαθάρισης των εκκρεμών υποθέσεων, ο αριθμός των οποίων μεγάλωσε περαιτέρω με το κλείσιμο των δικαστηρίων. Το σχέδιο αυτό προβλέπει την υποχρεωτική επίσπευση της ακροαματικής διαδικασίας για όσες υποθέσεις έχει οριστεί δικάσιμος μετά την 1η Ιανουαρίου 2021. Για τον ανασχεδιασμό αυτό προβλέπεται η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Οι σχετικές ρυθμίσεις πρόκειται να ψηφιστούν έως το τέλος Μαΐου και η ηλεκτρονική πλατφόρμα θα μπορεί να τεθεί σε λειτουργία 45 μέρες αργότερα.



Σε περιπτώσεις ευάλωτων νοικοκυριών, το ενοίκιο θα επιδοτείται, προσθέτει η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το κράτος θα αγοράζει το ακίνητο και θα το ενοικιάζει στον δανειολήπτη, ο οποίος θα έχει τη δυνατότητα να το εξοφλήσει και να το κάνει δικό του.

«Καμπανάκι» για σοκ ρευστότητας εάν ενταθεί η κρίση

Τα σχετικά υψηλά ταμειακά διαθέσιμα της Ελλάδας προσφέρουν ένα σημαντικό δίχτυ ασφαλείας έναντι ενός σοκ ρευστότητας, ωστόσο, εάν η κρίση λόγω της πανδημίας ενταθεί στο επόμενο διάστημα, η χώρα μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπη με μια «σοβαρή» αύξηση των χρηματοδοτικών αναγκών της, όπως προειδοποιεί η Κομισιόν.

Το cash buffer της κεντρικής κυβέρνησης διαμορφώθηκε στα 34 δισ. ευρώ στα τέλη Μαρτίου, συμπεριλαμβανομένων των 15,7 δισ. ευρώ των δανείων του ESM, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν έπειτα από σχετική έγκριση, των 10 δισ. ευρώ των καταθέσεων του κράτους στην ΤτΕ και στις εμπορικές τράπεζες και του 1,9 δισ. ευρώ των καταθέσεων των φορέων της γενικής κυβέρνησης στην ΤτΕ, όπως σημειώνει. Καθώς η Ελλάδα έχει περιορισμένες ανάγκες εξυπηρέτησης του χρέους – μακροπρόθεσμα ομόλογα ύψους 3 δισ. ωριμάζουν το 2020 και οι δαπάνες τόκων φθάνουν τα 5,1 δισ.–, το ταμειακό αυτό «μαξιλάρι» είναι ικανό να απορροφήσει τα πιθανά σοκ ρευστότητας στους επόμενους μήνες, τονίζει η Κομισιόν, ειδικά τη στιγμή που η Ελλάδα έχει ήδη προαναγγείλει ότι στοχεύει να διατηρήσει την παρουσία της στις αγορές και να αντλήσει περαιτέρω κεφάλαια για την κάλυψη των χρηματοδοτικών κινδύνων.

Ωστόσο, η Κομισιόν προειδοποιεί πως, παρά το σημαντικό αυτό «όπλο» της Ελλάδας, οι κίνδυνοι είναι υπαρκτοί. Οπως επισημαίνει, εάν η κρίση λόγω της πανδημίας ενταθεί και το «πάγωμα» της οικονομικής δραστηριότητας και οι σχετικοί περιορισμοί διαρκέσουν πέραν του Μαΐου, τότε η χρηματοδοτική θέση της Ελλάδας διατρέχει σημαντικό κίνδυνο. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντικά υψηλότερο έλλειμμα από αυτό που υπολογίζεται σήμερα και να απαιτήσει πρόσθετη χρήση των ταμειακών διαθεσίμων κατά τους πρώτους καλοκαιρινούς μήνες, στερεύοντας συνεπώς τη ρευστότητα.

Η Κομισιόν παρατηρεί επίσης πως η μεταβλητότητα στο ελληνικό spread έχει αυξηθεί σημαντικά, παρά την ένταξη των ελληνικών ομολόγων στο νέο QE πανδημίας (PEPP) της ΕΚΤ, και στα τέλη Απριλίου διαμορφωνόταν περίπου 130 μονάδες βάσης υψηλότερα από τα χαμηλά του Φεβρουαρίου, υπογραμμίζοντας έτσι πως το μακρύ και αδιάκοπο ράλι των ελληνικών ομολόγων αποτελεί πλέον παρελθόν.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Ενα σημαντικά υψηλότερο έλλειμμα θα απαιτήσει πρόσθετη χρήση των ταμειακών διαθεσίμων.

Χαμηλά η ανταγωνιστικότητα και η παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Χαμηλό ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας την ώρα που υπάρχουν ανάγκες για υψηλές επενδύσεις, διαπιστώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή **στην έκθεση αξιολόγησης των με**ταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2020, η οποία δημοσιοποιήθηκε ταυτόχρονα με την έκτη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα. Στην ίδια έκθεση γίνεται επίσης εκτενής αναφορά στο εξαγωγικό προφίλ της Ελλάδας, με την Κομισιόν να επισημαίνει ότι το συνεχιζόμενο εμπορικό έλλειμμα καταδεικνύει χρόνιες διαρθρωτικές αδυναμίες που συνεπάγονται αυξημένο κόστος για τις επιχειρήσεις και απώλειες ανταγωνιστικότητας.

«Η αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής είναι θετική, αλλά υπερβολικά χαμηλή για να μπορέσει η Ελλάδα να καλύψει, σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, την απόσταση που τη χωρίζει από άλλες χώρες της Ζώνης του Ευρώ ως προς το βιοτικό επίπεδο», σημειώνει χαρακτηριστικά η Κομισιόν. Προσθέτει δε πως αν και οι επενδύσεις αυξάνονται από το 2015 –έστω και με αργούς ρυθμούς– διαπιστώνει τους ακόλουθους βασικούς ανασχετικούς παράγοντες στην αύξηση της παραγωγικότητας: α) χαμηλές επιχειρηματικές επενδύσεις, ιδίως στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης, β) υψηλό κανονιστικό φόρτο, δηλαδή τα ρυθμιστικά εμπόδια που δυσκολεύουν το επιχειρείν και συχνά στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό, γ) ανεπάρκειες στη δημόσια διοίκηση και το δικαστικό σύστημα, δ) περιορισμούς της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και ε) αναντιστοιχίες δεξιοτήτων.

Το 1/3 της διαφοράς παραγωγικότητας που έχει η ελληνική οικονομία σε σύγκριση με τον δείκτη αναφοράς της Ε.Ε. είναι το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων. «Το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι μικρότερο απ' ό,τι στην Ε.Ε., γεγονός που υποδηλώνει σχετικά περιορισμένη ικανότητα εκμετάλλευσης των οικονομιών κλίμακας και καινοτομίας», αναφέρεται στην έκθεση.

Σε ό,τι αφορά τις εξαγωγές η έκθεση διαπιστώνει ότι παραμένει σημαντικό το χάσμα της Ελλάδας με τους Ευρωπαίους εταίρους της ως προς την εξωστρέφεια του ελληνικού εμπορίου αναφέροντας μεταξύ άλλων στα εμπόδια την περιορισμένη χρήση της εικόνας της χώρας ως «εμπορικού σήματος», καθώς και τον κατακερματισμό των εργαλείων και οργανισμών για την προώθηση των εξαγωγών. «Οι εξαγωγικές επιδόσεις θα μπορούσαν να βελτιωθούν αν επικεντρώνονταν περισσότερο σε τομείς με υψηλές προοπτικές ανάπτυξης και σε τομείς στους οποίους η Ελλάδα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα», υποστηρίζει η Κομισιόν, προτείνοντας ως τέτοιους τα αγροτικά προϊόντα διατροφής, την ενέργεια, την τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών.

Πέρα από τα μόνιμα διαρθρωτικά προβλήματα, παρατηρούνται και συγκεκριμένες καθυστερήσεις σε κρίσιμα πρακτικά ζητήματα. Στην **έκθεση ενισχυμένης εποπτείας** επισημαίνει ότι υπάρχει καθυστέρηση στη δημιουργία του ηλεκτρονικού συστήματος αδειοδότησης των επενδύσεων –υποχρέωση που έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί στα τέλη του 2019– καθώς εκκρεμεί στο Διοικητικό Εφετείο αίτηση λήψης ασφαλιστικών μέτρων για το ζήτημα της ανάθεσης κατασκευής του εν λόγω συστήματος. Επίσης, στην έκθεση διαπιστώνονται καθυστερήσεις **στην εφαρμογή του νέου πλαισίου** για τους ελέγχους της οικονομικής δραστηριότητας, με τις καθυστερήσεις να είναι μεγαλύτερες ειδικά σε κάποιους τομείς, όπως αυτόν που αφορά τους ελέγχους για την προστασία του περιβάλλοντος.



Οι εξαγωγές θα μπορούσαν να βελτιωθούν, αν η χώρα επικεντρωνόταν περισσότερο σε τομείς όπου έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως είναι τα αγροτικά προϊόντα διατροφής, η ενέργεια και η τεχνολογία πληροφοριών.

Ελλειμμα σε επιχειρηματικές επενδύσεις, ιδίως στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης.



REUTERS

Εγκλειστη Βρετανίδα μητέρα στέλνει ένα φιλί στη μη έγκλειστη κόρη της.

Θύματα της πανδημίας οι εργαζόμενες

Την ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων ανέδειξαν η πανδημία COVID-19 και τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν σε πολλά κράτη. Οι γυναίκες που εργάζονται σηκώνουν το μεγαλύτερο βάρος ευθυνών και καθηκόντων, καθώς επωμίζονται τις επιπλέον

Εντείνεται η ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων, καθώς οι γυναίκες επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος καθηκόντων.

εργασίες που προέκυψαν λόγω της κατάστασης, καθώς και τις περισσότερες ευθύνες για τη φροντίδα και την εκπαίδευση των παιδιών.

Ερευνα που εκπονήθηκε από την Boston Consulting Group σε πέντε κράτη (ΗΠΑ, Βρετανία, Ιταλία, Γερμανία και Γαλλία) και στην οποία συμμετείχαν περισσότερες από 3.000 εργαζόμενοι γονείς, κατέδειξε ότι επί νέας καθημερινότητας οι γυναίκες εργάζονται 65 ώρες την εβδομάδα, 33% περισσότερο από τους άνδρες, προκειμένου να κάνουν τις δουλειές του σπιτιού, εργασία που, φυσικά, δεν αμείβεται. Οι ώρες απλήρωτης εργασίας μιας μητέρας έχουν σχεδόν διπλασιαστεί, σύμφωνα με την έρευνα, συγκριτικά με τον μέσο πατέρα.

Δεν είναι, όμως, μόνο η πλεονάζουσα απλήρωτη εργασία που θέτει τις γυναίκες σε δυσμενέστερη θέση μεσούσης της πανδημίας. Ραγδαία αύξηση παρουσίασαν και τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, ενώ πολλές γυναίκες εξαναγκάστηκαν να περιορίσουν την αμειβόμενη εργασία τους. Οπως ήταν αναμενόμενο, η νέα κατάσταση είχε συνέπειες και στην ψυχική διάθεση των γυναικών. Οι Βρετανίδες φαίνεται ότι δυσκολεύονται περισσότερο να διατηρήσουν την αισιοδοξία τους, σύμφωνα με άλλη έρευνα, που δημοσίευσε η εταιρεία δημοσκοπήσεων Ipsos MORI.

«Δεν προκαλεί καμία έκπληξη, ωστόσο, το γεγονός ότι οι γυναίκες αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες για τη φροντίδα των παιδιών και τις δουλειές του σπιτιού, πέρα από τις υποχρεώσεις της συνήθους εργασίας τους», δήλωσε η Τζάκι Χαντ, μέλος της οργάνωσης υπέρ των δικαιωμάτων των γυναικών Equality Now. Στον αντίποδα, στη Δυτική Αφρική, οι άνδρες δείχνουν να μοιράζονται περισσότερο τις ευθύνες για τη φροντίδα των παιδιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Οι μέτοχοι βρετανικών εταιρειών πληρώνουν το κόστος της κρίσης

Απαγορεύεται να δίνουν μερίσματα οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν κρατική στήριξη

Ισχυρότατο θα είναι το πλήγμα της πανδημίας στον επενδυτικό κόσμο και ιδίως στους επενδυτές των βρετανικών επιχειρήσεων, οι οποίοι ανέκαθεν λάμβαναν τεράστιο μερίδιο μερισμάτων σε σχέση με τους υπόλοιπους. Σύμφωνα με υπολογισμούς του Bloomberg, οι βρετανικές επιχειρήσεις του δείκτη Stoxx Europe 600, που απαρτίζεται από τους μεγαλύτερους επιχειρηματικούς ομίλους της ηπείρου, διοχέτευσαν μερίσματα ύψους περίπου 120 δισ. δολαρίων κατά το δημοσιονομικό έτος 2019. Δηλαδή, οι βρετανικές επιχειρήσεις κατέβαλαν περίπου το ένα τέταρτο του συνολικού ύψους των μερισμάτων, ξεπερνώντας κατά πολύ όσα διέθεσαν οι γαλλικές επιχειρήσεις (69 δισ. δολάρια) ή οι γερμανικές (53 δισ. δολάρια).

Φέτος, όμως διαμορφώνεται ένα εντελώς διαφορετικό τοπίο, το οποίο θα ζημιώσει έντονα τις βρετανικές επιχειρήσεις και τους επενδυτές τους. Αυτή την εβδομάδα, το βρετανικό υπουργείο Οικονομικών απαγόρευσε τη χορήγηση μπόνους και μερισμάτων σε όσες επιχειρήσεις δεχθούν κρατική στήριξη λόγω του οικονομικού πλήγματος από την πανδημία.

Σύμφωνα με υπολογισμούς του Bloomberg, τα μπόνους και τα μερίσματα μειώθηκαν κατά 40 δισ. δολάρια. Πρόκειται δηλαδή για τη μεγαλύτερη συρρίκνωση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες μεγάλες οικονομίες της Ευρώπης. «Σε πολλές περιπτώσεις, οι αλλαγές στην πολιτική χορήγησης μερισμάτων αντανακλά την αδυναμία πρόβλεψης σχετικά με την επιστροφή στην κανονικότητα. Ωστόσο, ένας νέος παράγοντας είναι η σχέση μεταξύ της κρατικής στήριξης και της



Τα μπόνους και τα μερίσματα από τις βρετανικές εταιρείες μειώθηκαν κατά 40 δισ. δολάρια. Πρόκειται, δηλαδή, για τη μεγαλύτερη συρρίκνωση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες μεγάλες οικονομίες της Ευρώπης.

Για το 2019 είχαν καταβάλει μερίσματα ύψους περίπου 120 δισ. δολαρίων.

συμπεριφοράς των επιχειρήσεων», δήλωσε στο Bloomberg ο Μπεν Λόφτχαους, υπηλόβαθμο στέλεχος στην εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων Janus Henderson.

Μεταξύ των μεγαλύτερων βρετανικών επιχειρήσεων συγκαταλέγονται πολλές τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες. Συνεπώς, όταν η αρμόδια εποπτική αρχή της Τράπεζας της Αγγλίας προειδοποίησε τις επιχειρήσεις, στο τέλος Μαρτίου, να προστατεύσουν τα αποθεματικά τους, τα μπόνους και τα μερίσματα μειώθηκαν ραγδαία. Βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων πρώτου τριμήνου, σχεδόν το 50% των βρετανικών επιχειρήσεων του Stoxx 600 είτε ανέβαλε είτε ακύρωσε εντελώς την καταβολή μερισμάτων. Πρόκειται για υψηλότατο ποσοστό συγκριτικά με τις υπόλοιπες μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Μάλιστα, αναμένεται πως η ίδια κατάσταση θα συνεχιστεί και μετά το τέλος του έτους.

Σύμφωνα με τον Κιτ Ατκινσον, υψηλόβαθμο στέλεχος της Link Group, οι ασφαλέστερες επενδύσεις αυτή τη στιγμή είναι στον κλάδο της εστίασης, της υγείας, των βασικών καταναλωτικών αγαθών, της καπνοβιομηχανίας, καθώς και σε άλλους τομείς που επίσης παρουσιάζουν αυξημένη ζήτηση μετά τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων.

Ο Χοακίμ Κλίμεντ, αναλυτής της επενδυτικής τράπεζας Liberum, προειδοποίησε πως οι κλάδοι που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο είναι η ψυχαγωγία, οι μεταφορές και η ενέργεια. «Αυτό που μας εντυπωσίασε είναι ότι ακόμη και εταιρείες που θα μπορούσαν εύκολα να καταβάλουν μερίσματα, όπως η Royal Dutch Shell, επέλεξαν να τα μειώσουν ή να τα αναστείλουν», σχολίασε στο Bloomberg ο Κλίμεντ. «Αυτό βγάζει νόημα μόνον εάν η διοίκηση της εταιρείας πιστεύει πως μπορεί να ενισχύσει την τιμή της μετοχής μετά την πάροδο της κρίσης, επαναφέροντας τα μερίσματα», συμπλήρωσε ο ίδιος.

Μέχρι τα μέσα του Μαΐου εκκρεμούσαν μερίσματα ύψους 39 δισ. δολαρίων στις βρετανικές επιχειρήσεις. Οι εταιρείες εξορύξεων, οι υπηρεσίες κοινής ωφελείας, οι πετρελαϊκές, οι καταναλωτικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις ανήκουν στους κλάδους που είναι πιθανότερο να καταβάλουν μερίσματα και μπόνους μέσα στο 2020.

Ακύρωση παραγγελίας πέντε αεροσκαφών επιδιώκει η Emirates

Την παραγγελία πέντε αεροσκαφών από την Airbus επιχειρεί να ακυρώσει η Emirates, ωστόσο η ευρωπαϊκή εταιρεία κατασκευής αεροσκαφών αρνείται, καθώς τα αεροπλάνα βρίσκονται ήδη υπό κατασκευήν. Εχοντας δεχθεί τεράστιο πλήγμα από την πανδημία, η Emirates αποφάσισε ότι ο στόλος της δεν χρειάζεται να αυξηθεί περισσότερο και συνεπώς βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με την Airbus ώστε να ακυρώσει ένα μέρος της παραγγελίας, δηλαδή πέντε από τα οκτώ αεροσκάφη.

Στην περίπτωση που η αεροπορική διακόψει το συμβόλαιο χωρίς την έγκριση της Airbus, πρόκειται να δεχθεί πρόστιμο έως και 70 εκατ. δολαρίων ανά αεροπλάνο, όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα του Bloomberg. Τα τρία αεροσκάφη της παραγγελίας είναι ήδη έτοιμα, ενώ τα υπόλοιπα βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο καθώς έχουν κατασκευαστεί ορισμένα μέρη. Η Emirates σκοπεύει να δεχθεί τα τρία επιπλέον αεροσκάφη πριν από τον Μάρτιο του 2021, αλλά σύμφωνα με πηγές που επικαλείται το Bloomberg δεν επιθυμεί τα υπόλοιπα. Αντιθέτως, η Airbus προτείνει είτε την καθυστέρηση της παράδοσης είτε την αναβολή της πληρωμής.

Η Emirates καλείται να επανεξετάσει συνολικά το επιχειρηματικό μοντέλο της εξαιτίας της πανδημίας, καθώς όχι μόνον προσφέρει πολλές μεγάλες πτήσεις, αλλά επίσης έχει επενδύσει και στα διώροφα αεροσκάφη τύπου Α380. Η αεροπορική εταιρεία εξετάζει το ενδεχόμενο να αποσύρει έως και 65 αεροπλάνα τέτοιου τύπου νωρίτερα από το αναμενόμενο.

Επίσης, σκοπεύει να απολύσει το 20% των εργαζομένων (30.000) υπαλλήλους. Στην περίπτωση που πραγματοποιήσει τα σχέδιά της, θα πρόκειται για τη μεγαλύτερη περικοπή θέσεων εργασίας στον κλάδο της αεροπλοΐας λόγω πανδημίας.

Προκήρυξη Θέσης Εργασίας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΤΡΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΟΜΟΧΛΕΥΣΗΣ (Deleveraging)

Η Εταιρεία

Η Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων Λτδ. (ΚΕΔΙΠΕΣ), η οποία εξειδικεύεται στην ανάκτηση και διαχείριση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, επιθυμεί να προσλάβει έμπειρο άτομο για τη θέση του/της Διευθυντή/τριας Διεύθυνσης Απομόχλευσης, με βάση τη Λευκωσία.

Η Θέση

Η θέση αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία εργοδότησης για ένα άτομο με ηγετικό προφίλ και εκτενή σχετική εμπειρία, το οποίο θα παρουσιάζει υψηλά επίπεδα πρωτοβουλίας και θα προϊσταται της Διεύθυνσης Απομόχλευσης, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης της Διεύθυνσης με την επιχειρηματική στρατηγική της Εταιρείας. Ο Διευθυντής Διεύθυνσης Απομόχλευσης θα αναφέρεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο / Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή της Εταιρείας, θα είναι μέλος της Ανώτερης Διευθυντικής Ομάδας και θα έχει την ευθύνη για την ταχεία και αποτελεσματική απομόχλευση των δανείων και άλλων περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας.

Αρμοδιότητες

Οι βασικές αρμοδιότητες του ατόμου που θα προσληφθεί περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:
- Διαμόρφωση και επίβλεψη εφαρμογής των στρατηγικών και πολιτικών για την απομόχλευση και διάθεση των περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας (δανείων, ακινήτων και άλλων επενδύσεων και περιουσιακών στοιχείων), με βάση τις παραμέτρους κινδύνου που έχουν τεθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Καθορισμό και υλοποίηση πολιτικής τιτλοποίησης ή / και πώλησης περιουσιακών στοιχείων και χειρισμό θεμάτων που αφορούν τιμολόγηση χαρτοφυλακίων.
- Καθορισμό πολιτικών υπολογισμού ανακτήσιμης αξίας και πολιτικών πώλησης για το δανειακό χαρτοφυλάκιο και το χαρτοφυλάκιο εμπράγματων περιουσιακών στοιχείων.
- Παρακολούθηση, μελέτη καθώς και ανάλυση των εξελίξεων της αγοράς ακινήτων και δανείων, με σκοπό την ενημέρωση και υποβολή εισηγήσεων προς τη Διεύθυνση και το Διοικητικό Συμβούλιο, αλλά και τον πιθανό επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής και πολιτικών της Εταιρείας, καθώς και τον κατάλληλο χρόνο για την πώληση / τιτλοποίηση περιουσιακών στοιχείων και τον εντοπισμό πιθανών επενδυτών.
- Σύνταξη και ετοιμασία εκθέσεων για όλους τους τομείς της αρμοδιότητάς του, με στόχο την άμεση ενημέρωση και την υποβολή εισηγήσεων προς τη Διεύθυνση και το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας.
- Στενή συνεργασία με τον Διευθυντή Διεύθυνσης Παρακολούθησης Χαρτοφυλακίου υπό Διαχείριση για σκοπούς εφαρμογής της Συμφωνίας Επιπέδου Υπηρεσιών (SLA) καθώς και με την υπόλοιπη Διευθυντική Ομάδα.
- Ευθύνη σχεδιασμού ανάθεσης και επίβλεψης υπηρεσιών σε τρίτα μέρη, όπως συμβούλους στρατηγικής απομόχλευσης, κ.λπ.
- Ευθύνη επίβλεψης, παροχής καθοδήγησης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.
- Οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα του/της ανατεθούν από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο / Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή της ΚΕΔΙΠΕΣ.

Απαιτούμενα Προσόντα
- Πτυχίο (BA/BSc) στα Οικονομικά / Διοίκηση Επιχειρήσεων / Χρηματοοικονομική Διοίκηση ή άλλο συναφή κλάδο.
- Μεταπτυχιακό (MA/MSc/MBA) στα Οικονομικά / Διοίκηση Επιχειρήσεων / Χρηματοοικονομική Διοίκηση ή άλλο συναφή κλάδο ή / και επαγγελματικό τίτλο σπουδών όπως ACA, ACCA,CPA (ή άλλο αντίστοιχο επαγγελματικό τίτλο σπουδών).
- Επαγγελματικός τίτλος στα χρηματοοικονομικά όπως CFA ή / και στη διαχείριση κινδύνων θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.
- Εξαετής (6) εμπειρία στον τομέα διαχείρισης χαρτοφυλακίων που αφορούν δάνεια ή / και ακίνητα ή / και στον τομέα των αναδιαρθρώσεων.
- Τουλάχιστον τρία (3) χρόνια εμπειρίας στην πώληση / απομόχλευση δανείων ή / και ακινήτων.
- Τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια εμπειρίας σε ανάλογες Διευθυντικές θέσεις.
- Ευρεία γνώση της σχετικής με τον τομέα νομοθεσίας, καθώς και βέλτιστων πρακτικών.
- Δεξιότητες καθοδήγησης, ανάπτυξης και διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού.
- Ομαδικό πνεύμα, με πολύ καλές ικανότητες οικοδόμησης και διαχείρισης διαπροσωπικών σχέσεων.
- Οργανωτικές ικανότητες και ικανότητα απόδοσης κάτω από στενά χρονοδιαγράμματα.
- Ισχυρό προσανατολισμό στο αποτέλεσμα, ευελιξία, μεθοδικότητα και πρακτικότητα.
- Κριτική σκέψη και αναλυτικές δεξιότητες ως προς την αξιολόγηση δεδομένων.
- Πολύ καλή γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών (MS Office).
- Πολύ καλή γνώση της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας σε γραπτό και προφορικό λόγο.

Απολαβές
- Θα προσφερθεί ανταγωνιστικό πακέτο απολαβών αναλόγως προσόντων και πείρας.
- Η διάρκεια της σύμβασης θα είναι για περίοδο τεσσάρων (4) ετών και δύναται να ανανεωθεί για ακόμα τέσσερα (4) έτη.
- Η εργοδότηση τελεί υπό προϋπόθεση έγκρισης της ικανότητας και καταλληλότητας (fit and proper test) από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Αιτήσεις

Οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι δύνανται να υποβάλουν αίτηση διαδικτυακά μέσω της ιστοσελίδας της Deloitte **www.cydeloittecareers.com**, επιλέγοντας τη θέση "ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΠΟΜΟΧΛΕΥΣΗΣ (Deleveraging)" το αργότερο μέχρι την **Τετάρτη, 27 Μαΐου 2020.**

Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν αυστηρής εμπιστευτικότητας.

Σημειώνεται πως για την πιο πάνω θέση, θα ειδοποιηθούν μόνο οι επιτυχόντες υποψήφιοι.

www.kedipes.com.cy

ΚΕΔΙΠΕΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ



REUTERS

Οι αυτοκινητοβιομηχανίες είτε χρησιμοποίησαν υπάρχουσες γραμμές πίστωσης, που είχαν ήδη με τις τράπεζές τους, είτε αναζήτησαν νέες για να αντεπεξέλθουν στη μειωμένη ζήτηση.

Δάνεια 155 δισ. δολ. σε αυτοκινητοβιομηχανίες

Από τα μέσα Μαρτίου έως σήμερα, ο κλάδος του αυτοκινήτου σε παγκόσμια κλίμακα δανείστηκε 155 δισ. δολάρια, ώστε να κατορθώσει να επιβιώσει την περίοδο των περιορισμών και της καραντίνας με τα εργοστάσια και τις αντιπροσωπείες κλειστές. Οι αυτοκινητοβιομηχανίες είτε χρησιμοποίησαν υπάρχουσες γραμμές πίστωσης, που είχαν ήδη με τις τράπεζές τους, είτε αναζήτησαν νέες για να αντεπεξέλθουν στη μειωμένη ζήτηση. Το εν λόγω ποσόν, που άντλησαν σε διάστημα μικρότερο των τριών μηνών οι εταιρείες, είναι όσο και εκείνο που έλαβαν το οκτάμηνο πριν από την έναρξη της καραντίνας. Επιπλέον, από τα 155 δισ. δολάρια, τα 44 δισ. δολάρια, που προήλθαν από την έκδοση ομολόγων, είναι περισσότερα από όσα έχει εκδώσει σε τριμηνιαία βάση στην ιστορία του ο κλάδος. Εν τω μεταξύ, τα υπόλοιπα 111 δισ. δολάρια των δανείων, που ζήτησε, θα μπορούσαν να αντιπαραβληθούν με τις πωλήσεις του κλάδου το 2019 σε διεθνή κλίμακα. Οι πωλήσεις αυτές θα ανέρχονταν σε 133 δισ. δολάρια, αφ' ης στιγμής ολοκληρώνονταν και παραγγελίες ύψους 18 δισ. δολαρίων.

Η General Motors είναι η εταιρεία με τον υψηλότερο δανεισμό παγκοσμίως, ο οποίος φθάνει τα 27,1 δισ. δολάρια, ενώ συνολικά οι αυτοκινητοβιομηχανίες στις ΗΠΑ εξασφάλισαν 50 δισ. δολάρια από πιστώσεις και 16 δισ. δολάρια από ομόλογα.

Η αυτοκινητοβιομηχανία, όπως και οι αερομεταφορές και ο τουρισμός και το λιανεμπόριο, ήταν από τους κλάδους εκείνους που δέχθηκαν δραστικά χτυπήματα όταν η διεθνής οικονομία σταμάτησε να λειτουργεί για να ανασχεθεί η εξάπλωση του κορωνοϊού. Συνολικά οι εταιρείες του κλάδου του αυτοκινήτου στην Ευρώπη έχουν εξασφαλίσει πιστώσεις 47 δισ. δολαρίων, ενώ από ομόλογα αντλούν 19 δισ. δολάρια. Επιπλέον, θα ζητήσουν επιπλέον τουλάχιστον 7 δισ. δολάρια σε δάνεια, όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα του Bloomberg. Η γαλλική Renault, στην οποία το δημόσιο διατηρεί μερίδιο, ζήτησε κρατική ενίσχυση και έλαβε πιστώσεις με κρατικές εγγυήσεις της τάξεως των 5 δισ. ευρώ για να μη βρεθεί σε πολύ δυσχερή οικονομική θέση. Παρά ταύτα, τώρα συζητεί το ενδεχόμενο να κλείσει κάποια από τα εργοστάσιά της στη Γαλλία.

Ανάλογη συμφωνία επιδιώκει να συνάψει με την ιταλική κυβέρνηση και η ιταλοαμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία Fiat Chrysler Automobiles, πέραν των δανείων από τράπεζες που έχει λάβει· βεβαίως, το αίτημα αυτό ακούγεται αρκετά παράδοξο στα αυτιά των Ιταλών, δεδομένου ότι η Fiat Chrysler έχει μεταφέρει και τη φορολογική και τη νομική της έδρα εκτός της χώρας.

Στη Γερμανία, η εταιρεία κατασκευής πολυτελών οχημάτων Daimler (με το γνωστό εμπορικό σήμα της Mercedes) είναι μέχρι στιγμής εκείνη που εντός των ορίων της Ευρώπης έχει δανειστεί περισσότερο από όλες, έχοντας λάβει πιστώσεις 12 δισ. ευρώ. Συν τοις άλλοις, μέσω εταιρικού της ομολόγου άντλησε από τις αγορές 3 δισ. ευρώ.

Επιπλέον, η Daimler και η Volkswagen συγκαταλέγονται στους έξι ευρωπαϊκούς ομίλους που, με εργαλείο τα ομόλογά τους, εξασφάλισαν από τις κεφαλαιαγορές 19 δισ. δολάρια από τα μέσα Μαρτίου και μετά. Πέραν τούτων, ανάλογες κινήσεις έκαναν και εταιρείες οι οποίες ανήκουν στο ευρύτερο οικοσύστημα της ευρωπαϊκής αυτοκινητοβιομηχανίας, όπως είναι η προμηθεύτρια ZF Friedrichshafen και η επιχείρηση ενοικίασης οχημάτων Sixt. Τέλος, σε δανεισμό κατέφυγαν και οι 6 στους 10 κολοσσούς της Ιαπωνίας, συμπεριλαμβανομένων της Toyota και της Subaru.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Βαθύτατες ευχαριστίες εκφράζουμε σε όσους μας συμπαραστάθηκαν και συμμετείχαν με οποιονδήποτε τρόπο στο πένθος μας, εκφράζοντας τις σκέψεις και την αγάπη τους, αποστέλλοντας στεφάνια και συλλυπητήρια μηνύματα, ή καταθέτοντας εισφορές εις μνήμην του πολυαγαπημένου μας πατέρα και παππού

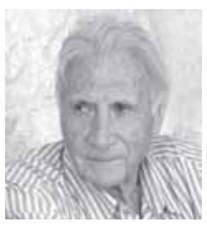

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΑΝΑΞΑΓΟΡΑ
(από τη Δορά και τέως κάτοικο Λεμεσού)
που έφυγε στις 6 Μαΐου 2020.

Θερμά ευχαριστούμε επίσης τον γιατρό Γιώργο Ορφανό για την ολόπλευρη στήριξή του.

Οι τεθλιμμένοι:
Τα παιδιά: Νάτια Αναξαγόρου
Δένα και Τώνης Τουμαζή
Οι εγγονές: Ιουλίτα και Αίγλη Τουμαζή

Υπερόπλο 9 τρισ. δολαρίων για να αντιμετωπιστεί η κρίση

Κυβερνητικές παρεμβάσεις με «ενέσεις» ρευστότητας, επιδόματα, δάνεια και εγγυήσεις

Στα 9 τρισ. δολάρια έχει ήδη εκτινάχθεί το άθροισμα του πρώτου και του δεύτερου γύρου μέτρων κάθε είδους που επιστράτευσαν οι κυβερνήσεις των χωρών ανά τον κόσμο. Ο λόγος, για τα μέτρα που αποφάσισαν οι κυβερνήσεις στην προσπάθειά τους να θωρακίσουν τις χειμαζόμενες οικονομίες τους από τον συντριπτικό αντίκτυπο της πανδημίας και της συνεπακόλουθης αναστολής της οικονομικής δραστηριότητας. Στο ποσό αυτό, που προέρχεται βέβαια από τα χρήματα των φορολογουμένων, καταλήγουν οι Μπράιαν Μπάτερσμπι, Ραφαέλ Λαμ και Ελίφ Τιουρ, συνεργάτες του ΔΝΤ, που δημοσίευσαν τα πορίσματα σχετικής έρευνάς τους σε ιστολόγιο του Ταμείου, όπου εκφράζονται ανεξάρτητες απόψεις στελεχών του και συνεργατών του.

Οπως υπογραμμίζουν οι τρεις οικονομολόγοι, στο ποσό αυτό έχουν συνεκτιμήσει το δεύτερο κύμα μέτρων που αναγκάστηκαν να επιστρατεύσουν οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο βλέποντας την πανδημία να συνεχίζεται και την επιστροφή σε πλήρη οικονομική δραστηριότητα να είναι ακόμη μακριά.

Κατέληξαν, έτσι, σε ένα άθροισμα δαπανών κατά 1 τρισ. δολάρια μεγαλύτερο από την αρχική εκτίμησή τους πριν από μόλις ένα μήνα. Μελετώντας διεξοδικά τις δαπάνες που έχουν έως τώρα αποφασιστεί για «ενέσεις» ρευστότητας και στήριξη εισοδημάτων, αναφέρουν πως η άμεση δημοσιονομική στήριξη που έχουν χορηγήσει κυβερνήσεις ανά τον κόσμο υπολογίζεται έως τώρα σε 4,4 τρισ. δολάρια. Σε αυτές τις δαπάνες προστίθεται, όμως, η περαιτέρω στήριξη από τον δημόσιο τομέα υπό τη μορφή δανείων, «ενέσεων» κεφαλαίου, εγγυήσεων και άλλων μέτρων, που αγγίζουν τα 4,6 τρισ. δολάρια παγκοσμίως.

Σε ό,τι αφορά την κατανομή του ιλιγγιώδους αυτού ποσού, οι τρεις οικονομολόγοι παραθέτουν επιμέρους στοιχεία, όπως, για παράδειγμα, την απόφαση που έλαβε η αμερικανική κυβέρνηση στις 23 Απριλίου να χορηγήσει στην οικονομία δεύτερο πακέτο στήριξης ύψους 483 δισ. δολαρίων. Παράλληλα, η Ιαπωνία αποφάσισε στις 20 Απριλίου να επεκτείνει το πρόγραμμα ενίσχυσης του εισοδήματος των ιαπωνικών νοικοκυριών. Ενώ αρχικά η ενίσχυση συνοδευόταν από συγκεκριμένους όρους, γενίκευσε το πρόγραμμα ώστε να τη δικαιούνται όλα ανεξαιρέτως τα νοικοκυριά της χώρας. Το αποτέλεσμα ήταν να αυξηθούν κατά 83 δισ. δολάρια οι δαπάνες της κυβέρνησης Αμπε, που στοχεύουν αποκλειστικά και μόνον στον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας. Σε ανάλογες κινήσεις προέβησαν, άλλωστε, τις ίδιες εκείνες ημέρες τόσο η Γαλλία όσο και η Νότια Κορέα, με επιταγές που χορήγησαν άμεσα στα νοικοκυριά των δύο χωρών.

Δημοσιονομική χαλάρωση λόγω πανδημίας

Καθώς συνεχίζεται η πανδημία, η αναστολή της οικονομικής δραστηριότητας έχει μεγάλο αντίκτυπο, οι χώρες του G20 έχουν επιστρατεύσει 9 τρισ. δολ. για τη στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Πρόκειται για ποσό κατά 1 τρισ. δολ. μεγαλύτερο από αυτό που δεσμεύθηκε αρχικά τον Απρίλιο.

ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΑΝ ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ G20 ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ

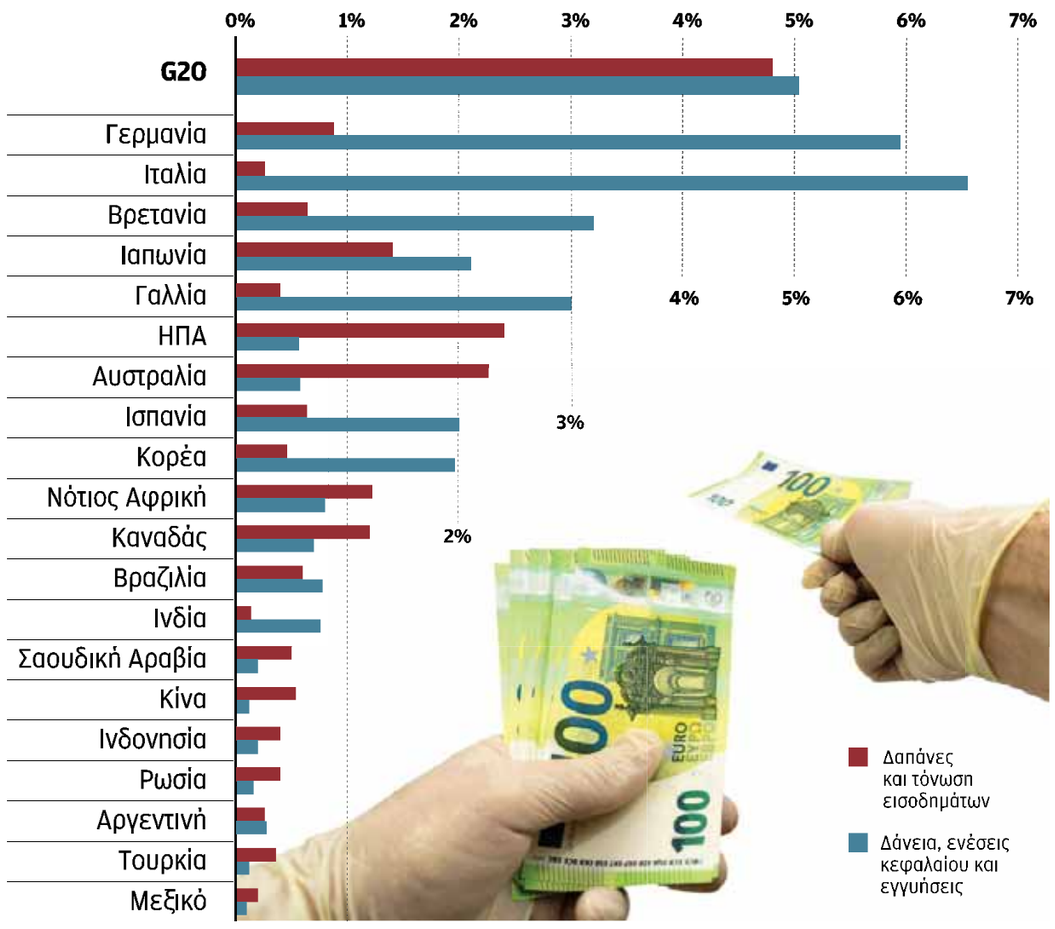

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι ενισχύσεις στις χώρες του G20 έφτασαν κατά μέσον όρο σε επίπεδα ίσα με το 4,5% του ΑΕΠ τους.

Μέχρι το τέλος Απριλίου, το μεγαλύτερο μέρος από τα 9 τρισ. δολάρια και συγκεκριμένα τα 8 τρισ. δολάρια αφορούν δέσμες μέτρων που αποφάσισαν οι κυβερνήσεις των χωρών-μελών του G20, εν ολίγοις ανεπτυγμένων οικονομιών και αναδυόμενων αγορών. Οι άμεσες δαπάνες και η στήριξη εισοδημάτων στις χώρες του G20 έφθασαν κατά μέσον όρο σε επίπεδα αντίστοιχα με το 4,5% του ΑΕΠ τους. Πρόκειται, εν ολίγοις, για δαπάνες που έχουν ήδη υπερβεί όσες χορήγησαν για παρόμοιους λόγους οι κυβερνήσεις εν μέσω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Οι τρεις οικονομολόγοι του ΔΝΤ διαπιστώνουν πως τα δημοσιονομικά μέτρα ποικίλλουν, όπως επίσης ποικίλλουν και οι επιπτώσεις τους στη δημοσιονομική κατάσταση των χωρών και στο ύψος του χρέους τους. Οπως τονίζουν, οι εκτιμήσεις τους επικεντρώθηκαν στις δαπάνες και δεν συμπεριέλαβαν μέτρα όπως η παράταση στο χρονοδιάγραμμα καταβολής φόρων και ασφαλιστικών εισφορών.

Και ο λόγος είναι ότι τα μέτρα αυτά συνεπάγονται απλώς μια προσωρινή καθυστέρηση στην είσπραξη των εσόδων που θα συγκεντρωθούν στο μέλλον και πιθανώς στη διάρκεια του ίδιου δημοσιονομικού έτους. Επέλεξαν, άλλωστε, να καταχωρίσουν ανεξάρτητα τις χορηγήσεις δανείων από το κράτος και τις «ενέσεις» κεφαλαίου που έχουν άμεσο αντίκτυπο στους ισολογισμούς των κυβερνήσεων, αλλά και τις εγγυήσεις των κρατών καθώς αυτές συνεπάγονται ανάληψη ρίσκου από τις κυβερνήσεις, αν και όταν πραγματικά χρειαστούν και κληθεί να τις καλύψει πραγματικά το κράτος.

ΑΝΑΛΥΣΗ *Των* **PETER THAL LARSEN** *και* **LIAM PROUD / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Ο χρήσιμος ρόλος των τραπεζών

Η οργή των ρυθμιστικών αρχών προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα φαίνεται τελευταίως να έχει καταλαγιάσει. Οι μεγάλες τράπεζες την τελευταία δεκαετία προσπαθούσαν να βρουν τον βηματισμό τους μετά το ξέσπασμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008, όμως η καταστροφή που επέφερε η πανδημική κρίση δοκίμασε την ανθεκτικότητα ενός κλάδου που αναδιαμορφωνόταν.

Ανέδειξε παράλληλα και τα ευαίσθητα σημεία των παγκόσμιων αγορών. Από την άλλη, οι τράπεζες φαίνεται ότι θα καρπωθούν όλα τα οφέλη που θα προκύψουν από την κρίση αυτή. Το 2008, τα πιστωτικά ιδρύματα που ήταν ανεπαρκώς κεφαλαιοποιημένα θεωρούνταν οι κακοί της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Αυτή τη φορά, τον ρόλο αυτό διαδραματίζουν τα αμοιβαία κεφάλαια αλλά και άλλα επενδυτικά εργαλεία που είχαν χρησιμοποιηθεί ευρύτατα τα τελευταία 12 χρόνια.

Οι τράπεζες όμως παραμένουν σχετικά ανεπηρέαστες από την ανάγκη που παρατηρείται σε παγκόσμιο επίπεδο για μετρητά. Αυτή που έκανε το μεγαλύτερο ατόπημα είναι η ABN AMRO Bank, η οποία ενέγραψε ζημίες ύψους 200 εκατ. δολ. επειδή ένας πελάτης της είχε οικονομικά προβλήματα. Ωστόσο, η ζημία δεν είναι τόσο σημαντική σε σύγκριση με την εκατοντάδων δισ. πανωλεθρία που υπέστη η Morgan Stanley αλλά και άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2008.

Αυτές που πρέπει να δεχθούν τα εύσημα είναι οι ρυθμιστικές αρχές, καθώς ξόδεψαν πολλά χρόνια ώστε να καταφέρουν να καταστήσουν τις τράπεζες πιο ανθεκτικές. Το σκεπτικό τους ήταν ότι τα επενδυτικά κεφάλαια είχαν τη δυνατότητα να αναλάβουν επισφαλή χρέη, διότι έχουν λιγότερα δάνεια και δεν συγκεντρώνουν καταθέσεις. Αυτό σημαίνει δηλαδή ότι η πτώση τους δεν θα επέφερε κραδασμούς σε όλο το σύστημα.

Εως το τέλος του 2018 το μερίδιο των τραπεζών σε χρηματοπιστωτικά περιουσιακά στοιχεία έπεσε κάτω από το 40% από 45%, μία δεκαετία νωρίτερα. Το χρέος που διακρατούσαν οι «ενδιάμεσοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί» την ίδια περίοδο διπλασιάστηκε στα 114 τρισ. δολ., αντιπροσωπεύοντας το 30% του συνολικού χρέους. Η πανδημία έδειξε πόσο ευάλωτο είναι όλο το σύστημα.

Ενα μεγάλο μέρος του ιδιωτικού χρέους έχει ήδη αρχίσει να ταλαντεύεται. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, τα ομόλογα που αξιολογούνται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στη βαθμίδα BBB –τη χαμηλότερη δηλαδή– αντιπροσωπεύουν περίπου το ήμισυ όλων των εταιρικών ομολόγων που βρίσκονται σε επενδυτική βαθμίδα στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη. Κάποιοι επενδυτές αναγκάστηκαν να πουλήσουν περιουσιακά στοιχεία όταν εταιρείες όπως η Ford Motor και η Kraft Heinz υποβαθμιστήκαν από τους οίκους αξιολόγησης.

Για αυτό και οι τράπεζες έσπευσαν να υποστηρίξουν τις αγορές. Ανακοίνωσαν προγράμματα αγοράς εταιρικών ομολόγων αξίας πολλών δισ. δολ. προκειμένου να ενισχύσουν την αγορά. Μέχρι και η Fed αγόρασε ομόλογα που αξιολογούνται στη βαθμίδα «σκουπίδια». Τέτοιες παρεμβάσεις απέτρεψαν τον πανικό. Ομως, όπως έδειξε και η προηγούμενη χρηματοπιστωτική κρίση, όσοι επωφελούνται από την κατάσταση αυτή θα πληρώσουν τελικά το τίμημα. Μεγάλα επενδυτικά κεφάλαια όπως η BlackRock θα αναγκαστούν να εφαρμόσουν αυστηρότερους κανόνες και να υποβληθούν σε εξονυχιστικούς ελέγχους.

Οι τράπεζες, ωστόσο, ακόμη αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις. Η επιβολή περιοριστικών μέτρων θα αυξήσει τον όγκο των μη εξυπηρετούμενων δανείων, γεγονός που θα «ροκανίσει» τα κεφάλαιά τους. Επίσης, τα πολύ χαμηλά επιτόκια αναμένεται να συρρικνώσουν περαιτέρω την κερδοφορία τους.

Ωστόσο, αν και ο τραπεζικός κλάδος υπήρξε υπαίτιος για το ξέσπασμα της προηγούμενης κρίσης, τώρα αναδεικνύεται σε χρήσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση της κρίσης που προκάλεσε η επέλαση της πανδημίας. Από την άλλη, το βραβείο που θα λάβουν θα είναι η συμπάθεια των ρυθμιστικών αρχών.

Δάνεια αντί επιχορηγήσεων προτείνει η Ολλανδία

Στο πλευρό της για επιβολή μνημονίων η Δανία, η Αυστρία και η Σουηδία

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Συνεχίζονται οι ζυμώσεις σε πανευρωπαϊκό επίπεδο στον απόηχο της ριζοσπαστικής γαλλογερμανικής πρότασης για το Ταμείο Ανάκαμψης και της πολυαναμενόμενης εισήγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής την προσεχή Τετάρτη. Οι «φειδωλοί τέσσερις» (Ολλανδία, Αυστρία, Σουηδία, Δανία) ετοιμάζουν τη δική τους αντιπρόταση για το Ταμείο, με τον Ολλανδό πρωθυπουργό Μαρκ Ρούτε να δηλώνει σε συνέντευξη Τύπου ότι πρέπει να συζητηθεί στο πλαίσιο της επερχόμενης διαπραγμάτευσης γιατί οι χώρες του Νότου δεν έχουν την ίδια ικανότητα να στηρίξουν τις οικονομίες τους όπως οι εταίροι τους στον Βορρά.

Την ίδια στιγμή, ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Ολαφ Σολτς επικαλέστηκε το ιστορικό προηγούμενο του Αλεξάντερ Χάμιλτον, που ως πρώτος υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ ένωσε δημοσιονομικά τις 13 πολιτείες, για να δώσει το στίγμα των φιλοδοξιών που συνεπάγεται η γαλλογερμανική πρόταση. Θέση για την πρόταση πήρε και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, χαρακτηρίζοντάς την στο τηλεοπτικό διάγγελμά του «σημαντικό βήμα προς μια πραγματική Ευρώπη της αλληλεγγύης».

Ο κ. Ρούτε, στην παρέμβασή του, είπε ότι «δεν υπάρχει ακριβές χρονοδιάγραμμα» για το πότε θα παρουσιαστεί η πρόταση των «4». «Η ολλανδική θέση ήταν πάντα ότι είμαστε έτοιμοι να στηρίξουμε τους άλλους μέσω δανείων», τόνισε, απηχώντας τις δηλώσεις του Αυστριακού καγκελάριου Σεμπάστιαν Κουρτς τη Δευτέρα. Η αδυναμία των χωρών του Νότου να στηρίξουν δημοσιονομικά τις οικονομίες τους «μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση ανισορροπίας στην Ευρώπη», παραδέχθηκε ο κ. Ρούτε, συμπληρώνοντας: «Πρέπει να τεθεί το ερώτημα: Γιατί δεν μπορούν οι χώρες του Νότου να επενδύσουν στις οικονομίες τους όπως εμείς;»

Υπενθυμίζεται ότι ο Ολλανδός υπουργός Οικονομικών Βόπκε Χοϋκστρα έχει δεχθεί καταιγισμό κριτικής για παρεμφερή σχόλια που είχε κάνει προ εβδομάδων για την ανάγκη διερεύνησης των λόγων για την έλλειψη δημοσιονομικού χώρου σε ορισμένα κράτη-μέλη. Ο Πορτογάλος υπουργός Οικονομικών Αντόνιο Κόστα είχε χαρακτηρίσει την παρέμβαση Χοϋκστρα «απδιαστική».



Ο Ολλανδός πρωθυπουργός Μαρκ Ρούτε (αριστερά) σε συνέντευξη Τύπου είπε ότι «η θέση μας ήταν πάντα ότι είμαστε έτοιμοι να στηρίξουμε τους άλλους μέσω δανείων», απηχώντας τις απόψεις του Αυστριακού καγκελαρίου Σεμπάστιαν Κουρτς.

Σε εξέλιξη οι διαπραγματεύσεις για το μοντέλο λειτουργίας του Ταμείου Ανάκαμψης.

Ο κ. Ρούτε πρόσθεσε ότι το σχέδιο ανάκαμψης στο οποίο θα καταλήξουν οι «27» θα πρέπει να περιλαμβάνει διασύνδεση χρηματοδότησης με μεταρρυθμίσεις: «Διαφορετικά δεν μπορώ να το "πουλήσω" στην Ολλανδία ότι θέλουμε να βοηθήσουμε. […] Μας αφορά ευθέως, έντονα η ανάκαμψη του Νότου. Αλλά όταν μας ζητούν στήριξη, τότε πρέπει να μπορείς να ρωτήσεις: Τι θα κάνετε ώστε την επόμενη φορά να μπορείτε να το διαχειριστείτε μόνοι σας;»

Η ιδέα της διασύνδεσης τουλάχιστον μέρους των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης με μεταρρυθμίσεις δείχνει να κερδίζει έδαφος. Ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Βάλντις Ντομπρόβσκις, παρουσιάζοντας χθες τις συστάσεις της Κομισιόν προς τα κράτη-μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, αναφέρθηκε εκ νέου σε ένα νέο εργαλείο «ανάκαμψης και ανθεκτικότητας» (recovery and resilience facility), μέσω του οποίου «θα χρηματοδοτηθούν δημόσιες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις συντεταγμένες με προτεραιότητες της Ε.Ε.».

Οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, σύμφωνα με τον κ. Ντομπρόβσκις, θα «παρέχουν καθοδήγηση στα κράτη-μέλη», καθώς προετοιμάζουν τα σχέδια ανασυγκρότησής τους και αιτούνται χρηματοδότηση από το συγκεκριμένο εργαλείο.

Στο γαλλογερμανικό ανακοινωθέν αναφέρεται ότι η στήριξη από το Ταμείο Ανάκαμψης «θα βασίζεται σε μια ξεκάθαρη δέσμευση των κρατών-μελών για την υιοθέτηση συνετών οικονομικών πολιτικών και μιας φιλόδοξης μεταρρυθμιστικής ατζέντας». Το γερμανικό οικονομικό επιτελείο «βλέπει» θετικά την ιδέα διασύνδεσης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου με την παροχή των πόρων του Ταμείου, καθώς έτσι θα υπάρχουν για πρώτη φορά δημοσιονομικά κίνητρα για την υλοποίηση των συστάσεων της Επιτροπής.

Κατά τα άλλα, όπως προκύπτει από δημόσιες δηλώσεις και από τα όσα λέγονται ανωνύμως, το Βερολίνο έχει συναίσθηση της ιστορικής φύσεως αυτού που έχει προτείνει. Η κ. Μέρκελ δήλωσε τη Δευτέρα ότι «τα έθνη-κράτη δεν μπορούν να σταθούν μόνα τους»· ο κ. Σολτς, στη συνέντευξή του στην Zeit, τόνισε τη σημασία της δημοσιονομικής ένωσης για μια Ε.Ε. που θα μπορεί να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Η γερμανική πλευρά θεωρεί ότι το πακέτο των 540 δισ. ευρώ (SURE, ESM και ΕΤΕπ) έχει καλύψει το αίτημα μέρος της βοήθειας να λάβει τη μορφή δανεισμού – εξ ου και η γαλλογερμανική πρόταση εστίασε αποκλειστικά σε μεταβιβάσεις. Εξίσου σημαντική για το Βερολίνο –και ειδικά για το υπουργείο Οικονομικών– είναι η δυνατότητα της Ε.Ε. να εκδώσει χρέος ως μια οιονεί κυρίαρχη οντότητα: με ομόλογα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υποστηριζόμενα από τους ίδιους πόρους του κοινοτικού προϋπολογισμού (χωρίς εγγυήσεις από τα κράτη-μέλη).

Η προσέγγιση αυτή θεωρείται ότι μπορεί να δημιουργήσει ένα πραγματικό ευρωπαϊκό safe asset, αλλά και να αποτελέσει και τον σπόρο της μετουσίωσης της Ε.Ε. σε ομοσπονδιακό κράτος.

Με 10 δισ. δολ. το Κατάρ ενισχύει τα συναλλαγματικά αποθέματα της Τουρκίας

Η επέκταση υφιστάμενης συμφωνίας ανταλλαγής νομισμάτων (swap) με το Κατάρ είναι ο μόνος καρπός που έχει αποφέρει, έως τώρα τουλάχιστον, η εκστρατεία της Αγκυρας για αντίστοιχες συμφωνίες με τις χώρες του «G20». Στενός σύμμαχος της Τουρκίας από το 2016, το Κατάρ δέχθηκε να αυξήσει στα 15 δισ. δολάρια, από τα 5 δισ., το ανώτατο όριο στη συμφωνία swap τουρκικής λίρας και ριάλ Κατάρ που έχουν συνάψει οι δύο χώρες από την κρίση της τουρκικής λίρας του 2018.

Τότε το πλούσιο εμιράτο δεσμεύθηκε μάλιστα να επενδύσει 15 δισ. δολάρια στην Τουρκία και να της χορηγήσει πιστωτική γραμμή για να στηρίξει το χρηματοπιστωτικό της σύστημα.

«Το Κατάρ έρχεται να βοηθήσει, αλλά ούτε φωνή ούτε ακρόαση από τις χώρες του "G20"», σχολιάζει σχετικά ο Τίμοθι Ας, στρατηγικός αναλυτής στην BlueBay Asset Management του Λονδίνου. Ο ίδιος πιθανολογεί πως δεν έχουν εκταμιευθεί τα κεφάλαια που υποσχέθηκε τότε να επενδύσει το Κατάρ και τα μετατρέπει τώρα σε swap. Ακόμη κι αν ευσταθεί η υπόθεση του As, η επέκταση της συμφωνίας με το Κατάρ θα αποτελέσει τονωτική ένεση στα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τουρκίας, που ενισχύονται έτσι κατά 10 δισ. δολάρια και προσφέρουν πίστωση χρόνου στη χειμαζόμενη τουρκική οικονομία. Σημειωτέον ότι το ριάλ του Κατάρ είναι συνδεδεμένο με το δολάριο.

Μέσω ανταλλαγής νομισμάτων – Επαφές και με Ιαπωνία, Βρετανία για ανάλογες συμφωνίες.

Η Αγκυρα εξαργυρώνει τώρα κατά κάποιον τρόπο τη στήριξη που παρείχε στην Ντόχα προ τριετίας, όταν η γειτονική Σαουδική Αραβία επέβαλε αποκλεισμό του πλούσιου εμιράτου και έπεισε άλλες αραβικές χώρες να κάνουν το ίδιο. Είχε, άλλωστε, προηγηθεί ένα χρόνο νωρίτερα η στήριξη που παρείχε η Ντόχα στον Τούρκο πρόεδρο κατά τη διάρκεια του πραξικοπήματος, το καλοκαίρι του 2016.



Η Αγκυρα εξαργυρώνει τώρα τη στήριξη που παρείχε στην Ντόχα προ τριετίας, όταν η Σαουδική Αραβία επέβαλε αποκλεισμό του πλούσιου εμιράτου.

Την ίδια στιγμή, όμως, όχι μόνον η αμερικανική Federal Reserve, αλλά και οι κεντρικές τράπεζες των δυτικών χωρών έχουν δείξει απροθυμία για ανάλογες συμφωνίες swap. Αφήνουν εν ολίγοις χωρίς στήριξη την τουρκική οικονομία που παραπαίει, καθώς η πανδημία του κορωνοϊού έχει επιτείνει τις παθογένειές της και έχει φέρει τη χώρα στα πρόθυρα της πτώχευσης.

Εχουν, άλλωστε, εξανεμισθεί τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τουρκίας μετά τις αλλεπάλληλες παρεμβάσεις της κεντρικής τράπεζας και των εγχώριων τραπεζών στην αγορά συναλλάγματος με σκοπό τη στήριξη του νομίσματος. Η τουρκική λίρα υποχώρησε ξανά χθες για πρώτη φορά έπειτα από δέκα ημέρες και άρχισε πάλι να πλησιάζει επικίνδυνα το ψυχολογικό όριο των 7 λιρών προς ένα δολάριο. Αργά χθες το απόγευμα έκανε πράξεις στις 6,7942 λίρες προς ένα δολάριο.

Οπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, η απροθυμία αυτή των δυτικών χωρών μάλλον θα υπονομεύει τις σχέσεις τους με την Αγκυρα, που είναι ήδη τεταμένες εξαιτίας των γεωπολιτικών επιλογών της Τουρκίας σε σχέση με τη Συρία και τη Ρωσία. Ερωτώμενος προ ημερών, αξιωματούχος της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ τόνισε πως τον Μάρτιο η Fed σύναψε σειρά συμφωνιών swap με πολλές χώρες, αλλά όχι με την Τουρκία, καθώς «οι συμφωνίες αυτές συνάπτονται μεταξύ χωρών που συνδέονται με αμοιβαία εμπιστοσύνη και επιπλέον είναι πλήρως φερέγγυες».

Αναγκαστικά η Τράπεζα της Τουρκίας έχει αποδυθεί σε αυτόν τον διπλωματικό μαραθώνιο αναζητώντας χρηματοδότες ανά τον κόσμο. Παραμένει, πάντως, σε ισχύ ανάλογη συμφωνία swap με την Κίνα που έχει συναφθεί πριν από οκτώ χρόνια και ανανεώνεται ανά τριετία. Τον περασμένο Ιούνιο, μάλιστα, η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας μετέφερε στην Τράπεζα της Τουρκίας κεφάλαια ύψους 1 δισ. δολαρίων. Σημειωτέον ότι, λίγες ώρες προτού ανακοινωθεί η συμφωνία με το Κατάρ, τα τουρκικά ΜΜΕ μετέδιδαν αντιφατικές πληροφορίες γύρω από αντίστοιχες συμφωνίες με την Ιαπωνία και τη Βρετανία.

Υφεση 7% για την «ανοιχτή» οικονομία της Σουηδίας

Η αμφιλεγόμενη στρατηγική της Σουηδίας να αφήσει ανοιχτή την οικονομία της εν μέσω της πανδημίας αποδεικνύεται ανεπιτυχής. Αφενός η χώρα μετράει περισσότερα θύματα από τον κορωνοϊό σε σχέση με τις γειτονικές της χώρες, αφετέρου η οικονομία της οδεύει προς ύφεση, όπως δείχνουν τα πρώτα στοιχεία.

Οπως, άλλωστε, δήλωσε αυτή την εβδομάδα η υπουργός Οικονομικών της χώρας Μαγκνταλένα Αντερσον, προβλέπεται πως η σουηδική οικονομία θα διολισθήσει σε ύφεση 7% φέτος. Η χώρα αντιμετωπίζει μια πολύ βαθιά οικονομική κρίση, σχολίασε η ίδια, τονίζοντας παράλληλα ότι η επιβράδυνση σημειώνεται πολύ ταχύτερα από το αναμενόμενο.

Μετά τις δηλώσεις της, όμως, ακολούθησαν επιπλέον δυσοίωνα οικονομικά στοιχεία. Η εθνική υπηρεσία δημοσίου χρέους ανακοίνωσε πως ο δανεισμός αυξήθηκε στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων τριάντα ετών εξαιτίας της ρευστότητας που έπρεπε να διοχετευθεί άμεσα στην οικονομία. Επίσης, δημοσιεύτηκε σχετική έρευνα που αποδείκνυε ότι το 40% των σουηδικών επιχειρήσεων στον κλάδο των υπηρεσιών βρίσκεται στο χείλος της χρεοκοπίας. Παράλληλα, ως αποτέλεσμα της πανδημίας, το ποσοστό ανεργίας στη χώρα έχει ανέλθει σε επίπεδα ρεκόρ. Ο Μάρτεν Μπγέλερουπ, επικεφαλής οικονομολόγος της σουηδικής υπηρεσίας δημοσίου χρέους, ανέφερε πως η Σουηδία θα βρίσκεται σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με άλλες χώρες που επέβαλαν καθεστώς καραντίνας, ωστόσο σημείωσε πως η διαφορά θα είναι μόνον οριακή.

Το 40% των επιχειρήσεων στον κλάδο των υπηρεσιών βρίσκεται στο χείλος της χρεοκοπίας.

Σε αντίθεση με τις 187 χώρες ανά τον κόσμο που επέβαλαν περιοριστικά μέτρα για την καταστολή του κορωνοϊού, οι επιχειρήσεις και τα σχολεία της σκανδιναβικής χώρας παρέμειναν ανοιχτά. Παρ' όλα αυτά, η σουηδική οικονομία δεν κατάφερε να αποτρέψει την ύφεση, καθώς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εμπόριο με τρίτες χώρες. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές συνεισφέρουν περίπου το 50% του σουηδικού ΑΕΠ. «Η οικονομία θα περιορίζεται από την ανάκαμψη της υπόλοιπης ηπείρου, διότι εξαρτάται από την εξωτερική ζήτηση», εξήγησε στο Bloomberg ο Ντέιβιντ Οξλεϊ της Capital Economics. Ορισμένες από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της χώρας, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία Volvo, προχώρησαν μετά την επέλαση της πανδημίας σε χιλιάδες απολύσεις εξαιτίας της μείωσης της ζήτησης.

Ο τρόπος με τον οποίο η Σουηδία επέλεξε να αντιμετωπίσει τον κορωνοϊό έχει επικριθεί επανειλημμένως. Ωστόσο, η κυβέρνηση επαναλαμβάνει ότι δεν πρόκειται για πείραμα με ανθρώπινες θυσίες. Αντιθέτως, όπως έχει υποστηρίξει ο επικεφαλής επιδημιολόγος της χώρας Αντερς Τέγκνελ, η Σουηδία ακολουθεί ένα μοντέλο βιώσιμο, αφού ο ιός θα εξακολουθεί κατά πάσα πιθανότητα να υπάρχει σε βάθος χρόνου. «Εάν θέλουμε να δημιουργήσουμε μια νέα κανονικότητα, οι Σουηδοί αντιπροσωπεύουν το μελλοντικό πρότυπο σε πολλά επίπεδα», δήλωσε πρόσφατα ο Μάικλ Ράιαν, υψηλόβαθμο στέλεχος του ΠΟΥ. Το συγκεκριμένο μοντέλο είχε κερδίσει αρκετούς υποστηρικτές εκτός Σουηδίας, οι οποίοι θεωρούσαν ότι η μεγαλύτερη οικονομία της Σκανδιναβίας θα απέφευγε τουλάχιστον μια βαθιά ύφεση.



Οι επιχειρήσεις παρέμειναν ανοιχτές, ωστόσο η σουηδική οικονομία δεν κατάφερε να αποφύγει την ύφεση, καθώς εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από το εμπόριο με τρίτες χώρες.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2020

Βραχνάς για 4 στους 10 Ελληνες τα υψηλά έξοδα στέγασης

Το 39,5% του πληθυσμού δαπανά πάνω από το 40% του εισοδήματός του

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ποσοστό του πληθυσμού που δαπανά πάνω από το 40% του διαθέσιμου εισοδήματος για έξοδα που σχετίζονται με την κατοικία τους



	Ποσοστό του συνόλου του πληθυσμού	Ποσοστό των ιδιοκτητών με στεγαστικό δάνειο	Ποσοστό των ιδιοκτητών χωρίς στεγαστικό δάνειο	Ποσοστό των ενοικιαστών
Ελλάδα	39,5%	29,2%	29,0%	83,1%
Σερβία	31,3%	34,0%	28,9%	71,0%
Βουλγαρία	17,9%	6,3%	16,7%	50,1%
Ην. Βασίλειο	15,1%	5,1%	7,0%	37,7%
Δανία	14,7%	5,2%	7,1%	28,9%
Γερμανία	14,2%	8,6%	8,6%	20,9%
Ρουμανία	10,3%	0,8%	9,7%	46,3%
Ουγγαρία	9,6%	8,3%	5,9%	46,9%
Ολλανδία	9,4%	2,2%	4,0%	25,6%
Ισπανία	8,9%	3,5%	2,6%	38,1%
Ε.Ε.-27	9,6%	4,0%	5,5%	25,1%

ΠΗΓΗ: Eurostat

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μια αρνητική πρωτιά κατέχει σταθερά η Ελλάδα στο σύνολο της Ε.Ε. (αλλά και της Ευρώπης γενικά) αναφορικά με την οικονομική επιβάρυνση των νοικοκυριών για δαπάνες που σχετίζονται με τη στέγασή τους. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που ανακοίνωσε η Eurostat πριν από λίγες ημέρες και τα οποία αφορούν το 2018, στην Ελλάδα το 39,5% του πληθυσμού υποχρεώνεται να ξοδεύει πάνω από το 40% του διαθέσιμου εισοδήματός του για έξοδα σχετικά με το ακίνητο στο οποίο διαμένει. Πρόκειται για ποσοστό τετραπλάσιο του ευρωπαϊκού μέσου όρου, που δεν ξεπερνά το 9,6% στην Ε.Ε. των «27».Το όριο του 40% του εισοδήματος έχει τεθεί ως σημείο αναφοράς, καθώς όταν ξεπερνιέται τότε θεωρείται ότι ένα νοικοκυριό είναι υπερβολικά επιβαρυμένο οικονομικά.

Ως έξοδα για την κατοικία λογίζονται, μεταξύ άλλων, το ενοίκιο, οι φόροι που σχετίζονται με την κατοχή ακινήτου, οι δαπάνες ΔΕΚΟ (ύδρευση, ηλεκτροδότηση, τηλεπικοινωνίες), τα έξοδα θέρμανσης και επισκευές / συντηρήσεις.Εν ολίγοις, τέσσερις στους δέκα Ελληνες καλούνται να δαπανήσουν ποσά που κρίνονται υπερβολικά σε σχέση με το εισόδημά τους για να καλύψουν την πιο βασική ανάγκη, τη στέγαση, δείγμα της καταστροφικής πολιτικής των τελευταίων ετών.

Η εξέλιξη αυτή έχει παγιωθεί καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας της κρίσης, καθώς, σταθερά από το 2010 και μετά, η Ελλάδα κατέχει τη σχετική «πρωτιά».Το 2016 στην Ελλάδα το ποσοστό των νοικοκυριών τα οποία δαπανούσαν περισσότερο από το 40% του διαθέσιμου εισοδήματός τους για την κάλυψη αναγκών στέγασης ανήλθε σε 40,5%, τη στιγμή που ο ευρωπαϊκός μέσος όρος δεν ξεπερνούσε το 11,1%.

Το 2015 το αντίστοιχο ποσοστό είχε ανέλθει σε 40,9%, έναντι 11,3% του μέσου όρου της Ε.Ε. και το 2014 σε 40,7% (11,5% στην Ε.Ε.). Ωστόσο, το 2010, δηλαδή στην αρχή της οικονομικής κρίσης, το ποσοστό των Ελλήνων που ήταν υπέρμετρα επιβαρυμένοι οικονομικά ως προς το

Το ποσοστόστην Ελλάδα είναι τετραπλάσιοτου ευρωπαϊκού μέσου όρου, πουδεν ξεπερνά το 9,6%.

ακίνητό τους διαμορφωνόταν σε 18,1% έναντι 10,8% του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Σύμφωνα με την ανάλυση των σχετικών στοιχείων της Eurostat, οι κύριοι λόγοι για την αρνητική αυτή εξέλιξη είναι η αύξηση του κόστους στέγασης (π.χ. φόροι), αλλά ακόμα περισσότερο η σημαντική πτώση του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών, είτε λόγω της μείωσης των μισθών είτε λόγω της εκτόξευσης της ανεργίας. Το πρόβλημα έγκειται στο ότι από το 2014 και μετά, όταν δηλαδή παγιώθηκε η υφιστάμενη κατάσταση, δεν έχει καταγραφεί σχεδόν καμία βελτίωση.

Πάντως, υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σε ιδιοκτήτες και ενοικιαστές. Για παράδειγμα, ενώ το ποσοστό των ιδιοκτητών που δαπανούν άνω του 40% του εισοδήματός τους για το ακίνητό τους δεν ξεπερνά το 30% (είτε με είτε χωρίς στεγαστικό δάνειο), στην περίπτωση των ενοικιαστών το ποσοστό αυτό εκτινάσσεται σε 83,1% (25% ο ευρωπαϊκός μέσος όρος). Ουσιαστικά, δηλαδή, πάνω από οκτώ στους δέκα ενοικιαστές χρειάζεται να ξοδεύουν πάνω από 40% των εσόδων τους για να εξασφαλίσουν στέγη. Αν μάλιστα συνυπολογιστεί ότι τα στοιχεία της Eurostat αφορούν ουσιαστικά την περίοδο πριν από τη μεγάλη εκτίναξη των τιμών των ενοικίων, η οποία έλαβε χώρα κυρίως κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών, τότε γίνεται αντιληπτό ότι η κατάσταση έχει επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο για τους ενοικιαστές. Αλλωστε, η αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών έχει παραμείνει σχετικά αμετάβλητη την ίδια περίοδο.

Οι μειώσεις ενοικίων ανησυχούν τους ξένους επενδυτές ακινήτων

Ανατροπή στόχων και αλλαγή σχεδίων έχει επιφέρει η πανδημία, και κυρίως τα μέτρα που συνόδευσαν την αντιμετώπισή της, στα επιτελεία των μεγάλων ξένων επενδυτικών funds που τοποθετήθηκαν στην ελληνική αγορά ακινήτων τα προηγούμενα χρόνια.

Η επέκταση του μέτρου της έκπτωσης ενοικίου κατά 40% σε όλες τις πληττόμενες επιχειρήσεις του εμπορίου, της εστίασης και του τουρισμού και στον μήνα Ιούνιο θα σημάνει την επί τρεις και πλέον μήνες μείωση εσόδων. Ως εκ τούτου, επικρατεί προβληματισμός, κυρίως ως προς την τάση παγίωσης των μειώσεων αυτών και κατά τους υπόλοιπους μήνες του έτους, ενδεχομένως και εντός του 2021, εφόσον δεν υπάρξει βελτίωση των συνθηκών στην αγορά. Ταυτόχρονα, όμως, η κατάσταση αυτή, η οποία βεβαίως δεν είναι αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο, αναμένεται να μειώσει και τις αποτιμήσεις των επενδυτικών ακινήτων, λόγω των μειωμένων εσόδων που θα έχουν τους επόμενους μήνες. Η εξέλιξη αυτή ενδέχεται να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις, ιδίως σε όσα funds είχαν μοχλεύσει μεγάλο μέρος των κεφαλαίων τους. Για παράδειγμα, στην προηγούμενη αντίστοιχη κρίση, στις αρχές της δεκαετίας του 2010, πολλά ξένα επενδυτικά κεφάλαια, π.χ. στις ΗΠΑ, κλήθηκαν να προσφέρουν πρόσθετες εγγυήσεις στις τράπεζες για τα δάνεια που έλαβαν για τις εξαγορές ακινήτων που πραγματοποίησαν.

Προβληματισμός για την τάση παγίωσης των μειώσεων αυτών και κατά τους υπόλοιπους μήνες του έτους.

Επιπλοκές έχει δημιουργήσει η μείωση ενοικίου κατά 40% και σε ιδιώτες μικροεπενδυτές, οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί στην ελληνική αγορά αποκτώντας, π.χ., ένα κατάστημα, λαμβάνοντας παράλληλα και άδεια παραμονής στη χώρα, στο πλαίσιο του προγράμματος «χρυσή βίζα». Ηδη οι άνθρωποι αυτοί, κυρίως Κινέζοι, έχουν κληθεί από τους ενοικιαστές των ακινήτων τους, συνήθως μικρούς καταστηματάρχες ένδυσης - υπόδησης, να ελαστικοποιήσουν τους όρους του συμβολαίου τους και να παρατείνουν για περισσότερους μήνες τη μείωση του ενοικίου. Από την άλλη πλευρά, τόσο οι ΑΕΕΑΠ όσο και άλλα ξένα funds που έχουν πιο μακροπρόθεσμο επενδυτικό προφίλ αντιμετωπίζουν την υφιστάμενη κατάσταση ως «αναγκαίο κακό», δεδομένων των συνθηκών.

Επενδύσεις 1 δισ. το 2019

Υπενθυμίζεται ότι το 2019, σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας παροχής υπηρεσιών ακινήτων Proprius, η οποία εκπροσωπεί στην Ελλάδα τον διεθνή όμιλο Cushman & Wakefield, τοποθετήθηκαν στην ελληνική αγορά ακινήτων 1 δισ. ευρώ από θεσμικούς επενδυτές. Εξ αυτών, περίπου το 55% αφορά κτίρια γραφείων, το 25% ξενοδοχεία, το 10% βιομηχανικά ακίνητα και το 5% καταστήματα.

Σύμφωνα με την επικεφαλής της Proprius, οι εγχώριες ΑΕΕΑΠ επένδυσαν περίπου το 20% του παραπάνω ποσού, ήτοι σχεδόν 200 εκατ. ευρώ. Τα υπόλοιπα 800 εκατ. ευρώ επενδύσεων προήλθαν από ξένα επενδυτικά funds ιδιωτικής τοποθέτησης (private equity funds), εταιρείες που αγόρασαν κτίρια για ιδία χρήση, ιδιώτες επενδυτές αλλά και family offices, δηλαδή επενδυτικούς ομίλους διαχείρισης κεφαλαίων ιδιωτών / οικογενειών.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι εκτιμήσεις ακινήτων υπό καθεστώς αβεβαιότητας

Οι προκλήσεις που βρίσκονται ενώπιον όλων όσοι ασχολούνται με τον τομέα της ακίνητης περιουσίας είναι πολύ μεγάλες, καθώς υπό τις συνέπειες ενός ολικού κλεισίματος του πλανήτη στο μεγαλύτερο φάσμα οικονομικής δραστηριότητας, υπάρχει μεγάλο ποσοστό αβεβαιότητας.

Εμείς εδώ στην Κύπρο μπορεί να θεωρηθούμε ως πιο έμπειροι σε αυτό το κομμάτι αφού ζήσαμε ένα άλλο δραματικό σενάριο αβεβαιότητας πίσω στο 2013. Τότε ήμασταν οι μόνοι ανά το παγκόσμιο που ζήσαμε μια ολική οικονομική κατάρρευση, με τράπεζες κλειστές ή υπό εκκαθάριση, εξαφάνιση οικονομικού πλούτου, τεράστια ποσοστά ανεργίας, μεγάλη συρρίκνωση του ΑΕΠ και ένα κράτος υπό κατάρρευση και αναγκαστική προσφυγή σε μνημόνια και δανειστές που έλεγχαν το κάθε σεντ δημόσιου χρήματος και την κάθε λέξη υφιστάμενης και νέας νομοθεσίας.

Οι εκτιμήσεις ακινήτων τότε – για όσες γινόντουσαν αφού και η ζήτηση γι' αυτές είχε πάθει καθίζηση – διενεργούνταν υπό καθεστώς μεγάλης αβεβαιότητας, γεγονός που σήμαινε πως εμπεριείχαν υποθετικές παραδοχές, καθώς και μεγάλη έκθεση σε υποκειμενικά αισθητήρια κρίσης των εκτιμητών που τις διε-

Σήμερα ζούμε το απότοκο ενός κλεισίματος του διακόπτη της οικονομίας για ένα διάστημα κάποιων βδομάδων, που τώρα το επαναφέρουμε σε κατάσταση λειτουργίας.

νεργούσαν. Η γενική καθοδήγηση από τους επαγγελματικούς συνδέσμους όπως το RICS, το TEGoVA, το IVSC, ήταν πως θα έπρεπε να ξεκαθαρίζουμε στις εκθέσεις των εκτιμήσεών μας πως η πληροφόρηση λόγω των αισθητά μειωμένων συναλλαγών, της αβεβαιότητας της αγοράς, της μεγάλης οικονομικής ύφεσης, ήταν ελλιπής και άρα οι εκτιμήσεις βασίζονταν σε περιορισμένου εύρους αντικειμενικά κριτήρια και μεγάλου εύρους υποκειμενική και εμπειρική κρίση του ίδιου του εκτιμητή. Μας υπέδειξαν δε πως έπρεπε να τονίζαμε πως λόγω ακριβώς των πιο πάνω δεδομένων, η εκτίμηση ενός εκάστου ακινήτου ήταν «work in progress», δίνοντας έτσι το στίγμα πως θα έπρεπε να επαναλαμβάνεται σε τακτικά χρονικά διαστήματα και να αναθεωρείται ανάλογα με την εξέλιξη της αγοράς και της οικονομίας, ενσωματώνοντας τα νέα δεδομένα όπως αυτά διαμορφώνονταν.



Εχουμε τη μαγιά για πλήρη ανάκαμψη, παρόλο που τα πράγματα θα ήταν σαφώς καλύτερα αν περνούσε και το σχέδιο των κρατικών εγγυήσεων για χρηματοδοτήσεις.

Αυτές τις ιδιάζουσες συνθήκες που ζήσαμε εμείς τότε, καλούνται να ζήσουν όλοι οι εκτιμητές ανά τον κόσμο σήμερα, περιλαμβανομένων και εμάς. Αυτό που θα ήθελα να τονίσω εγώ σαν επαγγελματίας εκτιμητής ακινήτων, είναι πως δεν πρέπει να παρασυρθούμε από το ευρύτερο οικονομικό κλίμα αβεβαιότητας και να αρχίσουμε αυθαίρετες μειώσεις υπό την κάλυψη της αβεβαιότητας και να δυναμιτίσουμε την οικονομία μας. Ο λόγος που είμαι έντονος είναι επειδή σήμερα δεν ζούμε μια φυσική οικονομική ύφεση λόγω κόπωσης της οικονομίας, ούτε μια τραπεζική κρίση όπου η κύρια μηχανή χρηματοδότησης της οικονομίας είναι στην εντατική διασωληνωμένη. Σήμερα ζούμε το απότοκο ενός κλεισίματος του διακόπτη της οικονομίας για ένα διάστημα κάποιων βδομάδων, που τώρα το επαναφέρουμε σε κατάσταση λειτουργίας. Εγώ ακόμη και σήμερα πιστεύω πως έχουμε τη μαγιά για πλήρη ανάκαμψη, παρόλο που τα πράγματα θα ήταν σαφώς καλύτερα αν περνούσε και το σχέδιο των κρατικών εγγυήσεων για χρηματοδοτήσεις το οποίο τα αντιπολιτευόμενα κόμματα έχουν τουμπάρει παρά τις περί του αντιθέτου τοποθετήσεις τους, οι οποίες δεν πείθουν κανένα με στοιχειώδη μόρφωση.

Η συμβουλή μου προς όλους όσοι προβαίνουν σε εκτιμήσεις ακινήτων για χρηματοδοτήσεις, για επενδύσεις, για οποιονδήποτε άλλο σκοπό, αλλά και προς όλους όσοι ασχολούνται με την προώθηση, πώληση, ενοικίαση και ανάπτυξη ακινήτων, είναι πως η καλύτερη σημερινή ένδειξη της αξίας των ακινήτων είναι αυτή η οποία ίσχυε αμέσως πριν από το lockdown. Σίγουρα, η όποια εκτίμηση θα πρέπει να αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα το επόμενο διάστημα έτσι ώστε να ενσωματώνονται τα νέα στοιχεία της αγοράς όπως αυτά θα διαμορφώνονται, αλλά προς Θεού μην μπείτε στο λούκι χωρίς καμία ένδειξη να προβαίνετε σε μειώσεις του 10%, του 15%, του 20% κλπ οι οποίες στερούνται βάσης και είναι εντελώς αυθαίρετες. Αν η πορεία του χρόνου δείξει πως σημειώθηκαν μειώσεις τότε σίγουρα να τις ενσωματώσετε. Μην προκαταλάβετε όμως τα πράγματα και να παίζετε κορώνα – γράμματα τις τύχες του κόσμου και της οικονομίας. Άλλωστε, πώς θα νιώσετε αν σήμερα μειώσετε κάτι επειδή έτσι νιώσατε και αύριο τα γεγονότα σας διαψεύσουν; Η καλύτερη επαγγελματική σας τοποθέτηση υπό το φως της παρούσας αβεβαιότητας είναι να κρατήσετε μια πιο ήπια γραμμή και να την αναθεωρείτε είτε προς τα πάνω ή προς τα κάτω αναλόγως εξελίξεων, παρά να δημιουργήσετε κατά το δοκούν μια πορεία θεωρητικών αξιών που θα θυμίζουν καρδιογράφημα ενός ασθενούς που του κάνουν ηλεκτροσόκ.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2020

Ο κυνηγός των συνωμοσιολόγων

Ο συγγραφέας Μάικλ Σέρμερ μιλάει στην «Κ» και εξηγεί γιατί ο κόσμος πιστεύει σε παράξενες θεωρίες

Συνέντευξη στον **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**



SHUTTERSTOCK


JORDI PLAY

«Δεν μπορεί να υπάρξει σύνδεση του δικτύου κινητής τηλεφωνίας με τη διασπορά του ιού και τα εμβόλια. Οι άνθρωποι φοβούνταν το 4G, το 3G, τα κινητά "παντόφλες», οτιδήποτε», λέει ο Μάικλ Σέρμερ.

Εάν η θεωρία συνωμοσίας που θέλει τον Μπιλ Γκέιτς να βρίσκεται πίσω από την επιδημία του κορωνοϊού είναι η πιο ενοχλητική για τον Μάικλ Σέρμερ, η θεωρία του 5G είναι μακράν η πιο γελοία. «Δεν μπορεί να υπάρξει σύνδεση του δικτύου κινητής τηλεφωνίας με τη διασπορά του ιού και τα εμβόλια, είναι τόσο γελοίο τέλος πάντων. Οι άνθρωποι φοβούνταν το 4G, το 3G, τα κινητά "παντόφλες", οτιδήποτε», μας λέει γελώντας στην οθόνη του Skype.

Ο 65χρονος ελληνικής καταγωγής Αμερικανός Μάικλ Σέρμερ έχει αρκετή δουλειά αυτή την περίοδο και μάλλον δεν κινδυνεύει να μείνει άνεργος. Κάθε τόσο, ακόμη μία καινούργια θεωρία συνωμοσίας γύρω από την επιδημία του κορωνοϊού κάνει την εμφάνισή της και ο Σέρμερ αναλαμβάνει να την αποδομήσει.

Εκδότης του περιοδικού Skeptic, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Τσάπμαν της Καλιφόρνιας και συγγραφέας 20 βιβλίων, ανάμεσα στα οποία το «Γιατί οι άνθρωποι πιστεύουν σε παράξενα πράγματα» (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης) και το πρόσφατο «Giving the devil his due» που κυκλοφορεί στα αγγλικά από τις εκδόσεις Cambridge University Press, ο Σέρμερ μιλάει γρήγορα και συνδέει τις τελείες ανάμεσα στις θεωρίες συνωμοσίας που κυκλοφορούν για τον Μπιλ Γκέιτς από τη δεκαετία του '90, την 11η Σεπτεμβρίου και τον Μπους και, βέβαια, για την πανδημία του κορωνοϊού. Υπάρχει μια «αρνητική αλήθεια», μας λέει, στις θεωρίες συνωμοσίας διότι συνωμοσίες όντως συμβαίνουν.

Η καχυποψία

«Αν ορίσουμε ως συνωμοσία την πλεκτάνη δύο ή περισσότερων ατόμων που συνεργάζονται για να πετύχουν κάτι με παράνομο τρόπο, τότε αυτό, ναι, συμβαίνει. Οχι για να ελέγξουν ή να κατακτήσουν τον κόσμο, αλλά σε μια πιο μικρή κλίμακα», μας λέει. «Ετσι, η καχυποψία των ανθρώπων απέναντι σε δομές εξουσίας ή σε μεγάλες εταιρείες που μπορεί να κινούνται με δόλιο τρόπο ενισχύεται, ειδικά όταν αντιμετωπίζουν κάτι για το οποίο γνωρίζουν πολύ λίγα πράγματα».

Αυτό εξηγεί επίσης τους λόγους για τους οποίους οι θεωρίες συνωμοσίας στην περίπτωση της πανδημίας, εκτός του ότι είναι «κολλητικές» και διασπείρονται ταχύτατα μέσω της τεχνολογίας, είναι και αρκετές, δηλαδή πολλαπλασιάζονται σαν ιός. «Υπάρχουν αρκετά πράγματα που δεν γνωρίζουμε για τον κορωνοϊό. Υπάρχουν ερωτήματα για την προέλευσή του –αν και φαίνεται μάλλον καθαρά ότι είναι ιός που προέρχεται από νυχτερίδες–, υπάρχουν θάνατοι μικρών παιδιών που ίσως συνδέονται με τον ιό, υπάρχει γενικά μεγάλη αβεβαιότητα για το τι ακριβώς να κάνουμε. Οταν δεν γνωρίζουμε τόσα πράγματα, το μυαλό είναι κάπως πιο ανοιχτό σε βολικές εξηγήσεις κι εκεί είναι που έρχονται οι θεωρίες συνωμοσίας ή οι εναλλακτικές θεωρίες να καλύψουν το κενό. Οπότε τώρα έχουμε μια τέλεια καταιγίδα όπου όλοι οι παραπάνω παράγοντες αλληλεπιδρούν την ίδια στιγμή», μας λέει.

Σαν να μην έφταναν όλα τα άλλα με όσους πιστεύουν ότι ο ιός κατασκευάστηκε σε κάποιο μυστικό εργαστήριο της Κίνας για να πληγεί η Αμερική ή ότι ο ιός δεν είναι τόσο θανατηφόρος όσο λένε οι κυβερνήσεις που θέλουν απλώς να μας ελέγξουν, ή ακόμη χειρότερα ότι τελικά το δίκτυο 5G είναι που σκοτώνει, στον δημόσιο λόγο έχει μπει δυναμικά το κίνημα κατά των εμβολίων – παρόλο που δεν υπάρχει ακόμη εμβόλιο. Το «μοτίβο» όμως των αντιεμβολιαστών, λέει ο Μάικλ Σέρμερ, είναι αρκετά προβλέψιμο. Εχουν τα ίδια επιχειρήματα, εξηγεί, εδώ και δεκαετίες απλώς αλλάζει ο στόχος.

Η πριγκίπισσα Νταϊάνα σκοτώθηκε από ένα συνδυασμό υπερβολικής ταχύτητας, μεθυσμένου οδηγού και επειδή δεν φορούσε ζώνη; Είναι οι πιο συχνές αιτίες δυστυχημάτων, αλλά δεν το πιστεύουμε για μια πριγκίπισσα...

«Αυτή την τακτική την ονομάζουμε "μετακινώντας το τέρμα". Τη δεκαετία του '90 οι αντιεμβολιαστές ισχυρίζονταν ότι τα εμβόλια προκαλούν αυτισμό. Γιατί; Λόγω του υδραργύρου, έλεγαν. Οταν το 2000 αφαιρέθηκε ο υδράργυρος από τα εμβόλια, ο αυτισμός παρέμεινε. Ετσι, είπαν ότι έφταιγαν οι δόσεις των εμβολίων, μετά ο αριθμός τους, έπειτα ο συνδυασμός των εμβολίων. Τώρα φταίει η COVID-19. Το θέμα δεν είναι φυσικά τα εμβόλια, αλλά η πολιτική, η ιδεολογία, η εξουσία. Η Αριστερά φοβάται ότι οι μεγάλες φαρμακευτικές θα βγάλουν λεφτά. Η Δεξιά φοβάται ότι η κυβέρνηση θα περιορίσει τις ελευθερίες της. Ετσι, πριν από τον κορωνοϊό, βλέπαμε ξεχασμένες ασθένειες να επανέρχονται σε περιοχές όπως το Κολοράντο και το Ορεγκον, όπου το αντιεμβολιαστικό κίνημα είναι πολύ δυνατό».

Η «ανοσία»

Το πολιτικό σώμα των ΗΠΑ δεν έχει πλήρη ανοσία στις θεωρίες συνωμοσίας. Από την αρχή της επιδημίας, η θεωρία ότι ο ιός μπορεί να ξέφυγε από ένα εργαστήριο της πόλης Γουχάν βρήκε υποστηρικτές ανάμεσα σε Ρεπουμπλικανούς γερουσιαστές. Τελευταία, μας λέει ο κ. Σέρμερ, η θεωρία συνωμοσίας που κερδίζει έδαφος ακούει στον τίτλο «QAnon» και βέβαια την υποστηρίζει ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ. Σύμφωνα με τη θεωρία, ένα άτομο με το ψευδώνυμο Q –που μας θύμισε τον Q από τις ταινίες του Τζέιμς Μποντ– προέρχεται από το «βαθύ κράτος» των ΗΠΑ, κινεί τα νήματα και ποτέ δεν λαμβάνει με κάθε τρόπο τα συμφέροντα της χώρας.

«Υποτίθεται όμως ότι ο Τραμπ προσπαθεί να μας σώσει από τον Q. Αυτή η θεωρία είναι ό,τι πιο παράξενο αλλά και ό,τι πιο δημιουργικό έχω ακούσει εδώ και καιρό. Το πιο τρελό πριν από αυτή τη θεωρία ήταν οι "9/11 Truthers", όσοι πίστευαν ότι πίσω από την επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου κρύβονταν ο ίδιος ο Μπους. Ή για τη δολοφονία του Κένεντι. Υπάρχει πάντα μια δυσαναλογία αιτίας και αποτελέσματος. Ο πιο ισχυρός άνθρωπος στον κόσμο σκοτώθηκε από τον Οσβαλντ, ένα τίποτα; Η πριγκίπισσα Νταϊάνα σκοτώθηκε από ένα συνδυασμό υπερβολικής ταχύτητας, μεθυσμένου οδηγού και επειδή δεν φορούσε ζώνη; Είναι οι πιο συχνές αιτίες δυστυχημάτων, αλλά δεν το πιστεύουμε για μια πριγκίπισσα. Οπότε προσθέτουμε έξτρα "στρώσεις" πρωταγωνιστών».

Προσέχουμε περισσότερο τα επικίνδυνα πράγματα σε σχέση με τα θετικά

Το σαράκι της αμφισβήτησης για τον κυνηγό των θεωριών συνωμοσίας δεν ήταν πάντα δεδομένο, αλλά μπήκε μέσα του χάρη σε δύο ρόδες. Ο ελληνικής καταγωγής Μάικλ Σέρμερ, με σπουδές ψυχολογίας και ιστορίας των επιστημών, ήταν για περίπου μία δεκαετία επαγγελματίας ποδηλάτης. Οχι μόνον αθλούνταν πάνω στους δύο τροχούς, αλλά ήταν από τους συνιδρυτές και τους πρώτους δρομείς του αγώνα Race Across America, ποδηλατικού υπερμαραθωνίου που ξεκινάει από την Καλιφόρνια και καταλήγει στη Νέα Υόρκη. Οι ποδηλάτες ίσως είναι εξοικειωμένοι με τον όρο «Shermer's neck», έναν τραυματισμό που αποδυναμώνει τους μυς του αυχένα έπειτα από πολλές ώρες στην αγωνιστική θέση των ποδηλάτων δρόμου.

Ετσι, σε μια τέτοια διαδρομή, ο Σέρμερ καταπίνοντας τα χιλιόμετρα πάνω στο ποδήλατό του και έχοντας ακολουθήσει διάφορες συμβουλές διατροφολόγων, χειροπρακτικών, εναλλακτικών ιατρών και διάφορων «ειδικών» για το πώς να βελτιώσει τη ζωή του και την ποδηλασία του, αποφάσισε να σταματήσει να πειραματίζεται. «Ως ποδηλάτης έκανα διάφορους πειραματισμούς στον εαυτό μου για να δω τι λειτουργεί και τι όχι. Συνειδητοποίησα όμως ότι αυτό δεν πάει πουθενά. Αυτή είναι η διαφορά της επιστήμης, που προωθεί το ελεγχόμενο πείραμα και δεν στηρίζεται στην τυχαιότητα. Ο κόσμος είναι πολύπλοκος, υπάρχουν πολλοί παράγοντες που πρέπει να λάβεις υπ' όψιν σου κάθε φορά. Κάπως έτσι σκέφτηκα και ίδρυσα τον οργανισμό "The Skeptics Society" (σ.σ. Λέσχη των Σκεπτικιστών) το 1992, που προωθεί την επιστημονική σκέψη έναντι της ψευδοεπιστήμης και των προκαταλήψεων».

Είμαστε υπερευαίσθητοι στις απειλές, ενώ τα καλά πράγματα στη ζωή συμβαίνουν σταδιακά και πολλές φορές χωρίς να τα καταλάβουμε.

Στο νέο του βιβλίο «Giving the devil his due», ο Σέρμερ θεωρεί ότι ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπίσουμε τις θεωρίες συνωμοσίας, τον επικίνδυνο λόγο και τον λόγο του μίσους είναι περισσότερος... λόγος. «Το θέμα δεν είναι να λογοκρίνουμε τον λόγο – ας ακούγονται όλες οι ιδέες, όποιες και αν είναι. Δεν ξέρουμε τα πάντα. Είμαι υπέρ της ελευθερίας του λόγου σε κάθε περίπτωση. Πρέπει να επιτρέπουμε στους ανθρώπους να μιλήσουν για να ακουστούμε και εμείς. Διάβολος είναι ο καθένας με τον οποίο διαφωνούμε». Τι είναι όμως αυτό που κάνει τις θεωρίες συνωμοσίες τόσο ελκυστικές; Γιατί μας αρέσει να φανταζόμαστε το μέλλον ως κάτι δυστοπικό και κακό;

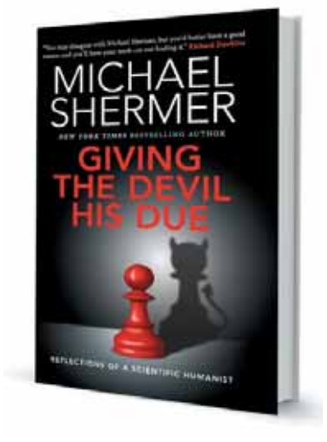

Στο βιβλίο του «Giving the devil his due», ο Σέρμερ θεωρεί ότι ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπίσουμε τον επικίνδυνο λόγο είναι περισσότερος... λόγος.

«Είμαστε προκατειλημμένοι αρνητικά», λέει, «προσέχοντας περισσότερο τα επικίνδυνα και αρνητικά πράγματα σε σχέση με τα θετικά». Η ήττα πονάει δύο φορές περισσότερο από την ικανοποίηση της νίκης, λέει ο Σέρμερ, ο οποίος υποστηρίζει ότι εξελικτικά είμαστε «προγραμματισμένοι» να σκεφτόμαστε πρώτα τα πράγματα που μπορεί να πάνε στραβά. «Είμαστε υπερευαίσθητοι στις απειλές, ενώ τα καλά πράγματα στη ζωή συμβαίνουν σταδιακά και πολλές φορές χωρίς να τα καταλάβουμε. Γι' αυτό οι περισσότεροι άνθρωποι είναι πεσιμιστές και αρνητικοί με την τεχνολογία, την κοινωνία, το μέλλον κτλ. Κάθε γενιά νομίζει ότι έρχεται το τέλος και ότι ο κόσμος βρίσκεται στη χειρότερη στιγμή του. Ωστόσο, εάν δούμε τα γεγονότα, εκτός από την περίπτωση του κορωνοϊού, η γενικότερη κατάσταση στον κόσμο δεν ήταν ποτέ καλύτερη».

ΕΞΙ ΒΙΒΛΙΑ ΜΕ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ



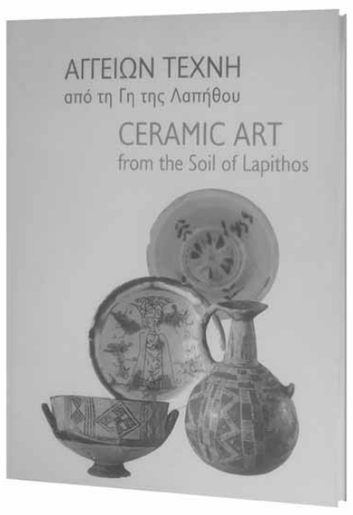



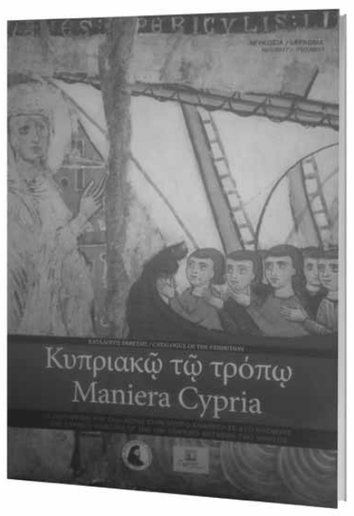

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Η «Κ» αυτή τη βδομάδα σας προτείνει έξι τόμους με καλλιτεχνικό και εικαστικό ενδιαφέρον. Οι εκθέσεις ζωγραφικής, η ύπαρξη σημαντικών συλλογών και πινάκων στα ιδρύματα και σε φορείς στην Κύπρο είναι ένας πλούτος που μπορεί να τύχει πολλών ερμηνειών. Τα αποτελέσματα επιστημονικών συνεδρίων που αφορούν πίνακες ή εκθέσεις με πρωτεργάτες Κύπριους ειδικούς επιστήμονες δείχνουν τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ανθρωπιστικές επιστήμες και στη χώρα μας.



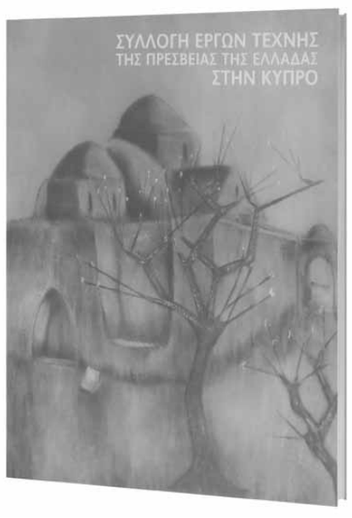

Ελένη Σ. Νικήτα
«ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ»
Λευκωσία, 2018

Η πρεσβεία διαθέτει μια πλούσια συλλογή έργων τέχνης η οποία αριθμεί 150 έργα. Το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής αποτελείται από έργα Κυπρίων καλλιτεχνών ενώ μικρότερο βαθμό καταλαμβάνουν τα έργα των Ελλαδιτών καλλιτεχνών. Η συλλογή άρχισε να δημιουργείται από το 1960 και εμπλουτίστηκε σταδιακά με αγορές και άλλων έργων. Οι σημαντικότεροι σταθμοί στη δημιουργία της συλλογής είναι δύο. Ο πρώτος σταθμός είναι η περίοδος μετά το 1974, όταν της Ελληνικής Πρεσβείας ηγείται ο πρέσβυς Μιχάλης Δούντας. Τη συγγραφή των κειμένων ανέλαβε η ιστορικός τέχνης κυρία Ελένη Νικήτα.

Δήμητρα Παπανικόλα-Μπακιρτζή (επιστ. επιμ.)
«ΑΓΓΕΙΩΝ ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΤΗ ΓΗ ΤΗΣ ΛΑΠΗΘΟΥ»
Λευκωσία, 2019

Ο Δήμος Λαπήθου με την επιστημονική συνεργασία του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας και με τη στήριξη των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς και του Πολιτιστικού Ιδρύματος Λαπήθου προχώρησε σε αυτή την ενδιαφέρουσα δίγλωσση έκδοση (ελληνικά και αγγλικά), ιστορικού-αρχαιολογικού περιεχομένου, με επιστημονική προσέγγιση και πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Η πανάρχαια και πανέμορφη τέχνη και τεχνική κατασκευής των λαπηθιώτικων αγγείων παρουσιάζεται τόσο επιστημονικά από έγκυρες πηγές και ερευνητικές διατριβές, όσο και από τις εμπειρίες και τις γνώσεις των αγγειοπλαστών της Λαπήθου, της παλιάς και της νέας γενιάς. Η έκδοση απευθύνεται όχι μόνο στους απλούς αναγνώστες, αλλά αποτελεί και σημαντικό εγχειρίδιο για αρχαιολόγους, ιστορικούς της τέχνης, ερευνητές και φιλότεχνους.

Αράπογλου Εβιτα, Collins Ian Μωραΐτη Ιωάννα, Llewellyn-Smith Michael
«ΓΚΙΚΑΣ - CRAXTON - LEIGH FERMOR, Η ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»
Λευκωσία, 2017

Ένα βιβλίο που αναλαμβάνει ρόλο αφηγητή και διηγείται την ιστορία της ιδιαίτερης φιλίας των Γκίκα - Craxton - Leigh Fermor που κράτησε σχεδόν πενήντα χρόνια και συνδέθηκε με τέσσερις τόπους, την Ύδρα, την Καρδαμύλη στην Πελοπόννησο, τα Χανιά στην Κρήτη και την Κέρκυρα, εκεί όπου οι τρεις άνδρες μοιράστηκαν τον κόσμο τους, από την Ύδρα όπου πρωτοσυναντήθηκαν, έπειτα στην Καρδαμύλη, στην Κρήτη και τέλος στην Κέρκυρα, σε τόπους έμπνευσης και δημιουργίας, αλλά και σε ταξίδια αυτογνωσίας. Έκδοση και έκθεση μαζί απηχούν αισιοδοξία και φως ελληνικό, μια διάχυτη, με πνευματικότητα και στοχασμό ανταλλαγή, που ξετυλίγεται εύγλωττα μέσα από τις σελίδες του τόμου.

Διάφοροι
«ΚΥΠΡΙΑΚΩ ΤΩ ΤΡΟΠΩ MANIERA CYPRIA»
Λευκωσία, 2017

Πρόκειται για δίγλωσσο κατάλογο (ελληνικά και αγγλικά) για την έκθεση «Κυπριακώ τω τρόπω. Maniera cypria» με δοκίμια που αφορούν την καλλιτεχνική παραγωγή του 13ου αιώνα στην Κύπρο. Στον κατάλογο συμμετέχουν αρκετοί ερευνητές (Δ.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, Κ. Βαφειάδης, Χαρ. Χοτζάκογλου, Χρ. Χατζηχριστοδούλου και Ι. Ηλιάδης) αλλά και με ιστορικά στοιχεία. Στον κατάλογο δεν παρουσιάζονται μόνο οι εικόνες που εκτέθηκαν στην Έκθεση, έτσι ώστε ο αναγνώστης μετά το πέρας της Έκθεσης να έχει ένα πλήρες εγχειρίδιο για τη ζωγραφική τέχνη του 13ου αιώνα στην Κύπρο.

«ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ ΧΑΜΠΗ»

Ο κατάλογος παρουσιάζει τα πολύτιμα χαρακτικά του μουσείου χαρακτικής Χαμπή. Από την αρχή σκοπός του Μουσείου ήταν να κτίσει μια ισορροπημένη συλλογή ξένων έργων – κυρίως ευρωπαϊκών, από τον 16ον αιώνα μέχρι και τη σύγχρονη εποχή. Στόχος του και η προβολή της κυπριακής χαρακτικής, για να έρθει το κοινό σε άμεση επαφή με έργα των σημαντικών σύγχρονων Κύπριων (Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων) χαρακτών. Ξεφυλλίζοντας τον κατάλογο ο αναγνώστης μπορεί να δει πώς στο μουσείο άρχισαν να υλοποιούν τους στόχους τους. Θα διαβάσετε για την εξέλιξη της χαρακτικής και α γνωρίσετε μερικά από τα σχεδόν 1600 χαρακτικά αναγνωρισμένων καλλιτεχνών του τόπου και του κόσμου και των 150 εικονογραφημένων βιβλίων που αποτελούν τη συλλογή του Μουσείου, καθώς και τη συλλογή των χαρακτικών που δημιούργησαν οι μαθητές της Σχολής Χαρακτικής Χαμπή.

Έλενα Πογιατζή-Ρίχτερ (επιστ. επιμ.)
«THE SECRETS OF A ROYAL PORTRAIT»
Λευκωσία, 2019

Τα αποτελέσματα της πολύ σημαντικής δουλειάς, της περιοδικής έκθεση και του συνεδρίου που οργάνωσε το Λεβέντειο Μουσείο με τίτλο «Τα Μυστικά ενός βασιλικού πορτραίτου» συγκεντρώθηκαν σε ένα τόμο που κυκλοφόρησε το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας με τίτλο «The Secrets of a Royal Portrait», όπου περιλαμβάνονται άρθρα σχετικά με την ιστορία του πορτρέτου, τη διαδικασία αποκατάστασής του, και τις υψηλού επιπέδου μελέτες που έγιναν για την αποκάλυψη όλων των μυστικών του, καθώς και εκθεσιακό υλικό από την επιτυχημένη έκθεση του 2017. Το περιεχόμενο της έκδοσης επιμελήθηκε η έφορος του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας δρ Έλενα Πογιατζή-Ρίχτερ, η οποία είχε τη γενική επίβλεψη τόσο της έρευνας του πορτραίτου όσο και της εκθεσιακής παρουσίασης των αποτελεσμάτων. Η έκδοση κυκλοφορεί στην αγγλική γλώσσα και περιλαμβάνει 124 σελίδες με πλούσια εικονογράφηση, εσωτερικό διπλό foldout και κινούμενη εικόνα (animation) σε κώδικα QR.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ-ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΛΟΥΚΙΑ
Λεμεσός 1909 – Penn Αγγλίας 1994
«Θυγατέρες του Θεού», μεταξύ 1933 και 1936
Λάδι σε μουσαμά, 68 Χ 53 εκ.
Υπογραφή: Loukia Nicolaides



Λεβεντείος Πινακοθήκη

Σε μια εποχή που το ποσοστό των αναλφάβητων γυναικών στην Κύπρο ήταν πολύ μεγάλο, ενώ αυτό των γυναικών που είχαν λάβει πανεπιστημιακή μόρφωση μηδαμινό, το γεγονός ότι η Λουκία Νικολαΐδου-Βασιλείου μπόρεσε να αψηφήσει τους κοινωνικούς κανόνες και τις προκαταλήψεις που καθόριζαν τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας στην κλειστή κυπριακή πατριαρχική κοινωνία των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα και να σπουδάσει τέχνη στο Παρίσι θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια μικρή επανάσταση. Σε αυτό συνέτεινε και το γεγονός ότι προερχόταν από εύπορη, αστική και καλλιεργημένη οικογένεια, η οποία επέδειξε κατανόηση στη δυνατή και άκαμπτη θέλησή της να καλλιεργήσει το ταλέντο της στη ζωγραφική.

Στην Εθνική Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών του Παρισιού η Λουκία φοίτησε στο ατελιέ του Lucien Simon και επηρεάστηκε από τη φιλελεύθερη διδασκαλία του και την προτροπή του στην έρευνα. Στο Παρίσι γνώρισε και επηρεάστηκε, επίσης, από το έργο των Μεταϊμπρεσιονιστών, των Nabi, των Ιντιμιστών, των Φωβιστών, των Εξπρεσιονιστών, των Συμβολιστών, αλλά και του Picasso.

Επιστρέφοντας το 1933 στην Κύπρο, ήλθε αντιμέτωπη με τις σκληρές πραγματικότητες της κλειστής κυπριακής κοινωνίας και τη στάση της απέναντι στο γυναικείο φύλο. Επιπρόσθετα, βρέθηκε σε ένα εντελώς άγονο καλλιτεχνικό περιβάλλον. Αυτό επηρέασε καθοριστικά την καλλιτεχνική της διαδρομή. Ζώντας σε ιδιωτικούς περισσότερο χώρους, ήταν φυσικό να αναζητήσει τα θέματά της στην ιδιωτική ζωή του σπιτιού της και σε αυτήν του οικογενειακού και φιλικού της περιβάλλοντος. Ο γυναικείος κόσμος και η γυναικεία ψυχολογία την απασχόλησαν ιδιαίτερα.

Το έργο «Θυγατέρες του Θεού» απεικονίζει μια φίλη της ζωγράφου (δεξιά) και τη μοδίστρα τους (αριστερά). Από την εξωτερική τους εμφάνιση υποδηλώνεται η διαφορετική κοινωνική τάξη των δύο γυναικών. Η μοδίστρα, πιο απλά ντυμένη και χτενισμένη, άβαφη και χωρίς κοσμήματα, κρατά στο χέρι της το ύφασμα που πρόκειται να ράψει. Αντίθετα, η αστή πελάτισσά της, πιο περιποιημένη, αποπνέει έναν διαφορετικό αέρα. Όπως σε πολλά έργα της με θέμα τις γυναίκες, διακρίνεται και εδώ η προσπάθειά της να ψηλαφίσει τον εσωτερικό χαρακτήρα και τις λεπτές ψυχικές καταστάσεις. Αναπλάθοντας έναν κόσμο αισθημάτων, αποδίδει με έμφαση τα μάτια ως καθρέφτη του εσωτερικού κόσμου. Το βλέμμα της φίλης της αποδίδεται σπινθηροβόλο, φιλάρεσκο και συνδεδεμένο με το παρόν, ενώ αυτό της νεαρής μοδίστρας αποπνέει μια ρεμβώδη μελαγχολική διάθεση.

Βιογραφικό

Σπούδασε στο Παρίσι στην Académie Colarossi (1929-30) και στην Ecole des Beaux-Arts (1930-1933). Το 1933 επέστρεψε στην Κύπρο, όπου ανέπτυξε έντονη καλλιτεχνική δραστηριότητα. Το 1937 μετανάστευσε στη Βρετανία, όπου έζησε έως το τέλος της ζωής της.

Είναι η πρώτη Κύπρια γυναίκα που σπούδασε τέχνη. Οι τρεις ατομικές εκθέσεις έργων της στην Κύπρο (1934, 1935, 1936) υπήρξαν πρωτοποριακές για τα τότε καλλιτεχνικά δεδομένα του νησιού. Συμμετείχε, επίσης, σε ομαδικές εκθέσεις στο Παρίσι και στο Λονδίνο.

Η Λεβέντειος Πινακοθήκη εφαρμόζει τη νομοθεσία Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και ευχαριστεί την οικογένεια του καλλιτέχνη για την συνεργασία και άδεια.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Καραντίνα τέλος, μετά τι;

Πέρασε και η περίοδος της καραντίνας, νομίζω –αν κρίνω από την κίνηση στους δρόμους– περάσαμε κανονικά στην κανονικότητα… Φυσικά, όλοι βγήκαμε πιο σοφοί από τον εγκλεισμό μας, διαβάσαμε τέσσερεις βιβλιοθήκες βιβλία, ξετινάξαμε τις απανταχού ταινιοθήκες, ακούσαμε τις μουσικές που τα προηγούμενα χρόνια η βάρβαρη καθημερινότητά μας δεν μας το επέτρεψε… α! μην ξεχάσω… ήλθαμε πιο κοντά με τον άνθρωπο που μένει στο ίδιο σπίτι με μας ή με το κατοικίδιό μας. Η καραντίνα μάς μεταμόρφωσε και έφερε ανακατατάξεις στη ζωή μας. Πάντως, μπορεί εμείς να αλλάξαμε, αλλά το κράτος μας, οι υπηρεσίες μας μένουν απαράλλακτες. Δεν πιστεύω να σας κάνει εντύπωση, εμένα πάντως καθόλου. Βέβαια, τώρα που το σκέφτομαι μπορεί να άλλαξε και κάτι στα του πολιτισμού τουλάχιστον. Μα, ναι, πρώτον έμαθαν κάποιοι ότι οι μουσικοί, οι ηθοποιοί, οι ηχολήπτες και τέλος πάντων όσοι και όσες μας κάνουν να περνάμε καλά είναι από κρέας… νιώθουν, πεινάνε και αγωνιούν για το αύριο το δικό τους, των παιδιών τους, της γάτας και του σκύλου τους. Έχουν εργασιακά δικαιώματα, δικαιούνται επιδόματα και χρήζουν βοήθειας από την Πολιτεία, όταν ο πολίτης δεν μπορεί να πάει στο θέατρο, στη συναυλία, στην έκθεση –καλά, για τα μπούκια φροντίσαμε– και θα πρέπει να ζήσουν, είπαμε άνθρωποι είναι!

Αλλά το πιο σημαντικό που έγινε κατά τη διάρκεια της δίμηνης καραντίνας και των επακόλουθων της είναι ότι το κατάλαβαν και οι ίδιοι, πάει ο καιρός των ηθοποιών, των ζωγράφων, των μουσικών, που πέθαιναν στην ψάθα και το γούσταραν κιόλας… Φυσικά, αυτό που ποτέ δεν τελειώνει είναι οι παρακοιμώμενοι καλλιτέχνες, αλλά αυτοί είναι άλλης σποράς, αυτοί δεν είναι πίτουρα, είναι αλεύρι. Το κατάλαβαν που λέτε ότι πρέπει να συνασπιστούν, να διεκδικήσουν πνευματικά δικαιώματα, να απαιτήσουν ασφάλιση, εκτός έδρας, δικαιώματα πρόβας. Με ικανοποίηση είδα ότι συνδικαλιστικά όργανα και άλλες συσσωματώσεις συνασπίστηκαν για έναν καλό σκοπό, το δικό τους καλό. Ελπίζω να συνεχίσουν σε αυτό τον δρόμο, όπως και άλλα επαγγέλματα κάνουν και βλέπουν πια ολόκληρο το δάσος και όχι τη σκιά ενός μόνο δέντρου.

Η υγειονομική κρίση του κορωνοϊού έφερε στην επιφάνεια χρονίζοντα προβλήματα, τα οποία όλοι γνώριζαν και όλοι στηλίτευαν, άλλοτε με ειλικρίνεια και άλλοτε ως κατσιάρισμα για να δηλωθεί ένα είδος «παρών» στα πράγματα και να μη μας πούνε και σφουγγοκωλάριους. Φάνηκε πόσο μεγάλη ανάγκη έχουμε από οργανωμένα πολιτιστικά σύνολα που να είναι σε θέση να προασπίζονται τα δικαιά τους, να μπορούν να συνεννοούνται μεταξύ τους ώστε μετά να τα εξηγήσουν και στους από πάνω… όποιοι και να είναι εκείνοι. Μα πάνω από όλα αναδύθηκε ένα θεμελιώδες ζήτημα, που όσα χρόνια κάνω αυτή τη δουλειά έβγαλαν τα πληκτρολόγιά μου φωτιές, χρειαζόμαστε Υφυπουργείο Πολιτισμού. Όλο στα σκαριά είναι, όλο το μελετάμε και όλο κάτι πάει λάθος, κάτι γίνεται και παίρνουν σειρά άλλα πράγματα… η κρίση του 2013 έφερε κάμποσα υφυπουργεία, τώρα τελευταία ήρθε και το ψηφιακής διακυβέρνησης, ασχέτως αν τα φαξ και τα κουτούθκια έξω από υπηρεσίες καλά κρατούν. Τώρα είναι καιρός και για Υφυπουργείο Πολιτισμού, μην πηγαίνουμε στις τηλεδιασκέψεις εις τας Ευρώπας με τον ίδιο άνθρωπο και νομίζουν ότι δεν έχουμε άλλον και στέλνουμε τον ίδιο και για τα λάχανα και για τα μαρούλια. Και θα μου πείτε… και δικαίως είσαι αισιόδοξος ότι θα ιδρυθεί Υφυπουργείο Πολιτισμού; Ε, όχι, τουλάχιστον στο προσεχές μέλλον, όμως, κάτι μπορεί να γίνει και απ' ό,τι μαθαίνω το έχουν πάρει ζεστά στη γωνία Κίμωνος και Θουκυδίδου, αλλά βλέπετε είμαστε και άτυχοι, κάτι ο κορωνοϊός, κάτι που δεν έχουμε και λεφτά, όταν τα χρειαζόμαστε, πάλι στο σημείο μηδέν βρισκόμαστε και τίποτα δεν γίνεται.

Αλλά όπως έγραψε ο Θουκυδίδης που ήξερε τι έλεγε να μη φτάσουμε στο ότι η ευχαρίστηση της στιγμής και το άμεσο κέρδος να θεωρείται και καλό και χρήσιμο. Από εδώ και πέρα να δούμε πώς θα προχωρήσουμε, συντεταγμένα και νοήσιμα.

Η μεγαλύτερη σεναριογραφική ομάδα

«The World's Writers Room» είναι μια κυπριακή ιδέα για παγκόσμια συνεργασία με σκοπό τη δημιουργία μιας τηλεοπτικής σειράς

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Με πολλούς πλέον δημιουργούς να προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες της παγκόσμιας πανδημίας του κορωνοϊού, διοργανώθηκε μια διεθνής ομάδα από σεναριογράφους. Το «The World's Writers Room» είναι μια πρωτοβουλία του σκηνοθέτη Αντρέα Κυριάκου, η οποία στοχεύει στο να δημιουργήσει ένα από τα μεγαλύτερα συγκροτήματα από σεναριογράφους απ' όλο τον κόσμο με σκοπό να συνεργαστούν όλοι μαζί για γίνει μια τηλεοπτική σειρά. Τα μέλη προέρχονται από διάφορες χώρες, όπως Ιταλία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Πολωνία, Γερμανία, Δανία, Κύπρο, Ρουμανία, Ελλάδα και Μάλτα. Μέχρι στιγμής 33 διεθνείς επαγγελματίες συγγραφείς συμμετέχουν και σύμφωνα με την ομάδα, υπάρχουν ακόμη 70, οι οποίοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν σε μεταγενέστερο στάδιο. Με κύριες ιδέες τα θέματα όπως απομόνωση, πανδημία και καραντίνα, οι σεναριογράφοι θα πρέπει να επιχειρήσουν να βρουν καινούργιες και διαφορετικές όψεις για να τα παρουσιάσουν. Μιλήσαμε με μερικούς από τους Κυπρίους σεναριογράφους και τον εμπνευστή της ιδέας του προτζεκτ «The World's Writer Room».

Ο Αντρέας Κυριάκου, ο εμπνευστής της ιδέας, λέει ότι η ιδέα ξεκίνησε μέσα του Μάρτη, όταν αρκετοί συνάδελφοι του κινηματογράφου συνειδητοποιούσαμε ότι όλα τα πρότζεκτ που είχαμε στα σκαριά θα έφταναν σε μια αναγκαστική παύση. «Ήρθε μια αναλαμπή τότε, που αρχικά φαινόταν τρελή αλλά όχι άπιαστη: το σενάριο είναι το μόνο βασικό κομμάτι μιας ταινίας ή τηλεοπτικής σειράς, το οποίο μπορεί να συνεχίσει να υφίσταται

«Αν οι υπολογισμοί μας είναι σωστοί ίσως σύντομα να σπάσουμε και το ρεκόρ Γκίνες για τη μεγαλύτερη ομάδα σεναριογράφων που δουλεύουν όλοι μαζί στο ίδιο πρότζεκτ», λέει ο Αντρέας Κυριάκου στην «Κ».

ακόμα και κάτω από ακραίους περιορισμούς όπως η καραντίνα. Ένας τρόπος δημιουργικής έκφρασης που είναι μεν το "αρχιτεκτονικό σχέδιο" της 7ης τέχνης αλλά αυτό που επίσης χρειάζεται και τα λιγότερα εργαλεία για την δημιουργία του». Ο Αντρέας άνοιξε τότε ένα private Facebook group όπου σεναριογράφοι από όλο τον πλανήτη έγιναν μέλη και έτσι άρχισε ο ψίθυρος για το World's Writers Room Project. «Αρχικά ζητούσα από συνάδελφους που γνώριζα από διάφορα εργαστήρια να μου επιβεβαιώσουν ότι δεν έχανα το μυαλό μου και ότι θα τους ενδιέφερε το εγχείρημα μιας σεναριακής κολεκτίβας. Σύντομα διαπίστωσα ότι το όλο έργο έπαιρνε τη δική του ζωή, όταν είχαμε νέες αιτήσεις από σεναριογράφους που δεν είχα δουλέψει ποτέ μαζί τους».

Ο στόχος του WWRP, λέει ο Αντρέας είναι να φέρει μαζί μυθοπλάστες του κινηματογράφου και της τηλεόρασης απ' όλες τις γωνίες του πλανήτη και μαζί να συν-γράψουν μια τηλεοπτική σειρά. «Αν οι υπολογισμοί μας είναι σωστοί ίσως σύντομα να σπάσουμε και το ρεκόρ Γκίνες για τη μεγαλύτερη ομάδα σεναριογράφων που δουλεύουν όλοι μαζί στο ίδιο πρότζεκτ».



Με κύριες ιδέες τα θέματα όπως απομόνωση, πανδημία και καραντίνα, οι σεναριογράφοι θα πρέπει να επιχειρήσουν να βρουν καινούργιες και διαφορετικές όψεις για να τα παρουσιάσουν.

Μέσα από τις διαδικτυακές συζητήσεις με όλους τους σεναριογράφους φάνηκε η ανάγκη να γραφτεί μια σειρά όπου θα εμπνευστεί έμμεσα από την εμπειρία της καραντίνας και όχι να γίνει μια αυστηρή άμεση καταγραφή των ημερών αυτών. Τα επεισόδια της σειράς θα διαδραματίζονται σε ανύποπτη χρονική περίοδο της ιστορίας της ανθρώπινης εμπειρίας και θα αγγίξουν κινηματογραφικά είδη όπως κωμωδία, θρίλερ, επιστημονικής φαντασίας και τρόμου με κοινό παρονομαστή την ανάγκη του ανθρώπου να επιβιώσει σε μια ψυχολογική ή σωματική απομόνωση.

Μοναχική δραστηριότητα

Η σεναριογράφος Χριστίνα Γεωργίου μάς λέει ότι η συγγραφή είναι εκ φύσεως μια πολύ μοναχική δραστηριότητα, «υπάρχει πάντοτε η ανάγκη να ανταλλάξουμε και να συζητήσουμε ιδέες, να δούμε τα πράγματα από νέες οπτικές, να επικοινωνήσουμε. Αυτός είναι εξάλλου, ο στόχος της τέχνης, η επικοινωνία της ανθρώπινης εμπειρίας, της ανθρώπινης κατάστασης. Νιώθω τυχερή που συμμετέχω σε αυτό το πρότζεκτ και είμαι σίγουρη ότι το αποτέλεσμα θα είναι εξαιρετικό» και συμπληρώνει: «Μέσω αυτής της πρωτοβουλίας προκύπτουν συνεργασίες με δημιουργούς απ' όλο τον κόσμο, με τους οποίους, υπό άλλες συνθήκες, δύσκολα θα συντονιζόμασταν. Στα διεθνή εργαστήρια, όπου συνήθως γνωρίζουμε συναδέλφους, ο καθένας έχει ήδη το δικό του πρότζεκτ, ενώ τώρα καλούμαστε να ενώσουμε τις δυνάμεις μας για κάτι συλλογικό». Αυτό το πρότζεκτ είναι μια ευκαιρία να στρέψουμε τον καθρέφτη στον εαυτό μας και να αναθεωρήσουμε τον τρόπο ζωής μας, τονίζει η Χριστίνα.

Από την πλευρά της η Τώνια Μισιαλή, σεναριογράφος και σκηνοθέτρια θεωρεί «Κ» ότι τα πολλά μυαλά είναι καλύτερα από ένα, σε πολλά επίπεδα. «Θα δουλέψω με άτομα που δεν έχω ξαναδουλέψει, και αυτό είναι για μένα μια πρόκληση. Και αγαπώ τις προκλήσεις! Από τον καιρό που ξεκίνησα να γράφω μαζί με άλλους, σε Writers Rooms δηλαδή, 'εθίστηκα'. Είναι φανταστικό να μην 'κολλάς' μόνος σου για ώρες (writer's block) και να μην ξέρεις πώς να προχωρήσεις. Με αυτό τον τρόπο 'κολλάς' με παρέα! Και με τη συζήτηση, ξεκολλάς πολύ εύκολα. Άσε που λες μια ιδέα σου δυνατά, στους άλλους, και αμέσως καταλαβαίνεις αν είναι καλή ή όχι. Όταν είσαι μόνος σου μπορεί να περάσουν μέρες και να νομίζεις ότι η ιδέα σου είναι φανταστική»!



Αντρέας Κυριάκου ο εμπνευστής.



Χριστίνα Γεωργίου, σεναριογράφος.



Τώνια Μισιαλή, σεναριογράφος.



Αντρέας Σιεπτάνης, σεναριογράφος.

Ο σεναριογράφος Αντρέας Σιεπτάνης τονίζει ότι για εκείνον ήταν μια τεράστια ευκαιρία να πάρει εμπειρίες και να δημιουργήσει κάτι με όλους αυτούς τους υπέροχους καλλιτέχνες. «Είναι επίσης και μία προσωπική πρόκληση, γιατί έχω μάθει να γράφω μόνος και θα είναι η πρώτη φορά που θα χρειαστεί να συνεργαστώ με μια ομάδα για την συγγραφή ενός τηλεοπτικού επεισοδίου», συμπληρώνοντας «τις τελευταίες εβδομάδες έχουμε περάσει αμέτρητες ώρες 'μόνοι' και αυτό που έχω μάθει –και θα ήθελα να περάσω μέσω αυτού του πρότζεκτ– είναι ότι δεν πρέπει να φοβόμαστε τη μοναξιά ή οποιοδήποτε άλλο εμπόδιο βρεθεί μπροστά μας. Κάθε εμπόδιο για καλό, λένε και είναι καθήκον εμάς των καλλιτεχνών να το δείξουμε και έμπρακτα σε όλο τον κόσμο. Παρόλο που ο τομέας μας πλήγηκε πολύ σοβαρά, δεν έχουμε χρόνο για μοιρολόγια. Πρέπει να φανούμε δυνατοί, να σταθούμε στα πόδια μας και να δείξουμε στον κόσμο ότι ξημερώνει ένα καλύτερο αύριο».



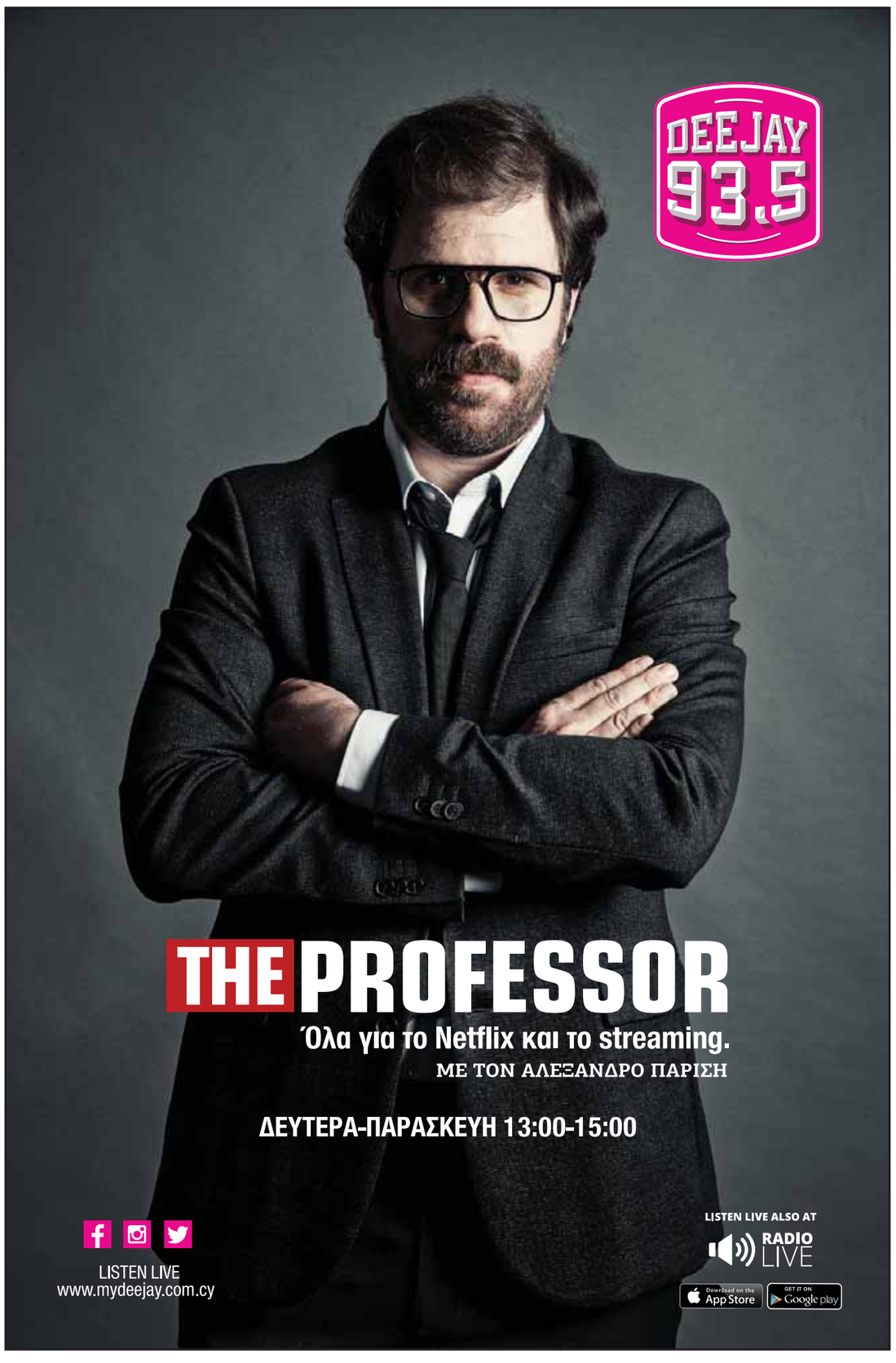

Ούτε θρησκευτικό γκουλάγκ ούτε πολυπολιτισμική Ν. Υόρκη της μεσαιωνικής Μεσογείου

Ο δρ Χρυσοβαλάντης Κυριάκου μιλάει στην «Κ» για την ψηφιακή έκδοση του κώδικα Β-030, του 16ου αιώνα που αφορά τη χριστιανική ετερότητα

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ



«Ο κώδικας Β-030 αποκαλύπτει μια πραγματικότητα περισσότερο σύνθετη απ' όσο νομίζαμε. Στις σελίδες του ανιχνεύουμε τις γκρίζες ζώνες ενός κόσμου, ο οποίος δεν ήταν ούτε θρησκευτικό γκουλάγκ ούτε μια πολυπολιτισμική Νέα Υόρκη της μεσαιωνικής Μεσογείου», λέει ο δρ Κυριάκου.

Κυκλοφόρησε, σε ψηφιακή μορφή, η μονογραφία του δρος Χρυσοβαλάντη Κυριάκου με τίτλο «Christian Diversity in Late Venetian Cyprus: A Study and English Translation of Codex B-030 from the Collections of the Bank of Cyprus Cultural Foundation». Η έκδοση αποτελεί καρπό του μεταδιδακτορικού προγράμματος «Πτυχές της πολυθρησκευτικότητας και της ανθρωπογεωγραφίας στην πρώιμη νεότερη Κύπρο, από τους Βενετούς στους Οθωμανούς», με ανάδοχο φορέα το Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου και μεταδιδακτορικό ερευνητή τον ιστορικό δρα Χρυσοβαλάντη Κυριάκου, υπό την εποπτεία της διευθύντριας του Πολιτιστικού Ιδρύματος, δρ Ιωάννας Χατζηκωστή. Ο δρ Κυριάκου σημειώνει πόσο σημαντικό είναι αυτές οι πηγές να διατίθενται ελεύθερα, καθώς και την αξία των ανθρωπιστικών σπουδών, τον ρόλο των οποίων πρέπει να επαναξιολογήσουμε.

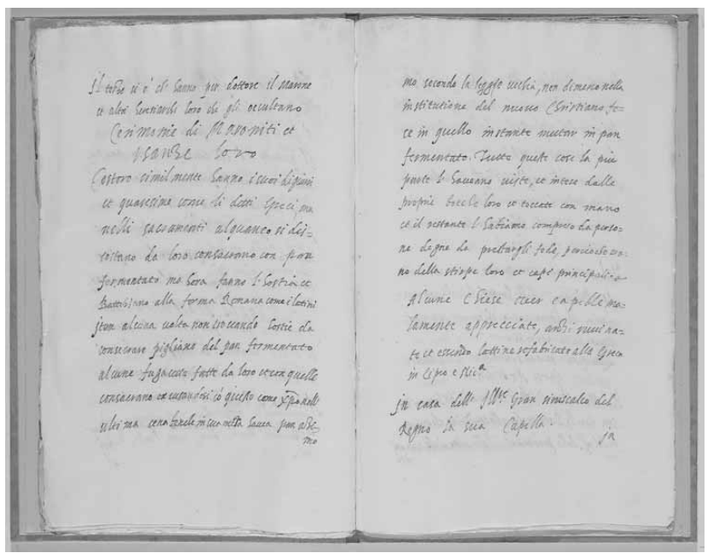

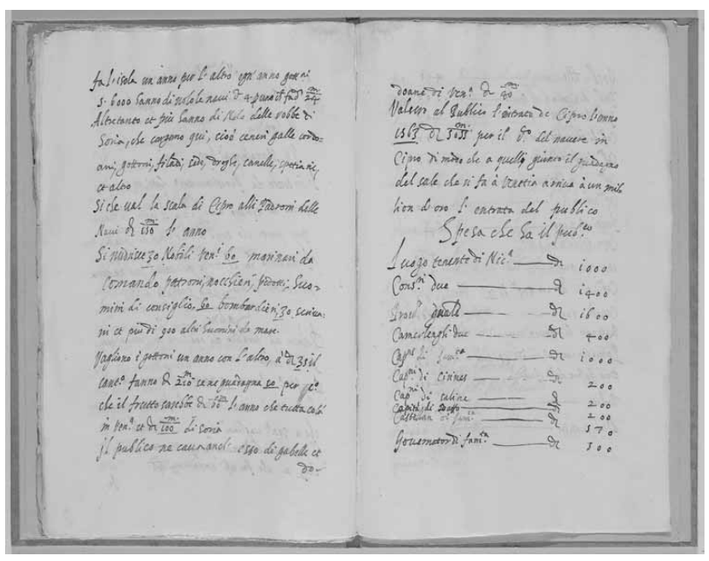



–Θα ήθελα κατ' αρχάς δυο λόγια για τον κώδικα Β-030, ένα χειρόγραφο του 16ου αιώνα, από τη συλλογή χειρογράφων του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου, το οποίο εκδίδεις και σχολιάζεις;

–Πρόκειται για ένα μοναδικό χειρόγραφο, γραμμένο σε βενετικά ιταλικά, που χρονολογείται μεταξύ του 1580 και 1595. Περιλαμβάνει μια εκτενή αναφορά περί των θρησκευτικών σφαλμάτων των διάφορων χριστιανικών ομάδων της Κύπρου (Ελλήνων, Αρμενίων, Κοπτών, Μαρωνιτών, Ιακωβιτών και, σε μικρότερο βαθμό, Λατίνων) γραμμένη από την οπτική της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας της εποχής της Μεταρρύθμισης. Το κείμενο αυτό αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πηγές για την κοινωνική και θρησκευτική ιστορία της Κύπρου κατά τη λατινική περίοδο. Πέρα από την αναφορά, η οποία συντάχθηκε γύρω στο 1560, το χειρόγραφο αποτελείται από ένα συμπίλημα βενετικών εγγράφων και κείμενων με κοινωνικό, διοικητικό, οικονομικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον.

Αυτή η έκδοση κάνει τα περιεχόμενα του κώδικα προσβάσιμα στο ευρύ κοινό διεθνώς, μεταφέρει αυτό το σημαντικό βενετικό χειρόγραφο από τα ράφια των συλλογών του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου στην οθόνη του υπολογιστή, στο σπίτι του αναγνώστη.

–Έχεις κάποια σκέψη για το ποιος μπορεί να είναι ο συγγραφέας;

–Η ταυτότητα του συγγραφέα της θρησκευτικής αναφοράς μάς είναι άγνωστη. Υπάρχουν εσωτερικές ενδείξεις ότι μάλλον επρόκειτο για ιερωμένο του λατινικού δόγματος (δηλαδή Ρωμαιοκαθολικό), ο οποίος φαίνεται να συνέλεξε επιτόπου πληροφορίες, διερευνώντας τα θρησκευτικά ήθη και έθιμα των χριστιανικών κοινοτήτων της Κύπρου. Στο βιβλίο διατυπώνω ορισμένες περαιτέρω σκέψεις σχετικά με το πρόσωπο αυτό, καθώς επίσης και τη σχέση του με τον κύκλο του Φίλιππο Μοτσενίγο, τελευταίου Λατίνου αρχιεπισκόπου Λευκωσίας στο κατώφλι της μετάβασης από τη βενετική στην οθωμανική κυριαρχία.

–Κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα, αλλά και αργότερα έχω την αίσθηση ότι δεν είχαμε ιδιαίτερες δογματικές ή διαθρησκευτικές έριδες, εσύ μιλάς για συγκρουσιακή συνύπαρξη, τι ισχύει;

–Έχω την αίσθηση ότι ο μεσαίωνας και η πρώιμη νεότερη εποχή είναι η κατ' εξοχήν περίοδος τέτοιων συγκρούσεων και εντάσεων. Αυτό δεν ήταν μόνο κυπριακό φαινόμενο: π.χ., ο ιστορικός David Nirenberg, που εξετάζει τη συνύπαρξη Χριστιανισμού, Ιουδαϊσμού και Ισλάμ με σημείο αναφοράς τη μεσαιωνική Ισπανία και Γαλλία, μιλά για «κοινότητες της βίας». Λίγο πριν από την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453, η θρησκευτική ένταση μεταξύ Ορθοδόξων και Λατίνων ήταν τέτοια, που οι φανατικά Ορθόδοξοι έλεγαν ότι προτιμούν το τουρκικό τουρμπάνι παρά τον λατινικό σκούφο. Από την άλλη, δεν πρέπει να υποτιμούμε τη σημασία της συνύπαρξης, της καθημερινής αποδοχής του Άλλου, των μηχανισμών και πρακτικών της καλής γειτονίας, ακόμη και της αλληλεπίδρασης. Το ένα δεν αναιρεί το άλλο. Θα έλεγα ότι η μελέτη της κυπριακής ιστορίας –και ευρύτερα της ελληνικής, αλλά ας επικεντρωθούμε στην περίπτωση της Κύπρου– πάσχει από φαινόμενα ιδεολογικοποίησης. Το βλέπουμε αυτό τόσο σε εθνοκεντρικές προσεγγίσεις του παρελθόντος, κυρίως ως αντίδραση στην αποικιακή ανάγνωση της κυπριακής ιστορίας από τους Βρετανούς, όσο και σε νεότερες αναθεωρητικές ερμηνείες, οι οποίες αντικατοπτρίζουν την κοινωνική και ιδεολογική διαδικασία μετασχηματισμού της κυπριακής ταυτότητας των τελευταίων 20-30 χρόνων. Το έργο του ιστορικού δεν είναι η ιδεολογικοποίηση του αντικειμένου του, αλλά η γνώση και η κατανόηση. Ο κώδικας Β-030 αποκαλύπτει μια πραγματικότητα περισσότερο σύνθετη απ' όσο νομίζαμε. Στις σελίδες του ανιχνεύουμε τις γκρίζες ζώνες ενός κόσμου, ο οποίος δεν ήταν ούτε θρησκευτικό γκουλάγκ ούτε μια πολυπολιτισμική Νέα Υόρκη της μεσαιωνικής Μεσογείου.

«Θα έλεγα ότι η μελέτη της κυπριακής ιστορίας και ευρύτερα της ελληνικής, αλλά ας επικεντρωθούμε στην περίπτωση της Κύπρου, πάσχει από φαινόμενα ιδεολογικοποίησης, τονίζει ο δρ Χρυσοβαλάντης Κυριάκου.

–Φαίνεται μέσα από το βιβλίο σου το μότο των Βενετών «πρώτα Βενετοί μετά χριστιανοί»;

–Είναι αλήθεια ότι οι Βενετοί κυβερνούσαν τις αποικίες τους με πολιτικό ρεαλισμό. Τους ενδιέφερε λιγότερο η επιβολή θρησκευτικής ομοιομορφίας, ο εκλατινισμός στην περίπτωσή μας, και περισσότερο η καλλιέργεια κλίματος ειρήνης και αγαστής συνεργασίας υπό το βενετικό καθεστώς. Η Κύπρος ήταν πολύ σημαντική γι' αυτούς: «η πλουσιότερη, μεγαλύτερη και πλέον απομακρυσμένη κτήση της Βενετίας» κατά τον Benjamin Arbel. Η πανσπερμία χριστιανικών παραδόσεων που αποτυπώνει ο κώδικας Β-030 επιβεβαιώνει τον πολιτικό ρεαλισμό των Βενετών: σε μια εποχή που η Ρώμη προωθούσε όλο και περισσότερο τη θρησκευτική ομοιογένεια, απαντώντας στην Μεταρρύθμιση, οι Βενετοί επιλέγουν να διατηρήσουν τις πολλαπλές εκφράσεις χριστιανικής πίστης στην Κύπρο. Γιατί; Επειδή γνωρίζουν ότι οι Οθωμανοί καραδοκούν. Και η ενότητα στο εσωτερικό είναι πολύτιμη.

Η μονογραφία για τον κώδικα Β-030 είναι διαθέσιμη διαδικτυακά, ως έκδοση ανοικτής πρόσβασης, μέσω της ιστοσελίδας του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου (www.boccf.org) και του Ιδρυματικού Αποθετηρίου του Πανεπιστημίου Κύπρου «ΓΝΩΣΙΣ» (https://gnosis.library.ucy.ac.cy/handle/7/61672).

Επαναξιολόγηση του ρόλου των ανθρωπιστικών σπουδών

–Οι ανθρωπιστικές σπουδές στην Κύπρο νομίζω ότι είναι κάπως παραγκωνισμένες…

–Οι ανθρωπιστικές σπουδές είναι γενικότερα παραγκωνισμένες, διεθνώς. Παλαιότερα, οι ανθρωπιστικές σπουδές επικεντρώνονταν στο να διαπλάσουν το ήθος και την προσωπικότητα του ενεργού πολίτη. Η ανώτερη εκπαίδευση ήταν, συνήθως, για τους λίγους. Σήμερα, που ο αριθμός των φοιτητών αυξάνεται παγκοσμίως, δίνεται περισσότερη έμφαση στην απόκτηση δεξιοτήτων και την επαγγελματική αποκατάσταση. Η επιβίωση των ανθρωπιστικών κλάδων στα πανεπιστήμια εξαρτάται εν πολλοίς από τον αριθμό φοιτητών που προσελκύουν. Όμως ένα πτυχίο/μεταπτυχιακό/διδακτορικό στην ιστορία ή τη φιλολογία, π.χ., δεν είναι αρκετό για να εξασφαλίσει στον/στην κάτοχό του εργασία. Έτσι οι νέοι στρέφονται προς άλλες κατευθύνσεις, κάποτε δεν επιλέγουν καν να σπουδάσουν αυτό που αγαπούν, η πίεση προς τους κλάδους ανθρωπιστικών σπουδών στα πανεπιστήμια αυξάνεται, ενίοτε γίνονται ατυχείς συμβιβασμοί που επηρεάζουν την ίδια την επιστημονική παραγωγή και ακαδημαϊκή διδασκαλία. Μιλάμε για ευρύτερα, παγκόσμια προβλήματα, που πρέπει κάποια στιγμή να τα δούμε σοβαρά. Ο ρόλος των ανθρωπιστικών σπουδών πρέπει να επαναξιολογηθεί. Η μοναξιά, η αποστέρηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που όλοι βιώσαμε κατά τη διάρκεια της πανδημίας (και ενδεχομένως να βιώσουμε ξανά στο μέλλον) μας φέρνει αντιμέτωπους με το εαυτό μας και τους άλλους ανθρώπους. Πού θα βρούμε τις απαντήσεις; Στα βιβλία, στις ιδέες, στις αξίες μας, στην «εσωτερική μας ακρόπολη», όπως θα έλεγε ο Μάρκος Αυρήλιος…

–Τεχνολογία και ανθρωπιστικές σπουδές είναι ένας τομέας που μπορεί να υποστηριχθεί περισσότερο;

–Η εποχή μας είναι εποχή διάχυσης της γνώσης. Δεν υπάρχει λόγος να γίνεται έρευνα, να δαπανάται κόπος, χρόνος και χρήμα, εάν όλα αυτά δεν έχουν κάποιο ευρύτερο νόημα, δεν σημαίνουν κάτι ουσιαστικό για την κοινωνία και τον άνθρωπο, τόσο τοπικά όσο και παγκόσμια. Η τεχνολογία, και ιδιαίτερα οι ψηφιακές/ηλεκτρονικές εκδόσεις προσφέρουν τη δυνατότητα αμεσότερης επικοινωνίας μεταξύ ερευνητών και κοινού. Η πρόσφατη ηλεκτρονική δημοσίευση του κώδικα Β-030 από το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου δείχνει ακριβώς τις προοπτικές που υπάρχουν στον τομέα αυτό. Αξιοποιήθηκε ένα μοναδικό χειρόγραφο του 16ου αιώνα από τις συλλογές του Πολιτιστικού Ιδρύματος, μέσα στο πλαίσιο τρέχοντος ερευνητικού προγράμματος για τη χριστιανική ετερότητα και πολυθρησκευτικότητα στην πρώιμη νεότερη Κύπρο, με μεταδιδακτορικό ερευνητή τον υποφαινόμενο, υπό την εποπτεία της Διευθύντριας του Πολιτιστικού Ιδρύματος, δρ Ιωάννας Χατζηκωστή. Στην υλοποίηση της δημοσίευσης ενεπλάκησαν πολλοί φορείς: το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου ως ανάδοχος φορέας του προγράμματος, με συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο, μέσω του Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας. Με λίγα λόγια: αν υπάρχει συνεργασία, καλή θέληση και σκληρή δουλειά πολλά μπορούν να γίνουν.

–Τι προσφέρει στη βιβλιογραφία η έκδοση αυτή και ποια είναι τα κύρια συμπεράσματα στα οποία κατέληξες;

–Η μελέτη του κώδικα Β-030 ξεκίνησε το 2012 στο πλαίσιο της διδακτορικής μου διατριβής για την Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου επί Λατινοκρατίας, που εκπονήθηκε στο Ελληνικό Ινστιτούτο του Royal Holloway, University of London. Η διπλωματική έκδοση του χειρογράφου, με ελληνική μετάφραση και αναλυτικό σχολιασμό, εντάχθηκε στην εκδοτική σειρά του Μουσείου της Ιεράς Μονής Κύκκου (2019). Η πρόσφατη ηλεκτρονική δημοσίευση της αγγλικής μετάφρασης του κώδικα Β-030 (με ιστορική εισαγωγή) από το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου εξυπηρετεί δύο στόχους. Πρώτον, να κάνει τα περιεχόμενα του κώδικα προσβάσιμα στο ευρύ κοινό διεθνώς, να μεταφέρει δηλαδή αυτό το σημαντικό βενετικό χειρόγραφο από τα ράφια των συλλογών του Πολιτιστικού Ιδρύματος και να το βάλει, μέσω της οθόνης του υπολογιστή, στο σπίτι του αναγνώστη, ανεξαρτήτως τόπου διαμονής, γλώσσας, επιπέδου μόρφωσης, κ.λπ. Πρόκειται για μια διαδικασία πρωτοποριακά δημοκρατική: στο διαδίκτυο μπορεί κανείς να εντοπίσει ψηφιακές αναπαραγωγές χειρογράφων και παλαιτύπων και να τις εξετάσει, αν διαθέτει φυσικά τις απαιτούμενες δεξιότητες. Παραμένουν, όμως, σχετικά περιορισμένες οι ελεύθερα προσβάσιμες μεταφράσεις σπάνιων ιστορικών πηγών, όπως ο κώδικας Β-030. Δεύτερος στόχος ήταν ενταχθεί η Κύπρος στον ευρωπαϊκό χάρτη της πρώιμης νεότερης πολυθρησκευτικότητας, δηλαδή να αναδειχθεί τόσο η μοναδικότητα της κυπριακής ιστορικής εμπειρίας όσο και τα κοινά σημεία με άλλες πολυθρησκευτικές κοινωνίες του 1600, όπως η Ιρλανδία, η Γαλλία, η Αγγλία και η κεντρική Ευρώπη.

Η μοναξιά που όλοι βιώσαμε κατά τη διάρκεια της πανδημίας μας φέρνει αντιμέτωπους με το εαυτό μας και τους άλλους ανθρώπους.

–Νομίζεις ότι έχουμε φτάσει στην εποχή που αρχίζουν και υπερισχύουν οι ψηφιακές εκδόσεις;

–Θεωρώ ότι οι ψηφιακές εκδόσεις είναι πολύτιμες. Τα έντυπα (τουλάχιστον σε ό,τι αφορά την επιστημονική παραγωγή και τη λογοτεχνία), όμως, παραμένουν αναντικατάστατα.

Η ιστορία είναι μια όμορφη κοπέλα

–Η ιστορία μπορεί να μας διδάξει, την ακούμε;

–Η ιστορία είναι μια όμορφη κοπέλα χωρίς στόμα. Δεν μπορεί να μιλήσει, πολύ περισσότερο να διδάξει. Την κοιτάς, την ερωτεύεσαι, την ακολουθείς. Δεν ξέρεις πού θα σε οδηγήσει. Είναι μια ωραία περιπέτεια. Το μόνο που μπορεί να μας διδάξει είναι τα λάθη μας. Και τα λάθη μας επαναλαμβάνονται αενάως. Τα λάθη μας συμβαίνουν τώρα, στο σήμερα.

–Ήταν η Κύπρος μια πολυεθνική επικράτεια τελικά; Έμαθε να ζει με το διαφορετικό και τον Άλλο;

–Την απάντηση την αφήνω στην κρίση του κάθε αναγνώστη, ο οποίος μπορεί να διαβάσει το χειρόγραφο στην ιστοσελίδα του Πολιτιστικού Ιδρύματος και φυσικά να δει τον ίδιο τον κώδικα, όταν με το καλό ανοίξουν τα μουσεία από την 1η Ιουνίου.

Οι μέρες ενός Στωικού στην καραντίνα

Ενα φιλοσοφικό δοκίμιο για να δούμε τη ζωή με νέα γυαλιά



Πόσοι άνθρωποι φιλοσοφούν, αποκτώντας μια ισορροπημένη ζωή; Οι περισσότεροι ακολουθούν μόδες, αγοράζουν ακριβά αυτοκίνητα για να καταπραΰνουν την κρίση μέσης ηλικίας, ενδίδουν στα αρνητικά συναισθήματά τους.

WILLIAM B. IRVINE
Οδηγός για την καλή ζωή
μτφρ. Αντωνία Γουναροπούλου
επίμετρο: Χαρίδημος Τσούκας
εκδ. Ικαρος, 2020, **σελ.** 416

Του **ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ**



Αν μου ζητούσατε, όσο διαρκούσε η καραντίνα, να σας προτείνω ένα βιβλίο που θα μπορούσε να κάνει τον αναγκαστικό εγκλεισμό σας πιο υποφερτό και σας παρέπεμπα σ' ένα δοκίμιο που κυκλοφόρησε λίγες μόνο μέρες πριν από τη σταδιακή παύση των κοινωνικών κι εμπορικών δραστηριοτήτων, με τίτλο «Οδηγός για την καλή ζωή», θα σκεφτόσασταν ότι πιθανώς η μοναξιά έχει επηρεάσει την κρίση μου. Μπορώ μάλιστα να εικάσω μερικές από τις σκέψεις σας: «Είναι ώρα να μιλάμε για την καλή ζωή; Θα αστειεύεσαι. Εδώ μετράμε τις ώρες και τις μέρες, ώσπου να φτάσει η ώρα να αρθούν τα περιοριστικά μέτρα, να πάμε στα αγαπημένα μας μέρη, κι εσύ μας προτείνεις οδηγό για το ευ ζην;». Αν πρόσθετα και τον υπότιτλο του βιβλίου που μιλά για την «αρχαία τέχνη της στωικής χαράς» τότε σίγουρα πολλοί από εσάς θα είχατε ήδη εξοργιστεί. Το θράσος μου, να προτείνω έναν οδηγό για τη χαρά, μέσα στο ζοφερό κλίμα της πανδημίας, θα ήταν όντως μεγάλο. Καλά, δεν βλέπω τον πόνο που έρχεται από την οικονομική θύελλα η οποία θα ξεσπάσει την επόμενη μέρα; Την απόγνωση που θα συνοδεύσει την απώλεια θέσεων εργασίας αλλά κι ανθρώπινων ζωών; Τη νέα πολιτική και οικονομική κατάσταση που θα προκύψει, και τον μεγαλύτερο έλεγχο των μαζών; Μήπως όμως τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι;

Το βιβλίο κυκλοφορεί από τον Ικαρο. Συνοδεύεται δε, από ένα κομψότατο επίμετρο του Χαρίδημου Τσούκα.

Το βιβλίο του Ουίλιαμ Ιρβάιν, καθηγητή φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Wright State, στο Ντέιτον του Οχάιο, είναι ίσως ένα από τα πολλά άξια πράγματα που θα μπορούσε να προτείνει κάποιος στο καθεστώς της καραντίνας, γιατί όπως κοινότοπα αλλά ορθά λέγεται, ακριβώς αυτές οι στιγμές είναι μια σπάνια ευκαιρία ενδοσκόπησης και επαναξιολόγησης της πορείας μας μέσα σε αυτό το χάος που ονομάζεται ζωή. Μια πρωτόγνωρη για όλους, ακραία συνθήκη, είναι ίσως η καλύτερη ευκαιρία, για να δούμε τη ζωή με νέα γυαλιά. Κατ' αρχάς, να αποκτήσουμε μια φιλοσοφία ζωής, κάτι που για τον Ιρβάιν δεν είναι διόλου αυτονόητο, καθώς οι περισσότεροι άνθρωποι, τελειώνουν τη ζωή τους χωρίς να έχουν φιλοσοφήσει το πέρασμά τους μέσα σε αυτή. Ακολουθούν μόδες, αγοράζουν ακριβά αυτοκίνητα για να καταπραΰνουν την κρίση μέσης ηλικίας, ψάχνουν μάταια την ικανοποίηση στις εναλλαγές συντρόφων και στην πολυτέλεια, ενδίδουν στα αρνητικά τους συναισθήματα, και γίνονται με λίγα λόγια «αυτόματα», γιατί αυτό τους υπαγορεύουν οι μηχανισμοί της εξέλιξής μας ως είδος. Ο Ιρβάιν μας προτρέπει να σπάσουμε αυτόν τον προγραμματισμό και να ακολουθήσουμε μια φιλοσοφία που δοκιμάζει κι εκείνος με επιτυχία στην καθημερινότητά του εδώ και χρόνια, τον Στωικισμό. Μάλιστα, προτείνει να το κάνουμε σιωπηρά, χωρίς τυμπανοκρουσίες, όπως το συμβούλευε ο Επίκτητος, χωρίς να το ανακοινώσουμε στο Facebook, γιατί κινδυνεύουμε να υποστούμε τρομερή καζούρα.

Πρακτική εφαρμογή

Στο σπινθηροβόλο δοκίμιό του, ο συγγραφέας μάς εισάγει στη φιλοσοφία των Στωικών, από την αρχαία Ελλάδα του Ζήνωνα και τη Ρώμη του Σενέκα, όπου γνώρισε την ακμή της, ώς τις μέρες μας, που μάλλον διάγει μια μάλλον υπόγεια, αλλά και παρεξηγημένη ζωή. Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της προσπάθειάς του είναι ότι προτείνει μια πρακτική εφαρμογή των στωικών ιδεών, ένα δικό του, πολύ πειστικό, πρότυπο Στωικισμού. Ολοκληρώνοντας κάποιος την ανάγνωση, νιώθει ότι έχει γνωρίσει έναν καινούργιο φίλο, ο οποίος του έχει ανοίξει έναν νέο δρόμο, που θα τον πρεμήσει και θα τον κάνει πιο ανθεκτικό στις δυσκολίες. Στον δρόμο αυτό, ο στόχος δεν είναι ούτε η καταξίωση ούτε ο πλούτος, αλλά η ψυχική γαλήνη και η χαρά. Σε μια εποχή κατά την οποία κυριαρχεί η αναστάτωση, ίσως αυτή η στάση να μην είναι τελικά τόσο άσχετη.

Ο Ιρβάιν μας προσφέρει μια στρατηγική Στωικισμού, την οποία αναλύει σε συγκεκριμένες ψυχολογικές τεχνικές. Να είμαστε μοιρολάτρες σε σχέση με το παρελθόν και το παρόν, γιατί αυτά δεν μπορούμε να τα αλλάξουμε, αλλά όχι με το μέλλον, λέει. Να μην αγχωνόμαστε με τα πράγματα που δεν μπορούμε να ελέγξουμε, και να κάνουμε το καθήκον μας απέναντι στους άλλους. Αν ασπαστούμε τον Στωικισμό, θα γίνουμε πιο θαρραλέοι, πιο μετριοπαθείς, πιο λογικοί. Θα έχουμε αυτοπειθαρχία κι αυτοέλεγχο. Θα εκτιμάμε περισσότερο όσα έχουμε. Θα είμαστε ευχαριστημένοι και με τα λίγα. Τις εβδομάδες για παράδειγμα, που χάσαμε την ελευθερία μας, ήταν η στιγμή να την εκτιμήσουμε περισσότερο. Το ίδιο και την επαφή με τους φίλους και τους αγαπημένους μας. Ο Στωικός, κινητοποιείται από την αγάπη για τον άνθρωπο, και δεν είναι αναχωρητής όπως ο Κυνικός. Επειδή είναι σκληραγωγημένος κι εξασκημένος στην οικειοθελή ταλαιπωρία, όταν του συμβαίνει το χειρότερο σενάριο, δεν απελπίζεται. Δεν υποκύπτει στον θυμό, στον φόβο, στην λύπη, στο άγχος, γιατί έχει τη λογική του να τον προστατεύει. Θρηνεί, αλλά έχει όριο ακόμα και σε αυτό.

Τέλος, η περίφημη αταραξία των Στωικών δεν σημαίνει αδιαφορία για τα κοινά. Το αντίθετο μάλιστα. Ενας από τους πιο επιφανείς Στωικούς, ο αυτοκράτορας της Ρώμης, ήταν ένας άνθρωπος βουτηγμένος μέχρι τον λαιμό στα δημόσια πράγματα του καιρού του. Ο Μάρκος Αυρήλιος ήταν άρρωστος, είχε χάσει τα μισά παιδιά του, και κατά τη διάρκεια της βασιλείας του «η αυτοκρατορία δοκιμάστηκε από πανούκλα, από λιμό, και από φυσικές καταστροφές όπως ο σεισμός της Σμύρνης». Ηταν δικαιολογημένος να θεωρεί την τέχνη της ζωής μια πάλη κι όχι έναν χορό, ωστόσο, υπήρξε το καλύτερο παράδειγμα Στωικού που αναζητεί τη γαλήνη. Αν δεν στόχευε σ' αυτήν, δεν θα κατάφερνε ποτέ να σταθεί στα πόδια του μετά όλες αυτές τις καταστροφές. Το έκανε, όπως θα το κάνουμε κι εμείς, οι επίδοξοι Στωικοί, μοιάζει να λέει ο συγγραφέας. Γιατί από τη σκληρή δοκιμασία της καραντίνας του κορωνοϊού, ένας Στωικός βγήκε σίγουρα πιο δυνατός και χαρούμενος.

PIK HD



EURO 2016
Σε επανάληψη από το PIK HD

ΦΑΣΗ ΤΩΝ 16	ΗΜΕΡ.
ΟΥΑΛΙΑ – Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ	18/5
ΚΡΟΑΤΙΑ - ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	19/5
ΓΑΛΛΙΑ - ΙΡΛΑΝΔΙΑ	20/5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ - ΣΛΟΒΑΚΙΑ	21/5
ΟΥΓΓΑΡΙΑ - ΒΕΛΓΙΟ	22/5
ΙΤΑΛΙΑ - ΙΣΠΑΝΙΑ	23/5
ΑΓΓΛΙΑ - ΙΣΛΑΝΔΙΑ	24/5

ΠΡΟΗΜΙΤΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ	ΗΜΕΡ.
ΠΟΛΩΝΙΑ - ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	25/5
ΟΥΑΛΙΑ - ΒΕΛΓΙΟ	26/5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ - ΙΤΑΛΙΑ	27/5
ΓΑΛΛΙΑ - ΙΣΛΑΝΔΙΑ	28/5

ΗΜΙΤΕΛΙΚΗ ΦΑΣΗ	ΗΜΕΡ.
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ - ΟΥΑΛΙΑ	29/5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ - ΓΑΛΛΙΑ	30/5

ΤΕΛΙΚΟΣ	ΗΜΕΡ.
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ - ΓΑΛΛΙΑ	31/5

9.00 μ.μ.
PIK HD

#HellenicBankMASTERS

MASTERS tennis academy



Μελέτη διάρκειας ενός έτους έδειξε ότι 30 λεπτά μέτριας άσκησης την ημέρα μειώνουν τα κρυολογήματα στο μισό. Επίσης, οι αθλούμενοι είχαν τρεις φορές λιγότερες πιθανότητες να αρρωστήσουν.

Επανέναρξη μαθημάτων 8 Μαϊου

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

MASTERS TENNIS ACADEMY HELLENIC BANK

ΧΟΡΗΓΟΙ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ · evian · Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ · perrier · HEAD · LANDER POLAR ICE · ΣΠΟΡ FM 95.0

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Ενα εκατομμύριο βήματα

Υπάρχει ένα βιβλίο που δεν έπρεπε κανείς να διαβάσει κατά τη διάρκεια της καραντίνας –εκδόθηκε πέρυσι, τέτοια εποχή– και δυστυχώς το διάβασα εν μέσω πανδημίας. Αναφέρομαι στο ημερολόγιο πεζοπορίας του Βέρνερ Χέρτσογκ, «Οδοιπορία στον Πάγο. Μόναχο – Παρίσι, 23 Νοεμβρίου – 14 Δεκεμβρίου 1974» (μτφρ. Γιάννης Καλιφατίδης, εκδ. ALLOGLOTTA, σελ. 176). Ενα βιβλίο που μοιάζει με σημάδια στον χάρτη ενός προσκυνητή. Ή ενός φυγά.

Τον χειμώνα του '74 ο Χέρτσογκ αποφάσισε να περπατήσει από το Μόναχο στο Παρίσι για να συναντήσει τη δαιμονική Λότε Αϊσνερ που ήταν βαριά άρρωστη. Κάθε βήμα του Γερμανού σκηνοθέτη είχε στόχο να ξορκίσει τον θάνατο που τη ζύγωνε. Να τον κλωτσήσει μακριά.

Αϊσνερ, όπως πάγος: φίλη του Μπρεχτ, ξεριζωμένη από το Τρίτο Ράιχ, αρχαιολόγος του γερμανικού εξπρεσιονισμού, συνιδρύτρια της Γαλλικής Ταινιοθήκης μαζί με τον θηριώδη Λανγκλουά. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής διέσχισε την παγωμένη γαλλική επαρχία για να σώσει μερικά κουτιά με φιλμ. Η συνείδηση του νέου γερμανικού σινεμά, όπως την αποκαλούσε ο Χέρτσογκ.

Αλήθεια, ποιες είναι οι λέξεις που επαναλαμβάνονται σε τούτο το ημερολόγιο που θυμίζει εκτενές ποίημα του Τρακλ; «Χιόνι», «δάση», «δρόμος». Και ποιες είναι οι λέξεις που επαναλαμβάνουμε αυτό τον καιρό, κάτω από την πιο αλλόκοτη πραγματικότητα που έχουμε βιώσει ποτέ; «Φόβος», «αδράνεια», «έρημος». Φόβος αφού η ζωή μας έχει αδρανήσει κι έχει γίνει ένα ατέλειωτο παρελθόν που είναι έτοιμο να μας συνθλίψει λες και είμαστε στο κέντρο της ερήμου. Τα δάση είναι κυκλικά, όπως και η έρημος. Δεν έχουν σημεία φυγής, διαρροές. Οπως και οι πόλεις, δυστυχώς.

Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης μια εικόνα επανερχόταν στα μάτια μου, λες και προβαλλόταν αδιάκοπα πάνω στις σελίδες. Το όνειρο του Κάσπαρ Χάουζερ. Στο τέλος της ταινίας «Ο καθένας για τον εαυτό του και ο Θεός εναντίον όλων» ένα μεγάλο καραβάνι διασχίζει την έρημο. Ο οδηγός είναι τυφλός. Το καραβάνι σταματά. Κάποιοι λένε πως πήραν λάθος δρόμο. Βλέπουν τα βουνά, πέρα. Τότε ο τυφλός γέρος δοκιμάζει μια χούφτα χώμα. Κάνετε λάθος, λέει. Αυτά δεν είναι βουνά. Είναι το καθρέφτισμά τους. Συνεχίζουν. Φτάνουν στην πόλη.

Η «Οδοιπορία στον πάγο» είναι ένας καθρέφτης της δύναμης του Χέρτσογκ. Που είναι η αδυναμία του. Το θάρρος του να κινηματογραφεί τους πιο απόκρημνους τόπους, να επιδιώκει τις πιο δύσκολες συνθήκες για ν' αναπνεύσει, αποκαλύπτει τη δειλία του ν' αφουγκραστεί αυτό που στέκεται δίπλα του. Να ζήσει μαζί του. Να το φιλμάρει. Μα όσο προσπαθεί να ξεφύγει, τόσο αποτυγχάνει.

«Παίρνω τηλέφωνο τη Μ. Πολ



Σκηνή από την ταινία του Βέρνερ Χέρτσογκ «Ο καθένας για τον εαυτό του και ο Θεός εναντίον όλων».

Τον χειμώνα του 1974 ο Βέρνερ Χέρτσογκ αποφάσισε να περπατήσει από το Μόναχο στο Παρίσι για να συναντήσει τη Λότε Αϊσνερ που ήταν βαριά άρρωστη.

λές σκοτούρες», σημειώνει στις 3 Δεκέμβρη. Για να συμπληρώσει δύο μέρες αργότερα: «Από το ταχυδρομείο τηλεφωνώ στο Μόναχο. Αυτή τη φορά τα νέα είναι κάπως καλύτερα». Λίγο πριν το τέλος του ταξιδιού, βλέπει έναν εφιάλτη ενοχής που πρωταγωνιστεί ο μικρός του γιος. Σκόρπιες φράσεις, σαν μπαλώματα στο χιόνι. Τρύπες μέσα από τις οποίες εμφανίζονται οι άνθρωποι που έχει αφήσει πίσω του, προκειμένου να εγκαταλείψει απόλυτα στην περιπλάνηση των είκοσι δύο ημερών. «Ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος για να βαδίζει», μόνο που ο Χέρτσογκ σκοντάφτει στα ίδια του τα πόδια, παγιδεύεται. Η διαδρομή μέσα στη φύση είναι ο δικός του προσωπικός εγκλεισμός.

Καθώς κατευθύνεται προς το Παρίσι, αποκτά τα χαρακτηριστικά των ηρώων του. Μεταμορφώνεται. Γίνεται μανιακός όπως ο Αγκίρε, δανείζεται την ταλαιπωρημένη όψη του Στρότσεκ –ταινία που θα γυρίσει λίγα χρόνια αργότερα–, είναι σιωπηλός όπως ο Κάσπαρ Χάουζερ προτού τον εκπολιτίσουν. Αλαλος και άγριος. Η μόνη σύνδεση που έχει με τη γλώσσα είναι οι αράδες που γράφει κάθε μέρα στο μικρό του σημειωματάριο. Αράδες σαν πέστροφες που έχουν ξεβραστεί από μια παγωμένη λίμνη.

Οταν ήταν μικρός, ο Χέρτσογκ ήθελε να πετάξει. Να γίνει άλτης του σκι. Κοντά στο απομονωμένο χωριό όπου πέρασε τα παιδικά του χρόνια, υπήρχε μια ράμπα. Εκεί έκανε προπόνηση. Μα το σοβαρό ατύχημα του καλύτερου του φίλου, ανέκοψε την επιθυμία του. Αυτό που απέμεινε στον Χέρτσογκ ήταν να περπατά. Στράφηκε στο σινεμά. Αλλωστε, όπως είχε εξομολογηθεί μπροστά στην κάμερα: «Μερικές φορές λέω αστειευόμενος πως γυρίζω τις ταινίες μου περπατώντας».

Την περίοδο που γράφτηκε ο «Πάγος», είχα μόλις γεννηθεί και δεν περπατούσα ακόμα. Οσο διάβαζα τούτο το βιβλίο, κλεισμένος σπίτι αναγκαστικά, η ανάγνωση όξυνε τη λαχτάρα για περπάτημα. Για μία ακόμα φορά δεν μπορούσα να περπατήσω. Λες και είχα επιστρέψει στη βρεφική ηλικία. Στις 14 Δεκέμβρη του '74 ο Χέρτσογκ συναντά επιτέλους την Αϊσνερ. «Ανοίξτε το παράθυρο», της λέει. «Εδώ και μερικές μέρες μπορώ και πετάω». Πόσα είναι άραγε ένα εκατομμύριο βήματα; αναρωτιέμαι. Ο καθένας για τον εαυτό του και ο Θεός εναντίον όλων.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Τα λόγια των άλλων

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑ
Αυτί. 2009-2019
εκδ. Ιωλκός, **σελ.** 110

«**Σ**ημειωματάριο της απάθειας» υποτιτλίζει η Χριστίνα Καράμπελα το μικρό της βιβλίο, τρίτο κατά σειράν, μετά δύο μυθιστορήματα. Η απάθεια, που αρχειοθετούν οι σελίδες, είναι ατομική και συλλογική, απότοκη της δεκαετούς οικονομικής κρίσης. Ο ήρωας, ένας κατ' επάγγελμα και κατά συρροήν ωτακουστής, που εργάζεται σε εταιρεία στατιστικών ερευνών, συλλέγει σπαράγματα διαλόγων, ιδιωτικές ιστορίες, ανέστιους μονολόγους, ημιτελείς όψεις της καθημερινότητας των Αθηναίων. Με άλλα λόγια, κρυφακούει τον θόρυβο μιας ολοένα πιο καταθλιπτικής πόλης. Επηρεασμένος βαθιά από τον συναισθηματικό αντίκτυπο των λόγων που τον περιβάλλουν, βαθμιαία εξομοιώνεται και ο ίδιος με τα υποκείμενα που παρατηρεί, γίνεται μελαγχολικός, σκυθρωπός και απαθής.

Κάθε εποχή έχει το λεξιλόγιό της. Τώρα μιλάμε για πανδημία, καραντίνα, κρούσματα και φονικό ιό. Τότε μιλούσαμε για χρέος, έλλειμμα, οίκους υποβάθμισης και αφηγήματα. Ο ήρωας ασφυκτιά από την απόπνοια των περιρρέοντων λόγων, που ξεχύνονται από παντού, σκορπώντας «την αποφορά του τίποτα». Στις ατελείωτες διαδρομές του στην πόλη, στα αυτιά του εισχωρούν «κατακερματισμένα περιρρέοντα λόγια που όλα μιλούν για τι άλλο, για το έλλειμμα και το χρέος, για τα επονείδιστα, τα δυσβάσταχτα, τα απεχθή, τα τρισκατάρατα δεινά μας». Εκείνος απολάμβανε την ωτακουστική του δεινότητα όταν υπέκλεπτε ξένες, χαμηλόφωνες ιστορίες, στιγμές από τις ζωές των άλλων, στις οποίες έβρισκε καταφύγιο από την ακατασίγαστη ηχορρύπανση του θεσμικού λεξιλογίου. Περισσότερο από όλα τα λόγια, στον αφηγητή αρέσουν εκείνα που δεν ξεστομίζονται αλλά παραμένουν σκέτες σκέψεις, αμόλυντες από λέξεις και γι' αυτό ειλικρινείς και απροσποίητες. Με τον καιρό το ωτακουστικό του χάρισμα παροξύνεται τόσο που κατάφερνε να κλέβει τις σκέψεις των άλλων, χωρίς να ακούσει ούτε ίχνος από τη φωνή τους. Διεισδύοντας σε ενδότατους μονολόγους, ξαναέβρισκε τα σκοτάδια που επωάζονταν και μέσα του. Το άκουγε γύρω του, το έβλεπε στις στατιστικές, το αισθανόταν. Οι δείκτες υποκειμενικής συναισθηματικής ευημερίας έπεφταν όλο και πιο χαμηλά. Ηταν δείκτες τρισδιάστατοι, άνθρωποι που φοβούνταν και αρρώσταιναν από θλίψη. Η ιδέα της Καράμπελα να διαχύσει σε σκόρπιους διαλόγους τη δυστυχία της τελευταίας δεκαετίας είναι αναμφίβολα ευρηματική και προσφέρει απρόσμενους παραλληλισμούς με την τωρινή συνθήκη. Δεν γίνεται, λόγου χάριν, να μην υπομειδιάσουμε όταν δύο έφηβοι που φιλοδοξούν να στήσουν μια start up, συμφωνούν ότι δεν ετοιμάζονταν «για sprint αλλά για μαραθώνιο». Μπορούμε, επίσης, να καταλάβουμε τη συγκρατημένη αισιοδοξία του 2017, όταν οι δείκτες της ευημερίας ανέκαμπταν σε συνάρτηση με τις ενδείξεις τερματισμού του υπερβολικού ελλείμματος. Το πρόβλημα του βιβλίου, που αντικρούει την ευρηματικότητα της αρχικής ιδέας, είναι η κοινοτοπία. Ο αφηγητής μνημειώνει στο σημειωματάριό του τη μιζέρια και την γκρίνια ανθρώπων μπουχτισμένων από τη ζωή τους που μέρα τη μέρα δυσκολεύει. Γίνεται έτσι συλλέκτης θυμικών απορριμμάτων, της ιδιωτικής φασαρίας της απελπισίας. Η επανεγγραφή του τετριμμένου καταλήγει μοιραία στην αναπαραγωγή της κοινοτοπίας. Από την άλλη, η υπερφυσική ικανότητα της «εγκεφαλικής διείσδυσης», δεν ταιριάζει σε μια αφήγηση που στηρίζεται στον πραγματολογικό ρεαλισμό, όπως αποδεικνύει το χρονολόγιο στο τέλος του βιβλίου.

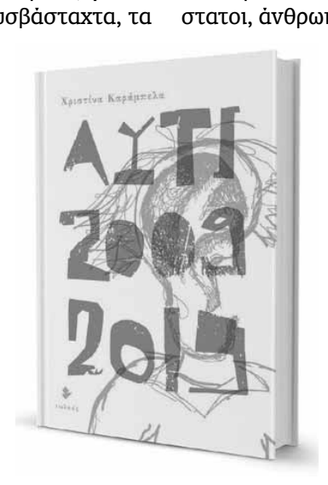

Μόνο όταν επιχειρεί να διαφύγει από τα περιρρέοντα λόγια και να αναμετρηθεί με το έλλειμμα των επιθυμιών, που σιγούσαν στη δική του φωνή, ο αφηγητής γίνεται ενδιαφέρων. Οι τέσσερις επιλογικοί διάλογοι, αποσπάσματα ψυχοθεραπευτικών συνεδριών, είναι μακράν το καλύτερο κομμάτι του βιβλίου. Με αμφίδρομο σαρκασμό οι δύο συνομιλητές δοκιμάζουν τη δυνατότητα κατάρτισης μιας νέας ορολογίας, ικανής να αποδώσει τη μετάβαση από μέσα προς τα έξω, τη διάσχιση του συνόρου που συνδέει το εγώ με τον κόσμο. Θα ήταν, άραγε, «συνορολογία» ή «συνορο-λογία»;

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΚΗ ΤΕΜΠΟΝΕΡΑ

Ο Αλκης Τεμπονέρας εργάστηκε στον εκδοτικό χώρο για περίπου είκοσι χρόνια. Τον Ιούνιο του 2013, μαζί με τη σύζυγό του, Αλεξάνδρα Μπίζη, συγγραφέα παιδικών βιβλίων, άνοιξαν το Βιβλιοπωλείο Πλειάδες, στο Παγκράτι.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Τα βιβλία των άλλων» του Παπαγιώργη, «Περί μετάδοσης» του Τζορντάνο, «Οθωμανικές αφηγήσεις για την Ελληνική επανάσταση» των Λαΐου - Σαρηγιάννη, «Τι όμορφη που είναι η ζωή» της Λαϊνά, «Αννα, σορόρ...» της Γιουρσενάρ.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Αυτό το διάστημα θα ήθελα να είμαι ο Κόμης Μοντεχρίστος, ο Φαμπιό, ο πειρατής Περπερούα, ο Τζον Ρέμπους, ο Πέπε Καρβάλιο. Για την απόδοση δικαιοσύνης και για τον περιπετειώδη βίο τους.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Θα είναι πολλοί οι συνδαιτυμόνες. Γιατί σκέφτομαι ότι θα καλέσω οπωσδήποτε και τους εκδότες, τους μεταφραστές και τους επιμελητές – όλους αυτούς τους σημαντικούς ανθρώπους που πίστεψαν και στήριξαν με πάθος το έργο των συγγραφέων τους (και γνωρίζουν και τις ιδιοτροπίες τους!). Θυμάμαι με συγκίνηση τα υπέροχα τραπέζια του Βασίλη Διοσκουρίδη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Ολα τα στοιχεία της έρευνας του Γουάιντμαν για τη συνταρακτική υπόθεση του δεκατετράχρονου Αφροαμερικανού Λούις Τιλ (στο βιβλίο «Γράφοντας για να σώσω μια ζωή»). Είναι συγκλονιστική π.χ. η αφήγηση του συγγραφέα για την ύπαρξη ενός τμήματος νεκροταφείου - τελευταία κατοικία ενενήντα έξι «επονείδιστων» Αμερικανών στρατιωτών, που εκτελέστηκαν με απόφαση του Στρατοδικείου των ΗΠΑ στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, από τους οποίους οι ογδόντα τρεις ήταν έγχρωμοι.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Ο ξένος» του Αλμπέρ Καμύ και «Η αδελφή μου» του Σταύρου Ζουμπουλάκη.

Ποιος είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας στην πώληση ενός βιβλίου: ο συγγραφέας, ο τίτλος, το εξώφυλλο;
Ο συγγραφέας, αφού οι περισσότεροι αναγνώστες συνήθως παρακολουθούν τους συγγραφείς που αγαπάνε. Ο τίτλος, το εξώφυλλο (και το οπισθόφυλλο) παίζουν μεγαλύτερο ρόλο όταν πρόκειται για νέο ή άγνωστο συγγραφέα.

Τι άλλαξε στον τρόπο που αγοράζουν οι Ελληνες βιβλία από το 2000 μέχρι σήμερα;
Υπάρχουν περισσότερες πηγές πληροφόρησης. Και είναι αξιοσημείωτη η επίδραση που ασκούν στους αναγνώστες τα blogs και τα social media. Επίσης, οι online αγορές βιβλίων είναι μια βασική αλλαγή. Για τους αναγνώστες που ζουν μακριά από ενημερωμένα βιβλιοπωλεία είναι σχεδόν μονόδρομος.



Φοβάστε τα ηλεκτρονικά βιβλία;
Τα ηλεκτρονικά βιβλία, όπως και τα online βιβλιοπωλεία, μπορούν να καλύψουν μόνο συγκεκριμένες ανάγκες. Αλλά δεν μπορούν να ανταγωνιστούν το χαρτί και το φυσικό βιβλιοπωλείο. Το βιβλιοπωλείο είναι και οι άνθρωποί του. Η Αλεξάνδρα κι εγώ ευτυχήσαμε να έχουμε δίπλα μας σπουδαίους συνεργάτες, τη Δέσποινα Γιαννοπούλου, που είναι μαζί μας από τα πρώτα βήματα των Πλειάδων, τον Δημήτρη Μπεκιάρη και άλλους.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια

1 **«Αν το προσφυγικό ήταν πρόβλημα, θα είχε λύση»**
του Δημήτρη Χριστόπουλου (Πόλις)

2 **«Περί βίας»**
της Χάνα Αρεντ (Επίκεντρο)

3 **«Το ταξίδι ενός Ελληνα διπλωμάτη»**
του Αριστείδη Αγαθοκλή (Παπαζήση)

4 **«Αγγελος Δεληβορριάς - Το διαρκές παρόν του πολιτισμού»**
(Βιβλιοθήκη Μουσείου Μπενάκη)

5 **«Homo deus, μια σύντομη ιστορία του μέλλοντος»**
του Γιουβάλ Νόα Χαράρι (Αλεξάνδρεια)



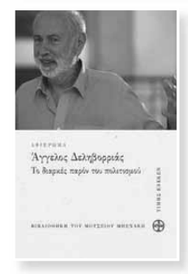

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1 **«Το όνομά μου είναι Λούσυ Μπάρτον»**
της Ελίζαμπεθ Στρουτ (Αγρα)

2 **«Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες»**
της Ντέλια Οουενς (Δώμα)

3 **«Ο βασιλιάς της»**
του Χ.Α. Χωμενίδη (Πατάκη)

4 **«Θηριόμορφοι»**
της Ελενας Μαρούτσου (Πόλις)

5 **«Βαλκανική τριλογία»**
της Ολίβια Μάνινγκ (Μεταίχμιο)



• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Επί Λέξει» (Ακαδημίας 32)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ



ΚΑΝΝΕΣ
1968 και 2020
Δύο μόνο χρονιές δεν έγινε το Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών, το 1968 και το 2020. Τη χρονιά των μεγάλων αναταραχών στη Γαλλία, πριν από 52 χρόνια, το φεστιβάλ είχε ξεκινήσει, αλλά διακόπηκε μετά τις δυναμικές αντιδράσεις κατά της απόφασης του τότε υπουργού Πολιτισμού Αντρέ Μαλρό να διακόψει τη χρηματοδότηση της Γαλλικής Ταινιοθήκης, που είχε ιδρυθεί το 1936 από τον Ανρί Λανγκλουά.

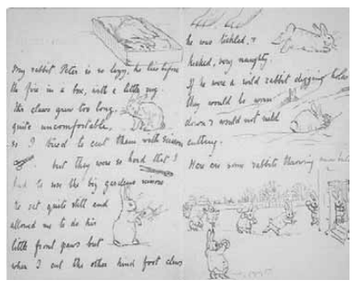

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Μπέατριξ Πότερ
Στη Βιβλιοθήκη Μόργκαν της Νέας Υόρκης υπάρχει μια πολύ ενδιαφέρουσα ψηφιακή έκθεση με την αλληλογραφία της Μπέατριξ Πότερ (1866-1943), της Βρετανής συγγραφέως και δημιουργού του Πίτερ Ράμπιτ. Πολλές από τις ιδέες της Πότερ προήλθαν από την αλληλογραφία που διατηρούσε με παιδιά φίλων και μέλη της οικογένειάς της. Ο Πίτερ Ράμπιτ γεννήθηκε σε ένα γράμμα προς τον πεντάχρονο γιο της πρώην γκουβερνάντας της.



ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ
Μπάχμαν ο αυτοδίδακτος
Ο Ιρανός καλλιτέχνης Μπάχμαν (Bahman) έχει ήδη εκθέσει τα έργα του τρεις φορές στη Seyhoun Gallery στο Δυτικό Χόλιγουντ και παρότι είναι αυτοδίδακτος έχει δημιουργήσει ένα δικό του διεθνές κοινό χάρη στις υβριδικές προσωπογραφίες του. Αντλεί από μια ευρεία παλέτα αναφορών της δυτικής ιστορίας της τέχνης και χρησιμοποιεί μεικτή τεχνική. Το ιδιαίτερο ύφος του είναι πλέον αναγνωρίσιμο. Είναι ένας από τους καλλιτέχνες της Saatchi.



ΒΕΝΕΤΙΑ
Το μέλλον της Μπιενάλε
Ο επιμελητής του περιπτέρου της Γερμανίας στην Μπιενάλε της Βενετίας Yilmaz Dziewior (φωτ.) εκφράζει στον γερμανικό Τύπο την πεποίθησή του ότι η διοργάνωση του 2021 θα γίνει κανονικά και με όλες τις προφυλάξεις, διατυπώνει ωστόσο την άποψη πως ο κόσμος της τέχνης έχει αλλάξει ή έστω οδεύει προς αλλαγή. Η βράβευση του καλύτερου περιπτέρου πιστεύει επίσης πως είναι αναχρονισμός.



WELLCOME LIBRARY, LONDON

ΑΓΓΛΙΑ
Το εμβόλιο της ευλογιάς
Αυτόν τον μήνα διαβάσαμε για τον Βρετανό ιατρό χειρουργό Εντουαρντ Τζένερ (1749-1823), ο οποίος είναι ο πατέρας του εμβολίου για την ευλογιά, που ήταν μεγάλη μάστιγα, και ένας από τους σκαπανείς της έννοιας της ανοσίας. Ο Τζένερ γεννήθηκε στα μέσα του 18ου αιώνα, όταν η ιατρική πρακτική περνούσε σε μια περίοδο νέας επιστημονικής γνώσης με αντιπάλους τις δεισιδαιμονίες και την εμπειρική μέθοδο θεραπειών.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**



Η «Νυχτερινή Περίπολος» σε πλήρη ακτινογράφηση

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
Η κολοσσιαία επιχείρηση αποκατάστασης της «Νυχτερινής Περιπόλου», ένα από τα πιο διάσημα έργα του Ρέμπραντ, φιλοτεχνημένο το 1642, έχει γίνει μια περίπτωση ξεχωριστή. Είναι ένα από τα κορυφαία έργα τέχνης στο περίφημο Rijksmuseum στο Αμστερνταμ και η συντήρηση-αποκατάσταση απέκτησε παγκόσμια δημοσιότητα, καθώς προχωράει κατά χρονικά στάδια και βαθμίδες εργασίας σε δημόσια θέα. Είναι μία καινοτόμος διαδικασία που αφορά αφενός την εφαρμογή προηγμένης τεχνογνωσίας και αφετέρου τον «εκδημοκρατισμό» των παρασκηνίων του μουσείου. Η πανδημία μετέθεσε για αργότερα, στη διάρκεια του 2021, την αποπεράτωση του έργου συντήρησης, καθώς δεν είναι δυνατόν να συνεχιστούν οι εργασίες υπό τις παρούσες συνθήκες. Η δεύτερη φάση συντήρησης θα άρχιζε αυτό το καλοκαίρι, αλλά όλα δείχνουν πως θα ολοκληρωθεί κάποια στιγμή του χρόνου χωρίς να είναι σαφές πότε. Το Rijksmuseum ανήρτησε στην ιστοσελίδα του τη λεπτομερέστερη φωτογραφία έργου τέχνης που έχει ποτέ δοθεί σε κοινή θέα. Η ανάρτηση της υπέρτατης δυνατής ανάλυσης φωτογραφίας έγινε ταυτόχρονα με την ανακοίνωση της αναγκαστικής καθυστέρησης του έργου της αποκατάστασης που ώς τώρα το κοινό μπορούσε να δει με απευθείας σύνδεση. Η «Νυχτερινή Περίπολος» φωτογραφήθηκε λεπτομερώς χωρισμένη σε 528 διαφορετικές λήψεις, το σύνολο των οποίων συνθέτουν την υψηλής ευκρίνεια φωτογραφία των 44.8 gigapixel. Το ίδιο το έργο έχει τεράστιες διαστάσεις. Είναι 3,63 x 4,67 μέτρα και το μέγεθος αυτό ευνοεί τη μελέτη της πυκνής αφήγησης αυτού του πολυπρόσωπου έργου, της διαβάθμισης φωτός και σκιάς όπως και της κίνησης και της γεωμετρίας των σωμάτων, της «γεμάτης» βάσης και του «άδειου» σκοτεινού στερεώματος. Η φωτογράφισή του, με τέτοια λεπτομέρεια, έγινε αρχικά για να μπορέσει η 12μελής ομάδα των συντηρητών να μελετήσει κάθε φθορά όσο και τις επιδράσεις της φυσικής γήρανσης. Όπως δήλωσε στη βρετανική εφημερίδα Guardian ο διευθυντής του Rijksmuseum, Τάκο Ντίμπιτς, «η "Νυχτερινή Περίπολος" συντηρείται από ένα επιτελείο που χρησιμοποιεί την πιο εξελιγμένη τεχνολογία, η οποία διαρκώς μεταβάλλει τα όρια όσων ώς τώρα πιστεύαμε ότι είναι δυνατά». Η φωτογραφία που δημιουργήθηκε, τονίζει, είναι καίρια πηγή πληροφοριών για τους ερευνητές και οι ονλάιν επισκέπτες μπορούν να θαυμάσουν αυτό το έργο του Ρέμπραντ όπως δεν θα μπορούσαν ποτέ». Το έργο αποκατάστασης άρχισε τον Ιούλιο του 2019.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Οι μνήμες μιας πανάρχαιης σεκόγιας

Ο επιστήμονας στρέφει την πλάτη του προς τον κόλπο του Μόντερεϊ και κοιτάζει το ανεμοδαρμένο κούτσουρο μιας γιγάντιας σεκόγιας. Μοιάζει, όπως λέει ο συγγραφέας που περιγράφει τη σκηνή, με «ηφαίστειο σβησμένο από καιρό».

Ο επιστήμονας αγγίζει το κούτσουρο. «Πριν από χρόνια», λέει, «είχα απλώσει ένα λεπτό στρώμα κιμωλίας σε μία τομή της επιφάνειας του κούτσουρου, για να φανούν πιο εύκολα οι δακτύλιοι ανάπτυξης. Εβαλα λοιπόν τα παιδιά μου να τους μετρήσουν».

Μέτρησαν περισσότερους από 2.000 δακτυλίους. «Εναν για κάθε χρόνο ζωής του δέντρου, που προφανώς ξεκίνησε γύρω στην εποχή που γεννήθηκε ο Ιησούς Χριστός».

Ο ωκεανός, στο βάθος, συνεχίζει το καθησυχαστικό μουρμουρητό του, ατάραχος για όσα λέγονται, για τους χρόνους στους οποίους μεταπηδά η ανθρώπινη σκέψη.

«Αυτό το δέντρο», συνεχίζει ο επιστήμονας, «είδε το πρώτο φως του σουπερνόβα», το 1054.

«Αυτό το δέντρο», συνεχίζει ο επιστήμονας, «είδε το πρώτο φως του σουπερνόβα που έκανε το Νεφέλωμα του Καρκίνου περίπου εδώ», αγγίζοντας ένα σημείο στα μισά περίπου της απόστασης από το κέντρο και την περίμετρο του κούτσουρου.

Το φως του υπερκαινοφανούς αστέρα έλουσε τη Γη το 1054. Σέρνοντας το χέρι του προς τα έξω, στο άλλο μισό της απόστασης από την περίμετρο, ο επιστήμονας πέρασε πάνω από την Εποχή των Μεγάλων Ανακαλύψεων, από δακτυλίους που κατέγραφαν τα χρόνια που οι Ευρωπαίοι εξερεύνησαν και αποίκισαν την αμερικανική ήπειρο – ώσπου το χέρι του γλίστρησε στην άκρη του κούτσουρου.



SHUTTERSTOCK

Το κούτσουρο μιας πανάρχαιης σεκόγιας. «Πριν από χρόνια, είχα απλώσει ένα λεπτό στρώμα κιμωλίας σε μία τομή της επιφάνειας του κούτσουρου, για να φανούν πιο εύκολα οι δακτύλιοι ανάπτυξης». Μέτρησαν περισσότερους από 2.000 δακτυλίους. «Εναν για κάθε χρόνο ζωής του δέντρου».

Στην πορεία της δισχιλιετούς ύπαρξης της ανυποψίαστης αυτής σεκόγιας, ο γαλαξίας είχε πλησιάσει κατά πέντε τρισεκατομμύρια μίλια στον κοντινότερο σπειροειδή γαλαξία, την Ανδρομέδα. Ο Ηλιος είχε μείνει σχεδόν ασάλευτος σε αυτά τα 2.000 χρόνια στην τροχιά των 250 εκατομμυρίων χρόνων γύρω από το γαλαξιακό κέντρο. Αν αναλογιστούμε τη διάρκεια ζωής του, που είναι δισεκατομμύρια χρόνια, δεν είχε γεράσει ούτε μία μέρα.

Από τον σχηματισμό τους, πριν από 4,6 δισεκατομμύρια χρόνια, ο Ηλιος και οι πλανήτες του διέγραψαν ίσως δεκαεπτά γαλαξιακές τροχιές. Το ηλιακό μας σύστημα έχει σήμερα ηλικία δεκαοκτώ «γαλαξιακών ετών». Οταν ήταν δεκαεπτά, οι σεκόγιες δεν υπήρχαν ακόμα στη Γη. Και όταν ήταν δεκάξι, οι απλοί οργανισμοί έκαναν τις πρώτες τους διστακτικές εξόδους από τη θάλασσα για να αποικίσουν τη στεριά.

Τα ευρήματα των απολιθωμάτων δείχνουν ότι, για περίπου δεκαπέντε από τα δεκαοκτώ γαλαξιακά της χρόνια, η Γη δεν φιλοξενούσε τίποτα περισσότερο από μονοκύτταρα μικρόβια. Απουσίαζαν οι σύνθετες δομές: δέντρα, ζώα, πολύ δε περισσότερο ένας οργανισμός που να μπορεί «να λύνει διαφορικές εξισώσεις, να κατασκευάζει πυραύλους, να ζωγραφίζει τοπία, να συνθέτει συμφωνίες, να νιώθει αγάπη».

Περισσότερα στο βιβλίο «Πέντε δισεκατομμύρια χρόνια μοναξιά» (εκδ. Ροπή). Ο συγγραφέας είναι ο Λι Μπίλινγκς. Ο επιστήμονας είναι ο Φρανκ Ντρέικ.

Δίψα των Κυπρίων του Η.Β. για εκδηλώσεις

Ο μορφωτικός Σύμβουλος Ύπατης Αρμοστείας της Κύπρου στο Ηνωμένο Βασίλειο δρ Μάριος Ψαράς μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο δρ Μάριος Ψαράς, μορφωτικός Σύμβουλος Ύπατης Αρμοστείας της Κύπρου στο Ηνωμένο Βασίλειο, μιλάει στην «Κ» με αφορμή δύο διαδικτυακές εκθέσεις που διοργανώνει η Αρμοστεία με τη συμμετοχή Κύπριων εικαστικών, την έκθεση «Together/Apart: Going New Places» και το διαδικτυακό εικαστικό μπλοκ And oh those eyes that were data-saturated (D-S), μια πρωτοβουλία του εικαστικού Λεόντιου Τουμπουρή, ο οποίος έχει αναλάβει τον γενικό συντονισμό του πρότζεκτ, το οποίο διοργανώνεται σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Εικαστικών Καλλιτεχνών Κύπρου (Φυτώριο). Ο κ. Ψαράς λέει ότι ίσως δεν είναι ευρέως γνωστό στην Κύπρο, αλλά υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός αξιόλογων Κύπριων εικαστικών, οι οποίοι έχουν την έδρα τους στο Η.Β., συμμετέχοντας σε ομαδικές εκθέσεις και εκπροσωπώντας επάξια την Κύπρο σε διεθνείς διοργανώσεις και φεστιβάλ. Τονίζει δε ότι πάντοτε εκπλήσσεται θετικά από τη δίψα των Κυπρίων του Η.Β. για εκδηλώσεις οι οποίες μενους καλλιτέχνες που θα τους διαδεχθούν σε μια συμμετοχική αλυσίδα ανταλλαγής, με αναφορές σε έννοιες όπως σχετικότητα, παρουσία και διαδικασία. Η συγγραφέας Αργυρώ Νικολάου και η εικαστικός Μαρίνα Κασσιανίδου καλούνται να καταθέσουν τις δικές τους ανταποκρίσεις με κείμενα τα οποία αναφέρονται στις έννοιες που διαπραγματεύεται το πρότζεκτ, καθώς και τη διαδικασία εξέλιξής του. Το D-S εγκαινιάστηκε στις 4 Μαΐου και θα τρέξει για οκτώ εβδομάδες, ακολουθώντας τρεις απρόβλεπτες κατευθύνσεις που το καθιστούν ξεχωριστό και φρέσκο.

–Πώς μπορεί μία περιφερειακή υπηρεσία να δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες ώστε να παραμείνουν δημιουργικοί και δραστήριοι οι Κύπριοι καλλιτέχνες;

–Η ψηφιακή τεχνολογία και το διαδίκτυο μας προσφέρουν τη δυνατότητα να διοργανώσουμε και να στηρίξουμε δράσεις και συνέργειες ανάμεσα σε Κύπριους δημιουργούς, είτε αυτοί εδράζονται στο Η.Β. είτε στην Κύπρο, και να τους φέρουμε σε επαφή με ανθρώπους από τον χώρο του πολιτισμού και της ακαδημίας εδώ στο Η.Β. Οι τρέχουσες δράσεις προσκαλούν περισσότερους από πενήντα εικαστικούς, συγγραφείς, επιμελητές και ακαδημαϊκούς στην Κύπρο και στο Η.Β. να εμπλακούν σε δημιουργικό διάλογο, ανταποκρινόμενοι στην παρούσα κρίση και παρουσιάζοντας πρωτότυπο υλικό. Ταυτόχρονα, δίνεται η ευκαιρία διάθεσης της δημιουργίας σε ένα ευρύτερο διεθνές κοινό, το οποίο μπορεί να αλληλεπιδράσει με τα έργα, αλλά και να συμμετάσχει στον διάλογο μέσα από παράλληλες δράσεις (webinars) ή επικοινωνώντας απευθείας με τους καλλιτέχνες μέσω των ιστοσελίδων τους και των λογαριασμών τους στο Instagram. Χρειάζεται, συνεπώς, μελέτη, στοχοθεσία, συντονισμό αλλά και πειραματισμό. Κυρίως, δε χρειάζεται εμπιστοσύνη στους ίδιους τους καλλιτέχνες, το όραμα και τη σκληρή δουλειά τους, αξιοποίηση υφιστάμενων αποτελεσματικών δικτύων, και, τέλος, δημιουργία συνθηκών, οι οποίες είναι συμμετοχικές, δημοκρατικές, πηγαίες, ειλικρινείς.

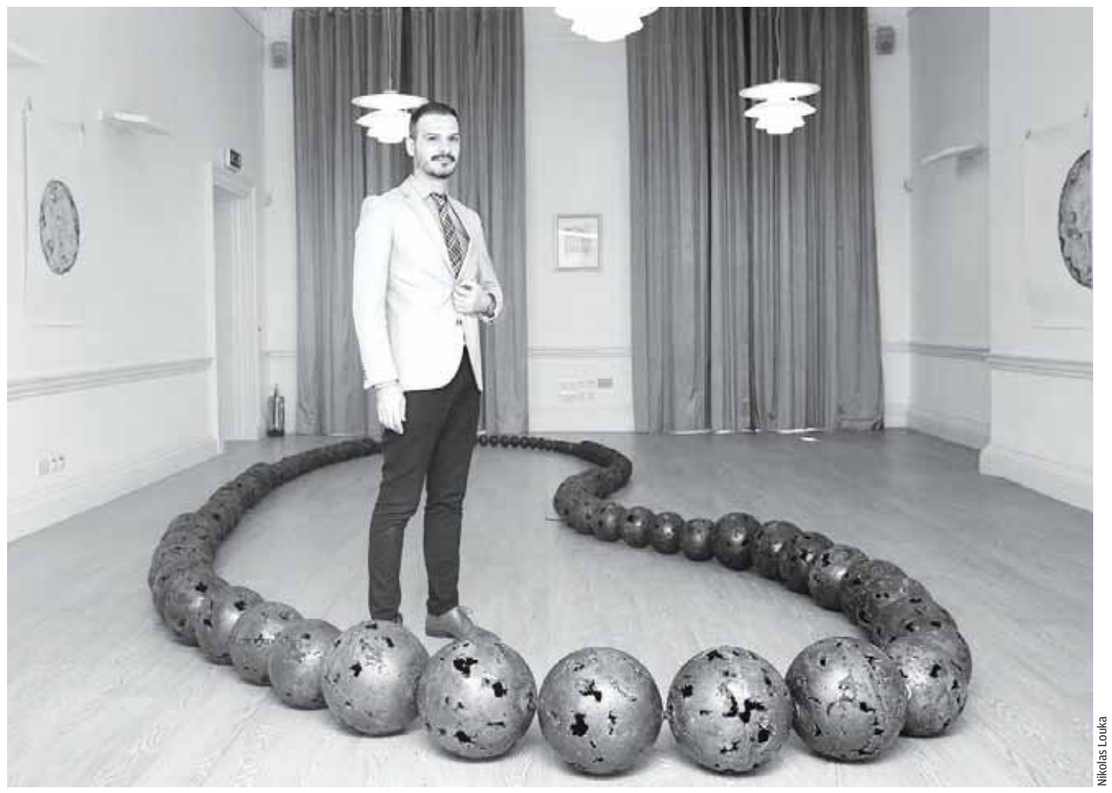

Nikolas Louka

Εκτός από τα εικαστικά, σύγχρονοι Κύπριοι δημιουργοί από τον χώρο του σχεδίου, της αρχιτεκτονικής, του θεάτρου, της μουσικής, της λογοτεχνίας παρουσιάζουν δουλειά τους σε μεγάλες διοργανώσεις ή σε αίθουσες γνωστών θεάτρων, συναυλιακών χώρων, αλλά και μουσείων, σημειώνει ο Μάριος Ψαράς.

–Τι ακριβώς αφορά η έκθεση «Together/Apart: Going New Places»;

–Πρόκειται για διαδικτυακή ομαδική έκθεση, υπό την επιμέλεια της σκηνογράφου Μαρίνα Χατζηλουκά, στην οποία επτά σύγχρονοι Κύπριοι καλλιτέχνες ανταποκρίνονται στην παρούσα κρίση, χρησιμοποιώντας ποικιλία εικαστικών μέσων και τεχνολογιών. Οι καλλιτέχνες Χουν Αδάμογλου, Μιχάλης Χαραλάμπους, Δήμητρα Καλλίτση, Παναγιώτης Μηνά, Αλέξανδρος Πισσούριος, Μάλα Σιαμπάνη και Νάταλι Γιαξή, παρουσιάζουν έργα τα οποία διερευνούν καταστάσεις όπως απόσταση, απομόνωση, σύμπνοια και επαναδιαπραγματεύονται την ένταση ανάμεσα στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο. Δύο διαδικτυακές συζητήσεις συμπληρώνουν την έκθεση: η πρώτη με συμμετέχοντες τους ίδιους τους καλλιτέχνες να προβληματίζονται για το ζήτημα της κινητικότητας στον χώρο της τέχνης και η δεύτερη με ακαδημαϊκούς από Κύπρο και Η.Β. να εκφράζουν απόψεις για τις επιπτώσεις της πανδημίας στον δημόσιο χώρο και τη δημόσια τέχνη.

–Τρέχει, επίσης, και ακόμη μία δράση σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Εικαστικών Καλλιτεχνών Κύπρου…

–Πρόκειται για το διαδικτυακό εικαστικό μπλοκ And oh those eyes that were data-saturated (D-S), μια πρωτοβουλία του εικαστικού Λεόντιου Τουμπουρή, ο οποίος έχει αναλάβει τον γενικό συντονισμό του πρότζεκτ, το οποίο διοργανώνουμε σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Εικαστικών Καλλιτεχνών Κύπρου (Φυτώριο). Κάθε βδομάδα, τρεις καλλιτέχνες αναρτούν στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.data-saturated.com υλικό σχετικό με τα τρέχοντα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα και προσκαλούν τους επόμενους καλλιτέχνες που θα τους διαδεχθούν σε μια συμμετοχική αλυσίδα ανταλλαγής, με αναφορές σε έννοιες όπως σχετικότητα, παρουσία και διαδικασία. Η συγγραφέας Αργυρώ Νικολάου και η εικαστικός Μαρίνα Κασσιανίδου καλούνται να καταθέσουν τις δικές τους ανταποκρίσεις με κείμενα τα οποία αναφέρονται στις έννοιες που διαπραγματεύεται το πρότζεκτ, καθώς και τη διαδικασία εξέλιξής του. Το D-S εγκαινιάστηκε στις 4 Μαΐου και θα τρέξει για οκτώ εβδομάδες, ακολουθώντας τρεις απρόβλεπτες κατευθύνσεις που το καθιστούν ξεχωριστό και φρέσκο.

–Πώς μπορεί μία περιφερειακή υπηρεσία να δημιουργήσει τις συνθήκες εκείνες ώστε να παραμείνουν δημιουργικοί και δραστήριοι οι Κύπριοι καλλιτέχνες;

–Η ψηφιακή τεχνολογία και το διαδίκτυο μας προσφέρουν τη δυνατότητα να διοργανώσουμε και να στηρίξουμε δράσεις και συνέργειες ανάμεσα σε Κύπριους δημιουργούς, είτε αυτοί εδράζονται στο Η.Β. είτε στην Κύπρο, και να τους φέρουμε σε επαφή με ανθρώπους από τον χώρο του πολιτισμού και της ακαδημίας εδώ στο Η.Β. Οι τρέχουσες δράσεις προσκαλούν περισσότερους από πενήντα εικαστικούς, συγγραφείς, επιμελητές και ακαδημαϊκούς στην Κύπρο και στο Η.Β. να εμπλακούν σε δημιουργικό διάλογο, ανταποκρινόμενοι στην παρούσα κρίση και παρουσιάζοντας πρωτότυπο υλικό. Ταυτόχρονα, δίνεται η ευκαιρία διάθεσης της δημιουργίας σε ένα ευρύτερο διεθνές κοινό, το οποίο μπορεί να αλληλεπιδράσει με τα έργα, αλλά και να συμμετάσχει στον διάλογο μέσα από παράλληλες δράσεις (webinars) ή επικοινωνώντας απευθείας με τους καλλιτέχνες μέσω των ιστοσελίδων τους και των λογαριασμών τους στο Instagram. Χρειάζεται, συνεπώς, μελέτη, στοχοθεσία, συντονισμό αλλά και πειραματισμό. Κυρίως, δε χρειάζεται εμπιστοσύνη στους ίδιους τους καλλιτέχνες, το όραμα και τη σκληρή δουλειά τους, αξιοποίηση υφιστάμενων αποτελεσματικών δικτύων, και, τέλος, δημιουργία συνθηκών, οι οποίες είναι συμμετοχικές, δημοκρατικές, πηγαίες, ειλικρινείς.

–Το βρετανικό κοινό πόσο εξοικειωμένο είναι με την κυπριακή σύγχρονη εικαστική πραγματικότητα, αλλά και εν γένει με την πολιτιστική παραγωγή της χώρας μας;

–Ίσως δεν είναι ευρέως γνωστό στην Κύπρο, αλλά υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός αξιόλογων Κύπριων εικαστικών, οι οποίοι έχουν την έδρα τους στο Η.Β., συμμετέχοντας σε ομαδικές εκθέσεις και εκπροσωπώντας επάξια την Κύπρο σε διεθνείς διοργανώσεις και φεστιβάλ. Επίσης, τα τελευταία χρόνια μεγάλες γκαλερί στο Λονδίνο έχουν αναθέσει ή φιλοξενήσει εικαστικές παρεμβάσεις, εγκαταστάσεις, αλλά και ολοκληρωμένες εκθέσεις από Κύπριους δημιουργούς, αποδεικνύοντας την εκπληκτική δυναμική του σύγχρονου κυπριακού εικαστικού τοπίου. Εκτός από τα εικαστικά, σύγχρονοι Κύπριοι δημιουργοί από τον χώρο του σχεδίου, της αρχιτεκτονικής, του θεάτρου, της μουσικής, της λογοτεχνίας παρουσιάζουν δουλειά τους σε μεγάλες διοργανώσεις ή σε αίθουσες γνωστών θεάτρων, συναυλιακών χώρων, αλλά και μουσείων, όπως είναι το Βρετανικό Μουσείο και το Fitzwilliam, και μάλιστα μέσα σε αίθουσες με κυπριακές και ελληνικές αρχαιότητες, ενθαρρύνοντας έτσι ένα διάλογο ανάμεσα στο ιστορικό και το σύγχρονο.

–Ποιες είναι οι δραστηριότητες του Πολιτιστικού Τμήματος της Ύπατης Αρμοστείας της Κύπρου στο Ηνωμένο Βασίλειο;

–Κύρια αποστολή μας είναι η προώθηση του κυπριακού πολιτισμού, ιστορικού και σύγχρονου, και των Κύπριων καλλιτεχνών στο Η.Β., μέσα από τη διοργάνωση πολιτιστικών και ακαδημαϊκών δράσεων σε συνεργασία με κυπριακούς και βρετανικούς πολιτιστικούς και ακαδημαϊκούς φορείς και οργανισμούς, όπως: British Museum, Fitzwilliam Museum, Commonwealth Foundation, Royal Commonwealth Society, King's College London, University of Greenwich, The Oxford Philharmonic Orchestra, The Hellenic Centre, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Ίδρυμα Λεβέντη, κ.ά. Παράλληλα, στηρίζουμε τη συμμετοχή Κύπριων καλλιτεχνών σε βρετανικά φεστιβάλ με σκοπό την ενεργή παρουσία και εκπροσώπηση της Κύπρου σε σημαντικούς πανευρωπαϊκούς και διεθνείς θεσμούς όπως είναι τα: London Design Festival, European Poetry Festival, Glasgow International, Edinburgh Fringe και Encounters Film Festival. Τέλος, προωθούμε την πολιτιστική διπλωματία σε ανώτατο επίπεδο, όντας θεσμικό μέλος της EUNIC London και εκπροσωπώντας την Κύπρο σε διεθνή συνέδρια, ομάδες εργασίας και διασκέψεις που αφορούν σε θέματα πολιτιστικής και εκπαιδευτικής πολιτικής και ανάπτυξης, έρευνας και συνεργασίας.

–Έχετε αποκωδικοποιήσει τι θέλει ο απόδημος για να εγγύτερα προς την πατρίδα του;

–Μετά από δέκα χρόνια στο Λονδίνο, έχω εγκαταλείψει μια ομοιογενοποιημένη αντίληψη περί της κυπριακής κοινότητας στο Η.Β. Σίγουρα υπάρχουν οι απόδημοι τρίτης και τέταρτης γενεάς, οι οποίοι νιώθουν αρκετά δεμένοι με την παράδοση, την ιστορία, τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, και οι οποίοι οργανώνονται κυρίως γύρω από εκκλησιαστικές ενορίες και παροικιακά σχολεία, αλλά και μέσω δεκάδων συνδέσμων, συλλόγων και άλλων οργανώσεων. Συμμετέχουν στις εκδηλώσεις που διοργανώνουμε μαζικά, κυρίως όταν αυτές αφορούν θέματα αρχαιολογίας, λογοτεχνίας, μουσικής και λαϊκής τέχνης. Υπάρχουν όμως και νεότεροι απόδημοι, πρώτης γενεάς θα λέγαμε, ανάμεσα σε αυτούς και οι χιλιάδες φοιτητές μας, οι οποίοι ενδιαφέρονται εξίσου για πιο σύγχρονες προσεγγίσεις στον χώρο των τεχνών και του πολιτισμού, συμμετέχοντας στα κινηματογραφικά μας φεστιβάλ, στις εικαστικές εγκαταστάσεις και εκθέσεις σύγχρονου σχεδίου και τέχνης, αλλά και τις περισσότερο πειραματικές παραστάσεις που διοργανώνουμε. Το ένα δεν αποκλείει το άλλο όμως, και πάντοτε εκπλήσσομαι θετικά από τη δίψα των συμπατριωτών μας για εκδηλώσεις οι οποίες τους φέρνουν εγγύτερα στο τότε, στο σήμερα αλλά και το αύριο της πατρίδας τους.

Αισιόδοξα μηνύματα

–Ποια είναι τα μελλοντικά σχέδια του τμήματός σας;

–Δυστυχώς, η παρούσα συνθήκη μάς έχει αναγκάσει να ακυρώσουμε ή να αναστείλουμε το μεγαλύτερο μέρος του πολιτιστικού προγράμματος, το οποίο είχαμε ετοιμάσει για το 2020. Ενώ δηλώνουμε έτοιμοι να επανεκκινήσουμε το πρόγραμμά μας μόλις οι συνθήκες το επιτρέψουν, θεωρούμε ότι ο πολιτισμός δεν μπορεί να περιμένει και είναι καθήκον μας να συνεχίσουμε να δημιουργούμε τους όρους οι οποίοι θα στηρίζουν και προωθούν τη δημιουργία και τους καλλιτέχνες μας, ιδιαίτερα κάτω από τέτοιες συνθήκες. Σίγουρα, η υγεία και η ασφάλεια αποτελεί προτεραιότητα όλων. Παρ' όλα αυτά, δεν μπορούμε να εγκαταλείψουμε το πνεύμα και την ψυχή μας. Οι πιο πάνω δράσεις δεν είναι παρά μόνο η αρχή. Βρισκόμαστε ήδη σε επαφή με δημιουργούς και πολιτιστικούς παράγοντες για καινούργιες δράσεις που στοχεύουμε να υλοποιήσουμε μέσα στο καλοκαίρι, ενώ παραμένουμε ανοικτοί σε καινοτόμες προτάσεις, όπως αυτές της Μαρίνας και του Λεόντιου, για δράσεις που αφορούν όχι μόνο τα εικαστικά, αλλά ολόκληρο το φάσμα των τεχνών. Είναι σημαντικό να υπογραμμίσω ότι όλες αυτές οι πρωτοβουλίες θα ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθούν χωρίς την ένθερμη υποστήριξη του Ύπατου Αρμοστή της Κύπρου στο Η.Β., κ. Ανδρέα Κακουρή, και την παραγωγική συνεργασία με τον διευθυντή των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, κ. Παύλο Παρασκευά.

–Στη μετά Brexit εποχή θα αλλάξουν τα πράγματα όσον αφορά τα πολιτιστικά;

–Σίγουρα ο προβληματισμός μας επικεντρώνεται σε ζητήματα που αφορούν συνεργασίες σε επίπεδο ανάπτυξης, παραγωγής, διάθεσης και διακίνησης πολιτιστικών αγαθών, προγράμματα φιλοξενίας, κοινοτικά κονδύλια και ερευνητικά προγράμματα, αλλά και το φλέγον ζήτημα της κινητικότητας καλλιτεχνών και των έργων τους, κάτι που αφορά άμεσα και το δικό μου τμήμα. Παρακολουθούμε στενά τις εξελίξεις σε συνεννόηση με άλλα τμήματα της Ύπατης Αρμοστείας, αλλά και με συμμετοχή μας σε σχετικές ομάδες εργασίας και δεξαμενές σκέψης με εκπροσώπους της βρετανικής κυβέρνησης και των Ευρωπαίων εταίρων μας και τα μηνύματα που λαμβάνουμε είναι αισιόδοξα ως προς την προθυμία όλων για απρόσκοπτη συνέχιση της αγαστής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μας στο επίπεδο του πολιτισμού.



Hun Adamoglu, A Nap, 2017 (featuring in Together Apart online exhibition).



Michalis Charalambous, In Praise of Light, 2020 (featuring in Together Apart online exhibition).



Cyprus Short Film Day 2019 (The May Fair, London).

> *«Χρειάζεται εμπιστοσύνη στους ίδιους τους καλλιτέχνες, το όραμα και τη σκληρή δουλειά τους, αξιοποίηση υφιστάμενων αποτελεσματικών δικτύων, και δημιουργία συνθηκών, οι οποίες είναι συμμετοχικές, δημοκρατικές, ειλικρινείς», λέει ο δρ Ψαράς..*



Empowering Individuals design exhibition, part of London Design Festival (University of Greenwich, London).

«Together/Apart: Going New Places»: Η έκθεση και οι συζητήσεις θα είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο μέχρι τις 30 Ιουνίου 2020, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.culturalchc.co.uk/togetherapart.

Αναλυτικές πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό από τις δράσεις της Ύπατης Αρμοστείας (@culturalchcuk) υπάρχουν στην ιστοσελίδα www.culturalchc.co.uk

Το magnus opus του Ντάλιμπορ Βέζελι

Ενας τόμος για την αρχιτεκτονική, που διατρέχει τη νεωτερικότητα από την αναγέννηση και το μπαρόκ μέχρι τις μέρες μας

DALIBOR VESELY
Η αρχιτεκτονική στην εποχή της διχασμένης αναπαράστασης
Το ερώτημα της δημιουργικότητας στη σκιά της παραγωγής
μτφρ.: Στέλιος Γιαμαρέλος
επιμ.: Βασίλης Γκανιάτσας
εκδ. Παπαζήση, 2019, **σελ.** 622

Της **ΡΙΒΑΣ ΛΑΒΒΑ**

Ο συγγραφέας παροτρύνει τους αρχιτέκτονες δημιουργούς να αναζητήσουν την αξία της αρχιτεκτονικής έξω και πέρα από την εργαλειοποίησή της αλλά και τον παραλυτικό λήθαργο του δόγματος.

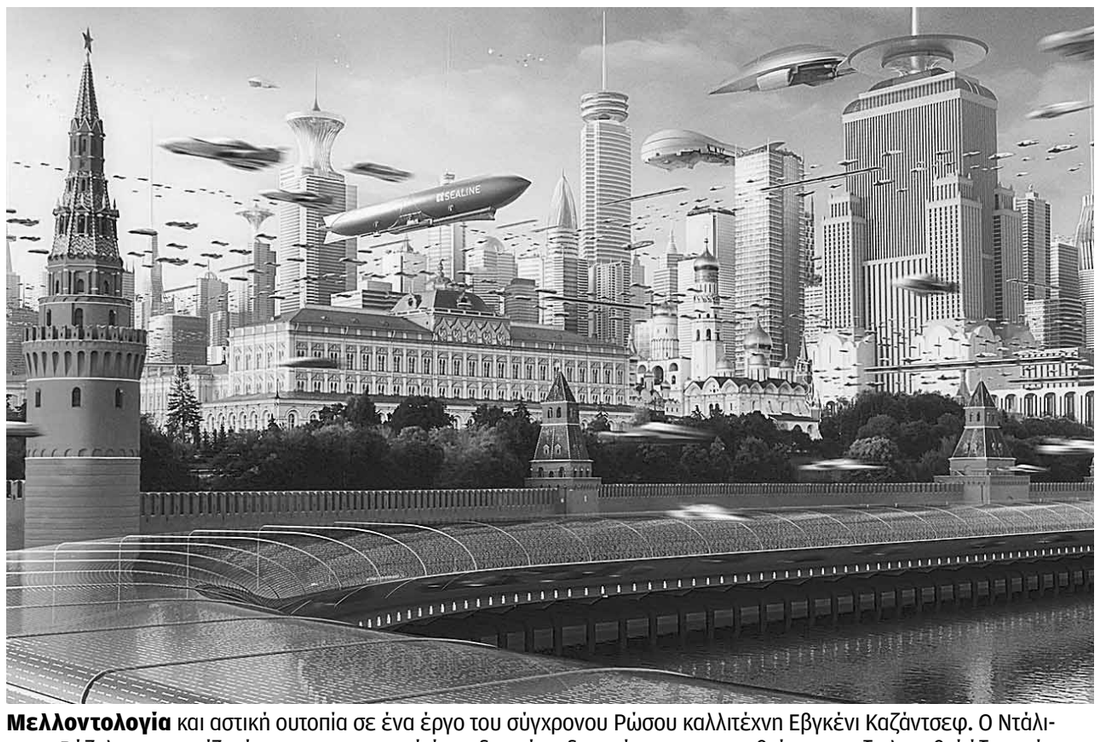

Μελλοντολογία και αστική ουτοπία σε ένα έργο του σύγχρονου Ρώσου καλλιτέχνη Εβγκένι Καζάντσεφ. Ο Ντάλιμπορ Βέζελι υποστηρίζει ότι το αρχιτεκτονικό έργο δεν είναι δυνατόν να ερμηνευθεί και να αξιολογηθεί έξω από το πολιτισμικό συνεχές που το γεννάει.

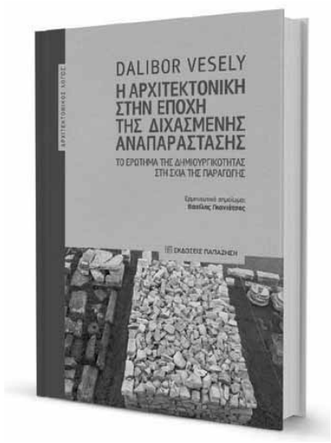

Η συγγραφή του βιβλίου του αρχιτέκτονα και καθηγητή σχεδιασμού Ντάλιμπορ Βέζελι διήρκεσε 25 χρόνια.

Χρειάστηκαν 25 χρόνια –μια γενιά δηλαδή– για να ολοκληρωθεί το 2004 η συγγραφή του βιβλίου «Η αρχιτεκτονική στην εποχή της διχασμένης αναπαράστασης» από τον αρχιτέκτονα και καθηγητή σχεδιασμού Ντάλιμπορ Βέζελι. Σήμερα μπορούμε επιτέλους να κρατήσουμε στα χέρια μας και την ελληνική έκδοση του τόμου, του οποίου την επιστημονική επιμέλεια ανέλαβε ο καθηγητής αρχιτεκτονικής ΕΜΠ δρ Βασίλης Γκανιάτσας, ενώ η μετάφραση είναι του δρος Στέλιου Γιαμαρέλου.

Πρόκειται για ένα τόμο-πηγή 600, περίπου, σελίδων που διατρέχει τη νεωτερικότητα από την αναγέννηση και το μπαρόκ μέχρι τις μέρες μας, ένα βιβλίο που διαβάζεται μάλλον αργά και όχι απαραίτητα γραμμικά, ένα βιβλίο που παρ' όλη την έκτασή του επαναφέρει τον αναγνώστη του διαρκώς στο παρόν –ένα παρόν στοχαστικό, ηθικό και φιλοσοφικό–, ένα παρόν μέσα στο οποίο ξανασυναντιώνται αρχιτεκτονική θεωρία και πράξη.

Ο τίτλος του έργου αναφέρεται στην εποχή της «διχασμένης» και όχι «διαιρεμένης» αναπαράστασης, επιτείνοντας την αίσθηση της χαμένης ενότητας των τεχνών και του πολιτισμού που χαρακτηρίζει την εποχή μας. Η αρχιτεκτονική –ένας κλάδος ανάμεσα στην τέχνη και την επιστήμη, όπου δεν είναι δυνατόν να αποδείξει κανείς το «raison d' etre» του αρχιτεκτονικού έργου με τη μέθοδο του «όπερ έδει δείξαι»– μπορεί σύμφωνα με τον Βέζελι να ερμηνευτεί μέσα από το έργο καθ' εαυτό, εάν και εφόσον βέβαια καταφέρουμε να ξαναβρούμε την ενδελέχεια του αρχιτεκτονικού λόγου.

Η εμμονική και λεπτοφυής αναζήτηση του νοήματος και της ολότητας του αρχιτεκτονικού έργου αναπλαισιώνεται διαρκώς μέσα από τη διαχρονική θεώρηση της νεωτερικότητας, ξεκινώντας από την τελευταία αναλαμπή του μπαρόκ – μια περίοδο κατά την οποία το αρχιτεκτονικό και πολιτισμικό έργο ακόμα συνέχονται σε ένα μέσω του διακόσμου.

Ο Βέζελι υποστηρίζει ότι το αρχιτεκτονικό έργο δεν είναι δυνατόν να ερμηνευθεί και να αξιολογηθεί έξω από το πολιτισμικό συνεχές που το γεννά, εντοπίζοντας την απαρχή του «διχασμού» στη στιγμή που «η ίδια η γλώσσα αποσπάται από τον κόσμο της πράξης». Ο συγγραφέας παροτρύνει τους αρχιτέκτονες δημιουργούς να αναζητήσουν την αξία της αρχιτεκτονικής έξω και πέρα από την εργαλειοποίησή της αλλά και τον παραλυτικό λήθαργο του δόγματος.

Σε αυτό το σημείο επισημαίνουμε την ιδιαιτερότητα της ματιάς του Βέζελι ή ακόμα και τη δυσκολία που παρουσιάζεται όταν μια άλλη σχολή σκέψης αναδύεται στα καθ' ημάς: το εισαγωγικό και ερμηνευτικό σημείωμα του Β. Γκανιάτσα παρέχει στον αναγνώστη πλήρη εξοπλισμό επιβίωσης (αλλά και απόλαυσης) για το βαθύ πέλαγος του Ντάλιμπορ Βέζελι. Ο Γκανιάτσας εφιστά την προσοχή του αναγνώστη στο ζήτημα της αναπαράστασης και των ατραπών που εμπεριέχουν οι απομονωμένες μορφές αναπαράστασης κατά τη θεώρηση του αρχιτεκτονικού έργου. Ο αρχιτέκτονας-μηχανικός καλείται να αποκτήσει και την ιδιότητα του αρχιτέκτονα-ανθρωπιστή προκειμένου να γίνει κοινωνός της ολότητας του αρχιτεκτονικού έργου ως «τοπολογικού και ένσαρκου θεμελίου του πολιτισμού».

Ο εκπαιδευτικός ρόλος

Η γραφή και το opus magnum του Ντάλιμπορ Βέζελι μπορούν να γίνουν κατανοητά, αλλά και να επιτελέσουν τον εκπαιδευτικό τους ρόλο, μόνο αν ιδωθούν ως πόνημα και καρπός της σχέσης δασκάλου και μαθητή: ο Τσέχος εμιγκρέ από την Πράγα της Ανοιξης του '68 δίδασκε στα σχεδιαστήρια των επί πτυχίω σπουδαστών της αρχιτεκτονικής σχολής της Α.Α. στο Λονδίνο, όχι τραβώντας ο ίδιος τις γραμμές της κανονικότητας, αλλά δίνοντας μαζί με τους σπουδαστές του τον αγώνα για την κατάκτηση του νοήματος. Μαθητής του ο Βασίλης Γκανιάτσας, αλλά και οι αρχιτέκτονες και πανεπιστημιακοί δάσκαλοι Γιάννης Ζαχαριάδης, Σπύρος Σπανομαρίδης και Καλλιόπη Κοντόζογλου θυμούνται πως ο δάσκαλός τους Ντάλιμπορ Βέζελι «σημείωνε» την αρχιτεκτονική του σκέψη διαγραμματικά, υποδηλωτικά, κι ενθάρρυνε τους άριστους σπουδαστές του με τη χαρακτηριστική του παραίνεση «you are almost there». Με το βιβλίο «Η αρχιτεκτονική στην εποχή της διχασμένης αναπαράστασης» εγκαινιάζεται η σειρά «Αρχιτεκτονικός Λόγος» των εκδόσεων Παπαζήση, της οποίας προΐσταται ο δρ Βασίλης Γκανιάτσας.

Η δρ Ρίβα Λάββα είναι επίκουρη καθηγήτρια Αρχιτεκτονικής ΕΜΠ.





Οι ανατρεπτικοί Beastie Boys και μια γυναίκα με ανάστημα

Προτάσεις από πλατφόρμες streaming

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η ιστορία των Beastie Boys
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2020)
Σκηνοθεσία: Σπάικ Τζόνζι
Εμφανίζονται: Μάικ Ντιαμοντ, Ανταμ Χόροβιτς, Μπεν Στίλερ

Οι μοναδικοί Beastie Boys αυτοβιογραφούνται επί της ουσίας μέσα από ένα πρωτότυπο ντοκιμαντέρ της Apple TV που συνδυάζει αρχειακό υλικό με τον ζωντανό λόγο των πρωταγωνιστών - παρουσιαστών επί σκηνής. Σε ένα κατάμεστο θέατρο της Νέας Υόρκης, ο Μάικ Ντι και ο Ανταμ Χόροβιτς (ο τρίτος της παρέας, Ανταμ Γιάουκ, απεβίωσε το 2012, μόλις στα 47 του) έρχονται για να αφηγηθούν σχεδόν τέσσερις δεκαετίες κοινής μουσικής πορείας και –κυρίως– μιας μοναδικής φιλίας που τους συνδέει. Ο βραβευμένος με Οσκαρ Σπάικ Τζόνζι («Her») σκηνοθετεί την εκδήλωση σε στυλ που ανακαλεί έντονα τις περίφημες παρουσιάσεις νέων προϊόντων της Apple: μια απολύτως άδεια σκηνή, δύο παρουσιαστές και μια πελώρια βιντεοπροβολή στο φόντο. Η ιδέα αποδεικνύεται λειτουργική κυρίως χάρη στο ταλέντο –προφανώς και στην καλή προετοιμασία– των Ντιαμοντ και Χόροβιτς, οι οποίοι αφηγούνται άψογα την ιστορία τους, κάνοντας συνεχώς αστεία. Από το ελαφρώς παιδιάστικο αλλά τρομερά επιτυχημένο «Fight for your right to party» μέχρι τους ύμνους σαν το «Sabotage», η πορεία της πρωτοποριακής μπάντας που πάντρεψε την πανκ - ροκ κληρονομιά με το χιπ χοπ περνάει μπροστά από τα μάτια μας με κάθε λεπτομέρεια. Συστήνεται σε φαν και μη.

Aquarius
ΔΡΑΜΑ (2017)
Σκηνοθεσία: Κλέμπερ Μεντόζα Φίλιο
Ερμηνείες: Σόνια Μπράγκα, Κάρλα Ρίμπας, Ουμπέρτο Καράο

Από την πλατφόρμα του Cinobo διαλέγουμε μία από τις σπάνιες βραζιλιάνικες ταινίες που φθάνουν ώς τα μέρη μας. Η Κλάρα είναι μια συνταξιούχος μουσικοκριτικός που ζει μόνη, μετά τον θάνατο του άνδρα της, στο καλόγουστο διαμέρισμά της, μέρος ενός γραφικού αλλά ερημωμένου πια συγκροτήματος κατοικιών (του Aquarius), στην παραλία της πόλης Ρεσίφε. Οταν κάποια μέρα οι εκπρόσωποι της κατασκευαστικής εταιρείας που έχει αγοράσει όλο το υπόλοιπο κτίριο θα παρουσιαστούν και στη δική της πόρτα, εκείνη θα αρνηθεί κατηγορηματικά να αφήσει το σπίτι της. Ο Κλέμπερ Μεντόζα Φίλιο δημιουργεί ένα μεγάλης διάρκειας τρυφερό φιλμ με πρωταγωνίστρια μια δυναμική γυναίκα και τις μνήμες που εκείνη, ως κόρη οφθαλμού, είναι αποφασισμένη να προστατεύσει. Το φιλμ χρησιμοποιεί τη ρουτίνα της καθημερινότητας, με τα σημαντικά και τα ασήμαντά της, προκειμένου να αναδείξει ακριβώς την αξία της· αξία η οποία απειλείται στο όνομα μιας δήθεν προόδου, που θεωρεί καθετί παλιό εξ ορισμού άχρηστο και παρωχημένο.



Το πρωτότυπο ντοκιμαντέρ της Apple TV συνδυάζει αρχειακό υλικό με τον ζωντανό λόγο των Beastie Boys επί σκηνής.

HOME CINEMA

Σκοτεινό θρίλερ στην πολύχρωμη Ιμπιζα



White Lines
ΘΡΙΛΕΡ (2020)
Δημιουργός: Αλεξ Πίνια
Ερμηνείες: Λόρα Χάντοκ, Νούνο Λόπεζ, Ντάνιελ Μέις

Στον ηλιόλουστο, γεμάτο μουσική και τρελά πάρτι κόσμο της Ιμπιζα μας ταξιδεύει η νέα σειρά του Netflix, η οποία ωστόσο δεν είναι κάποια ανάλαφρη κομεντί αλλά ένα θρίλερ μυστηρίου με τα όλα του. Κάπου στην έρημο της Αλμερία, έρχεται στο φως το πτώμα ενός νεαρού Αγγλου DJ, άλλοτε θρύλου της σκηνής της Ιμπιζα, ο οποίος δολοφονήθηκε πριν από 20 χρόνια. Αναζητώντας απαντήσεις, η αδελφή του που τον υπεραγαπούσε, ταξιδεύει στο νησί για να συναντήσει παλιούς φίλους και εχθρούς και να διαλευκάνει το μυστήριο. Εκεί θα ζήσει και η ίδια μια καινούργια περιπέτεια.

Ο δημιουργός του φαινομένου «La Casa de Papel» στήνει εδώ άλλο ένα καθηλωτικό θρίλερ, όχι τόσο εξοντωτικών ρυθμών, αλλά με μια διάχυτη όσο και γοητευτική μελαγχολία. Η δράση εκτυλίσσεται σε δύο χρόνους: στο παρελθόν βλέπουμε τον 20χρονο Αξελ, ο οποίος λατρεύει την ηλεκτρονική μουσική, να αποδρά από το καταθλιπτικό Μάντσεστερ πηγαίνοντας με τους δυο κολλητούς του στην Ιμπιζα, προκειμένου να εκπληρώσει τα όνειρά του. Εκεί σύντομα το ταλέντο του θα αναγνωριστεί· τα πάρτι, οι ουσίες κι ένας μεγάλος έρωτας θα τον κάνουν βασιλιά προτού εξαφανιστεί μυστηριωδώς. Στο παρόν, η αδελφή του, Ζόι, θα έρθει αντιμέτωπη με όλα τα μυστικά και τις καινούργιες σκοτούρες μιας γενιάς σαραντάρηδων πια, οι οποίοι, αν και κάπως... ταλαιπωρημένοι, συνεχίζουν τις ζωές τους στους ρυθμούς της Ιμπιζα.

Αυτό το τελευταίο στοιχείο είναι ίσως και το πιο ενδιαφέρον της σειράς. Ο μικρόκοσμος του διάσημου νησιού, με τους επιχειρηματίες, τους τουρίστες, τους εμπόρους ναρκωτικών, τους «καμένους» και τους καλλιτέχνες του, αποτελεί ασυνήθιστο αλλά και ενδιαφέρον σκηνικό για να στηθεί μια τέτοια υπόθεση. Η μελαγχολία που λέγαμε παραπάνω έχει να κάνει με όλους αυτούς τους παράδοξους ήρωες, οι οποίοι μοιάζουν μονίμως να νοσταλγούν μια για πάντα χαμένη αθωότητα.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000



21.15 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής.
11.00 EU4U, II - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή με τη Βίβιαν Κανάρη.
12.00 Χάλκινα χρόνια, III - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Μαζί / Birlikte - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
15.30 Σπίτι στη φύση, III - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
16.00 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
16.30 Κοίτα με στα μάτια - (Ε) Κυπριακή σειρα.
16.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Η κυρά του μεταξιού - (Ε) Δραματική σειρά εποχής.
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
19.25 Κάποτε το '80 Κωμική σειρά.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.15 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 Euromaxx Design Τηλεμαγκαζίνο.
23.45 Μαζί / Birlikte - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
00.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
01.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
02.45 EU4U, II - (Ε)
03.45 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000



21.10 Το αηδόνι της Σμύρνης
07.30 Μάθε τέχνη (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Γέλα χαμογέλα - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
08.30 Παιδική ζώνη α. Μάγια η μέλισσα β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Ο μικρός Χνουδωτός δ. Γουίσπερ ε. Μπόμπι και Μπιλ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκρασλ, κ.ά.
17.50 Euromaxx Design Τηλεμαγκαζίνο.
18.30 Μονόλογοι - (Ε) Πολιτιστικές εκπομπές, με τους Κωστή Κολώτα και Κώστα Χαραλαμπίδη.
19.15 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.10 Το αηδόνι της Σμύρνης Σειρά εποχής.
22.00 Ευθέως - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή.
23.00 Έργα και ημέρες - (Ε) Πολιτιστική εκπομπή.
00.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.20 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777



21.10 Τροχός της τύχης
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Εικόνες - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κωμική σειρά.
17.20 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Αλέξ. Ταραμουντά.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης (Συνέχεια)
18.30 MasterChef-MasterClass Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Πάνο Ιωαννίδη, Σωτήρη Κοντιζά, Λεωνίδα Κουτσόπουλο.
20.10 OMEGA NEWS
21.10 Τροχός της τύχης Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου.
22.00 Το κόκκινο ποτάμι Δραματική σειρά εποχής.
23.00 MasterChef 4 - (Ε) Διαγωνισμός μαγειρικής.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.20 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά.
04.20 UNA Fatsa - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
05.20 Dansing Junior - (Ε) Παιδικό talent show.

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200



21.20 The finest hours
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.20 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε) Κωμική σειρά.
07.10 Santa Γιολάντα - (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Papa A Toda Madre Κωμική μεξικανική σειρά.
09.40 Κάτι χωρισμένα παλικάρια - (Ε) Κωμική σειρά.
11.10 Μην ψαρώνεις - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή.
12.50 Ονειροπαγίδα - (Ε) Κωμική σειρά.
13.45 Την πάτησα - (Ε) Κωμική σειρά.
15.00 Casa De Mikel - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
16.30 Papa A Toda Madre Κωμική μεξικανική σειρά.
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 Still Standing Golden Edition Τηλεπαιχνίδι.
19.30 Αν ήμουν πλούσιος Κωμική σειρά, με τους Μπέσσυ Μάλφα, Σωτήρη Καλυβάτση, κ.ά.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 The finest hours Δραματική περιπέτεια με τους Κρις Πάιν, Κέισι Άφλεκ, κ.ά.
23.15 Ένα εξοχικό παρακαλώ Θεατρική παράσταση.
01.00 Τίτλοι ειδήσεων
01.10 Football stories Ντοκιμαντέρ.
02.00 Εκδρομή - (Ε)
02.50 Δούρειος ίππος - (Ε)
04.30 Και Sera.. Sera - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100



21.20 Στην υγειά μας ρε παιδιά
05.20 Τα χρυσόψαρα - (Ε) Κωμική σειρά.
06.30 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
07.30 Περί ορέξεως - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Στο χωρκόν μας - (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Πρωτοσέλιξο Junior - (Ε) Παιδική εκπομπή.
10.00 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά.
10.50 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε) Κωμική σειρά.
11.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
13.00 Θα γίνει της πολυκατοικίας - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Παύλο Χαϊκάλη, Βασιλική Ανδρίτσου, κ.ά.
13.40 Στο σπίτι - (Ε) Κωμική σειρά.
16.00 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
17.00 Guess my age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
20.10 Τομές στα γεγονότα
21.20 Στην υγειά μας ρε παιδιά Εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλλο. Αφιέρωμα στον Γιάννη Σπανό.
00.20 Γεγονότα σε τίτλους
00.30 Aircrash Investigation Ιστορίες συγκλονιστικών καταστροφών από δυστυχήματα της αεροπορίας.
01.30 Μεσημέρι - (Ε)
03.00 Μόνο μια φορά - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400



21.20 Παράδοση κατ' οίκον
06.00 Άλλαξέ το - (Ε) Εκπομπή διακόσμησης.
06.50 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
13.40 Οικογενειακές ιστορίες Αυτοτελείς ιστορίες.
14.30 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
15.50 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
17.10 Σπίτι είναι... - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
19.00 Λούης Night Show Home Edition - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
20.20 ALPHA NEWS
21.20 Παράδοση κατ' οίκον Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηαδάμου.
22.30 Κάρμα, II - (Ε) Δραματοποιημένη σειρά, της Χριστιάνας Αρτεμίου.
23.30 Μεσάνυχτα - (Ε) Talk show με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.00 World party - (Ε)
02.00 10η εντολή - (Ε)
03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

06.50 Τηλεαγορά
08.00 Τετράποδος μπαλαδόρος
09.35 Τηλεαγορά
10.15 Ο σκύλος του προέδρου
12.10 Επτά μέρες ψέματα
14.00 Τηλεαγορά
15.20 Ένα μπουζούκι αλλοιώτικο από τ' άλλα
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Αποδείξεις Live
14.40 Ξένη ταινια
16.45 Τηλεαγορά
18.30 Ταξίδι γεύσεων, II Με τον Σάββα Σάββα.
19.30 Travel Guide Ταξιδιωτική εκπομπή.
20.25 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινια
00.15 Ξένη ταινια
02.00 Ξένες σειρές
04.40 Video Clips

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
12.30 Sabrina
13.00 Angels Friends
13.30 Heidi
14.00 Glimmies
14.30 Zig And Sharko
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion

MOVIES BEST



21.00 Galveston
05.00 Numb
06.30 Leo Da Vinci: Mission Mona Lisa
08.00 The Village
10.00 Project Blue Book
12.00 Stan & Ollie
13.45 For Love Or Money
15.30 Sister Cities
17.15 Numb
19.00 I Can Only Imagine
21.00 Galveston
22.45 Short FUse
00.00 Stan & Ollie
01.45 For Love Or Money

GREEK CINEMA



22.00 Μια τρελή σαραντάρα
07.00 Εκείνες που δεν πρέπει ν' αγαπούν
08.25 Ο Βέγγος σωφεράντζα
09.45 Η προσφυγοπούλα
11.35 Η δίκη των δικαστών
13.10 Πρέπει να ζήσεις αγάπη μου
14.40 Καημοί στη φτωχογειτονιά
16.05 Του κουτρούλη ο γάμος
17.30 Ο θείος της Βιολέττας
19.05 Φίφης, ο ακτύπητος
20.30 Το λεβεντόπαιδο
22.00 Μια τρελή... τρελή σαραντάρα
23.35 Τζο ο τρομερός

Ο Ερνέστος Τσίλλερ αποκαλύπτεται

Δίγλωσση έκδοση των «Αναμνήσεων» του Γερμανού αρχιτέκτονα από τη Μαριλένα Ζ. Κασιμάτη επαναφέρει καίρια ζητήματα

ΜΑΡΙΛΕΝΑ Ζ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ
Αναμνήσεις του Ερνστ Τσίλλερ
εκδ. Peak Publishing,
Αθήνα 2020, **σελ.** 249

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

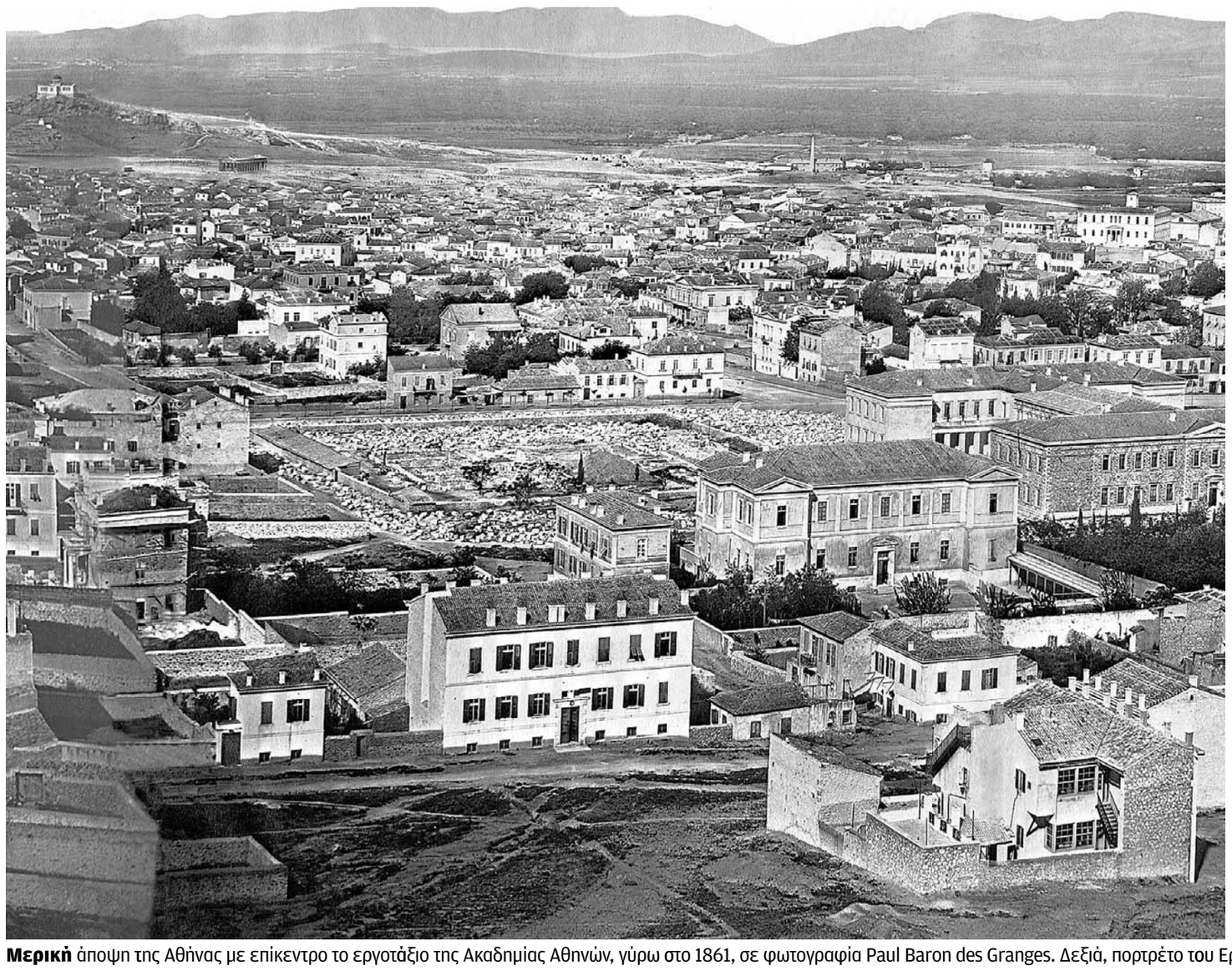

Μερική άποψη της Αθήνας με επίκεντρο το εργοτάξιο της Ακαδημίας Αθηνών, γύρω στο 1861, σε φωτογραφία Paul Baron des Granges. Δεξιά, πορτρέτο του Ερνστ Τσίλλερ (φωτ. Charles Merlin).

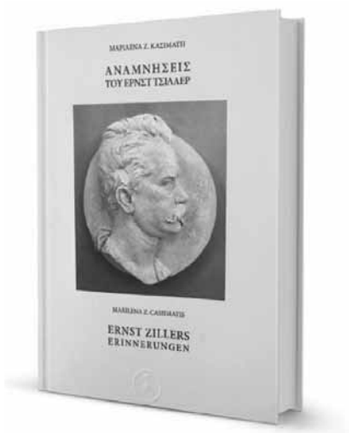

Το βιβλίο ξεκινά από το... τέλος, μιλώντας για την κατάληξη του Τσίλλερ (1923) σε πτωχοκομείο, κατεστραμμένου πλέον οικονομικά.

Δύσκολο να φανταζόταν κανείς, έστω και λίγα χρόνια πριν, πως η υπόθεση «Ερνστ Τσίλλερ», τόσο κομβικής σημασίας για την κατανόηση της αστικής συγκρότησης της Ελλάδας, θα εμφανιζόταν και πάλι και θα άνοιγε ως μια υπόθεση δημοσίου ενδιαφέροντος με νέα στοιχεία για να θέσει μία σειρά από ερωτήματα. Η Μαριλένα Ζ. Κασιμάτη, δρ Ιστορίας της Τέχνης και επιμελήτρια της Εθνικής Πινακοθήκης (1984-2018), φέρνει τον καρπό μιας μεγάλης έρευνας πάνω στον τσιλλερικό κόσμο και με τη δημοσίευση των «Αναμνήσεων» του Γερμανού αρχιτέκτονα, μας θέτει ενώπιον αδιάσειστων τεκμηρίων.

Η προσωπικότητα του Σάξονα αρχιτέκτονα, ενός ανθρώπου γαλουχημένου με τις αρχές του γερμανικού κόσμου των δεκαετιών 1840 και 1850 (με άγουρες μνήμες ακόμη και από την επανάσταση του 1848 και τον Κριμαϊκό Πόλεμο), μας προσφέρεται μέσα από την αυτοβιογραφική γραφή του. Αλλά είναι και μέσα από τις επιστολές των θυγατέρων του Ναταλίας και Ιωσηφίνας, στις αρχές του 20ού αιώνα, στην αδελφή του Τσίλλερ στο Ομπερλέσνιτς της Σαξονίας και του ξενιτεμένου στις ΗΠΑ γιου του, Οτο προς τον πατέρα του, το 1917, που αποκαλύπτεται η δυσμενής θέση στην οποία είχε περιέλθει τα τελευταία χρόνια της ζωής του. Η Μαριλένα Κασιμάτη υποτάσσει το υλικό της πλήρως και το ανασκαλεύει δεξιοτεχνικά, αρχίζοντας την αφήγησή της από το... τέλος, μιλώντας για την κατάληξη του Τσίλλερ (1923) σε πτωχοκομείο κατεστραμμένου πλέον οικονομικά. Υπάρχουν πολλές πτυχές της ζωής του που αποκαλύπτονται ή διαφαίνονται από τις δικές του επιλεκτικές περιγραφές, αλλά αυτό που μοιάζει να έχει μεγαλύτερη σημασία ακόμη και από τα γοητευτικά στοιχεία μιας ρομαντικής ιστόρησης είναι οι βαθμίδες γνώσης και ενδιαφέροντος γύρω από τον ίδιο τον Τσίλλερ τα τελευταία 120 και πλέον χρόνια.

Η ακμή του Τσίλλερ ήταν οι τρεις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα, όταν ο ίδιος, ως εκπρόσωπος ενός αισθητικού και ιδεολογικού ρεύματος αναγεννησιακού κλασικισμού εκπροσώπησε τόσο τη μεγαλοαστική τάξη όσο και το ελληνικό κράτος, ιδρύοντας επί της ουσίας μια σχολή σκέψης πάνω στη μορφή των κτιρίων. Ο Τσίλλερ πήρε τον κληρονομημένο κλασικισμό από τα χρόνια του Οθωνα και τον οδήγησε σε μια αστική ολοκλήρωση. Παίρνοντας ελευθερίες στη σύνθεση γέννησε τον τσιλλερικό κόσμο με τις Καρυάτιδες, τους ερωτιδείς, τις σφίγγες, τους κύκνους, τις ερυθρές μετόπες, τα αγάλματα-στέψεις και τις ζωγραφισμένες εισόδους. Συνδέθηκε με εκδοχές του ευρωπαϊκού Ιστορισμού και εκπροσώπησε αυτό που συνοπτικά θα λέγαμε τρικουπική απογείωση του αστισμού επί Γεωργίου Α΄. Σμίλεψε ένα τρόπο του βλέμματος, απέκτησε μιμητές και επιγόνους, από αρχιτέκτονες έως μαστόρους.

Έχει έρθει η ώρα να επαναξιολογήσουμε την κληρονομιά της τσιλλερικής παρακαταθήκης στη χώρα.

Η Μαριλένα Κασιμάτη, που μελετάει τον Τσίλλερ επί χρόνια (δική της και η έκθεση αφιέρωμα στην Εθνική Πινακοθήκη το 2010), μας παραδίδει τα κλειδιά σε μια συγχρονισμένη αντίληψη για την τσιλλερική παρακαταθήκη. Η γραφή της έχει χάρη και στιβαρότητα, συνδυασμός που απελευθερώνει την αναγνωστική εμπειρία, και η επιστημονική της προσέγγιση λαμβάνει υπόψη όλη την εξέλιξη της τσιλλερικής γνώσης τα τελευταία χρόνια.

Ενα εξαιρετικό επίμετρο στην έκδοση των «Αναμνήσεων» υπογράφεται από την Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ, από τις ηγετικές μορφές στην έρευνα της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής και στα κείμενα αναφέρονται επίσης τόσο η Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, επίσης κορυφαία ερευνήτρια, ως αποδέκτρια και εκείνη των επιστολών των θυγατέρων του Τσίλλερ, όσο και οι σπουδαίοι παλαιοί διευθυντές της Εθνικής Πινακοθήκης, Μαρίνος Καλλιγάς και Δημήτρης Παπαστάμος, στους οποίους οφείλονται πολλά για την πρόοδο της γνώσης μας στον Τσίλλερ. Επί της ουσίας, οι δύο τελευταίοι διέσωσαν το αρχείο Τσίλλερ και συνέβαλαν στη διάδοση του έργου του, σε μια εποχή κατά την οποία ο κόσμος του Ιστορισμού και της αστικής αναγέννησης της μπελ επόκ δεν συγκέντρωνε πολλούς ερευνητές.

Οι «Αναμνήσεις» εντοπίστηκαν από τη Μαριλένα Κασιμάτη σε δυσανάγνωστες κόπιες στα αρχεία της Εθνικής Πινακοθήκης. Γι' αυτό είχε φροντίσει ο Δημήτρης Παπαστάμος (στον οποίον χρωστάμε την πρώιμη μονογραφία του Τσίλλερ το 1973) πριν τα χειρόγραφα παραδοθούν στα ΓΑΚ, όπου από το 1982 δεν ήταν δυνατός ο εντοπισμός τους. Ο εντοπισμός των αντιγράφων του πρωτότυπου γερμανικού κειμένου είναι η αρχή για την έκδοση αυτή, η οποία προχωράει την περί τον Τσίλλερ γνώση σημαντικά.

Ο ερχομός στην Αθήνα

Εχουμε όλες τις σκέψεις του ίδιου του Τσίλλερ για τον ερχομό του στην Αθήνα, τη σχέση του με τον Χάνσεν (χάρη στον οποίο πρωτοήρθε στην Ελλάδα για να αναλάβει το έργο της Ακαδημίας), τον Σίνα, τον Γεώργιο Α΄, τον Σλήμαν, την επέκταση των επιχειρηματικών του σχεδίων (που εντέλει τον οδήγησαν στην οικονομική καταστροφή), τον τρόπο με τον οποίον γινόταν εξελικτικά «Ελληνας» και τον τρόπο με τον οποίον διατηρούσε τις επαφές του στο εξωτερικό. Η Μαριλένα Κασιμάτη φωτίζει τη σημαντική προσέγγιση που επιχειρήθηκε απέναντι στον νεοκλασικισμό στη δεκαετία του 1930, όταν μετά το 1938 έχουμε κατεδαφίσεις σημαντικών κτιρίων του 19ου αιώνα (Δημοτικό Θέατρο του Τσίλλερ, οικία Αμβροσίου Ράλλη του Κλεάνθη) και οργανώνεται η πρώτη έκθεση για την νεοκλασική Αθήνα (1939). Ηταν με την ευκαιρία αυτή, που κοινοποιείται από μέλη της οικογενείας Τσίλλερ η ύπαρξη των «Αναμνήσεων». Η Μαριλένα Κασιμάτη, που μετέφρασε στα ελληνικά τα χειρόγραφα, εικάζει πως η τελική καταγραφή του χειρογράφου πρέπει να έγινε στο διάστημα 1911-1914.

Οι «Αναμνήσεις» προσφέρονται τώρα στην έκδοση αυτή στα ελληνικά και στα γερμανικά και όλα τα πρωτότυπα ελληνικά κείμενα μεταφράστηκαν στα γερμανικά από τους Doris Staikos, Klaus-Valtin von Eickstedt και Μαριλένα Ζ. Κασιμάτη, έτσι ώστε να έχουμε ένα σώμα νέας σκέψης πάνω στον Τσίλλερ ανοικτό στη σύγχρονη έρευνα και εκτός Ελλάδος. Η δουλειά που έχει γίνει στις σημειώσεις είναι υψηλής αξίας. Στο επίμετρο, η Ελένη Φεσσά-Εμμανουήλ θέτει ένα ενδιαφέρον ερώτημα, πώς θα μπορούσε να αποτυπωθεί το έργο Τσίλλερ στην Ελλάδα υπό το πρίσμα μιας ευρωπαϊκής θεώρησης της εξέλιξης της αρχιτεκτονικής. Ο Τσίλλερ έκτισε περί τα 500 κτίρια, ανάμεσα στα οποία η Ακαδημία Αθηνών και η Εθνική Βιβλιοθήκη σε σχέδια Θ. Χάνσεν, το Ιλίου Μέλαθρον, το Εθνικό Θέατρο και αναρίθμητα ακόμη, και η κληρονομιά του εξιδανικεύθηκε. Ο Τσίλλερ έχτιζε ως Τσίλλερ ακόμη και όταν η εποχή του τον είχε ξεπεράσει (αλλά αυτό είναι ένα ευρύτερο θέμα καθυστερημένης υποδοχής στην Ελλάδα των νεωτερικών ρευμάτων από το 1890 και μετά). Περιβλήθηκε όμως από την αύρα της διαρκούς ώσμωσης με το λαϊκό αισθητήριο περί κάλλους και αυτό είναι κάτι μοναδικό και σπάνιο.

Η προσφορά της Μαριλένας Κασιμάτη είναι εθνικού διαμετρήματος καθώς επί της ουσίας ανακινεί το θέμα των τσιλλερικών σπουδών και μέσω αυτών της αστικής ολοκλήρωσης (ιδίως στη διάρκεια του οικοδομικού οργασμού της δεκαετίας του 1880). Οι «Αναμνήσεις» του ανοίγουν θέματα.

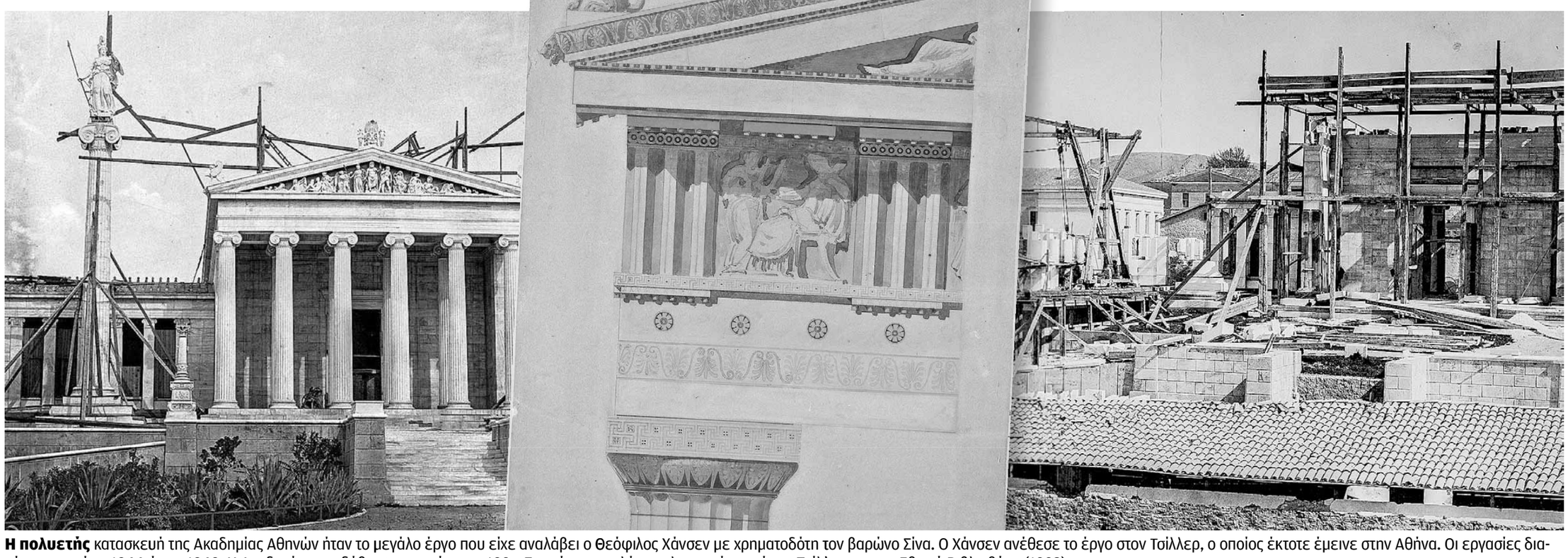

Η πολυετής κατασκευή της Ακαδημίας Αθηνών ήταν το μεγάλο έργο που είχε αναλάβει ο Θεόφιλος Χάνσεν με χρηματοδότη τον βαρώνο Σίνα. Ο Χάνσεν ανέθεσε το έργο στον Τσίλλερ, ο οποίος έκτοτε έμεινε στην Αθήνα. Οι εργασίες διακόπηκαν από το 1864 ώς το 1868. Η Ακαδημία παραδόθηκε στο κράτος το 1887. Στο κέντρο, μελέτη πολυχρωμίας από τον Τσίλλερ για την Εθνική Βιβλιοθήκη (1892).

ΕΝΑΣ ΑΙΩΝΑΣ ΓΕΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑ

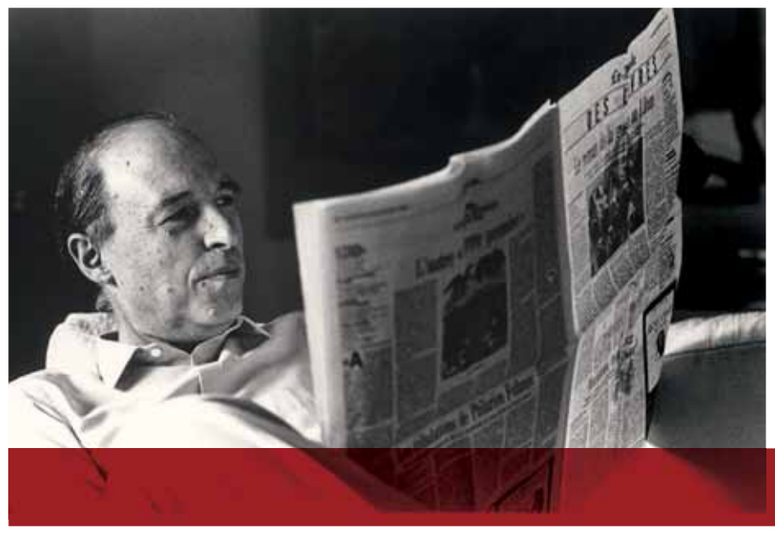



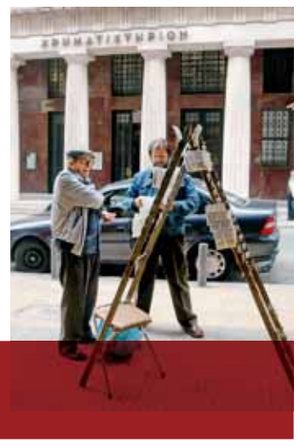











20ός ΑΙΩΝΑΣ 1990-2000
Α’ ΤΟΜΟΣ

Δεκαετία 1990. Από την κυβέρνηση **Κων. Μητσοτάκη** στη **νέα νίκη Παπανδρέου** και στη διαδοχή του από τον **Κώστα Σημίτη**.

Η Ελλάδα στη μεταψυχροπολεμική εποχή ζει την **κρίση στα Ίμια** και την **υπόθεση Οτσαλάν.** Στο προσκήνιο η διαφορά για την ονομασία της **ΠΓΔΜ. Κύμα μεταναστών** από την Αλβανία.

Η διαχρονική διαμάχη εκσυγχρονισμού και λαϊκισμού σφραγίζει το πολιτικό τοπίο.

Η Ευρώπη κινείται στους ρυθμούς της **συνθήκης του Μάαστριχτ** και η Ελλάδα προετοιμάζεται για την είσοδό της στη **ζώνη του ευρώ**.

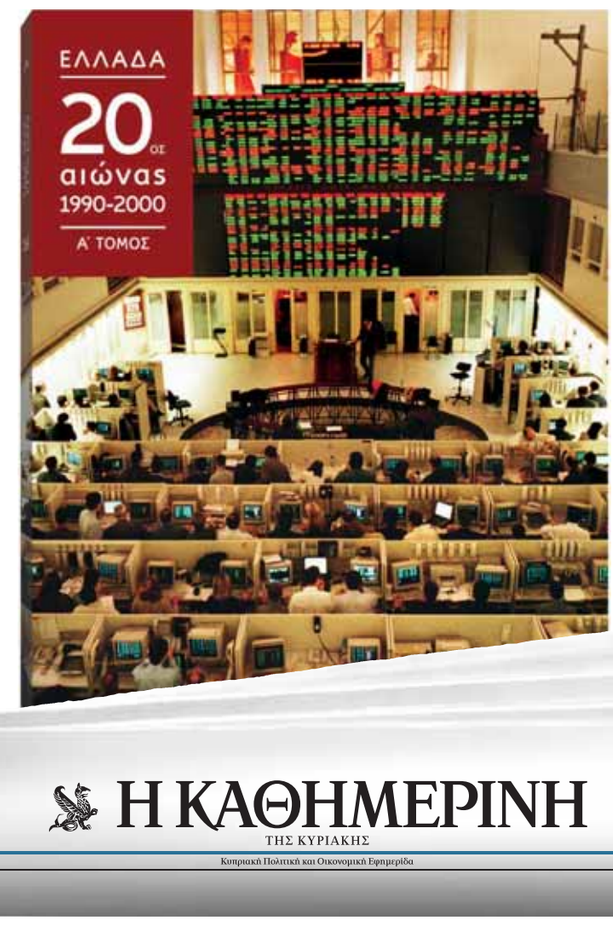

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 31 ΜΑΪΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ